SERIA DE AUTOR

ERIC-EMMANUEL SCHMITT

Adolf H. Două vieți

roman

HUMANITAS fiction

Eric-Emmanuel Schmitt s-a născut pe 28 martie 1960 la Lyon. În 1983 absolvă cursurile prestigioasei École Normale Superieure cu o diplomă în filozofie. Trei ani mai târziu obține titlul de doctor în filozofie. Debutează în 1991 cu o piesă de teatru, *Noaptea de la Valognes*. Îi urmează *Vizitatorul*, care îi aduce consacrarea și pentru care este distins cu trei premii Moliere, *Variațiuni enigmatice*, *Libertinul* etc. În 1994 îi apare primul roman, *Secta Egoiștilor*, dar scrie în continuare piese de teatru care fac săli pline în Franța și în străinătate. În 2001 este recompensat de Academia Franceză cu Grand Prix du Theâtre pentru întreaga activitate. De același succes răsunător se bucură și romanele sale *Evanghelia după Pilat* (2000), ***Adolf H. Două vieți*** (2001), *Pe când eram o operă de artă* (2002), precum și eseul *Viața mea cu Mozart* (2005). Volumele care alcătuiesc „Ciclul invizibilului" – *Milarepa* (1997), *Domnul Ibrahim și florile din Coran* (2001), *Oscar și Tanti Roz* (2002), *Copilul lui Noe* (2004), *Luptătorul de sumo care nu se putea îngrășa* (2009) și *Cei zece copii pe care doamna Ming nu i-a avut niciodată* (2012) – s-au aflat luni întregi pe listele de bestselleruri din numeroase țări. Eric-Emmanuel Schmitt este autorul a cinci volume de povestiri, *Cea mai frumoasă carte din lume și alte povestiri* (2006), *Visătoarea din Ostende* (2007), *Concert în memoria unui înger* (2010), distins cu Premiul Goncourt pentru nuvelă, *Cei doi domni din Bruxelles* (2012) și *La vengeance du pardon* (2017). În 2008 publică romanul *Ulysse from Bagdad*, în 2011, *Femeia în fața oglinzii*, în 2013, *Papagalii din Piața Arezzo*, în 2014, dipticul *Elixirul dragostei* și *Otrava iubirii*, în 2015, *Noaptea de foc*, iar în 2016, *L'homme qui voyait a travers les visages*. Lui Eric-Emmanuel Schmitt i s-au decernat peste 20 de premii și distincții literare, în 2001 primind titlul de Chevalier des Arts et des Lettres. Cărțile lui sunt traduse în peste 40 de limbi.

SERIA DE AUTOR

ERIC-EMMANUEL SCHMITT

Serie coordonată de
DENISA COMĂNESCU

ERIC-EMMANUEL SCHMITT

Adolf H.
Două vieți

roman

Cu o postfață inedită a autorului

Traducere din franceză și note de
DORU MAREȘ

HUMANITAS
fiction

Redactor: Iuliana Glăvan
Lector: Gabriela Riegler
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Marieva Ionescu
DTP: Andreea Dobreci, Carmen Petrescu

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

ERIC-EMMANUEL SCHMITT
LA PART DE L'AUTRE
Copyright © Éditions Albin Michel, 2001
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2017, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SCHMITT, ERIC-EMMANUEL
Adolf H.: două vieţi / Eric-Emmanuel Schmitt;
cu o postf. inedită a autorului; trad. din franceză
şi note de Doru Mareş. – Bucureşti: Humanitas Fiction, 2017
ISBN 978-606-779-270-6
I. Mareş, Doru (trad.)
821.133.1

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30

În amintirea lui Georg Elser,
cel care punea bombe artizanale

Minutul care-a schimbat cursul lumii...

— Adolf Hitler: respins.

Verdictul a căzut ca o riglă de oțel peste mâna unui copil.

— Adolf Hitler: respins.

Cortină de fier. S-a sfârșit. Mai departe nu se trece. Caută-n altă parte. Afară.

Hitler s-a uitat în jur. Zeci de adolescenți cu urechile stacojii, cu maxilarele încleștate, întinzându-se pe vârfurile picioarelor, cu subsuorile asudate de groază, îl ascultau pe slujbașul care le depăna destinul. Nimeni nu-i dădea tânărului atenție. Nimeni nu remarcase enormitatea care tocmai fusese anunțată, catastrofa care sfârtecase holul Academiei de Arte Frumoase, deflagrația care străpunsese universul: Adolf Hitler respins.

În fața indiferenței lor, Hitler aproape că se îndoia de cele auzite. *Sufăr. O spadă înghețată mă sfâșie din piept până-n măruntaie, sângele mi se scurge din vene și nimeni nu-și dă seama de asta? Nimeni nu vede nenorocirea care mă apasă? Sunt singurul de pe acest pământ care trăiește la o asemenea intensitate? Oare trăim pe aceeași lume?*

Individul acela terminase de citit rezultatele. Și-a îndoit hârtia și a surâs în gol. Un deșirat gălbejit, ascuțit ca un briceag, cu picioarele și mâinile anchilozate parcă, interminabile, stângace, aproape independente de trup și abia ținându-se, nesigure, de acesta. A părăsit estrada alăturându-se colegilor săi, cu misiunea îndeplinită. Nu arăta ca un călău, doar avea mentalitatea unuia. Convins că enunțase adevărul. Un cretin care se

teme și de un șoarece, dar care, totuși, nu avusese nici o ezitare în a pronunța, calm, fără să șovăie: „Adolf Hitler: respins".

Și anul trecut anunțase aceeași oroare. Numai că anul trecut nu era la fel de grav: Hitler nu studiase îndeajuns și se prezenta pentru prima oară. Astăzi în schimb, aceeași frază devenea o condamnare la moarte: nu putea participa la concurs de mai mult de două ori.

Hitler nu-l pierdea din ochi pe slujbașul care râdea acum dimpreună cu supraveghetorii din sălile de examen de la Academie, niște lungani de treizeci de ani în bluze cenușii, niște babalâci după părerea lui Hitler, care nu avea decât nouăsprezece. Pentru ei era o zi ca oricare alta, o nouă zi, o zi care le justifica salariile la sfârșit de lună. Pentru Hitler, era cea din urmă zi a copilăriei, ultima în care mai îndrăznea să creadă că visul și realitatea puteau sălășlui împreună.

Holul Academiei se golea încet, asemenea unui clopot din bronz care dă drumul dangătelor, răspândindu-le asupra întregului oraș. Tinerii se îndreptau către cafenelele din Viena pentru a-și trăi bucuria admiterii sau tristețea eșecului.

Numai Hitler a rămas pe loc, imobil, doborât, alb ca varul. Dintr-odată, s-a văzut din exterior, ca un personaj de roman: e orfan de tată de ani de zile, și de mamă de iarna trecută, nu mai are decât o sută de coroane în buzunar, trei cămăși și o ediție completă din Nietzsche în geamantan, sărăcia se instalează de-odată cu frigul și tocmai i s-a refuzat dreptul de a învăța o meserie. Ce-i mai rămâne? Nimic. Un fizic ciolănos, picioare foarte lungi și mâini foarte scurte. Un prieten, căruia nu va îndrăzni să-i mărturisească eșecul, într-atât se fălise că va reuși. O logodnică, Stefanie, căreia îi scrie adesea și care nu-i răspunde niciodată. Hitler se vede așa cum este și i se face milă de el însuși. Și e cel din urmă sentiment pe care ar fi dorit să și-l inspire.

Paznicii de la Academie se apropie de adolescentul în lacrimi. Îl invită cu ei la o ciocolată, în ghereta portarului. Tânărul se lasă dus, continuând să plângă în tăcere.

Afară, soarele strălucește vesel pe cerul de un albastru curat, brăzdat de păsări. Hitler privește pe fereastră spectacolul naturii și nu mai înțelege nimic. *Așadar, nici oamenii și nici natura? Nimeni nu e la unison cu durerea mea?*

Hitler își bea ciocolata, mulțumind frumos paznicilor pentru a-și lua rămas-bun. Bunăvoința lor nu a avut darul de a-l consola: ca toate manifestările oamenilor, și aceasta este una generală, de principiu, bazată pe valori, fără a i se adresa lui în mod special. N-are nevoie de ea.

Părăsește Academia de Arte Frumoase cu pași mărunți și capul între umeri, spre a se pierde în mulțimea Vienei. Orașul acesta care fusese cândva magnific, liric, baroc, imperial, scenă a tuturor speranțelor lui, devenise acum cadrul strâmt al înfrângerii sale. Așa că mai ținea oare la el? Mai ținea încă la sine însuși?

Iată ce s-a întâmplat în acel 8 octombrie 1908. Un juriu format din pictori, gravori, desenatori și arhitecți tranșaseră fără ezitare cazul acestui tânăr. Trăsătură stângace. Compoziție confuză. Necunoașterea tehnicilor. Imaginație comună. Nu le-a luat decât un minut, pronunțându-se fără scrupule: acest Adolf Hitler nu avea nici un viitor.

Ce s-ar fi întâmplat dacă Academia de Arte Frumoase ar fi luat o altă decizie? Unde s-ar fi ajuns dacă, exact în acea clipă, juriul l-ar fi acceptat pe Adolf Hitler? Acea clipită ar fi schimbat cursul unei vieți, dar, în aceeași măsură, cursul istoriei. Cum ar fi arătat secolul douăzeci fără nazism? Ar mai fi avut loc un al Doilea Război Mondial cu cincizeci și cinci de milioane de morți dintre care șase milioane de evrei într-un univers în care Adolf Hitler ar fi fost pictor?

*

— Adolf H.: admis.

Un val de căldură l-a copleșit pe adolescent. Torentul de fericire se rostogolea prin el, îi inunda tâmplele, fremătându-i în urechi, îi umfla plămânii și îi răscolea sufletul. O clipă lungă, plină și intensă, mușchi încordați, o crampă extatică, bucurie

pură asemenea primului său orgasm accidental de la treisprezece ani.

Pe când valul se domolea și își venea în fire, Adolf H. și-a dat seama că era ud leoarcă. O sudoare gălbuie a făcut ca hainele să-i devină lipicioase. Nu avea îmbrăcăminte de schimb. Dar ce mai conta: fusese admis!

Slujbașul și-a îndoit hârtia și i-a făcut cu ochiul. Adolf i-a răspuns cu un zâmbet cutezător. Așadar, și micii funcționari, chiar și supraveghetorii, nu numai profesorii, îl primeau cu bucurie la Academie!

Adolf H. s-a întors, observând un grup de băieți care se felicitau. S-a apropiat fără ezitare și le-a întins mâna.

— Bună ziua, sunt Adolf H. Tocmai am fost și eu admis.

Cercul s-a lărgit pentru a-l primi. Zarva sporea. S-a pornit o farandolă de îmbrățișări, de zâmbete, de nume care se pronunțau pentru întâia dată și pe care nu aveai cum să le reții, însă vor avea tot anul la dispoziție pentru a se cunoaște mai bine...

Era toamnă, numai că această zi avea răcoarea adevăratelor începuturi, iar soarele, acum de partea lor, părea că zâmbește pe cerul de un albastru definitiv.

Băieții vorbeau toți în același timp, nimeni nu asculta pe nimeni, fiecare se auzea numai pe sine, însă asta însemna a-i asculta și pe ceilalți, pentru că toți cei admiși exprimau aceeași bucurie.

Unul dintre ei a reușit totuși să pună capăt vacarmului, urlând către ceilalți că ar trebui să meargă să sărbătorească evenimentul la Kanter.

— Haide!

Adolf s-a strecurat afară împreună cu ei. Era solidar. Făcea parte din grup.

Când să treacă pragul Academiei, a observat în spatele lui un băiat stând nemișcat, singur în mijlocul holului imens, care plângea în tăcere cu lacrimi amare.

Pe lângă Adolf H. a adiat o undă de milă, a mai avut timp să-și spună „săracul", după care l-a cuprins un puternic sentiment de fericire, un al doilea val devastator, încă și mai puter-

nic decât primul, căci de data asta era vorba despre o plăcere profundă, sporită, una dublă: plăcerea de a fi reușit, alături de aceea de a nu fi eșuat. Adolf H. descoperea că bucuria se oțelește prin nenorocirea semenului.

S-a alăturat colegilor. Oare vienezii realizau, în această după-amiază, că vedeau trecând un grup de tinere genii? „Răbdare, și-a zis Adolf, într-o zi își vor da seama."

Strigătele și veselia spumegau pe sub tavanul tavernei Kanter, în timp ce berea curgea în valuri mari în halbe. Adolf H. bea cum nu o mai făcuse vreodată. În seara asta, era cu adevărat bărbat. El și noii săi prieteni își spuneau unii altora ce mari artiști aveau să fie, cum vor ajunge, fără îndoială, să-și marcheze secolul, ajungând chiar să-și vorbească de rău înaintașii. Era o seară istorică. Adolf H. bea din ce în ce mai mult, bea de parc-ar fi cântat, pentru a fi la unison cu ceilalți, pentru a se contopi cu ei.

Era pentru prima dată în viață când nu se ridica împotriva celorlalți, ci într-un glas cu ei. Se știa pictor de ani și ani, nu se îndoise niciodată de asta, totuși de când cu eșecul de anul trecut aștepta ca realitatea să-i dea dreptate. Și uite! De acum totul se potrivea! Fusese reintegrat în acest univers, fusese recunoscut drept ceea ce se visa! Viața se arăta dreaptă și frumoasă. Începând din această seară își putea permite să aibă prieteni.

Și a continuat să bea.

După ce au pus țara la cale, au ajuns să-și povestească de unde era fiecare și ce făceau familiile lor. În momentul în care i-a venit rândul, Adolf a simțit o puternică nevoie de a urina și a zbughit-o spre toaletă.

Lichidul din el stropea cu putere faianța, se pișa vârtos, se simțea invulnerabil.

În oglinda verzuie și pătată, își admira noua figură de student admis la Arte Frumoase: i se părea că lucrul acesta era vizibil deja, că avea o strălucire nouă în ochi, o scânteiere cum nu mai avusese până atunci. Se studia cu satisfacție, pozând pentru sine, se privea cu ochii posterității, Adolf H., marele pictor...

O durere însă i-a paralizat fălcile, a făcut spume la gură şi s-a năpustit deasupra chiuvetei. Umerii i-au fost zguduiţi de spasme, hohotele de plâns i-au pustiit chipul: gândul îl purtase spre mama sa.

Mămica... Ah, ce mulţumită ar fi fost în seara asta! S-ar fi simţit atât de mândră! L-ar fi strâns la pieptul ei bolnav.

Mamă, sunt admis la Academie.

Îşi imagina limpede bucuria mamei şi, când se gândea la asta orfanul simţea cum îl învăluie întreaga dragoste maternă.

Mamă, sunt admis la Academie.

O repeta încetişor, ca pe o incantaţie, în timp ce furtuna se stingea.

După care s-a întors la prietenii săi.

— Adolf, unde-ai fost? Ai vomitat?

Îl aşteptaseră! Îi spuneau Adolf! Îşi făcuseră griji pentru el! Adolescentul era atât de emoţionat, încât a deschis imediat gura:

— Cred că astăzi nu se mai poate picta ca acum douăzeci de ani. Existenţa fotografiei ne sileşte să ne concentrăm asupra culorii. Culoare care nu cred că trebuie să fie naturală!

— Ce? Nicidecum. Meyer susţine...

Şi conversaţia a izbucnit din nou, în trombă, capricioasă, ca focul zdravăn dintr-un şemineu. Adolf se înflăcăra pentru idei pe care nu le avusese niciodată, nici măcar cu cinci minute mai înainte, se lansa în noi teorii pe care le categorisea imediat ca definitive. Ceilalţi reacţionau vehement.

În scurtele momente de tăcere, Adolf H. nu-şi asculta co-discipolii, visând cu voluptate la scrisorile pe care urma să le scrie a doua zi: una logodnicei sale, Stefanie, care de-acum nu va mai avea nici un motiv să se arate atât de sfidătoare, una mătuşii Johanna, care nu a crezut niciodată în talentul lui de pictor, una tutorelui său, Mayrhofer, care îşi permisese să-l sfătuiască să-şi caute „o meserie adevărată", una surorii sale, Paula, puştoaica obraznică şi nasoală pentru care nu simţea decât indiferenţă, dar care trebuia totuşi să realizeze ce mare om era fratele ei, apoi o scrisoare profesorului Rauber, imbecilul

care-i dădea note mici la desen, dar și profesorului Krontz, care, în liceu, își permisese să-i critice îmbinarea culorilor, acelui institutor din Linz care îl umilise, pe când avea opt ani, arătând întregii clase frumosul său trifoi roșu cu cinci foi... Bucuria îi aranja cu grijă scrisorile, așa cum se pregătește tragerea la țintă, misivele fiindu-i tot atâtea arme destinate să-i rănească pe cei care nu crezuseră în el. Îl încerca o încântare feroce de a exista. În seara asta se simțea bine, dar mâine se va simți și mai și, făcând rău celorlalți. A trăi înseamnă a ucide un pic.

Astfel, în acel 8 octombrie 1908, în sunetul încărcat de alcool al muzicii de pahar din taverna Kanter, chiar dacă nu realizase încă nici cea mai mică operă importantă și nu câștigase decât dreptul de a învăța să picteze, tânărul Adolf H. tocmai străbătuse o etapă esențială fără de care nu poate exista un artist: se considera pentru totdeauna centrul universului.

*

— Bună seara, domnule Hitler. Ei, ați reușit?

Doamna Zakreys, gazda lui, zgripțuroaica asta cehoaică, și-a lăsat mașina de cusut pentru a da buzna în vestibul de cum a auzit cheia intrând în broască. Din fericire, intrarea era în penumbră și Hitler se credea greu de observat de namila cu ochi mici și galbeni.

— Nu, doamnă Zakreys. Nu s-au anunțat rezultatele, pentru că unul dintre examinatori s-a îmbolnăvit.

Doamna Zakreys a tușit înțelegătoare. Hitler știa că, dacă îi vorbea despre boală, îi stârnea imediat îngrijorarea și simpatia.

— Da' ce are profesorul ăla?

— Gripă. Se pare că e epidemie în Viena.

Doamna Zakreys s-a dat înapoi instinctiv, plecând la bucătărie, temându-se deja ca Hitler să nu fie purtător al periculoaselor virusuri.

Hitler marcase un punct decisiv. Doamna Zakreys, care își pierduse soțul cu câțiva ani în urmă din cauza unei gripe prost tratate, avea să se închidă în cameră și nu-i va mai propune

băiatului nici măcar să ia ceaiul împreună. Fără îndoială că-l va evita câteva zile. Bine jucat! Nu va mai fi nevoie să se obosească să mintă, să joace rolul celui care așteaptă rezultatele.

Pe când își punea paltonul în cuier, a auzit-o cum aprindea aragazul pentru a-și pregăti o infuzie de cimbrișor. Cum trebuie că se simțea vinovată că dispăruse degrabă, a scos capul pe ușă întrebând politicos:

— Probabil sunteți decepționat, nu?

Hitler a tresărit.

— De ce?

— Să așteptați încă... rezultatele...

— Da. E iritant.

L-a cercetat de departe, gata să afle ceva mai multe, dar, văzând că nu mai face nici un comentariu, și-a zis că se arătase amabilă și s-a întors la cuptorul ei.

Hitler s-a închis în cameră.

S-a așezat în pat, cu picioarele încrucișate, și a început să fumeze cu sârg. Inhala fumul, până în fundul plămânilor, după care îl dădea afară în rotocoale groase. Avea impresia îmbătătoare că încălzește camera cu propria-i ființă.

În jur, desenele lui, afișe de operă – Wagner, Wagner, Wagner, Weber, Wagner, Wagner –, schițe de decor pentru drama lirică și mitologică pe care voia să o scrie împreună cu prietenul lui Kubizek, cărțile lui Kubizek, partiturile lui Kubizek.

Ar fi trebuit să-i scrie lui Kubizek la cazarma unde își făcea serviciul militar. Să-i scrie... Să-i spună...

Hitler se simțea depășit de greutatea sarcinii. El, care îl convinsese pe Kubizek să-l urmeze de la Linz la Viena, care îl asigurase că menirea îi era de muzician, care îl înscrisese chiar la Academia de Muzică, unde Kubizek fusese admis din prima la solfegiu, compoziție și pian, el, care fusese liderul celor doi băieți, împotrivindu-se rezistenței încăpățânate a celor două familii, trebuia să admită că, în ceea ce-l privea, ratase totul.

Doamna Zakreys a bătut la ușă.

— Ce e? a întrebat agresiv Hitler, pentru a-şi proteja intimitatea.

— Ar fi timpul să-mi plătiţi chiria.

— Da. Luni.

— Bine. Dar nu mai târziu.

A plecat târşâindu-şi picioarele.

Hitler s-a uitat panicat în jur. Va mai putea oare să-şi plătească această cameră? Dacă ar fi intrat la Arte Frumoase, ar fi avut dreptul la o bursă de student orfan. Dar fără asta...

Am moştenirea de la tata! Opt sute douăzeci şi nouă de coroane!

Da, dar nu se va putea atinge de ea decât la vârsta majoratului, peste cinci ani. Până atunci...

S-a îngrozit.

Şi-a privit camera posac. Nici măcar nu va mai putea rămâne aici. Ca student, se putea mulţumi cu puţin. Acum, că nu mai era student, era sărac.

După trei uşi trântite, a ajuns în stradă. O ştersese din cameră. Trebuia să facă câţiva paşi. Trebuia să găsească o soluţie. Să salveze aparenţele! Mai întâi de toate să iasă cu faţa curată. Să nu-i spună nimic lui Kubizek. Şi-apoi să dibuie nişte bani. Să salveze aparenţele.

Mergea cu paşi mari, fără să audă nimic, pe trotuarele din Mariahilf, unul dintre cartierele cele mai sărace ale Vienei, un cartier care ar fi trebuit să pară nou, dat fiind că era construit nu demult, dar ale cărui imobile pline ochi aveau deja crăpături. Un miros greu de castane coapte mânjea faţadele.

Ce să facă?

Loteria!

Hitler exultă. Evident! Asta e soluţia! De-asta ziua de azi mersese atât de prost! Totul are un sens. Destinul i-a interzis reuşita la Academie pentru că i-a pregătit o şi mai mare surpriză: să devină milionar. Această după-amiază nu era decât o încercare iniţiatică, o împrejurare periculoasă care obligatoriu trebuia să-l facă să iasă la lumina unui bilet de loterie! Nu pierduse decât pentru a câştiga şi mai mult.

Era evident! Cum de nu s-a gândit la asta? *Primul bilet de la primul vânzător ieşit în cale!...* Iată ce-i spunea vocea interioară. *Primul bilet de la primul vânzător ieşit în cale!*

Chiar în spatele unui brasero ai cărui cărbuni încinşi înnegreau castanele se afla un infirm care vindea bilete trecătorilor.

Hitler s-a uitat lung la hidropicul buhăit ca la o apariţie, sau mai degrabă ca la o confirmare cerească. Norocul era acolo, în faţa lui, aşezat pe un scaun pliant de pânză, cu picioarele în rigolă, sub forma unui cerşetor fără dinţi şi cu membrele ca nişte caltaboşi. Ca în basmele copilăriei pe care i le citea mama.

Şi-a pipăit febril buzunarul. Oare avea bani? Ca prin minune, avea exact suma necesară. Încă un semn.

Cu inima bătându-i puternic, s-a apropiat de masa de cărnuri puhave, cerându-i:

— Un bilet, vă rog.

— Care, domnule? a întrebat arătarea îndreptând un ochi apos asupra tânărului.

— Primul care vă vine la mână.

Hitler privea cu fascinaţie foca umană care pipăia biletele, ezitând, rupând apoi brusc unul.

— Iată-l, domnule. Se pare că aveţi noroc.

— Ştiu, a răspuns Hitler dintr-o suflare, înroşindu-se puternic.

A înhăţat biletul, l-a strâns la piept şi a rupt-o la fugă.

De-acum era salvat. Îşi ţinea viitorul lipit de fiinţa lui. Era convins că mama sa moartă era cea care, din ceruri, îi trimisese inspiraţia salvatoare.

— Mulţumesc, mămico, zice copilul, alergând, cu ochii ridicaţi spre stelele ascunse de acoperişurile cenuşii.

*

Prima comandă...

Adolf H., cu părul zburlit, pijamaua şifonată, cu ochii încă umflaţi de la berea fermentândă din ajun, scărpinându-şi coapsa stângă, privea neaşteptatul cuplu care bara intrarea pe culoar: scunda şi-ndesata doamnă Zakreys şi impunătorul Nepomuk,

celebrul măcelar de pe strada Barbarossa. Se legănau cu stângăcie în fața lui, jenați, rugători, ca niște veri de departe veniți în vizită.

— Nepomuk a visat dintotdeauna la o firmă pictată, s-a miorlăit gazda.

— Da, o firmă frumoasă, cu numele meu și în culori, a confirmat Nepomuk.

O primă comandă... Era vorba într-adevăr de o primă comandă... Lumea avea nevoie de talentul pictorului Adolf H. Băiatul era de-a dreptul uluit, încât Nepomuk a crezut că nu-l interesează propunerea lui.

— Desigur, vei fi plătit, a spus acesta cu voce mai slabă.

— Bineînțeles, a încuviințat cu căldură doamna Zakreys.

— Ești tânăr, băiete, abia ce-ai intrat la Academia de Arte Frumoase, nu pot să te plătesc ca și cum ai fi terminat-o.

Adolf se gândea cu bucurie că peste câțiva ani efectiv va valora mult mai mult. Pentru prima dată descoperea un avantaj în a îmbătrâni.

— Așadar, ești tânăr. Se poate spune chiar că, într-un anumit fel, îmi asum un risc angajându-te.

— Vă propun un târg, l-a întrerupt Adolf. Fixăm acum un preț. Dacă vă place firma, mi-o plătiți. Dacă nu vă place, n-o plătiți.

Ochii mici ai măcelarului au clipit. Artistul vorbea pe înțelesul lui.

— Îmi place asta, băiete. Așa că, la rândul meu, îți propun ceva interesant: te plătesc fie în bani, fie în produse. Zece coroane în bani sau doi cârnați pe zi timp de un an, ceea ce înseamnă mai mult de zece coroane...

Doamna Zakreys s-a-nfiorat.

— Câtă generozitate, Nepomuk!

— Firește, doamna Zakreys va avea micul ei comision fiindcă ne-a făcut prezentările.

Gazda a cotcodăcit de plăcere și a lăsat să-i scape ceva în cehește, ceva ce nimeni nu a priceput. Pentru Adolf era limpede că văduva avea gândurile ei cu măcelarul cel puternic.

Studentul era cam îngrijorat de târgul care nu i se părea tocmai demn de talentul lui. Se apropia ora prânzului. Foamea îi strângea stomacul. Gândul la mâncare îi lăsa gura apă.

— Cârnați tot anul?

— Da, cârnați tot anul! Hai să batem palma, băiete!

Adolf l-a lăsat pe Nepomuk să-i strângă ca-n menghină mâna lui fină de artist, cu palma obișnuită să gâtuie animale.

Pe la ora trei s-a dus în strada Barbarossa pentru a-și onora cea dintâi comandă. Nepomuk l-a întâmpinat cu strigăte puternice și cu palme amicale deloc anemice pe spate, de parcă și-ar fi primit ginerele în vizită.

— Haide, am pregătit tot ce trebuie.

L-a tras după el în camera din spate a magazinului, maronie și duhnind a pisoar.

— Ia uite-aici! a exclamat deschizându-și teatral brațele, mândru ca un prestidigitator care încheie o demonstrație și dă semnalul pentru izbucnirea aplauzelor.

Spectacolul era înfiorător. Cu adevărat Nepomuk pregătise totul: pe un trepied pusese o scândură din lemn negeluit, care ar fi trebuit să fie firma, și pe bancul din fața acesteia compusese chiar el tabloul, adică adunase toate specialitățile casei și le așezase unele lângă altele – capete de porc, limbi de vită, picioare de godac, creier de miel, ficat, inimi, bojoc, rinichi, cârnați, caltaboși, salam, mortadela, jambon, burtă, urechi de vițel, toate produsele care erau mândria și prosperitatea casei Nepomuk.

Lui Adolf i-a venit să verse.

— Pe toate astea trebuie să le pictez?

— De ce? Nu te pricepi?

— Ba da. Însă mă gândisem la o scenă mitologică, de exemplu, la un moment extras din opera lui Wagner sau la...

— Ce tot spui, măi băiete? Vreau să-mi pictezi tot ce le ofer eu clienților. Nimic altceva. A, ba da! Și numele meu, deasupra. Chestiile astea poți să le faci cum ai tu chef. Doar de-asta te plătesc.

Pe Adolf, gândul l-a dus la ceea ce trăise Michelangelo când fusese angajat de greoiul papă Iulius II. Oare în toate timpurile umilința trebuie să fie soarta geniului pe pământ? A înghițit în sec și a încuviințat din cap.

— Cât timp îmi lăsați?

— Cât vrei. Însă țin să-ți atrag atenția că după trei zile carnea se usucă și își schimbă culoarea.

Uriașul Nepomuk a izbucnit în hohote de râs, i-a mai tras o palmă peste spate lui Adolf și s-a întors în magazin, unde îl așteptau clienții care făceau o asemenea zarvă, încât păreau o întreagă curte plină cu pui de găină.

Rămas singur, cu pensulele și creioanele lui, pe Adolf l-a cuprins pentru o clipă panica. Habar nu avea cu ce să înceapă. Ar fi trebuit oare să dea un fond înainte de a picta obiectele acelea? Sau invers? Să lucreze în creion din cărbune de salbă-moale? În creion simplu? În guașă? În ulei? Habar n-avea.

Ia hai! Doar nu era vreun impostor, din moment ce fusese admis la Academia de Arte Frumoase. Șaizeci și nouă de candidați fuseseră respinși. Dar el chiar fusese admis? Trebuia neapărat să afle.

A rearanjat cărnurile pe banc. Se străduia să le așeze armonios. În sfârșit, s-a apucat de treabă: era doar un pictor recunoscut și avea să și-o dovedească.

Timp de trei zile și trei nopți nu a mai părăsit decât pentru scurte răstimpuri camera din spate a magazinului lui Nepomuk, și atunci doar pentru cele câteva ceasuri strict necesare odihnei. Gândurile nu-i mai erau stăpânite decât de acele hălci de carne, de așezarea lor pe scândură, de amestecul de culori, de modul de a da trandafiriului tonuri ca de marmură folosind albul, spre a sugera grăsimea din jambon, de a da nuanțe de roșu unui fond negru, pentru a scoate la suprafață miezul profund al vrăbioarei, de a pulveriza bej peste gri pentru a da gust cărnii tocate de porc, de a netezi cu degetul formele creierului, de a găsi o perie tare, cu peri rari, pentru a reconstitui carnea ca bătută cu ciocanul de bucătărie a salamului. Ca de fiecare

dată când devenea exaltat, nu mai mânca şi se hrănea doar cu fum de ţigară, în pauze.

Din când în când, măcelarul venea să arunce un ochi la modul în care avansa lucrarea. La început sceptic, critic, de acum îi dăruia o tăcere respectuoasă.

Damful cărnurilor în descompunere se adăuga deja mirosului acru de amoniac. În căldura cămării, cărnurile moarte se oxidau şi intrau în descompunere mai repede. Coastele şi fileurile, cel mai greu de pictat, începuseră să pută groaznic, ca un bot de câine. Un miros greu, apăsător, imobil, un miros de agonie încremenea încăperea într-un verde-albăstrui de cocleală, ieşit de sub pensulă de maestru. Numai că Adolf nu mai simţea nici oboseală, nici greaţă şi nici silă. Înfierbântat, nu mai avea decât un unic ţel: să încheie lucrarea.

Tablourile lui Cranach şi ale lui Breughel, care prezintă infernul ca pe un rotisor, i se păreau de acum viziuni edenice, sosite din altă lume. Adevăratul iad era sarcina care-l ţinea ţintuit în vizuina asta de măcelar, pentru a surprinde pe pânza la care picta puţinele forme care încă se mai prelingeau din aceste cadavre.

Era a cincea zi şi nu terminase. Nu îi mai rămâneau decât câteva ceasuri de noapte, întrucât de dimineaţă trebuia să se ducă la Academie, unde începeau cursurile.

Lucra ca turbat. Îl dureau degetele, fiindcă pensulele îi zdreliseră pielea delicată. Ochii umflaţi i se închideau aproape din reflex. Ce mai conta! Mai avea puţin.

La miezul nopţii a finalizat compoziţia. Nu-i mai rămâneau de adăugat decât câteva litere.

În zori, firma era gata. Apăreau primele licăre ale zilei.

La ora şase, Nepomuk a coborât din dormitor şi a dat cu ochii de operă.

Cu ochii holbaţi, cu gura căscată, şi-a privit uluit firma minute întregi.

Adolf se uita la el, descoperind că măcelarul semăna de fapt cu un cârnat gros, un cârnat gros, lat şi înalt, lipsit de gât, care se

termina cu un cap mititel, un cârnat îmbrăcat, un cârnat cu câţiva peri răsărindu-i de sub guler.

— E minunat!

Lacrimi de bucurie şi de înduioşare se scurgeau pe obrajii lui Nepomuk.

Ia te uită, un cârnat care plânge, şi-a spus mecanic Adolf.

Cârnatul şi-a deschis braţele şi l-a strâns pe pictor la piept.

După care Nepomuk a ţinut morţiş să ia masa amândoi. Adolf s-a gândit că poate i-ar prinde bine să se mai întremeze, întrucât, peste două ore, urma să dea piept cu cel dintâi curs.

A înghiţit fără să ezite tot ceea ce măcelarul pusese la prăjit în cratiţe, apoi, în clipa în care a încercat să mai adauge în stomac şi câteva picături de cafea, a simţit că se sufocă.

A ajuns în goană în fundul grădinii, unde a vomat dintr-odată întreaga listă de produse din magazinul lui Nepomuk.

Niciodată! Niciodată! Era lucru hotărât. Din ziua aceea, niciodată nu se va mai atinge de carne. Va deveni vegetarian. Pe veci!

S-a repezit la doamna Zakreys, s-a spălat în grabă la lavabou, s-a schimbat. În ciuda abluţiunilor şi lenjeriei curate, era convins că tot mai trăsnea a descompunere.

După care a fugit la Academie.

Nu-i mai rămânea decât un minut pentru a-şi regăsi prietenii, clopoţelul sunase, trebuia să urce în sala cinci, în atelierul cu pereţi de sticlă.

Acolo s-a trezit într-o încăpere supraîncălzită. În apropierea unei estrade acoperite de perne, o sobă împrăştia o căldură copleşitoare.

Fiecare student s-a aşezat la şevaletul lui. Profesorul le împărţea cărbunii din salbă-moale.

A intrat o femeie în chimono, care a urcat pe estradă şi, dintr-odată, şi-a desfăcut cordonul, lăsându-şi ţesătura de mătase care o acoperea să alunece pe podea.

Lui Adolf H. nu-i venea să-şi creadă ochilor. Nu mai văzuse în viaţa lui o femeie goală. Îi era cald, mult prea cald. Era frumoasă şi netedă, fără un fir de păr pe trupul bronzat.

Ca un cârnat.

A fost ultimul lucru la care s-a gândit Adolf înainte de a leşina.

*

Peste câteva clipe va fi bogat.

Săptămâna trecuse iute ca un freamăt. Sigur, a fost nevoie să aştepte, însă certitudinea de a câştiga i-a permis să străbată ca un fulger zilele acelea lungi şi lipsite de conţinut.

Cu biletul cald şi jilav în palmă, Hitler aşteaptă afişarea rezultatelor de la loterie.

„Cel ce are credinţă-n suflet are cea mai mare putere din lume." Cuvintele acestea, pe care le şopteau buzele adorate ale mamei, i-au servit drept baston de sprijin pentru a se putea ţine drept – un regim moral şi alimentar totodată. A postit şi a trecut peste încercarea eşecului. Crede din nou în el şi-n destinul lui.

Funcţionarul de la loterie iese în stradă şi deschide avizierul unde va lipi rezultatul.

Lui Hitler îi sare inima din piept. Se apropie.

Nu pricepe.

Unde să fie greşeala? Pe biletul lui? Pe micul afiş dus de angajat? Cu toate astea, o eroare există, Hitler o ştie sigur, doar a fost semnat un acord între ceruri, mama lui şi el, un pact sfânt, datorită căruia el o să câştige. Doar numai şi numai cu acest preţ, cu această compensaţie n-a fost el primit la Academia de Arte Frumoase. Era limpede.

Însă eroarea persistă.

Hitler citeşte de douăzeci de ori cifrele, le compară una după alta, le ia şi de la stânga la dreapta, şi invers. În zadar. Diferenţa tot rămâne. Se agravează. Se-ncăpăţânează...

Hitler se preschimbă în plumb, greu, rece, neputincios.

Realitatea îl învinge. Magia s-a evaporat.

Universul nu şi-a ţinut nici una dintre promisiuni. Hitler e singur pe lume.

*

Toţii colegii au fost impresionaţi de povestea lui Adolf H. Să obţii o comandă la numai nouăsprezece ani! Care mai şi presupune pictarea, într-o capelă privată, a naşterii lui Isus. În capela unui conte! Unul atât de celebru, încât Adolf refuza să-i spună numele! Povestea a dat roată rapid printre studenţii anului întâi. Tot atât de rapid pe cât s-a şi evaporat...

Îi era frică de următoarea şedinţă cu nud. Dacă se lăsa iarăşi impresionat de femeia nerușinată, care li se oferea, se va şti fără putinţă de tăgadă că nu era decât un băieţaş ne-nceput şi puritan.

Prin urmare, şi-a petrecut orele libere la el în cameră, copiind iar şi iar femei goale, descoperite într-o antologie de gravură. Pentru a se obişnui cu propria emoţie. Să deseneze o coapsă, să traseze conturul unui sân îl impresiona puternic, îi întindea pantalonii, ba chiar îl împingea spre extazul solitar, dar nu mai leşina. Să fi fost de-ajuns? Apărat de singurătate, de pereţii camerei, de faptul că nu reproducea cu creionul decât nişte linii, reuşea să-şi domine, eventual, emoţia. Nimic însă nu dovedea că în faţa cărnurilor fremătânde ale acelei femei atât de periculos de apropiate, de prezente şi de goale nu se va pierde iarăşi cu firea.

Şi a sosit ora cursului fatal.

Studenţii au dat năvală în camera supraîncălzită, cu pereţi de sticlă. În spatele tuturor, Adolf a ajuns aproape pe pipăite la şevaletul lui.

Modelul a urcat pe estradă.

S-a auzit un murmur de dezamăgire.

Era bărbat.

Insolent, cu bărbia împinsă înainte, cu faţa bine conturată, cu ochii aproape închişi, evident indiferent faţă de insatisfacţia celor patruzeci de adolescenţi în perioadă de rut, şi-a lăsat deoparte izmenele, şi-a jucat muşchii bine conturaţi şi a luat nepăsător o poză atletică.

Relaxarea lui Adolf era mai mult decât sperase. Se uita zâmbitor la colegii care, decepţionaţi, nici nu-i mai dădeau atenţie.

Adolf şi-a luat cărbunele şi a început să schiţeze.

În colţul din stânga se stârnise ceva vacarm. Unii dintre studenţi schimbau, în şoaptă, cu voce şuierătoare, cuvinte indignate.

După ce a verificat dacă nu cumva despre el era vorba, Adolf H. nu le-a mai dat atenţie şi s-a concentrat asupra desenului.

Numai că acei patru băieţi şi-au trântit creioanele, şi-au luat lucrurile, s-au îndreptat tropăind spre uşă şi, chiar înainte de a părăsi încăperea, i-au strigat profesorului:

— E inadmisibil! Absolut inadmisibil!

Profesorul şi-a întors capul de parcă nu i-ar fi auzit, iar cei patru, în culmea furiei, au ieşit trântind uşa.

Adolf H. s-a aplecat spere vecinul lui, Rodolph.

— Ce au?

— Refuză să deseneze modelul.

— De ce? Fiindcă e bărbat?

Rodolph s-a strâmbat ca pentru a spune că pur şi simplu condamna comportamentul celor patru studenţi.

— Nu. Pentru că e evreu.

Adolf era uluit.

— Evreu? Păi de unde ştiu?

*

Hoinărea pe străzile din Viena. Golit de orice dorinţă, cu ochii lipiţi de vârfurile pantofilor, nu vede nimic, nu aude nimic, sporindu-şi suferinţa. Dacă observă că slăbeşte, ronţăie grăbit câteva castane coapte cumpărate pe fugă, pe care le stropeşte uneori cu ceva bere. Când se lasă noaptea calcinată, se întoarce la doamna Zakreys. Chiar dacă deschide uşa fără zgomot şi traversează coridorul doar în ciorapi, gazda tot sare la el şi-l hărţuieşte pentru a-şi obţine banii de chirie. Se alege cu câteva promisiuni spuse pe un ton lipsit de nuanţe, în timp ce bate în retragere până la el în cameră. Numai că doamna Zakreys nu-l mai crede şi-l ameninţă că-şi va chema verii, nişte zdrahoni care muncesc la piaţă, pentru a-l face să priceapă ce vrea să zică.

Bineînţeles că i-ar putea scrie mătuşii Johanna să-l ajute să iasă din impas. Numai că nu ar fi o soluţie de durată. Chiar

dacă ar mai plăti o lună, două, trei, șase, până la urmă ce se va întâmpla cu el?

Cel mai tare îl îndurerează că nu mai știe ce să creadă despre el însuși. Până acum nu s-a îndoit niciodată de propria persoană. Dezacorduri interioare, adevărate scene, asta da, a mai trecut prin asta. Insulte și observații dure a mai primit. Însă niciodată nimic nu i-a zguduit încrederea în sine. Se considera un unicat, un ins excepțional, deasupra mulțimii, mai bogat în posibilități de viitor și de glorie decât oricine altcineva și se mulțumise doar să-i deplângă pe cei care nu-și dăduseră încă seama de asta. În fața tatălui său, mic funcționar obtuz, violent și calculat, apoi, după decesul acestuia, în fața tutorelui care nu ieșea cu nimic în evidență, Hitler continuase să se vadă cu ochii mamei lui, ochi plini de adorație și de visuri minunate. Se adula, se considera pur, idealist, artist, excepțional, mereu așezat sub lumina orbitoare a stelei sale de bun augur. Într-un cuvânt: superior.

Numai că mama lui murise iarna trecută și, în urma rezultatelor de la Academie, apoi de la loterie, modul de a se vedea pe sine începea să se schimbe.

Hitler se lăsa de acum să lâncezească, copleșit de îndoială. Își petrecuse oare mai multă vreme convingându-se că era pictor decât lucrând efectiv în acest scop? Drept e că nu mai pictase aproape nimic în ultimele luni... Nu cumva investea mai multă energie în a se crede superior decât în a o dovedi cu adevărat?

Examenul de conștiință îl răvășea.

Dacă inteligența unor oameni este însuflețită de îndoială, a lui Hitler ieșea din încercare diminuată. Lipsit de entuziasm, de pasiune, nu mai era în stare să pună cap la cap nici trei idei. Mintea nu-i mai funcționa decât sub semnul exaltării. Pălmuit de realitate, privat de visuri și de ambiție, creierul îngreunat nu-i mai funcționa mai mult decât al unei stridii.

De dimineață, doamna Zakreys, cu sânii bălăbănindu-i-se pe sub cămașa de noapte stacojie, a dat buzna în camera lui

Hitler, rupând toate legile tacite care interziceau intrarea pe teritoriul lui.

— Domnule Hitler, dacă nu primesc în două zile banii, te dau afară. Nu mai vreau promisiuni, vreau banii.

Și a plecat trântind ușa, ducându-se să-și verse furia pe cratițele pe care le mânuia violent.

Pentru Hitler, intrarea ei intempestivă a fost salvatoare. În loc să se piardă iarăși în reveria adâncă al cărei subiect era el însuși, s-a concentrat asupra unei probleme anume: cum să-i plătească doamnei Zakreys chiria.

A plecat din nou pe străzi, dar, de data asta, uitându-se la ce se întâmpla în jur. Trebuia să-și găsească de lucru.

Viena încremenise într-o vreme mizerabilă de noiembrie. Un ger cenușiu și necruțător îngheța atmosfera. Copacii își pierdeau frunza și, pe când cele câteva garduri vii se luminau, crengile și trunchiurile deveneau tot mai întunecate la culoare. Bulevardele, înverzite și pline de flori cândva, se transformau în alei de cimitir, fostele spații umbrite de frunzișuri rămâseseră acum sub degetele uscate ale vegetației, întinse către cerul negru-albăstrui, ca de ardezie, iar dalele de pe străzi ajungeau piatră de mormânt.

Hitler privea cu atenție anunțurile negustorilor: se căutau vânzători, casieri, băieți pentru livrarea mărfurilor. Gândul l-a dus la numeroasele tipuri de legături dintre oameni pe care ar fi fost nevoit să le suporte, la amabilitatea la care ar fi fost obligat și s-a simțit sleit de puteri încă dinainte de a începe așa ceva.

Nu-și dorea nici soarta unui scârța-scârța pe hârtie, deși ar fi fost mult mai liniștit. Ar fi însemnat să se pună de acord cu ceea ce-i refuzase întotdeauna tatălui lui. Niciodată! Oricum, nu căuta nici o meserie, nici o carieră anume, ci doar câțiva bani pentru a-i putea plăti chiria doamnei Zakreys.

A zărit un șantier, o gaură căscată între fațadele clădirilor, ca un canin lipsă în dentiția sănătoasă a orașului.

Stând în echilibru pe o scândură, un bărbat brunet cânta vesel, punând una peste alta cărămizile. Vocea frumoasă, genuină, suplă, mediteraneeană trimitea trombe de nepăsare ita-

lienească printre pereți. Și alți muncitori cehi, slovaci, polonezi, sârbi, români și ruteni își treceau unii altora scânduri, cărămizi, saci și cuie, folosindu-se de-o germană stâlcită și rudimentară.

Hitler s-a apropiat, atras de glasul zidarului.

— S-ar găsi ceva de muncă și pentru mine pe-aici, pe șantier?

Italianul s-a oprit din cântat, oferindu-i un zâmbet larg:

— Ce știi să faci?

Lui Hitler i s-a părut că zâmbetul italianului încălzea până și aerul înghețat.

— Mă pricep să vopsesc.

Pe chipul italianului s-a citit o ușoară dezamăgire. Hitler nu s-a lăsat:

— Pot să mai fac și altceva. Trebuie să-mi câștig și eu pâinea, a adăugat coborându-și privirea în pământ.

Muncitorii au izbucnit în râs. Bănuiau că băiatul ăsta pirpiriu, cu pielea galbenă ca de ceară, n-a mai mâncat de mult cum se cuvine.

O mână caldă l-a prins de umăr și l-a lipit de un tors puternic: Guido îl îmbrățișa ca semn că e acceptat.

— Vino, măi băiete, îți găsim noi ceva de făcut.

O clipă, fruntea lui Hitler s-a cuibărit la pieptul italianului. Spre marea lui surpriză, bărbatul mirosea bine, o prospețime de lavandă care-i amintea de șifonierul mamei. S-a lăsat luat de mână, bătut prietenește pe spinare și condus la șeful echipei.

Deși detesta contactul fizic, l-a lăsat pe italian în voia lui. Nu mai conta, oricum era un străin. Și-apoi – ce noroc! –, nu va fi înconjurat decât de străini aici, pe șantier, așadar nu doar că nu va fi recunoscut de nimeni din Viena, dar le va fi superior tuturor acestor oameni pur și simplu prin naționalitatea sa. A fost deci angajat, iar sarcina lui era să pregătească mortarul pentru Guido.

Bineînțeles, nu a pus-o la curent pe doamna Zakreys cu noua situație, ci s-a mulțumit să-și achite chiria, având grijă s-o facă să-i fie rușine de comportamentul ei din ziua precedentă.

Cehoaica văduvă a mormăit câteva scuze păstoase şi s-a încălzit cu totul la atingerea rece a banilor.

Hitler nu a ajuns deloc să urască zilele de pe şantier. Din contră, avea senzaţia că nu el era cel ce amesteca apa şi cimentul, se simţea aproape ca-n vacanţă şi parcă scăpase de sine însuşi.

Fără a înţelege bine de ce, pe Guido îl aprecia. Veşnica voioşie a italianului, zâmbetul lui dezarmant, pleoapele vesele, pieptul păros pe care îl arăta fără ruşine oricui, puterea bărbătească clocotind în el, care-i dirija gesturile, glasul, italiana lui sonoră şi fără asperităţi, braţele şi coapsele gata pentru orice efort, toate acestea îl orbeau pe Hitler ca soarele din miezul iernii. Lângă zidar simţea că se încălzeşte, îşi recăpăta energia, îi sorbea umorul şi, uneori, chiar surâdea.

Guido ţinea la „micul austriac", dar nu mai mult decât iubea pe toată lumea. Hitler aprecia din plin afecţiunea aceasta egal îndreptată către toţi, bunăvoinţa care nu-l obliga cine ştie ce. Era o plăcere să existi în aerul respirat şi vânturat de Guido.

Câteodată, după muncă, mergeau împreună să dea un pahar pe gât. Hitler îl ajuta pe Guido să-şi corecteze germana. Ţinea la această schimbare de roluri: seara, spre deosebire de restul zilei, Guido asculta de el. Se bucura când buzele italianului repetau cuvintele pe care i le dicta, când acesta îşi propunea drept scop să-l imite, îi plăceau hohotele de râs care punctau greşelile, dar şi, la încheierea fiecărei şedinţe, oftatul exasperat al lui Guido, care murmura în hazlia lui germană, stâlcită de culorile şi de mirodeniile Veneţiei natale, că nu va reuşi niciodată să vorbească în limba lui Goethe. Hitler era astfel beneficiarul unei superiorităţi absolute şi acceptate, şi pentru aceasta îi era atât de recunoscător lui Guido, încât descoperea cuvintele prin care să-l încurajeze să reziste până la următoarea lecţie.

În clipa în care se despărţeau, Guido îl întreba pe Hitler de fiecare dată unde locuia. Cel din urmă făcea uitată întrebarea, fiindcă nu voia ca zidarul, cu sinceritatea lui proletară, să pătrundă în camera în care încă se putea crede student la pic-

tură. Când Guido i-a propus să meargă împreună la prostituate, Hitler a fost nevoit să inventeze că deja era căsătorit şi că serile îi plăcea să fie alături de soţia lui.

Guido a aruncat o privire furişă către mâinile mici şi fără nici o urmă de verighetă ale austriacului, dar s-a făcut că nu observă minciuna. S-a mulţumit, complice, să-i facă cu ochiul, şoptind:

— Nu-i nimic. Dacă în vreo seară ai chef, te iau cu mine. Sunt convins că habar n-ai pe unde sunt fetele.

Hitler a rămas îngreţoşat. Era împotriva prostituţiei, nu-şi dorea să întâlnească acele femei venale, însă Guido intuise corect: nici măcar nu ştia pe unde venea cartierul fierbinte. Şi s-a simţit prins în flagrant defect de virilitate.

Intrau în iarnă, dar nimic nu altera forţa lui Guido. El şi Hitler aproape că nu se mai despărţeau.

Într-o vineri, Hitler i-a spus ceva important lui Guido: că avea o voce foarte frumoasă, de bariton verdian, că nu merita să rămână pe şantier şi că ar fi trebuit să ajungă cântăreţ de operă.

— Deh, la mine în familie toţi au vocea ca a mea, a răspuns Guido ridicând din umeri, şi zidari suntem din tată-n fiu!

— Totuşi, ascultă-mă pe mine, care m-am dus de multe ori la operă, te asigur că...

— Las-o baltă! Nu oamenii ca noi ajung artişti. Trebuie să ai un dar anume. Trebuie să fii născut printre ei.

Şi astfel a înăbuşit din faşă o conversaţie pe care Hitler ţinea s-o pornească. Căci, după complimentul adresat lui Guido, intenţiona să-i vorbească despre talentul lui de pictor, să-l facă să înţeleagă că amândoi erau altfel decât ceilalţi, însă italianul oprise confidenţele sintetizând peremptoriu: „Nu oamenii ca noi ajung artişti."

Seară de seară, Guido îl trăgea tot mai aproape de cartierul prostituatelor, zicându-i cu zâmbet larg:

— Doar fiindcă eşti căsătorit nu înseamnă că nu ai dreptul la micile tale plăceri.

Hitler opunea o rezistență sălbatică în fața propunerilor tovarășului lui, dar ceda teren și, până la urmă, a trecut pragul unui bordel.

Și s-a simțit pe loc tare încurcat în sala plină de fum, în mijlocul acelor fete cu zâmbete ușoare, cu gesturi mângâietoare, care dădeau întruna din fund, cu decolteuri amețitoare și picioare care prea se desfăceau cu ușurință.

Guido le-a cerut să-l lase în pace pe prietenul care-l însoțise doar din politețe, dar care nu dorea să consume nimic.

Lucrul acesta a mai înfrânat un pic intențiile fetelor, însă nu și jena lui Hitler. Unde să se uite fără să se murdărească? Unde să-și lase privirile fără să devină complicele spectacolului degradant? Ba chiar cum să respire fără a aspira și rușinea?

Guido ținea pe genunchi trei femei care toate păreau a se certa, râzând și țipând pentru favoarea de a urca împreună cu el.

Hitler nu-și mai recunoștea prietenul. Prin Guido el era îndrăgostit de Italia. Italia fastuoasă și simplă, vie și decadentă, prezentă și absentă, unde până și vocea unui proletar era încărcată de comorile operei. În seara aceea însă, nu mai ținea la Guido și nici la Italia, nu mai vedea decât vulgaritate, o vulgaritate groasă, carnală, fumegândă, și care se oferea. Dimpotrivă, el se simțea pur, puritan, germanic.

Pentru a-și combate dezamăgirea interioară, pentru a-și ascunde tulburarea, a pus mâna pe un creion și, pe fața de masă din hârtie, s-a apucat să-l deseneze pe Guido așa cum îl vedea acum: un Satan puțind a sex.

Trăgea liniile cu furie, rotunjind o buclă, conturând bine gura, îngroșând din cărbune ochii, umbrind conturul figurii venețiene, scuipându-și pe hârtie întreaga ură față de acea frumusețe trivială.

Dintr-odată a realizat că totul se schimbase în juru-i. Toată lumea amuțise și se apropiase de el, uitându-se cum, într-o transă înflăcărată, schița portretul italianului.

A tresărit și i-a privit fix, plin de rușine, mânios că lăsase astfel să se vadă ceea ce gândea. Că se lăsase descoperit. Imediat aveau să-i reproșeze disprețul de care dădea dovadă.

— Magnific! a exclamat o fată.

— Mai frumos decât modelul, a murmurat o alta.

— Incredibil, Adolfo. Păi, tu chiar eşti un pictor adevărat.

Guido îşi privea tovarăşul cu admiraţie. Cu siguranţă nu ar fi fost mai mirat nici dacă ar fi aflat că Hitler era miliardar.

A aprobat de mai multe ori din cap, convins:

— Eşti un pictor adevărat, Adolfo, unul adevărat!

Hitler s-a ridicat pe neaşteptate. Toţi se uitau la el cu teamă. Iar el se simţea bine.

— Sigur că sunt un pictor adevărat!

A rupt bucata de faţă de masă pe care desenase schiţa şi i-a întins-o lui Guido.

— Poftim! Ţi-o dăruiesc.

După care le-a întors spatele şi a ieşit. Ştia că nu-l va mai revedea niciodată pe Guido.

*

Şi a leşinat din nou.

Cu toate acestea, la început reuşise să-şi menţină o respiraţie regulată, până când halatul de mătase alunecase, ca o înjurătură, pe podea. Femeia îşi ţinuse cu graţie cocul care părea că vrea să urmeze drumul halatului şi, cu un cot ridicat în aer, îndrăzneaţă şi temătoare, îşi dăruise asistenţei spatele şi fesele goale.

Adolf H. trăsese primele linii neliniştit, circumspect, ca atunci când intri în apă rece. Pândea clipa în care avea să i se facă rău. Desena din vârful cărbunelui, convins că o schiţă mai apăsată l-ar fi dus direct la leşin. Numai că nimic teribil nu s-a iscat în el. Degeaba se tot palpa şi asculta pe dinăuntru, tot nu se simţea ameţit. Prin urmare încrederea în sine i-a revenit, întărindu-i mâna.

Cu linii groase, apăsate, a conturat silueta de carne, apoi i-a schiţat fesele şi coapsele. În sfârşit, a lucrat cu aplicaţie să-i surprindă părul. În zece minute reuşise să fixeze pe carton o schiţă care-i amintea de *Leda şi lebăda* a lui Leonardo.

Profesorul a scuturat clopoţelul. Studenţii au schimbat foaia de hârtie. Modelul s-a întors.

Iar Adolf nu a mai avut timp pentru a fi stăpân pe ceea ce a urmat. Încercând să se aşeze, femeia şi-a lăsat mâna să rătăcească peste piept şi peste pântece, ochii lui Adolf au rămas ca lipiţi de traseul palmei, o putere violentă l-a zguduit şi, ameţind, a căzut leşinat.

Cursul viitor a fost aşteptat cu nerăbdare de toată lumea. Profesorii, supraveghetorii, studenţii din toţi anii, fără excepţie, ştiau povestea flăcăului din anul întâi care leşina în faţa femeii goale.

Adolf a urcat scările ce duceau spre cursul fatidic ca un condamnat care se îndreaptă către peretele lângă care va fi executat. Deja gândurile i se amestecau: o parte din el îşi dorea ca de data asta să reziste stării de rău, cealaltă ţinea să cedeze cât mai repede cu putinţă.

Fie ce-o fi, dar să fie repede! S-o sfârşim odată!

S-a aşezat în faţa cartonului cu fruntea plecată.

Femeia s-a ridicat, iar tăcerea a devenit grea, totală, compactă. Parcă se auzea răpăitul de tobe dinaintea execuţiei.

Femeia a înaintat până la marginea estradei. S-a oprit în faţa lui Adolf şi s-a uitat lung la el. Şi-a prins foarte lent cordonul chimonoului, ca pentru a-şi pregăti gestul de a-l desface la momentul potrivit.

Lovitura a plecat dintr-odată: mătasea a alunecat, carnea goală a apărut într-o deflagraţie sidefie, iar Adolf a leşinat. A căzut atât de repede, încât nu a mai apucat să audă imensul strigăt de „Ura!" ce se ridica din piepturile studenţilor entuziasmaţi.

În aceeaşi seară, în singurătatea plină de fum a micii sale camere, a rămas pe gânduri. Nu mai putea continua aşa. Doar nu avea să-şi petreacă trei ani din sincopă-n sincopă, dându-se în spectacol. Trebuia să se vindece.

Să se vindece? Asta era. S-a repezit la birou şi i-a scris imediat doctorului Bloch.

Adolf avea mare încredere în cel care-i îngrijise mama. Nu mai era vorba despre încrederea într-un om, ci într-un medic. Adolf nu-şi făcea iluzii în privinţa capacităţii acestuia de a-l vindeca, oricum, cine ar fi putut vindeca în ziua de azi cancerul? Totuşi, apreciase, recunoscător, modul în care doctorul Bloch îi fusese alături şi alinase suferinţele iubitei sale mame.

În scurta sa misivă, nu a oferit nici un amănunt, mulţumindu-se să-şi prezinte cu suficientă angoasă neliniştea şi dorinţa de a fi rapid consultat.

Săptămâna următoare, Adolf s-a hotărât să nu-şi mai asume riscul de a merge la cursul de nud. A lipsit încă din ziua precedentă, trimiţând-o pe văduva Zakreys să anunţe, sub pretextul unei indigestii.

În aceeaşi zi, pe când îşi rumega în pat gândurile, mare i-a fost surpriza auzind pe culoar vocea voioasă a doctorului Bloch.

— Tocmai plecam la Viena, Adolf, când am primit scrisoarea ta.

Medicul, un bărbat înalt, agreabil, cu nas ascuţit, cu sprâncenele frumoase, de un negru albăstrui, care păreau, la fel ca horbota mustăţii şi colierul bărbii, trasate cu tuş, îi zâmbea larg lui Adolf cu gura ca tivită şi roşie, ce dădea gata clientela feminină din Linz. Adolf era impresionat: doctorul sosise într-o fugă, uite că se gândise şi la el cineva, i se părea că regăseşte pe cineva din familie.

Doctorul Bloch a intrat în camera adolescentului şi au stat mai întâi de vorbă despre tot soiul de nimicuri. Adolf ţinea la glasul grav, cald, vibrant care năştea imediat intimitatea cu cel ce îl asculta.

— Ei bine, Adolf, ce te doare?

— Nimic, i-a răspuns, căci, dintr-odată, se simţea bine.

— Nu asta a fost impresia pe care mi-a lăsat-o scrisoarea ta.

Doctorul s-a aşezat şi l-a privit atent pe băiat.

— Spune-mi despre ce e vorba.

Adolf a avut senzaţia că nu va reuşi niciodată să expună situaţia ruşinoasă, dar, sub privirea binevoitoare a cvadragenarului,

cuvintele au dat năvală şi totul a fost povestit. Pe măsură ce vorbea, Adolf simţea că se linişteşte, debarasându-se de acea problemă care, de acum, îi aparţinea doctorului Bloch.

Doctorul l-a ascultat până la capăt, apoi s-a scărpinat îndelung în creştet. După câteva întrebări prin care a verificat dacă Adolf băuse şi mâncase rezonabil înainte de leşinuri, odată obţinută confirmarea, a căzut pe gânduri.

De acum, Adolf H. se simţea bine. Avea încredere în medic. Era chiar nerăbdător să afle diagnosticul, apoi tratamentul propus de doctorul Bloch.

Acesta a făcut câţiva paşi şovăitori în jurul patului.

— Adolf, răspunde-mi ca unui frate mai mare, care ţine la tine: ai făcut dragoste cu vreo femeie până acum?

— Nu.

— Vrei?

— Nu.

— Ştii de ce nu vrei?

— Mi-e frică.

Doctorul Bloch a mai dat de vreo trei, patru ori ocol patului.

Adolf l-a întrebat vesel:

— Aşadar, ce am?

După un răstimp doctorul Bloch i-a răspuns:

— Ai ceva care se vindecă, nu-ţi face griji. Aş vrea să vii cu mine la un specialist.

— La un specialist?! a exclamat Adolf neliniştit.

— Dacă ţi-ai fi rupt piciorul te-aş fi dus la un chirurg. Dacă ai fi tuşit prea tare, te-aş fi dus la un pneumolog. Vreau deci să te duc la un specialist în boala ta.

— Bine.

Adolf s-a liniştit. Va avea ştiinţa grijă de el. Era tot ce-şi dorea să afle.

Doctorul Bloch a dispărut pentru un ceas, apoi s-a întors şi l-a anunţat pe Adolf că-i stabilise consultaţia pentru ora optsprezece.

Adolf şi-a petrecut după-amiaza citind şi fumând, după care s-a întâlnit cu medicul la capătul străzii, la ora şaptesprezece şi treizeci, după cum se înţeleseseră.

Au luat un tramvai, apoi altul, au schimbat mai multe pentru ca, la căderea nopţii, să se oprească în capătul de sus al unei străzi.

Au coborât câţiva metri şi au intrat la numărul 18, au suit un etaj şi au sunat la o uşă.

Aceasta s-a întredeschis şi de după ea s-a ivit un cap.

Doctorul Bloch, cu mâna pe umărul adolescentului, i se adresă politicos colegului de breaslă:

— Doctore Freud, vreau să vi-l prezint pe Adolf Hitler.

*

Hitler nu s-a mai întors niciodată pe şantier.

Seara petrecută la prostituate îl salvase, amintindu-i că nu era ca ceilalţi. În nici o privinţă. Lua în derâdere câştigul din muncă, nu ţinea să se culce cu vreo femeie, nu voia să se supună unei vieţi ordonate, ca toată lumea.

Cum de uitase în asemenea hal toate aceste lucruri? Ce putere bizară răspândea în jurul lui acest Guido? Ce farmec înşelător şi toxic îl adusese în stare pe el, un artist, un pictor, un marginal, să ajungă aproape de cele mai ordinare maluri râpoase ale vieţii, să se epuizeze într-o activitate idioată, să mănânce şi să doarmă pentru a-şi reface prosteşte puterea de muncă, să bea bere şi să poarte conversaţii goale de sens prin cafenele pline ochi, să se apropie de cartierele fierbinţi pentru a-şi dovedi, poate, într-o seară, că şi el era, la modul vulgar, un bărbat în toată puterea cuvântului? Hitler fusese cât pe ce să se topească într-o existenţă banală tot aşa cum zahărul se topeşte în apă. Fusese salvat in extremis de crochiul lui şi de reacţia admirativă a acelor bipede.

— Sunt pictor! Sunt pictor! Nu trebuie s-o uit, îşi repeta cu convingere în glas.

Şi şi-a tot spus-o până când s-a îmbătat cu propriile-i vorbe.

După ce a trecut foarte aproape de marele pericol – viaţa obişnuită –, şi-a încheiat rapid convalescenţa. Şi-a reluat serile

lungi, învăluit de fumul ţigărilor, stând cu picioarele sub el, pe pat, şi reflectând ori visând stârnit de cartea pe care o ţinea deschisă în faţa lui. Ziua, pentru a o păcăli pe doamna Zakreys, care-l credea plecat la cursuri, la Academie, se plimba prin Viena ori se încălzea la bibliotecă.

Nu-i rămăseseră prea mulţi bani, dar, în primul rând, nu voia să facă economie. „Niciodată! îşi spunea. Niciodată n-am să fiu ca toţi ceilalţi! Niciodată n-am să chibzuiesc, n-am să gândesc ca toţi ceilalţi!"

Şi-a dăruit trei seri de operă la rând. Ca întotdeauna, Wagner l-a copleşit mai mult decât sperase. Hitler nu asculta muzica aceea, o aspira, o sorbea, se îmbăia în ea. Talazurile armonioase ale instrumentelor cu coarde şi ale celor de suflat îl inundau în valuri succesive, se tăvălea în ele, se pierdea, însă, vigilente, rezistente, luminoase, vocile jucau rolul farului care, din depărtare, conducea navele gata să se scufunde. Hitler ştia pe de rost toate cuvintele, îl îmbătau noblețea, eroismul cărora le era martor, se hrănea cu acele dovezi de vitejie. Ieşind astfel „cum era mai-nainte".

Din nefericire, în a treia seară Opera din Viena programase *Carmen* de Bizet, pe care Hitler încă nu o ascultase, dar a şters-o după primul act, dezgustat, dacă nu cumva chiar îngreţoşat de muzica aceea clocotitoare, colorată, dezmăţată, de bruneta provocatoare care-şi rula ţigările pe coapsa dezgolită, mieunând cu voce răguşită arii inepte, spectacol care-i amintea de stabilimentul curvelor. A ieşit indignat, fără a putea înţelege cum dragul lui Nietzsche putuse lăuda fanfara asta de bordel parizian. Sigur, e adevărat că, pe de altă parte, Nietzsche îl vorbise de rău pe şi mai dragul lui Wagner, ceea ce dovedea că filozoful dădea, fără îndoială, dovadă de prostie când venea vorba despre muzică.

Nu mai conta! Chiar dacă era nemulţumit de cea de-a treia seară, trăia totuşi cu satisfacţia că-şi cheltuise ultimele coroane într-un chip somptuos şi inutil.

Evident, Zakreys a început din nou să alerge după el pe coridor, cerându-i chiria.

— Mai aveți puțină răbdare, doamnă Zakreys, i-a răspuns arțăgos într-o seară. Peste o săptămână iau bursa.

— Va trebui să-mi plătiți totul, pe loc, cu tot cu restanțe.

— Bineînțeles. Vă propun chiar să vă achit în avans pentru câteva luni.

Ai fi zis că Zakreys a înghițit un ou întreg, cu tot cu coajă. O clipă a rămas cu gura căscată. Nu și-ar fi putut închipui că ar fi fost de așteptat și ceva bun din partea lașului ăsta de Hitler. Apoi a început să se agite, ținând să-l ghiftuiască pe loc cu ceai și prăjituri de casă.

Prin urmare, nu mai avea la dispoziție decât o săptămână. După... Ce-o să se facă după?

Nu contează! Sunt un artist. Sunt pictor. Doar n-o să-mi bat capul cu asemenea prostii.

S-a decis să-și ocupe cea din urmă săptămână exersându-și arta. A început să lucreze în creion, dar s-a plictisit repede. Nu era de-ajuns, avea nevoie de ceva mai consistent decât mina de plumb. Și-a lăsat deoparte caietul și a început să viseze la o pânză de mari dimensiuni, de foarte mari dimensiuni, o pânză pe care s-o picteze în ulei, o pânză monumentală.

Era satisfăcut. Iată un plan demn să-i ocupe gândurile.

A început să fumeze, cugetând la dimensiunile cadrului. Analiza cifre și măsuri. Își împingea propria ambiție cât mai departe cu putință. De fiecare dată mărea și mai tare șasiul.

Dimineața, deși nu trăsese nici măcar o linie a tabloului și nici nu-i stabilise subiectul, resimțea intensa mulțumire de a fi conceput cea mai mare frescă în ulei din lume.

Exaltat, a plecat la plimbare prin Viena. Era mândru de el. Adăugase încă o capodoperă în panoplia omenirii. A hoinărit prin cele mai frumoase cartiere, fericit să locuiască într-un oraș atât de frumos, gândindu-se că și orașul va fi, într-o bună zi, fericit că s-a îmbogățit cu opera lui.

Zilele următoare și le-a petrecut la muzeu. Nu atât pentru a studia operele maeștrilor, cât pentru a fi alături de ei, întrucât, oricum, așa avea să fie cândva. Se uita cu dispreț la cele mai vaste compoziții, la cele mai ambițioase, doar opera lui avea să le facă praf, să le reducă la dimensiunile unei mărci poștale.

Din când în când se deda unui joc pe care tocmai îl inventase. Regulile erau simple: se așeza în centrul unei săli imense, ticsite cu tablouri de la plintă până-n tavan, închidea ochii, se învârtea de mai multe ori pentru a nu mai ști în ce poziție se afla, după care deschidea ochii – pânza în fața căreia se găsea era de o valoare artistică egală cu aceea a compoziției sale care avea să fie gata în curând. Lui Hitler îi plăcea la nebunie să-și ghicească astfel viitorul. A aflat în acest fel că va picta la fel de bine ca Bosch, Cranach și Vermeer, lucru care l-a făcut să se înroșească de emoție. Desigur, nu a pus la socoteală ocaziile în care degetul îi indicase vreo banchetă, vreun radiator ori pe gardianul muzeului, rămas cu gura căscată.

Într-o seară, la întoarcere, o aromă îmbietoare se strecura dinspre bucătărie. În rochie violet, cu pompoane, coafată și zâmbitoare, doamna Zakreys l-a invitat să împartă cu ea, în sufragerie, pulpa de miel. Hitler s-a întunecat la față, înțelegând că gazda își aștepta a doua zi banii.

A înfulecat mâncarea, după care s-a retras sub pretextul că era extrem de obosit. Odată închis în camera lui, și-a pus în liniște lucrurile într-o geantă mare, de iută, a așteptat ca horcăitul și schelălăiturile obișnuite, de dincolo de perete, să-l asigure că Zakreys dormea buștean și, tiptil, a traversat apartamentul.

Întregul corp, întreaga atenție se mobilizaseră în vederea atingerii unui singur țel: părăsirea casei Zakreys fără ca cehoaica să se prindă.

Odată ajuns afară, nu s-a relaxat. Era nevoie să se strecoare până la capătul străzii, dincolo de felinarul cu lumina de un galben murdar, s-o ia pe strada Mengel, să ajungă în semiobscuritatea străzii Packen.

Abia acolo a respirat adânc, în sfârșit ușurat. Era salvat!

Și tot abia acolo a realizat că era ger de crăpau pietrele, că șoseaua era înghețată și un vânt turbat smintea caii, făcându-i să necheze din rărunchi.

Unde va dormi la noapte? Habar n-avea.

*

Adolf H. se uita curios la doctorul Freud, fiindcă nu mai întâlnise până atunci un „specialist".

Dacă l-ar fi întâlnit pe stradă, ar fi ghicit oare că omulețul acesta cu picioare scurte, care mirosea a tutun și înota în costumul cenușiu, de tweed, merita considerația și laudele pe care i le adresa acum doctorul Bloch? După ce ar fi putut recunoaște un specialist? După ochelari, poate, după ochelarii excentrici, cu rame groase din carapace de broască țestoasă, care încadrau ochii pătrunzători dându-le aspect de telescop... Ochelarii, da... Asta trebuie să fi fost: doctorul Freud purta ochelari de specialist.

— Care este specializarea dumneavoastră?

Cei doi medici s-au întors surprinși să audă atât de limpede glasul băiatului, care până atunci se închisese într-o tăcere posomorâtă.

— Sunt specialist în tulburări de comportament.

— A, da?...

— Practic psihanaliza.

— A, da, bineînțeles...

Auzind termenul „psihanaliză", Adolf a aprobat blazat, ceva de genul „păi-sigur-că-da-unde-mi-o-fi-fost-capul?", așa cum obișnuia să facă de câte ori se pronunța în fața lui un cuvânt care avea peste patru silabe. Lucrul acesta îi lăsa timp să reflecteze. Psihanaliză? Oare ar fi trebuit să cunoască acest cuvânt? A deschis porțile memoriei și s-a aventurat pe terenul amintirii de expresii grecești: *teleologie, dialectică, psihologie, hipermetropie, epistemologie, epidemiologie*... Doar termeni barbari, ce purtau coifuri ascuțite, scut, lance deloc prietenoase. Poate că pe undeva, printre vocabulele sălbatice și zburlite, se găsea și „psihanaliza"... O fi fost știința urinei? A leșinurilor?

— Adolf, te deranjează dacă iau parte la prima ședință? l-a întrebat doctorul Bloch.

Tonul rugător l-a mirat. De fapt, doctorul Bloch nu dădea dovadă de umilință față de Adolf, ci față de doctorul Freud, pe care părea că-l admiră foarte mult.

— Nu, nu mă deranjează deloc.

Doctorul Freud i-a indicat un divan acoperit cu un chilim.

— Întinde-te, băiete.

Adolf s-a apropiat de canapea și, dintr-o mișcare, și-a scos haina, cămașa și pantalonii.

De acum trecuse la izmene, urmând să se întindă gol-pușcă în fața celor doi bărbați care îl priveau speriați.

— Nu, nu, a exclamat Freud, repezindu-se să-i ia îmbrăcămintea de pe jos, poți rămâne îmbrăcat.

Se făcuse stacojiu de rușine în fața adolescentului rămas doar în ciorapi, căruia îi întindea hainele.

Adolf s-a întrebat cum l-ar fi putut asculta așa, îmbrăcat, dar s-a conformat, s-a îmbrăcat la loc și s-a întins. În definitiv, era mai confortabil astfel.

Doctorul Freud s-a așezat în fotoliul de lângă divan.

— Nu vă văd, domnule doctor.

— E foarte bine așa. Uită-te-n tavan.

Adolf a încercat să înțeleagă ce trebuia să citească pe tavan, dar deasupra lui tavanul era alb, banal, lipsit de acele mici pancarte acoperite de litere în ordine descrescătoare, uriașe sau minuscule, pe care medicii le pun de obicei în fața pacienților să le descifreze.

— Spune-mi ce problemă ai. Nu, nu te uita la mine. Te ascult.

Atâtea fasoane începeau să-l agaseze pe Adolf, care însă a profitat că nimeni nu se uita fix la el pentru a povesti mai relaxat despre leșinurile sale de la Academie.

Îl auzea pe doctorul Freud mâzgălind în carnet și s-a simțit destul de mândru: așadar, spunea lucruri care meritau să fie notate, omul acesta era interesat de el.

— Băiete, ai ținut la mama ta?

Întrebarea l-a uluit într-o asemenea măsură, încât s-a ridicat și a început să tremure.

— Mult.

S-a crispat. Nu trebuia să cedeze și să-și lase lacrimile să curgă. Nu în fața celor doi bărbați.

— Dar la tatăl tău?

Ia te uită! Întrebarea perfectă pentru a-l opri din plâns. Pe față i-a trecut o umbră de răceală. Ace de gheață îi înțepau obrajii. Adolf a amuțit.

— Ți-ai iubit tatăl?

— Nu înțeleg de ce îmi puneți această întrebare.

— Și asta te împiedică să-mi răspunzi?

— Da.

— Conchid că nu prea ți-ai iubit tatăl.

Furia l-a făcut pe Adolf să sară-n picioare.

— Nu pentru asta am venit aici!

S-a proțăpit în fața pretinsului doctor dorindu-și să-l strângă de gât.

Cufundat în fotoliul verde, Freud și-a luat o figură întristată și a coborât privirea.

— Îmi cer scuze. M-am gândit că s-ar putea să aibă o legătură. Poate că m-am înșelat. Te rog să mă ierți. Îmi pare sincer rău.

Sentimentul victoriei a explodat în pieptul lui Adolf. Acest adult îi cerea iertare! Îl pusese la locul lui! Și-ncă pe un specialist! Mândria a eliminat furia.

Doctorul Freud a ridicat încet ochii spre Adolf și l-a întrebat pe un ton serios, dar în care încă se mai putea citi jena:

— Ai putea, totuși, să-mi povestești toate amintirile frumoase pe care le-ai păstrat despre tatăl tău și să-mi descrii, dacă asta nu te mâhnește prea tare, clipele în care te-ai simțit fericit alături de el?

Pentru o secundă, Adolf s-a simțit prins în capcană, dar și-a înghițit saliva și a murmurat:

— Fie.

S-a întins din nou și s-a lăsat să alunece în apele memoriei. Amintirile năvăleau, în jerbe, necontenit, ricoșând, trebuia să le trieze, fiindcă pentru una frumoasă apăreau o mie neplăcute. Tatăl lui, acel tată care a sfârșit prin a se prăbuși înaintea paharului matinal cu vin alb, nu i-a lăsat decât durere, ură și

răni. Pe deasupra lui, mai umflată decât un dirijabil care l-ar fi strivit acolo, pe divan, bătrâna căpățână detestabilă, de nesuportat, îngrijorătoare dădea iarăși târcoale. Figura aceea roșiatică, cu sprâncenele lăsate și încruntate, cu mustățile crescute excesiv, în egală măsură lungi și rare, care coborau sub formă de piramidă de sub nas până la arterele de la gât, afișând veșnic o grimasă mohorâtă. Auzea din nou glasul urlând lângă el, simțea din nou, pe piele, loviturile de curea, regăsea singurătatea trupului mic, rostogolit ca un bulgăre până lângă ușa închisă, dincolo de care mama sa plângea, rugându-și soțul să se oprească. Ținea din nou în mână toporul cu care voise să-și ucidă tatăl atunci când, încă o dată, îi lovise mama. Respingea încă o dată bărbatul acela prea greoi, prea masiv, prea beat, care, după ce urlase, făcuse scandal, insultase, își strângea acum la piept fiul iubit pentru a-i vorbi, cu lacrimi de bucurie în ochi, despre apropiatul lui viitor în administrație. Se cutremura încă sub biciuirea observației violente: „Artist? Niciodată, atât timp cât trăiesc eu!" Se revedea în podul înghețat, pătruns de dorința de a se spânzura. Se umplea iarăși de bucuria feroce pe care o resimțise deasupra jalnicului sicriu, deasupra cutiei de mahon care în sfârșit păstra liniștea, pe când el, Adolf, își ținea mama în brațe, biata lui mamă, care, totuși, își regreta călăul, mama în lacrimi care nu pricepea că în sfârșit era eliberată. Era nevoit să reziste valului de emoții – emoții depășite totuși, însă atât de puțin –, pentru a reuși, selectând, să prindă una sau două imagini fericite, o expediție cu barca, pe râu, o după-amiază la extras mierea din stupi.

— Știi din ce cauză a murit mama ta? s-a mulțumit doctorul să intervină.

— Da. De cancer.

Simțea cum se gâtuie. Numai orgoliul lui de bărbat îi permisese să răspundă la întrebarea insuportabilă. Copilul din el reîncepuse să sufere. Se temea să nu izbucnească în lacrimi.

— Ce fel de cancer?

Adolf nu a răspuns. Şi dacă ar fi vrut, nu ar fi putut. Pe chip i se scurgeau lacrimi mari, sărate, buzele îi deveniseră grele, abia de mai putea respira.

— Ştii?

Insistenţa rece a medicului l-a tulburat şi mai tare. A încercat să răspundă, dar, incapabil să articuleze ceva, s-a trezit scoţând nişte ţipete ca de corb.

Doctorul Bloch s-a repezit la Adolf şi l-a prins afectuos de mână. Speriat de convulsiile băiatului, s-a decis să răspundă în locul lui.

— Doamna Hitler a murit din cauza unui cancer la sân.

— Nu dumneavoastră vreau să-mi răspundeţi, ci el. Întoarceţi-vă la locul dumneavoastră.

Voce rece, chirurgicală, precisă. Ca o seringă.

Doctorul Bloch bate în retragere, iar vocea lui Freud continuă:

— Spune-mi din ce cauză a murit mama ta.

Tremurul scutură corpul lui Adolf. Ai zice că e prăjit pe tigaia divanului. Vrea să-i răspundă specialistului, doar a hotărât s-o facă, va reuşi, va fi extrem de greu, dar nu mai poate da înapoi.

— Din cauza unui can... unui cancer la s... la sân.

Ce să se fi petrecut?

Un fel de linişte se topeşte în el. Se destinde, mai-mai să ajungă lichid. Se simte epuizat, dar s-a calmat. Propriul trup îi face bine până-n toate colţişoarele oaselor, până-n cele mai ascunse unghere ale pielii.

Doctorul Freud îşi face apariţia, surâzător, deasupra lui. Chipul auster parcă iradiază o anume bunăvoinţă.

— În sfârşit! Sunt mulţumit. Cel puţin un lucru adevărat mi-ai spus, în ultima clipă.

Ceva părea să se fi încheiat. Cei doi medici trecuseră în încăperea alăturată şi discutau liniştit.

Adolf a înţeles că se putea ridica. Deşi îmbrăcat, avea senzaţia că abia acum îşi punea hainele, cu picioarele nesigure, uşor ameţit.

Cei doi s-au întors.

— Așadar, domnule doctor, ce medicament trebuie să iau?

Doctorii au zâmbit, apoi Freud și-a revenit primul și s-a încruntat.

— Este încă prea devreme să pot spune. Mai trebuie să stăm de vorbă câteva ședințe.

— A, da?

— Nu cred să ai nevoie de mai mult.

— Mda...

După chipul binedispus al doctorului Bloch însemna că era o veste bună. Adolf însă se simțea de pe-acum epuizat.

— Spune-mi, tinere, cum te-ai gândit să mă plătești?

— Păi... adică... nu prea am cine știe ce bani...

— Așa mă gândeam și eu, a zis Freud râzând. Știu cum e. Și eu am fost student.

O sclipire veselă i-a trecut prin ochii scrutători. Lui Adolf îi venea greu să-și imagineze că omulețul acesta cărunt, în costum de tweed, fusese și el cândva tânăr...

— Ce știi să faci?

— Să pictez. Sunt student la Academia de Arte Frumoase.

— Foarte bine. Foarte interesant.

— Dacă doriți, vă pot picta o firmă pe care să scrie: „Doctor Freud, psihanalist".

— Psihanalist.

— Așa: „Doctor Freud, psihanalist" și, dedesubt, o minunată scenă mitologică, dacă vreți.

— Foarte bine. Ce scenă?

— Una din opera lui Wagner.

— Aș prefera mitologia greacă. Oedip și Sfinxul, de exemplu.

— Se poate. Cum doriți. Nu prea-mi place mitologia greacă, fiindcă este plină de nuduri și, după cum v-am explicat, atunci când pictez nuduri...

— Nu te teme. Oedip nu e femeie, ci bărbat...

— Atunci e perfect.

Adolf i-a întins mâna. Amuzat, Freud i-a întins-o și el, și au bătut palma: firmă pentru Freud în schimbul vindecării lui Hitler.

— Pentru data viitoare, dragă Adolf, pregăteşte-te să-mi povesteşti un vis.

— Un vis? a exclamat Adolf panicat. Imposibil, nu visez niciodată!

*

Hitler nu era un vagabond foarte călit. Viena secretă, Viena vitală, Viena dublurilor şi a buzunarelor interioare, cea a scuarurilor în care se putea dormi fără să fii ridicat până dimineaţa de poliţie, cea a refugiilor, a căminelor, a mâncării fără bani, cea care ascundea în străfundurile ei portaluri discrete sub care te puteai adăposti de vânt, curţi interioare unde nu ajungea zăpada, săli de clasă goale noaptea, dar calde încă după activitatea diurnă, Viena care disimula în spatele pilaştrilor vreunei mănăstiri buna şi curajoasa măicuţă care nu se temea de cerşetori, călugărul care oferea primului venit vinul lui de împărtăşanie, amicala socialistă care întindea rogojini prin pivniţe, această Vienă ca un Babel în care multitudinea de limbi se sfărâma şi se tocea pentru a nu se mai vorbi decât idiomul universal al înfometării şi al somnului, Viena aceasta a recuperărilor, în care eşuau deşeurile industrializării galopante, de această Vienă Hitler habar nu avea. Unica Vienă pe care o avea în minte era aceea a faţadelor, Viena glorioasă, monumentală, de defilare, Viena noului Ring cu aleile sale lungi pentru pietoni sau pentru călăreţi, Viena muzeelor imperiale şi a teatrelor cu colonade, o Vienă care să fie vizitată de străini, de studentul stupefiat, o Vienă de carte poştală.

Hitler a mers la întâmplare toată noaptea. Pentru fiul funcţionarului mărunt, a merge era unica justificare pe care o putea găsi din momentul în care se afla pe stradă. Nu ţinea cu nici un chip să se aşeze ori să se culce pe vreo bancă. Asta ar fi însemnat să ajungă un vagabond.

Zorii care mijeau i-au dat de veste că periplul se putea încheia. Se afla în faţa ştersei Gări de Est.

A intrat. În acel decor, putea trece neobservat cu geanta aceea mare pe care o ducea cu el.

La grupul sanitar s-a apucat să se spele din cap până-n picioare. Era periculos, inconfortabil, atrăgând priviri dispreţuitoare din partea călătorilor prezenţi, dar era încurajat de dificultatea operaţiunii. Luptându-se pentru propria curăţenie îşi dovedea că era un om demn. Când a terminat şi mirosul de lămâie al săpunului i-a ajuns în nări pe valurile damfului de amoniac, aproape că a regretat acel soi de gimnastică.

S-a întors pe peron, s-a aşezat pe bagaj şi a aşteptat.

Călători, călătoare, hamali, controlori, şefi de gară, vânzători de cârnaţi, slujbaşi, toţi se agitau în jurul lui. Iar el constituia centrul. Lumea se-nvârtea. Iar el era pivotul. Doar el cugeta la lucrurile esenţiale, doar el era preocupat de griji care priveau omenirea: căci se gândea la pânza lui, la cea mai mare pânză de pe faţa pământului, cea pe care urma să o picteze şi care avea să-l facă celebru.

— Tinere, n-ai putea să m-ajuţi?

Lui Hitler i-a luat ceva timp până să-şi schimbe direcţia privirii, a auzului, apoi să se întoarcă spre bătrâna doamnă.

— Nu pot să-mi ridic valizele, sunt prea grele. Vrei să fii atât de bun şi să mă ajuţi să le duc?

Hitler nu-şi mai revenea: creatura cu pălărie, voaletă, mănuşi şi intens parfumată cu aromă de tuberoze, care stătea în picioare în faţa lui, îi întrerupsese sublima sa meditaţie. Ce tupeu! Sau, mai degrabă, ce inconştienţă!

— Poţi să mă ajuţi? Pari aşa de amabil!

Chiar aşa şi sunt, şi-a zis Hitler. *Mă ia drept un biet băiat de optsprezece ani care aşteaptă trenul. Nu-şi dă seama că se adresează unui geniu.*

Hitler a zâmbit, şi în zâmbetul lui se găsea întreaga condescendenţă a divinităţii care coboară printre oameni pentru a-i lăsa să înţeleagă, cu o tristeţe plictisită: „Nu, nu sunt supărat pe voi că nu sunteţi altceva decât ceea ce sunteţi, vă iert."

Şi-a luat geanta în spate, a ridicat cele două bagaje şi a pornit alături de bătrâna unguroaică volubilă, care-i mulţumea gângurind.

Odată suită într-o trăsură, i-a strâns mâna lui Hitler, scuturându-i-o cu putere, apoi i-a dat vizitiului ordin să pornească.

Hitler şi-a deschis palma în care-i lăsase o bancnotă.

„Asta-i steaua mea! şi-a zis. Steaua mea cea bună şi-a spus iarăşi cuvântul. Steaua mea care, astă-noapte, m-a condus până aici, la gară, şi a împins-o pe necunoscuta asta să intre în vorbă cu mine şi să-mi lase bancnota în palmă. Mulţumesc, mămico. Mulţumesc."

Simţise el bine adineauri, la capătul peronului, cum stătea aşezat pe geantă: continua să fie centrul lumii. Nu visase.

S-a întors în gară pentru a aplica lecţia destinului. Întreaga zi a ajutat călătorii să-şi care bagajele. Femeile singure care coborau din vagoanele de clasa întâi nu aveau încredere în hamalii turci, prea gălăgioşi şi prea tuciurii, care se ofereau prea direct, în schimb acceptau ajutorul tânărului palid – fără îndoială, un soldat în permisie –, şi când se despărţeau de el se arătau mult mai generoase decât ar fi fost cu un hamal de meserie. Sigur, nici una nu se dovedise atât de generoasă ca unguroaica, dar tocmai din acest motiv o trimisese destinul prima: pentru a deschide calea.

Seara, Hitler, cu ceva bani frumoşi în buzunar, a zărit la ieşirea din gară un mic afiş cu „cameră de închiriat" pe strada Felber, la numărul 22. A intrat şi a lăsat banii pe masă. A fost condus în camera 16.

S-a întins pe pat, cu braţele pe piept, şi a murmurat simplu: „Mulţumesc, mămico", înainte de a se cufunda în somn.

*

Trecând prin oraş pentru a ajunge la cea de-a doua întâlnire cu doctorul Freud, Adolf H. era urmărit de ghinion: pierdut în gânduri, a ratat de mai multe ori staţiile în care trebuia să schimbe tramvaiul şi a fost nevoit să se tot întoarcă.

— Ştiam c-ai să întârzii, i-a spus Freud deschizându-i uşa, pentru a pune capăt şuvoiului de scuze.

Adolf nu a mai continuat, uimit că a scăpat cu atât de puţine reproşuri. Şi s-a întins pe canapea.

Freud s-a uitat la ceas şi s-a aşezat.

— Ce vrei să-mi povesteşti azi?

În pofida propriei bunăvoinţe, lui Adolf îi venea greu să găsească un subiect. Mintea lui era precum o casă imensă şi goală, fără mobilier, fără tablouri, cu pereţii doar tencuiţi şi albi ca neaua. Se învârtea pe-acolo fără a observa ceva, fără măcar a putea zări ceva.

De mai multe ori a vrut să înceapă câte o frază, dar, după două sau trei bolboroseli, s-a oprit fără a mai fi în stare să continue, uşor speriat chiar.

Răbdător, doctorul Freud nu părea mirat de aceste tăceri prelungi.

După o vreme, pătruns de o infinită ruşine, Adolf s-a întors spre el, l-a privit adânc în ochi şi a articulat foarte limpede:

— Îmi pare rău.

— Nu-i nimic. Mă aşteptam la asta.

Adolf începea să priceapă jocul doctorului Freud: pretindea că ghicise totul – accidentele, uitările, întârzierile, tăcerile – după ce lucrurile se întâmplau. Uşoară treabă! Nu-l puteai contrazice şi, dacă erai vreun naiv, îi puteai chiar admira perspicacitatea. Se dădea savant fără prea mari eforturi.

— Data viitoare când mai prevedeţi ceva, domnule doctor Freud, vă rog să mă anunţaţi şi pe mine. Pentru a vă putea verifica predicţiile.

— Ei bine, prevăd că la încheierea acestei şedinţe ai să mă deteşti.

Asta nu-i greu de prevăzut. Deja mă calcă pe nervi.

Apoi, dându-şi seama că, împotriva propriei voinţe, ajungea să-i dea dreptate, Adolf H. s-a străduit s-o mai dreagă.

— Şi-atunci cum vom mai continua, domnule doctor?

— Îmi poţi povesti un vis?

— Doar v-am mai spus că nu visez!

Adolf şi-a strâns pumnii şi s-a mustrat în gând. *Nu trebuie să mă enervez, nu trebuie să-i dau dreptate, mai ales nu trebuie să-i dau dreptate.*

— De când nu mai visezi?

— De unde să știu?! a-ntrebat strident Adolf.

— Ba da, știi.

Firește că știa, însă nici nu se punea problema să i-o mărturisească acestui inchizitor cretin. Nu mai visa de la moartea tatălui. Dar de ce l-ar fi interesat asta? Și, mai ales, ce interes ar fi avut să i-o spună unui necunoscut?

Freud s-a aplecat spre el și i-a șoptit încet:

— Nu mai visezi sau, mai degrabă, nu-ți mai amintești visele de când ai aflat de moartea tatălui tău.

Ce ticălos! De unde-o fi ghicit? Ei, dar să nu mă enervez, nu trebuie să mă enervez!

— Ți-aș putea spune chiar, a continuat Freud, de ce ai încetat să mai ții minte visele începând din acea zi.

— Zău? a țipat Adolf pe un ton atât de urât încât până și pe el l-a surprins.

— Zău. Vrei să-ți spun?

— Ia să vedem!

— Chiar vrei? Vrei cu adevărat?

— Da, și fără-ndoială mă veți face să râd.

Adolf era din ce în ce mai uimit de vulgaritatea cu care îi răspundea medicului. Numai că era ceva mai puternic decât el. Îi venea să i se pișe pe mutră.

— N-aș crede c-o să râzi, după cum zici. Din contră, cred c-ai să fii... șocat.

— Șocat? Eu? M-aș tăvăli de râs. Pe mine nimic nu mă șochează!

Ce e cu tonul ăsta? De unde vocea asta pițigăiată? Calmează-te, Adolf, haide, calmează-te!

— Nimic nu te șochează, cu excepția unei femei goale.

Punct ochit, punct lovit! Cu siguranță, omul ăsta are ceva cu mine! Nu să mă vindece își dorește, ci să mă distrugă!

— Cu excepția unei femei goale, de acord, doar eu v-am spus-o. Și ce-i cu asta? Dar ia spuneți-mi de ce nu mai visez de când a murit tata, domnule Știe-tot, ia spuneți-mi, dacă tot sunteți așa de șmecher!

— Fiindcă, încă din cea mai fragedă copilărie, ai visat de mai multe ori că-l omori. Atunci când ai aflat că a murit, te-ai simţit atât de vinovat că i-ai dorit moartea, încât, din acel moment, pentru a te apăra de pulsiunile criminale, ca şi de sentimentul de culpabilitate, ţi-ai interzis accesul conştient la vise.

Furia îl dilatase parcă pe Adolf. Trebuia să lovească. A sărit la picioarele divanului, căutând ceva de spart.

Freud s-a uitat neliniştit spre un teanc de cărţi. Fără vreo ezitare, Adolf s-a repezit la ele şi le-a tras un şut.

Freud a oftat.

— Nu... Nu...

Şi cu cât Freud gemea mai mult, cu atât Adolf dădea mai tare, de parcă tânguirea medicului ar fi fost chiar strigătul cărţilor lovite cu piciorul.

Calmat, cu părul zburlit, gâfâind, Adolf s-a întors spre medicul care-i zâmbea.

— Te simţi mai bine?

Incredibil! Îmi vorbeşte politicos, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat!

— Pentru tine am aşezat cărţile. Şi bine-am făcut. Dacă nu, ai fi putut pune mâna pe altceva, mai de preţ. Şi sunt destule în încăperea asta.

Freud a aruncat o privire de vânător mulţumit către nenumăratele statui arhaice, egiptene, cretane, cicladice, ateniene, romane, elenistice care acopereau comodele şi biroul. Adolf şi-a spus că prin colecţie ar fi trebuit să dea iama, dar era prea târziu, focul se stinsese, nu-i mai dădea inima ghes, mânia îl golise.

Freud s-a apropiat de el.

— Băiete, nu trebuie să te simţi vinovat pentru sentimentele tale. Orice copil de sex masculin îşi iubeşte excesiv mama şi doreşte dispariţia tatălui. Am numit asta complexul lui Oedip. Toţi am trecut prin aşa ceva. Atâta doar că unii taţi permit rezolvarea armonioasă a acestei tensiuni, alţii nu. Al tău...

— Ia mai tăceţi! Nu vreau să vă mai aud! Nu vreau să mai vin pe-aici!

— Normal.

— Vă spun clar, nu e o amenințare fără rost: n-o să mai calc pe-aici!

— Am auzit. Dar de ce trebuie să-mi strigi în urechi? Ce-ai vrea să mi se întâmple din cauza asta? Doar nu eu leșin, ci tu. Dacă mai vii ori nu, lucrul ăsta nu schimbă nimic în ce mă privește. Însă pentru tine...

Adolf și-a prins capul în mâini. Nu suporta logica de mag pe care ținea să i-o aplice medicul.

Freud și-a lăsat o mână pe umărul lui. Au tresărit amândoi, dar Freud a rămas așa. O căldură pacificatoare, liniștitoare, era pe cale de a se naște între palmă și umăr, o căldură care le urca amândurora în trupuri.

Freud a început să vorbească cu o voce mai joasă, mai tandră, fără legătură cu timbrul lui obișnuit, de pitic care-și compensa înălțimea ținând să-i domine pe ceilalți.

— Haide să facem o înțelegere, dragă Adolf. Dacă după această ședință nu vei visa, să nu te mai întorci aici niciodată. Dar dacă, după cum prevăd, vei reîncepe să visezi, promite-mi că vei reveni. Ce zici?

Adolf se simțea atât de obosit, încât pentru a pune capăt acelei încordări era gata să accepte. Și să plece! Să plece cât mai repede! Și să nu se mai întoarcă nicicând aici!

— De acord.

— Pe cuvântul tău de onoare? Dacă vei visa, vei reveni?

— Pe cuvântul meu de onoare.

Mulțumit, Freud s-a dus liniștit la birou, notând ceva în carnet.

Adolf s-a îndreptat spre ușă, căutându-și paltonul pentru a se evapora.

În prag, Freud l-a oprit.

— Și, înțelegerea noastră?...

— Ah, firma...

Adolf și-a pus paltonul la loc, ascunzându-și capul între umeri. Nu era nimic de făcut! Nu avea cum să scape. Promisiunea era promisiune. Chiar și aceea făcută unui escroc.

— Cum doriți să arate? a întrebat morocănos.

— Nu te deranjează că schimbăm obiectivul?

Adolf a ridicat din umeri.

— Nu, din moment ce este vorba despre pictură.

Încântarea a luminat chipul sever al medicului. Părea cu adevărat mulțumit.

— Foarte bine. Urmează-mă, te rog. Am pregătit totul.

Adolf l-a urmat pe Freud, de-a lungul unui coridor. Doctorul a deschis ușa unei mici încăperi.

— Aceasta este toaleta rezervată pacienților. Chiar are nevoie de o vopsea proaspătă.

Consternat, Adolf s-a uitat la pereții cam igrasioși, apoi la periile și cutiile cu vopsea verde celadon lăsate pe podea. Era atât de indignat, încât nu-și mai găsea cuvintele.

Freud a zâmbit și s-a făcut nevăzut în biroul său.

— Ți-am spus că până la urmă te vei supăra pe mine.

*

— Spune-mi Wetti, a zis doamna Hörl.

Hitler și-a privit gazda cu respect.

Doamna Hörl – ba nu, scuze, Wetti – îi domina pe toți cei cărora li se adresa, chiar și atunci când se apleca pentru a turna cafea într-o ceașcă, chiar și atunci când se ghemuia în balansoar pentru a fuma o țigară ușoară. Femeie înaltă, bine făcută, cu sâni proeminenți, cu șolduri maiestuoase, cu fese imperiale, lăsa, de sub rochiile severe, să-i iasă în evidență un corp ce scăpa propriei voințe. În ciuda cocului perfect, în ciuda numeroaselor coliere care nu erau însă pentru vârsta ei, în ciuda dantelelor de băbătie plicticoasă, care ieșeau de sub mâneci sau din corsaj, generozitatea magnetică a formelor ei atrăgea fără încetare privirile bărbaților. Șuvițele roșcate și rebele ce-i ieșeau de sub fileul în care era prins părul, amploarea pașilor care făceau să-i vibreze coapsele somptuoase, mersul legănat te lăsau să-ți imaginezi o senzualitate toridă. Wetti, ca și alte femei voinice, nu părea a fi în complicitate cu propriul trup, care exprima o

anumită parte a persoanei sale pe care atitudinea ei socială o dezmințea. Vorbea pe ton uscat, de contabil avar și cicălitor, după îmbrăcăminte avea aerul unei oarecare doamne patroane, dar se mișca de parcă ar fi fost o zeiță dintr-un harem.

— Am o deosebită considerație pentru artiști. Mă bucur că stai aici, la mine, Dolferl. Îmi permiți să-ți spun Dolferl, dragă Adolf?

— Da... sigur că da, Wetti.

Iar Wetti părea mulțumită. Era obișnuită să comande totul la ea în casă, gospodăria, programul, moravurile – „Fără femei sub acoperișul meu și fără cupluri căsătorite!" –, inclusiv gradul de familiaritate. Se arăta extrem de distantă, ba chiar rece, cu anumiți locatari, chiar dacă stăteau de ani de zile la ea, sau extrem de călduroasă, așa cum găsea de cuviință să fie cu tânărul Hitler.

Tratamentul de favoare îi irita pe ceilalți bărbați din pensiune. Prin aceasta aveau senzația că Wetti le spunea: „Sunteți bătrâni, el e tânăr și-mi place mai mult decât voi." Dintr-odată s-au arătat neîngăduitori cu Hitler, nescăpând nici o ocazie de a-i trânti o ușă-n nas ori de a-l înghesui pe scări, lucru pe care băiatul nu-l remarcase, după cum nu observase nici excesiva amabilitate a doamnei Hörl – vai, scuze, Wetti – față de el, terorizat cum era de femeia autoritară și maternă, din partea căreia până și gesturile dovedind familiaritate i se păreau niște ordine.

Hitler se arăta cu atât mai ascultător – așadar, mai fermecător – cu Wetti cu cât o mințise, iar grija excepțională a gazdei sale tocmai din acea minciună se născuse. În fiecare dimineață o lăsa să-și închipuie că se ducea la Academia de Arte Frumoase. Nu doar o dată, pe când își aștepta, în gară, clientela, avusese senzația că o zărește pe Wetti făcându-și apariția la un capăt de peron, păcălit de pasul maiestuos al vreunei poloneze bogate sau al vreunei contese rusoaice. Învățase însă să se calmeze și să nu se mai teamă de sosirea inopinată a teribilei sale gazde, care, mult prea ocupată cu supravegherea a tot ce se petrecea sub acoperișul ei și nefăcând decât diminețile mici escapade la piață, nu și-ar fi permis niciodată nici cea mai scurtă

călătorie care ar fi îndepărtat-o de pensiunea din strada Felber, de la numărul 22, prin urmare nu avea să pună nicicând piciorul în vreo gară.

Când avea timp de pierdut, între două trenuri importante, Hitler se ducea în cafeneaua Kubata, unde dădea de presa națională lăsată la dispoziția consumatorilor. Își făcea ucenicia politică. El, care nu citise în viața lui altceva decât cărți oarecare, romane de aventuri, librete de operă sau culegeri din Nietzsche sau Schopenhauer, descoperea actualitatea politică, se străduia să priceapă numele partidelor, ale șefilor acestora, jocul democratic. Descifra totul cu egală pasiune, având impresia că astfel devenea bărbat.

Într-o zi, în gară, un individ blond, elegant, rafinat, înarmat cu un țigaret extravagant, din fildeș, înfășurat într-un palton de astrahan, cambrat, sclipitor și lucios ca mătasea, a aruncat o revistă, la coborârea din tren. Fără a-și fi dat seama, a ratat coșul de gunoi, iar revista a aterizat la picioarele lui Hitler.

Hitler s-a așezat într-un colț și a parcurs publicația pe care n-o văzuse niciodată în cafeneaua Kubata, dar pe care o remarcase la tutungeria de la numărul 18, din strada Felber, cumpărată de bărbați destul de frumoși, dar îmbrăcați puțin cam prea pretențios. Se numea *Ostara* și avea imprimat un semn ciudat, de care Hitler nu mai dăduse până atunci, însă care părea să posede o adevărată valoare estetică: o cruce ale cărei brațe erau îndoite de două ori. Studiind articolele, a descoperit că era vorba despre svastică, despre crucea gammadion, care simboliza cândva, la hinduși, soarele. Directorul revistei, un oarecare Lanz von Liebenfels, făcea din crucea aceea atât de bogată în unghiuri marca eroului germanic.

Hitler s-a lăsat absorbit de paginile din *Ostara*. Descoperea cu uimire o nouă gândire: Lanz von Liebenfels afirma superioritatea rasei germane ariene asupra tuturor celorlalte rase. Sprijinindu-se pe argumente arheologice, explica faptul că o rasă superioară, o rasă blondă coborâse din nordul Europei și construise primele monumente arhitecturale ale omenirii, dol-

menele şi alte ansambluri uriaşe de pietre, iar acestea erau în acelaşi timp „staţii", urme şi repere ale trecerii lor, dar şi altare ale religiei solare. Această rasă blondă superioară şi civilizatoare la cel mai înalt nivel, rasă păgână care aducea cultul lui Wotan, rasă căreia Wagner i-a reconstituit zeii şi eroii în sublimele lui opere se lăsase de atunci invadată şi lipsită de legitimitate de către alte rase, toate inferioare, însă numeroase şi fără scrupule, toate brunete, care aruncaseră Europa în actuala decadenţă. Lanz von Liebenfels chema la trezirea rasei superioare, care trebuia să ia din nou conducerea, să se apere de celelalte şi să nu ezite să le distrugă. Propunea cu precizie un program medical şi politic fără precedent: blonzii trebuiau să impună sterilizarea bărbaţilor bruneţi, sterilizarea femeilor brunete, în aşa fel încât să scape de ei în două generaţii. Până atunci, trebuiau luate măsuri urgente privind deportarea tuturor degeneraţilor, bolnavilor incurabil şi grupurilor rasiale impure din Germania şi din Austria. Astfel, înainte de a fi purificat întreg pământul, spaţiul germanic ar fi dezinfectat. Pe primul loc al fiinţelor de care ar trebui scăpat, Lanz von Liebenfels aşeza evreii, pe care-i descria drept nişte şobolani mizerabili, împuţiţi, infiltrându-se peste tot prin gurile de canal, susţinându-se unii pe alţii, organizând discret lumea finanţelor, industria şi prostituţia, adevăraţi oameni-animal răspunzători de tot ce e urât în lume şi care nu ezitau, spre deosebire de nordicii mult prea mândri pentru a ataca alte rase, să pună la punct înrobirea albilor. Pentru a celebra rasa blondă, eroică şi creativă, pentru a ridica osanale ochilor albaştri, singurii demni să contemple universul, Lanz von Liebenfels crease un nou ordin, Ordinul Noului Templu, şi propunea, în vechiul lui castel din Werfenstein, situat pe malul Dunării, organizarea de conferinţe şi de ceremonii rituale.

Fascinat, Hitler pierduse noţiunea timpului. Inima-i bătea mai să-i sară din piept, gura i se uscase, ochii îi ieşiseră din orbite devorând şi cea mai mică fărâmă de text. Niciodată, în presa vieneză, în general antigermană şi profranceză, nu mai întâlnise aceste idei. Nici măcar în *Deutsches Volksblatt*, organ al partidului

creştin social, de un antisemitism declarat, nu mai dăduse de o astfel de logică extremistă, de o astfel de sistematizare, de stabilire clară a unui program radical şi raţional decurgând din superioritatea unei rase asupra alteia. L-a cuprins ameţeala. Ceva din exaltarea lui Lanz von Liebenfels trecuse în el, ca o febră contagioasă.

Furios, a închis revista şi s-a uitat la preţul imprimat alături de svastică.

— Cincisprezece helleri pentru o asemenea inepţie?! Nu doar că nu merită, dar ar trebui şi interzisă la vânzare! Ce porcărie!

Revoltat de atâta prostie, şocat de forma raţională, istoriografică, ştiinţifică aproape pe care o lua rasismul delirant al ideologului, a aruncat revista la pubelă.

— Aici îi e locul otrepei ăsteia!

Crescut de mamă în respectul celorlalţi, Hitler învăţase să dispreţuiască antisemiţii. Doar nu-l aprecia cu drag pe doctorul Bloch, medicul lor de familie, care o îngrijise atât de dedicat pe mama sa în timpul bolii? Niciodată nu judecase oamenii în funcţie de faptul că erau ori nu evrei. De altfel, nici nu ştia să-i recunoască. Citind *Ostara*, nu numai că resimţise iarăşi dispreţul faţă de rasismul manifestat de ai săi, dar chiar fusese indignat. Se simţea vizat personal de violenţa lui Liebenfels: auzi, blonzii superiori bruneţilor! Păi atunci şi el, Hitler, ar fi trebuit să fie supus vasectomiei şi deportat cine ştie unde... Ce periculoasă ţesătură de idei nesănătoase!

Încordat, agasat, nu îndeajuns de surâzător pentru a inspira încredere frumoaselor lui cliente, Hitler s-a decis să nu mai muncească şi s-a întors în strada Felber, la numărul 22.

— Vai, Dolferl, te-ai şi întors?! a strigat jenată gazda, care moţăia în şezlong, aranjându-şi cocul cu trupul abandonat şi mult mai voluptuos decât şi-ar fi putut închipui.

— Da, profesorul de portret e bolnav. M-am întors pentru a lucra la mine în cameră.

— Profesorul de portret? Hotărât lucru, înveţi nişte minunăţii.

Hitler şi-a coborât cu modestie privirea.

— Vrei să bei cu mine un ceai?

— Da, doamnă Hörl... adică... vreau să zic... da, Wetti.

Femeia a zâmbit, apreciindu-i efortul, ca o învăţătoare care-şi încurajează elevul.

Au trecut în apartamentul privat al lui Wetti, unde clienţii nu puneau piciorul.

Wetti se deplasa cu graţie lentă, de uriaşă, prin salonul mic-burghez: aplecându-se să ia un platou, şi-a lăsat neatentă sânii să se umfle sub corsaj; aşezându-se pe scaunul îmbrăcat în ciucuri, s-a cambrat şi şi-a întins pulpa într-o atitudine provocatoare, pe care o credea una demnă, apoi şi-a dus ceaşca la buze, i-a aspirat adânc aroma, de parcă s-ar fi pregătit să înghită o bucăţică aleasă.

— Află, dragă Dolferl, că ard de curiozitate să-ţi văd desenele.

Hitler s-a-nroşit până-n vârful urechilor.

— Da... poate... când se va ivi ocazia... Deocamdată, nu sunt mulţumit de mine.

— Eşti prea modest, i-a spus gazda coborându-şi genele lungi, cu atitudinea unei femei care consimte.

— Ba nu, ba nu. Nu e vorba despre modestie, ci despre luciditate.

— Vaaai, asta-i şi mai bine! a exclamat gazda, scoţând un mic ţipăt din adâncul pieptului, pe care îl credea semn de bună creştere, dar care amintea de un geamăt de alcov.

Apoi şi-a lăsat coatele pe masă, iar sânii, aplecându-se spre Hitler, mai-mai să-i rupă corsajul.

— Mi-ar plăcea tare mult, dacă se va ivi ocazia, să pozez pentru tine.

A rămas pe gânduri, buzele luând o expresie indecentă.

— Absolut onorabil, desigur. Îţi voi poza pentru un portret şi aşa te vei putea antrena şi tu...

Şi-a răsucit cu un deget o buclă rebelă, cu ochii strălucind. Părea fermecată de ideea pe care o avusese.

— Ce părere ai?

Hitler însă, îngrozit, nu era în stare să răspundă.

Tocmai zărise pe măsuța gazdei un teanc întreg de reviste *Ostara*.

*

Nemișcat, așezat pe pat cu picioarele sub el, cu capul dat pe spate, cu ochii pe jumătate închiși, Adolf își împodobea camera cu ghirlande de fum, când s-a auzit strigat din stradă.

— Adolf! Adolf! Grăbește-te! Vino!

S-a aplecat peste fereastră și l-a descoperit pe doctorul Bloch, zâmbitor, în ținută de seară, cu capă, smoching și joben, aplecat pe geamul unei trăsuri și chemându-l binedispus. Cât ai clipi, Adolf a ajuns lângă el, îmbrăcat cu redingota lui roasă, cu mănușile tatălui într-o mână și bastonul vechi cu mâner tăiat oblic în cealaltă.

Trăsura a pornit în noapte. Chipul doctorului Bloch căpătase culori bizare, prea roșii în obraji, iar în jurul ochilor prea negru și sclipitor. Dacă Adolf nu l-ar fi cunoscut foarte bine, ar fi putut să jure că medicul se machiase. Bloch bea cupă după cupă de șampanie, oferindu-i și băiatului, care le dădea și el peste cap una după alta.

Au ajuns cântând într-un cartier îndepărtat al Vienei, pe care Adolf nu-l cunoștea. Trăsura s-a oprit pe malul unui canal care amintea de Veneția, fațadele tuturor clădirilor dând direct către apă.

Doctorul Bloch l-a suit într-o gondolă. Fără a tulbura suprafața apei negre, unsuroase și liniștite, au parcurs mai multe din aceste căi ciudate, trecând prin fața unor palate iluminate, de unde soseau murmurele languroase ale barcarolelor.

Gondola a tras lângă treptele unui cazinou. Hohote de râs ajungeau până la ei prin ferestre. Stelele dansau pe valuri.

Doctorul Bloch l-a luat de mână pe Adolf și au intrat într-un vestibul îmbrăcat în marmură, care lăsa liber drumul către etaje pe scări monumentale de marmură. La primul etaj, un grup de femei împodobite cu pene de culori țipătoare s-au

repezit spre ei ciripind volubile într-o limbă pe care Adolf nu o înțelegea. Surâzător, doctorul Bloch le-a lăsat să-i atingă, să-i mângâie, fără a le da mai multă atenție decât unor animale de casă. Femeile îi strângeau brațele, șoldurile, coapsele lui Adolf într-un fel care nu-i plăcea, dar s-a hotărât să-și adapteze comportamentul după modelul medicului.

La al doilea etaj, femeile au dispărut brusc. Doctorul l-a introdus pe Adolf într-o încăpere în care mai multe femei, în cămăși de noapte sau în combinezoane, lucrau cu pasiune broderând, tricotând ori croind.

Una dintre ele s-a oprit, și-a dus mâinile la gât și a strigat:

— Domnul Hitler!

Au început toate să țipe. Numele lui Hitler ricoșa dintr-un cap cu părul ondulat în altul cu părul întins. Și-au ascuns toate fețele în mâini, de parcă s-ar fi temut să nu fie pălmuite...

Doctorul Bloch părea a fi stăpân pe situație.

— Nu, nu e domnul Hitler, e fiul lui.

În aceeași clipă, Adolf a simțit o durere ascuțită sub pântece și s-a rupt parcă-n două sub efectul loviturii. Una dintre femei îl pocnise pe neașteptate. Iar el s-a prăbușit.

Când a reușit să-și revină, toate acele frumuseți înspăimântate dispăruseră. Doctorul Bloch se uita părinteşte la el și repeta:

— Îți garantez că nu ai nimic. Ești absolut normal. Nu ai nici un motiv să-ți provoci asemenea dureri.

— Dar vă jur că ele au...

— Ț̣ț̣... Ț̣ț̣...Ț̣ț̣...

— Sunt sigur că m-a lovit una dintre ele.

— Ț̣ț̣... Ț̣ț̣... Ț̣ț̣... Doar am fost lângă tine și nu am văzut nimic.

Adolf nu mai știa ce să spună, fiindcă într-adevăr din acea durere fulgerătoare nu mai simțea nimic. Mai că-i venea să creadă că nici măcar nu existase...

— Urmează-mă.

Medicul l-a tras de mână într-o altă aripă a palatului. După ce au urcat câteva etaje și au trecut prin mai multe vestibuluri,

au ajuns într-un mic budoar unde ardea doar o lumânare. O femeie acoperită sumar de o cămaşă roşie din mătase dormea întinsă lasciv pe o canapea din vremea Imperiului.

Adolf s-a simţit de-a dreptul hipnotizat de albeaţa cremoasă a pielii acesteia, care palpita în egală măsură la suprafaţă şi ca o chemare a adâncurilor, numai satin şi aluat chemându-te să mângâi şi să frământi, o carne pe care-ţi venea să o înhaţi cu toate că frumuseţea femeii inspira, în acelaşi timp, o spaimă sacră.

Doctorul Bloch s-a apropiat de femeia adormită, a îngenuncheat lângă pat şi i-a ordonat lui Adolf să facă la fel.

— Uită-te bine şi obişnuieşte-te.

În primele minute, Adolf nu i-a aruncat decât ocheade fugare, temându-se că, dacă ar fi privit-o insistent, ar fi putut-o trezi pe cea care dormea, ca atinsă de un deget fierbinte.

Doctorul Bloch s-a aplecat deasupra femeii şi i-a ridicat încet bluza de mătase.

Femeia a rămas goală, gata să se dăruie, lascivă, inconştientă, întinsă în neruşinarea ei la doar câţiva centimetri de Adolf, care simţea că trupul îi fierbe.

Doctorul l-a prins de mână şi l-a tras mai aproape de femeie. La început Adolf s-a opus, îngrozit, înfricoşat de nici el nu ştia ce...

Numai că, ferm, metodic, ţinându-l strâns, doctorul Bloch i-a condus lui Adolf mâna către sânul liniştit al celei ce dormea şi i-a lipit-o de acesta...

La contactul cu carnea moale şi fierbinte, Adolf a avut o senzaţie orbitoare...

...şi s-a trezit.

I-au trebuit mai multe minute pentru a-şi pune în ordine gândurile, pentru a înţelege că tot în patul închiriat al doamnei Zakreys se afla, pentru a admite că scena minunată pe care tocmai o trăise ţinea de vis, că doctorul Bloch nu venise după el, aseară, să-l caute, că nu atinsese cu adevărat acea creatură sidefie.

S-a întors pe cealaltă parte, şi-a înfundat capul în pernă şi s-a folosit de amintirea visului pentru a trăi iar şi iar scena, până dimineaţă.

Încântat, a alergat la Academie cu senzaţia că era un alt om. Chiar dacă nu fusese decât o fantasmă, cunoscuse în noaptea aceea o adevărată iniţiere sexuală.

În pragul Academiei însă, s-a oprit ca fulgerat.

„Dacă, după cum prevăd, vei reîncepe să visezi, promite-mi că vei reveni."

Un fior de silă i s-a scurs de-a lungul spinării. Diabolicul medic îl anunţase: va reîncepe să viseze. Astfel, datora savurosul moment nocturn insuportabilului omuleţ care-l pusese să-i revopsească veceul!

Furios, Adolf a intrat la cursul de geometrie cu cheful de a pocni pe cineva. Întreg câştigul din noaptea trecută se evaporase. Şi s-a apucat de lucru morocănos.

În pauză, a tresărit auzindu-l pe unul dintre colegi pronunţând numele doctorului.

Bernstein şi Neumann, cei mai străluciţi studenţi ai şcolii, aveau o dispută legată de Freud.

— E cel mai mare geniu al vremii noastre, afirma Bernstein. Mulţumită lui, omenirea se va putea cunoaşte şi vindeca.

— Poate, i-a răspuns Neumann, dar nu cred că această cunoaştere a inconştientului va fi în favoarea artiştilor. Din contră, riscă să-i facă să dispară. Doar o nevroză naşte artistul, o nevroză îl inspiră şi-i dă energie creatoare. Ţin la nevroza mea şi nu vreau să mă schimb cunoscându-mă mai bine. Nu contează dacă sunt fericit ori nu, prefer să-mi fie rău, dar să continui să pictez. Cu atât mai mult cu cât atunci când pictez sunt fericit.

— Nimeni nu spune că psihanalistul te va transforma într-o persoană sterilă, i-a replicat Bernstein. Sigmund Freud tratează omul, nu artistul.

— Cum se poate face deosebirea dintre om şi artist? s-a arătat Neumann indignat. Sigmund Freud se joacă cu focul, lipsit de distanţa necesară pentru a putea judeca lucrurile.

— Nici vorbă. Freud a scris despre artă și...

Adolf a încremenit, năucit. Cel mai mult îl dezorienta faptul că ambii studenți spuneau atât de firesc „Sigmund Freud", de parc-ar fi spus Richard Wagner sau Hieronymus Bosch. Adică doctorul Freud, din strada Berg, de la numărul 18, era chiar atât de cunoscut? Adolf nu-l luase decât drept un specialist de cartier, pe când, pare-se, medicul era autorul unor teorii care pasionau tineretul intelectual. După respectul înspăimântat cu care ceilalți urmăreau polemica, Adolf realiza că nu era singurul care habar n-avea de rolul capital al lui Sigmund Freud, nici singurul care abia acum îi descoperea numele întreg.

Nu înțelegea prea bine natura dezbaterii, dar recunoștea unele cuvinte pe care le auzise în conversația dintre Bloch și Freud: pulsiune, nevroză, inconștient, cenzură...

Înapoindu-se în sala de curs, s-a strecurat lângă Bernstein și l-a întrebat pe un ton detașat:

— Sigmund Freud, despre care vorbeai, este cel care are cabinet în strada Berg, la numărul 18?

— Da! a exclamat Bernstein. Visez să-l întâlnesc într-o bună zi! Cum voi avea bani, voi... Ia stai așa! Îl cunoști?

— Da, da, a răspuns Adolf cu o anumită doză de vanitate, e un prieten de familie.

Spera ca răspunzând astfel să ocolească întrebarea, nu să-i provoace o asemenea reacție lui Bernstein. Acesta nu i-a mai dat pace până seara, interesându-se în sfârșit de persoana lui Hitler, dovedindu-i afecțiune, propunându-i o mulțime de servicii în schimbul unei simple întâlniri cu acel prieten de familie.

Adolf era uimit.

Așadar, poate că medicul nu era chiar șarlatanul pe care crezuse că-l dibuise. Indiciile se strângeau în favoarea lui: respectul pe care i-l acorda doctorul Bloch, influența intelectuală pe care părea să o exercite, amabilitatea lui Bernstein față de Adolf de când aflase că acesta avea legătură cu Freud și, mai ales, visul, visul lui, primul pe care și-l amintea după atâția ani...

„Dacă, după cum prevăd, vei reîncepe să visezi, promite-mi că vei reveni."

Zvâcnitoare, încăpăţânată, mereu mai puternică, mereu mai limpede, fraza medicului i se răsucea în memorie făcându-l să se simtă vinovat.

A hotărât: se va întoarce a doua zi. Îşi va respecta promisiunea.

Şi a adormit satisfăcut, felicitându-se pentru devotamentul său. Înmulţea complimentele faţă de propria-i persoană pentru a nu-şi mărturisi că o va face şi din snobism, doar de acum intra în casa unui medic celebru.

Numai că ziua următoare lucrurile nu s-au petrecut aşa cum prevăzuse. Doctorul Freud s-a arătat rece, indispus parcă de sunetul vesel al soneriei şi, în pofida entuziasmului cu care Adolf i-a anunţat ca pe o victorie faptul că visase, nu i-a dat întâlnire decât peste zece zile.

„Nu-i mai pasă de mine", şi-a spus Adolf ieşind.

Dar, de fapt, să-i fi păsat vreodată?

Zece zile mai târziu, la cabinetul doctorului Freud s-a prezentat un Adolf docil şi cooperant, gata să-i povestească visul.

— Totul e-n ordine, băiete, cred că ştiu ce ai.

Sigmund s-a ridicat zâmbitor, mai relaxat decât oricând. Şi-a aprins o ţigară din care a tras cu voluptate.

— Am înţeles de ce nu poţi vedea o femeie goală fără să leşini. Ba chiar pot să-ţi dau o veste bună: peste câteva clipe, imediat ce-ţi voi explica, vei fi vindecat.

*

Întrevederile dintre Wetti şi Hitler deveneau periculos de frecvente. Tânărul îşi petrecea zilnic câte un ceas în salonul ei strâmt. După ce-şi sorbeau ceaiul de portocale şi mâncau prăjiturile cu ghimbir, Hitler îşi scotea mapa pentru desen, se aşeza într-o margine a încăperii, la distanţă de model şi lucra discutând despre artă.

— De ce stai atât de departe, dragă Dolferl? gemea languros Wetti.

— Ţânţarul se arde dacă vine prea aproape de flacără, răspundea Hitler invariabil.

Tot aşa lăsa şi Wetti să-i scape, roşie toată, câteva mici ţipete pe care ea le considera proteste politicoase, dar care trebuie să fi fost luate drept gemete preorgasmice de oricine ar fi trecut pe coridor.

Hitler impusese o regulă: Wetti nu trebuia să se uite la portret până când acesta nu avea să fie gata. Însă degeaba tot ştergea, relua, ştergea, rupea, relua, ştergea, în desenul lui, Wetti tot cu o maimuţă se încăpăţâna să semene. Pentru a-şi impresiona gazda, o îneca în cuvinte, o copleşea cu teoriile lui despre artă. De altfel se contrazicea de la o zi la alta, dar nu conta, Wetti era sensibilă la faptul că i se vorbea despre artă – conversaţie elevată, demnă de o femeie din lumea bună – şi nu asculta nici pe sfert din ce i se spunea.

Deseori, misterioasă, îi promitea să-i facă cunoştinţă cu „băieţii ei", „într-o zi", „dacă va fi cuminte", de parcă i-ar fi anunţat vizita Sfântului Graal. Hitler nu reuşea să afle cine erau acei „băieţi ai ei", nici ce se petrecea în timpul faimoaselor după-amiezi de duminică organizate de Wetti.

În sfârşit, a căpătat dreptul la o invitaţie scrisă. Wetti i-a înmânat-o cu o figură grăitoare, care părea să însemne: „nu ştiu dacă într-adevăr o meriţi, dar tot ţi-o dau". După care a plecat unduindu-şi şoldurile pe scări, cu crupa legănându-i-se când la dreapta, când la stânga, la dreapta pentru a provoca gânduri necuviincioase, la stânga pentru a le alunga. Pe la jumătatea treptelor s-a oprit şi i-a spus călduros lui Hitler:

— Să te îmbraci frumos, dragă Dolferl, „băieţii mei" sunt mereu foarte eleganţi.

În ziua stabilită, la ora cinci, Hitler a coborât gâtuit de emoţie la celebrul ceai duminical al lui Wetti, care părea să fie orgasmul vieţii ei sociale.

În încăpere fremătau conversaţiile unor tineri bine îmbrăcaţi, după cum îl anunţase Wetti, ba chiar prea bine îmbrăcaţi, mirosind a douăzeci de parfumuri diferite, aducând în discuţie

zece subiecte deodată, agitați, rapizi, amețiți chiar atunci când arborau un surâs de neșters, niciodată cu adevărat atenți la ceea ce spuneau, cu privirile furate de detalii pe care Hitler nu le sesiza, vânători la pândă, chiar dacă, în aparență, nici despre vânătoare nu era vorba, nici despre vânat.

Hitler a fost bine primit. Mâini moi i-au strâns-o pe a lui, i s-a făcut puțin loc pe canapele, obligându-l să stea lipit de alți invitați. A vorbit însă puțin, nefiind în stare să susțină debitul verbal atât de rapid al celorlalți și, în consecință, a zâmbit mult.

Wetti trona ca o regină a albinelor în mijlocul falșilor ei trântori. Între două macarons, aceștia lăsau iar și iar să le scape exclamații admirative referitoare la frumusețea, la grația ei, râdeau în hohote exagerate la cea mai mică glumă a gazdei. O iubeau, o adorau, o adulau. Wetti, copleșită de atâtea complimente, încălzită de privirile extatice, se deschidea larg, ca un trandafir care cu prea mult timp în urmă fusese boboc.

Hitler se simțea gelos. Mai tăcut, mai necioplit, mai puțin dedat convenienței decât tinerii care aveau întotdeauna o bârfă ori o măgulire la îndemână, se întreba ce i-ar fi putut aduce el lui Wetti. Acea fulgurantă după-amiază de duminică i s-a părut că terfelește ședințele lui cotidiene cu Wetti. Va veni o zi când își va da seama de asta... la fel și de lipsa de valoare a desenului... și cu siguranță îl va alunga.

— Dolferl, ai un aer sinistru. Ai pierdut pe cineva? Ești în doliu? Sau ai trecut prin vreo despărțire?

Werner, un tânăr blond, înalt și cu buze de copil s-a așezat alături de el. Puțin șocat să i se spună așa, dintr-odată, pe nume, Hitler nu a lăsat să i se vadă surpriza și a zâmbit. Încurajat, Werner a continuat conversația:

— Cu ce te ocupi?

— Sunt pictor.

— Aha, deci tu ești micul geniu despre care ne-a vorbit Wetti?

— Chiar așa a spus?

— Crede mult în talentul tău. Ce pictezi?

— Peisaje. Străzi.

O sclipire stranie a trecut prin ochii albaștri și totuși apatici ai lui Werner.

— Și nuduri?

— Da, desigur, și nuduri, a răspuns Hitler cu aplomb, simțind cum câștigă puncte.

— Nuduri... masculine?

— Masculine. Feminine. Ambele îmi plac, a afirmat cu atâta autoritate, încât Werner a rămas cu gura căscată.

Blondului i-au trebuit câteva secunde pentru a-și veni în fire. Apoi, revenindu-și, a îndreptat către Hitler o privire admirativă – știu să apreciez performanțele la justa lor valoare –, s-a foit pentru a-și face loc mai bine pe canapea, lipindu-și astfel coapsa de a lui Hitler. Și-a dres glasul.

— Ai citit vreodată *Ostara*?

Werner a luat teancul de reviste și și l-a pus pe genunchi. Părea gata să-l protejeze.

— Ai putea să desenezi pentru revista noastră. Ne place să reprezentăm eroi germanici. Ar trebui arătați cu torsurile goale, în lupte drepte...

Vorbind despre acest subiect, s-a înroșit.

Hitler nu i-a răspuns. Încurcat, simțea nevoia să dezaprobe foaia antisemită, dar s-a limitat să ceară informații:

— De ce-i zici „revista noastră"? Este făcută de voi, cei de-aici?

Werner a izbucnit în râs, apoi a devenit serios, nevrând să lase impresia că și-ar fi bătut joc.

— Nu. Revista este redactată de Lanz von Liebenfels – între noi fie vorba, îl cheamă Adolf Lanz. S-a înnobilat de unul singur pentru a părea că face parte din castă, altfel, e la fel ca noi.

— Ca noi?

— Da! Ca noi, cei de-aici! Chiar dacă nu suntem de acord cu delirurile lui despre rase și Germania, ne place tuturor cultul lui pentru eroi. *Ostara* a ajuns semnul legăturii dintre noi.

Respectivul „dintre noi" l-a pus pe gânduri pe Hitler. La ce comunitate s-ar fi putut referi Werner? Cărui grup aparţineau Lanz şi toţi aceşti tineri? Tineretul?...

Wetti a trecut pe lângă Adolf şi i-a şoptit la ureche:

— Ia zi, Dolferl, parcă s-ar lega cu Werner...

Le-a întins nişte biscuiţi şi a luat o mină de tandră dojană.

— Drăcuşori de copii, păi nu?!

S-a îndepărtat sau, mai degrabă, şi-a legănat şoldurile printre fotolii, făcându-le cu ochiul.

Hitler şi-a simţit trupul greu ca de plumb. Şi rece. Îngheţat. Imobil. Începea să realizeze neînţelegerea. Fusese luat drept pederast. Se găsea în mijlocul unei adunări de pederaşti. Se lăsase prins în capcană, trăind în eroare.

S-a ridicat pe neaşteptate.

— Nu mă simt bine. Mă întorc la mine în cameră.

— Vin cu tine, i-a şoptit Werner.

Încordat, tremurând, cum numai unui bărbat extrem de tânăr i se poate întâmpla, în pragul tetaniei aproape, Hitler a trecut peste toate barierele din încăpere, picioare, fotolii, măsuţe, taburete, platouri şi a ajuns, abia respirând, pe coridor. Spre marea lui surpriză, nimeni nu a fost scandalizat văzându-l cum pleacă fără a spune o vorbă.

Lângă el, Werner a izbucnit într-un râs ascuţit.

— Hotărât lucru, rapid mai eşti.

— Mă duc sus să mă culc.

— Foarte bine, vin cu tine.

Hitler a parcurs câţiva metri pe scări înainte de a-şi da seama că, într-adevăr, Werner se ţinea după el. S-a întors indignat.

— Ce faci? Tu unde mergi?

Dezorientat pentru moment de figura mânioasă a lui Hitler, Werner nu mai ştia cum să reacţioneze. După care i s-a părut că acesta glumea şi a urcat şi cele două trepte care îi despărţeau.

— Bine. Dacă trebuie să fie omul direct cu tine...

Hitler a simţit un corp lipindu-se de al lui şi o gură căutând-o pe a sa.

Nu-i venea să creadă ce i se întâmpla. *Iute! Trebuie să reacționez, și-a zis. Să nu-l las! Să-l dau la o parte! Să-l împing! Și dac-o să cadă, cu-atât mai rău pentru el! Trebuie să reacționez! Să nu mă las...*

Werner însă a dat el înapoi, oripilat, țipând. Plastronul îi fusese acoperit de un terci gălbui și moale. Hitler vomase pe el.

— Javră nenorocită! Deci e adevărat că ești bolnav! Dolferl, Dolferl, răspunde-mi, întoarce-te, nu m-am supărat pe tine.

Hitler însă o luase deja la fugă, refugiindu-se în camera lui. Odată puse cele trei siguranțe la ușă, a început să se învârtă furios în jurul unicului său scaun.

Nici nu știa ce-l uluise mai tare. Că fusese agățat de un bărbat? Că fusese luat drept un băiat din ăia? Că nu pricepuse suficient de repede? Că nu fusese în stare să-l respingă pe Werner? Că vomase pe acesta? Ardea tot, totul în el era doar umilire.

Pe măsură ce-și punea gândurile în ordine, pe măsură ce-și închipuia reacții potrivite, începea să scape de durere și își venea în fire. În scurt timp, în minte nu i-a mai rămas decât esențialul: Wetti. Nu trebuia ca Wetti să creadă că era și el din ăia... Wetti trebuia să înțeleagă că Hitler nu aparținea clubului homosexualilor.

Ținea ca ea să fie liniștită din acest punct de vedere – liniște care ar fi și a lui –, să fie convinsă că respectivele complimente pe care i le făcea el, chiar dacă mai puțin hiperbolice și mai rare, erau sincere și veneau din partea unui bărbat, a unuia adevărat, un bărbat care dorește femei... Oare-l va crede? Cum să o convingă?

O idee simplă, strălucitoare, luminoasă: trebuia să-i facă o declarație limpede lui Wetti.

De șase ori s-a spălat pe dinți, s-a mai spălat încă o dată pe tot corpul, a încercat, apoi a lăsat deoparte cele patru cămăși, și-a pus pantalonii, și și-a dat pantofii cu atâta cremă, încât lăsau urme la fiecare pas. Nu conta! Nimic nu era prea dificil! Trebuia să se pregătească pentru a o convinge pe Wetti.

Pentru moment, începutul planului – partea cu spălatul – îi era clară, urmarea mai obscură...

Păcat. Vom improviza.

Își făcea curaj apelând la vocabularul militar.

Vom coborî. Vom ataca. Și vom vedea cum evoluează bătălia.

Ținea în mod deosebit la acel „noi". Aducând mai mulți bărbați în ființa lui, va avea poate norocul ca măcar unul să rămână până la capăt.

La zece seara, știind că plecaseră toți băieții și că, punctuală, Wetti se ducea la culcare, a coborât scările fără zgomot.

După câteva bătăi în ușă, a auzit o voce somnoroasă:

— Cine e?! Ce s-a-ntâmplat?

— Sunt eu, Dolferl.

Ezitase, ar fi trebuit să spună Adolf, dar se temuse, în ultimul moment, să nu pară prea ceremonios.

Ușa s-a deschis, iar în prag a apărut figura îngrijorată a lui Wetti.

— Te simți mai bine, Dolferl? Werner mi-a spus că ești bolnav.

Numai auzind numele lui Werner, Adolf ar fi trebuit să se întoarcă pe călcâie. Trecutul îl plesnea peste față, efeminatul acela oribil se lipea pentru a doua oară de el. Chiar nu mai poate scăpa de el?

Curajos, și-a luat avânt, decis să ignore întrebarea.

— Wetti, am ceva să vă spun.

— Ce, Dolferl?

— Ceva foarte important.

Nu reușea să-și ducă mai departe discursul și a bătut iritat din picior. Wetti și-a închipuit că Adolf nu vrea să vorbească pe culoar.

— Intră, dragul meu Dolferl, intră. Și nu te uita la mine, tocmai mă pregăteam să mă culc.

Hitler a pătruns în salon alături de ea.

— Eeei? Despre ce e vorba? O să-mi pierd mințile de atâta îngrijorare, a zis Wetti, ale cărei ton, cuvinte și comportament

afectate nu lipseau nici acum, supralicitate de data asta, precum o actriță aflată la prima citire a unei piese de teatru.

— Păi, eu...

— Da?

— Vă iubesc.

Wetti a ezitat o clipă, cu gura deschisă, temându-se să nu greșească următoarea replică. S-a hotărât să-i zâmbească larg, matern.

— Și eu te iubesc, dragă Dolferl, și eu te iubesc tare mult.

Pronunțase „tare mult" cu o oarecare ezitare. Hitler a conchis că putea merge mai departe.

Executarea, băieți! Câmpul e liber.

— Nu, Wetti, a articulat el cuvintele exagerându-le tonul, eu nu vă iubesc „tare mult", vă iubesc pur și simplu.

Wetti a încremenit.

Încărcați! Ia să facem cum a făcut Werner cu noi! Cu toții la atac!

Încordat, Hitler a făcut cei doi pași care-l despărțeau de ea și a strâns în brațe stângaci trupul masiv.

Ca un balon care se dezumflă, Wetti i-a alunecat printre mâini și s-a prăbușit gâfâind pe podea. Pe Hitler îmbrățișarea îl sleise și acum parcă nici nu ar fi existat. Târându-se pe covor, Wetti plângea cu lacrimi mari.

— Dolferl... Dolferl... Vai, ce dezamăgită sunt.

Hitler a crezut că n-a auzit bine. Batalionul lui de soldați a reacționat într-un glas înlăuntrul lui, făcându-l să exclame:

— Pentru numele lui Dumnezeu, dar de ce dezamăgită?!

Ochii umezi și umflați ai lui Wetti l-au privit lung pe tânăr.

— Mi-am închipuit că ești ca ei, ca băieții mei. Altfel n-aș fi... Vai, nu, niciodată nu aș fi fost atât de drăguță cu tine... Nu ți-aș fi pozat niciodată... Ah, Doamne... Ce trist!

Ceea ce a urmat l-a descumpănit. Wetti a început să scâncească mai rău decât un sugar, abia respirând între două țipete, cu gura căscată, stacojie la față, cu pleoapele strânse, inundată de lacrimi.

Hitler a trezit-o pe doamna Stolz, vecina, i-a încredinţat-o pe Wetti, apoi a urcat la el în cameră satisfăcut. Nici nu mai conta reacţia bizară a lui Wetti, îi arătase el cine era. Îşi îndeplinise datoria de bărbat. Era mulţumit.

Şi a căzut într-un somn de plumb.

*

— Te deranjează ţigara?

Doctorul Freud aspira fumul havanei cu un plescăit sec care te ducea cu gândul la deschiderea dificilă a unui borcan cu dulceaţă.

— În visul tău, doctorul Bloch joacă rolul tatălui, însă al unui tată tiranic, care-şi striveşte fiul, nu invers, al unuia binevoitor, liberal, vesel, atent, care-şi ajută băiatul să pătrundă în lumea adulţilor. Venind după tine în trăsură, deţine toate semnele distinctive ale plăcerii: prin smoching exprimă petrecerea, prin şampanie veselia, prin cântece superficialitatea. Destinaţia necunoscută spre care te poartă este femeia.

Freud a tras iarăşi din havană. O făcea cu un zgomot al gurii copilăresc, apăsându-i capătul pentru a extrage fumul mai bine, sorbindu-l cu lăcomie, urmărind cu beatitudine traiectoria interioară a norului lăptos şi râgâind parcă. Înghiţea fumul fără a-l mai da afară. Unde să se fi dus?

— Pe urmă aţi coborât din trăsură pentru a urca într-o gondolă. Apa lipsită de valuri, neagră şi liniştită, pe care ai plutit este imaginea sexualităţii tale.

— Poftim?

— Până acum ţi-ai refuzat viaţa sexuală, ţi-ai îndiguit pulsiunile, ai încercat să le ucizi sau, cel puţin, să le adormi. Aceasta e situaţia dorinţelor tale la începutul visului. Situaţie de care însă îţi doreşti să scapi intrând în palatul misterios.

Adolf tremura de plăcere, avea senzaţia că-şi retrăieşte visul pe un alt plan, pe un palier mai intelectual. Fără culori, într-o lumină albă, vie, mercuriană, cu volume reduse la nişte linii, şi totuşi îşi regăsea intacte emoţiile, ba chiar mai proaspete, mai tranşante, mai bine decupate.

— Ar fi de crezut că acea clădire era un bordel, însă, în logica ta, este vorba mai degrabă de o casă a femeilor sau, mai bine, de casa Femeii. Întreaga construcție, obscură, întunecată, secretă, cu scări care zboară spre nu se știe unde simbolizează Femeia. Este alcătuită din trei etaje pe care le vei sui, iar la ieșire vei fi făcut o adevărată călătorie inițiatică.

Freud s-a aplecat încruntat spre Adolf.

— Suflă.

Surprins, Adolf a deschis gura și a făcut ce i s-a cerut. Aerul a reînceput să circule prin el. Fusese atât de pasionat de povestea lui Freud, încât uitase să mai respire.

— Primul grup de femei pe care l-ai întâlnit, doamnele acelea împodobite, care te ciupeau și te sâcâiau sunt păsări, papagali, exact ceea ce grecii din Antichitate numeau „barbari", adică ființe care nu vorbesc aceeași limbă cu oamenii. Așadar, pentru tine femeia este străinul absolut. Pentru tine, femeia e un animal.

Gata, doctore, hai că m-ai frecat destul la cap, dă-i mai departe!

— Al doilea grup de femei, a continuat fără grabă Freud, exprimă conflictele din viața ta intimă. Doamnele acelea aproape dezbrăcate, deci gata pentru dragoste, acele amante potențiale se sperie când te văd sosind. Îți repetă strident numele și încearcă să se apere de loviturile pe care se pregătesc să le primească din partea ta. Doctorul Bloch restabilește adevărul: așa e, te numești Hitler, însă ești fiul lui Hitler, nu tatăl Hitler, nu trebuie să fiți confundați. Ai refuzat întotdeauna să-ți vorbești de rău tatăl, lucru absolut lăudabil, Adolf, dar care te face să suferi. Mai bine mi-ai povesti toate scenele violente la care ai asistat.

— Nu... Eu nu...

— Ia spune, Adolf, despre asta este vorba, nu te bătea doar pe tine, pe frații și pe surorile tale, ci și pe mama ta?

Adolf a amuțit.

Doctorul Freud privi iritat la havana care nu mai fumega, luând ca pe un atac direct la persoana lui faptul că se stinsese.

— Aşadar, pentru tine violenţa este modelul relaţiei de iubire. Or, de fapt, refuzi să fii călăul femeilor, refuzi să fii călăul propriei tale mame. Pentru a nu ajunge un monstru, în vis, ai simţit o durere ascuţită între picioare, adică te-ai castrat. Mai bine să fii înger decât om!

Adolf a resimţit prosteşte bucuria inefabilă de a se auzi descris drept un băiat bun.

Freud a îndreptat spre el un deget acuzator.

— Cine vrea să fie înger face o mare prostie. Până una-alta, tu eşti cel care suferă. Dar dacă o vei ţine tot aşa, până la urmă îi vei face să sufere şi pe ceilalţi.

— Vi s-a stins ţigara, a gemut Hitler.

— Ştiu, a răspuns rece medicul.

În atmosfera din jur totul freamătă. Emoţiile înţeapă, zboară, i-au astâmpăr, izbindu-se de cei doi bărbaţi.

— La etajul trei, doctorul Bloch te-a condus la o femeie aproape dezbrăcată. Din cauza mamei tale care a suferit atât de mult, fără să vrei legi feminitatea de boală: femeia din vis e culcată, vegheată de o simplă lumânare, fără vreo reacţie la chemările din afară. Dezbrăcând-o, doctorul Bloch îţi explică faptul că a venit timpul să devii bărbat – femeia îţi aparţine. Te obligă să o atingi. Când îi pipăi sânul, se petrece un lucru esenţial: femeia deschide ochii şi îţi surâde. Ceea ce înseamnă că te acceptă. Dar şi, mai ales, că nu i-ai făcut nici un rău.

— Un rău? Păi nici nu mă gândeam că i-aş fi putut face vreun rău.

— Ba da! Şi încă asta te-a emoţionat atât de puternic, încât te-ai trezit. Ai supt la sân?

— Poftim?

Adolf se mira şi el de dificultăţile pe care le avea uneori în comunicarea cu medicul. Întrebările acestuia îl iritau şi îl surprindeau într-o asemenea măsură, încât cerea să-i fie repetate pentru a avea timp să le accepte.

— Da.

— Şi sora ta mai mică a fost hrănită la sân de mama voastră?

— Nu.

— De ce?

— Nu știu. Sora mea a fost dată unei doici. Mama era... obosită.

— Da, atât de obosită, încât, ceva mai târziu, a făcut un cancer la sân din cauza căruia a și murit. Din care moment te-ai simțit vinovat. Convins că tu, Adolf, ești acela care, sugând sânul mamei, ai golit-o de forța vitală. Fals! Adolf, mă auzi: e fals!

Adolf simțea o liniște bizară. O putere necunoscută îl învăluia. Și respira mai liber.

— Nu, Adolf, nu ți-ai ucis tu tatăl, chiar dacă i-ai dorit moartea, ca orice alt băiat. Nici mama. Amândoi au murit din cauze naturale. Nici un soi de vinovăție nu trebuie să-ți încarce viața și să ți-o rateze. Ai dreptul la fericire.

Lacrimile se scurgeau pe obrajii lui Adolf fără ca acesta să-și fi dat seama. Spălându-l de trecut, de spaime, de dureri. Toaletând nou-născutul.

Freud asista binevoitor la a doua naștere a băiatului. Fără scalpel, fără incizii, fără să sfâșie carnea și să verse sânge, vindecase un individ disperat. Pe divanul lui se întinsese un adolescent, de pe divanul lui se ridicase un bărbat. Dispăruse un spectru, spectrul a ceea ce ar fi putut fi Adolf Hitler în absența terapiei. „Fără îndoială un nefericit, și-a zis Freud, poate chiar un criminal. Cine știe? Hai să nu ne lăudăm prea tare."

Freud și-a privit havana stinsă dintre degete și s-a gândit la două lucruri: în primul rând că pentru nimic pe lume nu și-ar fi schimbat meseria, în al doilea că totuși ar fi trebuit să se lase de fumat.

A luat un chibrit foarte lung și a încercat să-și reaprindă havana, care, de acum, asemenea unui cadavru, puțea rece a cenușă și refuza să reînvie.

Un al treilea gând a ieșit la iveală, în mintea lui Freud:

— Și dac-aș încerca țigaretele Ninas?

*

— Dolferl, e adevărat ce mi-ai mărturisit aseară?

— Nu-mi retrag cuvintele, Wetti!

Hitler făcea mai departe schițe pentru portretul lui Wetti, cu creionul lui neascultător.

— Ți se pare că sunt frumoasă?

— Dar e evident, pentru numele lui Dumnezeu!

— Mă vrei?

— Nu-mi retrag cuvintele.

Până și el observa modul milităros și aspru în care acționa imediat ce se apuca să vorbească despre iubire. Intonația devenea tranșantă, peremptorie, definitivă, lipsită, desigur, de romantism, nu și de autoritate și de virilitate. Wetti se înfiora, visătoare, sub asalturile verbale.

— Bine, Dolferl, dar știi că așa ceva este imposibil.

— Imposibil? Ce m-ar putea împiedica să vă iubesc?

Și-a mâzgălit înfuriat foaia: o conspirație a creionului, gumei și hârtiei îl împiedica să fixeze chipul ei în caiet.

— Ba e imposibil, Dolferl, n-am cum să fiu a ta, și-o știi și tu.

Firește că știa, din moment ce, în fiecare după-amiază, Wetti se-ntorcea iar și iar la aceeași poveste.

— N-am cum să fiu a ta fiindcă... am renunțat definitiv la bărbați.

După care, invariabil, urma epopeea dureroasă a mariajului ei ratat. Bărbatul acela coleric și păros cu care a fost obligată să se mărite. Săruturile lui care, în timpul logodnei, îi întorceau stomacul pe dos. În sfârșit, oribila noapte a nunții, corpul de urangutan care i-a sfâșiat vintrele, care horcăia, ejacula, împroșca. Rușinea ei matinală, din clipa în care cearceaful cu hidoșeniile de pe el a fost expus la fereastră. De unde și hotărârea de a o termina cât mai repede cu acel bărbat, apoi cu toți bărbații. Iar ura i s-a îndreptat împotriva propriului trup din momentul în care a fost dată pe mâinile acelui călău. A trăit disperarea. În sfârșit, o imensă liniște în dimineața în care a aflat că devenise văduvă.

— Dolferl, înțelegi, de-acum e prea târziu. Chiar dacă țin foarte mult la tine, ai sosit prea târziu.

Wetti detesta atât de mult dorința bărbătească, încât nu mai frecventa decât homosexuali, pe care-i știa dezinteresați de femei. Aceștia onorau feminitatea fără a o murdări.

— Pricepi, Dolferl, într-un fel le sunt mamă, chiar dacă încă nu am cu adevărat vârsta necesară.

Această parte a poveștii îi plăcea cel mai puțin lui Hitler. Înghițea greu vecinătatea pederaștilor și încă și mai puțin faptul că putuse fi luat drept unul dintre ei.

— Wetti, ceea ce simt pentru dumneavoastră e ceva puternic și pur. Ceva ce nu are nimic de-a face nici cu soțul tău, nici cu complimentele mondene ale băieților tăi... Eu...

— Taci. Nu vreau să te mai ascult.

Protesta tristă și sentimentală. Falsa ei mânie avea ceva ce ținea nu atât de cochetărie, cât de tulburare. Lungea fraza, făcând-o să nu sune a refuz, ci mai degrabă a complicitate, lăsând parcă să se citească printre rânduri: „Aud foarte bine ce spui și, în fond, nu-mi displace."

Ceea ce era suficient pentru a-l satisface pe Hitler. Lipsit de orice fel de experiență, ar fi fost copleșit de o eventuală acceptare și nu ar fi știut ce să facă cu ea. Cu atât mai mult cu cât dorința lui pentru Wetti ținea mai mult de poză decât de realitate. Crezuse potrivit, în duminica fatală, să-și strige sus și tare înflăcărarea pentru a nu fi confundat cu pederaștii. Odată însă obținută recunoașterea, nu a simțit nevoia de a merge mai departe. Din punctul lui de vedere, era iubitul oficial al lui Wetti. Asta considerau și ceilalți chiriași din strada Felber, de la numărul 22. Duminica, tot asta era și pentru homosexuali. Ba poate chiar și pentru Wetti însăși...

Printr-o mie de gesturi binevoitoare își dorea să-l facă pe Hitler să uite ceea ce nu-i dăruia. Acesta nu se sfia să tragă foloase și s-o facă să simtă, prin exprimarea exagerată a sentimentelor, cât de mult putea să o iubească pentru a-i îndura respingerea. Și atât a profitat, încât Wetti s-a transformat extrem de repede în mamă și servitoare.

Hrănit și spălat de ea, descărca tot mai puține bagaje în gară, doar atât cât era necesar pentru a-și putea plăti camera, și avea câteva ceasuri doar pentru el, în timp ce Wetti îl credea la Academia de Arte Frumoase.

După părerea lui Hitler, totul mergea bine: era aşadar un tânăr pictor promiţător şi amantul unei preafrumoase văduve care-l întreţinea. Aparenţele îi erau de-ajuns şi ar fi considerat cu totul deplasat să fi fost trezit la realitate pentru a i se demonstra că pictorul nu picta, amantul nu făcea dragoste cu amanta, iar văduva avară îi percepea totuşi chiria. Întreaga realitate era învăluită de felul în care el o percepea, acoperind-o cu o pătură ca de zăpadă.

Unica problemă care se încăpăţâna să rămână o problemă era blestemata asta de schiţă.

— Cred că portretul acesta va fi unul dintre cele mai frumoase pe care le-am văzut vreodată! exclama deseori Wetti cu un lirism naiv împrumutat de prin romanele de citit în tren.

Lui Hitler îi era din ce în ce mai greu să-şi ascundă caietul de schiţe. Wetti devenea tot mai îndrăzneaţă, se apropia de el, îl ageasa, îl urmărea, dorea să descopere cum o vedea Dolferl al ei.

Hitler a avut un reflex de supravieţuitor. Profitând de un moment de neatenţie, i-a sustras lui Wetti o fotografie dintr-un sertar. A alergat în Prater şi şi-a ales unul dintre artiştii şi studenţii care-şi propuneau serviciile turiştilor. A optat pentru cel mai bătrân dintre portretişti – lucru care-l umilea ceva mai puţin – şi i-a întins fotografia lui Wetti şi caietul lui de schiţe.

O oră mai târziu, pentru doar câţiva helleri, era în posesia lucrării.

În aceeaşi seară a început şedinţa zicând:

— Cred că mă apropii de final.

— Sigur?

— Poate...

Pentru a-şi desăvârşi înşelăciunea, a încercat să lucreze puţin, trăgând câteva linii peste portretul deja executat. După vreo trei minute a constatat îngrozit că era pe cale să-şi deterioreze comoara obţinută atât de scump.

— Uită-te!

A ţâşnit de pe scaunul lui, s-a aşezat la picioarele lui Wetti şi i-a oferit desenul.

Femeia a rămas uluită, s-a roşit toată, a lăsat să-i scape câteva ţipete scurte, iar ochii i s-au umplut de lacrimi.

— Ce minune!

Se recunoscuse.

Era nebună de bucurie şi nu şi-a mai lăsat poetul să plece toată seara. I-a gătit, s-a dus după ţigări, i-a luat lenjeria la spălat, l-a servit cu o tescovină veche, făcută în familie şi, pe la miezul nopţii, s-a apucat să-i facă ghetele cu cremă. Recunoscătoare, convinsă că a intrat în posteritate, dădea pe-afară de energie şi se apucase neobosită să facă unicul lucrul la care chiar se pricepea, treabă în gospodărie.

La jumătate de ceas după miezul nopţii s-a oprit din frecat, epuizată, gâfâind, şi i-a mai turnat un pahar lui Hitler, care lenevea într-un fotoliu, aruncând iarăşi o privire admirativă spre schiţa care trona pe bufet.

— Spune-mi, Dolferl, asta înseamnă că sunt oarecum muza ta?

Abia mai mişcându-se din cauza alcoolului şi a digestiei, Hitler încuviinţă din cap.

— Sigur că eşti muza mea, Wetti. Muza mea.

Are dreptate.

Muză sună mai frumos decât sclavă.

*

Ascuns în spatele unui copac cu scoarţă zgrunţuroasă, cu paltonul presărat de nea, Adolf H. aştepta ca femeia să iasă. Din când în când ţopăia ba pe un picior, ba pe altul şi îşi vorbea sieşi de parcă s-ar fi pălmuit, ca să se mai încălzească.

Cum iese, cum îi sari în faţă. Şi-i explici simplu cum stă treaba.

Ningea molcom. Fulgii liniştiţi pluteau deasupra oamenilor, indolenţi, nu tocmai hotărâţi să cadă pe pământ. Obturau vederea, se agăţau de gene, încurcau mişcările, dar, odată ajunşi pe jos, dispăreau într-un lichid negru, lăsând în urmă strada întunecată şi sclipitoare.

Cum iese, m-auzi?! Dacă mai aştepţi o clipă ori două, s-a dus dracului tot. Adică te-nmoi şi n-o s-o mai faci niciodată.

Adolf tremura cu vitejie. Trebuia să-şi îndeplinească misiunea cu orice preţ, era vital.

Imediat ce părăsise cabinetul lui Freud, avusese sentimente contradictorii, dar toate violente. Mai întâi, timp de trei zile, îl inundase bucuria: vindecat de o veche culpabilitate, veche încă din pubertate, umbla ca un prizonier proaspăt eliberat – în sfârşit lumea era a lui. Apoi a descoperit teribila singurătate în care trăise până atunci: fără părinţi, fără prieteni, fără logodnică, fără apropiaţi cărora să li se fi putut confesa, fără vreun adult care să-i fi servit drept model. Pentru a-şi apăra stările maladive şi secretele, Adolf se izolase ani la rând, îşi ridicase un turn, tăiase căile de acces, un turn din care domina totul, un turn de unde vorbea, un turn din care tăcea, un turn unde nimeni nu se putea apropia de el şi din care îşi dorea acum să sară.

În cele din urmă, femeia a ieşit de la Academie înfăşurată într-un mantou de catifea neagră. Înainta clătinându-se pe tocurile înalte şi subţiri, verificându-şi echilibrul, asigurându-se la fiecare pas că pe jos nu era gheaţă. Lucrul acesta l-a mai liniştit pe Adolf: modelul nu mai avea puterea pe care-o emana imediat ce se dezgolea.

Atunci a ţâşnit din spatele copacului.

— Doamnă, doamnă, am ceva să vă rog.

— Ne cunoaştem? l-a întrebat.

— Sunt studentul care leşină de fiecare dată la cursul de desen. Aş vrea să vă rog ceva.

Chipul modelului s-a luminat, adolescentul îi trezea amintiri plăcute. Se bucurase că, după atâţia ani petrecuţi dezbrăcându-se în faţa indiferenţei generale, nuditatea ei producea efectul unei bombe. Fiecare leşin al adolescentului îl trăia ca pe o victorie personală. Regreta că acesta nu mai venea, şi reintrase în vechea rutină, adoptând poziţii inconfortabile, între cererile stupide ale cadrelor didactice şi glumele deocheate ale acelor mucoşi plini de bube.

Aşa că a zâmbit, pentru a-l încuraja să spună ce avea de spus, visând chiar, pentru o clipă, ca băiatul va leşina iarăşi, uitând ce voia de la ea.

— Aşadar: trebuie să revin la cursul de nud, fiindcă am nevoie de el pentru studiu şi pentru că toată lumea râde de mine. Prin urmare, ar trebui să mă antrenez.

— Nu-nţeleg.

— Vă dau cât îmi veţi cere, însă trebuie să pozaţi numai pentru mine, înainte să mă întorc şi să vă desenez în sala de curs.

Femeia a căzut pe gânduri. Ar fi acceptat pe loc să presteze nişte ore suplimentare bine plătite, dar şi-a amintit de propriile trăiri atât de puternice, semănând cu orgasmul, pe care le resimţise când tânărul leşina. Nu se hotăra să elimine eventualitatea unei astfel de plăceri.

— Ţi-aş putea propune pe altcineva...

— Nu dumneavoastră?

— Nu, ci pe...

Şi-a muşcat buzele, fiind cât pe ce să zică „pe nepoata mea", şi a continuat:

— Pe verişoara mea. Pe Dora. Şi ea face aceeaşi meserie.

Modelul s-a gândit la viitorul său triumf: adolescentul se va întoarce la şcoală după ce o va fi pictat iar şi iar pe gâsculiţa de Dora, se va considera vindecat, dar în momentul în care ea, femeia, adevărata femeie, cea fatală, îşi va scoate chimonoul, îl va apuca din nou sfârşeala. Ce scenă! Ce mai spectacol!

— Bine, a răspuns Adolf, care oricum nu avea un plan de rezervă.

Cu Dora s-a întâlnit a doua zi, la cafeneaua Mozart, unde plutea un miros greţos de lapte prins cu nuci de pecan. A fost uimit: fata era de-o vârstă cu el.

— Ai mai pozat?

— Da, sigur că da.

— Cât ceri?

Fata i-a declarat o sumă modică, lucru care nu i-a prea inspirat încredere lui Adolf. Era prea tânără şi afacerea prea convenabilă, avea senzaţia că era tras pe sfoară.

Cu toate acestea, Dora era frumuşică, pielea îi era albă ca neaua, părul de aur roşu, numai că vorbea cu buzele umede,

un accent ciudat îi deforma silabele, avea nasul roşu din pricina gerului, iar paltonul şi mănuşile fără degete îi erau groaznic de găurite.

A fost atât de greu să o ducă în camera lui fără ca doamna Zakreys să-şi dea seama, încât Adolf nici nu a avut timp să se gândească la propria spaimă. Nu a apărut decât odată încuiată uşa, când a înţeles că fata urma să se dezbrace în faţa lui. A băgat nişte lemne în sobă ca să se facă mai cald.

— Îmi dai banii? a şoptit Dora scoţându-şi paltonul.

Mai lasă-mă puţin, să-mi trag sufletul, i-a răspuns Adolf în gând, căutând banii.

După ce a rămas doar în lenjeria intimă, fata i-a luat, i-a băgat în geantă, apoi s-a uitat la Adolf cu o expresie încurcată.

— Voiam să-ţi zic ceva. Am o problemă.

— Poftim?! a exclamat el.

Ridicase vocea. S-a calmat şi a repetat încet, de parcă nu ar fi fost auzit:

— Poftim?

Ghicise pe loc că primise marfă de duzină, ştia că fata avea o tară anume.

— Adică...?

Modelul ezita.

Creierul lui Adolf rumega posibilităţile: avea vreo erupţie pe piele, picior de lemn, era pentru prima oară şi nu voia să pozeze nud... Ce catastrofă urma să-i anunţe?

— Am tendinţa de a adormi în timpul şedinţelor de pozat.

Lui Adolf nu-i venea să-şi creadă urechilor. Fata a făcut un semn către soba fumegândă.

— Din cauza căldurii. Cum dau de cald, cum mă simt bine şi, normal, adorm.

Apoi, cu un gest neglijent, şi-a scos cămaşa şi a rămas complet goală.

O stare confuză l-a paralizat pe tânăr. Fata, de o somptuoasă frumuseţe, îl privea rugător, ca un copil prins greşind, atentă doar la propriile cuvinte, aproape fără să conştientizeze că

terminase cu dezbrăcatul. Nu exista nici o legătură între sâni, fese, pântec, pubis şi chipul neliniştit, aplombul siluetei răvăşitor de bine împlinite, vădite, feminine şi ochii care implorau nu aveau nimic în comun.

— Deci?

Aştepta un răspuns.

Adolf pierduse firul conversaţiei. A tresărit şi şi-a dat seama că medicul avusese dreptate: nu leşinase. A zâmbit, bucuros de victorie.

— Deci?

Fruntea Dorei se încrunta îngrijorată.

— Deci totul e-n ordine! a exclamat Adolf H. referindu-se la propria stare.

Dora a oftat relaxată.

— În ce poziţie să stau?

Adolf şi-a pierdut cumpătul. Nici în vis nu-şi imaginase că ar fi putut ajunge atât de departe. A bâiguit un:

— Cum vrei tu.

— Atunci îţi propun să începem cu cele în care stau culcată, iar dacă adorm nu o să te deranjeze.

S-a întins pe patul lui Adolf şi şi-a lăsat capul pe braţ.

Tânărul s-a dus în celălalt capăt al camerei şi a început să deseneze.

Toată viaţa am să desenez, am să pictez şi-am să sculptez numai femei, şi-a zis. *Mi-am descoperit vocaţia.*

— Poţi poza aşezată, te rog?

Dora nu i-a răspuns. Adormise.

Adolf s-a lăsat pe vine, la marginea patului, pentru detalii. Exact ca în visul iniţiatic, se găsea foarte aproape de o femeie aţipită.

Şi, tot ca în visul iniţiatic, îşi dorea să atingă femeia care aţipise.

Mâna i-a plecat, aproape împotriva propriei voinţe, pe deasupra trupului care-l invita să-l mângâie: rotunjimea umărului chema palma, carnaţia omoplaţilor cerea dezmierdarea, talia

subțire impunea îmbrățișarea, șoldurile ordonau alintul, fesele obligau la drăgălășenii. Degetele i s-au lăsat pe ceafa fetei, iar Dora a tresărit.

— M-ai atins? a întrebat ea trezindu-se morocănoasă.

— Nu te-am atins. Te-am trezit.

— Vai, iartă-mă, i-a răspuns coborând privirea.

Adolf descoperea că figura care, la început, i se păruse drăguță, însă banală, atunci, în cafeneaua Mozart, nu-și găsea rațiunea de a fi decât integrată în ansamblu, dăruind rotunjime și bun-gust unei morfologii puțin cam alungite și afectate.

Dora a zâmbit.

— Vrei să-mi schimb poziția?

— Eh...

Fata s-a rostogolit pe pat, spre el. Ochii lui Adolf erau la douăzeci de centimetri de sânii ei.

— Da, foarte bine... Te voi desena așa. Nu te mișca.

Nu s-a mișcat.

Nici Adolf.

Constata cu spaimă că toate gândurile lui privitoare la acea fată erau ațintite către pântecul ei. Dacă Adolf s-ar fi ridicat, Dora i-ar fi descoperit parul care-i deforma prohabul.

— Ce faci? l-a întrebat.

— Mă gândesc.

Fata a aprobat din cap cu seriozitate, ca pe o fatalitate înfiorătoare.

A trecut ceva timp. Adolf se concentra asupra lucrului care-l jena, iar unicul rezultat era sporirea jenei.

— Și la ce te gândești?

— La faptul că nu am mai văzut niciodată ceva mai frumos decât tine.

Obrajii, gâtul și pieptul Dorei s-au făcut trandafirii. Să fie desenată în toate felurile nu era nimic nou, dar să fie admirată, asta da, o flata. Un fior de pudoare a străbătut-o din creștet până-n tălpi: de parcă acum descoperea că era goală.

— Știi, dacă mă plătești, pot rămâne să dorm aici la noapte.

Adolf s-a uitat la ea uluit. Închipuindu-şi că l-a şocat, fata a încercat să se justifice:

— Bine. Dacă vrei, rămân fără nici un ban.

Adolf a priceput doar în acea clipă ce i se propunea. S-a înroşit ca focul şi a întors capul: ce era de făcut? Panica îi tăia respiraţia.

Dora s-a apropiat, i-a mângâiat şuviţa care îi cădea pe frunte, apoi şi-a lipit buzele de ale lui şi l-a tras după ea în pat.

În pragul apoplexiei, Adolf s-a lăsat călăuzit de mângâierile Dorei.

Şi a descoperit totul. Nu cunoştea trupul femeii, dar nici pe al bărbatului în timpul iubirii. Era parcă încurcat de el însuşi. Prea multe lucruri dădeau pe-afară din el, inclusiv picioarele, genunchii, coatele, şoldurile. Se temea să nu-i facă rău sau că nu o să se descurce.

Răbdarea expertă a Dorei dădea de capăt tuturor stângăciilor. Înţelesese rapid că avea de-a face cu un virgin. Numai că acel virgin era austriac şi pictor, ceea ce o impresiona pe micuţa cehoaică săracă, simplu model ocazional. Avea senzaţia că se culca în acelaşi timp cu întreg Imperiul şi cu toată Academia. Corvoada se transforma în misiune sacră din care avea să iasă înnobilată. Prin urmare se străduia să-l metamorfozeze pe puştiul îngrozit, de o înflăcărată stupiditate, într-un amant aproape de-nghiţit. În acelaşi timp, îşi verifica superioritatea feminină. Deşi erau de-o vârstă, ea conducea îmbrăţişările, ea-l învăţa ce e dragostea. Aventura aceasta i se părea mai degrabă plăcută decât searbădă, întrucât mai câştiga astfel ceva stimă faţă de ea însăşi.

Adolf învăţa încercând să lase să se creadă că ştia. După o a şasea înlănţuire, epuizat, a rămas întins o vreme alături de ea. Avea senzaţia că ultimele două ori nu se descurcase deloc rău, ceea ce-i îndreptăţea un acces de sinceritate.

— Ştii că pentru mine a fost prima oară?

— Ei nu?! s-a prefăcut Dora mirată.

— Ba da.

De fapt, nu despre un acces de sinceritate era vorba, ci despre unul de mândrie.

Odihnindu-se cu capul pe pernă, cu părul răvăşit, cu ochii-n tavan, Dora se întreba – fără o excesivă curiozitate – dacă Adolf avea să devină tandru acum, ca unii bărbaţi după ce făceau dragoste, dacă avea să-şi înlocuiască gesturile cu vorbe şi să-i susure la ureche fraze dulci şi înflăcărate.

După părerea ei, nu ar fi fost genul lui Adolf, care, mai degrabă, alterna entuziasmul cu mâhnirea. Totodată, era vorba despre botezul sexului. Or, o astfel de revelaţie îl făcea întotdeauna volubil pe virgin. Era de văzut. Şi de aşteptat.

— Mâine am să mă duc să cumpăr flori, a murmurat Adolf.

„Ia te uită, m-am înşelat, s-a gândit fata. E mai mult genul delicat. Ce surpriză plăcută!"

— Da, am să cumpăr un buchet uriaş de flori.

Devenea încântător. Nici unul dintre amanţii ei de la paisprezece ani nu se gândise să-i dăruiască flori.

— Le voi oferi doctorului Freud.

— Poftim?

— Doctorului Freud. Un doctor evreu pe care-l cunosc. Îi datorez clipele pe care le-am petrecut.

Dora s-a întors cu faţa la peretele verzui şi, fără să-i pese, a tras toată perna la ea, închizând pleoapele şi dorindu-şi să adoarmă cât mai repede. Nu, într-adevăr, figura cu doctorul evreu nu i se mai făcuse niciodată.

*

Wetti numai despre asta vorbea.

— Dolferl desenează toată ziua, toată seara, ba chiar şi noaptea. Şi, când nu desenează, citeşte Nietzsche, Schopenhauer, vă daţi seama?! Ce minte!

Într-adevăr, Hitler îşi dorea să restrângă la minimul necesar relaţia cu Wetti. Astfel, nu mai cobora decât la ora cinei. A observat rapid efectele benefice ale tacticii: cu cât îi oferea mai puţin lui Wetti, cu atât îi dăruia ea mai mult. Îi înşela aşteptările pregătindu-i mâncăruri tot mai rafinate, era de acord, încântată, cu toate teoriile pe care el i le expunea la friptura de viţel şi la tot felul de torturi de ciocolată, ţinea mai mult decât

orice ca scurtele clipe petrecute împreună să fie reuşite. După ultima prăjitură, o anunţa că urcă la el în cameră să citească. Atunci ea îl ruga să mai rămână, oferindu-i un kirsch, un lichior de pere şi o havană, umplând de perne cel mai bun fotoliu din salon şi lăsându-se şi ea pe scăunelul pe care-şi sprijinea de obicei picioarele. Hitler bombănea, prefăcându-se că refuză, făcând-o să simtă clar că timpul pe care i-l consacra ei, o simplă muritoare, ar fi fost un timp smuls zeului Artelor şi zeului Gândirii, dar, până la urmă, accepta. Se întorcea cu respectivele volume şi citea, lăfăindu-se şi fumând, sub privirile pierdute ale lui Wetti. Chiar citea? Ochii îi alunecau, rătăciţi, peste cuvintele culcate în pagină şi nu le trezea, lăsându-le să somnoleze în cireada paragrafului. Era mai mult un paznic al cărţilor decât un cititor al lor. Rareori paginile se însufleţeau şi începeau să vorbească. Atunci când o făceau, Hitler intra într-un soi de transă. Vibra. Nu ideile, ci pasiunile le împărtăşea. Nu autorii inteligenţi îi plăceau, ci aceia contagioşi. Nietzsche şi Schopenhauer îi transmiteau disprețul lor faţă de oamenii obişnuiţi, îl infectau cu superioritatea lor, îi comunicau morbul critic. Ce nevoie ar fi avut să-şi lărgească cercul cunoştinţelor? Când deschidea acele pagini, ştia că avea să regăsească emoţii fundamentale, să freamăte de indignare, să tremure de suspiciune. Îşi masturba spiritul tot aşa cum orice adolescent întârziat se întoarce fără încetare la primele imagini care l-au excitat.

Aşezată în faţa lui Hitler, cu lucrul în mână, Wetti aţipea, bărbia coborându-i către decolteul adânc. De fiecare dată când o observa, Hitler tuşea în semn de reproş, iar ea se ridica bâlbâind câteva scuze sub privirile lui mânioase. În serile în care şi lui i se făcea somn, pretindea că data trecută îl deranjase de mai multe ori din meditaţie. Astfel menţinea mitul propriei inaccesibilităţi, păstrând caracterul excepţional al serilor cu Wetti chiar dacă, din calcul, accepta şase invitaţii din şapte.

Prin urmare, femeia nu mai avea nici o îndoială: Hitler era un geniu. Care fie vorbea prea mult, fie tăcea la fel de mult.

Întrucât excesul i se părea emblema geniului, imposibilitatea de a-l înţelege o considera dovada nu a limitelor ei, ci a lipsei lui de limite.

În gară, între două trenuri, Hitler se gândea la pictura sa. Tulburat de faptul că-i venea atât de greu să o schiţeze pe Wetti, lui, care, totuşi, ştiuse să-l deseneze pe Guido într-o seară de furie, conchisese că inspiraţia personală trebuie că era una arhitecturală mai degrabă decât omenească. Iată de ce mereu visa la ceva monumental! Va fi pictorul oraşelor, al faţadelor, al templelor, al catedralelor. Această revelaţie îl obseda.

Ca de obicei, i-a luat mai mult timp să se convingă decât să încerce. Lui Hitler îi plăcea mai mult să viseze decât să existe, să viseze că face mai degrabă decât să facă. Aşezat pe un căruţ metalic, îşi desfăşura în minte legenda propriei vieţi, clocotind de mii de laude, de mii de măguliri îmbătătoare, de nenumărate onoruri şi de o reputaţie universală.

Uneori îl sleia faptul de a trece de la vis la realitate, de parcă ar fi trebuit necontenit să sară dintr-un tren în mers. După un fluierat sau o descărcare bruscă de aburi de locomotivă era obligat să coboare în grabă din Olimp şi să ia în spinare cufere grele şi umilitoare. De cele mai multe ori se arăta mărinimos şi nu le arăta călătorilor că ar fi trebuit să le fie ruşine de atâta ignoranţă. Zâmbea şi juca rolul băiatului de treabă, în special în clipa în care primea bacşişul.

Au fost şi greve ale feroviarilor. Hitler nu încerca să înţeleagă dacă erau sau nu legitime revendicările acestora, aşa că se trezea deseori cu mult prea mult timp liber la dispoziţie. La pensiune nu se putea întoarce, ca să nu trezească suspiciunile lui Wetti, şi până şi propriile reverii nu-i mai ajungeau pentru a umple golul atâtor zile. Altceva n-a putut face decât să se aşeze şi să deseneze pe peron.

A început prin a face schiţe ale gării. Din nefericire, rezultatul conţinea întotdeauna ceva incorect în sensul proporţiilor, Hitler având dificultăţi în a stăpâni perspectiva. A conchis că

gările constituiau un foarte prost subiect de lucru, așa că a încercat cu niște ilustrate. Cu ajutorul unei foi de calc, a început să copieze monumente importante ale Vienei, pe care le-a trecut apoi pe carton, copiind liniile cu tuș, după care a mânjit pe deasupra cu guașă de varii culori.

Hitler se ferea să emită vreo judecată de valoare asupra rezultatelor. Decisese doar, o dată pentru totdeauna, că era un geniu al picturii și asta chiar înainte de a se fi apucat de pictat. Dacă de obicei se pleacă de la tablouri pentru a ajunge la pictor, deducând geniul din operele artistului, pentru el însuși Hitler făcuse raționamentul invers: era un geniu de drept divin, din principiu. Poate că asta nu se vedea încă din desenele lui, dar, într-o bună zi, acest adevăr va copleși întreaga lume.

Copiind ilustratele, lucra lăudându-se neîncetat. Pe calc observa grija lucrului bine făcut, pe care o lua drept exigență. În alegerea culorilor manifesta o neîndemânare pe care o considera originalitate.

Wetti era fermecată. Hitler nu-i prea dădea atenție: doar pentru asta era acolo.

A fost totuși foarte surprins atunci când, într-o vineri, zi întunecată și fără clienți, din cauza unei greve, un bărbat i s-a aplecat peste umăr, s-a uitat cum picta Palatul Trautson, lucrul fiind pe cale de încheiere, și a exclamat gânditor:

— E foarte foarte bine. Mă numesc Fritz Walter, sunt comerciant de artă și aș vrea să vă iau în galeria mea.

*

Adolf H. descoperea gustul amar al victoriei. Numai că era singurul care se bucura, celorlalți studenți fiindu-le ciudă pe el căci le făcuse praf o legendă, îi lipsise de unul dintre cele mai bogate subiecte ale curiozității, conversației și bancurilor: faimoasele lui sincope. Doar Neumann și Bernstein depășeau bariera indiferenței și continuau să susțină dialoguri teoretice cu Adolf sau, mai degrabă, *în fața* lui Adolf, întrucât acesta se lăsa atacat de unul sau de celălalt tocmai fiindcă nu-și exprima punctul de vedere.

Nu trăia deloc sentimentul singurătății, fiindcă nu se gândise niciodată că ar putea avea nevoie de ceilalți. Tocmai descoperise că anumite bucurii – desigur, esențiale – nu pot fi împărțite cu altcineva și nici măcar povestite, că fac parte din noi la fel ca ochii ori coloana vertebrală, că fac din noi ceea ce suntem. Lui Adolf nu-i mai era frică de femei, dar acest lucru nu-l putea spune nici bărbaților, nici femeilor.

În spatele copacului unde, într-o după-amiază, așteptase modelul, acum îl aștepta chiar acea femeie.

— Ai puțin timp? Avem ceva de vorbit.

Văzând-o cum îi țâșnește în față, Adolf s-a speriat. Din clipa în care se uitase la ea cum rămâne goală, fără să mai simtă vreo slăbiciune, modelul l-a împovărat cu un dispreț plin de ostilitate. Părea că femeia nu mai suporta să o privească. Când constata că tânărul se afla în sală, enervarea o făcea să strângă din dinți.

— Felicitări, i-a zis pe un ton tăios, care însemna exact opusul cuvântului. Se pare c-ai ajuns mai puțin neîndemânatic cu femeile.

Adolf și-a plecat privirea. Cum de uitase că era mătușa Dorei? Cu siguranță îi va cere să pună capăt relației cu aceasta.

— În sfârșit i-a reușit și idioatei ăleia mici ceva. Mare mirare!...

Adolf a ridicat surprins privirea, fiindcă nu se aștepta ca modelul să o critice pe Dora.

— Și bineînțeles că v-ați și culcat, nu?

Pusese întrebarea indignându-se deja de răspunsul pe care nu-l auzise încă.

— Recunoaște, a continuat, oricum Dora nu știe să facă decât un singur lucru: să se-ntindă-n pat. Ca să pozeze. Ca să doarmă. Ca să facă dragoste. Mereu la orizontală. Nu văd cum ar schimba-o...

Avea dreptate, iar observația l-a distrat pe Adolf. Molateca Dora nu-i lăsase amintirea unei femei care ar fi putut sta în picioare.

— Vasăzică, nu mai ești virgin?

Nici la această întrebare nu a aşteptat răspunsul. A zâmbit cu cruzime. Ciudată conversaţie, şi-a zis Adolf, şi nu tocmai greu de purtat: modelul întreabă, răspunde şi citeşte gândurile.

— Te-ntrebi unde vreau să ajung, este?

S-a mulţumit să o privească liniştit.

— Uite cum stăm: am să te întreb ceva.

— Şi presupun că aveţi şi răspunsul?

— Ceva bănuiesc eu.

— Atunci de ce mă mai întrebaţi?

— Ca să auzi întrebarea.

S-au cântărit din ochi. Adolf a înţeles că în faţa lui se afla cineva periculos, periculos fiindcă era intens, imprevizibil, în stare, doar cu un freamăt de gene, să-ţi devină prieten ori duşman pe viaţă. Intrase în cuşca panterei fără ca măcar să-şi fi dat seama. Absolut nemişcat, a făcut-o să priceapă că era gata. Satisfăcută, femeia şi-a lăsat timp pentru a savura întrebarea înainte ca buzele s-o articuleze.

— Ştii să faci fericită o femeie?

— De ce m-ar interesa?

Modelul a clipit. Tânărul marcase un punct. Nu se aşteptase la atâta cinism de la virginul de mai ieri.

— De ce m-ar interesa? a continuat acesta. Esenţial e că ştiu eu să fiu fericit cu o femeie.

— Mucosule, i-a răspuns intrigată femeia.

— Da, ştiu să fiu fericit cu o femeie, aşa stă treaba.

— Limbric amărât ce eşti, sunt convinsă că nu eşti în stare să dăruieşti plăcere.

— De unde ştiţi?

— Ştiu că nu eşti altceva decât un bărbat şi Dora nici mai mult, nici mai puţin decât o curvă. Pentru voi doi, totul nu rămâne decât gimnastică.

— A ţipat.

— Ai plătit-o?

— Dacă v-am spus c-a ţipat...

— Normal c-a ţipat dac-ai plătit-o, doar e o curvă pricepută.

Sub înțepăturile și asalturile modelului, Adolf, dezorientat, uitase de tactica de apărare stabilită la început: indiferență totală la întrebarea adresată. Hărțuit în orgoliul lui masculin, ieșise din vizuină și iată-l acum pretinzând că este în stare să aducă o femeie la orgasm. Deci e de revenit rapid pe cea dintâi poziție. A tras adânc aer în piept și a răspuns liniștit:

— Nu văd ce interes aș avea să fac o femeie să aibă orgasm.

Modelul a înțeles că nu-l putea băga în corzi prea ușor. Așa că l-a prins de încheietura mâinii.

— Deci nu vezi ce interes ai avea? Haide, vino după mine.

Sub imperiul surprizei, căutând încă răspunsul, Adolf a urmat-o. Nu i se putea împotrivi. Doar n-o să se umple de ridicol pe stradă, zbătându-se să-i scape. Modelul l-a târât până-ntr-o cafenea pe care nu o cunoștea. Odată intrată, a mai slăbit strânsoarea, dar ochii femeii l-au obligat să se așeze dând dovadă de o forță coercitivă mai puternică decât forța fizică.

— Uită-te-n jur și-ai să-nțelegi. Ești într-o cafenea a artiștilor. În preajmă găsești toate combinațiile posibile. Ia un pahar. E mai ceva decât la grădina zoologică. Dai de câte o cușcă la fiecare masă. Examinează cuplurile și vezi ce adună la un loc cutare bărbat și cutare femeie. Cel de acolo și-a atras femeia aia drăguță datorită banilor: ea deci se culcă cu un portmoneu. Celălalt își datorează femeia fizicului lui: arată mai bine decât ea, care va accepta orice numai să nu-l piardă, fiindcă va exista întotdeauna o alta care să-l vrea. Tipul și tipa de dincolo sunt de același nivel, ținuți împreună de obișnuință și de promisiuni: nu e ceva prea zdravăn. Cel de dincolo e genial și își va găsi întotdeauna o femeie lipsită de respectul de sine, care va fi fericită să fie sclava unei personalități. Celălalt e urât, avar și fute prost, deci nu te mira că bea singur. Acum uită-te puțin și la Vladimir.

I-a arătat un bărbat înalt, puțin adus de spate, cu gene bogate, cu nas puternic, cu ochii negri ca tăciunele, care ciocnea cu o femeie foarte frumoasă.

— Vladimir nu este nici frumos, nici urât, să zicem că nu este respingător. Vladimir nu are prea mult talent, totuși excelează în creația de gravuri pentru cutiile de ciocolată. Vladimir merge

pe cincizeci de ani. Ei bine, află că pe toate le-a avut! Pe toate! Până şi pe actriţele bogate, tinere, frumoase, care tocmai ele ar avea de unde alege. În clipa asta, cum vezi, e pe cale s-o mai dea gata pe una.

Actriţa cu ochi verzi îi surâdea lui Vladimir, mai ascultătoare decât un pisoiaş de-o zi.

— Ei, oare de ce? Pentru că Vladimir ştie să facă fericită o femeie. Mai exact spus, nu le face fericite, pur şi simplu le-nnebuneşte.

Modelul l-a silit pe Adolf să se uite la ea, care-l privea fix. Tânărul avea senzaţia că femeia îşi regla tirul şi urma să tragă.

— Vladimir deţine puterea. Adevărata putere. Cea care deschide toate uşile şi toate seifurile. Ştie să facă fericită o femeie.

— Ei şi? i-a răspuns îngâmfat Adolf.

Insolenţa devenea contagioasă.

— Chiar nu înţelegi?

— Repet: ei şi? Adică unde trebuie să ajungem? De ce-mi povesteşti toate astea?

— Ţi-am permis eu să mă tutuieşti?

— Nu. Nu după câte ştiu. Dar nici eu parcă nu ţi-am dat voie.

Modelul a zâmbit, mulţumită de tonul agresiv la care le ajunsese dialogul.

— Uite ce e, mucosule, îţi propun să te învăţ eu ce trebuie.

— Ce să mă-nveţi?

— Să faci o femeie fericită.

S-a uitat lung la ea, care-l privea cu ură. Era ceva irezistibil. *Dac-o să ajung să fac o femeie să ţipe de plăcere ar însemna că pe toate voi reuşi să le fac să ţipe.*

*

Hitler nu-şi mai venea în fire.

Iată că, de câteva săptămâni încoace, miercurea dimineaţa la ora opt, Fritz Walter, în paltonul lui de astrahan, cu mănuşi din piele neagră de miel, cu obrajii netezi, dar încă iritaţi de

rasul proaspăt, mirosind a violete și lavandă, loțiunea la modă printre bărbieri, bătea la ușă, intra cu pasul lui apăsat de comerciant de artă înstărit, comenta lucrările din ultima săptămână, le lua pentru galeria lui și îi dădea banii pentru săptămâna care trecuse.

— Juma-juma, păi, nu-i bine, prietene?

Hitler aproba din cap. Nici nu i-ar fi trecut prin minte să-l contrazică pe acel estet care, dincolo de bancnote, îi aducea în fiecare miercuri confirmarea că era un pictor adevărat.

Sumele nu erau prea mari, dar Fritz Walter știa cum să le justifice.

— Clienții sunt foarte impresionați când le spun că nu ai decât șaptesprezece ani...

— Douăzeci.

— A, da? Așadar, sunt foarte impresionați când le dezvălui cât de tânăr ești. Dar, totodată, și profită. E fatal. „Fritz, îmi spun, o să ni-l vinzi pe Adolf Hitler al tău cu cât vei vrea peste câțiva ani, dar, te rugăm, deocamdată lasă-ne să ne facem afacerile așa cum știm." Normal. Mereu a fost așa. Munca mea constă în a trezi dorința, apoi în a aștepta. Clienții mei însă au încredere în mine, știu că nu-i voi înșela. Așa am început și cu Klimt și cu Moser. Iar acum își smulg unii altora operele pentru milioane de mărci. Ei, da, trebuie să știi să aștepți. Lucrările de până acum sunt tare drăguțe, dragă băiete, însă prefer să te văd atacând monumentele cunoscute. Clienții sunt achizitori siguri, nu te teme. La tine originalitatea nu vine din subiect, ci din tratarea acestuia. Nu te abține. Da, treci la marile monumente ale Vienei. Uită-te la Klimt: mereu subiecte clasice și, totuși, pictura lui nu e clasică. Ehei, Klimt, parcă-l văd, la fel ca tine, ezitând, privindu-mă cu neîncredere, gândindu-se că-l trag pe sfoară întrucât credeam în talentul lui. Tinerețe, tinerețe!... Preafrumoasă tinerețe! Șase tablouri? Ideal ar fi fost opt. Sau format mic. Mai multe de format mic. Mai târziu, când îți vei fi stabilit bine stilul, vei putea trece și la format mare. Precum Klimt. Întotdeauna. Cât de mult îmi amintești de el!...

După ce Fritz Walter părăsea încăperea cu pânzele la subsuoară, Hitler rămânea ca ameţit ceva vreme. Ghiftuit de complimente, umflat de energie, bule de speranţă se formau în mintea lui. Într-o bună zi avea să fie bogat. Într-o bună zi va fi precum Klimt. El, care cunoştea atât de prost opera marelui pictor şi care, la început, detestase puţinul pe care-l văzuse, îşi schimbase cu totul opinia despre fondatorul mişcării Secession: nu, în nici un caz nu se putea contesta faptul că Gustav Klimt fusese un geniu. Un geniu discutabil, desigur, ca toate geniile, dar un geniu. Poate şi prea modern. Pe alocuri. Poate şi cam decadent. Poate şi cam... dat tot un geniu. Da. Un geniu indiscutabil. De care, de altfel, se simţea foarte apropiat.

În orele următoare, Hitler, îmbătat, încântat de a fi el însuşi, se dedica muncii cu înflăcărare. Spre capodoperă!

Se trezea abia pe la mijlocul după-amiezii. Monotonia calculului şi a liniilor trasate repetat îl trezeau încet-încet la realitate.

Seara era mahmur.

Pentru a înveseli cina, Wetti îi dădea ocazia să retrăiască scenele de mai devreme. Aşa că acesta îi povestea mai întâi cu exactitate cuvintele vânzătorului de artă, apoi improviza liber legăturile pe care Walter le-ar fi făcut între el şi Klimt. Era inepuizabil în a-şi aduce complimente. Preferând acea latură a sa care însemna meseria de artist.

— Dolferl, află că Werner m-a asigurat, duminică după-masă, că galeria Walter este una dintre cele mai renumite din Viena.

— Ştiu, i-a răspuns Hitler umflându-se-n pene.

— Cu adevărat cea mai importantă. Era foarte impresionat că expui acolo. Foarte, foarte impresionat.

La drept vorbind, Wetti nu îndrăznea să-i spună că Werner nu crezuse o vorbă.

Hitler a acceptat complimentul, fie şi venind de la Werner, înfiorătorul pederast care îndrăznise să-l ia drept unul de-ai săi.

— Firește că galeria Walter este cea mai bună din oraș. Fritz Walter i-a descoperit pe Klimt și pe Moser. De altfel, va trebui să trec și eu într-o zi pe-acolo, să văd cum mi-au expus pânzele.

— Aș putea veni și eu cu tine? Aș fi foarte fericită. Te rog.

— Mai vedem.

Hitler nu dăduse încă pe la galerie, deoarece aceasta se găsea la celălalt capăt al orașului și, mai ales, fiindcă Fritz Walter îi interzisese clar s-o facă.

— Să vii la galerie? Este un loc pentru tablouri. Nu pentru pictori. Trebuie să rămâi aici și să pictezi. Să muncești. Să muncești și iar să muncești. Asta-i misiunea geniului. De comerț mă ocup eu. Treburile ingrate și vulgare cad în sarcina mea. Tinere, îți interzic să dai pe la galerie. Dac-o faci, s-ar putea să fie încheierea legăturii noastre.

Amenințările îl ținuseră deoparte pe Hitler, al cărui narcisism s-ar fi potrivit totuși bine cu o plimbare printre pânzele sale agățate între cele ale lui Gustav Klimt, Joseph Hoffman și Koloman Moser.

Cu toate astea, într-o zi de miercuri Fritz Walter nu și-a făcut apariția.

Hitler a așteptat întreaga zi, a coborât la pândă, în stradă, de cincisprezece ori, a refuzat până seara să mănânce și atunci, pretextând că supa de ciuperci era prea piperată, i-a făcut lui Wetti o scenă îngrozitoare.

A doua zi, sub pretextul unei răceli, ca să nu mai meargă la gară – la Academie, pentru Wetti –, iar a așteptat.

Vineri a decis să aștepte până miercurea viitoare. Sâmbătă a trecut la lucru cu o poftă înnoită, multiplicând amețitor numărul micilor picturi și asta până marți, nădăjduind că, printr-o minune, zelul avea să-l facă pe comerciant să se întoarcă.

Și a venit ziua de miercuri. Tot fără Fritz Walter, tot așteptând în zadar. Hitler și-a lăsat baltă lucrul. Încercând să supraviețuiască până miercurea următoare.

Iar miercurea următoare nici urmă de Fritz Walter.

— Poate c-a plecat în străinătate? Poate că e pe cale să vorbească despre tine la Berlin? La Paris? Cine ştie?

Wetti îşi storcea creierul pentru a extrage câteva ipoteze liniştitoare. Mai îngrijorată de starea fizică a băiatului decât de motivele comerciantului, încerca să-l ispitească cu diverse mâncăruri. Hitler, mereu la fel de exagerat, încetase să mai bea şi să mai mănânce. Admiraţia lui Fritz Walter ajunsese fluidul lui vital. Fără privirea acestuia, i se părea că nu mai exista, şi cheful de a picta îi dispăruse.

Într-o dimineaţă, Wetti i-a bătut la uşă, era încălţată, purta mănuşi şi avea o pălărie de parcă s-ar fi dus la o nuntă – şi l-a anunţat ce hotărâre luase:

— Gata, nu mai ţine aşa. Mă voi duce la galeria Walter după explicaţii.

Hitler, în pragul leşinului, pricepând ce-i spunea femeia travestită în mare doamnă împopoţonată, care stătea-n cadrul uşii lui, a prins-o de braţe pe Wetti pentru a o opri.

— Ba nu. De dus mă duc eu.

— Haide, Dolferl, ştii foarte bine că Fritz Walter nu vrea să te vadă prin galerie. Doar e un fel de condiţie a contractului vostru.

— Cum nu a mai dat pe-aici, consider că nu şi-a respectat contractul. Aşadar pot să-mi asum riscul.

Hitler părea atât de fericit de noua perspectivă a lucrurilor, încât Wetti a fost de acord. Se vor duce împreună. Gazda a reuşit chiar să-i smulgă promisiunea că va mânca puţin înaintea expediţiei.

Au traversat amândoi oraşul, în tramvai. Hitler înota în vechiul frac al tatălui său, atât de uzat, încât ţesătura lustruită scotea la vedere rosătura pe la coate, pe la genunchi şi pe fese, însă Wetti îi înnodase la gât o cravată a ei din mătase pestriţă şi dubioasă, care, semn de excentricitate adăugat palorii ca de mort a obrajilor, făcea ca tânărul să aducă în mod convingător cu un artist damnat. Oricum, în harnaşamentul ei de armăsar imperial, Wetti era suficient de respectabilă pentru amândoi.

Ajunşi în faţa galeriei Walter, s-au oprit o clipă, impresionaţi. Literele de aur ale firmei, abanosul gros al uşii, perdelele grele, de catifea, care, în spatele ferestrelor, interziceau trecătorilor fie şi să întrezărească un capăt de aţă din comoara dinăuntru, toate acestea inspirau respect. Ieşirea unui cumpărător cu o havană enormă între buze şi a soţiei acestuia învăluită într-un nor de vizon, pe care scânteiau bijuterii, le-a sporit angoasa: galeria Walter nu era un loc al cărui prag să-l treacă în mod obişnuit oameni ca ei.

— Una peste alta, e galeria mea. Tablourile mele sunt expuse aici, a spus Hitler pentru a-şi face curaj.

Şi-au mai venit în fire, au urcat treptele şi au împins uşa cea grea. Un sunet cristalin de o puritate pătrunzătoare părea să le strige că greşesc.

S-a apropiat un funcţionar care şi-a ascuns uimirea la vederea bizarului cuplu sub o politeţe disimulată.

— Am venit să vedem tablourile, i-a zis Wetti pe tonul pe care-l folosea pentru a repezi curierii aflaţi în întârziere.

— Vă rog, doar aţi deschis uşa potrivită, le-a răspuns angajatul galeriei înclinându-se.

În sine, pe Hitler îl bucura gândul de a-şi vedea peste puţin timp tablourile agăţate pe pereţi.

Dar nici el şi nici Wetti nu au dat de ele în primele săli, deşi trecuseră de mai multe ori prin ele.

— Poate la etaj? a murmurat Wetti arătând spre o scară.

Trebuie că avea dreptate. Tinerii pictori erau probabil expuşi acolo. Apariţia pânzelor de format mic părea să le confirme ipoteza. Au parcurs întreg etajul, aşteptându-se la o surpriză divină după fiecare colţ. În zadar. Hitler simţea cum i se înmoaie genunchii.

— Cu siguranţă le-au vândut pe toate.

Ca de obicei, Wetti găsise o explicaţie. Hitler i-a zâmbit pe când ea îl bătea matern pe braţ. Însă nu era cazul să se mulţumească numai cu astfel de bucurii. Veniseră doar să afle veşti despre Fritz Walter.

La baza scărilor au dat din nou de angajatul care-i întâmpinase.

— Domnul Walter e aici? l-a întrebat Adolf, dintr-odată foarte în largul lui, încântat că i se vânduseră toate pânzele.

— Pentru moment, domnul Walter e în străinătate.

— Vezi?! a exclamat Wetti dându-i un cot triumfător, deloc potrivit cu obișnuitele ei maniere distinse.

Hitler plutea pe undele fericirii.

— Și când se întoarce?

— Săptămâna viitoare.

— Ei bine, spuneți-i domnului Fritz Walter că a trecut pe aici Adolf Hitler și că-l aștept, ca în fiecare miercuri dimineața, la ora opt.

— În strada Felber, la numărul 22, a adăugat Wetti roșind, impresionată că-și poate cita pensiunea sub auspicii de un asemenea prestigiu.

Funcționarul a părut încurcat.

— Ați spus Fritz Walter?

— Da.

— Îmi pare rău, eu mă referam la Gerhard Walter.

— Nu Fritz Walter conduce această galerie?

— Nu, domnule, Gerhard Walter.

— Aha, deci are un fiu!

Funcționarul s-a înroșit de parcă ar fi auzit o obscenitate.

— Nu, domnule, vă pot asigura că domnul Gerhard Walter nu are copii.

— În sfârșit, s-a enervat Hitler, mă întâlnesc în fiecare miercuri, la mine acasă, cu domnul Fritz Walter, care imediat apoi îmi vinde tablourile aici.

— Cum ați spus că vă numiți?

— Adolf Hitler, i-a repetat, ieșindu-și din fire, angajatului galeriei, care încă de adineauri se vedea că nu ascultase nimic din ce-i spusese.

Numai că acesta nu se lăsa.

— Cred că faceți o greșeală, domnule... Hitler. Nu mă îndoiesc de importanța muncii dumneavoastră, dar vă pot asi-

gura că galeria Walter nu a expus niciodată opere care să vă aparţină.

Şi, fără a mai aştepta, s-a întors şi a deschis un registru pe care i l-a pus autoritar în mână.

— Uitaţi catalogul din ultimii doi ani. După cum observaţi...

Wetti şi-a luat un aer indignat.

— Ce tot spui, măi băiete. Doar l-am văzut cu ochii mei pe domnul Fritz Walter trecând, în fiecare miercuri dimineaţa, pe la etajul unde locuiesc.

— Pe la etajul unde locuiţi? a repetat ironic funcţionarul parcurgând din priviri hainele caraghioase ale lui Wetti, de la pălăria împodobită cu exagerat de multe pene până la ghetele cu nasturi.

— Haide, Wetti. Să mergem.

Au trecut iarăşi pragul sub râsul sardonic al sunetului cristalin.

O tăcere consternată le îngreuna paşii.

Au mers fără ţintă, după cum îi purta valul de trecători. Hitler prefera să tacă decât să explice misterul. Se chinuia de unul singur să-l desluşească. Şi înainta copleşit, năuc. Când mintea a început să-i emită ipoteze, să lămurească înşelătoria căreia îi căzuse victimă, suferea atât de tare, încât se oprea imediat, optând pentru confuzia absolută prin comparaţie cu multiplele zone dureroase ale unei clarificări.

Au ajuns în Prater.

Wetti s-a plâns că o dureau picioarele obosite şi l-a rugat să se oprească puţin într-o cafenea. Lui Hitler îi era teamă că, odată aşezaţi, ar fi fost obligaţi să stea de vorbă.

Dintr-odată, i s-a părut că vede ceva. A clipit scurt, pentru a se asigura că nu visa. Nici vorbă, aşa era. La cincizeci de metri mai departe, pe bulevard, Fritz Walter, îmbrăcat în celebrul lui palton de astrahan, oprea trecătorii pentru a le vinde tablourile pe care le întinsese pe o bancă. Din reflex, a luat-o de braţ pe Wetti, a-ntors-o şi a băgat-o dintr-un salt în prima cafenea. Orice-ar fi fost, nu trebuia să vadă aşa ceva.

Pe deasupra celor două ciocolate aburinde, i-a explicat că nu putea lăsa fără supraveghere, atât de mult timp, pensiunea. Cum avea nevoie să reflecteze la cele întâmplate, avea să vină și el după ea puțin mai târziu. A condus-o – aproape că a luat-o pe sus – până la tramvai, după care s-a apropiat de Fritz Walter.

Acesta nu pierduse nimic din elocvență. În schimb, ceea ce la Hitler în cameră părea retorică de mecena devenise aici volubilitatea vulgară a unui măscărici de bâlci. Nu ezita să strige după cei care se plimbau, ba chiar să-i oprească prinzându-i de braț.

Hitler se ascunsese după un copac. Aștepta lăsarea serii. Nu-și dorea scandal în public. Nu era convins că și-ar fi controlat nervii și, mai ales, că l-ar fi putut domina pe Fritz Walter, individ puternic, scund și-ndesat.

Când a venit noaptea și circulația pe bulevard s-a rărit, Hitler și-a părăsit ascunzătoarea și s-a apropiat.

Din reflex, Fritz Walter a strigat după el, dar s-a oprit la jumătatea frazei recunoscându-l.

— Eeei, Hitler...

A așteptat ca acesta să înainteze, încercând să-i citească pe chip ce sistem defensiv trebuia să adopte.

— Mincinosule! i-a strigat Hitler. Ești un mincinos și un hoț!

— Hoț? Deloc! Ți-am adus banii de fiecare dată.

— M-ai făcut să cred că tu conduci galeria Walter.

Fritz Walter i-a râs în nas, un râs răutăcios, un râs ca o pereche de palme.

— Dacă ai fost atât de cretin încât să mă crezi e treaba ta. Chiar îți închipui că galeria Walter ți-ar fi cumpărat copiile alea făcute pe calc? Ei, nu, serios, chiar îți închipui așa ceva? Nici să le bag turiștilor pe gât nu mi-a fost ușor.

Hitler a rămas ca paralizat. La asta nu se așteptase: în loc să se apere, Fritz Walter ataca. Și mușca rău.

— Adolf, bietul de tine, trebuie să fii dus rău ca să crezi și o secundă ce ți-am spus. Îți dădeam inepții cu linguriță zicându-mi: ei nu, de data asta chiar o să se prindă că bat câmpii, de data asta chiar o să mă ia la mișto! Și uite că nu! Nu s-a-ntâmplat

niciodată! Înghiţeai orice! Şi chestia cu Klimt! Şi cu Moser! Nu mă contraziceai, ba mai şi aşteptai, cu gura căscată, ca şi acum, să-ţi mai torn ceva pe gât!

Hitler rămăsese încremenit, cu braţele atârnându-i. Unica reacţie a fost să-şi lase lacrimile să curgă în voie.

— Aveţi probleme, domnule?

Un agent de poliţie s-a apropiat de Hitler. Fritz Walter s-a potolit.

— Vă deranjează domnul acesta? A încercat cumva să vă escrocheze? Nu v-a dat banii?

Poliţistul făcea tot ce putea pentru a-i fi pe plac lui Hitler. Era vizibil că-şi dorea să pună mâna pe negustorul ambulant.

— Nu, a şoptit Hitler.

— Bine, a lăsat să-i scape poliţistul, dezamăgit. Dar, dacă vă deranjează, trebuie să ne spuneţi. Îl ştim noi bine pe banditul ăsta. Nu e prima dată când ar înfunda puşcăria. Se pare că a-nceput să-i placă, ia zi, Hanisch, nu-i aşa?

Fritz Walter se uita-n pământ zgribulit, aşteptând ca poliţistul să termine. Acesta i-a dat ocol cu priviri bănuitoare, căutând prin marfa expusă ceva de criticat ori de observat. Apoi, negăsind nici un os de ros, s-a îndepărtat. Fără a mai juca teatru, Fritz Walter a răsuflat uşurat. Chiar se speriase. Timid aproape, privindu-l pieziş, i-a mulţumit lui Hitler că nu spusese nimic:

— Drăguţ din partea ta că nu ţi-ai dat drumul la gură.

Hitler îngheţase.

— De ce ţi-a spus Hanisch?

— E numele meu adevărat. Reinhold Hanisch. Îmi zic Fritz Walter fiindcă de ani de zile se ţine poliţia după curu' meu. Eh, pentru nişte fleacuri, în sfârşit...

— Pe unde-ai umblat lunile astea?

— Pe la pârnaie. Pentru o poveste veche, de doi bani. Fără importanţă.

Hitler şi-ar fi dorit să mai aibă cinci ani, să dea cu pumnii, să tropăie, să-şi ceară înapoi vechile iluzii. Doar îl aşteptase pe

Fritz Walter, celebrul galerist care crezuse timp de o lună în geniul lui, nu pe Reinhold Hanisch, care ispășea într-o celulă pedeapsa pentru un furt oarecare.

— Bem un păhărel? l-a întrebat Hanisch bătându-l pe umăr.

*

Adolf H. și modelul au intrat la hotelul Stella. Scara strâmtă, răsucită, care deja se clătina avea un aer promiscuu. Culoarul era acoperit cu un covor de un roz-grena, ca o limbă încărcată întinsă de-a lungul etajului. Ușa 66, deși de citit se citea 99, întrucât, lipsind un cui, plăcuța de email scorojit se întorsese invers. Pat de fier cam jos. Cuvertură cârpită de o lucrătoare daltonistă. Pereți fucsia mâncați de mucegai. Deși nimic nu inspira dorință, Adolf, surescitat, s-a aruncat pe femeie. Care nu l-a învățat nimic. Ci l-a lăsat să-și facă treaba. Iar el s-a sleit călărind-o. Modelul nu s-a uitat la el nici rece, nici cu căldură, ci părea că urmărește reacțiile unui animal ciudat. Tânărul își spunea că o va da gata cu numeroasele sale asalturi. Ejaculând de cinci ori.

— Și tu?

— Nici măcar o singură dată.

A doua zi și-a egalat scorul.

Degeaba.

Femeia i-a explicat înțelesul cuvântului frigidă. Să fie însă liniștit. Ea nu era așa. Doar el era motivul. A doua zi, Adolf H. a făcut ceva economie de energie. Și-a lăsat timp să studieze mai bine trupul acela și a învățat să-i manevreze toate butoanele și manetele care provocau plăcerea unei femei. În fine, ea a acceptat, ca o jucătoare expertă:

— În orice caz, nu pot zice că n-ai încercat.

Zilele următoare, băiatul a continuat cu aplicație metoda. Ejacula mai puțin. Ea deloc.

Pe Adolf H. l-a apucat un acces de furie.

— Nimic nu m-ai învățat! Mi-ai promis că mă înveți să aduc o femeie la orgasm și nimic nu m-ai învățat.

— Ba da. Deja te-am învățat că exist.

Au mai trecut două zile în care Adolf s-a dovedit mai încăpățânat decât și-ar fi închipuit modelul. Fiindcă refuza să-i spună cum o cheamă, i-a zis Stella, după numele hotelului în care se întâlneau. Tânărul visa la măcar un zâmbet schițat de buzele ei, la un freamăt al buzelor, la o umbră de roșeață care să-i fi străbătut pentru o clipă pieptul. Își reamintea un extaz fugar, moleșeala visătoare care-i umezise Stellei privirea. Se agăța de astfel de lucruri ca de niște semne: într-o bună zi, tot va reuși să o facă să simtă ceva. Descumpănit, se gândea la inegalitatea orelor petrecute împreună: pentru el fusese întotdeauna vorba despre momente de plăcere, nu și pentru ea. Cugeta la diferența dintre sexe, la modul în care ajungeau la orgasm: bărbatul atât de simplu și de frecvent, femeia atât de rar și de imprevizibil, bărbatul risipindu-se, dar epuizându-se, femeia avară, dar inepuizabilă. Nu pricepea de ce dorința lui atât de vizibilă, de tangibilă, de puternică nu trecea de la sexul lui la al ei. Începuse să bănuiască faptul că nici un procedeu mecanic, mângâiere, penetrare, frecare, pisare, uzură nu putea transmite plăcerea, că trebuie să fi fost vorba despre alt procedeu. Dar care?

*

Când, pe la miezul nopții, îmbuibat de alcool, Hitler s-a despărțit de Reinhold Hanisch – alias Fritz Walter –, s-a întrebat ce-l umilise oare mai mult: faptul că nu fusese în stare să-i spargă botul, că acceptase să bea, după care fusese obligat să mulțumească pentru bere sau că, mai degrabă, fusese de acord să se nască între ei o înțelegere ca-ntre escroci? Dacă era să se ia după acela, nu ar fi fost cazul ca cei doi să se bată, ci să țină aproape. Păi cum, dacă Hanisch era un fals galerist, Hitler nu era și el un fals pictor? Uzurparea de care dăduse dovadă cel dintâi era același lucru cu calcurile celui de-al doilea. Ambii se foloseau de șiretlic și de șmecherie pentru a-și câștiga pâinea. Din contră, între ei se arătaseră întotdeauna cinstiți, din moment ce împărțiseră până la ultimul heller.

Hitler a mers multă vreme pe străzile Vienei pentru a-şi limpezi gândurile prin aer, noapte şi oboseală.

Ceea ce regreta după aventura cu Hanisch erau iluziile lui pierdute. Timp de mai multe săptămâni, Hanisch îi oferise iluzia recunoaşterii artistice, a viitorului glorios, a apropiatei averi pe care avea să o câştige. Timp de mai multe săptămâni, beat, intoxicat, fusese cu capul în nori, abia mai atingând solul vulgar al realităţii. Îi era dor de fumurile acelea. Nu-i va ierta niciodată lui Hanisch faptul că i-a adus o atât de mare fericire pe calea unei minciuni cinice.

Întregul oraş, de la străzi la faţade, arăta ca uns cu un gudron strălucitor. Cele câteva lumini galbene care ţâşneau, înţepătoare, de pe la vreo fereastră izolată sau vreun felinar se evaporau rapid în grosimea tenebrelor, înghiţite de noapte, sorbite de pereţii poroşi, ricoşând slabe în trotuarele crăpate, pentru a muri în rigolele sordide.

Ajuns în strada Felber, deja îşi reconstruise povestea pe care o pregătise pentru Wetti. Nu pentru că ar fi vrut s-o liniştească, s-o scutească de suferinţă, ci pentru că-şi dorea să păstreze respectul ei, visul pe care îl împărtăşeau amândoi. Aşa că a pretins că şi-a întâlnit colegii de la Academie într-o braserie. De la ei aflase că deja erau trei victime ale lui Fritz Walter, bineînţeles studenţii cei mai promiţători. Şarlatania îşi urmase identic cursul pentru toţi trei. Se părea că Fritz Walter fugise în Franţa cu tot cu tablourile pe care le vânduse pentru sume exorbitante, da, chiar aşa. Ba chiar se părea că, de-acum, erau toţi trei foarte cunoscuţi pe-acolo, ei da, foarte bine cotaţi în Montparnasse, singura problemă era că, fără îndoială, nu aveau să mai vadă vreodată banii. De altfel, luaseră în calcul să depună o plângere, după-amiază, la rectorul Academiei, care, la rândul lui, putea face presiuni pe lângă Ambasada Franţei.

Evident, Wetti a înghiţit povestea. Nu însă la fel de bine ca Hitler. Fiindcă nici unul dintre gândurile lui nu era destinat altcuiva, ci, în primul rând, pe sine însuşi se minţea.

Era atât de convins că se bucura de o anumită notorietate în Franţa, încât puţin a lipsit, în zilele următoare, să nu intre

în vorbă, mărturisind cine era, cu frumoasele călătoare care coborau în gară și al căror accent șters și cântat putea dovedi originea pariziană.

Din lipsă de ocupație, s-a apucat iarăși de tablourile cu monumente, în timpul ceasurilor petrecute pe peroane. Îi plăcea rutina stupidă a etapelor succesive: atenția solicitată de copierea pe calc, remarcabila forță a liniilor trasate cu tuș, mediocra răbdare a coloratului.

În ziua aceea era un soare odihnitor și se așteptau patru trenuri importante, iar Hitler s-a apucat pentru întâia oară de o reproducere format mare, după o fotografie găsită într-un ziar, sanatoriul construit de Joseph Hoffman la Pinkensdorf, o clădire cubică și nu prea greu de reprodus. Hitler era atât de ocupat ba cu călătoarele, ba cu desenul, încât nu a observat nici un moment silueta nemișcată care, la distanță de trei peroane, stătuse cu ochii pe el de dimineață până seara.

Abia pe la ora șapte persoana respectivă s-a apropiat de Hitler, care a ridicat capul și a descoperit-o pe Wetti.

Chipul acesteia tremura de furie. Într-o singură zi avusese timp să treacă prin toate stările, de la surpriză la incredulitate, apoi la indignare, la decepție, rușine, revoltă... La șapte era deja în plină criză de furie și, din acest motiv, se repezise spre tânăr.

— Începând chiar de diseară nu vreau să te mai văd prin salon. Iar până la sfârșitul săptămânii să dispari din pensiunea mea.

Era înfiorător să constați cât de pragmatică devenise Wetti. Lucru atât de îndepărtat de caracterul său visător, încât astfel se vedea bine amploarea șocului pe care-l suferise.

— Îți reamintesc că-mi datorezi chiria pe o lună și jumătate.

Gura i s-a strâmbat lovită, înțepată de durere.

— Și bucură-te că nu pun la socoteală și mâncarea, spălatul, călcatul, cusutul, toate prostiile pe care le-am făcut pentru tine fiindcă mi-am închipuit... fiindcă mi-am închipuit...

Trupul ei mare a fost scuturat de un tremur care ar fi trebuit să-i aducă lacrimi în ochi, dar a rezistat.

— Fiindcă mi-am închipuit...

Paralizat, Hitler s-a speriat de ceea ce avea să-i spună.

— Fiindcă mi-am închipuit... fiindcă mi-am închipuit...

Vorbele, înnebunite, alergau pe sub fruntea lui. Unele purtau cu ele răspunsul, altele nu. „Fiindcă mi-am închipuit că mă iubeşti" ar fi fost cel mai convenabil. „Fiindcă mi-am închipuit că eşti student la Academie" putea fi contracarat printr-o minciună. „Fiindcă am crezut că, atunci când vei fi celebru, te vei însura cu mine..." ar fi fost cel mai delicat.

— Fiindcă mi-am închipuit că eşti pictor, a explodat Wetti până la urmă.

Nu. Asta nu. Nu ea. Nu şi ea. Nu-i nimic de răspuns. Doar pictor sunt. Păi, în clipa asta, ce fac eu oare? Numai că Wetti şi-a lăsat privirea peste fotografia din ziar şi foaia jegoasă de calc.

— Eşti... grotesc.

I-a întors spatele şi a ieşit fugind din gară. Reuşise să nu plângă. Dispreţul îi oprise lacrimile. Reuşise să le-ntoarcă în dispreţ, fără patetism. Prin urmare, el era cel ridicol. Cu inima zbătându-i-se-n piept, prăbuşită lângă un stâlp, liniştită, a izbucnit în plâns într-una dintre frumoasele ei batiste cam prea bogat ornate cu broderii.

Hitler rămăsese pe jos, cu materialele de desen între picioare, cu faţa ca de ceară. Pentru a nu se mai gândi la oroarea pe care o pronunţase – „Fiindcă mi-am închipuit că eşti pictor" –, a copleşit-o cu insulte pe găina aia cât toate zilele, care se-ncurca în propriul ei corp, incapabilă să citească o carte, frecventând doar homosexuali, buticara aia frustrată care nici măcar cine era Gustav Klimt nu ştiuse până să-i spună el şi care acum îşi permitea să emită judecăţi artistice. Păcat că nu-i datora mai mult. Căci va pleca seara fără să-i mai dea nici o leţcaie.

Hitler şi-a regăsit stăpânirea de sine. Să nu-şi facă iluzii cineva: el va fi cel care va lua iniţiativa şi va pune capăt unei situaţii intolerabile! El o va rupe cu ea!

La zece şi jumătate avea lucrurile împachetate. A coborât cu precauţie la parter, în faţa apartamentului lui Wetti.

În pofida perdelei care acoperea micile pătrate de sticlă ale uşii duble, se vedea că în salon lumina era aprinsă. De acolo, Hitler a auzit gemete.

— Sunt dezamăgită... atât de dezamăgită..., murmura surd glasul umed al lui Wetti.

— Wetti, doar v-am prevenit, n-aţi vrut să mă credeţi, aţi aşteptat... iar acum suferiţi prea mult.

— Vaaai, Werner!

Hitler s-a dat înapoi ca ars. Deci mizeria asta de Werner a strecurat în Wetti îndoiala.

— La scurt timp, dragă Wetti, l-am întrebat pe băiatul acela... în sfârşit, ştiţi dumneavoastră... prietenul acela... care este cu adevărat student la Academie, dacă printre ei este şi un Adolf Hitler. M-a asigurat că nu.

Revoltător. Deci iată cu ce se ocupa Werner de când Hitler îi respinsese avansurile: trăncănea cu un alt degenerat ca el, pentru a-i distruge reputaţia. *Lume bună. Chiar aşa. Mult prea puţin pentru mine. Mulţumesc, dar mă depăşeşte. Vă las între voi.*

Şi a părăsit casa din strada Felber, de la numărul 22, strecurându-se pe lângă pereţi, desigur, dar cu fruntea sus în sufletul lui. Dispreţuind ceea ce lăsa în urmă. Nu simţea decât desconsiderare pentru mic-burgheza prea masivă şi prea avară, care se lăsa consolată de un sodomit.

„Reinhold Hanisch. Trebuie să dau de Reinhold Hanisch. O să mă primească la el."

S-a dus în taverna unde băuseră împreună. Reinhold Hanisch era acolo, roşu la faţă de la căldură, cu ochii umflaţi de bere.

— Hei! Gustav Kilmt! a strigat acesta văzându-l pe Adolf Hitler intrând.

Hitler n-a răspuns, fiind prea mulţumit că pusese mâna pe omul lui.

— Trebuie să mă primeşti la tine. E vorba despre o femeie. Ştii cum e... a trebuit să plec.

— Nici o problemă, băiete, uşa mea ţi-e deschisă. Îţi dau camera de oaspeţi. Vrei un pahar?

Relaxat, Hitler a acceptat. Sigur, era ceva vulgar în buna dispoziţie a lui Hanisch, în entuziasmul lui în privinţa băuturii, în palmele date pe umăr ori pe spinare, dar dacă ăsta trebuia să fie

preţul pentru o noapte liniştită... La unu noaptea, Hitler, rupt de oboseală, ameţit de atâta băutură fără pic de mâncare, i-a cerut să meargă acasă.

Hanisch şi-a luat rucsacul dosit în spatele tejghelei şi l-a tras pe tânăr după el. A sărit apoi peste bariera unei grădini publice neluminate şi s-a întins între boschetele întunecate.

— Bun venit la mine-n palat! Aici dorm.

— Poftim?! Nici măcar o cameră n-ai?

Hanisch a bătut cu palma în rucsac pentru a-şi face pernă din el.

— Păi, ce crezi tu, Gustav Klimt? Că mi-aş fi permis din tablourile tale?

*

Stella ţipa sub el. Îi răspundea la fiecare dintre mişcări cu un suspin sau un spasm. Instrumentul de carne devenise greu în braţele lui, dar Adolf ştia în sfârşit să cânte la el, să-l facă să scoată muzica aşteptată.

Numai de m-aş abţine.

În loc să profite de spectacolul oferit de Stella, care gemea şi se elibera, încerca să se gândească la altceva. Pentru ca ea să se bucure bine şi îndelung, trebuia ca el să-şi scoată din minte orgasmul femeii şi să ajungă pur şi simplu un resort, un mecanism. *Mai ales să nu mă gândesc la acele părţi ale corpului meu care sunt în contact cu ea. Ci la altceva. Repede.* Trebuia să lipsească din propria-i dorinţă. Şi-a blocat privirea către o pată de pe perete şi, ondulându-şi şoldurile, s-a concentrat asupra posibilei origini ale acesteia: grăsime, arsură, gândac strivit? Cu cât soluţiile sordide i se îngrămădeau în minte, cu atât se îndepărta de propriile senzaţii. Mergea. Da, un gândac, un gândac enorm strivit de pantoful unui ceh, doar era plin de cehi hotelul. Cineva sosit pentru a dormi în camera aceasta, nu pentru a face lucrul pe care-l făcea el acum cu Stella, cu Stella care se zbătea sub el în aşa fel încât...

Nu.

Ah, prea târziu. Orgasmul se abătuse violent, zdrobitor asupra lui. S-a prăbuşit lângă Stella.

Aceasta a mai avut câteva spasme, apoi i s-a alăturat în imobilitate, trupul ei eliberându-se în odihnă.

Am câştigat.

Tăcerea îi făcea bucuria încă şi mai densă.

Stella l-a împins uşor, după care s-a ridicat distantă, amuţită. Şi s-a uitat la el cu şi mai mult dispreţ decât de obicei. Adolf a simţit că o să înceapă să sufere. Şi a trimis spre ea o privire întrebătoare, rugătoare, de care mai eşti în stare chiar înaintea disperării.

Femeia a surâs cu cruzime.

— Chiar ai crezut?

A început să-şi tragă ciorapii. De câte ori se deda acestei operaţiuni lăsa să-i scape cele mai dure fraze.

— Îngâmfarea asta a ta nu are limite. Doar am simulat.

— Foarte bine, dar am terminat-o, i-a strigat Adolf H.

— Şi care e diferenţa? Poţi s-o termini, tot n-ai început-o vreodată.

— Ba chiar am terminat-o de-a binelea de data asta. Definitiv.

Încerca să se convingă pe sine însuşi. Oare de câte ori nu declarase că a terminat, că va lăsa baltă pariul stupid, că-i era indiferent dacă face fericită ori nu o femeie? Problema era că Stella, în loc să protesteze, să aducă argumente, să-l convingă, îi dădea dreptate. Şi-atunci el se simţea şi mai nemernic, drept care, pentru a-şi mai găsi ceva respect de sine, se întorcea a doua zi.

Prin urmare, a doua zi a revenit. De data asta, Stella nu s-a mai prefăcut. Iar cele două ceasuri s-au adăugat pe lunga listă a eşecurilor.

Adolf H. persevera incomprehensibil. Nu mai era vorba nici despre o provocare, ca-n prima zi, nici despre un pariu, după cum îşi închipuise mai apoi, nici despre o obsesie, deşi era obnubilat de trupul Stellei. Ci despre o emoţie surdă şi profundă, ceva de-a dreptul religios. Era în căutarea plăcerii feminine,

Stella era templul, femeia era Dumnezeul lui, marea tăcere către care i se întorceau toate gândurile. Tot așa cum un credincios îngenunchează, el lucra cu devoțiune pentru a primi iertarea.

Zi și noapte reflecta la plăcere. De acum știa cum s-o simtă. Dar s-o dăruiască? Chestiunea părea a nu fi contagioasă.

În timpul unui curs de la Academie, s-a iluminat. Pentru a avea orgasm, Stella trebuia să simtă dorința. Plăcerea ei nu avea nimic organic, ci aparținea altei categorii. Adolf trebuia să o provoace să-l dorească.

Și a înțeles dintr-odată ce efect trebuie să fi avut asupra Stellei: un crab întins peste ea, într-o stare idioată de excitație, convulsiv, agitându-și cleștii în gol, un crab care-i era indiferent.

În lunea aceea i-a propus Stellei să nu se mai ducă la hotel, ci să meargă amândoi să bea o ciocolată. S-a mirat să o vadă acceptând fără a mai sta pe gânduri. Au pălăvrăgit veseli, departe de războiul pe care-l simulau, ba chiar s-au distrat bine. Marți i-a propus să meargă la un concert. Femeia a acceptat și de data asta. Miercuri a invitat-o să meargă la plimbare prin grădina zoologică. Încă o dată a primit consimțământul, dar a descoperit o umbră de îngrijorare în ochii ei. La despărțire, după vizită, l-a întrebat:

— La hotel nu mai mergem?

Pentru întâia oară îndrăznea să dea dovadă de slăbiciune, temându-se că Adolf n-o mai dorea.

— Ba da, și-ncă și mai și, i-a răspuns cu privirea grea de așteptare.

Liniștită, femeia și-a recăpătat figura ironică.

Joi, Adolf a trecut punct cu punct la realizarea planului pe care și-l concepuse. S-a trezit în zori, a mers pe jos întreaga zi până a obosit în asemenea hal încât, atunci când a ajuns cu Stella în camera de hotel, era atât de sleit de puteri, că nu a mai fost în stare să repete obișnuitele performanțe.

— Iartă-mă, nu știu ce am, i-a zis pentru a o încurca de tot.

— Ești obosit?

— Nu. Nu mai mult decât de obicei.

Vineri trebuiau să se întâlnească la ora cinci. La timpul stabilit, Adolf s-a ascuns în cafeneaua de peste drum, a constatat că Stella a intrat în hotel şi a aşteptat. La şase şi jumătate a dat un ocol clădirilor din apropiere şi, gâfâind, a ajuns în sfârşit în cameră.

Stella a sărit în sus văzându-l.

— Pe unde-ai umblat? Eram îngri...

S-a abţinut să meargă până la capăt cu mărturisirea propriei nelinişti, n-ar mai fi avut nici un rost din moment ce, de-acum, ajunsese.

— Am fost reţinut la Academie. Rectorul. Nimic grav. Am vrut să te anunţ. Îmi... îmi pare rău.

— Nu-i nimic, i-a răspuns uscat.

După îngrijorare, mânia o făcea acum să clocotească. Îi era ciudă pe ea că se dovedise atât de sensibilă.

— Foarte drăguţ din partea ta că m-ai aşteptat. O să plătesc eu cele două ore pentru cameră.

— Chiar despre asta era vorba.

— Şi-o să-ncercăm să ne descurcăm mai bine săptămâna viitoare.

— Poftim? Pleci?

Înfuriată, l-a luat de gât şi l-a aruncat în pat.

— Nu mai ai chef?

— Ba da, desigur.

— Dovedeşte-mi-o!

— Bine, dar o jumătate de ceas, Stella, doar o jumătate de ceas nu e de-ajuns.

— Cine ţi-a zis?

— Ei, pentru mine e, dar pentru tine, Stella...

— Nu mă cheamă Stella, ci Ariane.

Şi-a-nceput să se dezbrace.

Câteva clipe, lui Adolf i-a venit să râdă, ca spectatorul ce vede sosind scena pe care o aştepta încă de la începutul spectacolului, însă dorinţa puternică a Stellei l-a răvăşit. Pentru întâia oară o forţă punea stăpânire pe el, îl acapara, îl poseda. Avea impresia că devenea el însuşi femeie.

Totul devenea foarte serios între ei doi. Ba mai rău: tragic. Ceva măreț îi trezea. Jucau o scenă esențială. Trupurile lor reacționau. Efuziuni bruște treceau de la unul la altul. Emoții extreme îi străbăteau. Îi electriza un soi de comunicare întreruptă neîncetat, reluată neîncetat. Scântei de-mpreunare. Fiecare își dorea să-și aproprieze sexul necunoscut și disprețuit al celuilalt. Se apropiau fără să se întâlnească. Se topeau unul într-altul fără a se pierde. Ariane-Stella fremăta, apoi a fost cuprinsă de un tremur înfricoșător. Adolf și-a scufundat privirile într-ale ei și acolo, în irișii, în sclipirile pupilelor, în dilatarea întunecată a luminii ochilor ei, a văzut urcând progresiv plăcerea ei și a lui.

*

— Bine, de acord, te-am mințit. Dar și tu pe mine, măi băiete. Și tu ai început. Haide, ia un cârnat. M-ai făcut să cred că tocmai ieșiseși de la Academie... Ce-ai fi vrut să fac pentru a fi și eu la nivelul tău? Ți-am făcut figura cu Fritz Walter, Fritz Walter de la galeria Walter. Și-ai înghițit gălușca. Am făcut amândoi o afacere frumoasă. De ce să mă schimb? Vrei să-ți fi făcut rău? Punctul tău slab este că ai rămas un mic-burghez. Ei nu, calmează-te și mai ia un cârnăcior. Mda, perfect, raționezi exact ca tatăl tău, ca un mic funcționar, ca unul d-ăia cu mânecuțe albe pe care-l notează superiorii. Îți trebuie diplome, carieră, recunoaștere. Academia de Arte Frumoase din Viena? Chiar crezi că Da Vinci și Michelangelo au fost absolvenți ai Academiei de Arte Frumoase din Viena? Chiar crezi că doreau să dea cadouri unor birocrați pentru ca aceștia să le numere notele și anii vechime în administrație? Privirile-ți sunt reci, Adolf Hitler, nu îndrăznești să fii la înălțimea visurilor tale, vei rata totul dacă vei continua să gândești pe dos. Ce înseamnă pentru tine a munci? Să asuzi suficient cât să-ți plătești gazda? Pentru niște Wetti și Zakreys existi? Greșești, Adolf Hitler, pentru tine a munci trebuie să fie a te perfecționa în arta ta. Nici nu ai idee ce pictor mare ai să ajungi. Ba da, ba da. Te-ai înspăimânta dacă ți s-ar pune în față pânzele pe care le vei

termina peste câțiva ani. Ai începe să tremuri. Te-ar cuprinde un respect sacru față de tine însuți. Ai îngenunchea în fața propriului geniu și-ai săruta tabloul. Ei da, cel mai bun dintre cele mai bune pe care le faci azi nu are nimic de-a face cu cel mai puțin bun de mâine. Crede-mă. Ăsta ți-e drumul. Numai asta contează. Vrei să dormi? E ceva fiziologic. E firesc. Nu te poți împotrivi. Dar n-ai grijă. E mai mult decât suficient un locșor unde să te întinzi. Pentru asta vara sunt parcurile, cafenelele, dacă plouă, iar toamna azilurile de noapte se redeschid pentru iarnă. Totul e deja prevăzut, Adolf Hitler, totul e deja prevăzut pentru geniile ca tine. Cu condiția ca acestea să nu fie mic-burgheze. Vei munci, îți vei aprofunda arta, iar eu îți voi vinde tablourile și mă voi ocupa de tot restul. Ai încredere în mine, vom avea întotdeauna ce bea, ce mânca și unde dormi. Poftim? Și curățenia. Ei da, curățenia. Deci și unde ne spăla. Put? Ai senzația că par un cerșetor? În azilurile de noapte te poți îmbăia, poți face duș. Călugărițele dezinfectează hainele. Miercurea dimineața vine și bărbierul de la Protecția Socială. Știu tot. Și-o să-ți spun tot. Toate secretele mele. Dă-mi și mie o bucată. Adică, asta înseamnă decădere? Ia mai termină, că mă faci să râd. Decădere, da, pentru principiile tale de mic-burghez. Eu însă numesc asta altfel: libertate. Perfectă. Libertate absolută. Suntem deasupra tuturor. Nu depinzi de nimeni. N-ai de dat nimănui socoteală. Ești liber. De găsit găsești mereu o supă în strada Gumpendorfer. Iar la azil găsești mereu un loc, dacă ai o boală care trebuie tratată. Și, dacă tot a venit vorba de boli: de când trăiesc în aer liber nu m-am mai îmbolnăvit niciodată. Ba da. E perfect adevărat. În casele bine încălzite microbii sunt, de fapt, încălziți. Mâncarea prea multă pe microbi îi hrănește. Poți să crezi că, în înalta societate, există femei care mor dintr-un guturai? Pe când eu, măi băiete, odată cu libertatea îți dăruiesc și sănătatea și chiar dacă, cine știe prin ce ghinion, microbul ar insista, nu ai avea decât să-l îneci într-un pahar de tărie. E o metodă radicală. Toată lumea o știe, toți oamenii de știință, dar medicii și farmaciștii nu o spun, fiindcă și-ar pierde grămada de aur pe care s-au așezat. Ei,

Gustav Klimt, ție-ți vorbesc. Mulțumesc. Lasă-mi, totuși, și mie un cârnat, altfel o să arzi în flăcările iadului. Sigur că mai sunt și femeile, o să-mi spui, or femeile sunt atrase de miere, ca ursul, iar tu nu vezi pe unde ar fi mierea... stai așa, Adolf Hitler, și aici ai luat-o pe drumul greșit, fiindcă nu ai încredere: femeile care nu pot fi atrase decât cu bani, cu haine frumoase, cu apartamentul din oraș, lucruri inutile, sunt niște femei care nu ne merită. Sunt femei care caută rentă, nu iubit. Un artist ca tine nu trebuie să cadă într-o astfel de capcană. Ai fost fericit împreună cu Wetti a ta? Pe bune? Chiar nu te trăgea-n jos? Mmm? Tot ce-și dorea nu era decât de fațadă, să aibă cu ce se lăuda în fața prietenilor ei, nimic altceva. Îi puteai mărturisi îndoielile tale? Care i-au fost ultimele cuvinte? Ți-a cerut bani? Mai toate sunt așa. Cu excepția celei adevărate, celei unice, celei de nesperat, celei pe care poate o vei întâlni într-o bună zi, pe care destinul ți-a rezervat-o, însă nu-ți face griji, aceea te va recunoaște ea pe tine. Și-ntr-o grămadă de gunoi te va recunoaște. Aceea te va merita și-o vei merita. Altfel, dacă ai nevoie de vreo femeie, pentru cine fac ele trotuarul și ne pândesc să intrăm la bordel, dacă nu pentru noi? Hitler, m-auzi?, zi și noapte te-așteaptă, zi și noapte. Dai banul, urci, scapi de încordare și la revedere. Rezolvat. Curat. Aranjat. Poți s-o ștergi. Arta, numai arta ta contează și toată energia ei trebuie să i-o consacri. Nemaipomenit cârnatul! De unde să-l fi șterpelit? Ar trebui să mai dăm pe-acolo. Ce ziceam? Arta ta. Nimic altceva decât arta ta. De-nfruntarea cu ceilalți oameni voi avea eu grijă: voi striga după ei, îi voi agăța, le voi deschide ochii asupra operelor tale, îi voi forța să le cumpere, îmi asum eu toată munca asta murdară pentru tine, pentru ca nobila ta singurătate să nu întâmpine nici un obstacol, ca tu să poți crea. Crea și nimic altceva. Te invidiez, Adolf Hitler. Da, te invidiez că ești cine ești și că ai un prieten ca mine. Nu-ți pasă de nimeni, nu iubești pe nimeni – nici măcar pe mine, care te venerez –, ai privirile fixate asupra idealului tău și-ți împlinești propria artă. Nu te-aș invidia dacă nu te-aș iubi. Și mi-ar fi ciudă pe tine dacă eu, un gândac amărât, nu m-aș devota ție. Unde-i vinul? Ah, s-a

trezit! Uite, am şterpelit două ilustrate mai adineauri, poate-ţi vin ceva idei. Nu trebuie să ne ascundem adevărul: e vară, e cel mai bun anotimp pentru noi. Nu, nu, trebuie să mergi mai departe. Nu te abţine. Poţi încerca formatele mari la care ai visat întotdeauna, Gustav Klimt, cu condiţia, desigur, să fie vorba despre Belvedere ori biserica Saint-Charles, clar? Tablourile tale vor călători în întreaga lume. Unele sunt deja agăţate pe pereţii din Berlin, Amsterdam, Moscova, Roma, Paris, Veneţia, New York, Chicago, Milwaukee. Incredibil, nu? Bun, e bine aici, la umbră, cred c-a venit vremea să facem o mică siestă. Nu? Deja lucrezi? Ai dreptate. Nu, nici vorbă, doar eu o voi face, înţelegi tu, nu sunt decât un biet om obişnuit, nu am vreo misiune, vreo pasiune, vreo... în sfârşit, tot ceea ce în tine arde. Nu sunt decât un gândac, Adolf Hitler, un amărât de gândac. Aşa că mi se pare necesară o mică siestă, înainte să mă duc să latru pe bulevarde... Mai ales pe canicula asta... Poftiţi, domnule agent? Ce e cu peluzele? Adică păsările se pot plimba pe-aici, câinii se pot pişa, dar oamenii nu au dreptul să doarmă? Doar suntem într-o ţară liberă, da sau nu? Ce mă-sa!

*

Dragostea fiinţelor coapte pentru cele tinere se hrăneşte fie din ură, fie din bunătate. Din cauza unei manevre greşite, Stella trecuse de la ură la bunătate.

Se odihneau unul lângă altul, nucleu de carne şi de tandreţe în centrul camerei infecte, greţoase, încercuită de pereţi ţipători şi spălăciţi, ameninţaţi de lustra suspectă care se cutremura sub mişcările furioase ale cuplului ilegitim ce închiriase pentru o jumătate de ceas camera de deasupra lor. Adolf H. şi Stella tăceau, dar tăcerea lor era plină, adorabilă.

Adolf trăia o fericire rară, despre care nu ştia că era efemeră, aceea de a fi un tânăr aflat în braţele unei femei coapte, adică a putea trece continuu de la starea de bărbat la aceea de copil, de a fi respectat ca amant viguros, dar şi de a fi iertat pentru micile stângăcii. O asculta lacom pe Stella, care-şi povestea viaţa. Era bogată-n experienţe pe care el nu le cunoscuse, avusese

multe legături cu bărbații spre care îndrepta priviri de femelă în așteptarea masculului.

Clientul din camera de deasupra a lăsat să-i scape un urlet ca de godac, femeia la fel – un urlet în care, fără îndoială, intra mai multă relaxare decât extaz –, iar cele două trupuri au căzut cu zgomot pe pat. Lustrei i s-au cutremurat toți ciucurii de cristal fals. Adolf și Stella au izbucnit în râs.

Nici un strigăt de plăcere nu se compara cu strigătele lor. Nici un act sexual nu avea profunzimea celor ale lor. Calitatea relației lor anula contagiunea cu urâțenia. Nici o legătură. Trăiau pe modelul „nici o legătură". Orice s-ar fi petrecut în jurul lor, care să fi semănat cât de cât a dragoste, nu avea „nici o legătură".

— Trebuie să mă-ntorc acasă, a șoptit Stella.

Acceptase chiar să-i spună Stella – ca firma hotelului aceluia dubios –, întrucât Adolf întotdeauna o dorise sub numele de Stella.

— Da, trebuie să mă-ntorc acasă.

Nu s-a mișcat. Nici Adolf. Delicios moment în care profiți din plin de ceea ce vei pierde. Moment de fericire, îmbogățit de nostalgia fericirii.

— Hai.

Femeia și-a mișcat un picior. Adolf a acoperit-o cu trupul lui pentru a o reține și a o imobiliza. Deja i se sculase. Și ea îl dorea. Timp de câteva minute, credincioși unui ritual pe care-l instituiseră, s-au prefăcut că fac iarăși dragoste. Când s-au apropiat de orgasm, ea a alunecat dintr-odată jos din pat, întrucât ceea ce conta era să se despartă nesătui, cu o dorință tiranică de celălalt în străfundurile pântecului.

Și-au luat la revedere în fața hotelului Stella și fiecare a plecat la el acasă. Niciodată nu s-a pus problema de a locui împreună. Prima dată își scoseseră armele în această încăpere care, din câmp de bătălie, ajunsese grădina lor, oaza în care minutele picurau încet și altfel.

Adolf s-a întors la doamna Zakreys. De când trăia fericirea alături de Stella, lucra mult. Un fel de luciditate îi deschisese

ochii. Conştientizase mediocritatea desenelor sale, sărăcia coloristică, dar şi lenea. Întrevăzuse amploarea sarcinii pe care şi-o asumase. Trebuia să acopere întârzierea şi teribila lipsă de experienţă. Unii colegi se dovedeau deja nişte virtuozi, pe când el abia ajunsese să lucreze corect. De când nu-şi mai făcea iluzii, se întreba chiar cum de reuşise la examenul de admitere. În sine era, de acum, convins că intrase ultimul. În unele zile, consternat de propriile lucrări, bănuia că fusese vorba despre o eroare: faptul că intrase se datora notelor altui candidat. În sfârşit, nu mai conta. Realiza că avusese mult noroc la admitere, aşa că, prin seriozitatea şi încrâncenarea necruţătoare de care dădea dovadă, se străduia să-şi merite şansa.

Frecventându-i pe Bernstein şi pe Neumann, îşi măsurase şi lipsurile culturale. Băieţii citeau, el recitea. Băieţii reflectau, el visa cu ochii deschişi. Băieţii discutau, el se aprindea. Între excitaţie şi apatie nu cunoştea o stare mentală medie. Până atunci nu mai analizase, studiase, cântărise, cumpănise, argumentase.

De ce a descoperit toate acestea în acelaşi timp? Un dop sărise din creierul lui, eliberând un canal anume şi irigând în mai multe direcţii. Nu se mai limita la sine însuşi, ci se deschisese şi către alţii. În iubire, îşi depăşise propria plăcere pentru a atinge dimensiunea plăcerii împărtăşite. Intelectual, renunţase la onanism, încetase cu încăpăţânarea pentru a-şi cunoaşte limitele, a le împinge mai departe şi a intra în dialog. Cu toate acestea, îi venea greu să se îndepărteze prea mult de vechile lui reflexe. Dacă, în privinţa iubirii, dispunea de Stella ca recompensă, în artă încă nu avea nici un rezultat, iar eforturile îi erau răsplătite cu note proaste. Adolf era ultimul din clasă şi unicul mod în care se putea încuraja să continue era gândul abstract, ezitant, că acum, cu sudoare, îşi oferea mijloacele prin care avea să-şi asigure viitorul de artist.

Întorcându-se acasă, Stella a dat în faţa uşii de bancherul care o curta de luni de zile. O aştepta cu un buchet de flori în mână, îmbrăcat într-o haină ridicolă, zâmbind pe sub mustaţa oribilă, ca de morsă, ostentativă şi pretenţioasă ca întreaga lui

persoană. Zâmbetul i s-a lărgit observând-o că soseşte, fiindcă se bucura să iasă-n evidenţă.

— Vreţi să veniţi la operă cu mine? Am rezervat apoi o masă la Butenhof.

Modelul a acceptat coborându-şi privirea. Da, sigur că da, curte îi putea face. Da, sigur că da, se va mărita cu el. Totuşi, morsa mai putea aştepta. La vârsta lui nu avea cum să mai îmbătrânească, doar era deja bătrân. Pe Adolf îl va păstra cât mai mult cu putinţă, tânăr cum era. Peste el timpul încă nu a trecut. Până la ce vârstă mai este tânăr un băiat? Douăzeci şi doi de ani? Douăzeci şi trei? Atunci ea va avea... Nu conta! Doar avea tot dreptul să ia o pauză înainte de a îmbătrâni.

*

Venise sfârşitul verii. Hitler observa cu îngrijorare zilele ce se micşorau şi castanele care se coceau. Din fericire, timpul era încă frumos, cerul azuriu şi crepusculele arămii, ca o femeie cochetă îmbrăcată în rochie de gală, care rămâne în cadrul uşii salonului, dorindu-şi să mai fie încă puţin admirată. Fiecare zi încântătoare intra ca un pumnal în inima lui Hitler: în curând frigul şi complicii lui – gerul, zăpada, noaptea – se vor răspândi pe străzile Vienei pentru a deranja, lăsa fără locuinţă, jefui, sărăci, înfometa, dacă nu chiar ucide vagabonzii. Degeaba îşi repeta catehismul libertăţii, pe care i-l oferise Reinhold Hanisch, tot se temea că nu va suporta realitatea ce se apropia.

Fără să anunţe, şi-a împachetat lucrurile şi s-a dus la gară.

— Un bilet pentru Zwettl, vă rog.

S-a dus şi s-a ghemuit pe o banchetă de lemn, la clasa a treia. Vagonul gemea de oameni mărunţi, zgomotoşi şi roşii la faţă. Băuseră prea mult, iar femeile, jucându-şi rolul de femei, ţipau de spaimă din cauza vitezei sau a scârţâitului strident al osiilor, ceea ce provoca sarcasmul ori protecţia bărbaţilor, care, în acel moment, îşi jucau rolul lor de bărbaţi. Hitler se simţea foarte departe de toate astea, aşa că s-a prefăcut că doarme.

Tanti Johanna. Tanti Johanna.

Repeta cuvintele ca pe o rugăciune. Poate că tanti Johanna, sora mamei lui, avea să-l salveze. Doar avea grijă de Paula, sora lui mai mică. De ce nu l-ar fi ajutat și pe el? E drept că ultima dată plecase trântind ușa, indignat că nu-i era luat în serios viitorul artistic. Ce-i propusese ea? A, da, un loc de ucenic de brutar la Leonding... sau să se întoarcă la birocrație, ca tatăl lui... Ei bine, nu, preferase sărăcia unei asemenea umiliri. În schimb, de data aceasta va trebui să nu se enerveze dacă mătușa îi va propune iarăși soluțiile ei idioate. Va trebui să fie politicos. Să nu bată din picior. Să-i spună că se va mai gândi. Să nu iasă din încăpere înainte de a obține câteva bancnote.

În fața lui, țăranca grasă și păroasă, a cărei bărbie groasă se legăna la fiecare zdruncinătură, îl privea cu ochii ei rotunzi și indolenți. Deși se prefăcea că doarme, Hitler o observa printre gene.

La ce s-o fi uitând? La gleznele mele?

Hitler s-a prefăcut că se trezește, țăranca și-a întors capul, iar el și-a putut îndrepta ochii spre ceea ce privise ea. Îi era rușine de pantofii pe care-i purta. Parc-ar fi fost o bucată de brânză învechită, împuțiți, stâlciți, lăsând la vedere piciorul gol prin prea multele găuri. Pielea se transformase într-un carton terciuit. Trăsneau a mizerie.

Din instinct, Hitler și-a ascuns picioarele sub banchetă.

Cum să-și convingă mătușa că reușise cu astfel de încălțări? A aruncat rapid o privire și spre hainele în care era îmbrăcat: chiar dacă erau curate, erau prea uzate de atâta purtat, cârpite și, ici-colo, cu pete de cine mai știe când. Cum să-și motiveze starea în care ajunsese? Fiindcă nici nu se punea problema să mărturisească eșecul. Inima a început să-i bată foarte repede.

Și pentru a face situația încă și mai rea, în momentul în care a coborât în Zwettl, l-a zărit pe un alt peron pe prietenul lui Kubizek. Cuprins de rușine, Hitler s-a întors pe loc, și-a aruncat rucsacul pe umăr pentru a-și ascunde fața și a rupt-o la fugă din gară pe lângă pereți. Cu August Kubizek plecase din Linz la Viena. Cu August Kubizek, pe care-l convinsese

să-şi încerce norocul la conservator şi care reuşise din prima. Cu August Kubizek, cu care împărţise camera de la doamna Zakreys până când acesta fusese luat în armată şi care trebuia să profite de vreo permisie pentru a-şi mai vedea părinţii. Cu August Kubizek, căruia Hitler nu avusese curajul să-i anunţe vestea celui de-al doilea eşec, căruia nu-i mai scrisese şi, oricum, cum să fi corespondat, din moment ce Hitler nu mai avea o adresă fixă?...

În căruţa mare, care îl ducea la Waldviertel, la tanti Johanna, Hitler se felicita că scăpase strălucit de noul pericol. Nu mai trebuia decât să găsească cuvintele prin care să-şi păcălească rudele...

Când a sunat la uşă, încă le mai căuta.

— Cine e? a şoptit o voce slabă, deranjată, din partea cealaltă.

— Adolf.

— Care Adolf?

— Adolf Hitler.

— Nu te cred. Şi oricum nu am voie să deschid. Tralala...

A auzit copila îndepărtându-se nepăsătoare. Nu prevăzuse că sora lui, Paula, ar fi putut pleca de la familia Raubal pentru a-şi vizita mătuşa.

S-a repezit la uşă şi a început să bată cu pumnul în ea.

— Deschide-mi! Sunt fratele tău, Paula. Deschide-mi uşa!

Glasul subţire a murmurat:

— De unde să ştiu că tu eşti?

— Du-te la fereastră şi uită-te.

Copilul a apărut dincolo de perdea, a dat-o la o parte, şi-a strivit faţa lată de sticlă, dar nu a părut convinsă. Dintotdeauna, Hitler o detestase şi nici acum fata nu părea să dea semne că va îmbunătăţi relaţia. Până la urmă, aceasta s-a întors fără grabă în spatele uşii.

— Semeni un pic cu el.

— Chiar sunt fratele tău.

— Ba nu, fratele meu e mereu bine îmbrăcat. Şi-apoi, fratele meu ar fi avut cheia de la casă.

— Paula, zău, mă supăr!

Din spate, o voce l-a strigat:

— Adolf! Tu, aici?!

Tanti Johanna venea de la cumpărături. Întorcându-se, Hitler n-a observat la început decât extraordinara asemănare a mătușii cu mama lui, mai că i-a sărit inima din piept și a dat să se repeadă în brațele ei. Privirea obiectivă și rece, care-l inspecta din cap până-n picioare, i-a oprit avântul și i-a confirmat că, de fapt, era tanti Johanna.

Mămica fără privirea mămicii.

S-a simțit mai dezbrăcat decât dac-ar fi fost în pielea goală. Mătușa îl citea: eșecurile, viața de vagabond, refuzul de a pactiza cu ordinea prestabilită, încăpățânarea. Vedea și condamna totul.

— Sărăcuțul de tine...

Spre marea lui surpriză, cu lacrimi în ochi, tanti Johanna l-a strâns la piept.

— Dacă te-ar vedea maică-ta în halul ăsta...

Hitler nu i-a atras atenția asupra greșelii – mama lui prețuia ceea ce Johanna dezaproba –, simțind, înghesuit între sânii ei uriași, strânși în haina aspră, de iută, de care-i lipise capul, că ar fi putut obține bancnotele acelea.

L-a invitat înăuntru, i-a dat să mănânce și să bea înainte de a-i pune vreo întrebare.

— Ei, și ce planuri ai? Ai ajuns la gânduri mai cumpătate?

— Da. M-am lăsat de pictură.

Fața Johannei s-a luminat.

— Vreau să mă fac arhitect.

Un rid a încrețit fruntea mătușii. Mda, arhitect era o meserie adevărată, chiar dacă și acolo se desena. Ea ar fi preferat zidar sau dulgher, i să părea mai sigur, mai palpabil, dar, de ce nu? Arhitect...

— Și cum ajungi arhitect? l-a întrebat. Cu ucenicie?

— Nu. Trebuie să faci studii.

Johanna a amuțit, dezamăgită. Bănuia că orice meserie care cerea studii numai meserie nu era. Pentru ea, studentul era un

băiat obraznic, care bea prea mult şi voia să agaţe fetele, nimic altceva...

— Aha...

— Aşa. Înainte trebuie să trec printr-un examen de admitere. Examen pentru care învăţ acum.

Gândindu-se la tablourile din vară, copii monotone ale monumentelor vieneze, i s-a părut firesc să adauge:

— Lucrez zi de zi.

— Aha...

Johanna era convinsă, în sinea ei, că era pe cale să i se anunţe o nouă catastrofă. Cum însă s-o dovedească?

— Pentru asta trebuie timp?

— Câţiva ani. Cinci.

— Nu-ţi puteai găsi ceva mai scurt?

— Ba da. Pot oricând să intru în administraţie, să mă pun pe băut şi să-mi cotonogesc nevasta... Ca tăticu'...

Johanna şi-a coborât privirea. Hitler îi tăiase avântul. Îşi plânsese întotdeauna sora fiindcă avea un soţ atât de violent, drept care nu i-l putea da de exemplu.

— Mămicii i-ar fi plăcut să ajung arhitect, a murmurat Hitler.

Biata ei soră. Sărmana de ea, totdeauna avusese gânduri de mărire şi-ntotdeauna îi iertase totul fiului pe care-l adora. Amintindu-şi de sora ei atât de blândă şi de afectuoasă, Johanna s-a simţit dintr-odată vinovată că ea era aşa de lucidă. S-a uitat la Hitler şi s-a întrebat dacă nu cumva starea proastă nu-i venea de la faptul că niciodată nu-şi putuse suferi nepotul. O mustra conştiinţa.

Biata mea surioară care mi l-a încredinţat. Fă un efort, Johanna.

— Dacă înţeleg eu bine, ai venit în vizită pe la noi. Deci peste câteva zile pleci înapoi, la Viena?

— Mâine trebuie să ajung.

— Vai, ce păcat!

Johanna şi Hitler s-au uitat unul la altul. Ştiau că mint amândoi. Tânărul nu dorea să rămână în familia în care se

simțea ca un exilat. Mătușa lui nu privea cu ochi buni ideea de a o mustra conștiința timp de mai multe zile.

— Păi, da, munca... examenele...

— Bineînțeles...

Dacă i-ar fi dat câteva coroane, poate ar fi plecat mai repede.

— Desigur, dacă ți-aș da ceva bani te-aș ajuta cumva...

— Vai, mi-ar prinde atât de bine...

Johanna nu era o ființă zgârcită, îi plăcea să se dovedească generoasă, dar în cazul ăsta știa că era vorba despre altceva: practic nu dădea, ci își cumpăra liniștea.

A dispărut la ea în dormitor. S-au auzit zgomote de dulapuri, de sertare. S-a întors zâmbitoare, cu un pumn de bancnote. Hitler nu și-a ascuns bucuria. S-au îmbrățișat cu putere, cu adevărat fericiți amândoi că scăpau atât de iute unul de altul.

La întoarcerea la Viena, Hitler s-a dus la Reinhold Hanisch, în boschetele pe care le considerau apartamentul lor. Hanisch l-a primit suspicios, nu-i plăcuse faptul că dispăruse pe nepusă masă. Era cu adevărat îngrijorat pentru afacerea lui – cine avea să-i mai furnizeze tablouri? – și bănuia că Hitler se dusese să stoarcă ceva bani de la familie, deși acesta susținea contrariul.

Noaptea, Hitler a fost trezit de un zgomot și l-a zărit pe Hanisch, la douăzeci de metri distanță, unde se dusese pentru a-i scormoni prin geantă. Din fericire, banii îi păstrase la el, așa că a adormit la loc. Numai că s-a trezit din nou: de data asta, Hanisch, întins peste el, îl pipăia fără rușine, fără ca măcar să se mai ascundă.

— Sunt sigur c-ai adus ceva bani.

— Doar ți-am mai spus că nu.

La fel de nerușinat, Hanisch l-a căutat prin toate buzunarele.

— Regula e juma-juma. Sunt convins că ți-ai ascuns averea.

— Doar vezi că nu, i-a răspuns Hitler ridicându-se în clipa în care Hanisch se apropiase de buzunarul fatal.

Și s-a îndepărtat.

— Unde te duci? a mormăit Hanisch.

— Să mă piș.

Hitler s-a ascuns în spatele unui boschet și a mutat bancnotele în pantof, între picior și talpă.

Apoi s-a întors și s-a întins la loc. Hanisch se uita la el neîncrezător, gândindu-se la posibile ascunzători. Hitler s-a ghemuit și și-a zis, adormind, că nu va putea face față multă vreme investigației lui Hanisch. Acesta avea să-i spioneze și cele mai neînsemnate gesturi și, dacă tot va rămâne cu buza umflată, va profita de următorul drum la baia publică pentru a-l lăsa fără o lețcaie.

A doua zi s-a trezit cu un gând: trebuia să pună banii la adăpost. Lucru deloc ușor din moment ce nu avea un acoperiș deasupra capului. Scoarța unui copac, niște pietre, găuri în pământ? Cam nesigur. La bancă? Fără adresă nu poți avea cont în bancă. Să-nchirieze o cameră? Nu și-o putea permite decât pentru cinci săptămâni, după care ar fi ajuns iarăși în stradă, având nevoie de toate cunoștințele lui Hanisch, vagabond profesionist. Și atunci?

Când Hanisch a plecat să-și vândă lucrările în Prater, dându-se pas cu pas înapoi, fără chef, Hitler a dat buzna într-un magazin de haine. O să cheltuie totul. Și-a cumpărat mai întâi un palton și niște pantaloni oarecare, apoi grosul l-a folosit pentru o ținută de seară: frac negru, capă, cămașă fără butoni, cravată de mătase, nasturi de sidef, pantofi de lac. Economiile mătușii Johanna se topiseră. Îi mai rămăsese doar pentru un bilet la un spectacol.

La Opera din Viena se juca *Rienzi*, unica operă a lui Wagner pe care Hitler nu o cunoștea. Destinul îi surâdea. Desigur, ar fi preferat să asculte pentru a mia oară *Parsifal, Lohengrin* sau *Tannhäuser*, fiindcă îi plăcea mai mult să recunoască decât să descopere, dar nu putea face figuri când era vorba despre dragul lui Wagner.

Încă de la primul act s-a simțit cuprins de entuziasm. Adică cum?! De ce nu se juca niciodată *Rienzi*, care era cea mai frumoasă operă a maestrului?! Ce chestie! Se identifica intens cu tenorul eroic, Rienzi, cel care se ridica împotriva ordinii pre-

stabilite. Rienzi, cel ieşit din popor, aclamat de popor, iubit de popor, cântat de popor, ajuns şef al poporului, dând de pământ cu ierarhia coruptă, aristocratică şi mercantilă. Rienzi era pur, ideal, deasupra a tot şi a toate. Avea tovarăşi de arme şi de idei, dar nu avea prieteni, nici femeie. Singura prezenţă feminină alături de el era sora lui. Nu se lăsa distras de nici una dintre vulgarităţile care mânjesc existenţele de rând. Corurile erau sublime, exprimând vocea unanimă a poporului. În sfârşit mulţimea, această adunătură de spelci înţepătoare şi divergente, îşi găsise unitatea, armonia, sensul. Hitler, care detesta masele, descoperise în fine soluţia: transformarea poporului în jurul unui individ carismatic, unificarea inimilor în jurul şefului, care le inculcă idealul său, le armonizează făcându-le să jure în faţa sa, să se roage odată cu el, să-l laude, să-l preamărească. Hitler nu mai asculta opera, ci trăia o experienţă religioasă. Dacă primele trei acte povesteau ascensiunea lui Rienzi, ultimele două îi povesteau căderea. Lucrul acesta nu a atenuat entuziasmul lui Hitler. Dimpotrivă. Faptul că Rienzi fusese trădat, calomniat, îi confirma ideea că marile personalităţi sunt întotdeauna prost tratate, că geniile trăiesc îngemănate cu durerea. În sfârşit, când Rienzi – învins, dar nobil, bătut, dar eroic – a murit izolat, refugiat într-un Capitoliu devorat de flăcări, Hitler a vibrat cu o profundă intensitate, esenţială, care-i cuprinsese întreaga fiinţă: *Iată cum trebuie să mori, singur în fruntea tuturor, singur deasupra tuturor, mereu cu capul atingând norii.*

A aplaudat cu frenezie artiştii, le-a mulţumit că au cântat, le-a mulţumit că au pus în scenă opera, le-a mulţumit că l-au făcut cunoscut lui însuşi. Ce frumoasă era politica atunci când ajungea şi artă...

Când s-a ridicat parcă plutea, era fericit. În fond, încă mai putea alege între arhitectură şi politică. De ce nu? Arhitectura sau politica... Deocamdată nu-i scăpase nimic, doar se înşelase asupra drumului de urmat, o luase pe calea picturii, care, fără îndoială, nu era pentru el. Acum vedea mai limpede. Totul reîncepea. Arhitectura sau politica? Sau poate amândouă?

Afară, în faţa Operei, în capul de jos al scărilor, Reinhold Hanisch îl aştepta pentru a-l lua la bătaie.

*

— Mă iubeşti?

— Sigur că da. Ce întrebare!...

Stella a zâmbit: Adolf H. nu a răspuns, a ţipat. Nu-i venea să creadă că un bărbat putea striga atât de sfâşietor gândindu-se la o femeie. Şi uite-acum. Se simţea mândră. A trăit să obţină şi asta. Pasiunea absolută a lui Adolf ori violenţa ataşamentului său şi-l disputau sub semnul unei dorinţe nesfârşite şi neînfrânate.

— Tu mă iubeşti?

— Vai, da, i-a răspuns ea tandru, savurându-şi mărturisirea.

Acesta era adevărul, înfricoşător: îl iubea. Şi-l iubea cu atât mai mult cu cât îl sacrificase: pregătirile de nuntă cu bancherul mergeau înainte.

Se plimbau în jurul lacului, ca toţi îndrăgostiţii din Viena. Stella observa că oamenii nu se mai uitau la fel la Adolf, care, magnetizat de dragostea lor, devenise mai frumos şi mai puternic. Atrăgea femeile.

„I-am dăruit putere asupra femeilor. De-acum vor sări pe el."

Urma să-l părăsească, să-l facă să sufere, dar îi oferise şi mijloacele de a duce mai departe o viaţă minunată, chiar şi fără ea.

Au mers să se răcorească la o îngheţată, într-un chioşc cu muzică. Fanfara interpreta valsuri din *Văduva veselă*.

— Care e genul tău de femeie?

— Tu şi numai tu eşti genul meu.

— Vorbesc serios. Uită-te-n jur şi spune-mi care femei ţi se pare că arată bine.

Fără entuziasm, Adolf şi-a plimbat privirile peste cei din preajmă şi, până la urmă, a ales două tinere. Stella s-a uitat la ele cu lăcomie. Aşadar, va fi înşelată cu nişte... Şi totuşi, cât de banale erau.

— Nici şase luni nu-ţi dau până vei ajunge în braţele alteia. Nu-mi fac iluzii. Eşti tânăr, iar eu sunt bătrână.

— Ba nu eşti bătrână.

— Nu contează, voi fi.

— Şi eu.

— Doar că eu înaintea ta.

„Ce frumos e, ce tandru, ce indignat!"

— Nici un bărbat nu se poate mulţumi numai cu o femeie. Şi tu eşti la fel ca toţi ceilalţi.

— Vorbeşti despre bărbaţi ca despre animale. Dar eu nu sunt un animal, ştiu să mă controlez.

— Vezi, deja vorbeşti despre sacrificiu. Să te controlezi... Adică să-ţi retezi dorinţele şi să ajungi un morocănos şi asta numai pentru a rămâne cu bătrâna ta Stella. Nu, mulţumesc, nu vreau mila ta.

Cu cât îl ataca mai mult, cu atât îi sporea adoraţia. Iar răspunsurile lui o încântau. Verifica astfel faptul că avea să-i facă tare mult rău.

— Stella, te-apucă năbădăile pentru nimic. Dacă povestea noastră se va întrerupe cândva, te pot asigura că va fi din voinţa ta, nu din a mea.

Dintr-odată, Stella s-a potolit.

„Câtă dreptate are şi nici nu cunoaşte adevărul. Bietul de el, dac-ar ghici ce-i pregătesc..."

L-a privit, apoi, dintr-un salt, l-a muşcat de lobul urechii de parc-ar fi vrut să smulgă o cireaşă din pom.

— Te iubesc, i-a zis.

— Fireşte că mă iubeşti. Şi eu te iubesc.

„Şi cât de greu îmi vine să îndur iubirea asta", a adăugat ea în gând, oftând.

*

Iarna sosise ca o declaraţie de război. Brusc. Înfiorător. Înfometată de morţi.

Hitler şi Hanisch se refugiaseră într-un azil pentru bărbaţi. Aveau dreptul să-şi petreacă acolo nopţile, dar dimineaţa trebuiau să o ia din loc. În mănăstirea din vecinătate, măicuţele serveau o supă groasă, maronie şi fierbinte. Ziua încercau să

se adăpostească prin cafenele, dar cum să nu fi fost alungaţi, din moment ce nu consumau decât un ceai la patru ore, erau încărcaţi de saci împuţiţi, părul unsuros le acoperea gâtul, barba le ascundea feţele, iar forma, textura şi cusăturile hainelor se topiseră de atâta purtare? Hitler refuza cu atâta obstinaţie decăderea, încât descoperise o soluţie: ajunsese orb şi surd. Nu-şi mai vedea tovarăşii de nenoroc bătându-se pentru paturi prin dormitoare, acei beţivi, cerşetori, vagabonzi, cohorta de epave gălăgioase şi rău mirositoare căreia, de acum, îi aparţinea. Nu mai auzea înjurăturile pe care le încasa din cauza atitudinii sale închise, dovezile de milă ale călugăriţelor ori de indignare ale burghezilor atunci când Hanisch scormonea prin pubele. Dacă într-adevăr coborâse în subsolul societăţii, nu voia nici măcar s-o ştie. Era absent şi din lume, şi chiar din el însuşi.

Hanisch nu-şi mai suporta partenerul taciturn, care refuza ocaziile de a face nişte bani, oferite de condiţiile climatice. Hitler se blocase. Fie şi pentru o coroană sau două, tot excludea varianta de a curăţa zăpada ori de a face nişte comisioane. E adevărat că, ajuns scheletic, nu s-ar fi descurcat. Pentru a-şi explica răbdarea, Hanisch îşi zicea că, până la urmă, tot rămăsese o brumă de bunătate în el având în vedere că se considera răspunzător pentru camaradul pe care i-l adusese întâmplarea. De fapt, pusese deoparte câteva tablouri ale lui Hitler, la nişte tapiţeri evrei care făceau şi rame, nădăjduind ca, în pofida timpului nefavorabil şi absenţei turiştilor, vânzările să-i meargă mai departe.

De Crăciunul lui 1909, călugăriţele au insistat ca toţi sărmanii care veneau să se hrănească şi să se încălzească la cazanele lor să ia parte la slujba de la miezul nopţii. De frică să nu li se mai dea masa a doua zi, au acceptat şi s-au dus cu toţii în capela mănăstirii.

Ascuns într-un colţ întunecat, aproape de ieslea cu Naşterea Mântuitorului, Hitler a simţit că se întoarce în copilărie. Se revedea copil, în corul bisericii, îmbrăcat în alb, purtând tabernacolul aurit. Cântările îl îmbătau, emoţionându-l. Simţea cum se înseninează luând parte la ritualul imuabil, la ordinea pe care nimic nu o opreşte şi nimic nu o contrazice – nici

măcar scepticismul –, la ceremonia transmisă de ani şi ani de zile. Iar el ce făcuse în tot acest timp? S-a uitat la Copilul Isus, gol pe aşternutul de paie, plesnind de sănătate în trupul lui de ceară roz-somon. Puştiului nu-i era frig, surâdea, avea un tată şi o mamă alături, animale domestice, încă mai putea crede în blândeţea lumii, în armonia lucrurilor, încă mai putea avea speranţe de viitor. Hitler nu mai putea. Nici să se dezbrace nu mai putea, atât de frig îi era. Nici să zâmbească nu mai putea – păi, cui să fi zâmbit? Încă mai putea întinde mâna, dar nimeni nu voia să i-o prindă. Viaţa-i intrase într-o iarnă din care nu avea să mai iasă vreodată.

S-a aplecat către acel Isus obraznic, progenitură de bogătani, putred de nădejdi şi de afecţiune, prăjindu-se ca un curcan de Crăciun la lumina aurie a lumânărilor, şi-a auzit propriul pântec ghiorăind de foame şi l-a scuipat fără grabă.

*

Scrisoarea a sosit într-o miercuri dimineaţa.

„Adolf,

Sunt obligată să te părăsesc. Nu fug din pricina ta. Din contră, cele mai frumoase luni din viaţa mea le-am petrecut alături de tine. Mi-am adunat amintiri la care mă voi întoarce cu gândul întotdeauna, chiar şi atunci când voi ajunge o doamnă foarte bătrână. Plec. Nu mă căuta. Mă mut în alt oraş. Îmi schimb numele. Îmi duc mai departe tristul meu destin de femeie. Rămâi singurul bărbat pe care l-am iubit vreodată.

Adio şi îţi mulţumesc,

Ariane-Stella"

Lui Adolf H. i-au trebuit mai multe minute până să poată pune cap la cap cuvintele, până să le poată găsi o coerenţă. Nu reuşea să conceapă faptul că Stella dispăruse. Nu reuşea să admită că Stella i-ar fi putut pricinui o suferinţă. Citea şi recitea scrisoarea tot aşa cum un arheolog descifrează un papirus care nu lui îi era adresat. Căuta eroarea. Spera să sosească şi

clipa în care avea să apară cheia enigmei, în care ar fi ajuns să râdă de gluma aceea bună.

Citind și recitind a reușit să dezlege mesajul: Stella îl părăsise definitiv și fără nici o explicație.

De parc-ar fi înghițit un sac cu ciment, Adolf a rămas paralizat, împietrit. Nu mai era decât un bloc de suferință. Nu mai rămăsese nici măcar o fisură prin care să se strecoare furia, insulta sau indignarea. Nu. Doar suferința care-l pietrifica. Așadar, să trăiască fără Stella. Să trăiască fără a se dizolva în trupul Stellei. Să trăiască fără dragoste împărtășită.

Apoi, suferința a încetat să mai fie un bloc compact și s-a fisurat în mii de mici gânduri. Întotdeauna în astfel de clipe, după șoc, suferința devine ușoară și se disipează, ajungând și mai dureroasă.

Adolf a început să se lovească de pereți, s-a dat cu capul de ei. S-o sfârșească! S-o sfârșească, și asta cât mai repede! Ca toate ființele dezarmate, în fața răului, și Adolf s-a gândit imediat la moarte.

Într-un amestec confuz de altruism și de egoism, își dorea în același timp să se sacrifice în numele iubirii și să-și întrerupă pe loc disperarea. Și-a spart fruntea de marginea etajerei și fața i s-a acoperit de sânge. Se sufoca. Lăsat pe vine lângă perete, continua să se lovească de acesta. Durerea trupului poate fi suportată, dar nu și cea a sufletului. Cu cât mai multe vânătăi, răni și zgârieturi va avea, cu atât mai sigur durerea îi va trece în carne și va suferi mai puțin.

După ce timp de un ceas și-a îndreptat furia asupra lui însuși, a pus din nou mâna pe scrisoare și a început să o analizeze. Stella îl părăsea pentru a se mărita. Degeaba-i vorbea despre fericirea ei alături de el, era limpede că acea fericire nu îi ajungea. Doar o calitate-i recunoștea: tinerețea.

Adolf a început să plângă lin, domol, aproape cu încetinitorul, de parcă fiece lacrimă era o lamă de bărbierit care-i trecea lent peste pleoapă, sfâșiind-o cu meticulozitate. Respira anevoie. Tinerețea era singura calitate pe care nu avea s-o păstreze. A conchis că era adevărat lucrul de care se temea de

atâtea şi-atâtea luni: nu era nici destul de frumos, nici destul de bogat, nici destul de interesant pentru a ţine lângă el o femeie. Stella avea dreptate: nu merita mai mult decât un bileţel de adio. O notiţă, acolo...

Şi se tot împovăra aşa, de unul singur.

După ce Stella a comis teribila crimă pe 21 decembrie 1909, Adolf a părăsit Viena pe 23 şi le-a făcut surorii sale, nepoatei Geli şi mătuşii Angela Raubal surpriza de a petrece Crăciunul cu ele. A fost primit ca-n scena întoarcerii fiului risipitor. A fost sărbătorit, îmbrăţişat, alintat. Deşi îşi închipuise că avea să-i covârşească prin prezenţa lui sinistră, a reuşit destul de bine să-şi ascundă disperarea, în aşa fel încât a rămas uluit. Fiind unicul bărbat din casă, într-o familie alcătuită dintr-o femeie şi două fetiţe, Paula şi Geli, se simţea bine, încălzit de elementul feminin, regăsind, într-o formă tandră, liniştitoare şi fadă, ceva din farmecul Stellei.

Întors la Viena, s-a apucat de lucru cu o energie reînnoită. Considera că motivaţia era furia – *o să-i demonstrez că pot trăi şi fără ea* –, ambiţia – *mă voi arăta demn de a o merita*. Credea că suferea necontenit, însă şi-a revenit. Ţinea să ajungă un bărbat capabil să o ţină pe Stella lângă el.

Firește, cursul de nud îl făcea să fiarbă. Un model indiferent, cu trup superb, a înlocuit-o pe Stella, numai că Adolf o desena stând de vorbă, imaginar, cu aceasta. Replicile îi fulgerau prin minte, trăia scene de furie ori explicaţii pe care nu le avuseseră niciodată, în realitate. Chiar ţinând în mână cărbunele, nu desen făcea, ci scrimă.

Profesorul Rüder, un colos, un adevărat menhir cu mustaţă deasupra, s-a aşezat în spatele lui Adolf şi l-a privit lucrând. Apoi i-a luat planşele şi le-a comparat cu cele dinainte.

— Ia zi-mi, băiete, ce s-a întâmplat?

— Poftiţi?

Adolf a tresărit, fiindu-i întreruptă diatriba la adresa Stellei. Rüder îi cântărea crochiurile de parc-ar fi fost un negustor la piaţă.

— Ce s-a întâmplat? Nu cumva eşti pe cale chiar să ajungi pictor?

Rüder a desfăcut foile ca pe un evantai.

— Uite-aici: în sfârşit sentimente, în sfârşit emoţii, în sfârşit violenţă. Până acum nu erai decât tehnică. Tot atât de neutru, de prostesc şi de aplicat ca lentila unui aparat de fotografiat. Şi-acum... Ei da, acum exprimi ceva. Mai bine: te exprimi pe tine însuţi prin desen. Băiete, ţi-o spun deschis: până în clipa asta n-am crezut nimic de bine despre tine, dar, începând de azi, te consider pictor.

Rüder s-a mirat şi el de ce spusese. A clătinat din cap pentru a-şi pune la lucru şi preciza ideile.

— Firește, un pictor începător. Dar pictor. Unul adevărat.

Şi-a confirmat dând din cap, mulţumit de formulare.

Cât despre Adolf, inima-i bătea mai să-i sară din piept, într-atât era de emoţionat. Se considera extrem de nefericit şi iată că primea un compliment esenţial, la care nici măcar nu spera. Câteva cuvinte fuseseră de-ajuns să-l arunce din disperare în extaz. Era uimit de o asemenea schimbare.

Pentru întâia oară, descoperea privilegiul periculos care-i marca viaţa: artistul ştie să obţină miere din orice, inclusiv din durere. Recuperator universal, poate rămâne un om cumsecade sau poate deveni un monstru care suferă şi-i face şi pe alţii să sufere pentru maxima bucurie a artei sale. Oare pe ce cale o va apuca?

*

— Nu te cred.

— Jur, Hitler, jur! Ţi-am turnat eu multe gogoşi, dar de data asta e adevărat. Jur pe mama, jur pe pula mea, jur pe ce vrei tu. Chiar e o casă adevărată – m-auzi? nu un azil, o casă –, ei bine, da, o casă pentru bărbaţi în nordul oraşului. Absolut curată. Nouă-nouţă, cu tot confortul modern. Ridicată de nişte evrei care nu mai ştiau ce să facă cu banii, chiar aşa, cele mai bogate familii evreieşti din Viena, care ne-au construit un palat fiindcă le mustra conştiinţa. Ritz! Carlton! Un Schönbrunn

pentru tine şi pentru mine! Nu-mi venea să-mi cred ochilor. Cu bibliotecă la parter. Cu saloane şi sală de lectură la etajul întâi, unde, în fiecare dimineaţă, ni se aduce toată presa. Cu băi, croitorie, cizmărie şi frizerie la subsol. Da, frizerie, nu glumesc. Există şi cantină unde ţi se propun diferite feluri de mâncare, dar şi bucătărie, dacă preferi să-ţi găteşti singur haleala.

— Şi dormitoare?

— Nu exagera, totuşi. Ai dreptul la o boxă. Care trebuie eliberată dimineaţa, chiar dacă te întorci seara. Asta e regula. Şi totul pentru numai cincizeci de helleri pe zi.

— Şi crezi c-ar fi posibil?

— Este. De când tapiţerii şi cei care-nrămează vor tablourile – cine s-ar fi gândit? –, suntem destul de bogaţi pentru aşa ceva. Ritz! Carlton! Ce mai viaţă pe noi!

Hitler a fost nevoit să admită că Hanisch avusese dreptate.

Întrucât avuseseră parte de tot ce putea fi mai rău, au considerat căminul pentru bărbaţi un hotel de lux, un soi de promovare socială datorată reuşitei lor. În primul rând căminul, fie el şi absolut modic, era contra cost, ceea ce, ţinând dincolo de uşă scursura scursurilor, îi împiedica să se recunoască în epavele cărora li se alăturaseră mai înainte. Apoi, căminul lăsa să se perinde prin el o populaţie cu mult mai variată, funcţionari, învăţători, ofiţeri la pensie, meşteşugari. Punctul lor comun era că ajunseseră într-o jenă financiară temporară, între două servicii, căutau locuinţă, erau în trecere pe-acolo, atâta tot, în trecere. Hitler şi Hanisch însă se stabiliseră în azil, ceea ce le conferea un statut superior, de obişnuiţi ai casei, de vechi chiriaşi, chiar dacă, uneori, prin comparaţie cu nou-veniţii, nu se simţeau tocmai gazde. Aşezat în salon, în capul unei mese lungi de stejar, pe un scaun pe care nu stătea nimeni şi care era desemnat cu respect drept „scaunul domnului Hitler", acesta îşi petrecea zilele citind presa şi pictând minimul necesar pentru a-şi câştiga traiul. Simţindu-se în siguranţă, revenise la vechea lui lene. Visa îndelung, iar Hanisch trebuia să-l ocărască pentru a-l face să producă mai mult, mai ales că noul său ciclu, *Scene din oraşul vechi*, se vindea destul de bine la negustorii

care aveau nevoie de ilustrații ieftine. Într-o zi, Hanisch, disperat de atâta lasă-mă să te las, i-a adus un concurent. Îl convinsese pe un anume Neumann, pictor evreu, pe care-l descoperise făcând caricaturi clienților unor cafenele, să vină să lucreze în cămin. Ghinion: Hitler a făcut o pasiune pentru respectivul, așa că ceasuri întregi stăteau de vorbă despre artă, ceea ce a redus și producția unuia, și a celuilalt.

Persoanele din salon, cele care rămâneau peste zi în cămin, la fel ca Hitler și Neumann, se considerau elita locului, un soi de intelectualitate a acelei lumi precare, de foarte mici burghezi dezamăgiți și înnebuniți.

După cum o plantă înflorește din nou adusă în seră, Hitler își recuperase ambiția. Nu-și mai vedea viitorul prin pictură – *Din cauza fotografiei, dragul meu, această artă este moartă* –, de acum se imagina arhitect. Astfel își justifica, pentru sine, neîncetatele copii după monumente și incapacitatea de a desena măcar o figură. Când Neumann i-a amintit că un arhitect trebuia să fie foarte bun la matematică, Hitler a ridicat din umeri, afirmând ca pe o evidență:

— Sigur c-o să mă apuc de matematică. Sigur că da.

În așteptarea momentului, nu deschisese nicicând vreo carte de aritmetică ori de algebră. Ca-ntotdeauna, se mulțumea cu ideea.

Rămăsese foarte puternică în el emoția simțită atunci când ascultase *Rienzi*. Ispita politicii se întărise odată cu citirea zilnică a presei. Hitler vibra la ideile lui Schönerer. Încă din adolescență se folosise de acesta în certurile cu tatăl lui. Schönerer era un austriac fascinat de Germania. Îngrozit de tot ce nu era nemțesc în țara sa, milita pentru unirea Austriei cu Reichul. Pe la treisprezece ani, lui Hitler îi plăcea să reia respectivele critici adresate statului austriac pentru a-și enerva tatăl, care slujise toată viața tocmai acel stat. Drept urmare, confruntat cu multiplele etnii care-și încrucișau pașii, asurzindu-se, prin cosmopolita Viena, se bucurase putându-se liniști la gândul că, după cum clama Schönerer, fiind german, era superior.

Simpatiza şi cu luările de poziţie ale lui Schönerer, anticatolicismul, antiliberalismul, antisocialismul, pe scurt opoziţia faţă de toate doctrinele prost cunoscute sau în care Hitler nu se regăsea. Exista însă un detaliu, un extrem de neînsemnat detaliu aproape de nemărturisit, care îl transformase pe Hitler în partizan încrâncenat al lui Schönerer: ideologul afirma că trebuia să rămâi celibatar până la douăzeci şi cinci de ani pentru a fi sănătos şi pentru a-ţi păstra forţele fizice şi mentale pentru rasa germanică. Principiile igienice îl încântaseră pe Hitler, care le practica deja fără să fi vrut. Găsea în ele justificarea ştiinţifică şi morală a propriului comportament. Astfel, castitatea nu mai era o problemă, ci o virtute pentru Hitler, la fel ca şi prea puţina poftă de carne şi de alcool, poftă pe care Schönerer o bănuia în egală măsură că era o invitaţie la dezmăţ. Schönerer îl justifica. Schönerer era Rienzi al lui.

— Atunci de ce nu aderi la mişcarea lui? se interesa Hanisch uneori, obligat să-i suporte entuziasmul.

— O s-o fac... o s-o fac..., răspundea Hitler pentru a scăpa de întrebare.

Într-adevăr, de ce nu milita? Instinctiv, se simţea incapabil să se alăture unui grup. A milita ar fi fost ca şi cum s-ar fi dus la cursuri, activitate lucidă, reală şi compromiţătoare. Hitler prefera să viseze.

Şi-apoi, antisemitismul lui Schönerer îl şoca. De altfel, antisemitismul era una dintre cele mai mari probleme politice ale lui: de ce, adică, toţi oamenii pe care-i admira nebuneşte erau antisemiţi? Schopenhauer, Nietzsche, Wagner, Schönerer... Toţi, în mijlocul preafrumoaselor şi nobilelor lor reflecţii, se tăvăleau în această ură atât de josnică. Chestiunea îl descumpănea pe Hitler. Nu vedea legătura dintre antisemitism şi restul gândirii lui Nietzsche. La fel şi în cazul lui Wagner... Cum de se lăsau duse de val acele genii? Le ierta ura accesorie, parazită, periferică, dar se mira că aceasta revenea atât de frecvent.

În salon, intervenea deseori în discuţiile politice. La început se abţinea, pentru a nu distruge personajul pe care, prin tăcere şi izolare, reuşise să şi-l construiască, menţinând distanţa faţă

de ceilalți, nelăsând pe nimeni să se apropie prea mult. Numai că, uneori, rezerva îi ceda și se simțea obligat să intervină când auzea aberații. Își rupea creionul de tăblia mesei, dintr-un salt era în picioare și începea să țipe vehement, cu corpul zgâlțâindu-se, luat pe sus de valul indignării. Cuvintele îi ieșeau cu greutate, întretăiate, urlate, excesive.

Nu obținea decât o tăcere jenată. Nu-i răspundea nimeni. Când amuțea, urma o tăcere îndelungă, apoi, după un răstimp, trăncănelile erau reluate pe subiecte oarecare, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Hitler era suficient de lucid pentru a pricepe că nu avea darul elocinței. Spre marea lui tristețe, nu era convingător. Propria înflăcărare nu-l încălzea decât pe el. Nu era ascultat, ci suportat. Ceilalți așteptau trecerea crizei. Apoi îl făceau să realizeze că nu se supăraseră pe el – poți să-i reproșezi cuiva care nu are decât un picior că șchiopătează? –, dar că s-ar bucura mai mult dacă ar tăcea. Ultima dată când l-au apucat astfel pandaliile – pentru a-și apăra prietenii evrei din cămin și pe negustorii evrei care-i cumpărau pânzele –, s-a simțit atât de umilit de privirile consternate ale acelor domni, de la finalul intervenției lui, de parcă s-ar fi scăpat pe el din cauza diareei, încât s-a așezat promițându-și că nu va mai lua niciodată cuvântul în public. În ziua aceea, Hitler și-a spus că o să renunțe pentru totdeauna la politică.

În general, în căminul pentru bărbați, lumea se afla doar în trecere. Câte două zile. O săptămână. Niciodată mai mult de patru luni. Acostai acolo până te refăceai, până îți găseai o locuință sau un serviciu. Căminul se dorea o trambulină în vederea reinserției, nu un refugiu. Legat de propriile visuri, de propriile obișnuințe, ducând o viață burgheză într-un azil pentru săraci, Hitler avea să rămână acolo patru ani.

REVELAȚII

— S-a declarat război.

Vestea a fost întâmpinată cu o imensă tăcere. Neumann, Bernstein și Adolf H. au lăsat-o să circule printre ei așa cum observi acțiunea lentă a unei substanțe injectate cu seringa în corp: va vindeca ori va ucide pacientul? Va trăi el ori va muri?

Se așteptau la acest război. De câteva săptămâni, la Viena căldura nu mai era cea a verii, ci alta, împovărătoare, grea, languroasă, o căldură care preceda furtuna. Imperiul plesnea pe la toate cusăturile. Tensiunile dintre slavi și austrieci ajunseseră intolerabile. În mod firesc, totul avea să ducă la pălălaie. Nu se mai aștepta decât pretextul, scânteia. De fapt, scânteia fusese un fulger: pe 28 iunie 1914, sârbii îl asasinaseră pe arhiducele Franz Ferdinand la Sarajevo. Ploaia, furtuna nu urmaseră însă imediat. De patru săptămâni se strângeau norii, aerul era greu, atmosfera apăsătoare. Oamenii alergau pe străzile Vienei cu sentimentul că erau striviți de șosea, că se mișcau printr-un coșmar copleșitor, transpirând, tremurând, sufocându-se, conștienți că au contractat o febră tropicală. Cataclismul se apropia. Unii erau îngrijorați, alții nerăbdători. Ajunși la limita nervilor, implorau cu toții cerul să dea frâu liber fatalității. În ziua aceea de 28 iulie 1914, în sfârșit avea loc ruperea de nori, ploaia se dezlănțuise, uraganul se revărsa.

— Războiul a fost declarat.

Neumann adusese vestea de la primărie. O rupsese la fugă și refuzase să se gândească la ea înainte de a o transmite celor doi prieteni.

Cei trei amici nu se mai despărțiseră de când se cunoscuseră la Academia de Arte. Pretextând interesul comun pentru a locui împreună – cum poți trăi din artă la douăzeci și cinci de ani? –, de fapt erau legați de o adevărată prietenie. Foarte diferiți ca gusturi în privința picturii, literaturii, filozofiei, nu erau de acord cu nimic, puneau totul în discuție, schimbau cu pasiune punctele de vedere până la ore târzii și s-ar fi putut spune că exact neînțelegerea exhaustivă era însuși principiul înțelegerii lor.

— Războiul a fost declarat.

Măcar o dată au fost toți trei de acord: era o calamitate. Poate că nu o calamitate pentru Austria. Poate nu o calamitate pentru contemporanii lor. Dar pentru ei sigur o calamitate.

Ca mâine aveau să fie mobilizați. Poimâine vor intra în luptă. Fie că vor trăi, fie că vor muri, ce mai conta, nu vor mai dispune de ei înșiși. Eforturile lor din anii dinainte, încercările muncite și cinstite de a-și învăța arta, lupta constantă pentru a-și depăși limitele – limitele mâinii, ale ochiului, ale imaginației –, voințele lor încordate, conversațiile, toate vor deveni neant. Inutile. Superflue. Războiul va nivela totul în jos. Nu mai erau decât carne. Două picioare și două mâini. Atât era de ajuns pentru națiune. Carne. Carne de tun. Bună să omoare ori să fie omorâtă. Carne și os. Nimic altceva. Bipede înarmate. Nimic mai mult. Fără suflet sau doar atât cât să faci pe tine de frică. Indivizii unici care încercaseră să fie trebuiau lăsați în magazia de la cazarmă cât timp mergeau să lupte ori să moară. Tot ceea ce-i făcuse să țină unii la alții și să se respecte, tot ceea ce-i ținea alături, toate acestea păreau de-acum ridicole, odioase din punct de vedere civic, de neconceput din punct de vedere patriotic. De-acum, viitorul nu le mai aparține lor, ci națiunii.

Mai rău decât o decepție, războiul devenea pentru ei o trădare. Trădau idealul artistic pentru a se transforma în pifani. Trădau anii de studiu pentru a căra o mitralieră. Trădau dificila muncă a construcției de sine pentru a se reduce la un număr într-un corp de armată. Și, mai ales, trădau contribuția

generoasă a noilor ființe venite pe lume, care este activitatea creatoare, pentru a se înrola într-un măcel generalizat, într-o operă de distrugere, în fuga înainte către vid.

— Poate că nu va ține prea mult războiul...

Adolf încerca astfel atenuarea durerii. Numai că tăcerea care a urmat după observația lui a arătat că nu avea nici un efect.

— Cred că e genul de tâmpenie care se spune de fiecare dată.

S-au dus la bucătărie, unde Neumann a deschis o sticlă de vin. Au băut pentru a obliga cuvintele să se întoarcă.

Degeaba, căci resimțeau toți aceeași furie înghețată. Pentru întâia oară, trioul lor nu-și mai găsea locul. Le plăcea să-și împărtășească diferențele, nu asemănările. Însă prietenia le fusese ucisă. Nu mai erau decât niște corpuri, trei corpuri destul de sănătoase, de valide pentru a fi omorâte. Puteau deveni camarazi, dar nici vorbă să poată rămâne prieteni. *Camarazi*, întrucât camaraderia nu e decât participarea la o situație comună, *prieteni* nu, întrucât prietenia presupune să ții la celălalt pentru ce are diferit față de tine, nu pentru ceea ce aveți în comun.

De afară începuseră să se audă strigăte. Tinerii păreau a-și manifesta bucuria că plecau la război. Cântau. Urlau. Sloganuri ale victoriei sau ale urii față de dușmani treceau din gură-n gură, încet-încet ajungând la unison, înflăcărate, exaltate. Copleșitoare.

Adolf a fost cel dintâi care a reacționat.

— Mă duc să caut o femeie!

Ceilalți s-au uitat la el cam mirați. Trioul renăștea. Nu erau de acord unii cu alții.

— Ca să faci ce? l-a întrebat Neumann.

— Ca să mă culc cu ea. Indiferent cu care dintre ele.

— Să te culci ori să te consolezi? a replicat Bernstein.

— De ce să mă consolez? Să mă culc cu o femeie pentru că ăsta e lucrul pe care știu să-l fac cel mai bine și pentru că, peste câteva zile, cred că nu voi mai avea ocazia să-mi exercit arta.

Au izbucnit în râs.

Neumann i-a anunțat că se duce să se plimbe pe străzi pentru a observa reacția oamenilor.

— În definitiv, o zi în care să se declare război, la Viena, nu cred că voi mai avea ocazia să trăiesc.

Și-a regretat cuvintele când a înțeles din privirile celorlalți că făcuse să țâșnească la suprafață spectrul unei morți apropiate.

— Dar tu? l-a întrebat pe Bernstein.

— Eu? O să pictez, o să pictez și iar o să pictez până când îmi vor smulge șevaletul.

Bernstein răspunsese cu o tristă înflăcărare. Era cel mai dotat dintre ei trei. Adolf și Neumann nu erau deloc invidioși, dimpotrivă, erau cei dintâi care-l admirau, îl luau de exemplu, se bucurau că atinsese atât de repede asemenea culmi. Bernstein ajunsese maestrul și copilul lor, maestru fiindcă știa din instinct să facă lucruri pe care ceilalți trebuiau să le învețe, copil pentru că, pradă unor crize depresive, avusese de multe ori nevoie de încrederea lor necondiționată pentru a se putea reapuca de lucru. Bernstein expunea deja într-una dintre cele mai bune galerii ale Vienei și, ca atare, de câteva luni, ținea întregul trio pe picior mare.

Adolf și Neumann l-au privit cum se ducea spre atelier.

Adolf s-a cutremurat și s-a întors spre Neumann.

— Te gândești la același lucru ca mine?

— Legat de Bernstein?

— Da.

— Da.

Erau consternați. Nu cumva, dacă Bernstein era atât de talentat, dacă Bernstein se realizase atât de repede, era sortit să moară de tânăr? Nu cumva Providența, autoarea atâtor glume proaste, i-a pregătit o capcană? Un destin sclipitor și tragic? Ca lui Pergolesi, Mozart, Schubert? Lui Adolf i s-a strâns inima. Nu. Nu Bernstein. Sigur, realizase deja câteva capodopere. Dar putea să mai facă altele și mai și. Nu. Nu el. Leonardo da Vinci a avut dreptul la șaizeci de ani. Bernstein trebuia să aibă

şi el măcar tot atâta. Doamne Dumnezeule. Te rog. Fără nedreptăţi. Fără Bernstein.

— Dacă există dreptate, atunci eu ar trebui să mor primul... Şi n-ar fi o mare pierdere, a constatat tot Adolf.

— Oricum, dreptate nu există.

Neumann răspunsese pe un ton înfundat, cu dinţii strânşi. Adolf l-a privit uşurat.

— Aşa e. Nu există dreptate. Totul e o loterie. Naşterea, moartea, talentul. Cu-atât mai rău pentru noi.

Adolf a coborât treptele atelierului şi s-a afundat în mulţimea care vocifera.

Îşi dorea să dea de Isobel. Sau de Leni. Sau de Margit. Cu prima dintre frumoasele acelea care va fi liberă va face dragoste de-a dreptul minunat. Era singura necesitate pe care o simţea.

Adolf iubea atât de tare plăcerea, încât nu frecventa decât femei dedicate plăcerii. Isobel, Leni sau Margit erau toate măritate, ţineau la soţii lor şi nu i se dăruiau lui Adolf decât fiindcă acesta ştia să le facă să simtă senzaţii necunoscute. Protejate de căsătorie, hotărâte să nu schimbe cu nimic situaţia în care se găseau, se abandonau cu atât mai mult amantului atât de priceput, cu cât el nu pretindea să li se impună cu ceva în viaţa personală. Adolf era paranteza, secretul după-amiezilor lor, un soi de animal împreună cu care şi ele deveneau animale. După ce fusese părăsit de Stella, Adolf înţelesese rapid că refugiul pentru plăcerile lui era femeia adulteră. Cu prostituatele opera ca un inginer, rece, deseori cu stângăcie, niciodată interesat. Tânăra respectivă era prea preocupată de ea însăşi, prea obsedată de darul tinereţii ei pentru a mai fi şi o bună parteneră. Cocheta ascundea doar o tânără îmbătrânită, ajunsă colecţionară. Celibatara călită, când nu masca un mascul dominator, căuta mai degrabă un soţ decât un amant. Pe scurt, numai femeia căsătorită se scălda într-o feminitate temperată. Stabilă social, dar încă nu blazată, iniţiată sexual, dar nu tocmai înflorită din acest punct de vedere, familiarizată cu bărbatul, dar mereu curioasă, se arăta recunoscătoare amantului în trecere

pentru că era un adevărat amant și pentru că nu era decât în trecere.

Adolf a sunat la ușa lui Isobel. O bonă l-a băgat în casă, pândind împrejurimile de parcă ar fi fost vorba despre un spion. Isobel l-a întâmpinat.

Femeia avea un dar al ei: două picioare înalte și lungi, netede, înfipte-n pământ ca două lănci vibrânde. O divinitate sălbatică, acționând violent și cu gustul sângelui, se ascundea sub burgheza elegantă, foșnind de atâta mătase. Budoarul mirosea a spânz negru, greu, ametitor, ușor grețos. Încurajator.

Văzându-l pe Adolf, lui Isobel i-au dat lacrimile.

— Sărmanul de tine...

Și-a deschis brațele și l-a strâns tandră la piept. El s-a cuibărit, lipit de sânii ei.

— Adolf, iubitule, am să te pierd... O să pleci la război... Și poate că vei fi rănit...

Adolf nu a lăsat-o să continue. Nu era cazul să devină excesiv de tristă. Adolf și-o dorea blândă, însă nu disperată. Voia să stea gol lângă trupul maiestuos, plămădit ca pentru cea mai mare bucurie a bărbaților.

Și s-a abandonat elanului propriei dorințe. A dezbrăcat-o aproape brutal, și-a lipit gura de a ei pentru a o face să tacă și s-a apucat să facă dragoste cu ea de parcă s-ar fi luptat.

Adânc în ea, coborând și urcând, Adolf nu se putea totuși împiedica să nu fie asaltat de mii de gânduri. Dacă peste doar câteva săptămâni urma să moară? Era oare posibil să mori când te simțeai atât de viu? Ce va regreta mai mult murind? Femeile. Dragostea cu femeile. Pielea femeilor? Chiar așa? Nimic altceva? Munca lui de pictor? Nu era un mare pictor, asta o știa. În sfârșit, nu încă. În orice caz nu deținea dovada tangibilă, în cadru, pe pânză, că omenirea urma să piardă un geniu. În schimb, își va regreta visul. Da. Visul de a ajunge un mare pictor. Latura lui nobilă. Latura la care ținea. Cum de avea Isobel pântecul atât de dulce? De ce nu putea rămâne tot restul vieții astfel, cu sexul plantat în carnea caldă și umedă a lui Isobel?

Dacă tot trebuia să-l ucidă un obuz, atunci acum s-o facă. În poziția asta.

A ejaculat. Sexul i s-a retras. Angoasa l-a inundat din nou. Era iarăși exilat în propria singurătate.

— Să vii să mă vezi în permisie.

Isobel era mulțumită. Adolf se ducea să se alăture unui univers de bărbați, iar ea își făcuse datoria de femeie. Cumva și ea își juca rolul patriotic în mobilizarea generală. Cel al odihnirii luptătorului. Al păcii care justifica pornirea războiului.

— Voi reveni, Isobel, și va trebui să-mi acorzi toate după-amiezile tale.

— O să mă descurc eu, iubitule.

Și-ncă cum o să se descurce! Bătrânul ei bărbat nu va fi trimis niciodată pe front, iar Isobel va avea fericirea de a și-l păstra, odată cu voluptatea de a-l disprețui cu fiece zi care trecea. Pentru soldatul venit în permisie avea să fie mereu liberă! Era modul ei de a-și aduce propriul efort de război.

— Îți voi dărui tot timpul meu.

Încă de pe-acum o emoționa devotamentul de care urma să dea dovadă. O exalta gândul că se va strădui să-și înșele bărbatul. Vedea în minciunile pe care urma să le inventeze dovada rigorii ei morale și a patriotismului.

Adolf s-a îmbrăcat. Se posomorâse din nou. Așadar, nu mai avea decât o singură soluție: să se ducă la Leni.

Și-apoi la Margit.

*

— Uraaa!

Strigătul a explodat pe deasupra mulțimii. O bombă de bucurie.

2 august 1914. În Piața Operei nu se mai adunase niciodată atâta lume. Münchenul își dorea încă din prima zi să intre în război. Poporul o afirmase chiar din seara asasinatului, de pe 28 iunie, când devastase Cafeneaua Fahrig fiindcă orchestra refuzase să cânte imnul *Santinela Rinului*, care făcea să tresalte inimile patriotice. După care mulțimea sfâșiase două

femei care vorbeau franțuzește. Zilnic ziarele de toate tendințele, chiar și cele de stânga, proclamau dorința intrării în război. Ce se mai aștepta? Doar o ordonau legile Alianței. Popoarele care vorbeau limba germană trebuiau să se unească împotriva celorlalte. Vara aceea a văzut înflorind mai mult decât oricând sentimentul național. Renaștere, spuneau unii, resurecție, alții. Oamenii dădeau târcoale mai degrabă elementelor care-i adunau la un loc decât celor care-i deosebeau. La Berlin, Kaiserul zisese: „Nu știu de nici un partid, știu doar de germani." În sfârșit, și Ludwig III al Bavariei își angajase țara în luptă.

Hitler exulta odată cu mulțimea, cedând cu voluptate contagiunii emoționale. Relua fiecare slogan, fiecare cântec, dându-și drumul glasului odată cu alte mii de oameni. Nu se mai auzea, nu mai percepea decât un imens strigăt unanim, acea vociferare neomenească, metalică aproape, în care s-ar fi azvârlit și el, s-ar fi topit, s-ar fi simțit cu totul pierdut dacă nu ar fi fost încă ținut în frâu de o mucozitate care-i irita gâtul. Corpul nu-i mai era decât o membrană mișcată de mulțime, care vibra la gesturile și ecourile celorlalți. El, care întotdeauna refuzase și cel mai neînsemnat contact fizic, iată-l lăsându-se pătruns de o întreagă masă care-i umplea gura, urechile, creierul, inima, îl apăsa, lamina, copleșea, sufoca, orbea, îl făcea să-și piardă echilibrul, apoi să respire din nou, să țâșnească dintr-odată deasupra celorlalte corpuri pentru a se lăsa înghițit de ele imediat după aceea. Se dăruia fără rețineri, fără rușine, fără vreun calcul acelor mii de ființe care nu mai erau niște indivizi, ci un popor.

Hitler se afla la München și se voia german. Chiar dacă părinții lui făcuseră greșeala de a fi austrieci și de a-l naște în Austria, el știa că era german. Era unica naștere acceptabilă, nobilă, demnă de el. Nu putea aparține unei națiuni mai mici și mai puțin puternice decât a Germaniei.

Mulțimea a mai avut câteva spasme. Apoi a urmat calmul de după orgasm. Fiecare s-a întors la sine însuși, a priceput că adunarea a luat sfârșit, drept care s-au risipit cu toții pe străzile din jur.

Hitler s-a alăturat unui grup care cânta *Nu-i moarte mai frumoasă-n lume* și s-a îndreptat către o tavernă. A fost acceptat fără nici o ezitare. Era suficient să împărtășească ardoarea colectivă pentru a fi primit. Țelul tuturor. Să-și exprime ura față de dușman. Era aclamată măreția Germaniei. Era anunțată victoria rapidă și definitivă. Țelul.

Tovarășii lui Hitler, tineri burghezi, ardeau de entuziasm. Crescuți plini de bani, de siguranța zilei de mâine, de sarcini ale clasei lor, pesemne că mureau de plictiseală. Crezuseră că eroismul nu aparține decât trecutului și basmelor, că nu aveau să cunoască vreodată exaltarea acțiunii, resimțiseră nostalgia marilor pericole și, la optsprezece ani, se considerau niște oameni terminați. Odată cu războiul, li se redase viitorul. Fremătau de nerăbdare. Aveau să cunoască aventura. Și un scop. Războiul îi vindeca precum un medicament miraculos. Le reda tinerețea, vigoarea trupurilor, fierberea sângelui în vine, picioare pentru a alerga, brațe pentru a se bate, pentru a trage, pentru a gâtui. Le reda sexul, cel dintâi, acela viril, unicul care devine erect în luptă. Le dăruia măreția, idealul, devotamentul. Țelul. Fie că aveau să trăiască ori să moară, urmau să fie binecuvântați de națiune. Un țel.

Hitler aproba toate acele idei fiindcă se afla într-o stare de spirit aptă de a aproba. Cu toate acestea, spre deosebire de ceilalți, respingea nesiguranța, aventura, sărăcia și neadaptarea socială.

Ce căuta la München? Reedita eșecul de la Viena.

După patru ani petrecuți în căminul pentru bărbați, împlinise în sfârșit vârsta – douăzeci și patru de ani – la care putea pune mâna pe moștenirea rămasă de la tatăl său. Primise opt sute nouăsprezece coroane și nouăzeci și opt de helleri, lichidare a moștenirii lui Alois Hitler, prin decizia pronunțată de tribunalul sectorului Linz pe 16 mai 1913. Fără a-și anunța colegii de cămin, pentru a scăpa de plata unei petreceri de adio, a dispărut, și-a investit o parte din bani într-un bilet pentru München și restul pentru a-și închiria o cameră împreună cu un comis-voiajor pe care-l cunoscuse în tren. Înarmat cu banii,

fără a mai aştepta nimic de la notari, nu a lăsat nici o adresă, în speranţa că va scăpa de obligaţiile militare austriece. Totuşi, prin intermediul fişei de la poliţie, administraţia din Austria a dat de el în Germania. Îşi pledase cauza susţinând că era un artist visător şi prea obsedat de propria misiune pentru a mai sta să completeze hârţoage la timp. Apoi a postit cincisprezece zile înainte de a ajunge, clătinându-se pe picioare, în garnizoana din Salzburg, unde a fost reformat, în februarie 1914, pentru constituţie fizică şubredă.

La München a cumpărat ilustrate şi s-a apucat din nou să le copieze. Foarte repede, umblând prin restaurante şi magazine, a găsit şi achizitori. Galeria Stuffle, din Piaţa Maximilian, a hotărât chiar să-i vândă câteva pânze, în special datorită subiectelor – primăria, Teatrul Naţional, străzile vechi şi pieţele – şi a preţului modic cerut de Hitler. Fără să se mai gândească măcar să evolueze, practica pictura fără umbră de pasiune, ca un mic negustor care-şi câştigă şi el, astfel, banii necesari supravieţuirii. Mai mult socotea decât imagina: vânzând între cinci şi douăzeci de mărci tabloul, dacă ar fi reuşit să plaseze măcar douăsprezece, ar fi însemnat să câştige optzeci de mărci pe lună, din care şase mărci chiria, treizeci de mărci mâncarea, întrucât cu o marcă putea lua două mese pe zi, cinci mărci materialele, deci i-ar mai fi rămas bani pentru igiena personală, pentru zilele în care dorea să citească presa prin cafenele şi pentru biletele fără loc la operă, în două sau trei seri. Când mai avea nevoie de-o duşcă de vis, îşi zicea că avea de ales, pentru viitor, între arhitectură şi politică. Dacă l-ar fi întrebat cineva, nu ar fi îndrăznit să mărturisească faptul că mai degrabă arhitectura ar fi ales, nu politica, fiindcă se ştia prea neîndemânatic pentru a putea vorbi în public. Numai că nimeni nu-l întreba...

Sosirea lentă şi a războiului îl schimbase. Intoxicat de presă, vorbind puţin şi citind mult, se instalase într-o lume care nu exista, sau poate doar prin birourile redacţiilor, o lume compusă din câteva linii simple, cea mai mare parte politice, în care Wilhelm II se tutuia cu Franz Joseph, în care Ludovic III al

Bavariei juca rolul de văr bogat din provincie, în care franţuzul era imperialist, englezul arogant, sârbul însetat de sânge, o lume cu contururi limpezi şi în culori primare al cărei schematism se voia însuşi sensul esenţial al lucrurilor, al cărei simplism flata inteligenţa ignorantă a cititorului, a cărei neîncetată repetare trecea drept adevăr, al cărei dinamism nu era decât propagandă. Întrucât întreaga presă dorea războiul, fie ea ofensivă ori defensivă, într-o bună zi, la o cafea cu lapte, Hitler a hotărât şi el că războiul era necesar. L-a vrut. Apoi l-a dorit. Apoi a aşteptat, căci guvernele nu se grăbeau. Dintr-odată, el, care se sustrăsese obligaţiilor militare, a explodat de bucurie – amestec de exacerbare şi de orgoliu că avusese dreptate înaintea lor – atunci când Franz Joseph al Austriei, apoi kaiserul Wilhelm şi, în sfârşit, şi Ludovic III al Bavariei şi-au trimis oamenii la luptă. Nu avea nevoie de altceva decât de război pentru a se extrage din singurătatea lui înfiorătoare, pentru a empatiza cu ceilalţi. Şi, mai ales, nu avea nevoie de altceva decât de război pentru a-şi alimenta idealismul.

— Băieţi, rândul ăsta-l dă patronul!

Tinerii l-au aplaudat pe patron, mulţumindu-i pentru generozitate, prea beţi pentru a pricepe că hangiul dădea berea din cauza mustrărilor de conştiinţă pe care le avea că nu plecase la război.

S-au despărţit îmbrăţişându-se. Şi-au promis să se revadă pe front. Şi-au jurat să mănânce împreună creier de franţuz. Şi-au mai spus o dată numele pentru a nu le uita. Alcoolul augmenta totul, voci, emoţii, îmbrăţişări, dar şi arunca totul în canalul uitării.

A doua zi, pe Hitler îl durea capul, rămăsese doar cu o amintire confuză a zilei anterioare, dar şi cu nevoia irepresibilă de a se întoarce în lumea aceea vie, caldă, în care bărbaţii comunicau cu atâta entuziasm.

S-a repezit, cu livretul militar în buzunar, către o cazarmă şi şi-a încercat norocul, profitând de confuzia generală. Sergentul de la recrutări, depăşit de mulţimea de solicitanţi şi teribil de mahmur şi el, nu s-a uitat prea atent la documentele lui

Hitler, care s-a ferit să precizeze că era austriac. Cu inima bătându-i mai să-i sară din piept, Hitler a ieşit orbit în curtea însorită: reuşise să se înscrie în armata germană.

Renăştea. Fusese rebotezat. Iată-l, de acum, soldat german. Îşi câştigase dreptul de a fi.

Zilele următoare a fost reţinut în cazarmă pentru a fi supus unei pregătiri accelerate. Bătea pas de defilare. Spăla duşurile. Trăgea cu puşca. Se căţăra. Se târa. Trezindu-se la şase dimineaţa şi culcându-se la nouă seara, îşi dăruia în întregime trupul, timpul şi energia. Seara, avea dreptul la raţie dublă: friptură de porc şi salată de cartofi. Nu mâncase niciodată atât de bine. Deocamdată, trăgea cu arma în ţinte, dar, peste puţină vreme, va avea dreptul să tragă în oameni.

— Mulţumesc cerului că mi-a permis să trăiesc o asemenea epocă! murmura seară de seară, lăsându-se rupt de oboseală pe salteaua de paie.

*

Într-o seară de toamnă, la Bazancourt, orăşel din Champagne, un grup de soldaţi odihniţi au coborât din tren.

Incredibilul căpăta formă chiar acolo, pe peron: Adolf H. era pe front. În ultimele săptămâni, la cazarmă, în timp ce se încerca transformarea lui în soldat, în timp ce se încerca să i se anuleze orice urmă de personalitate şi de iniţiativă, se crezuse căzut în capcana unuia dintre visele sale.

Mica gară veselă părea un decor de operetă. A pus ultimul piciorul pe scândurile pasarelei.

Camarazii lui încremeniseră. Ciulindu-şi urechile. Se putea deja percepe, la orizont, mormăitul îndepărtat, surd, al frontului. Un huruit înfundat. Ai fi zis că întreg câmpul respira un aer greu.

— Adunarea! În coloană câte patru!

Pe Adolf cascada de ordine aproape că l-a liniştit. Căci acoperea rumoarea care-l îngrijora. Cizmele grele, cu crampoane, răsunau pe şosea. Şi ele acopereau zgomotul. Cum de fusese po-

sibil să se alarmeze de un mormăit atât de slab şi de puţin real, pe care şi cele mai mărunte sunete îl puteau înăbuşi? Nu trebuia să se lase furat de imaginaţie, fiindcă numai aceasta îi trezea frica.

Cerul a căpătat culoarea prunei. Trupa mai avea de străbătut câteva sate. Trecând prin faţa unor ţărani francezi care, din prag, se uitau la ei cu o curiozitate anxioasă. Pâlcuri de găini cârâiau indiferente. Pământul se înnegrise. Contururile dispăreau. Înainte de a se fi făcut întuneric, trupa s-a oprit într-un grajd.

Lăsând jos raniţa şi arma, Adolf a inspirat lacom mirosul de fân încins. În mirosul fierbinte de fermentat regăsea senzaţii din copilărie, de la vârsta fragedă a lipsei de griji. Soldaţii îşi spuneau poveşti picante. Râdeau, mâncau, beau.

Însă imediat ce s-a dat ordinul de culcare, relaxarea datorată berii şi tocanei de porc s-a evaporat. Auzeau canonada. Huruitul grav şi continuu se definea, se fragmenta în lovituri separate, în valuri, baterii iritate, tăceri urmate de explozii de violenţă. Simfonia metalică a frontului dezlănţuia nuanţe îngrozitoare, dinamica morţii. Au adormit cu greu.

A doua zi i-a trezit un soare strălucitor. Ciocârliile se ridicau spre cerul liniştit. Nu se auzea nimic altceva în afara sunetelor naturii din zori. Adolf se întreba dacă nu cumva ziua trecută se lăsase pradă capriciilor propriei imaginaţii.

Au pornit-o iarăşi la drum. În două ceasuri trebuiau să ajungă în tranşee. Regiunea Champagne era frumoasă şi parfumată. Adolf regăsea plăcerea plimbărilor pe care le făcea alături de mama sa.

După care natura a început să devină neliniştitoare. Găuri, arbori prăbuşiţi, arbori despicaţi. Câmpurile erau scalpate: nici vorbă de iarbă, doar pământ roşu şi gol. O reţea incoerentă de tranşee abandonate sfâşia spaţiul. Din crângurile îndepărtate venea pârâitul sec al împuşcăturilor. Natura părea bolnavă.

Două camionete cu motoarele tuşind s-au repezit spre ei, dinspre front, cu toată viteza. Când au trecut prin apropiere, lui Adolf i s-a părut că de sub prelate ieşeau ţipete înfundate.

După care au apărut și răniții, pe jos, câte unul, câte doi, apoi în grupuri, tot mai numeroși, clătinându-se, șchiopătând, care cu o cârjă, care cu două, care ajutați de alții. Trăgându-și glezna imobilizată, trăgându-și piciorul inert, dezarmați, cu hainele descheiate, cu părul lipit de frică, se uitau la cei nou veniți. Nu-și mai dezlipeau privirile de la corpurile proaspete, intacte, valide. Se mirau? Să fi fost cu putință să meargă cineva atât de ușor? păreau să întrebe pleoapele înnegrite. Adolf și-a întors capul.

Soseau acum cei răniți la față. Care aveau fruntea legată cu pansamente ori maxilarul ținut cu fețe maronii de la sângele coagulat. Febra le bulbucase ochii. Se uitau arțăgoși la cei noi, părând a zice: „Ia-ndrăznește tu să te uiți la mine! Ia-ndrăznește să-mi spui că sunt rănit." Suferința le săpase obrajii bărbătești, dar capul, uriaș din cauza bandajelor, le dădea aspectul unor bebeluși monstruoși.

Urcau acum drumul tărgile, purtate de niște băieți înalți, sănătoși, a căror sprinteneală avea aerul unei excepții scandaloase. Unii dintre răniți dârdâiau sub o grămadă înnoroită de haine, alții își țineau pe burtă tampoane de vată pe lângă care se scurgeau sângele și mațele, alții își încleștau mâinile pe lemnul tărgii de parcă s-ar fi temut ca, după ce încasaseră gloanțele, să nu fie acum răsturnați pe drumul plin de pietre, alții încremeniseră într-un calm înfricoșător, lăsând viața să le scape prin rană. Toți ridicau privirile către nou-veniți. Adică cum, încă sunt întregi? păreau a zice. Pentru cât timp?

În sfârșit, batalionul s-a apropiat de câmpul de luptă și a descoperit noii răniți proaspeți, cei încă neîmpodobiți în costumația de rănit, fără bandaje, fără turban, fără pansamente, fără miros de iod. Un sergent cu umărul gras și alb săpat de explozia unui obuz. Un soldat cu pântecul despicat, care încă-și mai ținea intestinele-n mâini. Un adolescent fără nas, cu o gaură căscată-n mijlocul feței, din care țâșnea sângele, din care aerul expirat se ridica în bășici.

Medici, infirmieri și brancardieri alergau de la unul la altul. Era o adevărată harababură. Unele gemete erau de nesuportat.

Rezerviștii au ajuns la regimentul de care aparțineau. Adolf i-a zărit imediat pe Neumann și pe Bernstein. S-au aruncau unii în brațele altora.

— Băieți, ce fericit sunt! Mi-a fost teamă că o să nu vă găsesc... răniți...

Era cât pe ce să spună „morți", dar se abținuse. Cuprinși de bucurie, Neumann și Bernstein însă nu-și dăduseră seama.

— Bun venit în infern! a strigat Bernstein.

Au izbucnit în râs.

— Bun venit candidaților la răni, infirmitate, moarte, a zis Neumann. După cum vezi, precedenții laureați pleacă.

Și au râs din nou.

— Nu sunt decât două moduri de a rămâne: să supraviețuiești ori să crăpi.

— Alege.

Și iar au râs...

Adolf nu îndrăznea să le spună că-i regăsea ciudați, altfel. Ei, și nu era vorba doar despre uniforma cu crustă de noroi, nici despre bărbile de pustnici, despre pielea galbenă, cam ca de ceară, nici despre cearcănele vineții, ci despre...

— Dizenterie, a zis Neumann îngustându-și privirea.

— Poftim?

— Ceea ce vezi sunt efectele dizenteriei. Avem stomacul ars. Zilnic stau câte-un ceas pe vine. Nici nu știu de ce-mi mai trag izmenele.

Adolf a fost șocat. Niciodată, înainte, Neumann nu mai spusese „izmene", niciodată nu menționase că are probleme cu stomacul, niciodată nu ar fi amintit cum era el pe cale să...

— O să te obișnuiești, a conchis Neumann, care, hotărât lucru, îi citea gândurile.

Căpitanul a ordonat adunarea. A trecut prin fața lor, le-a explicat ce urma să se întâmple, le-a promis că la noapte vor primi botezul focului.

— Ei, ia ziceți, avem vreun artist printre noi? Cine e muzician sau pictor?

Adolf, încântat de ideea că, poate, avea să i se dea o funcție demnă de el, a făcut un pas afară din coloană.

— Nu te duce, i-a șoptit Bernstein.

Căpitanul s-a apropiat și i-a zâmbit lui Adolf.

— Treci la curățat cartofii! Avem nevoie de mâini experte la bucătărie!

Și a plecat. Neumann și Bernstein râdeau văzând mutra jalnică a lui Adolf.

După siestă, Adolf s-a dus lângă prietenii lui, care țineau să-i explice cum se poate proteja în timpul luptei.

— Dacă ești miop mai poți face războiul, dar dacă ești surd, în nici un caz. Pericolele le detectezi cu urechea. Ca oricărui nou-venit, o să-ți înghețe sângele-n vine la sunetele mai puternice, ca de rezervoare uriașe de cărbuni. Greșeală. Aia-i orga. Ceremonialul. Pompa. E de tot efectul, dar de fiecare dată cade undeva, mai departe. Urechea trebuie să-ți fie atentă la șuierături, la miorlăituri, la tot ce țiuie sau susură. Poți evita fuzantele, nu percutantele, bilele care țâșnesc din șrapnel, alicele de la explozie, scânteile care despică aerul înainte de a-ți despica ție carotida. Așadar, Adolf, m-ai înțeles: nici orgile, nici timpanele, ci harpa și piculina... Clar?

Neumann aștepta răspunsul. Amețit, Adolf a clătinat din cap.

— Oricum, o să rămâi cu noi, a spus Bernstein.

Adolf pândea crepusculul. Viața lui din ultimele săptămâni se îndreptase către această noapte. Deși în sine o refuzase mereu, totuși o aștepta cu nerăbdare. Va fi poate ultima lui noapte pe pământ? Avea nevoie de sens, iar noaptea aceea avea să dea un sens abandonării artei, mobilizării, lunilor de instrucție, călătoriei cu trenul, regăsirii cu Bernstein și Neumann. Intra pe un teritoriu sacru.

În sfârșit cerul s-a stins, culorile s-au întunecat.

Tenebrele au cucerit totul.

Un șuierat. Un cartuș de semnalizare s-a aprins pe cer și și-a răspândit lumina spectrală. Timpul s-a oprit. Pământul părea de mercur. Nimic nu mișca, de parcă însuși peisajul ar fi stat la pândă.

Întunericul s-a făcut și mai dens.

Dintr-odată a început să se tragă. Din toate părțile sforăiau tunurile, trosneau mitralierele. Cartușe de semnalizare albe. Roșii. Verzi. Adolf nu mai deosebea exploziile produse de tunurile germane de exploziile obuzelor dușmane, care-ți spărgeau urechile.

— Lasă capul jos! i-a strigat Neumann.

Pe deasupra lui, roiuri de gloanțe și de tot felul de proiectile treceau în toate părțile, bondari în căutare de victime, incoerente, șuierătoare, țiuitoare, perfide.

Un soldat de lângă el a țipat. O scânteiere îi retezase gâtul. Sângele țâșnea din arteră viu, fluid, nerăbdător parcă. Bărbatul s-a prăbușit. Să fi murit?

— Pe-aici!

De unde venea ordinul? Adolf l-a urmat pe Bernstein. După cine alergau? Unde se duceau? Călcau pe ceva moale. Un pântece. Cel al unui trăgător prăbușit. Care nu mai simțea nimic. Au mers mai departe.

Pământ împroșcând înaintea lui. O ploaie de bulgări de pământ. Un obuz care căzuse nu departe. Și nu explodase.

— Înainte!

Unde s-or fi ducând? Acolo unde e mai bine? Acolo unde e mai îngrozitor?

Deasupra tranșeei se rostogolește un foc continuu, aerul trosnește de nori de oțel. Adolf nu înțelege nimic. Norii vin din toate direcțiile, de la est, de la vest, de la nord, de la sud. Oare toată lumea trage pe deasupra? O fi dirijând cineva totul? O fi existând vreun plan? Sau jocul constă în a face cât mai mulți morți?

Totul sforăie. Totul zbârnâie. Totul crapă.

— Poziție de tir!

Adolf se lipește de peretele tranșeei. Trebuie să tragă. În cine? Nu vede nimic. În față? Acolo? Trage.

Un mitralior își reia locul nu departe de el. Instalându-se confortabil în spatele mașinăriei de împrăștiat moarte, ca un bancher la birou, trage din adăpost fără probleme.

Adolf constată liniştit că trage bine, în aceeaşi direcţie cu acesta.

— Pe-aici!

Încă un ordin. De unde-or fi venind ordinele astea? O iau pe altă cale. Ca s-ajungă unde? Adolf îl urmează pe Bernstein. Se-nvârt. Şi iar se-nvârt. La dreapta. La stânga. La dreapta. La dreapta. Nici nu mai ştie dacă, de-acum, este aproape sau departe de duşman.

Aici vacarmul e mai puţin asurzitor. Sau poate s-a obişnuit?

— Ascultă bine, îi zice Bernstein la ureche.

Adolf începe să descifreze zgomotele. Percepe mai întâi răgetul tunului, apoi geamătul obuzului în zbor. Căderea. La trei secunde după contactul cu solul, obuzul produce o explozie uriaşă. Are senzaţia că un stol gros de păsări se repede la el, o hoardă şuierătoare şi ciripitoare.

Îi zâmbeşte lui Bernstein drept mulţumire. *Formidabil. De-acum îmi voi prevedea moartea cu trei secunde mai devreme.* Feţele le sunt verzui sub lumina lividă a cartuşelor de semnalizare.

Focul este reluat cu violenţă. Pământul se cutremură. Asta-i apocalipsa. Din tranşee ţâşnesc urlete. Soldaţii cad. Grinzile se prăbuşesc. Sacii explodează. Adolf închide ochii. Cum să te aperi când te găseşti în craterul unui vulcan care erupe?

— Pe-aici!

Ceee? Alt ordin? Cineva care poate pretinde că pricepe ceva din ce se-ntâmplă?

La intrarea în tranşee sunt două cadavre. Au păşit peste ele. Două cadavre. E de mirare că nu sunt mai multe.

Obuzele parcă sunt mai grele aici. Pământul se cutremură mai tare, mai apăsat.

— Pe-aici!

Labirint. Alergare. Alte cadavre peste care trebuie să păşească. Sunt plini de pământ, prinşi într-un haos de scânduri şi de saci.

Merg mai departe.

Pe cărările astea sunt mai puține explozii, nu lipsesc însă salvele seci de mitralieră și tirurile de puști. Care par o descărcare ca după uragan. Să fi ajuns mai în spate?

Dimpotrivă. Grupul lor se află foarte aproape de dușman.

— Atacăm!

Se pune problema să se trimită câțiva oameni cu grenade, care se vor strecura târâș, pe lateral, pe când ceilalți vor deschide focul frontal.

În plin conciliabul, unul dintre soldați scoate un țipăt. Un mic bulgăre negru, scuipând un jet de scântei, i-a ajuns pe burtă. Grenada explodează. Se prăbușește, iar intestinele îi împroașcă pe ceilalți.

Adolf vede apărând un chip deasupra lui, un chip enorm, verde în lumina voalată a lunii, cu ochi rotunzi, holbați de groază și de cruzime. Adolf urlă și trage. Bărbatul se prăbușește uimit. Brațele îi spânzură în tranșee.

Bernstein și ceilalți țâșnesc și trag în comandoul care dăduse peste ei.

Înspăimântat, Adolf își privește mortul, primul lui mort. Își amintește privirea lui, părea mai speriat decât el. Începe să tremure convulsiv. Frisoanele îl străbat ca niște gloanțe.

— Nu te mai gândi. Vino. Și trage.

E Bernstein, care l-a prins și-l împiedică să intre în transă. Adolf se sprijină cu spatele de peretele tranșeei și trage ca turbat. E salvat. Nu-i mai e frică. E cuprins de furie.

— Sunt terminați. Hai acum pe-aici.

Numai și numai ordine. De unde veneau?

Adolf se agață de Bernstein. Nu mai stă pe gânduri. Vrea să ucidă pentru a nu fi ucis. Vrea să fie cât mai violent cu putință. Da. Maximum de violență. Altfel, e un om mort.

— Voi, pe-acolo.

Sunt șase, printre care Bernstein și Adolf. Trebuie să se cațere pe-aici, pentru a-și arunca grenadele în mitraliorul dușman. Trebuie s-o facă rapid, stând la pământ, pentru a evita mitraliera, să nu mai facă nici o mișcare imediat ce un cartuș de semnalizare se-aprinde deasupra câmpului.

Se ridică peste marginile gropii. Francezii nu par să-i observe, nu reacționează.

Se cațără.

Înaintează siguri pe ei.

Dintr-odată, un geamăt, un șoc.

— Un obuz! murmură Bernstein.

Proiectilul însă se înfige în pământ fără a exploda. Oamenii așteaptă patru secunde, zece, douăzeci, apoi, liniștiți, încep din nou să se târască.

Sosește un alt obuz. Adolf îl aude clar. Vine din spate. E un obuz german. Ce tâmpenie: o să moară din cauza unui obuz german.

O văpaie roșie. Șuierături. Adolf se lipește de sol. Strânge pământul în brațe ca pe o mamă. Îl îmbrățișează pentru ca acesta să-l apere.

Niște oameni urlă. Au fost loviți.

Lui Adolf nu-i vine să creadă. Nu-l doare nimic.

— Bernstein?

— E-n regulă. Tu?

— Merge.

Însă, alarmat de strigăte, focul artileriei franceze reîncepe. Numai că trag în direcția greșită. Încă nu au descoperit grupul de comando.

— Ia-te după mine.

Bernstein s-a ridicat și-a-nceput să alerge. Adolf îl urmează. Fug cu sufletul la gură.

Explodează un obuz. Apoi alte două.

Se declanșează bombardamentul. Cartușe de semnalizare urcă din toate părțile și sfârâie sub parașutele lor de mătase. Mitralierele pârâie. Gloanțele vin spre ei. Au fost reperați.

— La pământ!

Bernstein sare într-o groapă de obuz. Adolf se aruncă și el la pământ.

Ofensiva s-a dezlănțuit. Malul de pământ de care s-au lipit se cutremură de parcă s-ar afla înăuntrul unei mine care se prăbușește.

Adolf aude un țipăt la marginea gropii. Un bărbat cade peste el. Se trezește cu el în spate. Trupul îi e greu, prea greu, și craterul fiind strâmt, nu are loc să se miște.

Adolf nu poate gândi. Îi e prea frică. Mastodontul care agonizează de parcă ar fi sudat de el îi macină nervii. Bărbatul tresare, apoi se prinde de el ca o ventuză uriașă, inertă și încă și mai grea. Trebuie c-a murit. Cine să fie?

Adolf urlă disperat. Pute. Fesele-i ard. Pantalonii sunt uzi. A făcut diaree-n pantaloni. Lucru care i se pare mai grav decât tot ce s-a întâmplat mai-nainte. Geme ca un copil.

— Bernstein, am făcut pe mine.

Bernstein zâmbește tandru.

— Ăsta e botezul focului. Am trecut toți prin asta.

Adolf tace.

De s-ar termina odată totul! De ce ar mai ține noaptea asta? *Oricum, suntem condamnați. Că azi, că mâine, că peste zece zile sau zece secunde, tot o să crăpăm mizerabil. De ce să mai așteptăm?* Dacă se roagă să se întâmple ceva, despre asta este vorba. Despre moarte. Și repede.

Dar cui să se roage? Lui Dumnezeu... Adolf însă nu a crezut niciodată și doar n-o să-și schimbe acum părerea. Lui Bernstein? Da, dacă tot trebuie să se roage cuiva, atunci lui Bernstein i se va ruga. Numai că Bernstein nu este decât un biet om la fel ca el, puțină carne goală și tremurătoare sub furtuna de oțel. Cum să scapi din cataclism doar cu amărâta asta de piele omenească pe tine?

Adolf fierbe de frică și de furie. De spaimă că totul nu va merge destul de repede, că lui Bernstein îi va lua prea mult până să moară. De furie împotriva ambelor tabere, și a francezilor care trag în ei cu mitralierele, și a nemților care-i bombardează. Nimeni nu conduce războiul ăsta. Și toată lumea îi îndură consecințele. Nu vezi în cine tragi. Nici dușmanii, nici camarazii nu au timp să vadă un chip decât în clipa în care persoana e deja moartă. Lucru care depășește orice închipuire. Omul a pus la treabă forța industriei sale, toate produsele metalurgiei, dar, exact ca ucenicul vrăjitor, nu mai controlează

nimic din ceea ce a declanşat. De acum, oţelul şi focul, ca pentru a se răzbuna, par a ieşi singure din măruntaiele pământului.

Pe buza craterului, gloanţele împroaşcă bulgări de pământ. Măcar de nu ar arunca cu grenade în ei.

Adolf se surprinde dorindu-şi din nou să trăiască. Se uită la Bernstein, care la rândul lui îl priveşte. Simt aceeaşi emoţie. Aşteptând timpul s-o ia la fugă din groapa aia. Sentimentele le sunt puternice, însă ei nu-şi mai aparţin. Instinctul de a trăi îi transformă în animale. Instinctul de a trăi transformă totul într-o luptă fără sfârşit.

Bombardamentul se îndepărtează, apoi slăbeşte în intensitate.

Adolf, rămas tot cu povara cadavrului care-i blochează spinarea, simte un fel de relaxare, destinderea de după furtună. A scăpat de încordarea nervilor. Aproape că se simte în formă.

La orizont se zăreşte o dâră de lumină.

— Repede! Se face ziuă, să ieşim!

Bernstein alunecă afară din groapă. Adolf trebuie ca mai întâi să scape de povară. Când uriaşul cade sub el, ezită pentru o clipă să-i privească faţa, apoi se străduieşte să-l recunoască: mortul este unul dintre cei şase membri ai grupului de comando. Ochii galbeni, întredeschişi, par de ambră. Un punct roşu îi păteză fruntea. Sângele s-a-ntărit pe mustăţi. Îl lasă-n băltoacă şi-l urmează pe Bernstein.

Adolf are sentimentul că se întoarce acasă, unde va fi în siguranţă. Cu toate astea, şanţul dă pe-afară de trupuri torturate. Unii trăgători mai sunt în viaţă, alţii au murit, rămânând în aceeaşi poziţie, în picioare, lipiţi de perete, cu faţa spre duşman. Numai imobilitatea totală, rigiditatea îţi permite să faci deosebirea dintre vii şi morţi.

Zorii aduc o lumină cenuşie. Ciocârliile se ridică nepăsătoare spre cer, insuportabile, cu un freamăt care, de acum, lui Hitler îi aminteşte de proiectilele din noaptea trecută.

Priveşte câmpul care-i desparte de duşman. Gropi. Fiare. Ţăndări. Cadavre. Membre răspândite peste tot. Şi, în mijloc, câţiva răniţi care gem şi strigă după ajutor în diferite limbi.

Bernstein se apropie şi-l strânge bărbăteşte de umăr. Adolf zâmbeşte, încercând să-şi arate întreaga lui recunoştinţă, fiindcă nu-şi mai găseşte cuvintele. Grav, Bernstein înţelege şi-i trage una prietenească. Amândoi au lacrimi în ochi.

Pentru a nu ceda emoţiei, Bernstein întoarce privirea către locul măcelului, de unde se ridică tânguirile, şi explică:

— Vor fi lăsaţi să crape.

— La drept vorbind, Bernstein, nu crezi că e mai bine să ieşi din războiul ăsta mort decât viu?

Bernstein îşi aprinde o ţigară. La Viena nu fuma.

— Problema omului e că se obişnuieşte cu orice.

— Crezi?

— Ba chiar chestia asta se cheamă inteligenţă.

Trage fumul şi se strâmbă. E limpede că nu-i place tutunul. Îşi continuă ideea.

— Tocmai ne-am petrecut o noapte inteligentă, într-un mediu inteligent, profitând de cele mai noi produse ale inteligenţei tehnice şi industriale. Ce orgie a inteligenţei!

Un rănit ţipă sfâşietor, mai degrabă ca un copil decât ca un adult. Bernstein îşi aruncă departe ţigara.

— Ia uite-l şi pe drăgălaşul meu.

Un motan tigrat, cu o ureche smulsă, îşi face apariţia arcuindu-se, torcând, de sub grinda exterioară a tranşeei. Freamătă la chemările blânde ale lui Bernstein.

Până la urmă coboară şi se freacă de bocancii lui. Adolf observă că nu mai are decât o jumătate de coadă. Bernstein se lasă pe vine şi-i mângâie fruntea triunghiulară. Motanul nu-şi mai încape în piele de plăcere.

— Cotoiul ăsta trece de la o tabără la alta. Are prieteni de ambele părţi. Ştiu că nu sunt singurul om din viaţa lui, dar, crede-mă, suport destul de bine situaţia.

Spunând-o, Bernstein îi zâmbeşte lui Adolf.

Pentru întâia oară, Adolf are senzaţia că-l regăseşte pe Bernstein cel rău pe care-l cunoscuse la Viena. Se lasă în genunchi

și mângâie la rândul lui pisoiul schilod, care imediat îl adoptă și pe el.

— Cotoiul ăsta nu face nici o deosebire între mângâierile franceze și mângâierile nemțești, murmură Bernstein. Nimic n-a înțeles din război.

— Deci a înțeles totul.

Cei doi prieteni își zâmbesc în sfârșit ca pe vremuri, complice, pe deasupra felinei leșinate de plăcere.

*

Hitler simțea pentru întâia oară binefacerile urii. Acum, că dușmanul era definit, respira mai ușor. Slavii? Niște brute însetate de sânge. Englezii? Niște șerpi reci și cruzi. Francezii? Niște imperialiști lacomi și aroganți. Iată singurele nuanțe pe care i le oferea repulsia. Cine era de partea binelui? Germania și nimeni altcineva decât Germania. Cine era de partea răului? Tot restul. În sfârșit își formase propria concepție despre lume. Nu-și mai pierdea timpul gândind. Îi lăuda vreun camarad virtuțile vinului franțuzesc? Îi răspundea că nimic nu era mai presus de vinurile de Rin. Insista altul amintind vreo delicioasă brânză franțuzească? Îl făcea trădător. I se vorbea despre curajul dușmanului? I-o întorcea că nu trebuia confundat curajul cu barbaria. Răspunsurile îi veneau cu ușurință, iar el, care fusese întotdeauna greoi și încet în conversații, ajunsese un izvor de fraze, opinii și sloganuri. Generos. Inepuizabil. Înțelesese că în fața oricărei întrebări trebuia să fie părtinitor. Acesta era prețul fericirii. Și al liniștii. Hitler se desprinsese de îndoială, de nuanță, de orice exigență pe care foștii lui profesori le asociau prostește cu inteligența critică și care, de acum, nu i se mai păreau decât simptome ale degenerescenței. Intelectualii aceia nu erau decât niște creiere uscate, golite de senzații, deconectate de la inimă. Niște bolnavi. Niște moși. Niște muribunzi. Dovedind slăbiciune. Da, Nietzsche avea dreptate. Niște ființe slabe care încercau să-i tragă după ele pe cei puternici și sănătoși pe terenul slăbiciunii lor, făcând să le treacă lumea plină de idei debile drept spirit al adevărului. Adevărul? Cine are ne-

voie de adevăr? De ce să laşi liber un adevăr care se arată favorabil duşmanului? Nu e nimic de făcut. Nu trebuie urmat decât adevărul care ne este favorabil. Nouă. Germania mai presus de orice. De orice.

După câteva săptămâni de instrucţie, Hitler şi ceilalţi „furioşi voluntari" au părăsit Münchenul şi au luat-o pe valea Rinului spre vest. Lui Hitler fluviul îi trezea o emoţie aproape religioasă. Rinul înainta, larg şi maiestuos, cu minunata sa apă verde, cu pădurile care se ridicau ca nişte perdele mari şi întunecate deasupra satelor liniştite, îmbăiate în razele soarelui, pline de ghirlande de flori, de unde ţâşneau ba o clopotniţă, ba sunetul de clopot, ba vreo veche arie cântată la pian. Aceasta era Germania, sângele său de smarald, Graalul său. Avea să se bată pentru a o apăra. Pieptul îi era prea strâmt pentru a cuprinde atâta entuziasm. *Măcar de n-ar câştiga Germania prea repede.* Când smulgea presa din mâna vânzătorilor care-şi strigau marfa în gura mare şi când citea titlurile tipărite cu litere de-o şchioapă, anunţând victorii sau glorificând eroi, amărăciunea îşi adăuga stropul de gust în sincera lui bucurie. Fiecare nou triumf îl neliniştea. Nu cumva avea să sosească prea târziu pe front?

Trenul l-a lăsat în Flandra, într-o noapte rece şi umedă. Când trupa mărşăluia pentru a ajunge la locul de campare, în apropiere de Ypres, a răsunat o bubuitură, un obuz a trecut pe deasupra lor şi a explodat în spatele coloanei. Fulgere... Schije... Zece oameni morţi pe loc. Fumul şi praful încă nu se risipiseră când Hitler a urlat:

— Uraaa!

Două sute de gâtlejuri au repetat imediat:

— Uraaa!

Hitler exulta: ah, nu era prea târziu.

Au ajuns la graniţa unde pârâiau gloanţele, zumzăiau tunurile, ofiţerii îşi scuipau plămânii, răniţii scânceau, corpurile căzute agonizau în afara tranşeelor. Şi aici, într-un adăpost improvizat din scânduri prost îmbinate, legănat de zgomotul războiului, Hitler şi-a dormit în sfârşit somnul celui Chiar-la-timp-sosit.

A doua zi s-a trezit și a alergat să admire viața din tabără.

Ivindu-se din kilometrii de tranșee, de pe cărările înguste și din șanțuri, brancardierii, cu cefele roșii și asudate, aduceau în grabă soldații căzuți în noaptea aceea, triau morții și răniții.

Medicii și infirmierii nu pierdeau nici o clipă. În spatele lor se înțepa, se amputa, se evacua. Foi de cort acopereau morții ca un lințoliu; un secretar nota numele celor dispăruți, un altul urma să le scrie familiilor; un sergent le redistribuia bocancii, armele și centiroanele, tot ce nu fusese avariat. Era momentul când soseau ofițerii de geniu, inginerul cu fortificațiile, cel cu apele. Ca profesioniști ce se aflau, nu luau în considerare câmpul de luptă decât în funcție de specializarea lor, dând ordine unor grupuri de muncitori, fiindcă trebuia săpat, săpat din nou, ridicate adăposturi, reclădite altele, construite socluri de beton, reconstruite altele, zidite, susținute, ridicate, nivelate, tencuite, terasate, excavate, forate noi puțuri, săpate noi canale de scurgere, reparate cele vechi, închise tranșeele utilizate drept latrine și deschise altele. Detașamentele de muncitori, bătrâni care se clătinau pe picioare, invadau galeriile ca niște furnici, curățând totul. Șefii de la artilerie verificau ca mitralierele să nu fi ruginit. Ofițerul cu protecția împotriva gazelor declanșa câte o alarmă falsă pentru a controla dacă toată lumea avea masca, înjurându-i pe cei cărora le lua mai mult de cincisprezece secunde pentru a și-o pune. Sosea curierul. Bucătarii le dădeau câte-o găleată de pâine înmuiată în lapte cald. Totul era admirabil, o organizare minunată. Hitler era cucerit de o asemenea dovadă de inteligență, de mobilizarea tuturor competențelor, de acea societate perfectă, de acea societate totală.

Fusese numit curierul batalionului 1 din regimentul 2 infanterie. Era însărcinat să comunice soldaților ordinele statului-major. Asculta ordinele directe ale plutonierului-adjutant Hugo Gutmann, un bărbat frumos, brunet, cu mustăți lucioase, cu tors impunător – umeri largi și talie subțire –, cu privirea limpede, cu voce puternică, subofițerul ideal, un subofițer ca-n gravuri, pe care Hitler deja îl idolatriza.

— Spune-le oamenilor că botezul focului va avea loc peste patru zile.

Patru zile însemnau o aşteptare insuportabilă.

Hitler şi-a umplut timpul stând de vorbă cu soldaţii care erau pe front de mai multe săptămâni. Se aştepta să asculte poveşti eroice, dar a dat numai de oameni simpli, porniţi să se tot plângă de ceva, preocupaţi doar de detaliile vieţii cotidiene – ora supei, calitatea supei – şi, la început, a fost dezamăgit. După care a constatat că acelor oameni nu le plăcea să vorbească despre luptele care aveau loc noaptea. *Normal! Nu se-mbată cu vorbe, ca ăi din spatele frontului. Doar sunt direct în acţiune!* Observându-i mai bine, a sesizat că, într-adevăr, la venirea nopţii se transformau, din mohorâţi devenind vii, oboseala îi părăsea şi o nouă energie le-ncorda muşchii, aprinzându-le ochii. Din care motiv Hitler devenise şi mai invidios, şi mai nerăbdător.

În sfârşit, a venit şi crepusculul celei de-a patra zile.

S-a anunţat un atac. Nu mai era vorba de a se înghesui într-o tranşee, ci de a ieşi din aceasta. De a înainta în câmp. De a surprinde duşmanul dintr-o parte. De a câştiga teren. Noaptea urma să fie decisivă.

Hitler s-a aruncat în lupta corp la corp.

Nu era în prima linie – curierii nu sunt niciodată –, dar transmitea ordinele esenţiale, iar bătălia fără el era de neînchipuit.

Începe barajul de artilerie. Plouă cu obuze pe întuneric. De-abia se aude susurul cartuşelor de semnalizare, care-şi trimit din când în când lumina.

Oamenii părăsesc şanţurile pentru a intra în pădure. Francezii nu sunt departe. Se aud salve.

Hitler transmite ordinele. Trebuie mers de-a lungul lizierei.

Fuge. Strigă. Fuge. Înjură.

Zgomot de armă. Gloanţe care se înfig în scoarţa copacilor. Camarazii gem şi cad.

Fuge.

Se simte uriaş. E imens.

Fuge.

A ajuns un războinic. Încarcă. Nu se teme de nimic. Nu-i e frică de moarte, pe care o va da altora. E războinicul absolut.

Fuge. Se aruncă. Se târăște. Se ridică. Fuge.

Nu mai e el, acționează din reflex. Corpul lui e mai inteligent decât el. Corpul lui știe totul. Corpul lui simte totul. Este unul dintre. În sfârșit, unul. Un elan. Nimic altceva decât un elan. Tot numai elan. Un elan care-l mișcă și-l depășește. Puterea urcă la maximum în el. Incandescentă.

Fuge.

Viața e intensă. Mai intensă decât oricând. Până atunci nu cunoscuse decât un neant insipid. Acum există. Ba chiar mai mult.

Fuge. Cade. Înjură. Râde. Fuge.

Tot sângele i s-a pus în mișcare. Toți nervii-i sunt la pândă. O energie anume concentrează în el resurse necunoscute. Niciodată nu a văzut atât de bine, nu a auzit atât de fin. Niciodată simțurile nu i-au atins această acuitate. E un uriaș.

Animalul s-a trezit în el. Și ce frumos e animalul. Rapid. Inepuizabil. Instinctiv. Milenar. Și ce puternic e animalul. Se aruncă la pământ, se ferește de un glonț, trage, se ridică. Are un fler enorm, animalul. Ocolește moartea întotdeauna. Însă are o lovitură sigură. Și suplă. Și vie.

Ei da, în el omul moare. Îi ia locul animalul.

Fuge. Trage. Fuge.

E foc. E atac. E extazul atacului. *Sunt fericit. N-am fost niciodată atât de fericit. În sfârșit exist. Mulțumescu-ți ție, Doamne, că m-ai făcut să cunosc războiul.*

*

De acum, Adolf H. va detesta păsările. Efect al frontului. De câteva săptămâni urechea-i tresare la fiecare zgomot, iar el descifrează până și în cea mai mică întrerupere a tăcerii prezența unui mare pericol. Trupul i se încordează la ciripitul ca de canar al cartușelor de semnalizare care anunță lupta, trupul i se aruncă la pământ la cântecul proaspăt și ușor al unui glonț

rătăcit, i se turteşte la şuieratul perfid al şrapnelelor, i se udă leoarcă de sudoarea groazei la ţiuitul letal care urmează exploziei unui obuz, pe scurt păsările, până şi în cea mai frumoasă dimineaţă liniştită şi însorită, nu puteau emite un sunet care pentru el să nu fi însemnat moarte.

În ziua aceea, în Champagne era o vreme care te făcea să crezi că ai nimerit în paradisul terestru. Adolf, Neumann, Bernstein şi încă vreo câţiva aveau dreptul la odihnă. Se duseseră pe un câmp, de-a lungul unui pârâu.

Se îmbăiau goi în apa limpede. Pretextul era că se spălau, în realitate aveau nevoie să-şi regăsească un trup care folosea la altceva decât la a face război. Cât de delicate le erau corpurile dacă le despuiai de uniforme, mantale, jambiere, genunchere, raniţe, arme! Cum de reuşeau oare să ducă toate astea?

Adolf se lăsa dus de apă, puţin mai la o parte. Numai Bernstein nu intrase în pârâu, rămânând aşezat, îmbrăcat, pe mal, mestecând fire de iarbă în timp ce pisoiul zdrelit i se freca drăgăstos de bocanci. Adolf privea trupurile tinere care-l înconjurau. La rândul ei, goliciunea devenea şi ea o uniformă. Aceeaşi piele albă, aceeaşi arcuire viguroasă a şoldurilor, aceiaşi bicepşi bine reliefaţi, aceleaşi picioare mari, acelaşi sex ascuns într-o blană triunghiulară, aceleaşi testicule bălăngănindu-se inutile, rătăcite. Animale. *Noaptea, nu mă bat ca un austriac cu un francez, nu mă bat nici măcar ca un bărbat cu alţi bărbaţi, mă bat ca un animal cu moartea. Îmi salvez pielea. Trag în moarte, arunc grenade în moarte, nu în duşman. Şi ziua tot animal sunt. Nu aştept nimic altceva în afara digestiei. În afară de a mânca. Şi de a petrece un ceas în tranşeea cu latrine, cu curu-n aer, ca să mă mai deşert de-o diaree. Ca pe urmă să mănânc din nou. Să dorm un pic. Să mănânc. Viaţa s-a redus la a vieţui. La a lupta pentru viaţă.*

A ieşit din apă şi şi-a aprins o ţigară. *Ei, da! Sunt mai mult decât un animal, fiindcă fumez. După câte ştiu şobolanul ori girafa nu fumează. Mulţumesc armatei.* Zilnic li se împărţea elementul de umanizare, prin care se ridicau deasupra brutei

din ei. Cinci țigări. Zece țigări. Tutun de prizat. N-aveau decât, mai apoi, să facă schimb între ei. *Aha, da, și asta, trocul, e o dovadă a condiției noastre superioare. Tocmai ne subestimam. Iertare.* S-a așezat gol alături de Bernstein. Din reflex, motanul a dat să i se frece de coapse, dar a tresărit îngrozit, descoperind că Adolf era ud.

Strâmbătura felinei i-a făcut să izbucnească în râs.

— Pisicilor le e frică de apă.

— Ca și ție, după cum se vede, i-a spus Adolf lui Bernstein.

— Ei, cu mine e mai complicat.

Bernstein și-a întors capul pentru ca Adolf să nu-i mai pună întrebări.

Neumann li s-a alăturat, sărind și țopăind, în așa fel încât goliciunea îi părea copilărească. Adolf i-a mai admirat o dată contrastul dintre pielea prea palidă și barba prea neagră, prea strălucitoare, care încadra un nas mândru și fremătător: Neumann părea desenat în tuș.

— Mi-ar plăcea să-mi povestiți viețile voastre până la paisprezece ani, le-a strigat Bernstein scărpinând burta grăsuță a pisoiului.

— Ce tot spui? Ia zi, mai bine, de ce nu intri în apă?

— Mai las-o, Neumann. Chiar că e o adevărată epidemie în clipa asta. Toată lumea trebuie să facă același lucru. Toată lumea trebuie să meargă la război. Toată lumea trebuie să moară-n foc. Toată lumea trebuie să mănânce același rahat. Și pe urmă toată lumea nu e-n stare să facă unul, un rahat adevărat. Toată lumea trebuie să intre-n apă. Toată...

— Gata. Am înțeles. Nu mai zic nimic. De-a ce ne jucăm?

— Ne jucăm de-a ce trebuie să facem începând de azi și până la patruzeci de ani. Întrucât nu suntem siguri că vom mai fi vii mâine-dimineață, mi se pare interesant să ne imaginăm. De ce să ne lipsim de-așa ceva? Bine?

— Bine, a spus Neumann.

— Bine, a zis și Adolf.

— Cine-ncepe?

Exercițiul se dovedea dificil. Cu câteva luni mai înainte ar fi răspuns cu ușurință, numai că războiul le impusese un prezent intens, iar ei nu mai aveau nici o legătură nici cu propriul trecut, nici cu propriul viitor. Fiecare a fost nevoit să facă un efort pentru a-și aminti cine era și ce aștepta de la o viață care să nu mai fi fost o simplă tentativă de supraviețuire.

— Pot să-i dau drumul? i-a întrebat Adolf în momentul în care a fost convins că nu întrerupea cursul imaginației celorlalți.

— Dă-i.

— Dă-i.

— Dacă mâine s-ar termina războiul, m-aș întoarce la Viena cu voi și mi-aș petrece mai multe zile pregătindu-vă cele mai bune feluri de mâncare de pe fața pământului, pentru ca apoi să-mi continui munca de pictor. Încă nu am găsit un stil al meu. Tot mai copiez de la unul ori altul. Am prea mulți maeștri, incluzându-l aici și pe Bernstein. Admirația mea ascunde absența personalității. Aș vrea să-mi depășesc faza asta cameleonică.

— Și la patruzeci de ani ce-o să ajungi? l-a întrebat Bernstein.

— Un pictor sigur pe mijloacele lui, care câștigă bine, ale cărui pânze de format mic le au deja colecționarii serioși, în așteptarea celor de format mare.

— Și-n viața personală?

— Plăcere. Nimic altceva decât plăcere. Multe femei care să fie extrem de atașate de mine. Poate ceva mai tinere decât mine, ca să se mai schimbe un pic situația față de ce e acum. Femei. Da, am nevoie de mai multe.

— Dar tu, Neumann?

— Uite cum stăm, băieți, treaba e foarte simplă: la patruzeci de ani am ajuns cel mai mare scenograf al teatrelor din Austria și Germania la un loc. Fără mine nu se pot monta Wedekind, Debussy ori Richard Strauss, chiar dacă sunt foarte scump.

— Și-n viața personală?

— Nu-mi lipsește nimic. Am o soție credincioasă, care mă idolatrizează, mă venerează, îmi face șase copii pe care-i crește și-i șterge singură la cur. Câteva amante bogate care nu rezistă în fața talentului meu. Cele mai multe actrițe. Și o extraordinară relație epistolară cu o femeie misterioasă, de undeva de departe, care nu visează altceva decât să-mi protejeze geniul.

— Doar atât?

— În linii mari.

Au izbucnit în râs. Neumann descrisese exact inversul situației în care se afla deocamdată. Cu excepția faptului că într-adevăr îi plăcea să deseneze decoruri pentru teatru.

Adolf s-a întors spre Bernstein.

— Și tu?

— Eu? Sper să fi terminat în sfârșit o pânză care să merite să fie privită.

— Păi, deja ai făcut-o! Și-ncă de douăzeci de ori! a protestat Adolf.

— Fără-ntreruperi, așa-i regula jocului. Bani? Cu siguranță voi câștiga.

— Deja câștigi. De fapt, de pe acum ți s-au împlinit toate.

— Poate. În orice caz, la patruzeci de ani sper, mai ales, că nu vă voi mai minți.

Adolf și Neumann s-au uitat îndurerați la Bernstein. De data aceasta, nu glumea. Buzele îi tremurau.

— Tu ne minți pe noi?

— Sunteți cei mai buni prieteni ai mei și tot nu sunt în stare să mă arăt gol în fața voastră.

— Gol? Alta-acum! Faci mișto?! Adică de ce-ai sta gol în fața noastră? Ești rușinos, atâta tot.

— Pudibond, cum s-ar zice!

— Nu-i grav!

Cu toate protestele lui Adolf și-ale lui Neumann, Bernstein și-a coborât privirile-n pământ. Își ascundea cu greu lacrimile care-i înțepau pielea înroșită a pleoapelor.

— Nu sunt în stare să mă arăt așa cum sunt în fața voastră. Nu sunt în stare să vă spun că, atunci când vorbim despre femei, de fapt mă prefac.

— Ce te prefaci? Nu ai aceleași gusturi ca noi, asta-i tot. Preferi slăbănoagele.

— Nu, a răspuns Bernstein. Mă prefac că am aceleași gusturi ca voi, dar mie-mi plac bărbații.

Adolf și Neumann au amuțit.

Îngrozit, Bernstein a ridicat capul, închipuindu-și că nu-l înțeleseseră.

— Îmi place sexul bărbaților.

Adolf și Neumann au dat din cap pentru a-l liniști: clar, pricepuseră, n-avea rost să mai adauge ceva.

O pereche de fazani a țâșnit dintr-un boschet încâlcit. Din apă, ceilalți înjurau că nu au armele lângă ei, văzând cum pleacă în zbor, în arc de cerc spre sud, cele două fripturi.

Adolf și Neumann tăceau în continuare. În mijlocul câmpului idilic, pe unde, totuși, mârâia la orizont amenințarea frontului, mărturisirea lui Bernstein li se părea în același timp teribilă și lipsită de importanță. Sigur, se înfiorau la gândul că fuseseră prieteni intimi cu o ființă care ascundea o asemenea zonă de necunoscut, dar aici, pe câmpurile pe care erau aliniate în fiecare dimineață cadavre tinere, ar fi fost de-a dreptul ridicol să-i mai șocheze ceva! Câtă deșertăciune într-un anume frecuș al pieilor, când zilnic se adunau cărnuri deschise, când zilnic erau întinși pe tărgi candidați la cangrenă, la amputare! Cum de puteau fi discriminate ființele în funcție de ceva atât de neînsemnat, de personal, de lipsit de consecințe? Cum de-și putuseră închipui, fie și doar pentru o clipă, Adolf și Neumann că fac mai mult decât Bernstein, maestrul, copilul, idolul lor, numai fiindcă ei se simțeau mai bine între coapse de femeie?

Adolf a pus capăt încordării îmbrățișându-l pe Bernstein.

— Ești prietenul nostru. Ai făcut bine că ne-ai spus. Nu e nimic rușinos în asta.

Neumann s-a comportat la fel.

Bernstein încă mai tremura, prins între fericire şi spaimă.

— Vorbiţi serios?

— Cât se poate de serios.

— Nu vă e silă de mine?

— Nu. Dar ne-am bucura dacă te-ai spăla un pic. Bine, atunci nu.

Bernstein a coborât privirea, ca prins pe picior greşit.

— Aştept să plece ceilalţi. Altfel s-ar observa efectul. Mi-era frică să...

— ...nu se vadă?

Au izbucnit toţi trei în râs. Gata. Nu-i mai separa nimic. Şi de lucrul acesta puteau râde.

*

— Al cui e câinele ăsta?

— Al curierului Hitler, domnule plutonier-adjutant.

— Spuneţi-i să vină la mine.

Plutonierul-adjutant Hugo Gutmann a intrat la comandament scărpinându-şi minunata ţeastă de subofiţer.

Curierul Hitler ar fi fost ultimul om pe care şi l-ar fi închipuit adoptând un câine vagabond. Nu avea nimic să-i reproşeze, dimpotrivă, individul se arătase întotdeauna îndrăzneţ, ascultător, curajos. Hitler se comporta ca un soldat perfect, îndeplinindu-şi însărcinările de agent de legătură cu mai multă celeritate şi eficacitate decât oricare alt curier, întorcându-se de fiecare dată întreg la statul-major, cu mesajul transmis. De altfel, chiar el îl avansase la gradul de caporal. Numai că exact această perfecţiune îl cam neliniştea. Hugo Gutmann avea senzaţia că patriotismul înăbuşise orice alt sentiment în Hitler. Solitar, fără a primi corespondenţă, fără a simţi nevoia acelui umor de tranşee care face oroarea suportabilă, curierul condamna farsele şi conversaţiile deocheate. Hugo Gutmann, care adora femeile – iar ele, la rândul lor, îi întorceau adoraţia –, auzise din întâmplare un schimb de cuvinte care-l stupefiase:

— Haide, Adi, sigur nu vii la fete cu noi?

— E ceva lipsit de nobleţe! E scandalos! Vă duceţi să vă culcaţi cu franţuzoaice ori cu belgience! Unde vă e onoarea de germani?

— Doar nu acolo. Păi, dacă ne mănâncă?... Haide-odată! Oricum, au la bordel şi nişte bunăciuni de nemţoaice.

— Nu, nu, n-am timp de pierdut.

— Ia mai las-o! Doar nu vrei să ne faci să credem că tot mai citeşti din Schob...

— Din Schopenhauer! Da!

— Atunci, zău, Adi, e adevărat ce se zice? Că nu ţi-ai tras-o cu nici o fată?

— N-am eu timp de pierdut cu chestii de-astea nici azi, nici mâine.

Hugo Gutmann rămăsese cu un picior în aer şi cu suflarea tăiată. Curierul Hitler nu realiza că era grotesc. Din contră, era plin de el, convins nu doar de dreptatea, ci şi de superioritatea lui. Îşi strivea camarazii de la înălţimea castităţii. Gutmann se-nfiorase: din fericire nu aşa erau şi şefii lui. Altfel, i-ar fi fost frică de ce ordine ar fi putut da. Cum ai fi putut comanda nişte oameni fără a aparţine tu însuţi omenirii? Lui Hugo Gutmann i se părea că propria legitimitate venea din faptul că era asemenea soldaţilor lui, nici mai curajos, nici mai laş, muncit de aceleaşi dorinţe, pradă aceleiaşi vulgarităţi, comun, obişnuit, doar ceva mai priceput decât ei.

Apropiindu-se de fereastră, a zărit câinele repezindu-se vesel către stăpânul lui. Terierul dădea din coadă fericit. Hitler părea şi el contaminat de aceeaşi bucurie. S-a lăsat pe vine, a zâmbit şi a bătut cu blândeţe animalul pe spinare. După care a început să se joace cu el, aruncând un băţ pe care să i-l aducă. În sfârşit, l-a învăţat să stea doar pe labele dinapoi atunci când observa că venea cineva să-i cheme stăpânul.

Hugo Gutmann şi-a mângâiat gânditor mustaţa. În definitiv, se înşelase. Hitler ăsta avea şi ceva omenesc în el. Cu atât mai bine. Chit că nu astfel se rezolva problema. Din principiu, nu tolera prezenţa animalelor. Totuşi, dacă acest Hitler avea nevoie să ţină la cineva şi să fie iubit... Ce dracu'?! Ia să vedem!

— La ordin, domnule plutonier-adjutant!

Gutmann l-a privit pe caporalul Hitler, care-l saluta, înotând în haine, într-atât era de scheletic, cu pielea plumburie, cu ochii înfundați în cap, cu mustața zburlită: un băiat amărât. Chiar să-l lase fără unica lui bucurie?

— Curier Hitler, te-am convocat pentru... a te anunța că... te-am propus pentru Crucea de Fier.

Chipul curierului s-a luminat, iar pielea i s-a întins de emoție. Un spasm incredibil îi mișca pleoapele.

— Sigur, Crucea de Fier clasa a doua. Pentru clasa-ntâi mai vedem noi... mai târziu.

Gutmann a-ntors capul, aproape rușinat de amploarea emoției pe care o provocase.

— Ești liber.

— Vă mulțumesc, domnule plutonier-adjutant. Ziua în care voi primi Crucea va fi cea mai frumoasă din viața mea.

— Nu mă-ndoiesc. O meriți, Hitler, o meriți. Câinele de colo e al tău?

— Da, domnule plutonier-adjutant. L-am găsit între tranșee, se rătăcise. Sunt pe cale să-l dresez.

— Foarte bine. Foarte bine.

— I-am zis Foxl.

— Foarte bine. Foarte bine. Din moment ce nu deranjează pe cei din companie, cred că... pot admite... să-l păstrezi.

— Chiar țin la el. Numai de mine ascultă.

Gutmann s-a așezat. Și-a apropiat arătătorul de mustață, ca și cum ar fi dat să și-o mângâie, pentru a încerca să iasă din încurcătură, împărțit între milă și nevoia de a râde. „Chiar țin la el. Numai de mine ascultă." Amărâtul ăsta, tot ascultând comenzile, avea nevoie să dea și el ordine, la rândul lui. Hitler se juca de-a plutonierul-adjutant, câinele de-a soldatul. Cum de nu s-a gândit mai devreme la asta? O compensare... Nu dragoste, doar o compensare.

Gutmann a simțit că, făcând parte din firea lui superficială, ironia avea să-l facă să-și piardă tonul serios. În două secunde

avea să hohotească... Şi-a scos batista din buzunar şi s-a prefăcut că strănută.

— Sănătate, domnule plutonier-adjutant!

Hitler acesta chiar avea darul frazelor idioate: „Sănătate, domnule plutonier-adjutant!" Gutmann a mai strănutat o dată.

— Mulţumesc, curier Hitler. Poţi pleca.

— V-a căzut asta, domnule plutonier-adjutant.

Hitler s-a aplecat pentru a lua o bucată de cârpă care căzuse pe jos din buzunarul subofiţerului. Şi a recunoscut o kipa.

Încurcat, a apucat-o şi a băgat-o la loc. Nu dorea ca oamenii lui să-i cunoască originea. Doar îi conducea ca german, nu ca evreu. Oamenii simpli erau încărcaţi cu suficient rasism spontan pentru ca asta să aducă atingere autorităţii lui.

S-a uitat la Hitler, care rămăsese zâmbitor, absolut deloc tulburat de ceea ce descoperise. „Ce noroc! N-am dat peste un antisemit! O fi Hitler un soi de jucărie mecanică inumană, dar nu un antisemit!"

— Mulţumesc. Eşti liber. Evident, tot ce s-a spus în acest birou trebuie să rămână confidenţial. Mă refer, firește, la propunerea pentru Crucea de Fier.

Când Hitler a ajuns din nou alături de câinele lui, părea că acesta înţelesese deja că stăpânul lui urma să primească Crucea de Fier, făcându-i o adevărată demonstraţie de bucurie. Hitler i-a povestit la ureche toate detaliile întrevederii, după care a lăudat meritele plutonierului-adjutant Gutmann. Întrucât Hitler iubea armata, era îndrăgostit şi de plutonierul-adjutant Gutmann, încarnare perfectă a ofiţerului, frumos, înalt, tras ca prin inel, puternic, cu glas răsunător, cu discurs elegant. Ca de obicei, Foxl i-a acordat o atenţie nu tocmai disciplinată, însă părea să fie de aceeaşi părere cu stăpânul său.

Hitler se bucura cu atât mai mult cu cât tocmai i se încheiaseră cele trei zile de odihnă obligatorii pentru agenţii de legătură şi încă din seara aceea trebuia să plece iarăşi în misiune pentru trei zile.

Pentru a se pregăti de asalt, şi-a scos carneţelul oliv şi şi-a revăzut notiţele. De la începutul ostilităţilor îşi notase pierderile

regimentului: mai bine de optzeci la sută dintre oameni muriseră. Sosiseră trei mii şase sute. Rămăseseră şase sute unsprezece. Sigur, existau şi morţi care nu ar fi trebuit număraţi, rezultând dintr-o eroare: regimentele din Saxonia şi din Württemberg trăseseră în cei din München, luându-i drept inamici englezi. Abuz. Dar acum nu era să te superi pe ei doar pentru asta. De altfel, cei care ar fi trebuit să fie cei mai înfuriaţi – cadavrele – nu mai erau acolo pentru a protesta. Totuşi. Pierderea era importantă. Or, ceea ce îl fascina cel mai tare pe Hitler era ceea ce mai rămânea, nu pierderile. Sau, mai degrabă, *cine* rămânea.

Scăpase din toate pericolele. Cum se făcea oare că niciodată nu-l atingeau gloanţele? De ce schijele ţâşnind din obuze treceau de fiecare dată pe lângă el? De ce chiar obuzele îl ocoleau? Prin forţa împrejurărilor, era obligat să-şi pună aceste întrebări.

Cu două săptămâni mai înainte, pe când se afla destul de departe de front, în apropierea statului-major de la Fromelles, şi când bombardamentul, înfundat, părea suficient de slab, se îndreptase către maşina colonelului List pentru a o examina. Şoferul, întins în iarbă, la douăzeci de metri de vehicul, l-a strigat. Hitler s-a oprit şi au stat de vorbă vreo treizeci de secunde. Un obuz a distrus automobilul. În locul în care ar fi trebuit să ajungă, dacă nu i-ar fi răspuns şoferului, nu mai erau decât o grămadă de bucăţi de tablă, piese de motor împrăştiate peste tot şi un fum negricios, care urca din pneurile ce luaseră foc.

Întâmplarea?

Câteva nopţi mai târziu, când, însoţit de Schmidt şi de Bachmann, alerga printre tranşee pentru a transmite un ordin, tot graţie întâmplării s-a produs incredibilul? Vârtejul de foc nu cruţa pe nimeni. Pământul se cutremura sub trepidaţiile tunurilor. În întuneric sfârâiau scântei. Sunete stridente sfâşiau aerul, înfigând oţel în arbori şi carne. Cei trei curieri s-au aruncat pe loc la pământ, cu capetele şi umerii sub raniţe, ca nişte broaşte ţestoase. Se aflau sub un tir grupat: rafale de obuze şi de proiectile percutante treceau peste ei, aproape de rasul pământului. Hitler s-a rostogolit spre dreapta. Cu o clipă mai

devreme înțelesese, după miorlăitul mai ascuțit, că obuzul avea să-și termine traiectoria exact peste el. Căderea proiectilului greu a scuturat pământul chiar alături de mâna lui dreaptă. Și l-a umplut de noroi. Numai că obuzul nu a explodat.

Adică de ce n-a explodat? Tot întâmplarea?

Nu ar fi fost cazul să se vorbească mai degrabă despre protecție?

Chiar așa. O protecție stranie îl înconjura pe Hitler cu o armură etanșă.

În seara aceea, englezii și francezii deschiseseră ostilitățile în forță, părând hotărâți să ducă o bătălie turbată.

Hitler și-a legat câinele în spatele clădirii din Fournes, unde se instalaseră birourile serviciului de logistică administrativă, după care a plecat fuga-fuguța la Fromelles. Acolo, Hitler, Schmidt și Bachmann au fost trimiși la un post avansat de comandă. Curierii erau expediați în grupuri pentru siguranța primirii mesajului, chiar dacă vreunul dintre ei ar fi fost atins.

Și-au îndeplinit cu greu misiunea. Intrând în clădire, Hitler a fost cuprins de un presentiment anume, ceva vag și puternic în același timp. A perceput în sine, ca pe un gust amar al gurii, ca pe flacăra abia pâlpâindă a unei lămpi cu gaz, că se anunța o nenorocire. *Doamne Dumnezeule, dacă vom pierde la noapte războiul?! Sau o fi vorba despre Foxl? L-a dezlegat cineva pe Foxl. Ba nu, despre război e vorba. Habar n-am.* A ieșit cam dezorientat și a tras adânc în plămâni aerul proaspăt al nopții pentru a-și reveni.

Explozia l-a aruncat la pământ.

Un obuz atinsese comandamentul și explodase în interior. Un adevărat carnaj. Corpuri însângerate. Țeste despicate. Piepturi sfâșiate. Picioare tăiate. Înăuntru erau mulți oameni, telefoniști, curieri, doi căpitani, comandantul. Rămăseseră acolo și Schmidt, și Bachmann, care nici nu se mai distingeau din terciul omenesc. A fost nevoie de două ceasuri pentru a fi scoase toate corpurile și bucățile acestora. Brancardierii striveau în trecere cheaguri de sânge amestecate cu praf. Fâșii de piele se lipiseră pe bucățile de perete care mai rămăseseră în picioare.

De data aceasta, Hitler nu a mai ezitat. Ştia. Imunitatea lui nu era rodul întâmplării. Era protejat. Providenţa îi dăruise presentimentul straniu care-l împinsese să părăsească acel loc. Între ceruri şi el se semnase un pact care avea să-i permită să ducă acel război. Şi să-l câştige. Şi să-l încheie viu.

Plutonierul-adjutant Hugo Gutmann a sosit şi el consternat.

Văzându-l, Hitler a tresărit. Obţinea astfel o confirmare suplimentară. O clipă se temuse că şeful lui era şi el făcut bucăţi printre ruine. Dacă obuzul îl ocolise pe plutonierul-adjutant Gutmann, asta însemna că Hitler îşi va primi Crucea de Fier.

Soarta îi întindea înainte covorul roşu. Regăsea acea stare ca de beţie din copilărie, sentimentul că nimic nu poate rezista vreodată în faţa energiei lui.

Nu, nici vorbă, şi avea dovada, care se repeta. Nu despre întâmplare era vorba. Cerul îl remarcase. Steaua lui îi arăta drumul. Nu era precum ceilalţi, ci îşi avea propriul destin.

*

Gerul era la fel de ucigaş ca focul.

Bulgării îngheţaţi de pământ aveau acelaşi efect ca schijele de obuz. De la începutul nopţii, proiectilele ciuruiau cu înverşunare colina cheală, calcinată, acoperită de oameni îngheţaţi, de răniţi şi de cadavre.

O rafală i-a surprins pe Adolf H., pe Neumann şi pe Bernstein. Din fericire, tirul fusese prea scurt, mulţumindu-se să le arunce bulgări de argilă îngheţată în figură.

— Ratat! zice Bernstein.

— Păcat! adaugă Adolf.

Aşa le arăta ritualul ironic: la fiecare pericol ocolit, cei trei se prefăceau că-şi manifestă dezaprobarea.

— Ratat!

— Păcat!

Era felul lor de a savura victoria – a lor, nu a Germaniei – de a fi rămas în viaţă.

Adolf se bucura de ea fără să se mire. Seară de seară, vedea soldați dedându-se iraționalului, rugându-se, făcându-și cruce, pronunțând diverse formule, pipăind amulete sau alte obiecte aducătoare de noroc înainte de a intra în luptă, însă el nu mai credea în nimic. *Totul depinde de hazard. Or, nu te rogi hazardului. Totul este rodul întâmplării. Din întâmplare ești afectat cutărui regiment. Din întâmplare te afli la zece metri sau la zece centimetri de obuz. Din întâmplare te naști. Din întâmplare mori.* Adolf nu credea în nimic și nu aștepta nimic. În fiecare noapte trupul lui reacționa de la sine în fața evenimentelor, lipindu-se de pământ din reflex atunci când apărea pericolul. Adolf își lăsa trupul în voia lui, știind că mintea nu ar fi folosit la nimic. Singura lui doctrină era indiferența.

Bernstein și Neumann împărtășeau aceeași filozofie. Se scufundaseră în oceanul fatalismului. Fie ce-o fi, nimic nu mai așteptau. De îndurerat nu te îndurera decât disperarea, dacă tot nu mai era nimic de sperat. Disperarea rece, suplă, adaptată era singura care mai putea fi protejată.

— Ratat!

— Păcat!

Cu o zi mai înainte, Adolf li se opusese pentru întâia oară lui Bernstein și lui Neumann. Lucru care, pentru o clipă, i s-a părut mai grav decât tot restul războiului.

În timpul atacării tranșeelor, Adolf făcuse un prizonier. Primul lui prizonier. Băiatul de nouăsprezece ani căzuse în genunchi în fața lui și, deși Adolf nu pricepea franceza, înțelesese că dușmanul îl ruga să aibă milă de el. Adolf avea de ales, îl putea executa. Numai că era o mare diferență între a trage în niște umbre de la depărtare și a împușca un om aflat cu pieptul lipit de țeava armei tale, ai cărui ochi te imploră și al cărui miros de viu se împletește cu al tău. Adolf capitulase. Fără îndoială că un alt soldat ar fi acționat la fel, dar din alt motiv: fiecare prizonier aducea o primă de capturare. Adolf îl lăsase în pace fiindcă artileristul nu mai reprezenta pentru el un pericol și aici se și oprea codul lui de combatant.

Când a apărut cu prizonierul, toți soldații s-au apucat să-l înjure, să-l scuipe, să-și verse pe un chip în sfârșit identificat ura față de dușman. Toate caracteristicile băiatului erau persiflate, ridiculizate, transformate în grotesc.

Neumann și Bernstein au apărut și ei, alăturându-se concertului de sarcasme.

— Ați văzut ce gură are? Mică. Crudă. I-ai putea zice gură de șarpe, dacă șerpii ar avea gură.

— Dar pantalonii? Roșii, călcați bine de mămica. Ce-o să se mai întristeze mămica dac-o afla că micuțul ei drag a căzut prizonier la nemțălăii urâcioși.

— Nu și voi! Nu! Vă rog, nu și voi!

Adolf se așezase exasperat în fața băiatului, cu picioarele desfăcute, ca pentru a opri orice acces la prizonierul lui.

— Nu tu, Bernstein. Nu tu, Neumann. În primul rând, puteți vorbi cu el în franceză, dacă tot vă pricepeți.

— Nu mai știu franțuzește. Am uitat franceza din 28 iulie 1914.

Adolf era oripilat. Războiul îi fura prietenii încă vii.

S-a dus să-i încredințeze prizonierul ofițerului care avea această însărcinare. La ieșirea din baracă, Bernstein și Neumann îl așteptau pentru a se justifica.

— Adolf, suntem aici de ceva mai mult timp decât tine și, crede-ne, am și priceput ceva mai multe lucruri decât tine.

— Ura și reaua-credință sunt necesare.

— Trebuie să devii gregar, Adolf, să adopți legile turmei, să ajungi prost, altfel ori înnebunești, ori dezertezi.

— Și noi avem nevoie de idei josnice, false, vulgare. Altfel...

— Îmi pare rău, le-a răspuns Adolf. Nu pot accepta că războiul v-a schimbat în halul ăsta.

Bernstein și Neumann și-au lăsat privirile-n pământ, întristați, iar tăcerea lor încurcată dovedea că-i dădeau dreptate lui Adolf. Numai că de aici până la a o mărturisi...

În noaptea respectivă, cei trei prieteni s-au întors la luptă ducând cu ei acea mică ruptură care-i făcea mai puțin uniți.

La presiunea repetată a obuzelor, o grindă a cedat în spatele lor. Tirul inamic s-a concentrat în acea direcție. Tranșeea a trebuit să fie evacuată.

Au sărit într-o galerie alăturată.

Blocată și ea.

Au ieșit din șanț și au luat-o la fugă.

O explozie. O flacără. Un șuierat.

Într-o fracțiune de secundă, Adolf zărește o scânteie care se îndreaptă spre el. Simte o durere intensă în stomac. Nici măcar nu îndrăznește să se gândească cât de grav e rănit. Șocul a fost de o asemenea brutalitate, încât își zice că e tăiat în două. Dar continuă să alerge. Se mai întâmplă. Nu are curajul să-și pună mâinile pe stomac. Îi e prea frică. Și fuge mai departe. În sfârșit, își ia inima-n dinți și se pipăie. Haina aspră e leoarcă. Simte sângele curgându-i printre degete. Trebuie să accepte că e rănit.

În aceeași clipă un glonț îl izbește în coaste. Ciudat lucru, are timp să vadă cu precizie o bucată de cârpă verde luându-și zborul.

O lumină orbitoare îl lasă fără vedere.

Se clatină.

Cade.

E mort.

*

Noapte blândă,
Noapte sfântă,
Totu-i calm
Copilul râde.

Cântecele urcau cu înflăcărare către stele. Tremurând de emoție, vocile bărbaților se mirau și ele de cât de melodioase puteau fi. Scăpau de strigăte – strigăte care dădeau ordine, strigăte de spaimă, strigăte de durere –, amuțeau orice zgomot metalic – împușcături, canonade, mitralieri –, învinseseră pe neașteptate războiul și, fragile, nesigure, nu puteau crede că,

transformându-se în muzică, ajungeau să aibă o asemenea autoritate. Desfăşurându-şi armonia între cele două tabere. Mai mult limbi îşi aduceau laolaltă cuvintele, dar, prin miracolul pacificator al muzicii şi al numărului, *Holy Night*, *Stille Nacht* şi *Douce Nuit* se topeau într-o unică frază, armonică, palpitândă, sfâşietoare, care sărbătorea Crăciunul. Cerul era rece, pământul îngheţat, dar oamenii se încălzeau la flacăra imnului. O fervoare cu totul diferită, feminină aproape, exalta piepturile virile, cântecul se ondula, vocile se îmbătau de propria lor senzualitate, respiraţiile se hrăneau din ele însele în prelungiri aeriene, plutitoare şi, de dincolo de sunetele grave ale corului soldaţilor lăţoşi şi jegoşi, se putea auzi, dintr-odată, un cor de copii.

Hitler era furios. Retras în adăpostul lui, îşi acoperise urechile. Dezaproba din toată fiinţa armistiţiul spontan de Crăciun dintre trupele germane, britanice şi franceze, care se întâlniseră în no man's land-ul dintre tranşee pentru a-şi strânge mâinile şi a cânta. Bătea din picioare ca turbat.

— Nu ar trebui să se întâmple asemenea lucruri în plin război!

Liniştit, Foxl se uita la Hitler fără a înţelege prea bine, scărpinându-şi o ureche.

*

— Luaţi-l!

Adolf H. şi-a revenit exact în momentul în care brancardierii ridicau targa pe care era întins, sângerând. A mai avut timp să-i zărească pe Neumann şi pe Bernstein, care alergau alături, ţinând, fără îndoială, să-şi însoţească prietenul până la ambulanţă. Şi-ar fi dorit să le vorbească, să le facă semn că era în viaţă, dar nu a reuşit să scoată nici un sunet şi nici corpul nu-l mai asculta. Adolf nu pricepea: pe dinăuntru striga şi-i prindea de mână, cu toate acestea, părea că nimic nu se întâmplă.

— Priveşte! A deschis ochii!

În ambulanță, Bernstein și Neumann s-au aplecat emoționați spre Adolf. Lacrimile le tremurau la marginea pleoapelor. *Așa de grav e? Par răvășiți. Mor oare și nu-mi dau seama?* Ciudat lucru, pe Adolf nu-l durea nimic și se simțea liniștit. Ba chiar de mai multe luni încoace nu mai fusese atât de relaxat. *Mi-or fi făcut vreo injecție? M-au drogat?*

— O să fie bine, Adolf. Te vor îngriji cum trebuie.

— Nu-ți face griji, ne revedem în curând.

— Rezistă în săptămânile care vin. Strânge din dinți și totul va fi bine.

— O să venim în permisie să te vedem, auzi?

— O să venim și-o să fim din nou toți trei. Auzi?

— Te iubim, Adolf.

— Te iubim. Crezi că ne-aude?

Adolf nu reușea să le răspundă, dar și-a adunat toate puterile pentru a le zâmbi. Oare măcar surâsul i-l vor zări? Sau va rămâne livid, cu ochii afundați în cap, lipsit de expresie, cum văzuse și el atâția răniți? Să fi înțepenit și el, pământiu la față, ca atâția alți muribunzi? Cu toate astea, i se părea că era mai prezent decât oricând. Simțurile îi percepeau cu acuitate propria greutate apăsând pânza tărgii, mirosul de cloroform, trăsăturile contractate ale celor doi prieteni de deasupra lui.

— Coborâți, pleacă mașina! a strigat șoferul.

Bernstein și Neumann au dispărut din raza lui vizuală. Și atunci Adolf și-a dat seama că nu mai era în starea lui normală, că trecuse într-o altă lume, una în care războiul nu mai exista, în care nu mai avea de ce să fie îngrijorat, în care mușchii nu-i mai încremeneau de spaimă, o lume blândă, confortabilă, pufoasă, în care timpul părea să doarmă, etern. Era încă în viață și părăsea tranșeele morții. Toate celelalte sentimente – durerea sau tristețea de a pleca de lângă prietenii lui – erau covârșite de o imensă alinare.

Camioneta străveche tușea și se clătina pe drumurile desfundate de ger și de bombardamente. Odată cu zdruncinăturile a revenit și durerea. În întreg corpul, carnea a reînceput să i se sfâșie. Frigul îl făcea să dârdâie. Sau să fi fost febra?

Readus la realitate de suferință, Adolf a descoperit că erau trei sau patru brancarde suprapuse, de fiecare parte a mașinii, supravegheate de doi infirmieri care stăteau așezați.

Șoferul înjura la fiecare bucată desfundată de drum, în care i se poticneau cauciucurile, de parcă ar fi insultat șoseaua pentru durerile pe care le pricinuia călătorilor lui, apoi, când aceasta devenea mai netedă, începea să fredoneze o arie vieneză.

Durerea ba i se estompa, ba reapărea. Adolf ajunsese un val. Uneori mișcările bruște îl legănau, alteori îl făceau să se lovească dur la vreo rană. Plutea.

Prin despicătura prelatei zărea o stea, una singură, care scânteia pe cerul întunecat și rece. Și avea impresia că steaua aceea numai pentru el se afla acolo. Că era speranța lui. Dreaptă și albă. Impasibilă.

Șoferul trecea prin noapte cântând cât îl ținea gura. Emoția l-a copleșit pe Adolf, care a început să plângă încetișor. Era efectul valsului vienez atât de vesel, încât îi umplea inima de o tristețe infinită.

*

De acum, lui Hugo Gutmann îi era frică de el.

Hitler stătea în fundul încăperii încordat, stacojiu la față, pătruns de propria dreptate și refuzând să tacă.

— E un dezertor! Vă asigur că Schöndorf e un dezertor!

Plutonierul-adjutant îl lăsa pe curierul Hitler să facă tărăboi, fiindcă ar fi devenit și mai violent dacă l-ar fi obligat să tacă. Ca de fiecare dată când se enerva, subofițerul își controla cu degetul starea mustăților. Nimic nu-l liniștea mai mult decât să se atingă sau să se zărească, fercheș cum era, în oglindă.

Războiul se tot lungea. De mai multe luni de zile, dușmanii își disputau aceeași fâșie de pământ, înaintând câte douăzeci de metri, dând înapoi o sută. Și de-o parte, și de cealaltă, oamenii erau epuizați. Tot agățându-se fără încetare de aceleași poziții, aveau sentimentul că au căzut într-o capcană din care nu vor mai ieși decât morți. Comandamentul confirmase

presentimentul întunecat, făcând greşeala de a readuce răniţii, odată vindecaţi, pe aceleaşi câmpuri de luptă unde, prima oară, moartea îi ocolise. În consecinţă, aveau senzaţia că erau vărsaţi acolo pentru ca, măcar de data asta, moartea să-şi ducă treaba la bun sfârşit. Dintr-odată, revolta a început să se audă înfundat. Dintr-odată, până şi cei mai buni soldaţi se gândeau să dezerteze.

Hugo Gutmann îi înţelegea, deşi ar fi trebuit să-i condamne. Nu visa şi el, în definitiv, să scape de toate astea? Prea puţini fugari dispăruseră discret. Cei mai mulţi fuseseră arestaţi şi împuşcaţi. Unii găseau căi de evadare mai subtile: rănile pe care singuri şi le provocau duceau la evacuarea lor în spatele frontului.

Agentul de legătură Hitler era atât de ahtiat să lupte pentru ţara lui, încât ar fi fost ultimul care să bănuiască ceva despre ceilalţi soldaţi. Din nefericire i s-a dezvăluit într-o zi şmecheria şi, de atunci, furibund, punea sub semnul întrebării orice rană. În fiecare dimineaţă, apărea odată cu personalul de la ambulanţă şi începea propria anchetă. De altfel, descoperise un mijloc redutabil de a distinge automutilarea: o urmă de praf de puşcă rămânea pe piele sau pe ţesătura uniformei.

Criteriul se impusese de mai multe săptămâni – în pofida celor ce negau din răsputeri –, trimiţând deja câţiva oameni după gratii pentru ani de zile. Cu toate astea, soldaţi ireproşabili, viteji, veniseră să protesteze la statul-major: în lupta corp la corp cu inamicul, intervenea şi gura ţevii de la armă, deci nu se putea admite ca urma de praf de puşcă să fie un criteriu pentru simulare. Statul-major, temându-se de o revoltă de proporţii în războiul care ameninţa să se eternizeze, dăduse înapoi şi abandonase investigaţiile.

Hitler înnebunise de furie. Îi plăcea soluţia lui – îi plăceau soluţiile simple – şi nu suporta să nu mai fie aplicate. Dintr-odată a început să bănuiască pe toată lumea de acte antipatriotice. Punea întrebări unor trupuri în agonie, se apleca sceptic asupra unor oase ieşite la vedere din cărnurile terciuite, devenea

inchizitor în mijlocul personalului sanitar. Indignați, medicii solicitaseră plutonierului-adjutant să-l țină deoparte. Hugo tocmai se achita de misiune.

— Dacă lăsăm să se instaleze o asemenea relaxare, vom sfârși prin a demoraliza armata germană, a protestat Hitler.

— Curier Hitler, nu ridicăm moralul prin teroare.

— Îmi reproșați entuziasmul?

— Nu-ți reproșez nimic. Ești un caporal de care Germania este mândră și Crucea de Fier e dovada. Dacă toți ar avea credința ta în patrie, n-am mai suspecta pe nimeni. Acestea fiind spuse, îți ordon: este interzis să te mai duci dimineața să te uiți la răniți. Trebuie să lași echipele medicale să-și facă treaba. Ai înțeles? Altfel te bag la zdup. Liber!

— La ordin, domnule plutonier-adjutant!

Hitler a salutat, s-a-ntors pe călcâie și-a ieșit.

Epuizat, Hugo Gutmann s-a lăsat să cadă pe un scaun și și-a aprins o țigară. Ce fanatic! Noroc că oamenii ca el ascultă de ordine și așa poți să-i stăpânești. Ia să ne imaginăm că Hitler ar fi cel care ar da ordinele... S-a cutremurat și a avut senzația că tutunul avea gust de cenușă.

*

Spitalul.

Clădirea asta înaltă și întunecată să fi fost dintotdeauna spital? N-o fi fost mănăstire? Sau vreo școală religioasă? În orice caz, călugărițele, porumbițe albe și grăbite, zburau necontenit de colo-colo, din salon în salon, într-un fâșâit de bonete, gata să sară în ajutor la auzul vaietelor ce răsunau zi și noapte, deseori neputincioase, autoritare când era nevoie, mereu disponibile.

Spitalul.

Adolf H. înțelesese și altceva. Se afla în culisele războiului, observa realitatea decorului, ceea ce ascundeau pereții falși, către care dădeau ferestrele la fel de false, da, era bine aici, spitalul era realitatea războiului.

Toate clădirile rechiziționate și transformate în centre de îngrijire, toate călugărițele smulse din contemplare și preschim-

bate în infirmiere dovedeau că războiul era cel mai mare artist al acestor vremuri. Primă cauză a mortalității, inventa rafinamente pentru cei pe care nu-i omora. Sculpta ca un geniu baroc, unuia-i smulgea un picior, altuia două, un braţ, un cot, variind dimensiunile cioturilor, sfâșiind chipuri, dușman al simetriei, colorând pielea în roșu, în vinețiu, arzând-o, făcând alta albă ca varul cu ajutorul unei hemoragii interne, înverzind o a treia printr-o cangrenă, având oroare de netezimi, preferând ecorșeul, cusătura, cojile, cicatricile, rănile purulente care nu se mai închid, genial autor de schiţe, de ciorne, în stare să arunce într-o clipă în neant o lucrare totuși în stare avansată, fantezist, nepăsător, nedrept, insațiabil, fără limite în ce privește imaginația și energia.

Adolf H. s-a îndrăgostit de sora Lucia. Privirile i se agățau de ea tot așa cum floarea-soarelui se-nvârte după astrul diurn. În salonul imens, sora Lucia, luminoasă, trecea de la pat la pat. O iubea pe sora Lucia fiindcă era o eroare. În mausoleul care clocotea de urlete și de suferință, unde moartea făţarnică venea să-și continue opera distrugătoare, sora Lucia rămânea veselă. O eroare. Veselia. Un înger în infern. O eroare. Veselia.

Când se apleca spre el, surâzătoare, avea senzația că sclipește. Incredibil. Lumină ce sporea lumina. Pielea feței ei, luând forma unui surâs, nu mai era piele, ci scânteiere. Adolf era convins că orice contact cu sora Lucia îi făcea mult mai bine decât orice injecție. Îl descumpănea această femeie de douăzeci de ani care nu căuta să placă, dar căreia părea să-i placă fiecare dintre ei. Într-o asemenea măsură își pierduse reperele lui de bărbat dedicat plăcerii, încât în momentul în care a observat că umbra unui puf abia de se desena pe buza de sus a călugăriței i s-a făcut rușine de parcă ar fi tras o înjurătură.

Fusese operat. Au scos din el un glonț și o schijă de obuz. Medicii se temeau că ar fi putut face vreo infecție internă, dacă nu cumva chiar o hemoragie. Nu era încă salvat. Ba chiar era departe de așa ceva.

Din cauza acceselor de febră, urmărea doar fragmentar activitatea din fostul refectoriu transformat în dormitor. Cu

toate astea, era suficient de lucid pentru a înțelege două ritualuri înfricoșătoare: scrisoarea și camera din fund.

Când un rănit era pe cale de a se stinge, sora Lucia se apropia de el și-i spunea zglobiu:

— Nu crezi c-ar fi bine dacă i-ai scrie un bilețel mamei tale?

În general, rănitul nu pricepea că-și dicta ultimele cuvinte într-o scrisoare care urma apoi să fie pătată cu lacrimi, o scrisoare care avea să fie închisă și deschisă de sute de ori, scrisoare pe care mama sa o va purta ani și ani la ea, ca pe un obiect de preț, pentru a păstra lipit de ea un lucru al fiului ei defunct. Emoționat că-și îndreaptă gândurile către ai săi, cu ajutorul sorei Lucia, care-i sufla cu grație cuvintele lipsă, muribundul se istovea ducând la bun sfârșit ultima misiune.

Câteva ceasuri mai târziu, conform unui ritual imuabil, infirmierii împingeau patul pe rotile afară din încăpere și, conform legendelor care circulau în spital, îl izolau într-o cameră din capătul coridorului, pe care o supranumiseră „muritoriu", în așa fel încât să nu i se audă țipetele agoniei.

Oare, într-o bună zi, îi va declara sorei Lucia că o iubea? Că o iubea cum iubești în copilărie? Că prezența ei îi făcea bine? Capta câte ceva din fericirea pe care ea o iradia. Cum ar reacționa dacă i-ar spune: „Te iubesc!"? Probabil că i s-ar părea absolut natural și i-ar răspunde fără să clipească: „Și eu te iubesc." De ce oare nu trăim întotdeauna la acest nivel de umanitate? De ce trebuie să ajungem atât de jos pentru a ține iarăși înapoi, la o astfel de înălțime?

Uite că sora Lucia sosește lângă patul lui.

Are să-i vorbească. Dar până să apuce el să deschidă gura, l-a întrebat cu voce limpede:

— N-ai vrea să-i scrii un bilețel mamei tale?

*

Hitler era furios. I se dăduse permisie. Protestase, dar Hugo Gutmann se dovedise de neclintit.

— Regulamentul este regulament, curier Hitler, ai dreptul la permisie.

— Vreau să rămân pe front.

— Ai datoria să-ţi iei permisie.

— Datorie? Şi cum o să fiu util în spatele frontului?

— Mmm... îţi vei reface forţele.

— Dar mă simt foarte bine.

— Îmi pari cam slăbit... Aşadar îţi vei reface forţele, îi vei revedea pe ai tăi...

Aici, Hugo Gutmann a simţit că făcuse o gafă, fiindcă Hitler nu primea niciodată scrisori. A-ntors-o, afirmând categoric:

— Vei ridica moralul poporului german.

Dintr-odată, Hitler a redevenit atent la spusele plutonierului-adjutant. Încântat, Gutmann a înţeles că descoperise un argument valabil şi a început să improvizeze cu stângăcie.

— În spatele frontului, poporul depune efortul de război, asigură mâncare, muniţie, arme, instruieşte noi soldaţi. Şi are nevoie de un veteran ca tine care să-i demonstreze că efortul nu e-n zadar, care să-i povestească despre eroismul trupelor noastre, care să-i relateze cu voce tare... victoriile noastre decisive.

În elanul lui retoric riscase şi această afirmaţie pe cât de ridicolă, pe atât de falsă, ştiind că dacă mai există un singur soldat care să-şi închipuie că Germania va câştiga războiul, atunci acesta curierul Hitler era.

Cu ochii holbaţi, cu trăsăturile încordare, cu gura căscată, Hitler îl aproba sorbindu-i cuvintele. Îşi accepta noua misiune.

— Bine, domnule plutonier-adjutant. Voi merge în permisie.

— Aşa. Eşti liber. Iei trenul mâine.

Gutmann s-a uitat liniştit după curierul Hitler, care se îndepărta. Era bucuros că a reuşit să-i dea un ultim ordin pentru câteva săptămâni.

Oricum, Gutmann se săturase să tot dea ordine. Căci a da ordine era felul lui de a asculta ordinele primite. Şi de ordine primite chiar era sătul.

*

„Dragă Bernstein și dragă Neumann,

sau

Dragă Neumann și dragă Bernstein,

Nu știu cu care dintre voi doi să încep eu, care trebuie s-o termin.

Am fost rugat să-i scriu mamei, ceea ce înseamnă că am febră peste patruzeci de grade și doar încă puține ore de trăit. N-am noroc, nu-i așa? Să mori la douăzeci de ani. Și să nu mai ai o familie căreia să-i încredințezi ultimele tale gânduri. Atâta doar că în ziua de azi o astfel de lipsă de noroc e ceva banal. Cred că nu am dreptul să mă plâng. În definitiv, mor într-un pat curat și alb, având deasupra mea chipul minunat al sorei Lucia. Nu voi putrezi în noroi, între două tranșee, cei vii nu vor vedea cum gazele îmi umflă burta, nu vor suporta duhoarea descompunerii mele, nu vor fi obligați, la mai multe săptămâni după moartea mea, grație unei recuperări de teren, să mă acopere cu var nestins ca să put ceva mai puțin. Sunt un răsfățat: beneficiez de o moarte curată, de moartea în spital.

Prieteni, vă scriu aceste câteva cuvinte pentru a vă spune că vă iubesc, că plec mândru că v-am cunoscut, că am fost ales și apreciat de voi, că prietenia noastră a fost, fără îndoială, cea mai frumoasă operă a vieții mele. Ce stranie e prietenia. Dacă în dragoste se vorbește despre dragoste, între prietenii adevărați nu se vorbește despre prietenie. Prietenia o trăiești fără a-i spune pe nume, fără comentarii. E ceva deosebit de tăcut. De pudic. De viril. E romantismul bărbaților. Trebuie să fie cu mult mai profundă decât dragostea pentru a nu se împrăștia prosteşte prin cuvinte, declarații, poeme, scrisori. Trebuie să fie mult mai satisfăcătoare decât sexul, din moment ce nu se confundă nici cu plăcerea și nici cu nevoile cărnii. Murind, la acest imens mister mă gândesc și-n fața lui mă plec.

Prieteni, v-am văzut nebărbieriți, plini de noroi, prost dispuși, scărpinându-vă, bășind, râgâind, pradă unor diarei nesfârșite și totuși nu am încetat să țin la voi. Cu siguranță o femeie m-ar fi enervat dacă aș fi fost obligat să-i suport astfel de mizerii, aș fi părăsit-o, aș fi înjurat-o, aș fi trimis-o la plimbare. Pe voi

nu. Dimpotrivă. De fiecare dată când v-am văzut vulnerabili, v-am iubit şi mai mult. E nedrept, nu-i aşa? Bărbatul şi femeia nu se vor putea iubi nicicând atât de autentic ca doi prieteni, căci relaţia primilor este alterată de seducţie. Nu fac decât să-şi joace rolul. Mai rău, fiecare caută un rol frumos. Teatru. Comedie. Minciună. Nu există siguranţă în dragoste, întrucât fiecare se gândeşte că trebuie să disimuleze, că nu poate fi iubit aşa cum este. Aparenţă. Fals de faţadă. O mare iubire este o minciună reuşită şi reînnoită constant. O prietenie este un adevăr care se impune. Prietenia este goală, iubirea fardată.

Prieteni, ţin la voi aşa cum sunteţi. Neumann, te iubesc aşa cum eşti, prea frumos, prea brunet, prea inteligent, prea dotat, prea zguduit de îndoială. Bernstein, te iubesc când te bosumflu, când pictezi, când bombăni, când faci mizeriile alea împreună cu alţi bărbaţi. Da, pe amândoi vă iubesc în toate stările în care ajungeţi.

Nu-mi doriţi să supravieţuiesc nopţii acesteia. Fiindcă dac-am să vă revăd vă voi spune toate acestea prin viu grai, ochi în ochi, şi vă veţi simţi teribil de jenaţi. Dacă există paradis, viaţă după această viaţă, vă voi aştepta acolo. Vreau să vă văd sosind acolo foarte foarte bătrâni, foarte foarte bogaţi, acoperiţi de onoruri, cu pânzele expuse în muzeele din lumea întreagă. Nu vă grăbiţi, voi avea răbdare. Dacă după moarte nu mai e nimic decât neant, îi voi scăpa gândindu-mă la puterea sentimentelor care ne-au unit şi, cu atât mai rău pentru neant, eu tot vă voi aştepta.

Prietenul vostru pentru totdeauna,

Adolf H."

*

Hitler detesta permisia obligatorie.

Întors la München, resimţise dur şocul: oamenii nu trăiau deloc exaltarea lui de pe front. Erau morocănoşi, deprimaţi, plecând urechea la veştile proaste, bănuind că victoriile anunţate nu erau altceva decât propagandă guvernamentală. Viaţa de zi

cu zi era grea din cauza lipsurilor şi toată lumea nu-şi dorea altceva decât ca războiul să se termine cât mai repede.

— Ba nu, războiul nu trebuie să se termine, e necesar ca Germania să învingă. De altfel, e pe cale s-o facă.

Ceilalţi îl ascultau sceptici. Hitler avea impresia, atunci când îşi afirma convingerile, că era considerat grav bolnav şi deci că trebuia să-i fie suportate schimbările bruşte de stare. De altfel, se ducea iarăşi să-şi rişte viaţa, aşadar avea tot dreptul să creadă că o face pentru a câştiga...

Totuşi, în câteva braserii reuşise să-i scoată din rezerva lor bănuitoare pe câţiva münchenezi, chiar dacă pentru a-i auzi făcându-i albie de porci pe prusaci – conform tradiţiei bavareze – ori pentru a se plânge că evreii au invadat totul în administraţie şi prin birouri. Hitler, care îl admira pe plutonierul-adjutant Gutmann, care văzuse mai mulţi evrei murind vitejeşte pe front şi tot atâţia prusaci, nu suporta generalizările grăbite, preferând să plece dacă se iveau astfel de discuţii.

Se închisese în tăcere şi număra zilele care îl despărţeau de tranşee.

Profitase totuşi pentru a-l plimba pe Foxl prin München, iar acestuia îi plăcuse mult oraşul.

*

— Mai rămâi, dacă nu, încep să urlu!

De parcă n-ar fi auzit nimic, sora Lucia s-a apropiat pentru a treia oară de pat şi l-a bătut pe Adolf H. pe umăr.

— Mă-ntorc peste o jumătate de oră.

— Mai rămâi, dacă nu, încep să urlu!

— Hai, nu fi copil.

— Vai! Vai!

Adolf nu trebuia să facă eforturi pentru a ţipa, dimpotrivă, era de-ajuns să nu se mai controleze. Avea dureri şi-i era frică. Se sucea şi se răsucea în propriul corp prea strâmt, în patul prea strâmt, în camera prea strâmtă din fundul culoarului cel strâmt. Ştia că urma să moară.

— Ah! Vai!

— Gata, Adolf.

— Mai rămâi.

— Nu. Trebuie să...

— Au! Aoleu!

Sora Lucia s-a roşit toată. A tras un scaun şi s-a aşezat lângă bolnav, aproape îmbufnată. Adolf a încercat să se controleze, şi-a înăbuşit gemetele şi i-a zâmbit.

— Vă mulţumesc.

— Ar trebui să-ţi fie ruşine, acesta este şantaj.

— Da, da, am să mor, dar, mai-nainte, trebuie să-mi fie ruşine.

— N-am spus asta, Adolf.

— Că trebuie să-mi fie ruşine? Sau că trebuie să mor?

— Haide, să ne rugăm.

Adolf s-a uitat lung la sora Lucia, cu ochii în lacrimi.

— Păi, la cine să ne rugăm? Şi ce să ne rugăm?

Pa buzele sorei Lucia s-a aşternut acel surâs care-i încălzea pe bolnavi.

— O să-ţi spun eu.

— Câte ore mai am de trăit?

— Ziceam că o să-ţi spun cum să te rogi.

— Cât timp am pentru a învăţa? Ajunge cât mi-a mai rămas?

— Da, ajunge.

— Vreau să ştiu adevărul. Dacă mi-l spui, voi învăţa să mă rog.

— Iar şantaj?

— Ce părere au medicii?

— Se mai înşală şi ei.

— Şi ce spun când se-nşală?

— Că mai mult ca sigur n-o să apuci să treci noaptea asta.

O spusese clar, sigură pe ea. Adolf s-a simţit aproape uşurat. Identificase sigur şi localizase duşmanul: noaptea care venea.

— Soră Lucia, vrei să stai noaptea asta cu mine?

— Nu eşti singurul care...

— Vrei?

— Nu sunt obligată să...

— Vrei?

— Știu că ceea ce ți se întâmplă este important și...

— Vrei?

— Poate că aș putea să te învăț să te rogi.

— Vrei?

— Da.

Roșise ca o tânără proaspăt căsătorită. Prinzându-i mâinile pe deasupra cearceafului, i le-a strâns cu putere.

— Sunt fericită că sunt lângă tine.

— Asta înseamnă rugăciune?

— Da. Trebuie să te concentrezi asupra fericirii. Să înlături întunericul și să găsești lumina.

— Mi-e rău. Mi-e frică. Nu văd nimic.

— Ba da. Mereu există lumină. Ce ți s-ar părea lumină în clipa asta?

— Tu.

— Vezi? Și pe urmă?

— Tu. Mâinile tale. Surâsul tău.

— Vezi? Mereu există lumină. Concentrează-te asupra mea, fiindcă, în seara asta, eu sunt lumina ta.

— Soră Lucia, eu nu cred în Dumnezeu.

— Nu-i grav. Dumnezeu a prevăzut totul.

S-a aplecat spre el.

— Simți puterea pe care ți-o dăruiesc?

— Da.

— Aceasta este dragostea.

Adolf a amuțit și s-a umplut de energia care emana dinspre sora Lucia. Avea senzația că e o floare încălzită de o lampă, se simțea periculos de slăbit însă își zicea că, poate, la căldura acestui foc, ar putea, dacă va avea timp, să-și revină un pic... dar va avea timp?

— Nu sta pe gânduri. Nu sta pe gânduri. Ia puterea asta fără să te mai gândești. Haide! Ia-o! Ia-o!

O spusese pe un ton greu, violent, ca o femeie care face dragoste. Adolf a început să se lase pătruns de acea putere.

— Haide! Ia-o! Haide!

Nu mai era sora Lucia, gingaşa soră Lucia care plutea de la un pat la altul cu graţie, era o femeie preocupată cu totul de sarcina ei, de munca ei care-i sleia carnea. Care ţinea să aducă un om pe lume.

— Acum trebuie să ne rugăm. Cere-i lui Dumnezeu să-ţi dea putere.

— Dar de ce să fim trei? Era foarte bine aşa, doar în doi.

— Fără persiflări. Roagă-l pe Dumnezeu să-ţi dea puterea de a trece de această noapte. În orice caz, eu o fac.

Adolf a început să perceapă nelămurit camera, pe sora Lucia, pe el însuşi. Oare fluxul de forţă să-l fi tulburat? Sau era pe cale să moară, după spusele medicilor? Conştiinţa lui funcţiona cu întrerupere, se poticnea, aluneca dinspre lumea aceasta spre altele mai vechi, mai familiare, apoi se întorcea, se restabilea, după care iarăşi se prăbuşea. Adolf realiza că nu mai trăia decât în ascuns. A profitat de o clipă în care era conştient pentru a se agăţa de un colac de salvare şi a început să se roage:

— Doamne Dumnezeule, dă-mi putere. Nu sunt sigur că şi cred în Tine, mai ales în seara asta, când m-ar ajuta. Poate tocmai fiindcă m-ar ajuta. Pe scurt, Doamne, ar pica bine să exişti, să te apleci asupra mea şi să mă ajuţi să mă ridic. N-aş prea avea chef să mor. Nu ştiu ce e moartea, poate că e un lucru bun, o surpriză plăcută pe care mi-ai pregătit-o, ei nu, nu te critic, problema e că nu prea ştiu ce e viaţa. N-am avut timp să aflu. Asta e. Doar aşa. Aş mai vrea numai un pic din viaţa pe care mi-ai dat-o. O voi preţui cum nu se poate mai bine. Ei, sigur că da, e genul de promisiuni care se fac în astfel de ocazii. Am tot atâta interes să promit acum pe cât de grăbit voi fi mâine să uit ce-am promis. Cred că te-ai obişnuit, de-atâta vreme, ca lumea să se apropie de tine la disperare şi să se îndepărteze de cum se însănătoşeşte. Aşa-s oamenii... De altfel, acesta este unul dintre lucrurile care mă împiedică să cred în tine: nu reuşesc să concep că încă te mai interesează oamenii. Omenirea e jalnică, nu e demnă de tine. De ce te mai ocupi de toţi cretinii, laşii, nerecunoscătorii, mizerabilii care se omoară unii pe alţii? Mmm?...

— Dumnezeu este iubire.

Adolf a tresărit. Sora Lucia îi răspunsese. Să fi vorbit el cu voce tare, sau ea îi citea gândurile?

— Dumnezeu este iubire.

S-o fi spus ea, sau visase el c-a auzit-o spunând? Ori o fi fost chiar Dumnezeu? *Bietul de tine, Adolf, eşti în plin delir. Nu mai ştii ce vine de la tine şi ce de la alţii.* Scuturat de valurile de febră, Adolf se agăţa de discursul pe care-l considera rugăciune şi despre care habar nu avea dacă era compus dintr-o singură voce, din două sau chiar din trei. Un om în agonie reajunge în starea de nou-născut: incapacitate fundamentală de a face deosebirea între lucruri, de a decela ce este al său şi ce al altora, imposibilitatea de a şti dacă sânul este al lui ori al mamei, dacă gura care soarbe tot universul orb îi aparţine sau nu, dacă acea cută a scutecului, care zgârie, este sculptată în coloana sa vertebrală sau e ceva din afară, dacă vorbele, sentimentele şi ideile care apar sunt ale lui sau vin de undeva de deasupra lui, fără legătură cu el... Adolf se întâlnea cu oceanul nesfârşit şi tumultuos în care conştiinţa ţâşneşte din materie, se-neacă-n ea, se reflectă, se scufundă, se epuizează, se-ntinde, face pluta, ba vede farul, ba nu-l vede, dispare-n tenebrele unui tsunami, iese fără a înţelege nimic...

— Adolf! Adolf!

Cineva-l striga.

— Adolf!

Mai avea încă mult de înotat până să ajungă la glasul care-i vorbea. Până la urmă a deschis ochii şi a descoperit-o pe sora Lucia în acea dimineaţă minunată.

— Adolf, ai trecut noaptea. Eşti salvat.

Victorioasă, sora Lucia a împins patul afară din muritoriu, a deschis uşile batante ale salonului comun şi, prin mijlocul unei gărzi de onoare alcătuită din schilozi, gazaţi şi amputaţi, făcând parcă să alunece patul pe rotile, l-a reintegrat pe Adolf H. printre răniţi de parcă ar fi redat sceptrul şi tronul unui rege întors din exil.

*

Bombe. Gloanțe. Obuze. Nopți sfâșiate de explozii.

Hitler alerga. Transmitea ordine, trăgea cu arma. Era fericit că se întorsese pe front. Lupta era casa lui, armata – adevărata familie.

Bombe. Gloanțe. Obuze. Nopți sfâșiate de explozii.

Lui Hitler îi plăcea războiul fiindcă îl făcuse să uite de toate necazurile. Îi dădea de mâncare, de băut, de fumat, de dormit, de gândit, de crezut, de iubit, de urât. Îi pătrunsese în întreaga ființă, în întreg trupul și-n întreg sufletul. Îl descărcase de sine însuși, de neputințele și de dubiile lui. Îi dăruise o rațiune de a trăi, ba chiar și-o rațiune de a muri. Prin urmare, Hitler adora războiul, care ajunsese religia lui.

Bombe. Gloanțe. Obuze. Nopți sfâșiate de explozii.

Era inepuizabil, pentru că inepuizabilă era ura lui față de dușman. Era curajos, fiindcă își spunea că de murit va muri vecinul lui, nu el.

Bombe. Gloanțe. Obuze. Nopți sfâșiate de explozii.

Lui Hitler îi plăcea războiul fiindcă îi revelase propriul sine. De când se întorsese din permisie era fericit căci, de acum, avea o credință. Da. În prima noapte, în tranșee, avusese o revelație. Una adevărată. Prima din scurta sa biografie. Descoperise că războiul este însăși esența existenței.

*

— Dumnezeu? Da... sigur că da... Dar chiar trebuie să-i spunem Dumnezeu?

Adolf H. contempla gânditor soarele care începuse să coboare spre linia orizontului. Era îndrăgostit de clipa în care natura ajungea un artist inspirat, riscând o cromatică aberantă, îndrăznind să nască un cer ca mărul verde, sau portocaliu, roșu ca jarul, riscând toate nuanțele din paleta sa în numai o jumătate de ceas.

— Asta-i mereu problema cu Dumnezeu: chiar trebuie să-i zicem Dumnezeu?

Sora Lucia îi răspunsese hotărâtă lui Adolf, deşi ştia foarte bine că nu o asculta decât din politeţe şi că reflecta leneş, prea ocupat, ca în fiecare seară de la ultima lor plimbare, să observe culorile vii ale firmamentului. Dar se putea supăra pe el? Doar se întorcea de departe. Iubirea pe care i-o purta acestui rănit – în taina inimii îi zicea „rănitul meu" – presupunea o îngăduinţă fără margini.

— Asta e. De-acum pământul se face tuş, a spus Adolf.

Şi, efectiv, copacii, mănăstirile şi casele se contractau în dansuri de umbre. Un albastru tare şi dens le oferea un fond opalescent. Cum să-l fi definit? Albastru ca al lui Nattier? Albastru ca al regilor Franţei? Bizar lucru să te gândeşti la aşa ceva, nu? Cerul nu era franţuzesc, dar albastrul era. Un albastru franţuzesc de secol şaptesprezece sau optsprezece.

— Nu, soră, nu ştiu ce s-a petrecut în noaptea aceea. Da, m-am rugat lui Dumnezeu, după cum mi-ai cerut, dar nu o fi fost o metodă de a-mi mobiliza toate forţele pentru a lupta? Nu o fi fost pur şi simplu revolta tuturor puterilor mele omeneşti? Un război împotriva morţii dus de conştiinţa şi de corpul meu?

— Şi asta a fost.

— Şi numeşti asta Dumnezeu? Poate că nu a fost decât ceva omenesc. Doar omenesc.

— Şi rugăciunea mea? Făcută în acelaşi timp cu a ta? Înaintea rugăciunii tale?

— Poate că există o energie vitală care trece de la un trup la altul. Mi-ai dăruit energia ta vitală.

— În concluzie, încerci să explici ce s-a întâmplat în noaptea aceea doar prin ceea ce am făcut noi, tu şi cu mine?

— Da, soră, ne văd ca pe un cuplu.

— Lasă gluma. Constat că eşti un nerecunoscător care înmulţeşte astfel de îndoieli, de ipoteze şi de explicaţii nesigure pentru a evita să stea în faţa Domnului şi să-şi manifeste gratitudinea.

Sora Lucia o spusese fără mânie şi fără amărăciune. Era convinsă că în noaptea aceea în care el avusese febră foarte mare

se produsese un miracol şi nu era nerăbdătoare ca Adolf s-o recunoască. Ştia că adevărul se va impune, dar adevărului îi trebuie timp pentru a-şi croi drum într-un suflet atât de dur ca al lui Adolf H.

— Totuşi, Adolf, dacă totul nu a fost decât efort omenesc, în noaptea aceea, cum îţi explici că a şi reuşit? Dacă o luăm aşa, de aceeaşi dorinţă de a trăi şi de aceeaşi energie ar trebui să fie pline toate nopţile, în toate paturile spitalului.

— Soră Lucia, tu consideri divin tot ce reuşeşte şi omenesc tot ce se ratează.

Călugăriţa a râs. În fond, îi plăcea rezistenţa lui Adolf, care genera forţa inepuizabilă a conversaţiilor lor. Ar fi avut oare atâtea să-şi spună dacă ar fi fost de acord?

— Nu vrei să crezi în Dumnezeu fiindcă eşti prea orgolios ca să simţi recunoştinţa.

— Eu, orgolios? Din contră. Nu cred că sunt atât de important ca Dumnezeu să se deplaseze până la mine.

— Toţi oamenii sunt la fel de importanţi în ochii lui Dumnezeu. Aşa că are grijă de fiecare dintre ei.

— A, da? Atunci ar trebui să se ducă ceva mai des pe front. Soldaţii agonizează uneori zile întregi până ca moartea ori cineva de la ambulanţă să-i ridice. Soră Lucia, mi-e greu să cred în Dumnezeu pe timp de război. Nu mi-l pot închipui ca amator de carnaj.

— Oamenii fac războiul între ei. Şi doar între ei. Nu-l amesteca pe Dumnezeu în asta, te rog.

Avea dreptate, Adolf ştia şi se gândea fără încetare la acest lucru. Animalele se mâncau între ele, dar război nu făceau. De la începutul războiului contabiliza diferenţele dintre animale şi oameni. Deocamdată găsise tutunul, alcoolul şi războiul. Trei modalităţi de a ucide mai repede. În fond, omul se deosebea de animale printr-o nerăbdare a morţii. Într-o zi, sora Lucia îi amintise şi de o altă caracteristică a omului: râsul. Măcar o dată a fost şi Adolf de acord cu ea. Numai oamenii simţeau acea nevoie irezistibilă de a râde unii de alţii.

— Acum îţi e mai bine.

— Da. În curând îmi va fi atât de bine, încât mă vor trimite iarăși la luptă. Mulțumită ție, soră Lucia, voi putea să fiu din nou folositor și să am o moarte cât se poate de demnă.

Călugărița și-a mușcat un deget.

— Nu spune asta. M-aș bucura atât de mult să te pot ține aici, lângă mine.

A privit-o cu tandrețe.

— Împinge-mă pe scări... Aruncă-mă din vârful turnului.

I-a zâmbit, împăcată cu absurditatea propunerii.

— Nu mă ispiti.

Adolf a izbucnit în râs. Și ea.

S-a lăsat mai greu pe brațul călugăriței.

— Știi, când voi pleca voi fi mâhnit că mă duc pe front, dar și mai mâhnit că te părăsesc.

— Aceasta este soarta infirmierelor și a convalescenților. Să trăiască împreună ore extraordinare și apoi să nu se mai vadă niciodată, i-a răspuns cu o grabă forțată.

— Să trăiască împreună ore extraordinare și să nu le uite niciodată, a corectat-o Adolf.

Privirea sorei Lucia s-a încețoșat. Buzele au început să-i tremure.

— Niciodată. Nici eu nu te voi uita vreodată, Adolf.

— Dumnezeule, avem o problemă cu denumirile. Oare acesta e numele pe care trebuie să-l dăm vindecării? Mă îndoiesc. Din contră, știu foarte bine să denumesc ceea ce mi-ai dăruit din prima până în ultima zi și în timpul nopții aceleia îngrozitoare: iubire.

Sora Lucia și-a întors fața pentru a-și ascunde tulburarea.

— E datoria mea să iubesc.

— Asta am înțeles foarte bine. Și mi-o asum și eu. Te iubesc, soră Lucia.

Călugărița a tresărit.

— Te iubesc, Adolf.

Au lăsat cuvintele să călătorească între ei. Se simțeau mai puțin singuri pe lume. Noaptea li se părea mai puțin lungă, mai puțin densă în jurul lor.

Clopotul refectoriului a răsunat subţire.

— Să ne întoarcem. Sprijină-te de mine.

Au început să păşească unul lângă altul într-o asemenea unitate, într-o asemenea armonie, încât s-ar fi putut crede, în clipa aceea ca şi în tăcerea care o precedase, că trupurile lor nu erau decât unul singur.

Trecând pe sub portal, regăsind lumina gălbuie care urma să-i aducă pe fiecare la sine însuşi şi să-i despartă, sora Lucia a murmurat la urechea lui Adolf, chiar înainte de a dispărea:

— Din fericire, ai spus „Te iubesc, soră Lucia", fără „soră" cred că mi s-ar fi tăiat picioarele.

*

Războiul se-mpotmolea.

Continua să producă în fiecare noapte tot atâta cadavre, numai că toţi acei morţi nu foloseau la nimic. Frontul se mişca vreo câţiva metri, apoi, o săptămână mai târziu, dădea înapoi, oamenii pierzându-şi puterile în apărarea câtorva fâşii de pământ de care habar nu avuseseră până atunci şi pentru care acum erau obligaţi să-şi dea viaţa. Absurditatea situaţiei îşi adăuga greutatea lehamitei şi, sub cerul jos şi vâscos din care se scurgea lumina mohorâtă a nordului, dispăruse orice urmă de entuziasm. Nu mai rămăsese decât rutina ororii.

Hitler şi Foxl nu-şi pierduseră deloc din dinamism. Dimpotrivă, îşi descoperiseră o nouă pasiune comună: vânătoarea de şobolani.

Nu doar o dată, în miez de noapte, fuseseră surprinşi de o hoardă de şobolani. Rozătoarele soseau, se repezeau guiţând, ţâşneau din ascunzătorile lor într-un număr incredibil, încât solul devenea un soi de şubă vie, colcăitoare, informă, şuierătoare, din care se iveau ici şi colo câte-o mică mandibulă zdravănă ori câte-un ochi de un galben acid, plin de ură, covor lustruit şi mişcător care lua cu el, în trecere, tot ce se putea mânca, pâine, raniţe, conserve, viscere sau membre rupte ale cadavrelor. Soldaţii îi detestau cu atât mai mult cu cât ştiau că,

în caz de rană mortală, acei hoitari vor fi primii lor ciocli şi se vor arunca asupra lor pentru a-i sfâşia cu dinţii.

Prin urmare, Hitler şi Foxl, în orele lor libere, când nu aveau de transmis ordine, erau preocupaţi de vânătoarea de şobolani, fiecare în felul lui. Foxl aborda tehnica deja clasică a fox-terierului, Hitler strecura rafinamente tehnice. Lăsa un colţ de pâine pe post de momeală, după care se întindea pe aproape, ţintind şi pulverizând animalul cu arma imediat ce acesta îşi făcea apariţia. Mai plăcută era tactica numărul doi, care consta în a presăra praf de puşcă în jurul momelii, praf de puşcă recuperat de la vreun obuz care nu explodase, şi în a-i da foc în clipa în care se apropiau şobolanii, bucurându-se să-i vadă arzând de vii. Dintr-o simplă preocupare, activitatea ajunsese o obsesie, iar Hitler îşi promisese, înverşunat, că va ajunge şi la soluţia finală: exterminarea definitivă a tuturor şobolanilor de pe front.

În ziua aceea, Hitler se pregătea să-şi reia serviciul de curier. El şi Foxl, după o amiază rodnică de vânătoare, se deplasau de-a lungul tranşeei care ducea la primul post de comandă, când clinchetul unei cutii de conserve i-a făcut să se oprească.

Un şobolan a ţâşnit de pe rambleu, trăgând după el o bucată de oţel care-l rănise fără a-l fi omorât. Acum fugea spre duşman cu un zgomot înnebunitor. Foxl a sărit din şanţ şi s-a luat după pradă.

— Aici, Foxl! Înapoi!

Şobolanul, beat de furie şi de durere, alerga în toate direcţiile, trăgându-l şi pe Foxl în delirul lui.

— Foxl, la picior! Aici, Foxl!

A răsunat un foc de armă. Foxl a schelălăit surprins şi a căzut pe-o parte.

Şobolanul a continuat să fugă de unul singur între liniile franceze şi germane.

— Foxl!

Hitler a scos capul deasupra tranşeei pentru a vedea ce s-a întâmplat cu câinele. Două gloanţe au lovit sacul cu pământ

de alături, trecându-i doar puțin pe lângă ureche. Dușmanul trăgea în el.

— Ticăloșilor! Ticăloșilor!

S-a ghemuit în tranșee. Își auzea câinele gemând. Foxl era rănit. Insuportabil. Trebuia să facă ceva. Dar ce? Se lăsa noaptea. Și-a pus casca în vârful țevii puștii pentru a verifica dacă dușmanul încă îl mai pândea și a ridicat-o. Imediat un glonț s-a izbit de metal.

— Ticăloșilor!

Se făcuse întuneric. Cel dintâi cartuș de semnalizare a explodat pe cer și, coborând cu parașuta lui de mătase, și-a trimis lumina verde, semn al reluării luptei.

A început bombardamentul.

Tenebrele au înnebunit. Dezlănțuire. Frenezie.

Hitler nu se mișca.

Întreaga artilerie germană bubuia în jurul lui. Se trăgea. Se mitralia. Se urla. Se cădea. Lui Hitler îi era imposibil să se ducă la locul lui. Când se mai potoleau focurile, îl auzea pe Foxl gemând. Durerea câinelui îl paralizase.

— Ticăloșilor, adunătură de ticăloși! șoptea printre dinți.

La miezul nopții, schelălăiturile lui Foxl și-au schimbat tonalitatea. Urla a moarte. Înțelesese că va agoniza singur, sub cerul sfâșiat de oțel și de foc.

Hitler plângea. Nu îndrăznea să-și strige câinele, prefera ca Foxl să se creadă singur, prefera ca animalul să nu știe că stăpânul lui, neputincios, se afla la doar câțiva metri, ghemuit într-o groapă.

În zori, tânguirea a ajuns mai slabă, mai ascuțită, mai sfâșietoare. Foxl era gata să moară, dar tot îl mai chema. Hitler și-a astupat urechile cu palmele.

— Ticăloșilor! Nu animalele! Oameni, câți vreți, dar nu animalele!

Dimineață, când focul a încetat, încă se mai auzea un horcăit ca o jelanie. În jur, brancardierii alergau adunând maldăre de răniți și de morți.

A reuşit să se ridice, şi-a luat puşca, a scos capul deasupra gropii, pentru a-l localiza pe Foxl, şi a tras.

În sfârşit, tânguirea a-ncetat. Foxl era mort. Ura a dat năvală pentru a lua locul amărăciunii. Hitler a început să-şi înjure duşmanul:

— Adunătură de ticăloşi! N-o să câştigaţi niciodată războiul, m-aţi auzit? Niciodată! Germania vă va bea sângele, o să-ngenuncheaţi în faţa ei, o să fiţi sclavii noştri, Parisul va fi german! Vă urăsc! Vă urăsc. Mă voi răzbuna şi răzbunarea mea nu va avea margini. Vă urăsc! Ticăloşilor!

După care a început să tragă la întâmplare spre liniile franceze, sperând să atingă bărbatul care i-l ucisese pe Foxl, fără să se gândească vreo clipă că acela ar fi putut fi deja mort.

De patru infirmieri a fost nevoie pentru a-l imobiliza, iar medicul-şef i-a făcut o injecţie calmantă.

*

Luminaţi de un soare palid, Adolf H., Bernstein şi Neumann leneveau lângă baraca statului-major. Mirosea a gudron, a siestă şi a picioare transpirate.

— Vom pierde războiul.

Neumann citise toate ziarele recuperate din pubela ofiţerilor.

— Noi? a exclamat Bernstein. Nu aparţin nici unui „noi" în afară de „noi trei". Din punctul meu de vedere, dacă scap viu din război înseamnă că l-am câştigat. Dacă reuşesc să mă întorc de pe front, ţin să vă avertizez că nu voi mai fi austriac şi nici al vreunei alte ţări. Apatrid şi pacifist, aşa mă voi întoarce.

— Ar trebui să mai rezişti câteva săptămâni, a adăugat îngrijorat Adolf.

De când se întorsese la luptă şi avusese bucuria de a-şi regăsi vii prietenii, se temea clipă de clipă să nu li se întâmple ceva. Grupul li se reconstituise astfel, întărit de pericolele prin care trecuseră, fără a vorbi vreodată despre sentimentele care-i legau, unică parcelă de umanitate în lumea care-şi pierduse şi mintea, şi sufletul.

— Războiul ăsta nu mai este pe măsura omului, a continuat Hitler. Este un război de metal, gaz şi oţel, un război al chimiştilor şi al forjelor, un război al industriaşilor în care noi, biete maldăre de carne, nu la luptă folosim, ci la a verifica dacă produsele lor ucid cum trebuie.

— Ai dreptate, i-a răspuns Bernstein. Este un război al uzinelor, nu al oamenilor. Va câştiga cel care va scuipa mai multă fierătanie. Cât despre noi, sub nici o formă nu contăm. Când am văzut sosind primele tancuri, tonele alea de oţel care trec peste orice şi strivesc totul, am înţeles că eram inutili. La ce bun să mai ai curaj şi să fii priceput în faţa unei maşini care oricum rezistă în faţa ta şi te trimite-n neant?

— Ce tot spuneţi? a exclamat Neumann. După câte v-aud, nu luptaţi în războiul ăsta decât pentru a ucide direct, cu vârful armei, ochi în ochi cu duşmanul. Chiar aşa?

— Da.

— Ei bine, eu sunt încântat că nu văd în cine trag, că pot mitralia de la depărtare, că pot arunca grenadele în direcţia în care mi se cere. Dacă aş avea oamenii aceia în faţa mea, nu ştiu dac-aş reuşi s-o fac.

— Oricum ar fi, a intervenit Bernstein, eu pur şi simplu nu vreau la război. Şi nu vreau să fac parte din nici o naţie.

— Tot trebuie să trăieşti undeva, a obiectat Adolf.

— Undeva, da, dar într-o ţară, nu într-o naţie.

— Care e deosebirea?

— O ţară devine naţiune atunci când începe să deteste toate celelalte ţări. Ura dă naştere naţiunii.

— Nu sunt de acord, a zis Neumann. O naţiune este o ţară care se organizează pentru a te asigura că poţi trăi în pace.

— Zău? Chiar ar mai fi războaie dacă n-ar mai fi naţii? Păi atunci, ce facem noi aici? Fiindcă un sârb a omorât un austriac, neamţul şi austriacul au declarat război francezului, englezului, italianului, americanului şi rusului. Poţi să-mi explici asta altfel decât prin logica urii? Naţionalismul este o nevroză fatală, dragul meu Neumann, şi, pentru a vorbi în termenii doctorului

Freud, ajunge o psihoză ireversibilă atunci când dă în patriotism. Dacă admiți principiul națiunii, atunci admiți principiul stării permanente de război.

Au ascultat mormăitul îndepărtat al frontului. Peisajul stătea la pândă. Ca de obicei, oțelul se dezlănțuia în timpul nopții.

— După război, mă voi muta la Paris, a declarat Bernstein.

— La Paris? De ce la Paris?

— Fiindcă pictura modernă acolo se inventează de vreo treizeci de ani încoace.

— În Montmartre?

— Nu. Montmartre e depășit. În Montparnasse. Voi închiria un atelier spațios pe strada Champagne-Première și voi locui acolo.

— Pari să cunoști foarte bine detaliile.

— Am și eu relațiile mele.

Bernstein a tăcut, misterios. Cunoscând pudoarea maladivă a prietenului lor în privința iubirii, Adolf și Neumann nu au mai insistat.

Bernstein a ridicat privirea și le-a zâmbit larg.

— Cine mă iubește mă urmează! Spre Montparnasse deci?

— Spre Montparnasse!

— Spre Montparnasse!

Și cei trei prieteni au izbucnit în râs, bucuroși la gândul binefăcător că li se restituise viitorul.

Până atunci, și-a zis Adolf înfricoșat, *trebuie să rezistăm.*

*

— Repede, înapoi!

Soldații s-au retras. Tranșeea fusese atacată de englezi de la ambele capete, așa că germanii s-au decis s-o abandoneze și au fugit să se pună la adăpost în șanțul următor.

— La stânga! Și pe asta au pus mâna. La stânga! Repede!

În noaptea aceea de octombrie 1918, regimentul curierului Hitler se găsea pentru a treia oară, începând din 1914, pe acel pământ numai noroi. După ce le fusese spațiu de odihnă, satul Comines ajunsese câmp de luptă. Englezii înaintau pas cu pas.

Cu excepția lui Hitler, după patru ani de boală cronică, toată lumea știa că războiul mergea spre final. Germania dădea înapoi. În câteva luni, pierduse un milion de oameni și își epuizase rezervele de hrană, de muniție și de moral.

Hitler refuza să ia în considerare posibilitatea înfrângerii Germaniei, fiindcă se identificase cu Germania. Întrucât nu era de conceput ca el, Hitler, invincibilul, viteazul, energicul, constant apărat printr-un miracol să poată fi atins, Germania trebuia să învingă. Pentru a analiza situația, nu reținea decât elementele care-i alimentau convingerea: prăbușirea frontului rusesc, deruta italiană, în sfârșit, Crucea de Fier clasa întâi primită pe 4 august din partea locotenentului Hugo Gutmann, recompensă excepțională pentru un simplu caporal. Și-atunci? Nu era asta dovada că războiul mergea înainte așa cum trebuia?

— Repede, în crâng! La adăpost!

Începuse să creadă anormal faptul de a nu fi decât un număr matricol printre cei opt milioane de oameni. Adică, ăsta să fi fost locul lui? Era drept ca o persoană ca el, care putea aduce atâtea servicii patriei, să fie doar un simplu caporal, expus gesturilor întâmplătoare ale cine știe cărui negru din față?

— Urcați rapid până la lizieră! Hai, iute!

Nu își luase alt câine în locul lui Foxl, fiindcă nu voia să-i dea dușmanului ocazia de a-l mai face încă o dată să sufere atât de mult.

— Atenție: gaze!

Alarma a țâșnit de la soldat la soldat. Gaze. Gaze. Gaze. Fiecare și-a pus masca.

Atacurile cu gaze se intensificau. Printre germani se zvonea că englezii își încărcau obuzele cu un produs nou, gazul muștar, o substanță insidioasă care își dovedea toxicitatea în mod deosebit de la individ la individ. Fiecare învăța din propria suferință care erau efectele pe care gazul acela le producea asupra lui. Înspăimântător rafinament.

Hitler respira cu dificultate prin mască. Îi venea greu să respire normal și să se mulțumească doar cu mica provizie de aer mai mult de zece minute.

Aflat în frunte, Hugo Gutmann a profitat de lumina unui cartuş de semnalizare pentru a le face semn oamenilor lui să nu-şi scoată măştile.

Erau prinşi sub o ploaie de obuze încărcate cu gaz, iar absenţa totală a vântului împiedica perdelele ca de ceaţă să se risipească. Căştile ţuguiate se iveau din oceanul lăptos ca nişte peşti zburători.

Hitler nu mai rezista. Chiar forţându-se să respire cu cea mai mare avariţie posibilă, îşi simţea corpul ducând lipsă de oxigen şi slăbind periculos de tare. Ce-ar fi putut face? De-acum nu mai avea de ales decât între a muri sufocat, în mască, sau otrăvit de gaze.

În faţa lui, mai mulţi oameni s-au ridicat şi şi-au smuls măştile de protecţie.

— Fugiţi! Fugiţi de gaze! Repede!

Văzând că oamenii sunt cuprinşi de panică, Hugo Gutmann şi-a scos şi el masca pentru a le ordona să fugă de pe terenul care provoca moartea.

Hitler a rupt-o la fugă la început cu masca pe figură, apoi, simţind că se asfixia, a aruncat-o şi a luat-o la goană, mult mai rapid.

Sunt invincibil. Scap de gloanţe. De obuze. De gaze. De toate scap. Steaua mea cea bună mă apără pe măsura înaltei mele valori. Voi scăpa.

S-a grăbit mai multe sute de metri şi, constatând că oamenii cădeau în jurul lui, a conchis că încă o dată armura lui de invincibilitate îşi jucase rolul.

În sfârşit, l-a ajuns pe locotenentul Gutmann într-o groapă protejată de artileria germană.

— Cum te simţi, caporal Hitler?

— Foarte bine, domnule locotenent.

Hitler s-a dus repede la zona din spate, mai ferită de furia bombardamentelor.

La şase dimineaţa a simţit cum i se înfierbântau ochii.

La şase şi jumătate, îi ardeau.

La şapte, îi păreau cărbuni încinşi.

La şapte şi jumătate, Hitler a bănuit că, poate, inhalase ceva gaze.

La opt, pe când soarele se ridica pe boltă, în jurul lui Adolf Hitler s-a făcut întuneric. A înţeles că orbise.

Şi a căzut. Pe unde să se fi aflat? Cum nu mai vedea nimic, a urlat:

— Ochii mei! Gazele! Ochii mei!

Pe când orbitele păreau că-i luaseră foc, restul trupului era greu ca umplut cu gheaţă. Ardea şi tremura în acelaşi timp. A priceput că era întins pe o targă.

O mână i-a prins-o pe a lui.

— Pentru tine, Hitler, cred că războiul s-a încheiat.

A recunoscut vocea locotenentului Gutmann.

Cuvintele acestuia l-au paralizat: adică, pentru el, războiul chiar s-a încheiat? Păi, ce-o să se facă fără el războiul? Dar frontul, fără înflăcărarea lui? Dar Germania, fără credinţa lui? Ar fi vrut să protesteze, să-şi nege cecitatea, să ceară să fie lăsat acolo, dar puterile nu-l mai ajutau.

„Vei muri pe unde-ai păcătuit..."

Dincolo de zdruncinăturile camionetei, apoi de şuieratul trenului, cuvintele auzite în copilărie îi reveneau odată cu fluxul şi refluxul febrei.

„Vei muri pe unde-ai păcătuit..."

Era pictor. Îşi pierdea ochii. Nu va mai picta, iar infirmitatea îl excludea de pe front. Dacă nu va muri, ce se va alege de el?

*

Adolf H., Neumann şi Bernstein ştiau că duceau, fără îndoială, ultima lor luptă. Se dedau bătăliei fără a i se dedica, mai mult absenţi în ceea ce făceau, de parcă ar fi fost vorba despre repetiţia unei piese, nu de spectacolul real.

Şi-ar fi dorit să facă economie, însă dezlănţuirea forţelor inamice nu le-o permitea. Şi-ar fi dorit să se protejeze, însă

desfășurarea de violență îi obliga să se bată. Și-ar fi dorit să fie bolnavi, dar fuseseră atrași, pentru o ultimă oară, ca esteți, de inutila splendoare a celei din urmă lupte.

Luna plină favoriza zborul avioanelor. Ploua cu obuze, demonstrând clipă de clipă forța materială zdrobitoare a dușmanului.

— Să rezistăm până-n zori, repeta Adolf.

Infanteriștii francezi soseau din toate părțile. Erau nevoiți să dea înapoi. Cei trei prieteni s-au despărțit, după bunul plac al ordinelor și circumstanțelor.

Adolf a trecut noaptea ca un somnambul.

Ca războinic, intrase în rutină, reflexele erau excelente, dar gândul îi era deja aiurea, la ziua de mâine, de poimâine, la pace.

— De-am rezista până-n zori.

De mai multe ori a constatat cu indiferență că, în ceea ce-l privea, lucrurile nu stăteau deloc rău. Gloanțele abia-l șterseseră. Șrapnelele sosiseră în nori spre el. Și nu făcuse altceva decât să-și râdă de toate astea.

— De-am rezista până-n zori.

Se temuse ca nu cumva detașarea prematură să-i joace vreun renghi. S-a străduit să-i fie frică. Degeaba.

— De-am rezista până-n zori.

Și iată și zorii, plini de promisiuni. Vacarmul începea să slăbească, pe măsură ce creștea lumina.

Adolf a mers o vreme până să ajungă la ultimul post de stat-major din spatele frontului.

Apropiindu-se și observând fețele cenușii ale ofițerilor, a înțeles că avusese dreptate. Tocmai se anunțase oficial: războiul fusese pierdut.

S-a așezat pe banca unei ferme și s-a lăsat pătruns de razele soarelui. Făcând o baie de lumină. Căldura palidă a iernii îl încălzea încet, provocându-i o destindere asemănătoare unui duș prelungit, spălându-l de cei patru ani de sudoare, de angoasă, de spaimă mortală. În sfârșit, zorii erau unii adevărați, cei care vestesc o nouă zi. Viața și viitorul îi erau restituite.

Neumann a apărut lângă el. S-a așezat fără a scoate o vorbă. Aceeași forță îi însuflețea pe amândoi. Știau că erau fericiți.

Răniții din timpul nopții începeau să sosească.

Cei în putere îi ajutau pe cei neputincioși. Doi brancardieri aduceau un maldăr de carne gemândă pe o targă.

— Injecție, a strigat infirmierul cu chipul îngrozit.

Medicul s-a apropiat și a rămas o clipă în fața spectacolului înfiorător. Și-a întors apoi privirea, a prins brațul bărbatului și i-a injectat un calmant. Adolf și Neumann s-au apropiat. Soldatul avea fața smulsă. Nu mai avea nici ochi, nici nas, nici gură. Și totuși, trăia. În acel terci de carne, cu tot sângele care curgea, mai exista o gură care ținea să vorbească, o bărbie care se mișca din obișnuință, un băiat care încerca să-și cheme camarazii, numai că din acea destrămare omenească nu ieșea decât un amestec sonor.

— Privește-i mâna, a spus Adolf.

Pe inelar, soldatul purta un inel din argint. Era Bernstein.

*

— Este intoxicație cu iperită. Încet-încet, vă veți recupera vederea.

Doctorul Forster încearcă să-l liniștească pe rănit, printre gemetele din marele salon comun.

— Contrar a ceea ce simțiți, ochii nu vă sunt distruși și nu suferiți de o orbire reală. Nu este decât o conjunctivită acută însoțită de umflarea pleoapelor.

Hitler îl asculta, însă îi venea greu să-l creadă, rămânând înțepenit în întuneric. Știa că se afla în spitalul din Pasewalk, dar de văzut nu văzuse nimic, înțelesese că era în îngrijirea doctorului Forster, dar nu putea spune dacă acesta era brunet, blond ori roșcat, își știa toți vecinii de încăpere după nume, voci și povești, însă pentru el era o intimitate intolerabilă faptul de a dormi printre atâtea trupuri și figuri necunoscute.

— Poate că deja vedeți. Ba chiar fără îndoială o faceți. Din prudență, am optat totuși pentru un bandaj complet.

— Bine, domnule doctor, dar de ce mi-ați legat mâinile de pat?

— Nu vreau să vă frecați la ochi. Dacă ați face-o, ați risca să vă inflamați globii oculari și pleoapele într-o asemenea măsură, încât orbirea chiar ar fi definitivă.

— Jur că...

— Este pentru binele dumneavoastră, caporal Hitler. Chiar vă închipuiți că mi-ar fi venit să pun cătușe unui erou care a primit Crucea de Fier clasa întâi? Vreau să vă vindec, pentru că meritați.

Hitler nu a mai spus nimic și a consimțit. Doctorul Forster știa că va deveni obedient flatându-l metodic. „Ciudat om, și-a zis, e în stare să-ndure totul dacă i se recunoaște statutul de ființă excepțională. Bizar curaj bazat pe o incomparabilă prețuire de sine. Rar vezi un ego atât de puternic și atât de slab, în același timp. Puternic, întrucât se consideră centrul absolut al lumii, împănat cu certitudini de neclintit, convins că întotdeauna gândește corect. Slab, fiindcă are o nevoie devoratoare ca toți ceilalți să-i constate meritele și să-l liniștească în privința propriei valori. Cerc vicios al egocentricilor: egoul lor cere atât de mult, încât până la urmă ajung să aibă nevoie de ceilalți. Trebuie să fie epuizant. Mai bine să fii doar un simplu egoist."

Doctorul Forster a ieșit din salon pentru a se alătura echipei sale, pe care încerca să o convertească la noile metode de investigație puse la punct de doctorul Freud de la Viena.

Vecinul de pat al lui Hitler, un anume Bruch, a spus cu glas șuierător:

— Ghinion, măi băiete! Dacă te vindeci, nici măcar pensie de invaliditate n-o să poți lua. Păcat! Pentru un pictor, orbirea ar fi putut aduce o mică avere pentru toată viața.

Hitler n-a răspuns. În respectivul moment, nu știa ce-l descuraja mai mult: pierderea vederii sau faptul că auzea părerile acelui laș profitor.

— Tovarăși, revoluția se apropie, a început Goldschmidt.

Hitler a oftat, pierzându-şi răbdarea. Goldschmidt cel Roşu avea să-i polueze întreaga după-amiază cu discursurile lui marxiste. Urma să defileze întreaga panoplie: reuşita revoluţiei ruse, noua eră a libertăţii şi egalităţii, dinamismul muncitorilor, care în sfârşit îşi luau vieţile în propriile mâini, denunţarea capitaliştilor, care ucid şi înfometează etc. Hitler avea păreri ambigue despre noua ideologie şi încă nu ştia ce poziţie să adopte, neputând face o sinteză. Unele puncte îi plăceau, altele nu. Aprecia denunţarea burgheziei urbane, enunţurile împotriva profitorilor, bursei, finanţei mondiale. Fusese însă şocat de greva muniţiilor, declanşată de sindicalişti în vederea obţinerii unei păci anticipate, şi rezista violent la internaţionalism. Doctrina asta de origine evreiască şi slavă îşi dorea să abolească diferenţele dintre naţiuni şi să stabilească o ordine superioară care să nu ţină cont de ţări. Atunci, îşi zicea Hitler, la ce mai fusese bun războiul? Atunci nu se va mai pune problema preeminenţei fiinţei germane? Va fi atunci răsturnată monarhia? De două sau de trei ori voise să ia parte la discuţia aprinsă dintre toţi răniţii de la Pasewalk, însă, ca de obicei, stângaci, confuz, lipsit de autoritate, nu reuşise să se facă auzit şi preferase rapid să se retragă în tăcere.

A doua zi a simţit o apăsare blândă pe braţ.

— Caporal Hitler, vom verifica dacă vă revine vederea. Vă voi scoate bandajul. Atenţie, strângeţi din dinţi, s-ar putea să doară.

Hitler era atât de speriat de rezultat, încât şi-ar fi dorit să ceară să fie lăsat aşa, cu compresele şi bandajele pe ochi. Dacă nu va mai vedea niciodată?

Numai că figura doctorului Forster îi apăru într-o lumină neclară şi plină de puncte roşii. Chipul medicului era uimitor de lat, tânăr şi trandafiriu. Îşi lăsase un colier de barbă şi îşi pusese ochelari pentru a părea mai bătrân, însă tuleiele roşcate şi cercurile uimite ale lentilelor îl întinereau şi mai tare, dându-i aspectul unui sugar deghizat în student.

— Văd, a zis Hitler.

— Câte degete am aici? l-a întrebat Forster arătându-i trei.

— Trei, a şoptit Hitler gândindu-se că e luat de idiot.

— Urmărește-mi arătătorul.

Hitler s-a uitat la mâna care mergea de la dreapta la stânga, apoi de sus în jos. Simțea o contracție dureroasă a feței. S-a strâmbat.

— Totul se restabilește puțin câte puțin, nu vă faceți griji.

— Aș putea primi câteva ziare?

— Da, dar mă îndoiesc că veți putea citi.

— Trebuie. Pe-aici nu aud decât trăncăneli despre situația Germaniei. Am nevoie de informații.

Doctorul Forster i-a lăsat două cotidiene pe pat și s-a îndepărtat. Înciudat, Hitler a constatat că literele formau o linie continuă și tangentă, pe care nu reușea s-o descifreze. A oftat enervat.

— Tovarăși, a strigat Goldschmidt, tocmai sosesc în spital niște revoluționari. Este vorba despre niște marinari care s-au revoltat. Trebuie să le arătăm că-i susținem.

Hitler și-a privit colegii de salon, pe care intervenția lui Goldschmidt îi însuflețise. Ia te uită, înainte de a le remarca fizicul, nu realizase că Goldschmidt, Bruch și celălalt jigărit de colo, așadar toți trei liderii roșii din începere, erau evrei. Care să fi fost legătura?

Un pastor a dat buzna înăuntru și s-a făcut tăcere. Chipul lui mâhnit era purtător al unei vești proaste.

— Copii, a zis cu glas tremurător, Germania a capitulat. Războiul e pierdut.

Cuvintele i-au fost urmate de liniște. Fiecare rănit își spunea că a suferit și a luptat pentru nimic.

— Suntem deci la bunul plac al învingătorilor și trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu, nădăjduind în bunătatea lui.

Lucru încă și mai crud: să pierzi e una, dar să ajungi să asculți de dușman e altceva. Germaniei i se promisese o soartă de sclav.

— Și-asta nu-i tot, a adăugat pastorul. A căzut monarhia. Kaiserul a abdicat. Germania este de-acum republică.

— Uraaa! a strigat Goldschmidt.

— Uraaa! a repetat Bruch.

— Gura! a țipat un amputat.

În cazul în care pastorul voise să mai spună ceva, nu a mai putut-o face: încăperea devenise o adunare în care parlamentarii își aruncau unii altora insulte.

Cu lacrimi în ochi, Hitler și-a zis că avea să moară dintr-o clipă-ntr-alta. Și-a întors capul pe pernă și s-a tânguit ca la moartea mamei sale ori în timpul agoniei lui Foxl. *Germania, care a ajuns atât de sus, nu poate cădea. Nici eu.*

Dintr-odată, în jurul lui s-a făcut întuneric. Și-a ridicat mâinile și și le-a mișcat prin fața ochilor: nu le mai vedea. Era un întuneric brun, sumbru, ce avea aceeași culoare cu argila pe care dormise patru ani, pe care o apărase patru ani, pe care o îmbrățișa când se dezlănțuiau bombardamentele. Ajunsese și el pământ, fusese redat pământului. Cu siguranță murise.

— Ochii mei! Ochii mei!

A început să urle.

Câțiva infirmieri s-au repezit să-l împiedice să se lovească peste ochi. Doctorul Forster a sosit în grabă, i-a făcut o injecție calmantă și a cerut să fie dus singur într-o cămăruță.

Hitler căzuse într-o stare paradoxală, o indignare întreruptă de leșinuri. Auzea, în depărtare, fără a înțelege ceva, discuția sau confruntarea dintre tânărul doctor Forster și docentul Steiner, șeful spitalului militar de la Pasewalk.

— Dacă vă spun că este o reacție psihică...

— Termină să tot fluturi psihologia pe la toate colțurile, Forster. Ținând cont de amploarea recentei conjunctivite, a fost de-ajuns o criză de lacrimi pentru a o reactiva. E același tip de cecitate ca mai-nainte.

— Vă asigur că nu. De data asta este vorba despre un cu totul alt tip de cecitate. Pacientul refuză să vadă. Dorește să nege că războiul a fost pierdut. Este o cecitate de origine isterică. Domnule profesor Steiner, vă rog să-mi permiteți să practic cu acest pacient hipnoza.

— Îți interzic.

— De ce?

— Nu cred în procedeele tale de şarlatan.

— Dacă nu credeţi înseamnă că le consideraţi inofensive. Şi-atunci măcar lăsaţi-mă să-ncerc.

— Nu. Doar n-o să-mi transform spitalul într-o baracă de bâlci. Lasă pacientul în pace să-şi recapete vederea de unul singur.

Profesorul Steiner a trântit uşa, convins că va fi ascultat.

— Cretin bătrân, a şoptit Forster printre dinţi.

Pentru el, era vorba despre conflictul dintre generaţii: vechea gardă medicală nu suporta apariţia noului şi refuza totul în bloc. S-a apropiat de Hitler, care gemea şi se răsucea pe pat.

— E prea tentant.

Chiar aşa, cine l-ar fi putut opri să facă exact ce-şi dorea cu pacientul? Doar nu bărbosul acela antic de Steiner, care probabil că deja se întorsese acasă pentru a-şi da pe gât şnapsul, lăsându-i, ca în fiecare noapte, numai lui întreaga responsabilitate a spitalului.

— Cu-atât mai rău. O s-o fac. Şi-ntr-o bună zi va fi obligat să admită că am avut dreptate.

Şi-a scos carnetul în care ţinea lista secretă a bolnavilor pe care-i trata după metoda lui, prin sugestie hipnotică. În patru ani de război, notase deja treizeci şi cinci de nume a căror vindecare şi-o atribuia. Caporalul Hitler avea să fie, fără îndoială, cel din urmă, înainte de a-şi deschide cabinetul particular la Berlin.

A încuiat uşa, după care s-a aplecat deasupra bolnavului. Nu era uşor de hipnotizat un pacient orb. În sfârşit, după douăzeci de minute a simţit că i-a câştigat atenţia şi că a început să se facă ascultat.

— Ridică mâna stângă.

Hitler a ridicat mâna stângă.

— Freacă-ţi urechea dreaptă.

Foarte încet, mâna stângă a lui Hitler a plecat în căutarea urechii drepte, pe care a frecat-o.

— Foarte bine. Acum îți vei înscrie în memorie cele ce-ți voi spune. Și va fi pentru tine tabla legilor în anii următori. Dacă ești de acord, dă ușor din cap.

Hitler a făcut-o. Forster a simțit că a realizat contactul hipnotic.

— Adolf Hitler, Germania are nevoie de tine. E și bolnavă, la fel ca tine. Trebuie și ea să se vindece, la fel ca tine. Nu trebuie să-ți mai ascunzi adevărul, nu trebuie să-ți mai întuneci ochii, trebuie să redevii lucid. Încrede-te în destinul tău, Adolf Hitler, încetează să te mai orbești și atunci orbirea va înceta de la sine. Regăsește-ți credința, Adolf Hitler, crezi în tine. Te așteaptă lucruri importante de făcut, o lume de reconstruit, o viață de împlinit. Să nu mai eziți niciodată. Să nu te lași niciodată zguduit de evenimente. Urmează-ți drumul. Fără îndoieli. Viitorul este al tău. Dimineață, când te vei trezi, vreau să-ți regăsești vederea ochilor. Germania o vrea. O datorezi Germaniei.

S-a aplecat și mai mult spre rănit.

— Fă-mi semn c-ai înțeles. Ridică puțin capul.

Hitler l-a ridicat.

— Te las să te odihnești, Adolf Hitler. Mâine-dimineață voi veni să verific dacă m-ai ascultat.

A descuiat ușa și și-a lăsat pacientul în întuneric.

După o jumătate de ceas, Hitler s-a ridicat brusc în capul oaselor. A rămas așezat, depășit de intensitatea gândurilor. O învolburare de idei i se rostogolea prin minte, însă acel torent îi făcea bine, dându-i sentimentul că totul se clarifica.

— Gutmann, Bruch, Goldschmidt... toți evrei. Din cauza evreilor am pierdut războiul. Cum de nu mi-am dat seama mai devreme? Ei, Gutmann, îți revăd aerul încurcat din momentul în care ți-am luat de pe jos kipa. Cretinul de mine, n-am înțeles că trădai. Războiul a fost pierdut fiindcă statul-major era plin de evrei și nu poți fi și evreu, și german în același timp. Am fost comandați de trădători. Erau în toate taberele, în toate țările din ăștia care nu cred în nimic fiindcă sunt evrei. Și joacă pe toate fronturile și profită de toți fiindcă sunt evrei. Ne-au

infectat sângele și națiile. Evrei pe front, evrei în spatele frontului, care luau cu asalt administrația și politica și care organizau greve ale muniților. Dar finanțele și economia nu tot evreiești sunt? Nu e nimic mai nobil decât să ai pământul tău. S-au substituit la bursă și în societățile pe acțiuni. Bine jucat! Ne-au subminat și ne-au ros lumea fără ca noi să ne dăm seama. Maeștri ai aparențelor. Maeștri ai măștilor. Vai, Schopenhauer, iertare! Nu înțelegeam de ce ai scris că evreii sunt „maeștri ai minciunii". Sunt cu două fețe, germani aparent, evrei în fond. Iartă-mă, Nietzsche, iartă-mă, Wagner! N-am sesizat amploarea perspicacității voastre... Antisemitismul vostru ar fi trebuit să mă ilumineze. În loc de asta, m-am ferit de ura voastră, care mi se părea eterogenă. Iertare! Eram eu însumi infectat de cultura evreiască, de universalism, de examinarea critică. Au devitalizat inteligența germană, făcând din noi un popor de profesori severi, de erudiți tâmâiați prin toată lumea. Câtă fățărnicie! Ce capcană! Adevărata educație trebuie să fie cea a forței și a voinței! Vai, colonele Repington, deși ai fost ofițer englez, nu greșeai când declarai prin ziare: „Din trei nemți unul e trădător." Ai dreptate. Un trădător și doi imbecili. Un evreu și doi naivi fraieriți, împachetați în foi de viță, unși la bot cu cultură evreiască. Numai că, de-acum, aici sunt. Cu credința-n mine. Le voi arăta eu drumul cel bun. O să-mi întorc torța deasupra tranșeelor colcăind de șobolani, voi scoate la lumină rețelele subterane care dau să ne înghită, iar noi nu reacționăm. Până la urmă, înfrângerea se va dovedi un lucru bun pentru Germania. O criză adevărată, care va scoate la lumina zilei virusul până acum invizibil. Iartă-mă, Nietzsche! Iartă-mă, Wagner! Iartă-mă, Schopenhauer! De-o sută de ori mi-ați spus ceea ce am aflat în seara aceasta ca revelație. Ca iluminare. Degeaba ne previn medicii, tot ne mai speriem mai tare de ciumă decât de tuberculoză. Fiindcă ciuma este spectaculoasă, face ravagii, e rapidă, pe când tuberculoza e tăcută și cronică. Și dintr-odată, omul stăpânește ciuma, pe când tuberculoza îl stăpânește ea pe el. Această catastrofă era necesară. De acum, microbii sunt demascați. Trebuie organizată vindecarea. Eu voi

fi medicul Germaniei. Şi voi eradica rasa evreiască. Îi voi denunţa, îi voi împiedica să se reproducă şi-i voi evacua undeva, aiurea. Să se ducă să mânjească altceva, nu ce e german. N-am să dau greş. Cred în misiunea mea. Din seara asta spun adio lucrurilor călduţe. Fiindcă lucrurile călduţe, moderaţia sunt şmecherii evreieşti. Voi lucra sistematic, la nivel uriaş şi fără nuanţe. Ia să privim noi universul: e loc în el pentru spiritul critic? Nu. Totul este condus de forţă. Luna se învârte în jurul pământului fiindcă pământul este mai puternic. Pământul se învârte în jurul soarelui fiindcă soarele este mai puternic. Atracţia este domnia forţei. Omul nu se poate da la o parte din univers. Aşa că voi merge drept înainte, fără vreo slăbiciune. Asta mi-e misiunea.

La ora opt, doctorul Forster a intrat în cameră, a tras perdelele şi l-a trezit pe cel ce dormea. Hitler a deschis ochii. A urmărit razele care se strecurau dinspre lucarnă spre pat. Şi i-a zâmbit doctorului Forster. Vedea.

Medicul a ieşit, s-a sprijinit de peretele coridorului, şi-a scos carneţelul secret şi a trecut, satisfăcut, aceste trei cuvinte: „Adolf Hitler: vindecat."

*

„Dragă Lucia,

Cum să-mi fi închipuit că revenirea la pace avea să fie atât de dezamăgitoare? Timp de patru ani, sub foc în tranşee, la spital alături de tine, mi-am economisit energia visând la *După*. La acel *După* care ar fi venit după toate acele orori, la acel *După* care ar fi justificat faptul că am pornit împotriva a toţi şi a toate. Ei, şi acel *După* a sosit. Şi e crud. E gol. E dureros.

După ce l-am îngropat pe Bernstein, Neumann şi cu mine ne-am întors la Viena. S-a dovedit insuportabil, aveam senzaţia că suntem bătuţi în cuie, de vii, pe amintirile noastre. Bernstein era peste tot, în atelierul pe care l-am recuperat, în tablourile pe care i le-am putut admira din nou, în cafenelele în care intram împreună, la Academia de Arte Frumoase, unde ni s-a cerut să ţinem o cuvântare prin care să-l elogiem pe

„valorosul nostru camarad mort în luptă", de parcă noi pe soldatul Bernstein doream să-l sărbătorim... Ne-am regăsit lumea, însă e o restituire falsificată. Totul ne răneşte în Viena lui 1919: splendoarea ei – de parcă nu ar fi fost afectată de război –, noul ei tineret – realizez că am împlinit treizeci de ani –, xenofobia accentuată care te face să te temi de alte războaie, nesfârşitele discuţii intelectuale de care nu mai am puterea să fiu interesat după patru ani de barbarie.

De la moartea lui Bernstein, Neumann mă îngrijorează. Pierderea prietenului nostru l-a afectat atât de tare, încât nervii lui, zguduiţi, incapabili să suporte un asemenea şoc, i-au transformat durerea în ură. La început a aruncat cuvinte grele împotriva războiului, comandamentului, doctorilor neputincioşi. Întorşi aici, şi-a îndreptat ura contra celor din spatele frontului, celor care-au stat ascunşi, a profitorilor, a celor care-au avut tupeul de a munci şi de a prospera, pe când Bernstein era transformat în carne de tun. Când intrăm prin ateliere, când trecem pe la negustorii de artă, nu găseşte decât cuvinte dure împotriva acelor mârşăveli „care nu valorează nici cât o schiţă a lui Bernstein". Ieri a trebuit să-l ţin cu forţa fiindcă tocmai se pregătea să-l omoare-n bătaie pe un colecţionar care a avut ghinionul de a mărturisi că nu ştia cine a fost Bernstein. Uluit şi el de accesul de violenţă, a căzut de acord cu mine că aşa nu mai putea continua. De atunci, mi-a lăsat impresia că s-a potolit, până când am realizat că a început să-şi folosească în alt scop violenţa... dar despre asta o să-ţi povestesc ceva mai departe.

Mi s-a întâmplat ceva bizar. Am trăit o noapte extraordinară, asemănătoare cu cea petrecută alături de tine, din cămăruţa agonicilor.

Întors în atelier, am constatat că mâna, ochiul, spiritul şi altele ruginiseră. Ca un pianist întors din vacanţă, m-am apucat şi eu de game: crochiuri rapide, naturi moarte, copii după maeştri. Am tot stricat hârtie şi pânză pentru a-mi regăsi tehnica. În fond, eram destul de bucuros că făceam acele lucrări ce aveau drept destinaţie pubela, pentru că aşa evitam să mă gândesc la două probleme majore ale picturii: stilul şi subiectul.

După cum ţi-am mai explicat, soră Lucia, sunt un pictor care are mult talent, însă nici urmă de geniu. Îmi lipseşte unicitatea. Aceasta era problema de care mă izbeam în pragul războiului: îmi dezvoltasem o mare abilitate tehnică fără a şti deloc ce să fac cu ea. Un multimiliardar care nu avea nici cea mai mică dorinţă de a cumpăra ceva. Un dicţionar de opt mii de pagini care nu avea nimic de spus. Sigur, uneori exprimam sentimente pe pânzele mele, dar sentimente convenţionale sub formă convenţională.

Într-o noapte, descurajat de sterila mea virtuozitate, m-am lăsat să fac ce s-o nimeri. Am desenat la întâmplare, aducând laolaltă elemente fără nici o legătură între ele, aşa cum face imaginaţia noastră în timpul viselor. Era ceva amuzant, dar însemna şi furie, furia de a o rupe cu perfecţiunea academică. Am desenat o bună călugăriţă – poate că tu erai, soră Lucia – care zbura în mijlocul unui stol de pescăruşi. Şi stolul acela triunghiular de pescăruşi ataca o escadrilă de obuze negre şi ameninţătoare. Dedesubt, era o plajă imensă, de un galben pai, în timpul refluxului. Pe cer am aşezat stele-de-mare, iar pe nisip stelele cerului. Pe plajă am adăugat câteva stânci, unele necolţuroase şi onctuoase, care, sub cărbunele meu, se transformau în femei goale, unele lascive, oferindu-se, altele în cuplu, făcând dragoste. Nu înţelegeam nimic din ce făceam, însă mă bucuram ca un puştan care joacă o festă cuiva. Apoi, din pietre, am făcut să apară nişte foci minuscule, nişte bebeluşi de focă cu ochi mari, expresivi, mici fiinţe albe, rotunjoare şi emoţionante pe care nu aş şti să le descriu altfel decât prin cuvântul „drăgălaşe". Imediat ce le-am împopoţonat şi cu ultimul fir de mustaţă, am simţit nevoia de a le asasina. Da, m-ai înţeles bine, soră, am luat culorile şi am început să găuresc cu răni roşii tot ce îmi luase atâta timp să fac, adăugând chiar şi băltoace de sânge. După care am pictat o girafă imensă. Nu mă întreba de ce, fiindcă nu aş fi în stare să-ţi răspund. Să spunem că tabloul avea nevoie de un element vertical, iar girafa îndeplinea această funcţie. De altfel, nu am terminat-o, în locul picioarelor desenând baza turnului Eiffel. Am simţit

nevoia să umplu colțul din dreapta sus și, în locul unui astru, am făcut un soare-orologiu, o creație monstruoasă și hibridă, care încălzea și, totodată, indica ora cu ajutorul mai multor cilindri, șuruburi, scripeți, roți dințate, un mecanism a cărui alcătuire m-a absorbit de parcă ar fi fost ceva vital.

Am realizat toate acestea cu pensulele cele mai fine, cu grijă de maniac, ca-n pregătirea unei farse. Tabloul l-am numit *Încă un pahar? sau Zgomotul care m-a făcut insomniac.* Pentru moment, titlul m-a făcut să râd atât de tare pentru caraghioslâcul lui imbecil, încât m-am hotărât să-l integrez în tablou, scriindu-l cu litere mari în josul pânzei. Epuizat, dar satisfăcut, n-am mai avut putere nici măcar să urc pentru a mă culca și am adormit pe bancheta pe care altădată se așezau modelele.

La trezire, l-am zărit pe Neumann, care examina pânza la lumina zilei. Mi s-a făcut teribil de rușine și m-am prefăcut că dorm în continuare. Numai că Neumann nu se dădea dus, ci a rămas în fața tabloului examinându-l, studiindu-l.

— Știu că e ridicol! i-am zis de la distanță.

Nu mi-a răspuns.

— M-a apucat și pe mine așa..., am încercat să mă justific. L-am făcut doar ca să mă liniștesc, fără să mă gândesc. O să ia și-ăsta drumul pubelelor, ca toate celelalte. Neumann, lasă tabloul și nu mai face mișto de mine.

— Realizezi că e excelent?

Nu-ți mai povestesc, soră Lucia, ce scandal a izbucnit între noi. Am urlat unul la altul mai multe ceasuri, fiindcă nu reușeam să accept că luase în serios o eboșă executată într-o noapte în care nu mai știusem ce altceva să fac. Nu suportam nici admirația pe care o dovedea pentru ceva față de care nu depusesem nici un efort și, prin urmare, disprețul față de toate strădaniile de rezultatul cărora eram uneori mândru. Cât despre el, era indignat de orbirea mea.

— Cretinule, ai realizat prima ta operă originală și refuzi să te înțelegi pe tine însuți? Tocmai ai dus la bun sfârșit o pictură freudiană, o lucrare care lasă inconștientul să se manifeste, care funcționează prin asociație liberă și îți exprimă sentimen-

tele într-un mod modern. Totul e reuşit: contrastul dintre stil – academic, ca să nu-i zic „pompier" – şi poezia sălbatică, excentrică; legătura titlului cu tabloul; apoi...

— Păi titlul nu-nseamnă nimic!

— Ce tot spui? *Încă un pahar? sau Zgomotul care m-a făcut insomniac* este limpede războiul în viziunea ta. Ai luptat în Champagne, de unde paharul şi culoarea plajei... Zgomotul care te-a făcut un insomniac este cel al obuzelor. Tabloul descrie oroarea pe care ţi-o provoacă războiul.

Incredibil. Îmi explica totul, pe când eu eram convins că nu răspunsesem decât unor pulsiuni incoerente. Analiza ceasul industrial care mânca timpul oamenilor, girafa-turn Eiffel care dovedea atracţia mea profundă pentru Franţa, lupta egală a Binelui şi a Răului prin înfruntarea dintre păsări şi obuze etc. Amuţeam pe măsură ce mă lumina ce făcusem.

A conchis:

— Până acum nu ai fost în stare să ajungi pictor fiindcă ţi-ai închipuit că trebuie să ţii totul sub control. În noaptea asta ai devenit pictor fiindcă, pentru întâia oară, ai lucrat liber. Ai avut sentimentul incoerenţei, deşi pur şi simplu exprimai un sens care te-a depăşit. Pentru mine, pictorul Adolf H. în noaptea asta s-a născut.

Zguduit, n-am mai protestat şi m-am hotărât să mai încerc o dată aventura. După câteva săptămâni, am fost nevoit să admit că Neumann avusese dreptate. În sfârşit îmi găsisem drumul, fără să-mi fi dat seama, aproape din neatenţie.

Noaptea aceea deci m-a adus către o alta. Către noaptea noastră, soră Lucia. În ambele cazuri, noaptea vindecării şi noaptea creaţiei, nu am fost în stare să înţeleg ce mi se întâmpla. De fiecare dată când mi se întâmplă ceva, trebuie ca alţii – tu şi Neumann – să-mi explice despre ce a fost vorba. Şi cu cât sunt mai răsfăţat, cu atât sunt mai nerecunoscător. Nu reuşesc să admit cu uşurinţă că Dumnezeu există sau că inspiraţia poate sosi. Este adevărat că totul nu ţine decât de interpretare şi că suntem liberi să decidem dacă o noapte a fost mistică sau medicală, inspirată ori delirantă. Totuşi, întrucât Neumann

m-a convins în privinţa picturii mele, am hotărât, dragă soră Lucia, că mă voi lăsa prin urmare convins de tine în privinţa credinţei. Admit contribuţia celuilalt la formarea destinului meu. Deocamdată, nu este vorba decât despre voinţă, lucru fragil, dar, cum spuneai în ultima ta scrisoare, sămânţa sfârşeşte prin a deveni fruct.

Aceasta să fie bucuria de a ajunge pictorul care am visat dintotdeauna să fiu? M-am retras în muncă fără a mai da atenţie celor ce mă înconjoară. În jurul lui Neumann se ţesea o tragedie pe care aş mai fi putut-o opri şi pe care, din indiferenţă, nici măcar nu am observat-o. A fost nevoie ca... Dar să reiau povestea de la început.

Toate semnalele îmi fuseseră oferite, nu ar fi trebuit decât să le interpretez, să fac legătura între ele, pentru a împiedica inevitabilul. Şi Neumann traversa o perioadă dificilă pe plan artistic. Spre deosebire de mine, era plin ochi de idei, dar îi venea greu să le pună în practică. Era atins de viciul teoretic: întreaga energie se orienta în direcţia concepţiei şi nu-i mai rămânea şi pentru realizare. Lucrul acesta îl făcea strălucitor şi stimulativ în conversaţie şi dezamăgitor atunci când îşi prezenta unul dintre rarele desene. La întoarcerea la Viena, s-a decis să se vindece de epuizările doctrinare pentru a se putea lupta în sfârşit cu materia. Şi s-a închis la el în atelier.

Într-o zi, când a acceptat să trec pe la el, am putut constata dimensiunile dezastrului. Neumann făcuse doar Bernsteini, la drept vorbind nişte sub-Bernsteini.

— Nu ţi se pare genial? m-a întrebat cu o înfierbântare suspectă.

— E... uluitor.

— Uită-te la detaliul ăsta, din stânga. Ai putea jura că e Bernstein.

— Aici ai dreptate, chiar ai zice că e un adevărat Bernstein.

A roşit de plăcere. Cum să-i fi explicat că ceea ce amândoi admiram la Bernstein nu mai aveam cum admira şi la el? Cum să-mi fi găsit curajul de a-i arăta că un detaliu de execuţie care-l făcea pe Bernstein unic şi genial în cazul pânzei lui nu mai era

decât un palid manierism? Nu reuşeam să depăşesc obstacolul. Cu siguranţă aş fi greşit. Dar poate că aş fi putut să-i mai frânez căderea-n infern.

Neumann m-a întrebat dacă ar fi fost posibil să se mute în camera lui Bernstein. Am fost de acord. După care s-a apucat să scoată hainele lui Bernstein şi să le probeze în joacă. Lucru care m-a mişcat. După care a început, serile, să iasă prin locuri pe care nu le cunoşteam. În pofida faptului că vorbea doar în şoaptă şi a discreţiei sale, tot auzeam uneori că se întorcea însoţit, însă până dimineaţa persoana respectivă dispărea invariabil.

Câteva zile am fost nevoit să plec pentru a le vizita pe mătuşa Angela, pe sora şi pe nepoata mea. Întorcându-mă mai devreme decât prevăzusem, am intrat în atelier imprudent, fără a mai bate la uşă, pentru a-i da prăjituri de la ţară, şi l-am descoperit pe Neumann gol, mângâind un bărbat, gol şi el. Culcaţi fiind amândoi, poziţia era lipsită de echivoc...

M-am bâlbâit, ba chiar cred că mi-am şi cerut scuze, după care m-am dus să mă închid la mine în atelier. Totul devenea limpede: Neumann se lua după Bernstein. Neputând ţine doliu după prietenul nostru, s-a decis să-l facă să trăiască în el.

Când am rămas singuri, am observat că nici măcar nu se jena de ceea ce descoperisem, din contră, surprinzându-l în flagrant delict de identitate bernsteiniană, îl confirmasem în postura noii sale fiinţe. Exulta.

M-am dovedit foarte dur. Deşi nu spusesem nimic, timp de mai multe săptămâni, pe jumătate din indiferenţă, pe jumătate din respect, de data aceasta l-am copleşit.

— Bernstein e mort. Nu-l vei învia imitându-l. Ai apucat-o pe-un drum greşit. Picturile tale nu au nici o valoare. Şi sunt convins că nici iubirile tale nu au vreo valoare, fiindcă eşti un bărbat căruia-i plac femeile. Te minţi rău de tot pe tine însuţi. Şi pe mine. Am senzaţia că mi-am pierdut doi prieteni, pe Bernstein în război şi pe Neumann la-ntoarcere. Amândoi au dispărut.

Nu a protestat.

A rămas în stare de prostraţie. Apoi, după două ore de tăcere, mi-a răspuns simplu că aveam dreptate.

Şi s-a întors la el în atelier.

Când am auzit un zgomot de scaun căzând, am înţeles pe loc. Am spart uşa. Se spânzurase.

L-am luat în braţe, cum ai făcut şi tu cu mine, soră Lucia, şi i-am vorbit toată noaptea.

I-am spus că nu trebuia să-şi întoarcă amărăciunea împotriva lui însuşi. Că, de acum, după acea încercare, o să-i dispară tristeţea şi va trebui să-şi reia viaţa. I-am spus că nu avea decât o singură cale de a supravieţui războiului, şi aceea era uitarea. Se lăsase prins de trecut, de Bernstein, de grozăvie. Trebuie să punem cruce tuturor acelor lucruri, cum am pus şi-n Champagne, pe mormântul prietenului nostru, şi să trecem la altceva. Prin uitare. Prin amnezie. Să ne-mbătăm cu noutate. Să ne ameţim cu modernitate. Să nu mai privim niciodată în urmă. Pe Bernstein abia de apucasem să-l cunoaştem. De război nu ne vom mai aminti.

În zori, Neumann a izbucnit în lacrimi şi am ştiut că a câştigat. Vom pleca – vom fugi? – amândoi, chiar diseară şi pentru totdeauna la Paris. Firește, şi Parisul era tot o idee a lui Bernstein, însă numai o idee. Nici fantoma, nici amintirea lui nu ne vor urmări. Neumann îşi va reveni. Îţi voi trimite noua mea adresă imediat ce voi avea una.

Ironie a vieţii: de dimineaţă am terminat de gravat pe acea placă comemorativă numele studenţilor morţi pe front, placă ce va fi pusă în holul Academiei de Arte Frumoase. Am scris: SĂ NE AMINTIM ÎNTOTDEAUNA. Diseară însă vom pleca având altă deviză: *să uităm pe veci*.

Al tău Adolf H."

*

Întors vindecat de la Pasewalk, Hitler şi-a regăsit cazarma condusă de consilii muncitoreşti. Bavaria intenţionase să facă o revoluţie ca la Moscova. În fruntea Münchenului Roşu se găsea Eisner, un socialist, jurnalist, de origine evreiască. Asasinat după câteva luni de către un tânăr aristocrat, şi-a lăsat ţara să alunece în haos şi în anarhie. În primăvară, trupele contra-

revoluționare ale Reichswehr-ului și Freikorps veniseră să restabilească ordinea, condamnând principalii responsabili la moarte și pe ceilalți la șaizeci de ani de închisoare.[1]

Hitler plutise luat de valul evenimentelor, având o singură obsesie: să facă totul pentru a rămâne în armată. Astfel fusese roșu, apoi alb, revoluționar, apoi contrarevoluționar, dând dovadă de un oportunism coerent. Supraviețuise cu greu. De două sau trei ori fusese obligat să ia cuvântul în public pentru a-și electriza combatanții: ar fi trebuit să apere ideile social-democrate și, după cum îi era obiceiul, nu reușise să rețină atenția auditoriului, fiind repede împins jos de pe scenă, umilit. La revenirea la putere a dreptei, unica posibilitate de a rămâne în armată era să devină „agent de propagandă". Se înscrisese cu moartea-n suflet, neavând altfel altceva de ales decât demobilizarea, adică strada.

După episodul roșu, armata, prin persoana căpitanului Mayr, și-a stabilit, într-adevăr, ca prioritate reeducarea soldaților, pentru a-i învăța gândirea corectă: naționalismul și antibolșevismul. Căpitanul Mayr a rechiziționat niște săli ale Universității din München și a încercat să formeze personalități capabile să-i îndoctrineze mai apoi și pe ceilalți. Deocamdată își chema oamenii la cursuri de istorie politică și de istorie economică.

Totul plecase de la un simplu incident.

Istoricul Karl Alexander von Müller, un bărbat uscat, cu o barbă la fel de aristocratică precum numele pe care-l purta, tocmai își aduna dosarele, la încheierea unuia dintre cursurile pe care le susținea, și se pregătea să părăsească amfiteatrul, când a remarcat o agitație neobișnuită.

Mai multă lume se adunase în jurul unuia dintre învățăcei, unul mai în vârstă, slăbănog și insignifiant, al cărui nume Müller nu și-l amintea, dar care-i atrăgea de fiecare dată atenția

1. *Reischswehr*: armata Republicii de la Weimar, 1919–1935. *Freikorps*: grupare paramilitară apărută după Primul Război Mondial în Germania, 1919–1921.

cu mutra lui de biet câine rătăcit, obosit, gata să urmeze primul stăpân ce i-ar fi promis un blid de mâncare.

Acesta se transformase pe neașteptate. Vorbea cu voce joasă și guturală, se indigna și toată lumea-l asculta. Alexander von Müller s-a apropiat. Fără să-și dea seama, a început și el să-l asculte.

Bărbatul acela dovedea darul bizar de a-și forța auditoriul să ciulească urechea și să-i împărtășească emoțiile. Suferise o veritabilă metamorfoză. Ochii lui de timid, de un albastru spălăcit, de obicei plecați în pământ, se deschideau, ajungeau la un albastru mistic, părând să descifreze în depărtare, la orizont, adevăruri pe care numai el le percepea și pe care numai vocea lui le-ar fi putut dezvălui ulterior, cu putere. Bărbatul vorbea ca un profet, ca un inspirat. Părea constrâns, în pofida lipsei lui de chef, să spună ce avea de spus, constrâns de onestitate, devotat, deși ar fi preferat să tacă. Trupul îi suferea, sfâșiat, luat pe sus, zguduit de violența revelațiilor care-l străbăteau, devenind trup de sfânt, trup stigmatizat. Și gâtul dădea impresia că nu va rezista până la finalul mesajului pe care trebuia să-l elibereze. Ce dovadă mai eficientă de bună credință? și-a zis Karl Alexander von Müller ca un expert ce se afla. Cum să convingi mai bine că ai dreptate, dacă nu arătând că stai să mori pentru adevărul tău? Oratorul avea ceva de martir. Ardea. Se consuma pentru a mărturisi. Și totuși, avea o energie continuă, explozivă, bubuitoare, care iradia din el, ba chiar aveai senzația că energia aceea creștea pe măsură ce omul vorbea. După care aceeași energie se transmitea celor de față.

Karl Alexander von Müller s-a surprins aprobându-l, odată cu ceilalți. Și a chicotit pe dinăuntru. „Uite un adevărat orator popular."

După care, contagiat și el, și-a pierdut distanțarea critică și s-a pus să aprobe din cap de fiecare dată când insul repeta hotărât o nouă idee. Ansamblul constituia o diatribă virulentă împotriva evreilor, pe care bărbatul îi detesta, pe care-i acuza de tot răul posibil, pe care voia să-i alunge din Germania.

Un gând l-a sedus pe Karl Alexander von Müller. Studentul îi asigura pe toți că antisemitismul lui, de dată recentă, nu se baza pe emoție, ci pe fapte, făcând distincția între antisemitismul afectiv, care duce la pogromuri și la alte violențe ineficiente, și antisemitismul lui, unul „rațional", care viza eradicarea evreilor de pe teritoriul german. Alături de el, te simțeai îndreptățit să fii antisemit, fiindcă antisemitismul devenea o atitudine obiectivă, științifică, modernă.

Deodată, Karl Alexander von Müller s-a scuturat pentru a alunga asemenea gânduri, doar era absurd! Insul anunța, la drept vorbind, ceva mai rău decât un pogrom, lansa un apel la o violență inimaginabilă și până și el, Karl Alexander von Müller, profesor universitar, fusese cât pe ce să cadă în capcană din cauza acelei retorici. „Hotărât lucru, e un om remarcabil."

A alergat în biroul directorial, l-a adus în sală pe căpitanul Mayr și l-a invitat să asiste la scena în desfășurare.

— Formidabil, aveți dreptate, a mormăit Mayr.

— Cine e? a întrebat Müller.

— Caporalul Hitler din regimentul List.

Ca bun cunoscător al problemei, Mayr admira spectacolul cu ochii pe jumătate închiși, ca un motan gras și satisfăcut.

— Are tot ce trebuie. Clanță. Vehemență. Îl vom folosi.

Când grupul s-a risipit, s-au apropiat de caporalul Hitler.

— Sunteți un orator înnăscut, i-a spus Mayr.

— Eu? Păi...

Hitler a dat să protesteze, să le declare că nu fusese niciodată în stare să vorbească în public, dar s-a abținut amintindu-și în ultimul moment că supraviețuirea lui depindea de contractul cu școala.

— Bravo, a adăugat Karl Alexander von Müller. Stăpânire a discursului. Ruperi de ritm. Înflăcărare. Impetuozitate. Împărtășire a emoțiilor. Deja sunteți un profesionist extraordinar.

Hitler ar fi vrut iarăși să precizeze că doar intervenise spontan, atunci când unul dintre studenți, la încheierea cursului, luase apărarea unui evreu și că, ei bine nu, asta nu putea suporta.

— Vă angajăm ca ofiţer instructor pentru reeducarea morală a armatei. Începeţi de săptămâna viitoare. Felicitări.

— Felicitări.

I-au strâns mâna şi s-au îndepărtat.

Hitler i-a privit plecând, cu inima bătându-i puternic în piept. Până la urmă, avusese dreptate! Întotdeauna crezuse că ştia să vorbească şi că-şi putea împărtăşi convingerile mulţimii, dar până în clipa aceea ceva îl împiedicase să acceadă la el însuşi, ceva îl oprea pe neaşteptate, îl reţinea, îl făcea ridicol şi prea puţin convingător. Astăzi, rezistenţa aceea se risipise. Îşi exprimase oroarea faţă de evrei şi setea de răzbunare după înfrângerea umilitoare. Astăzi, în sfârşit, devenise bărbatul care visase să fie. Ura îi oferise darul elocinţei.

DICTATORUL VIRGIN

„Demisionez.

Aţi mers împotriva dorinţelor militanţilor, punând destinul partidului muncitoresc naţional-socialist în mâinile unui om ale cărui idei sunt incompatibile. Nu mai am cum să aparţin unei asemenea mişcări. Plecarea mea este irevocabilă.

Adolf Hitler."

Bărbaţii din comitet s-au privit unii pe alţii plictisiţi.

— Ia te uită: primadona a mai făcut o criză de nervi.

— Diva Hitler ne sleieşte de puteri.

— De câte ori a mai demisionat?

— Ia mai ducă-se naibii! Partidul a existat şi fără el. Şi-o să existe şi după.

O tăcere dubitativă a urmat acestei observaţii. Fiecare încerca să se convingă de adevărul aserţiunii. Dar ce alt tribun aveau? Cine mai ştia să transforme şi cea mai neînsemnată adunare într-un spectacol exaltant de circ? Cine mai putea declanşa aclamaţii nesfârşite? Cine mai putea provoca spontan atâtea adeziuni? Cine ar mai fi deblocat fonduri? Cu cine s-ar mai fi putut afişa pentru a seduce publicul?

— Ştiu ce gândiţi, dar nu-i exageraţi importanţa. Hitler nu e decât un tambur-major.

— Da, dar ce tambur-major! Altul mai bun n-avem.

— Doar n-o să încredinţăm conducerea partidului unui tambur-major.

— Vă atrag atenția că deja am făcut-o. I-am propus de două ori funcția.

— Și de fiecare dată a refuzat-o.

— De ce?

— De ce, ce? De ce i-am propus-o? Sau de ce a refuzat-o?

Din nou s-a așternut liniștea. Hitler refuzase conducerea partidului sub pretextul că nu avea nici un talent organizatoric. Comitetul considerase atitudinea o dovadă de onestitate. Se întrebau acum dacă nu cumva o făcuse pentru a obține și mai mult.

— E nebun. Își dă seama ce riscă dacă îi acceptăm demisia?

— Păi doar o acceptăm.

— Liniște! Va rămâne singur și va fi obligat să pună bazele unui nou partid.

— Și ce dacă? E treaba lui.

— Ca de obicei, joacă pe totul sau nimic. Fără compromisuri.

— Nici noi nu vom face compromisuri. N-are decât să plece. Cale bătută... Adio!

— Sigur că da, însă închipuiți-vă că-și pune bazele propriei mișcări. Și va reuși. Majoritatea militanților noștri îl vor urma. Mai ales dacă va face pe martirul, chestie care-i reușește foarte bine...

— Și dacă?! Ce propuneți? Doar n-o să ne ducem să-i cădem în genunchi?!

Peste câteva zile, pe 29 iulie 1921, Hitler devenea conducătorul unic al Partidului Național-Socialist.

Se uita la mulțimea care-l aclama, în picioare, dăruindu-se cu totul strigătelor, isteriei, mângâierilor ei. Se gândea la drumul parcurs în trei ani, de la funcția de propagandist în armată până la aceea de tribun politic, de la micul grup care se întâlnea prin sălile din spate, lugubre, ale unor cafenele, fără legitimații, ștampile, imprimate, afișe, grupusculul cu funcționare democratică, pe vremea aceea având tot atâția membri ai comitetului câți militanți, până la mulțimea care-l votase cu o largă majoritate, îi recunoștea amplitudinea de șef, fiind încadrat de o gardă de corp pe cât de bine dotată muscular, pe atât de înar-

mată, care-i purta sus stindardele. Hitler era mai ales mândru de simbolul nazist, ultima lui ispită artistică: svastica neagră în cerc alb, pe fond roşu, spre a-i atrage şi pe cei de stânga.

— *Heil Hitler!* Trăiască comandantul!

Cunoştea toate lucrurile rele pe care le afirmau despre el politicienii şi jurnaliştii: agitator, minte înfierbântată, efemeră celebritate de provincie, caporal necioplit, lipsit de statura unui şef de stat. El, care era prompt în a insulta cancelari şi miniştri, el, a cărui limbă de viperă ucidea cu discursul tot soiul de oficialităţi, suportase la început foarte greu să fie tratat la fel. Criticile îi răniseră carnea egoului nou născut, dar deja lipsit de măsură. Considerase o necuviinţă ca „oamenii serioşi" să nu-i cadă în genunchi odată cu mulţimea, o nedreptate ca glumele proaste să fie egale cu succesele. După care a sesizat ce avantaje putea obţine din respectiva subclasare: dacă nu era observat sosind, lumea nu se va mai feri prea tare de el. *Centriştii şi dreapta tradiţională îşi închipuie că au scăpat de mine, făcându-mă fanatic, or eu nu sunt fanatic. În schimb, e în interesul meu să mă creadă aşa. Cadrele mişcării noastre mă consideră moale şi ezitant în faţa anumitor decizii, ceea ce îmi permite să-i stârnesc pe unii împotriva altora fără să-şi dea seama. Toate nimicurile astea sunt atât de convinse de importanţa lor, încât nici măcar o clipă nu le dă prin cap că-i manevrez ca pe nişte marionete. Ştiu bine ce pasiuni nesănătoase îi pun în mişcare. Să ţinteşti la bază înseamnă să ţinteşti bine.*

Hitler înţelesese ceva ce nu va spune niciodată nimănui: se adresa doar sentimentelor negative ale mulţimii. Îi trezea furia, ura, ranchiuna, decepţiile, umilinţele. Şi era uşor, fiindcă mai întâi în el le descoperea. Oamenii îl idolatrizau fiindcă se exprima cu inima, dar nu observaseră că era vorba numai despre partea întunecată a inimii.

Hitler descoperise secretul din propria experienţă.

Pentru prima oară se punea problema de a uni doi tineri fericiţi. Hitler nu se pregătise cu nimic, contând, ca de obicei, pe improvizaţie: la masa de nuntă, ridicase paharul şi începuse să se bâlbâie. Cum ştia că se încălzea greu, nu s-a îngrijorat.

Numai că au trecut câteva minute şi nu s-a întâmplat nimic în afară, poate, de o jenă împovărătoare însoţită de sentimentul imposturii. A ieşit din încurcătură intonând un cântec vienez şi convingându-i cu greu pe convivii dezamăgiţi să cânte odată cu el. S-a aşezat încremenit. Să-şi fi pierdut harul? A doua zi, neliniştit, s-a agăţat de un pretext oarecare, la întâlnirea comitetului, pentru a lua cuvântul şi a se lansa într-o nesfârşită diatribă. Uf, harul revenise! Nu fusese vorba decât despre o pană de moment.

A doua oară i-a permis să înţeleagă ce i se întâmpla. I se ceruse să facă un elogiu funebru. Mortul era un viteaz despre care nu putea vorbi decât de bine, lucru care l-a amuţit iar pe Hitler, aşa că s-a prefăcut că se simte rău pentru a scăpa de sarcină. Pentru a se putea desfăşura, harul lui avea nevoie de emoţii agresive.

Deşi un sangvin, Hitler se analizase la rece. Trecând prin respectivele experienţe, înţelesese cum îi acţiona carisma: râcâind ranchiunele, rupând cojile, făcând să sângereze cicatricile, pentru ca apoi să propună soluţii elementare, simplismul soluţiei trebuind să fie direct proporţional cu durerea provocată. Nu trebuia nimic rafinat. Ci denumit. Era nevoie să fie arătaţi cu degetul ţapii ispăşitori: evreul, Franţa, Marea Britanie, republica, bolşevismul. Uneori, ţapii ispăşitori puteau fi aduşi la un loc pentru a obţine un efect superior: astfel, evreul şi bolşevismul, transformaţi în iudeo-bolşevic, asigurau superbe aclamaţii finale, buchetul optim fiind obţinut din amalgamul evreu-bolşevic-republican. Bineînţeles, în ultima clipă ura trebuia înlocuită cu o valoare ardentă, în aşa fel încât participanţii să se poată simţi investiţi şi să răspândească un discurs optimist către exterior. Hitler se întorcea atunci la Germania, cu care îşi începuse discursul şi cu care-l închidea, ca o concluzie, lăsând astfel impresia că despre altceva nici nu vorbise.

Heil Hitler! Uraaa! Pleca de la tribună înainte de a fi scăzut intensitatea aplauzelor, îşi punea impermeabilul, lăsându-se felicitat de câţiva subalterni, o lua repede pe la ieşirea artiştilor, se arunca în maşină şi făcea semn şoferului să demareze.

Distrat, privea Münchenul întrebându-se dacă cei din sală mai băteau încă din palme, în speranța că el se va întoarce pe scenă. Ofta melancolic. De fiecare dată dispărea, lăsându-și auditoriul înfometat de cuvintele lui, doar acesta era însuși principiul seducției. Întârzierile și plecările precipitate contribuiau tot atât de mult la construirea legendei lui cât discursurile.

— Paul, mergem la doamna Hofmann.

Avea dreptul la puțină odihnă după agitația din ultimele zile. Încă o dată primise dovada că Providența avea grijă de el. Evenimentele merseseră în favoarea lui: furiile, îmbufnările, demisia îi aduseseră președinția și puterea absolută în partid. Firește, și le *dorise*, dar nu *calculase* nimic, acționase mai degrabă la supărare, riscând totul. Dușmanii lui urmau să creadă că era un strateg fără pereche. De acum știa că, orice-ar fi fost să fie, trebuia să se conducă după propriile impulsuri, fie ele și periculoase. Ceva venit din ceruri îl recompensa și-i confirma statutul de fiu preferat.

Pneurile au scârțâit pe pietriș. Hitler s-a dus să sune la ușa casei mari, burgheze, cu ferestrele împodobite militărește cu ghivece de flori.

— Dolfi! Nu-mi vine să cred!

Hitler i-a sărutat mâna domnișoarei Carola Hofmann, sarcină periculoasă, căci trebuia țintit unicul loc al pielii neacoperit de inele tăioase sau brățări prea largi și prea grele.

— Am făcut prăjituri.

Carola Hofmann zornăia și strălucea privindu-și protejatul. De când intrase în politică, Hitler avea mai multe „mame", femei coapte care-l admirau și-l susțineau financiar, impresionate de contrastul dintre puternicul orator și bărbatul timid în viața privată, stângaci, de o politețe artificială, plină de afectare vieneză. Fiecare și-l închipuia tulburat de prezența ei, considerând bărbatul tânăr și promițător drept un amant cast, idealist, dornic ca o femeie să-i fie alături. Nici una n-ar fi bănuit că, de fapt, în ele căuta mai mult mame decât amante. Dintre toate protectoarele, Carola Hofmann, văduva unui director de școală, era preferata lui. Își punea casa la dispoziția

adunărilor partidului și, mai ales, când venea numai el, îi pregătea cele mai vanilate și mai caramelizate ștrudele cu mere, struguri și prune uscate din întreaga Bavarie.

— Ei, i-ai cumințit pe puștii aceia îndărătnici? l-a întrebat Carola, care păstrase de la soțul ei liniștitorul limbaj profesoral.

— Pe deplin, i-a răspuns Hitler cu gura plină.

Femeia l-a aprobat din cap, de parcă tocmai i-ar fi adus carnetul de note cu rezultate excelente. Gâtul bătrân se încovoia periculos sub greutatea capului și, mai ales, a unui coc mare cât o oală de noapte, un coc dintr-o coadă-mpletită, puțin ondulat și sclipitor ca dat cu briantină, un soi de cască permanentă care inspira respect și înfricoșare.

— Care va fi următoarea etapă? Ba da, ba da, ia, pentru tine l-am făcut, dragă Dolfi. Așadar, care va fi următoarea etapă?

— Transformarea secțiunii de gimnastică în secțiune de asalt. Avem nevoie de o organizație paramilitară.

— Foarte bine. Va trebui chemat pocitul de Röhm.

Carola Hofmann nu-i zicea căpitanului Röhm decât „pocitul de Röhm", din cauza faptului că fusese desfigurat de obuze. Aici, obiceiul cerea ca Hitler să protesteze:

— Carola, a fost rănit pe front, slujind Germania!

— Da, știu, dar, sunt convinsă că ar fi fost urât și fără rană.

— E un patriot viteaz.

— Da, da... dar băiatul ăsta are ceva...

Hitler a atacat cea de-a treia prăjitură, considerând că l-a apărat suficient pe Röhm. Ar fi putut spune de-a dreptul ce o deranja pe Carola: Röhm era alergic la femei. În nostalgia frontului, în cultul lui pentru eroism, în adorația pentru comunitatea virilă, Röhm găsea modalitatea de a-și exprima dorințele deviante pentru masculi. De când descoperise asta, Hitler hotărâse să-l folosească fără nici o rușine pe acel gură-mare care avea stocuri de arme și știa să comande soldații, întrucât, știindu-i secretul, aprecia că avea întreaga putere asupra lui.

— Când e planificat puciul?

„Puci" ajunsese unul dintre cuvintele preferate ale Carolei, deși îi punea probleme insolubile legate de proteză, făcând-o

uneori să amenințe cu desprinderea. Se părea însă că pericolul o atrăgea pe curajoasa bătrână, fiindcă multiplica ocaziile în care să pronunțe acele consoane explozive.

— Cât mai curând cu putință, Carola. Sunt nerăbdător. Nerăbdător pentru Germania.

— Bun băiat, bun băiat, s-a alintat ea.

În același timp, militanții naziști se răspândeau prin München, abia venindu-și în fire după discursul scânteietor al șefului lor, întrebându-se pe unde și-o fi odihnind geniul.

Oratorul trecea la al cincilea ștrudel, iar Carola Hofmann îl privea impresionată până la lacrimi.

— Poate c-ar mai trebui puțină smântână?

*

— Bună ziua. Mă numesc Ora-unsprezece-treizeci.

Puștoaica stătea călare pe un scaun și se uita drept la cei doi bărbați, cu ochii ei rotunzi. Din vârful buzelor și-a suflat șuvița de păr negru și rebel care-i cădea pe pleoapa dreaptă, împiedicând-o să vadă. Pentru moment șuvița s-a ridicat, ușoară, s-a desfăcut în fire, apoi a căzut exact în același loc. Ora-unsprezece-treizeci s-a strâmbat, ceea ce ar fi trebuit să însemne: „Ați văzut, eu totuși am încercat", și a zâmbit scoțând la iveală două rânduri de dinți proaspeți, ca niște perle.

— De un an mă tot uit la voi și aș vrea să vă vorbesc.

— Așa?

Adolf H. și Neumann s-au mirat că nu o observaseră mai devreme pe fata aceea. Erau obișnuiți cu ea fără să fi putut spune mai mult.

— Vii des pe la La Rotonde?

— Aș vrea eu! Lucrez de cincisprezece luni la bucătărie. Ieri mi-am dat demisia și am aruncat șorțul. N-o să mai fiu niciodată servitoare.

— Cincisprezece luni?! a repetat politicos Neumann.

— Da, cincisprezece luni. Au vrut să mă trimită și-n sală, dar m-am ascuns, zicându-mi că poate-o să mai cresc.

Adolf și Neumann au constatat că într-adevăr era minusculă. Fermecătoare, rotunjoară, bine proporționată, dar minusculă.

— Da, a continuat fata, până mai ieri am tot sperat într-un puseu de creștere, fiindcă m-am săturat să privesc oamenii direct în nări.

Și-a suflat din nou șuvița, care s-a ridicat și a căzut la loc.

— Nu-i nimic de făcut. Mi-am dorit să ajung o ditai iapa, dar n-o să fiu decât o prepeliță mititică.

— Lucru fermecător, i-a răspuns sincer Adolf, zâmbindu-i.

— Da, fermecător... Sunt minionă, bine făcută, bine rotunjită, finisată cumsecade prin toate locurile, nimic de zis, problema mea este cu caracterul! Mda, aș fi vrut să fiu înaltă ca să fiu rece, disprețuitoare, snoabă, genul care aduce la exasperare bărbații fără să scoată o vorbă. Acum, ținând cont de gabarit, trebuie să rezolv lucrurile arătându-mă veselă, pusă pe poante, sclipitoare, fată bună, ce să mai vorbim! Ar fi fost mai puțin obositor dac-aș fi fost o ticăloasă. Doar că mi-ar fi trebuit fizicul cuvenit.

Cei doi bărbați au izbucnit în râs.

— E adevărat, Greta Garbo, de exemplu, a continuat furioasă Ora-unsprezece-treizeci, poate c-o fi idioată ca o stridie, poate că de fapt doarme cu ochii deschiși când crezi că se uită la tine, poate cască de plictiseală mai des decât zâmbește, dar nimănui nu-i pasă! Nu. I se acordă credit fiindcă este înaltă. Și eu sunt o leneșă și mi-ar plăcea să fiu o uriașă. Așa că ieri mi-am zis: „Fata mea, în nici un caz n-o să mai iei tu cincizeci de centimetri la douăzeci de ani. Dac-o să tot speri chestia asta stând la cratiță, nu doar c-o să rămâi piticoată, dar o să te și prostești. Ia stai tu de vorbă cu cei doi friți."

Adolf și Neumann s-au uitat unul la altul pe jumătate intrigați, pe jumătate amuzați. Nu reușeau să-și închipuie cam ce rol ar fi putut juca în mintea...

— Deci cum te cheamă?

— Ora-unsprezece-treizeci. Hai că m-am prins: v-a deranjat că v-am zis friți? Pentru mine nu e ceva rău. Doar că zic eu

mereu așa. „Friț" se pronunță mai ușor, ca un nume de câine, poate fi ceva afectuos, nu trebuie să-ți rupi maxilarul ca să zici „ger-man". În sfârșit, mie așa mi se pare.

Și era vizibil că pentru ea numai asta conta. Considerând că ambii bărbați au iertat-o, a ridicat o mână.

— Chelner!

Cel strigat, de la La Rotonde, s-a apropiat reticent.

— Chelner, un Chambéry-Fraisette[1].

Bărbatul a mormăit ceva neinteligibil și a dispărut. Ora-unsprezece-treizeci a pufnit.

— Îl apucă dracii acum, când îi dau ordine, după ce m-a făcut în toate felurile atâtea luni. Chiar așa, faceți voi cinste cu cocktailul, nu? Fiindcă eu n-am bani.

Adolf i-a confirmat din ochi. Era fermecat de veselia lipsită de rușine a tinerei. Îi venea greu să-și desprindă privirea de la sânii ei, fiindcă totul era minuscul la Ora-unsprezece-treizeci, cu excepția sânilor. O pereche de sâni magnifici, ridicați, ieșind în evidență, agresivi dacă nu ar fi fost atât de rotunzi, părând întinși către mâna lui Adolf. Ora-unsprezece-treizeci observase privirea fascinată a lui Adolf și a clipit discret, semn că aprecia omagiul.

— Dar cine sunteți? a întrebat-o Neumann.

— Adică-mi vorbești cu dumneavoastră? Ca un caraliu?

Tresărise, rănită. I se părea o jignire, ca și cum ar fi fost dată la o parte ori i s-ar fi spus că era o urâtă.

— Bine. Cine ești? a repetat blând Neumann.

— Noua voastră prietenă.

— Habar n-aveam că urmează să avem o nouă prietenă.

— De-asta am și venit să vă zic.

Cei doi au izbucnit iarăși în râs. Ora-unsprezece-treizeci avea un mod irezistibil de a se afirma.

— Bine, a spus Adolf.

— De acord, a întărit Neumann.

---

1. Cocktail din vermut și lichior de căpșune.

— Vedeți?! Atunci, hai să ciocnim!

Au făcut-o, bând o înghițitură zdravănă.

— Deci ești noua noastră prietenă și ce altceva? a întrebat-o Adolf făcând eforturi să-și dezlipească ochii de sânii ei.

— Și mai sunt și femeia vieții tale.

O delicioasă stupoare l-a copleșit pe Adolf. Fata declarase enormitatea cu o asemenea siguranță de sine, încât simțea că avea dreptate. Cât de deplasată și de neobișnuită era, fraza se impunea ca lumina aprinsă într-o încăpere întunecată, revelând o intimitate străveche, viitoare, ceva care nu cerea decât să fie spus pentru a fi și care, de acum, chiar exista răvășitor, un adevărat elan.

Adolf a rezistat puțin, de formă:

— Păi... păi... nici măcar nu ne cunoaștem.

— Las' că e mai bine-așa: o să ne recunoaștem noi.

Descărcarea electrică a evidenței i-a scuturat lui Adolf umerii și ceafa.

S-a uitat la Ora-unsprezece-treizeci. Și ea la el. Ziua era frumoasă, cerul albastru, soarele împroșca trotuarele pe care oamenii alunecau pentru a scăpa de razele lui, aerul avea ceva mineral, încremenit, de cuarț, dar se respira fără greutate.

Adolf și Ora-unsprezece-treizeci nu se mai scăpau din ochi. Pentru întâia oară, Adolf avea senzația că era centrul universului. Pământul, oamenii, norii, tramvaiele, stelele, toate se învârteau în jurul lui.

— Incredibil, nu-i așa? a zis Ora-unsprezece-treizeci.

— Ce? a întrebat Adolf, dintr-odată neliniștit.

— Să simți ceea ce simțim tu și cu mine. Păi, nu?

— Ba da.

Așadar, nu înnebunise. Și ea simțea exact ca el. Sau îi cuprinsese pe amândoi aceeași nebunie. Iar nebunia devenea regulă și nu mai conta ce credeau ceilalți!

Și-a întins palmele deschise pe masă. Mâinile ei mici i-au venit firesc în întâmpinare. Totul se potrivea. Degetele lui i le-au acoperit până la încheieturile pumnilor grăsuți. Presimțea cât de bine aveau să se înțeleagă în pat...

Au deschis gura în acelaşi timp, de parcă s-ar fi sărutat. Ea frisona.

Din colţul ochilor a remarcat privirea ironică a lui Neumann. Jenat, s-a străduit să coboare pe teritoriul greu al banalităţii.

— Haide... haide... e sigur că vom face ceva împreună, dar să nu ne ambalăm.

Adolf şi-a muşcat buzele, fiindu-i ciudă pe el că a vorbit aşa. A normaliza înseamnă a strica. De ce oare nu-şi putea ţine gura?

Ora-unsprezece-treizeci s-a întors spre Neumann.

— Deci eşti prietenul meu?

— Da.

— Atunci, dacă îmi eşti prieten, vrei să mă laşi un pic doar cu Adolf?

— Păi...

— Nu observi că nu-i place ce se-ntâmplă? Nu vezi că nu-şi dă voie să facă ce şi-ar dori fiindcă eşti şi tu de faţă? Nu crezi că este umilitor pentru tine, care eşti cel mai bun prieten şi al meu, şi al lui, să stai cu ochii pe noi? Nu meriţi aşa ceva.

Spionat, confuz, manipulat, încurcat de propriul trup şi de prezenţa acolo, Neumann a bătut în retragere către fundul cafenelei, a plătit consumaţia pentru toţi şi a ieşit.

Ora-unsprezece-treizeci s-a întors către Adolf, şi-a suflat şuviţa care a căzut imediat la loc, a ridicat din umeri şi a surâs.

— Îţi dai seama ce efort a trebuit să fac? Şi mie îmi era frică de ridicol. Un an mi-a luat să trec prin sală şi să-ţi spun ce ştiam.

— Ce ştiai?

— Că tu şi cu mine chiar ne ştim bine unul pe altul.

Din reflex, Adolf a dat iarăşi să protesteze, dar a cedat în faţa evidenţei.

Avea senzaţia că o cunoştea pe Ora-unsprezece-treizeci de ani şi ani de zile, că deja făcuse dragoste cu ea, că aveau sute de amintiri împreună.

— Ciudat lucru, i-a zis fetei, te văd de parc-ar fi trecut zece ani. Eşti memoria viitorului meu.

— Incredibil, nu? Şi la mine e la fel. Fir-ar, am spart farfurii colo, dincolo de uşă, gândindu-mă la tine.

A privit-o încercând să o descopere, să-şi facă o părere obiectivă despre ea, s-o închidă în rama unui tablou, dar nu a reuşit. Îi scăpa.

— Mergem? l-a întrebat.

— Unde?

— Nu ştiu.

— Bine.

S-au ridicat. Mâna lui Adolf s-a potrivit perfect pe umărul Orei-unsprezece-treizeci, de la bun început la înălţimea cuvenită, fără încordare, fără oboseală de nici un fel, adevărată predestinare.

— Nu ştiu unde mergem, a şoptit el, dar ce e sigur e că acolo mergem.

Ea s-a cutremurat şi au ţâşnit amândoi în stradă de parcă s-ar fi aruncat în apă.

Faţadele înalte, de ipsos, ale bulevardului Montparnasse şi copacii luaseră poziţia de drepţi în faţa cuplului, asigurându-i garda de onoare. Polenul zbura pe deasupra cortegiului, în sunet dezlănţuit de clopote, Parisul improviza un aer sărbătoresc, iar copiii dansau prin faţa băncilor.

— Ar fi bine să nu ne culcăm chiar imediat, a zis Ora-unsprezece-treizeci, aşa vom putea să ne amintim şi că a existat un moment „dinainte".

— Da, aşa ar fi bine.

— Măcar o oră sau două putem să mai aşteptăm, nu?

— Da, bineînţeles, a aprobat-o Adolf, căruia, dintr-odată, o oră sau două i s-au părut un timp nesfârşit.

Ora-unsprezece-treizeci a suspinat uşurată, copilăreşte aproape, lucru surprinzător pentru o fată care părea atât de lipsită de prejudecăţi. Adolf a tras concluzia că-şi dorea ca povestea lor să nu semene cu altele pe care le trăise.

— De unde eşti? Din Paris?

— Aproape. Din Lisieux.

Adolf a zâmbit gândindu-se că dacă Ora-unsprezece-treizeci, cu părul ei tuns castron, cu pălăria, cu rochia ei mulată care lăsa să i se vadă picioarele, părea atât de pariziană, lucrul acesta se întâmpla tocmai fiindcă nu era, în schimb se îmbrăcase în uniforma orașului.

— Pe unde vine Lisieux?

— E un sat din Normandia. Unde se produc unt, brânză și sfinți. Cum ar veni, n-aveam ce face pe-acolo. Așa că, la paisprezece ani, am venit la Paris.

A privit-o tandru: ai fi putut crede că abia acum avea paisprezece ani, atât de proaspătă-i era pielea, de tânără, născută abia ieri, abia de dimineață întinsă pe oase.

— Și-am avut tot soiul de slujbe. Cel mai mult am fost salvatoare de suflete.

— Salvatoare de suflete?

Adolf s-a oprit. Nu și-o imagina pe Ora-unsprezece-treizeci călugăriță, ocupată cu salvarea sufletelor.

— Nu te-nțeleg. Fizicul tău e făcut mai degrabă pentru rătăcirea sufletelor, nu pentru salvarea lor.

Ora-unsprezece-treizeci și-a dat capul pe spate și a izbucnit într-un râs homeric, cu gura căscată, cutremurându-se, de parc-ar fi înghițit o sabie. Adolf s-a uitat la ea împărțit între dorința de a o mușca, fiindcă își râdea de el, și aceea de a face dragoste, fiindcă indecența râsului o făcea încă și mai de dorit.

S-a sprijinit de el pentru a-și veni în fire.

— Salvarea de suflete ține de cizmărie, fițule-nalt. Sufletul este acea parte a tălpii pe care o poți recupera și folosi la alte încălțări.

S-a uitat la el de jos în sus.

— Sigur e că trebuie să fii sărac și francez ca să știi chestia asta.

— Ei, da, a spus Adolf, eu sunt sărac, dar neamț.

— Las' că merge și-așa. Oricum, nici eu nu sunt Rothschild. Dar am găsit o șmecherie care o să mă îmbogățească.

— Zău? Și... care e asta?

— Doar nu crezi c-o să-ți spun secretele mele chiar așa? O să le afli dac-o să meriți.

— Și cu băieții?

— Ce e cu băieții?

— Ai avut mulți de când ești la Paris?

— Începând de la ce număr mă accepți?

— Oricum te-accept.

I-a sărit de gât și l-a sărutat.

— Doi? Trei? Zece? Douăzeci? a insistat el.

— Nu sunt bună la calculele făcute-n minte.

— Dar te-ai îndrăgostit de multe ori?

— Ei nu, asta nu! Niciodată!

A reacționat indignată, jignită că s-ar fi putut crede despre ea că are o inimă atât de ușuratică. Adolf a fost uluit de acest gen neobișnuit de virtute care se definea prin inimă, nu prin sex.

— Abia aștept să-ți văd tablourile, i-a spus. De un an tot aud clienții restaurantului vorbind despre ele.

— Se vorbește mai mult decât se cumpără.

— Așa merg lucrurile. În zece ani o să le vinzi de douăzeci de ori mai scump.

Adolf ar fi vrut să-i răspundă „de unde să știi tu?", dar și-a păstrat pentru el cuvintele, întrucât, era evident, ea chiar știa. Bănuia că mai lucrase cu niște pictori.

— Ai pozat ca model până acum?

— Eu? Nu. De ce?

— Fiindcă ești frumoasă și muncești în Montparnasse. Toți pictorii trec pe la La Rotonde.

— Așa e, dar de aici și până la a mă observa... Ce, tu mi-ai dat atenție? M-ai rugat să-ți pozez?

Adolf a lăsat nasul în pământ, înciudat că nu o remarcase mai devreme pe Ora-unsprezece-treizeci.

— În orice caz, a adăugat veselă, n-am deloc chef să fiu pictată așa mică cum sunt, vreau să fiu pictată înaltă ca o uriașă. Or, cum majoritatea pictorilor m-ar desena cum mă văd, nu cum aș vrea eu, n-ar merita deranjul.

— Mi s-a părut, ascultându-te, că te pricepi un pic la lumea artistică.

— Normal! Doar am urmat cursuri. Şi eu pictez.

Adolf a izbucnit în râs. Nu-şi putea imagina bucăţica aceea de femeie în spatele şevaletului, exercitând arta atât de ingrată.

Ora-unsprezece-treizeci l-a privit oripilată. Cum i-a observat chipul abătut, şi-a înfrânat hohotele.

Lividă, Ora-unsprezece-treizeci şi-a strâns pumnii pentru a se abţine să-l plesnească.

— Cretinule! Amărât fiţos! Adică eu te anunţ că sunt pictoriţă, şi tu crăpi de râs? Am râs eu de unghiile tale pline de toate culorile şi de părul slinos de ulei?

— Nu, nu, linişteşte-te... Am... am... am vrut să zic că... Am fost surprins... fiindcă cele câteva pictoriţe pe care le cunosc nu sunt atât de frumoase ca tine.

— Da, da... Frumoasă egal idioată. Inteligentă egal nasoală.

— Iartă-mă. Nu asta am vrut să spun. Îmi pare rău c-am râs. A fost o idioţenie din partea mea.

— Dacă e vorba de idioţenie, ţi-a reuşit. În sfârşit, se ştie că nu e nevoie să fii prea inteligent ca să pictezi.

Adolf a rămas fără glas. Niciodată vreo femeie nu se arătase atât de insolentă cu el şi lucrul acesta, departe de a-l fi iritat, îl excita... Nu se plictisea deloc cu Ora-unsprezece-treizeci.

— De ce te cheamă Ora-unsprezece-treizeci?

— Uite altă întrebare idioată! Adolf, ba cazi, ba te târâi în sus, o să te specializezi în infirmitatea mintală! Ia hai, respiră liniştit, ai ceva ţinută, băiete. Te-am întrebat eu de ce te cheamă Adolf? Nu.

— Mă cheamă Adolf fiindcă mama m-a botezat Adolf.

— Pe mine eu m-am botezat Ora-unsprezece-treizeci. Sunt mama propriului meu nume.

— Şi-nainte?

— Primul meu nume? Dac-aş fi vrut să fie cunoscut, l-aş fi păstrat.

— Totuşi, de ce Ora-unsprezece-treizeci?

— O să-nţelegi tu mai târziu de ce.

Fata fremătă.

— Te rog. Parcă spuseserăm că ne acordăm una sau două ore. Cele două ore în care Adolf şi Ora-unsprezece-treizeci se iubeau, dar încă nu făcuseră dragoste.

— Vino să-mi vezi picturile.

A luat-o de mână şi a tras-o în direcţia atelierului. Apoi, brusc, s-a oprit.

— Sau să mergem să le vedem pe ale tale?

— Pe-ale mele? a îngăimat Ora-unsprezece-treizeci.

— Da. Haide, arată-mi-le.

Ora-unsprezece-treizeci şi-a tras mâna dintr-a lui Adolf şi a început să ţipe la el.

— Hai că e prea tare! Acum un minut nici nu-ţi venea să crezi că sunt pictoriţă şi-acum vrei să-mi vezi lucrările! Prea te-nvârţi iute, cocoşel! Da' nu sunt genul ăla de femeie! Încă n-am uitat jignirea...

După care a adăugat cu un firicel de glas:

— La drept vorbind, abia încep, am eu ideile mele, dar aproape că n-am nimic ce să-ţi arăt.

Adolf a sărutat-o pe obraji şi fata a murmurat ca pentru ea:

— Păi aşa e, ce naiba, doar n-am decât douăzeci de ani.

Apoi şi-a ridicat privirea şi l-a întrebat înflăcărată:

— Chiar aşa: tu câţi ani ai? De luni de zile mă-ntreb chestia asta.

— Treizeci şi unu.

Ea a fluierat admirativ.

— Treizeci şi unu. Ce excitant! Păi, dac-o să mă port cum trebuie, o să te mai ţin în braţe şi când o să ai patruzeci?

— Deocamdată, încă n-am ajuns în braţele tale.

— Stai aşa! Deci te voi avea şi la patruzeci de ani. E foarte important, înţelegi, fiindcă, pentru mine, abia la patruzeci de ani bărbatul e cel mai frumos din viaţa lui.

— De unde ştii?

— Ştiu şi gata, l-a-ntrerupt sec. Şi nu te mai plânge de ciudăţeniile mele, fiindcă află că am prietene de-o vârstă cu mine cărora le-ai părea cam prea copt. Copt adică ofilit.

— Ofilit?!

— Fleşcăit, trecut rău, na! Căzut din pom, de nu mai merită să te-apleci după el.

A căzut pe gânduri şi şi-a suflat şuviţa, care, pe loc, i-a căzut iarăşi în ochi.

— De ce nu-ţi tai şuviţa aia?

— Ce-are? Nu-ţi place?

— Ba da, ba da... Îmi... îmi placi aşa cum eşti. Numai că şuviţa mi se pare că te împiedică să vezi spre dreapta.

— Cine ţi-a zis? Şi de ce presupui că ţin să văd spre dreapta?

— Nimeni. Dar o tot sufli ca s-o dai la o parte.

— Şi de ce nu mi-ar plăcea mai mult s-o suflu decât să văd? Chiar că eşti ciudat ca friţ ce te afli.

L-a privit cu atenţie.

— Ai nări frumoase. Mergem să-ţi vedem picturile?

Urcând scara care ducea la el, Adolf spera ca Neumann să fi avut bunul-simţ de a lăsa liber apartamentul.

La intrare, pe jos, un bilet anunţa că în seara aceea Neumann avea să rămână la Brigitte, iubita lui din momentul respectiv, care fusese a lui Adolf cu câteva zile mai înainte, pentru că deseori, cuceririle lui Adolf sfârşeau în braţele lui Neumann, care era mai arătos decât Adolf, dar jalnic în materie de agăţat.

Ora-unsprezece-treizeci a recunoscut imediat, printre numeroasele pânze sprijinite de pereţi, pe cele pictate de Adolf. Le-a contemplat o vreme cu ochii ei mici şi rotunzi larg deschişi. Adolf i-a preţuit tăcerea. Pentru el nimic nu era mai descurajator decât laudele imediate. Avea pretenţia că realizează opere care cer timp pentru a-şi face efectul asupra spiritului şi nu considera că merita complimente precum: „Ce drăguţ! Ce interesant! Ce frumuseţe!", epitete superficiale împărţite de lumea mondenă când trecea în grabă printr-o expoziţie canină.

Or, Ora-unsprezece-treizeci nu doar că tăcea, dar nu-şi consuma deloc repede plăcerea observaţiei. După ce a stat un ceas şi jumătate pe vine, în faţa pânzelor, fără a pronunţa un singur cuvânt, s-a întors spre Adolf şi a zis simplu:

— Sunt foarte fericită că le-am văzut.

S-a apropiat de el și l-a privit cu și mai multă admirație decât privise lucrările.

— Dacă-mi aduci un scăunel, o să te sărut.

— Pot să mă las eu mai jos!

— Da, dacă nu-ți cer prea mult.

La contactul cu buzele fierbinți, a avut senzația că se adăpa de la un torent.

— Lasă perdelele, te rog.

— N-am.

— Atunci închide obloanele, Adolf, haide, fă și tu ceva. În seara asta avem curs de sculptură. Și folosim mâinile, nu ochii.

— Da, dar vreau să văd.

— Ce nerăbdător! Și mâine? Și poimâine? Deci sculptură?

— De acord. Sculptură.

Noaptea a decurs de minune. În Ora-unsprezece-treizeci era un amestec de îndrăzneală și de timiditate care-l făcea pe Adolf, la rândul lui, când îndrăzneț, când timid. Ora-unsprezece-treizeci, spre deosebire de alte femei care trecuseră prin acel pat, nu simula extazul. Dezbrăcându-se, nu-și trăsese pe ea rolul amantei gata să fie satisfăcută. Când îmbrățișările lui Adolf o enervau sau chiar îi făceau rău, nu se jena să i-o spună, iar el, ghidat de nemaipomenita ei sinceritate, a știut să găsească de mai multe ori drumul plăcerii comune.

Dimineață, Adolf a privit-o dormind, ghemuită lângă el ca un fetus, și s-a înduioșat în fața acelei tinereți pe care somnul, fără știrea ei, o readucea în copilărie prin obrajii rotunzi, buzele bosumflate, pleoapele fără un rid.

Primele raze ale zilei cădeau peste ei, confirmându-i albeața orbitoare a pielii ei, care, în penumbra albastră ca apa oceanului, din timpul nopții, deja i se păruse un sidef viu și fierbinte.

Nu a dorit s-o trezească îmbrățișând-o, însă a simțit nevoia de a o vedea din cap până-n picioare. Să o posede din ochi, fără ca ea să știe. Un viol tandru și strict vizual. Un viol de pictor. Recompensa pe care i-o aduceau zorii.

A ridicat cearceaful fără ca ea să se fi clintit, căci dormea adânc. Şi ce a descoperit l-a uluit.

S-a ridicat şi s-a abţinut cu greu să nu ţipe, pe când lacrimile îi urcau în ochi.

S-a refugiat în fugă în closetul minuscul şi s-a aşezat, la început pentru a-şi stăpâni emoţia.

Aşa ceva nu şi-ar fi putut imagina.

Cearceaful era plin de sânge. Ora-unsprezece-treizeci îi dăruise virginitatea ei.

*

Se apropia sfârşitul săptămânii, iar Hitler hotărâse de mai multă vreme că puciul trebuia înfăptuit într-o sâmbătă, când toate instituţiile administrative erau închise. Unii propuseseră să mai aştepte. Hitler a refuzat. A mai aştepta însemna a renunţa.

— Sunteţi din cei ce dau ceasul înapoi de fiecare dată când văd că e douăsprezece fără cinci. Intolerabil! Germania nu mai poate aştepta!

De câteva săptămâni luase obiceiul de a-şi exprima sentimentele prin intermediul întregii naţiuni: „Germania e obosită" însemna că Hitler dorea să schimbe subiectul; „Germaniei îi e foame" însemna că ar mai fi dorit desert. Cel care ar fi fost gata să zâmbească la noua dovadă de megalomanie ar fi fost mai cugetat să renunţe, fiindcă de acum în jurul şefului domnea o asemenea adoraţie necondiţionată, încât zeflemitorul ar fi fost supus represaliilor.

Hitler lăsase ca în jurul personalităţii sale să se construiască un adevărat cult. Epoca lui, întrucât văzuse monarhiile căzând, întrucât lua notă fără entuziasm de ternul regim parlamentar, avea nevoie de un om puternic, de un Cezar ridicat din popor. Mussolini, Ducele, de când Cămăşile negre mărşăluiseră spre Roma şi puseseră mâna pe putere, devenise modelul mărturisit al lui Hitler. În discursuri, începuse să-şi exprime dorinţa ca tot un asemenea om providenţial să apară şi să salveze Germania. Beţia pe care o provoca mulţimilor îl convinsese că era o idee bună. Ce era, pentru Hitler, o idee bună? O idee care avea

efect. Care declanşa dintr-odată valuri de plăcere. De altfel, normal. Masa, fie ea şi formată din bărbaţi, era de genul feminin, or a-i promite un soţ o exalta în cel mai mare grad cu putinţă. Îl chema deci, din suflet, pe acel bărbat uriaş pe care însă nu-l numea nicidecum, la care părea că şi el visa, jucând rolul crainicului, al profeţilor, al lui Ioan Botezătorul, care, cu picioarele în apa Iordanului, anunţa şi-l aştepta înflăcărat pe Mesia.

După cum prevăzuse, unii dintre militanţii tineri au venit să-i declare în particular convingerea lor: Hitler era el însuşi Mântuitorul pe care-l anunţase. Nu Ioan Botezătorul era, ci chiar Isus. Şi-a ascuns încântarea protestând. Ceea ce nu i-a potolit pe tinerii exaltaţi, care ţineau să aibă dreptate cu orice preţ. Hitler a decis astfel ca pe cei mai încăpăţânaţi să-i pună în posturi-cheie ale partidului. Astfel l-a ridicat în rang pe Rudolf Hess, burghez uscat şi dezordonat, provenit dintr-o familie proaspăt ruinată, găsindu-şi cu greu loc în societatea de după război. Membru al Societăţii Thule, făcuse studii de geopolitică la universitate şi îi asigura pe toţi, cu o retorică minunată, că Hitler era dictatorul aşteptat de vremea în care trăiau, numindu-l „Omul" sau chiar „Führerul". Lui Hermann Göring, preafrumosul căpitan aviator cu maniere rafinate, ochi irezistibili de un albastru pal şi şosete de mătase roşie, i-a încredinţat conducerea grupurilor de asalt, fostele grupuri de gimnastică transformate într-o mică armată extrem de promptă în executarea ordinelor.

De acum îşi amplifica discursurile mesianice, ştiind că aceşti tineri, aflaţi în mulţime, îi şopteau numele.

— Mussolini german se numeşte Adolf Hitler.

S-a prefăcut iarăşi că e indignat când a văzut apărând pancartele la care sperase atât de mult şi care-i confirmau că tactica dăduse roade.

Putea conta, de acum, pe fidelitatea necondiţionată a unor oameni foarte diferiţi, pe care-i frecventa separat, ceea ce îi permitea, creând cu fiecare o legătură unică, să-i folosească, la caz de nevoie, unii împotriva altora.

— Nu vom mai aştepta! Executarea! Germania nu vrea să ajungă roşie.

În dimineaţa aceea, Hitler frisona de bucurie. Viaţa lui devenea o operă, înainta către propria sacralizare, urma să fie Siegfriedul vremurilor moderne, în sfârşit puciul avea să-i aducă puterea.

Pe 8 noiembrie 1923, pe la ora şase seara, Hitler, Göring şi o mână de bărbaţi înarmaţi dau buzna în braseria Bürgerbräu, unde guvernul Bavariei ţine o şedinţă publică.

Hitler se urcă pe un scaun. Burgheza adunare bombăne agasată împotriva nepoftitului care îndrăzneşte să-l întrerupă pe Kahr[1].

Hitler îşi scoate pistolul şi trage un foc spre tavan.

Se face linişte.

Trece pe o masă. Şi de pe masă, pe estradă. Nimeni nu pricepe ce se-ntâmplă. Unii îl iau drept un ospătar excentric, alţii, observând că pe haina neagră îi străluceşte Crucea de Fier, trag concluzia că trebuie să fie un alt fost combatant care ţine să-i piseze cu poveştile lui din război, alţii îl recunosc pe agitatorul de extremă dreaptă.

Hitler se proţăpeşte în faţa publicului, îl măsoară din priviri, încearcă să-şi potolească bătăile inimii, după care zbiară cu vocea lui spartă, cu o emoţie care-l aduce în pragul leşinului:

— Revoluţia naţională a izbucnit!

Aşteaptă o reacţie. Constată că asistenţa, încremenită, habar nu are la ce se referă. Lucru care-l calcă pe nervi.

— Sala este înconjurată de şase sute de oameni înarmaţi. Nimeni nu are voie să iasă.

Pe unele chipuri observă aşternându-se teroarea. Fapt care-l încurajează.

— Uitaţi-vă bine! O mitralieră din galeria de la primul etaj ar trebui să vă convingă să nu faceţi gesturi inutile de rezistenţă.

---

1. Gustav Ritter von Kahr (1862–1934), şef al guvernului Bavariei între 1921–1922 şi 1923–1924, arestat pe 30 iunie 1934, în Noaptea Cuţitelor Lungi, şi împuşcat la Dachau.

Îi zâmbește lui Göring, care, înconjurat de cei de la SA[1], îndreaptă țeava către cei din încăpere. O femeie leșină. Cei prezenți încep să ia lucrurile în serios.

— Declar demis guvernul bavarez. Reichul a căzut. Din acest moment constituim un guvern provizoriu. Vă anunț că am luat comanda și a cazărmilor, și a poliției, ai căror oameni s-au raliat spontan svasticii.

Se întoarce către cei din guvern.

— Acum să ne retragem și să distribuim funcțiile. Mulțumesc.

Îl lasă pe frumosul Göring să bată la cap mulțimea dezorientată.

Închis separat cu triumviratul guvernamental, Hitler le cere să garanteze următoarele dispoziții: Kahr, pe care îl întrerupsese, este numit regent al Bavariei, ceilalți doi, Lossow și Seisser, capătă o dimensiune națională pentru a deveni, Lossow, ministrul armatei, și celălalt, Seisser, ministrul poliției. Condiția este să-l susțină pe Hitler pentru funcția de cancelar al Germaniei.

— Domnilor, trebuie să trecem Rubiconul. Știu că acest pas este greu de făcut pentru politicieni, ca dumneavoastră, dar prea puțin oameni de acțiune. Însă o să vă ajutăm noi să treceți fluviul. Ba chiar vă putem împinge, dacă vă veți codi să săriți.

— Dacă vă înțeleg bine, ne cereți să fim complicii puciului dumneavoastră! a observat Kahr.

— Corect. Complicii sau victimele mele. Nu credeți că este vorba despre o adevărată alegere?

— Și cine va fi în fruntea armatei Bavariei?

— Ludendorff.

— Este... de-ai dumneavoastră?

— Va fi. Am plecat deja după el.

— Dacă Ludendorff e de acord, vom fi și noi.

---

1. *Sturmabteilung* – Batalioane de asalt, Cămășile brune, organizație paramilitară fondată de Hitler la München, în 1921.

Prin urmare este deci adus bătrânul general, erou de război, adorat de popor, om de dreapta, la fel de uluit ca şi triumviratul guvernamental. În cele din urmă acceptă, atrăgând adeziunea celor trei. Hitler precizează:

— Vă previn că trebuie să-mi fiţi credincioşi. Am patru gloanţe în încărcător, câte unul pentru fiecare dintre dumneavoastră trei, dacă mă trădaţi, şi ultimul pentru mine. Trebuie să luptaţi cu mine şi să învingeţi cu mine. Dacă nu, să muriţi cu mine.

Se întoarce în sala mare pentru a explica publicului ce urmează, şi anume că Germania va câştiga prin această revoluţie naţională. Să fie la mijloc ameninţarea mitralierelor, prezenţa masivă a celor din SA, harul elocinţei lui? Sala începe să răcnească entuziastă, aruncând în aer batistele şi pălăriile întru gloria viitorului cancelar.

Hotărât lucru, revoluţia a pornit-o bine.

Între timp, Rudolf Hess, urmat de câţiva SA, arestează ceilalţi membri ai guvernului, de care Hitler nu avea nici un chef. Röhm îi confirmă că poliţia este în general favorabilă puciştilor.

Hitler e-n culmea bucuriei şi stropeşte cu lacrimi adevărate concluziile discursului.

— Voi îndeplini ceea ce mi-am jurat să fac încă de acum cinci ani, din 1918, când zăceam orbit şi grav rănit la spitalul militar: să dobor criminalii responsabili cu semnarea armistiţiului şi să fac în aşa fel încât, din jalnicele ruine ale patriei noastre, să se ridice iarăşi Germania în toată puterea, libertatea şi splendoarea ei. *Amen.*

— *Amen*, răspunde sala.

După care Hitler umblă prin München pentru a verifica mersul puciului în cazărmi.

După miezul nopţii, Hitler se întoarce în cămăruţa lui, impresionat de sine însuşi. Se uită în jur. Un decor simplu: pat, masă, un scaun, vreo zece cărţi. Se felicită că a rămas atât de pur. Fără îndoială, asta i-a şi permis să reuşească.

La cinci dimineaţă e trezit pentru a i se spune că triumviratul Kahr, Lossow, Seisser a trădat. Cei trei îi trimit chiar ei vestea prin colonelul von Leupold.

— Generalul von Kahr, generalul von Lossow şi colonelul von Seisser condamnă puciul lui Hitler. Luarea de poziţie smulsă cu forţa armelor în braseria Bürgerbräu e nulă de drept.

Îi trebuie mai bine de zece minute pentru a lua în serios mesajul: îşi imaginase totul, mai puţin ipoteza că ar putea fi trădat.

Hitler se întâlneşte cu bătrânul Ludendorff şi cu ceilalţi conjuraţi nazişti. Se indignează cu toţii. Se decid să ducă până la capăt defilarea prevăzută. Vor câştiga astfel opinia publică. Şi îşi vor înspăimânta adversarii.

— Să mergem! strigă Ludendorff. Nimic nu e pierdut.

Hitler e de acord, gândindu-se că nici armata, nici poliţia nu vor îndrăzni să tragă în anticul Ludendorff. Îşi jură că va mărşălui umăr la umăr cu acesta şi cere ca toţi manifestanţii să se ţină strâns, cot la cot.

În spatele celor doi port-drapel, Hitler, Ludendorff, Scheubner-Richter, Göring au început să mărşăluiască urmaţi de coloanele SA. În Piaţa Maria au fost aclamaţi. Lui Hitler i-a revenit speranţa.

Înaintarea a devenit mai dificilă. Cordoane de poliţişti le-au refuzat accesul în centru.

S-a auzit o împuşcătură.

De unde? Dinspre ei? Dinspre poliţişti?

Lovit mortal, Scheubner-Richter a căzut, trăgându-l după el pe Hitler.

Garda de corp a lui Hitler s-a aruncat peste el pentru a-l apăra de gloanţele care s-au înfipt în coapsa lui Göring. Urlet. Ludendorff zace şi el pe jos. Strigăte. Confuzie. Gloanţe. Loviturі. Fugă.

Hitler reuşeşte să se târască până la maşina unde este îngrijit de doctorul Schultz.

— Nu v-aţi ales decât cu o luxaţie a umărului şi a genunchiului.

Trebuie să demareze. Să fugă. Lasă lupta în urmă. Se refugiază într-o vilă mare, din Uffing. Se închide într-o cameră.

Nu, nu e un laș. Nu, n-a fugit. A venit să se sinucidă. Dovada? Ține revolverul în mână.

Se apropie de o oglindă mare, scorojită, și se privește așa, strâns în impermeabil, cu pălăria de catifea pe cap, cu mustața aceea ridicolă pe care niciodată nu a știut cum să și-o aranjeze. Istoria se va încheia aici.

Rienzi... Se gândește la opera care îl trezise acolo, la Viena, la sinuciderea lui Rienzi în Capitoliul în flăcări. Viața lui violentă și dreaptă va sfârși precum cea a eroului. Va muri în picioare. Singur își va da moartea.

Se privește de jos în sus. Scena nu seamănă cu ceea ce-și imaginase. Îi e greu să audă viorile. Nu e convins că publicul va izbucni în aplauze. La drept vorbind, îi lipsește Wagner și nu e convins că se află în locul în care ar trebui să fie.

O sclipire de luciditate: nu moare din eroism, ci pentru a scăpa de ridicol; nu e decât o biată paiață care s-a jucat de-a luarea puterii fără a-și fi pregătit suficient lovitura. O să râdă toată lumea de el și va avea dreptate.

Lacrimile îi împăienjenesc privirea.

Revolverul îi cade din mână. Din reflex sare într-o parte, însă lovitura nu se declanșează, arma căzând înfundat pe covorul cu ciucuri. Hitler are însă timp să se zărească în oglindă țopăind înfricoșat, lucru care încununează disprețul de sine. Se crezuse în Wagner, însă nu juca decât într-o parodie a lui Offenbach.

Ia revolverul de pe jos și-l duce la tâmplă. Trebuie să pună capăt acestei suferințe insuportabile: nu se mai iubește. Arătătorul mângâie cu sentimentul eliberării trăgaciul de oțel. Îl apasă-n minte, bucurându-se deja de pacea eternă. Așa, totul va fi simplu...

Numai că un gând îl oprește și lasă arma jos: deci se va omorî pentru a scăpa de rușine. Fiindcă îi lipsește curajul. Va părăsi acest pământ fără a fi salvat Germania, lăsând brațele să-i atârne la primul eșec. Nu e decât un ucenic de mântuitor.

Lasă revolverul pe măsuță și se decide să aștepte poliția. Se va sinucide mai târziu, când viața îi va fi o reușită.

*

— Orice-ar fi, mă trezesc în fiecare zi la ora unsprezece treizeci.

A sărit din pat, iar Adolf H. i-a întins o ceașcă de infuzie de cicoare în care fata și-a-ncălzit boticul.

De-acum știa de unde-i venea porecla: Ora-unsprezece-treizeci se trezea zilnic la ora unsprezece treizeci. Mai devreme nu putea. Mai târziu nu suporta.

Adolf, care nu avea cum să picteze la lumină artificială, se smulgea din cearceafuri în zori și lucra în timp ce Ora-unsprezece-treizeci dormea. În primele zile se comportase ca un hoț, străin în propria casă, încercând să nu facă nici cel mai mic zgomot. Numai că, din neatenție, au mai căzut niște pensule pe jos, a răsturnat un șevalet, a tras ceva înjurături și a descoperit că nimic nu o putea fura pe Ora-unsprezece-treizeci de pe plajele delicioase pe al căror nisip se tăvălea. Mai mult, a constatat, atunci când i le povestea, că visele, gardieni credincioși ai somnului ei, o protejau de trezire integrând perturbările sonore în poveste. Adolf a înțeles astfel că putea pleca și veni fără teama de a o deranja.

Pentru a se mai relaxa în timp ce muncea din greu, se apropia deseori și o privea dormind. Pe unde hoinărea oare în timp ce trupul i se odihnea, ghemuit în așternut, cu obrajii dispărând în puful pernelor? La ce aventură rocambolescă să fi luat parte? Să fi zărit un zâmbet pe chipul ei? Nu cumva un frison lubric îi cutremurase o clipă buzele? Ei, da, surâdea. Dar cui? Către ce? De mai multe ori își dorise să o trezească exact atunci, în momentul acela, să o scuture pentru a-i cunoaște conținutul viselor și a o goli de el. *Cu mine ești? Sau cu altul? Cu cine fugi tu-n somn?* Numai că, de fiecare dată, figura redevenea netedă, din carne densă, goală de sentimente, strălucind de o tinerețe pur materială. Și-atunci, lui Adolf i se strângea inima. Și ea va

îmbătrâni? Ei, da, dar cum? Cum s-ar fi putut veșteji tenul acesta făcut doar din lumină pură? Nu e oare scandalos ca o frumusețe atât de limpede să fie distrusă de ani? Cu ce drept? Atunci când nu se temea de amanții imaginari, îl neliniștea cel mai serios rival al lui, timpul, care avea să i-o ia pe Ora-unsprezece-treizeci a lui, pe care o iubea. În acele momente nu gelozia, ci disperarea îl făcea să-și dorească să o trezească pentru a o strânge la piept și a-i spune: „Te iubesc!"

Stătea mai mult de vorbă cu Ora-unsprezece-treizeci cea adormită decât cu Ora-unsprezece-treizeci cea trează. Când nu-i simțea focul din priviri, își declara în tăcere sentimentele. Liber, fără presiune, scăpat de spectrul ridicolului, fără a se mai fi temut de comentariile ucigătoare ori de glumele pe care fata nu scăpa niciodată ocazia să le facă, Adolf își putea exprima bucuria, atașamentul, admirația, teama de a nu fi trădat de ea, panica pe care o resimțea când o vedea uitându-se la altul, voința de a o ține prizonieră a iubirii lui, certitudinea de a pierde cheful de a mai trăi dacă ea nu ar mai fi fost lângă el. Și astfel treceau diminețile, între tururile de pensulă și madrigalurile tăcute trimise frumoasei adormite.

Pe la ora unsprezece și zece, un ochi se deschidea mecanic. O pupilă neagră, buimacă, surprinsă, plutind indecisă în apa albă a globului ocular, încerca să se stabilizeze și să se îndrepte către ceea ce era de văzut. Când irisul îl repera pe Adolf, schița o lumină care însă prea mult nu rezista sub greutatea pleoapei. Urmau mai multe tentative sortite eșecului. Desigur, ochiul se însufleța tot mai mult, numai că pleoapa se comporta ca un dușman și cobora din nou cortina de fier.

Pe la unsprezece și douăzeci, buzele umflate de sevele viselor se agitau ușor, iar Adolf putea avea o conversație aproape articulată cu Ora-unsprezece-treizeci, conversație alcătuită din câteva cuvinte din cele pe care le-ai putea schimba cu un copil de optsprezece luni. Îi plăcea s-o vadă arătându-se atât de simplă la ieșirea din somn, dovedind o tandrețe pe care apoi o ascundea cu atât mai mult; îi plăcea să o surprindă goală de

sentimente, debarasându-se de ele înainte de a se îmbrăca în cuvintele ei ironice şi în zeflemea.

— Uite-acum se face unsprezece treizeci, păsărică.

— ...iu...

Cele două sunete însemnau „Ştiu", dar înainte de ora unsprezece treizeci, Ora-unsprezece-treizeci nu pronunţa niciodată consoane.

În sfârşit, de cum sosea ora, fie că suna vreun ceas ori nu, tânăra se ridica în capul oaselor, odihnită, nerăbdătoare să-şi înceapă ziua.

Adolf îi verificase de mai multe ori exactitatea trezirii. Ascunsese pendulele, le dăduse înainte, în urmă, fără nici un rezultat: conform unui orologiu intern, Ora-unsprezece-treizeci se trezea fix la ora unsprezece treizeci.

— Uimitor, nu greşeşti niciodată.

— Şi ce-ai vrea? Se presupune că oamenii care se scoală târziu nu au simţul timpului... or, n-are nici o legătură.

În joacă, Adolf o luase în braţe la ora fatidică şi o legănase ca s-o adoarmă la loc. Fără rezultat. Fata s-a zbătut şi i-a scăpat.

Nu voia să mai rămână în pat nici un minut în plus.

— Lasă-mă, mă faci să-mi pierd ziua. Fiindcă o zi care începe la prânz e o zi irosită.

Avea principiile ei, dar pe care şi le respecta intransigentă.

— Altfel mi s-ar părea că sunt vreo japiţă, vreo târfă, o nimica toată, o halcă de carne. Şi-apoi, trebuie să muncesc.

Picta evantaie.

Nu folosea decât culori primare, acoperind mătasea cu motive geometrice – raze, semicercuri, cercuri, romburi şi pătrate – pe care le dispunea pe material cu o fantezie atent studiată. Rezultatul era viu, de fiecare dată nou, sărind în ochi, iar Ora-unsprezece-treizeci găsea modalitatea de a le vinde mai uşor decât îşi vindea Adolf pânzele.

— Normal, friţule scump, un evantai tot foloseşte la ceva.

Cum mica ei afacere aducea în casă mai mulţi bani decât Adolf, făcea tot ce putea pentru ca el să nu sesizeze asta şi să nu se simtă umilit.

— Merge fiindcă eu muncesc pentru niște snobi.

— Snobi?

— Snobii sunt leneșii care nu știu nici să gândească, nici să judece cu propria lor minte. Ca să aibă ce face snobii, s-au inventat moda, ultimul strigăt, noutatea. Iar eu fac evantaie moderne.

— Moderne?

— Păi, da, moderne! Cum nu s-au mai văzut până acum! Sau până tare demult! Și-atunci, dintr-odată, par a fi din vremea noastră.

— Asta este. Ca arta neagră. Picasso și ceilalți au făcut lumea să creadă că e ceva nou-nouț, pe când așa se lucra și acum nu știu câte sute de ani.

— Vezi? Așa că eu fac evantaie cubiste. Proasta care ține să fie altfel decât maică-sa, bunică-sa și vecina cumpără evantaiele mele cubiste.

— Nu te critica prea tare. Oricum, evantaiele tale sunt foarte frumoase.

— N-am zis că sunt urâte. Doar ți-am explicat de ce mi se cumpără.

Adolf nu reușea să-și facă un nume în lumea artelor.

De când se mutase la Paris, în unele luni reușise să trăiască din propria pictură, în altele doar să supraviețuiască. Deseori era nevoit să-și plătească mesele cu o pânză ori un desen – atunci când varianta aceasta nu-i era refuzată – și, dacă la început suportase un asemenea tratament dur fiindcă îl considera provizoriu, de la o vreme îi ajunsese de nesuportat, observând cum alți pictori reușeau, iar el rata.

— Nu ești un pictor ratat, ești un pictor blestemat, îi zicea Ora-unsprezece-treizeci.

— Mda, și care e diferența?

— Uită-te și tu la italianul acela care era atât de frumos, Mobidi...

— Modigliani.

— Cum spui tu. A murit sărac, dar azi valorează aur.

— Și care e ideea?

— C-o să fiu o văduvă bogată.

— Ei bine, nu, prefer celebritatea posterității... și-apoi, aș vrea și eu să trăiesc. Și-ncă să trăiesc bine. În sfârșit. Picasso a ajuns milionar, Derain circulă-n Bugatti, Man Ray în Voisin, Picabia în Delage și Kisling într-un automobil american.

— Haide, frițule, păi ăștia sunt mai bătrâni decât tine. Picasso, de exemplu, are...

— Cu opt ani mai mult! Doar cu opt! Chiar contează?

— Poate că și tu o să fii bogat peste opt ani. Ei, hai, hai, frițule drăgălaș, n-ai dreptul să te descurajezi.

Adolf suferea pentru faptul că trăia în sărăcie, dar suferința aceasta, care putea fi mărturisită, banală, de înțeles, era pentru el modalitatea de a lăsa să se vaiete în anonimat o altă suferință, cu mult mai profundă, pe care o păstra doar pentru el: se îndoia de propriul talent.

Soarta oricărui pictor e să născocească opere pe care nu le apreciază în mod deosebit. Unui artist îi place să creeze ceea ce are de creat, nu neapărat produsul creației în sine. Actor mai degrabă decât spectator, nu e născut să se bucure de rezultat. Rareori unui cântăreț îi place vocea sa, unui scriitor îi este peste poate să-și citească propria carte. Esențial rămâne ca primului să-i placă să cânte, celui de-al doilea să scrie. Nu din acest motiv era îngrijorat Adolf, știind prea bine că nu-și va aprecia niciodată pânzele. Numai că, mult mai grav, se suspecta de impostură. Prima sa lucrare cu adevărat originală îi ieșise din joacă, pe când oscila între enervare, lipsă de ceva mai bun de făcut și inspirație. Ar fi distrus-o pe loc dacă Neumann nu s-ar fi arătat atât de încântat. Or, Adolf nu-l văzuse niciodată pe Neumann înșelându-se când se vorbea despre pictura altcuiva. De ce nu ar fi crezut că și de data aceea se întâmpla la fel? Pentru a-și înăbuși scepticismul, așezase în balanță întreaga încredere critică pe care o avea în Neumann, punându-și destinul în mâinile judecății celuilalt.

Greutățile materiale, răceala negustorilor de artă, indiferența colecționarilor, toate acestea însă ascuțeau lama îndoielii.

Nu cumva se înşelase? Se simţea aparţinând atât de puţin propriei epoci. Ştia foarte bine că, în fond, nu avea nimic în comun cu toţi ceilalţi pictori din Montparnasse pe care-i cunoştea: cubismul i se părea un impas, fovismul la fel, abstractul încă şi mai şi; detesta tuşa sălbatică, grasă, densă, la modă în secolul său; dispreţuia deformarea trăsăturilor – tehnica „notaţiei de-alături" – care năpădise desenul pentru a-l face modern. Continua să meargă la Luvru şi să-i admire pe Ingres, David, ba chiar pe Winterhalter, gusta execuţia finită, invizibilitatea pensulei, pierderea gestului pictorului în propria pictură. Nu preţuia decât calităţile tradiţionale şi, în sinea lui, în secret aproape, respecta modul de lucru al pictorilor academici, atât de detestaţi şi de ponegriţi, care fuseseră denumiţi „pompieri" sub pretextul că nu le scăpa nicicând vreo reflectare, vreo sclipire, nici măcar vreo deformare oarecare de pe nenumăratele căşti cu care îşi împodobeau subiectele mitologice sau romane. Măiestria! Nimic nu idolatriza mai mult decât măiestria, pe când pictura modernă glorifica îndrăzneala, ruptura, spectacolul generat de te miri ce.

— Atenţie! Vizită!

Ora-unsprezece-treizeci auzise semnalul portăresei, care preceda sosirea vreunui intrus. Doamna Salomon bătuse în ţeava de apă. Dacă ar mai fi bătut de două ori însemna că apăruse un cumpărător, de trei – un portărel, de patru – poliţia.

Au urmat două lovituri. Ora-unsprezece-treizeci s-a dus să deschidă uşa paşilor grei care răsunau pe trepte.

— Slawomir! Ce surpriză!

Înalt, gras, sculptat în osânză, negustorul de artă Slawomir şi-a şters fruntea fără a-i răspunde Orei-unsprezece-treizeci, obişnuit să nu bage în seamă amantele artiştilor, fie fiindcă erau prea des schimbate pentru a nu le fi confundat prenumele, fie, dacă rămâneau prea mult, fiindcă-i cereau socoteală în privinţa inadmisibilei sărăcii a iubitului lor.

— Adolf, trebuie să mă scapi. Am un client interesat de tine.

— Ei şi? Vinde-i tablourile.

— E pasionat de tine!

— Şi te miri? Vinde-i-le scump!

— Bine, fără îndoială, însă ţine să te şi întâlnească.

Adolf s-a strâmbat, având păreri împărţite despre cei care-i cumpărau pânzele: deşi le era recunoscător fiindcă-l apreciau, era supărat pe ei pentru că-l plăteau atât de puţin şi mai ales pentru că-i luau operele pe care ar fi vrut să le mai păstreze pe lângă el.

— Haide, Adolf, nu-ncepe iar, nu-mi mai face figura soacrei!

Slawomir numea astfel reacţia pictorilor care-şi vedeau tablourile ca pe nişte fete răpite de gineri.

— Luaţi loc, domnule Slawomir-care-nu-e-n-stare-de-opt-sprezece-luni-să-mi-reţină-numele, l-a invitat Ora-unsprezece-treizeci trăgând un scaun spre el.

Slawomir s-a uitat uluit la ea, de parcă l-ar fi mirat că ştia să vorbească, după care s-a lăsat să cadă pe unicul scaun din atelier.

— Fantastic e Slawo ăsta, a râs înfundat Ora-unsprezece-treizeci. O săptămână roşcat, una chel, una cu mustaţa răsucită, una cu ea periuţă. Ce imaginaţie-n mustăţi şi-n păr! Un adevărat artist capilar! Peste poate, nu cumva sunteţi însurat cu o coafeză?...

Ca de obicei, Slawomir s-a prefăcut că nu aude şi s-a întors spre Adolf.

— Am bătut tot Parisul, mă aşteaptă clientul, grăbeşte-te.

Pentru Slawomir, „tot Parisul" însemna opt sute de metri, dar, ţinând cont de cât era de corpolent, cei opt sute de metri echivalau cu un drum tare lung.

— Ba nu, rămân aici, lucrez. Fiecare cu treaba lui.

— Te rog...

— Nu, nu. Pictez. Şi tu vinzi.

— Te rog!

— Nu...

Era vorba despre o luptă esenţială între cei doi bărbaţi: prin refuz, Adolf îi explica lui Slawomir că el era un pictor bun şi Slawomir un galerist prost.

Ora-unsprezece-treizeci a intervenit:

— Du-te, frițule. Doar știi că Slawo e un negustor care se pricepe mai bine să cumpere decât să vândă.

Aceste cuvinte i-au oprit pe cei doi. Ora-unsprezece-treizeci avea dreptate. Dotat cu fler, gust, pasiune și curaj, Slawomir știuse întotdeauna să repereze pictorii promițători, semna cu ei contracte când nimeni nu-i băga în seamă, după care îi înfunda în sărăcie, într-atât de prost negocia cu eventualii clienți, convins că tabloul vorbea îndeajuns de la sine. Mulți pictori se îmbogățiseră și ajunseseră celebri după ce se despărțiseră de el, confirmându-i strălucit atât flerul, cât și nepriceperea comercială.

— De acord, mă duc să mă-mbrac, a spus Adolf.

— Nu prea îngrijit, mai ales nu prea curat, a rânjit Ora-unsprezece-treizeci, nu uita că ești un pictor blestemat.

Și s-a întors spre sobă pentru a lua niște cafea cu care să-l servească pe Slawomir, însă înainte de a o face, acesta deja adormise.

— Uite-un fericit! Păi, la ora asta?! O rușine! Doarme ca o vacă la păscut.

Negustorul era cunoscut pentru modul în care aținea constant. Legenda pretindea că reușise chiar să adoarmă în timpul unei discuții complicate cu perceptorul de impozite.

— Și mai și face spume.

Un firișor de salivă îi curgea pe buza subțire, care se umfla când respira, părând că era cât pe ce să-și ia zborul sub formă de balon.

— E un fenomen. Ar trebui dus la circ. Exact după elefanți, ca să nu se sperie prea tare copiii.

— Sunt gata, a anunțat Adolf.

Slawomir a deschis ochii, a roșit puțin și s-a uitat împrejur pentru a înțelege unde se afla.

— Te-ai întors pe pământ, frumosule, i-a șoptit Ora-unsprezece-treizeci, deveniseși cea de-a o sută paisprezecea nevastă a

sultanului Ali Baba. Fiindcă e singurul care-ar putea să te hrănească.

Apoi s-a întors spre Adolf.

— Chiar așa, îți dai seama cât poate să bage-n ea o asemenea mașinărie?!

Slawomir s-a ridicat surd și indiferent, l-a tras de braț pe Adolf și a ieșit.

Ora-unsprezece-treizeci i-a urmat până în casa scărilor.

— Mai veniți pe-aici când doriți, domnule Slawomir. Ne distrăm bine împreună. De data aceasta v-am arătat țâțele, data viitoare o să vă-ntind buca stângă.

Coborând cu pas de senator, Slawomir s-a întors spre Adolf.

— Așa e? S-a dezbrăcat în fața mea?

— Da, dar ce contează? Dormeai.

— Totuși! a exclamat Slawomir șocat. Vasăzică nu mai pot și eu ațipi liniștit. Dac-ar fi aflat biata maică-mea...

Emoționat, de parcă tocmai ar fi fost supus unui viol, și-a șters fruntea cu o batistă jilavă.

Au parcurs cu greu cei opt sute de metri care-i despărțeau de galerie, Slawomir fiind obligat să se oprească de mai multe ori pentru a-și recăpăta suflul. Un bărbat îi aștepta.

— Vi-l prezint pe Adolf H., a spus Slawomir apoplectic, înfundându-se în fotoliu și adormind pe loc.

Cu ochiul verde, cu părul lung pe la tâmple, cu capul pătrat, nasul drept, destul de frumos, de o frumusețe aproape sculptată în carne, bărbatul se uita la Adolf cu o putere magnetică. Pictorul și-a zis că trebuia să fi fost un mag.

— Domnule, vă felicit, sunteți de-ai noștri.

— Poftiți? a întrebat Adolf, temându-se că era vorba despre o subtilitate necunoscută a limbii franceze care-l împiedica să priceapă.

— De-ai noștri sunteți. Și sunteți mare. Această logică eliberată de orice raționalism, această fantezie capricioasă la cheremul celor mai contradictorii pulsiuni, această discontinuitate a discursului, în pofida faptului că utilizați cele mai clasice mijloace picturale, această modernitate insolentă, acest

amestec de academism și de ruptură violentă care-nseamnă avangarda, pe scurt, prin toate acestea vă recunosc drept unul de-ai noștri.

Năucit, Adolf se simțea hipnotizat de ochiul acela verde. Fachirul – așa-i zicea deja – avea o strălucire neagră în privire, care-l făcea să freamăte, undeva la jumătatea drumului între charismă mesianică și seducție libidinală. Privirea părea să-i exprime cealaltă lume, cea mistică, pe când buza inferioară, exagerat de dezvoltată, de reliefată, sugera o senzualitate puternică. Fachirul i-a zâmbit fără ca o singură trăsătură să i se fi modificat, dintr-un soi de iluminare interioară, ca o femeie continuu preocupată de frumusețea ei.

— Iertați-mă, s-a bâlbâit Adolf, dar Slawomir a pronunțat tare prost numele dumneavoastră, mai adineauri, și mă tem că n-am...

— Sunt André Breton, a spus Fachirul, șeful mișcării suprarealiste. Și vă iau cu mine.

*

— Corespondență pentru dumneavoastră, domnule Hitler.

— Flori pentru dumneavoastră, domnule Hitler.

— Un coș cu fructe pentru dumneavoastră, domnule Hitler.

— La vorbitor este o doamnă jurnalistă care ar vrea să vă întâlnească, domnule Hitler.

— Au sosit cărțile pe care le-ați comandat, domnule Hitler. Vi le va aduce chiar bibliotecarul.

Întreaga zi, gardienii soseau și băteau respectuoși la ușa celulei. Nici nu se mai știa unde ar fi putut fi depozitate cadourile, iar scrisorile de la admiratori veneau cu sacii. Niciodată nu se mai primiseră atâtea vizite. Personalul penitenciarului de la Landsberg se simțea flatat, în taină, având de supravegheat un oaspete atât de sărbătorit, un adevărat centru al atracției mondene. Unii angajați aveau chiar impresia, de câteva luni, că serveau într-un hotel de lux mai degrabă decât într-o pușcărie.

Precedenta vedetă, Arco, asasinul prim-ministrului bavarez Eisner, fusese mutat pentru pentru ca Hitler să fie instalat în spațioasa celulă numărul 7, cel mai bine mobilată, unica dispunând de o perspectivă minunată spre câmpie. Într-un halat alb scump ori în tradiționalul Lederhosen[1], avea libertatea de a primi alți deținuți, precum Rudolf Hess, care-l urmase în închisoare.

După o perioadă de tăcere, în care regretase că nu se sinucisese, Hitler și-a revenit. Prima veste bună fusese aceea că șaisprezece naziști muriseră în timpul puciului. Conchisese că providența, conform obiceiului, ținuse să-l îndepărteze încă o dată de pericol. A doua veste bună fusese moartea lui Lenin, care survenise în ianuarie. Nu doar se bucurase de dispariția evreului bolșevic, dar citise în ea un mesaj subtil al destinului, care, tot așa cum îl salvase pe Frederic cel Mare prin moartea țarinei Elisabeta, îl făcuse pe el să evite alte neplăceri, îndepărtându-i din cale un obstacol și confirmându-i, prin acea repetiție, rolul de prim-plan care-i era hărăzit. A treia veste bună fusese chiar procesul: Hitler vorbise acolo ceasuri întregi și se alesese cu cinci ani de detenție, pedeapsă ridicolă dacă te gândeai la cei patru polițiști omorâți, la miliardele de mărci furate, la distrugerea sediului ziarului *Münchener Post*, la luarea de ostatici dintre oamenii politici și consilierii municipali, o pedeapsă care, fără îndoială, urma să fie redusă, mulțumită bunei purtări a deținutului.

La München nu se mai auzea vorbindu-se despre Hitler, nici pe străzi și nici la întrunirile politice nu se mai zărea svastica. Unii chiar ar fi putut crede că Hitler și partidul național-socialist dispăruseră o dată pentru totdeauna de pe harta lumii. Numai că la Landsberg, în celula cu numărul 7, se petrecea cu totul altceva: Hitler încheia inventarea lui Hitler.

Se tot întorcea gândul la imaginea paiaței în impermeabil, care, în oglinda veche, coclită și cojită, se speriase de pistolul

1. Pantaloni scurți bavarezi din piele de cerb.

pe care-l ţinea în mână. Nu şi-ar fi putut găsi liniştea înainte de a distruge respectiva amintire şi de a fabrica un Hitler cu care să se mândrească, un Hitler care nu putea greşi, care va reuşi fără momente de slăbiciune să păşească înainte, pe drumul către putere.

Ceilalţi vor uita în curând de puciul ratat şi nu vor trage învăţăminte. Hitler însă va înţelege lecţia. El şi numai el.

Mai întâi, s-a hotărât să înveţe lecţia răbdării. Să existe oare efort mai dur, pentru persoana nerăbdătoare, decât să se mulţumească cu răbdarea? Dar aşa i s-a întâmplat, punând ordine în idei: dacă scopul era cucerirea puterii, atunci numai acesta trebuie să stabilească durata. Deci a acceptat cu uşurinţă timpul solicitat de propria ambiţie.

Apoi, va ajunge la putere prin mijloace legale. Fiind un propagandist de mâna-ntâi, va face campanie la alegeri şi va aduna voturi. Duşmanii numai la o astfel de surpriză neplăcută nu se vor aştepta.

În sfârşit, era pe cale de a-şi scrie viaţa şi ideile sau, mai degrabă, de a şi le dicta, întrucât inspiraţia feroce pe care o avea vorbind se ofilea imediat ce se găsea de unul singur în faţa unei foi de hârtie. Şi-a intitulat cartea *Lupta mea*, descoperind cu bucurie în ce măsură traiectoria lui se arăta coerentă şi cum îl purta irezistibil către a deveni marea personalitate aşteptată de Germania. Era el însuşi surprins de sine.

„O fericită predestinare m-a făcut să mă nasc la Braunau am Inn, un târguşor situat exact la frontiera celor două state germane, a căror unire mi se pare sarcina esenţială a vieţii noastre, de urmărit prin toate mijloacele." Îl fermeca faptul că viaţa lui luase cu uşurinţă forma unei legende, anunţând încă din prima zi reunificarea Germaniei cu Austria, pe care şi-a trecut-o în program. De altfel, nu-şi povestea viaţa aşa cum fusese, ci aşa cum era necesar să fi fost. Nu a ezitat să ascundă ceea ce nu era convenabil unui viitor conducător al Germaniei şi nici să adauge ceea ce lipsea. Astfel, studiile nu le ratase, ci le sabotase, întrucât simţise o chemare către alte sarcini, cu mult mai

importante. Violența tatălui a trecut-o sub tăcere, mulțumindu-se să-i puncteze opoziția față de vocația sa artistică, moment propice pentru a sublinia puterea voinței conducătorului încă din copilărie. Îndelungații ani petrecuți prin aziluri și cămine pentru săraci i-a transformat în viață studențească boemă. Eșecul în pictură și l-a justificat prin faptul că era mai degrabă arhitect. A măsluit datele care ar fi putut demonstra că intenționase să scape de obligațiile militare. Și-a trimis antisemitismul de dată recentă direct în prima tinerețe și, în general, s-a dotat fără greutate cu fina conștiință intelectuală pe care își închipuia că o poseda în clipa de față. Un geniu politic. Sculpta în granit. Ținea să arate că nu se schimbase. Și-ar fi desenat mustața și în portretele din leagăn, dac-ar fi putut.

În celelalte capitole, mai puțin biografice, își expunea ideile. Rudolf Hess, scribul lui devotat, îl ajuta chiar dacă, uneori, îl și încurca din cauza reflexelor lui universitare.

— Pentru Dumnezeu, Hess, mai termină, că mă calci pe nervi cu toate referințele astea ale tale! Ce contează de unde-mi vin ideile?! Pur și simplu sunt bune ori proaste și gata. Habar n-am dacă acest concept de rasă l-am luat de la Chamberlain, de la Go... cum ai zis?

— Gobineau.

— De la Gobineau sau de la...

— Bölsche.

— ...sau de la Bölsche. Oricum, niciodată nu reții numele autorilor. Și-apoi, ideile nu aparțin nimănui. Sau, ba da, aparțin celor ce gândesc, le însuflețesc prin cuvintele lor și le comunică. În cazul de față, mie, Adolf Hitler.

În timpul acestei odihne forțate pe care o numea ironic „stagiul universitar pe banii statului", avea în sfârșit timp să lege laolaltă observații disparate.

— Vezi, Hess, cred că am înțeles totul în privința omului urmărind câinii. Nu poți oferi buldogului calitățile ogarului sau canișului. Nu faci nimic cu dresajul. Rapiditatea ogarului sau istețimea canișului sunt inerente rasei lor. Nu poți redresa

națiunea germană decât tratând-o ca un crescător de câini și urmărind puritatea rasei. Ceea ce ne impune un program dublu: atenția îndreptată asupra reproducerii rasei numai în cadrul rasei și suprimarea elementelor străine fără a ne lăsa înduioșați de un sentimentalism periculos. Nu trebuie păstrate ființele de calitate inferioară, infirme, handicapate, debile într-un fel sau altul. Cele deja prezente trebuie urgent sterilizate. Cele care abia vin pe lume trebuie suprimate înainte chiar să le vadă părinții. Acesta ar fi adevăratul progres al medicinei: puterea de a discerne între forța vitală și slăbiciune, și nu încrâncenarea suspectă de a face să trăiască indivizi care debilizează populația. Aceasta ar fi o medicină umanitară. Și a doua parte a programului: să scăpăm de jidani.

— Cum?

— Mai întâi trebuie băgați undeva ca să nu continue să ne strice sângele. De altfel, ar trebui închiși împreună toți subiecții atinși de cine știe ce maladii mortale, în așa fel încât să nu-i contamineze pe cei sănătoși. Sifiliticii și tuberculoșii trebuie urgent izolați. Sunt pentru necruțătoarea izolare a bolnavilor incurabili.

— Bun, îi băgăm undeva pe jidani. Și pe urmă?

— Îi dăm afară de pe teritoriul german.

— Și după aceea?

— Știu că par excesiv, însă trebuie luate măsuri sanitare. Dacă la începutul și în decursul războiului am fi ținut măcar o singură dată douăsprezece sau cincisprezece mii dintre jidanii ăștia corupători în gazele otrăvitoare pe care le-am aspirat noi în tranșee, am fi ferit milioane de bravi germani care aveau tot viitorul înaintea lor.

— Vreți să spuneți că...

— Deocamdată, să ne referim doar la soluția teritorială. Excluderea. Va fi de-ajuns.

— Dar în același timp afirmați că Germania trebuie să se extindă.

— Da, avem nevoie de spațiu vital!

Noţiunea de „spaţiu vital" îi apăruse în captivitate, fără îndoială plictisit să tot stea închis, deoarece identifica Germania cu sine însuşi.

— Trebuie urgent să recuperăm discursul evreiesc şi să ni-l aplicăm chiar nouă. Noi suntem poporul ales. Noi suntem poporul arian. Nu pot exista două popoare alese. Sau, dacă există două, atunci unul e ales de Dumnezeu, şi celălalt de Satana. Înfruntarea dintre lumea ariană şi lumea evreiască este înfruntarea dintre Dumnezeu şi Satana. Jidanul e batjocura omului, tot atât de departe de noi precum regnul animal de om. E cineva străin de ordinea naturală, o fiinţă din afara naturii.

— Totuşi, nu va fi uşor să stabilim cine e arian. Şi dac-am lua numai Germania, sunt atâtea amestecături încât dumneavoastră, sau eu, noi...

— Nu contează. Important e să desemnăm duşmanul. Şi aici, treaba e clară: acesta e jidanul. Prin urmare, Germania, unicul popor ales, trebuie să-şi sporească teritoriul. Este o necesitate. Vom face război, fiindcă este normal ca spada s-o ia înaintea plugului. Războiul este un drept esenţial al poporului, dreptul de a-şi hrăni copiii. Două teritorii mi se pare că oferă câmpii, materii prime şi pieţe interesante pentru Germania: Statele Unite şi Uniunea Sovietică. Vom începe din est, întrucât avem nevoie de un mare grânar european înainte de a ataca vestul.

— Grandios! Dar ce vom face cu jidanii când Germania va fi stăpâna lumii?

— Ne vom gândi atunci, Hess, ne vom gândi atunci.

— Grandios!

Hitler adormea cu greu după lungile şedinţe de lucru. Îndrăzneala propriei gândiri îl epuiza. Cuvintele continuau să-i izvorască din creier şi nu rareori se scula şi umbla prin celulă ţinând un discurs, pe când se iveau zorii.

— Sunt posedat, murmura privind soarele răsărind şi încă lipsit de putere, care trezea încet cocoşii. Necontenit sunt depăşit de gândurile care-mi trec prin mine. Misiunea nu-mi lasă un răgaz de odihnă. Da, într-adevăr sunt posedat.

Posedat de grija binelui. Nici o clipă nu i-ar fi trecut prin minte că de rău era posedat.

Pe 20 decembrie 1924, directorul închisorii a venit să-i anunțe eliberarea condiționată, deși mai avea patru ani de executat.

„Deja? Ce păcat! și-a zis Hitler. Aproape că-mi terminasem cartea."

*

— N-ai pălărie, n-ai nici chiloți, nici moralitate! Așa e?

Ora-unsprezece-treizeci urla la chelnerul din cafenea, care, terorizat, a fugit de pe terasă în încăperea din spate a localului.

Adolf și Neumann râdeau de furia cu care se dezlănțuise pe tânără.

— E intolerabil! Să refuze să mă servească fiindcă n-am pălărie! Să mă ia drept o paraşută fiindcă-mi las părul liber! Păi, ce-or fi crezând cretinii ăştia? Că o pleaşcă e mai bună decât un crucifix pe post de certificat de bune moravuri? Că boneta strânge bulanele? Știu eu niște panarame pline de pene pe cap, de-aș putea să le și numesc. O listă-ntreagă! Cred că dacă-mi aduce acum cocktailul de căpșune i-l arunc drept în mutră! Băi țârcovnicule! Alo, scoate-doape! Ăsta de-și câștigă pâinea otrăvind bieții oameni cu spirtul lui contrafăcut mai ține să dea și lecții? Spuneți-mi că visez...

Mânia era o formă de bună-dispoziție pentru Ora-unsprezece-treizeci. Prin insulte, indignare, apostrofări pestrițe, își exprima bucuria de a se afla acolo, foamea de a trăi, dorința de a nu lăsa altora ori neantului partea ei din tortul vieții.

— Poftiți, doamnă. Două pastis și cocktailul de căpșune.

Livid, băiatul a lăsat paharele pe masă, temându-se de un nou scandal. Numai că Ora-unsprezece-treizeci avea deja alte preocupări.

— Haideți cu mine să-l vedem pe clarvăzătorul acela. Se pare că e excelent.

— Nu, mulțumesc, i-a răspuns Neumann, n-am bani de aruncat.

— Nu crezi în chestiile astea?

— Nu cred decât în hazardul care se referă la două bucăți de materie. Sunt materialist. Nu înțeleg cum poate pretinde un om că citește viitorul.

— Și totuși, mi-a fost recomandat.

— E normal ca victimele să-și vândă de bunăvoie pontul una alteia.

— Măi, dar ce triști mai sunteți și voi, bolșevicii. Adolf, comuniștii ăștia ca Neumann n-ai impresia că dau în sinistroză, de parc-ar fi niște popi în sutană roșie? Numai că, în loc să miroasă a lumânare stinsă, put a seceră ruginită. Pe bune, zău că nu-i mai bine.

— Unșpe, trebuie să-l respecți pe Neumann, i-a zis Adolf tandru.

— Îl respect. Îl respect fiindcă este frumos chiar dacă e trist. Îl respect fiindcă este prietenul tău chiar dacă-ți toacă banii. Îl respect fiindcă este și prietenul meu, chiar dacă nu suntem niciodată de acord. Păzea, tovarășe Neumann, sunt toată numai respect, chiar dacă mă duc la întâlnirea mea.

I-a salutat milităreşte și i-a lăsat pe terasa cafenelei, ducându-se în locul unde oficia clarvăzătorul.

Într-un local minuscul, înghesuit între două imobile și o magazie cu pubele, bărbatul își invita clienții alături de o somieră așezată pe patru cărămizi, de un cufăr plin cu manuscrise, pe două scaune cu picioarele inegale, așezate la un banc de lucru, sub privirile unui Crist desenat cu creta pe perete. Deținea și un mic craniu rotund care strălucea tot atât cât globul de cristal, și primea numai lunea dimineața, pretinzându-se poet, deși nimeni nu-l lua în serios.

— Bună ziua, domnule Jacob, l-a salutat Ora-unsprezece-treizeci.

— Spuneți-mi Max, i-a răspuns minusculul clarvăzător.

Și s-au închis numai ei doi pentru a vorbi despre viitor.

Stând tolăniți la soare ca niște șopârle, înveseliți de pastis, Adolf și Neumann se uitau după parizienele care treceau prin fața lor.

— Voi pleca la Moscova, a spus Neumann.

— Știam.

— Am fost invitat să lucrez la Casa Poporului. O să rămân trei luni acolo.

— Și-o să pictezi?

— Nu știu.

— Neumann, înțeleg foarte bine că vrei să faci politică, dar ar fi păcat să renunți la pictură.

— Pictura poate exista și fără mine.

— Da, dar tu poți exista fără pictură?

Neumann i-a răspuns printr-o tăcere visătoare.

Adolf a insistat:

— Talent ai. Deci ești răspunzător de talentul tău. Trebuie să faci ceva cu el.

Neumann a căscat plictisit.

— Nu văd care ar fi interesul pentru pictură în lumea pe care dorim să o construim. Oamenii nu au de lucru, oamenii fac foamea și tu visezi la pictură.

— Așa e. Mi-e foame, nimeni nu vrea lucrările mele, și totuși, în pofida a orice, tot la pictură visez. Și-mi doresc ca bogații, mizerabilii capitaliști, cum le zici, profitorii, să facă o pasiune pentru picturile mele. Așa e.

— E ceva depășit. Nu mai sunt de acord cu asta, i-a răspuns Neumann.

— Nu e de-ajuns că războiul ne-a furat viețile? Vrei ca acum să ni le fure și politica?

— Adolf, n-ai înțeles nimic din război. Ai văzut în el un carnagiu care a ucis talentul lui Bernstein și l-a frânat pe al tău. Un obstacol personal. Eu însă am văzut o monstruozitate politică. Războiul a fost alegerea națiunii care ne-a cerut să murim. În schimbul a ce? A nimic. Ce înseamnă națiune? A fi german, francez, belgian sau suedez? Nimic. Uite ce am înțeles eu în timpul războiului: națiunii trebuie să i se substituie statul. Și nu orice fel de stat, ci unul care să fie garantul fericirii, bunăstării și egalității.

— Ia nu-mi mai servi tu ciorba ta comunistă, că o știu, Neumann, te-am mai auzit de o mie de ori.

— M-ai auzit, dar nu m-ai ascultat. Comunismul este...

— Comunismul este o boală de după război, Neumann. Vreți să schimbați societatea care a cerut sacrificiul a milioane de morți. Dar, în loc să-i cereți mai puțin acestei societăți, voi îi cereți și mai mult. Ea v-a cerut să muriți, acum voi îi cereți să trăiți, să vă organizeze viața până-n cele mai mici detalii. După părerea mea, aici vă înșelați. Eu nu vreau *și mai multă* societate, vreau *mai puțină*. După război nu mai vreau să dau nimic societății, să mă lase-n pace, nu-i datorez nimic.

— Bravo! Anarhie de dreapta! Minunat răspuns! Nu așa se va schimba lumea.

— Nici nu-mi propun să schimb lumea, Neumann, vreau doar să reușesc în viață.

Ora-unsprezece-treizeci s-a întors și s-a așezat tăcută lângă ei, ducându-și paharul gol la buze. Adolf a observat că avea nasul umflat și ochii roșii.

— Ce s-a-ntâmplat? Ai plâns?

— Eu?

Părea că abia acum le descoperea prezența. I-a surâs tandru lui Adolf.

— Nu... Bine, da.

— Cretinul de clarvăzător te-a supărat?

— Nu... Mă rog, da.

— El te-a făcut să plângi?

— Nu. N-are nici o legătură. E din cauza febrei fânului. E anotimpul în care devin alergică.

— Nu știam că ai rinită alergică, a constatat Adolf suspicios.

— Uite că acum știi.

Oricum, Adolf nu mai avea timp să-i pună întrebări, fiindcă trebuia să se ducă la o adunare suprarealistă, în sala Gaveau, unde trebuia să aibă loc procesul lui Anatole France.

Când s-au apropiat de teatru, au văzut oameni-sendviș plimbându-se pe trotuare și anunțând procesul.

Trecătorii, șocați, strigau la ei:

— Doar a murit Anatole France. I s-au făcut funeraliile naţionale, cum e posibil ca acum să i se facă proces?

— De ce e vinovat?

— Vreo chestie de moravuri?

— Plagiat?

— Lăsaţi morţii-n pace, e scandalos!

Adolf, Neumann şi Ora-unsprezece-treizeci şi-au frecat mâinile constatând că deja atmosfera era încinsă.

— O să ne stricăm de râs, a zis Ora-unsprezece-treizeci.

Nişte crainici anunţau prezenţa la proces a lui Charlie Chaplin, a lui Buster Keaton şi a prinţului de Monaco. Nici unul dintre ei nu venise, dar credulii curioşi se repezeau în sală.

— Grăbiţi-vă, striga un tânăr poet, toţi cei care întârzie vor fi tunşi.

Mai mulţi indecişi au intrat, împinşi de îngrijorare.

Pe scenă, mesele şi scaunele fuseseră aşezate în aşa fel încât să sugereze vag un tribunal. Fachirul, André Breton, juca rolul preşedintelui completului. Acuzator era Benjamin Péret. Apărător, Louis Aragon.

— Mereu bine îmbrăcat Aragon ăsta, a murmurat cu admiraţie Ora-unsprezece-treizeci. Dacă nu mi s-ar fi spus că e poet, l-aş fi luat drept ucenic de frizer.

Fachirul a luat cuvântul:

— Doamnelor şi domnilor, acuzatul Anatole France nici măcar nu a catadicsit să se prezinte în faţa curţii, deşi a fost invitat. A părăsit în grabă Parisul într-un coşciug, fără un cuvânt de scuză, tocmai el, care a scris atât de mult.

— Ruşine! Nu se vorbeşte aşa despre morţi! a strigat indignată o femeie din public.

— Doamnă, era deja mort încă de când mai trăia. Mereu a duhnit a stârv. Trebuia să fii ori el, ori dumneavoastră pentru a nu-ţi da seama de asta.

Femeia şi-a agitat ameninţător umbrela în direcţia scenei, însoţitorul ei s-a arătat şi el ofensat, dar tinerii din jur au început să-i fluiere. Au izbucnit hohote de râs.

— Tare bine ne distrăm, i-a aprobat Ora-unsprezece-treizeci.

Fachirul a luat din nou cuvântul, acoperind hărmălaia:

— Acuzatul va fi, prin urmare, înlocuit cu un manechin de cârpă care este absolut convins că e Anatole France, ceea ce ne convine, întrucât unul dintre capetele de acuzare este uzurparea de identitate. Acuzat Anatol, ridică-te.

Manechinul nu s-a mișcat.

— Vă acuzăm că ați furat numele unui popor obscur care face prostia de a vă adora: France[1].

— Jos France! a strigat un tânăr suprarealist.

— Trăiască France și cartofii prăjiți! a exclamat Fachirul.

— Trăiască Germania și escalopul de vițel! a strigat Adolf.

— Trăiască mătușii-mea și stufatul ei de vită burgund! i-a-ntărit spusele Ora-unsprezece-treizeci.

— Obligați-i să tacă! a țipat femeia cu umbrelă. Vă bateți joc de tot ce-i sfânt.

— Doamnă, a urlat Fachirul, care nu-și arăta întreaga putere decât atunci când situația degenera, nu avem nici un respect pentru ceea ce toată lumea respectă. Anatole France deținea unanimitatea în legătură și cu talentul, și cu persoana lui, obținuse sufragiile și ale dreptei, și ale stângii, era putred de onoruri și de suficiență.

— Domnule, eu întotdeauna l-am adorat pe Anatole France.

— Consider orice admirator al lui Anatole France drept o ființă degradată! a strigat Aragon, uitând că juca rolul de avocat al apărării.

— Opriți odată mascarada asta, a tunat un alt bărbat, cu cioc alb, îmbrăcat în bleumarin. Nu sunteți decât o gașcă de javre amărâte.

— Da, domnule, aici suntem cu toții o gașcă de javre, diferența fiind că există javre mari și javre amărâte. Dumneavoastră din ce tabără faceți parte?

---

1. Evident, întregul joc mizează pe numele original al Franței, France, dar și al scriitorului, care, în actele stării civile, se numea François Anatole Thibault.

— Din tabăra demnității!

— Mă cac pe ea de demnitate!

— Ești un imbecil.

— Da, domnule, sunt un imbecil perfect, n-o ascund și nu încerc să scap de azilul în care-mi petrec traiul. Din contră, chiar îl explorez. Tocmai asta înseamnă suprarealismul, domnule.

— Mi se rupe mie de suprarealism.

— În sfârșit, o expresie inteligentă.

— Ce ne mai distrăm! a zis încă o dată Ora-unsprezece-treizeci.

— Fiindcă tot vă pretindeți artiști, a intervenit din nou domnul în bleumarin, arătați-ne ce faceți. Produceți, în loc să distrugeți.

— Ba mai întâi vrem să distrugem. Cuvintele ne sunt gloanțe, frazele – pistoale-mitralieră, textele – plutoane de execuție. Noul artist protestează, nu mai zugrăvește, ci se războiește. Să măturăm! Să curățăm! Iată o atitudine metafizică. Credem în puterea vacuumului.

— Palavre!

— Dada! Dada! Dadadadada!

În semn de raliere, tineretul suprarealist a început să pronunțe insignifianta vocabulă cum fac copiii când îngână ceva stând pe oliță. Partizanii bunului-simț au dat să părăsească sala. Au fost insultați, loviturile au început să curgă și adunarea a degenerat într-o partidă de box.

O geantă a zburat pe lângă Adolf și l-a lovit pe Neumann în frunte. Din zgârietură a dat sângele.

— Oare n-o fi de-ajuns atâta literatură pe ziua de azi? a întrebat Ora-unsprezece-treizeci întinzându-i o batistă curată.

— Corect, hai că s-a teoretizat suficient, i-a răspuns Neumann.

Cei trei au șters-o și au intrat într-o farmacie din apropiere de Champs-Elysées, unde l-au doftoricit pe Neumann.

— Mă mir că te interesează noii mei prieteni, i-a zis Adolf. În principiu, discuțiile despre artă ar trebui să ți se pară total-mente frivole.

— Breton face parte din partidul comunist, i-a răspuns Neumann jenat, ca și alți suprarealiști.

— A, da?! a exclamat Adolf, care trecea din surpriză-n surpriză.

— Mda, se pare că există o legătură între eliberarea imaginarului și eliberarea claselor exploatate.

— Zău? Ce tare! i-a răspuns sceptic Adolf.

— În orice caz, ne-am distrat foarte bine, a conchis Ora-unsprezece-treizeci.

Neumann i-a lăsat pentru a se duce la iubita lui, la care se mutase de când Ora-unsprezece-treizeci apăruse în viața lui Adolf și de când renunțase mai mult sau mai puțin la pictură pentru politică.

Ora-unsprezece-treizeci și Adolf s-au hotărât să se întoarcă pe jos în Montparnasse.

— Cinstit, Unșpe, chiar îi iei în serios?

— Pe cine?

— Pe suprarealiști.

— Atenție! Îți atrag atenția că și tu faci parte dintre ei. Suprarealist, raionul pictură. Cu Max Ernst, De Chirico, Dalí și ceilalți. De altfel, de când s-a aflat, vinzi ceva mai bine decât înainte.

— Unșpe, vorbesc serios. Ce părere ai despre ei?

— E ceva viu, zgomotos, tânăr.

— Idiot.

— Păi, da. Și ne distrăm foarte bine.

— Chestia asta, adică, îți e de-ajuns: „Ne distrăm foarte bine"?

Vorbise bruscând, pe un ton dur. Când s-a întors spre ea a descoperit că avea lacrimi în ochi.

— Da, îmi ajunge că ne distrăm, e important.

Nu-și putea opri suspinele.

— Ce se-ntâmplă, Ora-unsprezece-treizeci? Nu despre febra fânului este vorba. Ce ți-a zis clarvăzătorul?

Fata și-a întors capul.

— Vai, mi-a zis ceea ce știam. Nu mai aveam nevoie decât de confirmare.

— Ce?

— Că n-o să trăiesc prea mult. Că n-o să trec de treizeci de ani.

— Scorneli! Cum poți să crezi?...

— Of, știam eu asta de mică. Mi-a citit o țigancă-n palmă. Pe urmă mi-a ieșit și mie în cărți. Iar domnul Jacob mi-a citit în cafea.

— Și eu citesc în vârful tălpii că o să-i ard niște șuturi în cur domnului Jacob ăsta!

A luat-o-n brațe pe Ora-unsprezece-treizeci, a ridicat-o ca pe un copil și și-a lipit fața de a ei, frecându-și nasurile.

— N-aș mai vrea să-ți lași creierul stricat de toți prezicătorii ăștia. Plesnești de sănătate și-o să trăiești foarte foarte mult.

— Chiar așa? l-a întrebat Ora-unsprezece-treizeci cu ochii holbați de speranță.

— Chiar așa.

Fața i s-a luminat.

— Și-o să-mbătrânești alături de mine, a adăugat Adolf.

— Chiar așa?

— Chiar așa.

Ora-unsprezece-treizeci l-a luat cu amândouă mâinile de umeri pe Adolf și a început să plângă de ușurare, atârnată de gâtul lui.

— Vaaai... ce fericită sunt... ce proastă am fost... și uite cum m-ai liniștit... fiindcă știu că ai dreptate.

Adolf s-a cutremurat. Deși își afirmase cu putere optimismul, simțea, cu tot atâta putere și într-un fel de neînțeles, că micul domn Jacob avusese, fără îndoială, dreptate.

*

Un trunchi melodios. Bărbatul semăna cu o buturugă prin masivitate, culoare, mobilitate, absență a expresivității; cu toate acestea, avea în mijlocul feței o fantă orizontală, ca o cicatrice produsă printr-o lovitură de topor, și din fanta aceea țâșnea un cântec bărbătesc care umplea salonul de vară.

— Dumnezeule atotputernic, apleacă-te către mine. Păstrează-mi puterea pe care ca prin minune ai sădit-o în mine. M-ai făcut să fiu viguros, mi-ai dăruit puterea supremă și calități sublime: să-i luminez pe cei ce se târăsc, să ridic la loc ce-a căzut în ruină. Cu ajutorul tău voi transforma umilința-n măreție, în splendoare și maiestate.

În vila uriașă cu ferestrele dând spre Alpi, publicul asculta cu pioșenie tenorul wagnerian intonând rugăciunea lui *Rienzi*. Cu toții ascultau același concert privat, dar fiecare auzea altceva. Familia Bechstein, proprietara vilei și celebră producătoare de piane, verifica sonoritatea ultimului model, Winnifred Wagner descoperea opera pe care nu o jucase niciodată la Bayreuth, în timp ce Adolf Hitler avea senzația că i se cânta cu voce tare jurnalul intim.

Tenorul a încheiat, primind aplauzele moderate ale înaltei societăți aflate-n vacanță. Cât despre Hitler, mai degrabă și-ar fi dorit să-și fi făcut cruce. Pentru el, Wagner ajunsese muzică religioasă, liturghie personală, așa că mergea la reprezentațiile din apropiere de Bayreuth, după cum se intră pentru meditație și rugăciune într-o catedrală.

De acum, îmbăiat iarăși în eroismul lui Rienzi, își dorea să scape de femeile care-l înconjurau. Erau prea multe admiratoare în salon pentru ca urmarea după-amiezii să nu dea în meci de box între purtătoarele de cocuri sure. S-a dus să-i sărute mâna Helenei Bechstein, stăpâna casei, o înflăcărată partizană a lui, care, cu doi mai înainte, își amanetase bijuteriile pentru a furniza bani partidului. Salutând-o, i-a arătat că purta la el ultima cravașă pe care i-o dăruise.

— Vai, nu! Doar n-o să ne părăsiți atât de repede!

— Am de scris.

— Dacă e pentru Germania, atunci vă iert.

A intrat în Mercedes lăsând în urmă numai inimi rănite.

Se ducea la Mimi.

Mimi, Mimilein, Mizzi, Mizzerl, niciodată nu descoperea diminutive suficient de tandre pentru a-i îngâna numele.

Ea avea șaisprezece ani. El, treizeci și șapte.

Fata îi arunca niște priviri cum se aruncă spre o vedetă politică atunci când ești adolescentă și te plictisești într-un sătuc din Alpii bavarezi. Era fermecată de parcă l-ar fi întâlnit pe Rudolf Valentino.

Mai întâi îl simpatizaseră câinii din fața magazinului familiei, lucru care lui Hitler i se păruse de foarte bun augur. Înainte de a o fi observat, Hitler sesizase emoția pe care i-o produsese. Apoi, admirase trupul zvelt, proaspăt, vesel, care părea adus de rouă, obrajii rotunzi și fragezi ca niște fructe din pom, apoi blondul nepăsător al părului și ochii violet. Femeia se născuse în ea chiar în acea vară minunată. Constatase că roșea când îl vedea. Îl găsea superb cu pantalonii lui scurți din piele, ciorapii groși, gri-deschis și hanoracul strâns de curea, exact așa cum era fotografiat prin ziare, cu aura lui de un întunecat romantism creată de trecerea nedreaptă prin închisoare. Se apropiase de ea folosindu-și celebra fixitate a pupilelor de culoare azurie pentru a o impresiona, înainte de a-i lăuda câinele. Au stat de vorbă despre animale timp de un ceas. Ulterior, când Hitler a rugat-o pe sora ei mai mare să-i permită să o ia pe Mimi la plimbare, aceasta, tulburată pentru că ajunsese să trezească interesul unei vedete, a rupt-o la fugă.

Hitler se simțea regenerat de tinerețea fetei: nu doar că Mimi îl devora cu aceiași ochi îndrăgostiți ca toate mamele lui protectoare, dar era și mult mai agreabilă de privit decât protezele perlate și babornițele plicticoase și de mult aflate la menopauză. În plus, nu-i cerea nimic, învinsă încă înainte de a se fi cunoscut. Făcându-i curte, avea senzația că întinde un unt bun din Alpi pe o bucată de turtă dulce, într-atât totul mergea de la sine.

Pentru a-și asigura prestigiul în fața ei, a invitat-o la o întâlnire politică unde știa că avea să fie vedetă. Își pusese la bătaie toate flăcările elocinței, transformând modesta adunare dintr-o vilă din Berchtesgaden într-o întâlnire esențială, în care se juca însuși destinul Germaniei. Turuia trecând de la lirism la plină energie, de la nostalgie la speranța într-o radioasă zi de mâine, de la ură la tandrețe patriotică, oferind un festival pirotehnic încununat cu ovații delirante. La masă a ținut ca Mimi

şi sora ei să fie aşezate pe locurile de onoare de lângă el şi i-a înflăcărat celei din urmă obrajii mărturisindu-i că numai pentru ea vorbise. Îi privea gura cu buzele ca tivite cu horbotă, tandră, trandafirie şi, la desert, nu a mai rezistat şi i-a dat chiar el bucăţelele de tort. De la o clipă la alta se purta cu ea cum ar fi făcut-o ba cu un bebeluş, ba cu o femeie, ceea ce întindea la maximum nervii adolescentei. După masă, la un pahar, a făcut o paralelă între mama lui Mimi, care tocmai murise din cauza unui cancer, şi propria lui mamă, doamna Hitler, ceea ce i-a-mpăienjenit ochii şi i-a dat dreptul să-şi lipească pulpa de a fetei.

Apoi au ieşit în noapte. Hitler s-a aplecat spre Mimi, a mângâiat-o pe umăr şi s-a apropiat pentru a o săruta. În aceeaşi clipă, cei doi câini s-au aruncat unul la altul şi au început să se muşte. Înfuriat, Hitler a tras spre el câinele pe care îl ţinea în lesă şi l-a lovit cu cravaşa.

— Stai! Stai! a ţipat Mimi.

Hitler însă se dezlănţuise asupra animalului, care gemea şi se strânsese ghem, nemaifiind altceva decât o continuă tânguire.

— Gata! Opriţi-vă! Vă implor! Opriţi-vă!

Hitler nu mai auzea nimic, lovindu-şi în neştire prietenul credincios fără de care pretindea că nu putea trăi.

— Cum puteţi fi atât de brutal cu bietul animal?

Hitler s-a oprit şi a îndreptat spre ea o privire rătăcită.

— Era necesar.

S-a apropiat iarăşi de ea, cu cravaşa în mână, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Din instinct, Mimi s-a dat înapoi.

— Ce e, Mimi? Nu mai vrei să mă săruţi?

— Nu.

Hitler a devenit rece ca gheaţa. Întreaga politeţe care-i luminase seara i-a dispărut de pe chip şi s-a îndepărtat în noapte murmurând uscat: *Heil!*

A doua zi, după o discuţie cu şoferul lui, Emil, care îl asigurase că o fată bine-crescută trebuie să refuze cel dintâi sărut, i-a trimis un buchet de flori pentru a o înştiinţa că-i rupsese inima! Mimi a acceptat întâlnirea din aceeaşi zi.

Mercedesul a oprit în faţa magazinului şi fata a urcat. Era radioasă.

În maşină, se aştepta ca Hitler să poarte o conversaţie sclipitoare. Or el, care nu era vorbăreţ decât în public şi atunci doar pe teme politice, a fost copleşit de aşteptarea ei şi a încercat să o satisfacă de bine, de rău. După o jumătate de oră de eforturi, a găsit o tactică nouă.

— O să te ţin de mâini, îţi vei lăsa capul pe umărul meu, vei închide ochii, iar eu îţi voi trimite visele mele.

Încântată de ciudăţenie, Mimi s-a conformat. Hitler a reuşit astfel s-o atingă şi s-o contemple fără să se obosească să facă conversaţie.

Maşina s-a oprit la cimitir. Mimi s-a arătat surprinsă, dar Hitler i-a explicat cu seriozitate:

— Vom merge la mormântul mamei tale, draga mea!

Au păşit pe aleile cochete şi pline de flori. Era prea frumos afară şi prea cald pentru tristeţe, iar Hitler a trebuit să facă eforturi ca să creeze o atmosferă emoţionantă. Deasupra pietrei de mormânt i-a vorbit despre mama lui, despre privirea ei, despre iubirea ei veşnică. Şi a plâns mult timp. Mimi doar un pic. Of! Hitler rezistase un ceas întreg.

A doua zi s-au dus să se plimbe prin pădure. Au alergat printre copaci. I-a spus că era nimfa lui – vagă reminiscenţă de la operă –, ceea ce a făcut-o să râdă în hohote, apoi au improvizat o urmărire cum văzuse el că făceau nişte îndrăgostiţi într-un film.

S-a întors epuizat la maşină. Nesătula i-a cerut să-i mai vorbească, dar Hitler s-a fofilat prefăcându-se că o hipnotizează.

Se simţea din ce în ce mai încurcat, fiindcă simţea că o dezamăgea. Fata se aştepta ca el să se poarte ca un bărbat, să ia iniţiativa şi să nu se rezume la săruturile pe gât. Or, el nu se vedea mergând mai departe. Din neglijenţă, încă nu-şi făcuse timp pentru a-şi pierde virginitatea. Încercările de a o începe odată cu femeile, de o sută de ori amânate, făcuseră loc unei castităţi destul de confortabile. La treizeci şi şapte de ani se simţea foarte bine neavând relaţii sexuale, fiindcă nu risca să facă vreun sifilis, nu-şi

pierdea nici timpul, nici energia, putea flirta cu femeile fără să se gândească vreodată la ceva rău, se simțea pur și moral. Ca Rienzi! Îl îngrozea ideea de a sfâșia acea pace, iar spaima cu pricina, ușor de depășit, de altfel, pentru orice bărbat la optsprezece ani, devenise aproape de nedepășit la treizeci și șapte. O posibilitate prea mult timp îndepărtată devine o imposibilitate. Se ridicase un zid. Un zid prea înalt pentru a mai putea fi sărit fără greutate. La început avusese scuza sărăciei, asta la Viena și la München, apoi a războiului, după care a intrării cu surle și trâmbițe în politică. Acum nu o mai avea și nu era mai bine. Față în față cu Mimi, simțea pentru întâia oară nevoia ca trupul să-i folosească și pentru altceva decât pentru a vorbi, a mânca, a defeca și a dormi, iar noutatea îl paraliza. Suferea cu atât mai mult cu cât asupra acestui subiect nu se putea confesa nimănui, nici măcar lui Emil, șoferul său, de care se folosea pentru a lăsa să se creadă că avea legături cu dansatoare și cu actrițe cărora însă se mulțumea să le plătească mâncarea și băutura.

Ce era de făcut?

Va practica șiretenia verbală.

— Mimilein, te iubesc enorm. Nimeni n-ar mai putea să iubească atât de mult. O să mor din dragoste.

Orele petrecute în afara orașului, pălăvrăgind cu Mimi, ajunseseră un coșmar, iar Hitler simțea capcana strângându-se în jurul lui.

Într-o după-amiază, pe când fata se prefăcea că se împiedică pentru a se agăța de brațul lui, s-a decis să înceapă un joc nou.

— Mimi, te iubesc foarte, foarte mult. Știu că ești femeia vieții mele, că trebuie să mă căsătoresc cu tine, dar încă nu mă simt pregătit.

A respins-o, s-a agățat de un copac ca de un colac de salvare și a continuat cu disperare:

— Nu vreau să abuzez de tine. Trebuie să mă întorc la Viena și să reflectez. Înțelegi: este vorba despre un angajament deosebit de serios.

Ea a dat să protesteze, dar a întrerupt-o:

— Nu, nu-mi răspunde. O s-o faci, oricum vei vrea tu, când voi avea curajul să te cer.

S-a întors lângă ea, i-a strâns mâinile și au început amândoi să plângă de emoție și de frustrare.

Hitler a plecat liniștit la München. Încă o dată reușise să amâne confruntarea sexuală.

Nu a uitat-o pe Mimi în vâltoarea reintrării în politică, dar și-a reconstruit o imagine a ei confortabilă. O amintire nu-ți cere să treci cu ea-n pat. Așa că le-a vorbit apropiaților despre Mimi, mergând până la a o declara logodnica lui, trăind cu ea într-o intimitate blândă, necontrazisă de nimic, întrucât era îndepărtată.

Drept care a primit-o cu brațele deschise și ochii umezi atunci când fata a profitat de excursia clubului ei de patinaj la München pentru a se întâlni cu el. A dus-o la cafeneaua Heck, cartierul lui general, și i-a vorbit tandru.

— Voi găsi un apartament mai mare. Și-o să trăim împreună atât de fericiți!... Vei rămâne pentru totdeauna cu mine.

— Pentru totdeauna, domnule Lup.

Au izbucnit în râs. Îi plăcea să-i zică domnule Lup, numele pe care Hitler îl utiliza când călătorea incognito.

— Vom alege împreună câteva lucruri, mica mea prințesă, picturi, fotolii, tablouri. Uite, parcă le văd: fotolii mari și frumoase, de salon, acoperite cu pluș violet.

— Pluș violet?

— Nu-ți place?

— Ba-l ador. Și-o să scriem pe cutia poștală: „Domnul și doamna Lup. Atenție: fericire!"

În seara aceea, Hitler se simțea suficient de plin pentru a mai cere vreo consumație concretă, așa că a trimis-o senină înapoi, la Berchtesgaden.

Jurându-i să vină după ea peste două săptămâni.

Și nu s-a dus.

Trei luni mai târziu ea s-a spânzurat. Disperată că nu mai primise nici o veste de la el, nici un răspuns nici la scrisori,

nici la telefon, a făcut un nod la funie și s-a lăsat să alunece în gol. Fratele ei vitreg a sosit la timp – a desfăcut lațul, a luat trupul care nu mai respira și l-a readus la viață.

Temându-se de recidivă, s-a dus în taină la München să obțină explicații de la Hitler.

Acesta aflase de tentativa de suicid și s-au închis amândoi într-o sală de la cafeneaua Heck pentru a lămuri lucrurile.

— Am primit niște scrisori anonime. Am fost amenințat că se va dezvălui în fața presei că am corupt o minoră. Am fost nevoit să pun capăt bârfelor. Am preferat să mă închid într-o tăcere crudă mai degrabă decât s-o compromit pe Mimi, să-i compromit viitorul. Credeți-mă că am suferit tot atât de mult ca ea.

— Intenționați... vreau să zic... este adevărat că i-ați propus să vă căsătoriți?

— Nu am pentru ea decât sentimente părintești.

— Totuși, mi-a spus că...

— Cred c-a visat. E și vârsta, nu?

Fratele vitreg a plecat la Berchtesgaden liniștit, având suficiente elemente pentru a o liniști pe Mimi și, totodată, pentru a o sfătui să-și găsească pe altcineva.

Ceea ce Hitler nu a dezvăluit a fost că la originea scrisorilor anonime fusese el însuși. Făcuse în așa fel încât una dintre mamele lui, Hélène Bechstein, să-i șoptească o bârfă celei mai geloase dintre ele, Carola Hofmann, văduva directorului de școală, pentru ca aceasta să scrie o groază de misive și de amenințări anonime, pentru a-l împiedica pe Hitler să ducă relația mai departe.

Era deosebit de mulțumit de stratagemă. Așadar, trebuise să se retragă dintr-o asemenea aventură din rațiuni politice. Pentru Germania, într-un fel. În sfârșit, găsise o nouă scuză pentru a rămâne cast.

Era cu atât mai satisfăcut cu cât urma, totuși, să-și cumpere în curând un apartament mare, luxos, unde avea să trăiască împreună cu o femeie foarte tânără.

S-a mutat cu nepoata lui, Geli Raubal, la fel de tânără şi de frumoasă ca Mimi, dar mult mai vorbăreaţă şi deci cu mult mai puţin plicticoasă.

Va trăi cu o fată de douăzeci de ani, la vedere, fără angoasa obligaţiei de a o onora sexual, care i-ar fi provocat o teribilă slăbiciune, şi fără ca ticăloasa aceea bătrână de Hofmann sau alte babete antice să mai aibă ceva de criticat.

*

COMEDIA, 27 IANUARIE 1925

„Şcoala de la Paris există. Mai târziu, istoricii de artă vor putea, mai bine decât noi, să-i explice caracteristicile şi să-i studieze elementele componente, însă nu-i putem nega deja existenţa şi forţa de atracţie care au făcut sau fac să ni se alăture artişti din lumea întreagă. Modigliani, Van Dongen, Foujita, Sutin, Chagall, Kisling, Adolf H., lista este lungă şi absolut strălucită. Poate fi considerat indezirabil artistul pentru care Parisul este pământul făgăduinţei, ţara binecuvântată a pictorilor şi a sculptorilor?"

André Warnod

— Nu e rău, nu? a zis Ora-unsprezece-treizeci. Dă bine articolul.

Prea ocupat cu nodul papionului de la noul său costum de seară, Adolf abia o asculta. Ştia deja pe dinafară articolul.

Ora-unsprezece-treizeci a scormonit prin grămada de hârtii şi a mai pescuit cu vârful degetelor o revistă.

— Ia stai. Să-ţi citesc cronica mea preferată. E o capodoperă. „Spiritul evreiesc îşi continuă munca de măcinare, afirmându-şi insidios internaţionalismul toxic. După «Cubism», artă a nemţilor care a împovărat primii ani ai secolului, iată şi pretinsa şcoală de la Paris, cohortă de tineri indezirabili, ignari şi turbulenţi care au colonizat cartierul Montparnasse şi îşi ţin adunările într-o cafenea pe cât de faimoasă, pe-atât de plină de fum, La Rotonde, vechi local parizian ajuns un veritabil salon al jidanilor

şi metecilor. Aceştia sunt apărătorii unei arte care nu are nimic de-a face cu vreo origine naţională, o artă nici franceză, nici germană, nici slavă, nici spaniolă, nici românească, pe scurt, o artă jidănească. Înţelesul local, spiritul local, subiectul local, culoarea locală suferă, din cauza lor, de o decadenţă cu atât mai sigură cu cât ei vorbesc despre o artă internaţională. Cum să nu te îngrozeşti văzând toate frontierele şi limitele risipindu-se? Aţi văzut oare operele unui Sutin, Pascin sau Adolf H.? De o evidentă mediocritate, în culori murdare şi de o sărăcie a materialului antifranceză, triste, scatologice, anatomice, acestea se bazează pe reflecţii doctrinare, deci antiartistice. În ziua în care pictura a devenit o ştiinţă speculativă, Jidanul şi-a putut face de cap. Caligrafii Talmudului cumpără pânze şi culori. Până acum nu erau decât negustori, de acum se cred creatori. În realitate, poporul deicid este şi un popor articid. Acesta..."

— Gata, Unşpe, altfel te spăl la gură cu săpun.

— Ba nu, ar trebui să fii mândru. Să fii făcut jidan este dovada că ai reuşit. Sunt tare mulţumită să te văd scuipat de cretinii ăştia.

— Te-ai îmbrăcat?

— Mă-ntrebi dacă sunt gata? De dimineaţă mă tot pregătesc. De cinşpe ori m-am schimbat. Nu sunt convinsă că mi-am găsit rochia potrivită, dar am obosit.

Adolf a constatat că Ora-unsprezece-treizeci era mai degrabă frumoasă în rochia de mătase de culoarea pielii, brodată cu modele ruseşti.

— Of, Adolf, nu te uiţi la mine, ci mă verifici!

— Nici vorbă. Eşti frumoasă de-mi vine să te mănânc.

— Păi, haide, nu te jena.

— N-avem timp...

— Deh, n-o să pierdem decât primii dumicaţi. Oricum, antreurile sunt de fiecare dată cam sleite pe la baletele astea ruseşti.

— Imposibil. Nu pot să-i fac asta lui Diaghilev. Hai.

Ora-unsprezece-treizeci l-a ascultat, urmându-şi iubitul în Bugatti.

De când Adolf H. fusese lansat de către suprarealişti, pânzele i se vindeau, preţul le creştea, banii se revărsau odată cu renumele.

— Nu priceperea e totul. Trebuie să se şi ducă vestea, spunea deseori Ora-unsprezece-treizeci.

Modul de a picta al lui Adolf H. nu se schimbase, ba chiar era acelaşi din 1918 încoace, numai că acum lumea se bătea pe lucrările lui. Publicitatea făcută de Fachir crease un interes nou transmis repede mai departe de comercianţi precum Rosenberg şi Kahnweiler, care vindeau pânzele unor bogaţi amatori de artă americani – Gertrude Stein, Paul Barnes, John Quine sau Chester Dale –, ceea ce declanşase interesul în Statele Unite.

Adolf se despărţise de precedentul agent, Slawomir, în pofida lacrimilor şi durerii sincere ale acestuia, care, după obicei, riscase, dar nu reuşea să şi câştige.

— Asta dovedeşte cel puţin că nu poţi face avere dormind, a comentat Ora-unsprezece-treizeci.

Rămas multă vreme în umbră, Adolf făcea faţă cu greu succesului fulgerător. Ştia prea bine că reuşita ţinea de circumstanţe, considerând-o ceea ce şi era, un fluture adus de vânt, uşor, inconsecvent, frivol, fără rădăcini. Aşteptase prea mult pentru a nu se teme că, după cum a venit, aşa îşi va şi lua zborul. Triumful, departe de a-l îmbăta, îl îngrijora şi mai tare. Mâine pe ce se va baza? Dacă astăzi urca, mâine nu ar fi putut decât coborî. În vremurile întunecate, trăia din speranţă. Acum însă ce mai putea spera? Nu-i mai rămânea decât să ajungă la disperare prin succes. Faptul că, acum, lumea îl celebra nu schimba lumea. Întotdeauna victorioasă e indiferenţa. O lume care îl ignorase, chiar dacă acum îl recunoştea, putea să-l ignore din nou. Nu câştigase nimic. Sau, dacă da, atunci o bătălie, nu războiul. Se consuma astfel, neîncetat.

Situaţiei în care se afla în prezent îi reproşa că propria artă nu-i mai aducea tot atâta bucurie. Înainte, nu se baza pe reuşită, lucru care îi favoriza concentrarea, îi mobiliza forţele pentru a munci zi de zi. Pictura fusese salvarea lui, de-acum ajunsese meserie. Sărind din pat, se învârtea prin atelier ca un agent la

Bursă, ținând să-și justifice casa cea nouă, mașina, servitorii, și bogăția să-i miroasă a sudoarea muncii. Pus la treabă mai degrabă de mustrările de conștiință decât de inspirație, își impunea un program de lucru excesiv, mai mult decât avea chef și putere, interzicându-și să mai viseze și să mai lenevească, chestiuni tot atât de necesare.

Întrucât statutul de artist în vogă îi impunea și obligații mondene, adăuga seratele zilelor epuizante, iar surmenajul îl făcea ușor iritabil. Ora-unsprezece-treizeci, cu bună dispoziția ei molipsitoare, nu se simțea jignită, mult prea fericită că profita de noile ei jucării, casa, camerista, mesele aduse de la restaurant, toaletele, pălăriile, statutul de „femeie în vogă". Sigur, suferea văzându-l pe Adolf atât de puțin disponibil. Regreta vremea nepăsării lor comune, chiar dacă fusese lipsită de măsură.

Seara, Adolf se prăbușea îmbrăcat în pat, iar pe ea o distra să-l dezbrace așa, adormit, secătuit de energie pentru marile lor nopți de dragoste. Totuși, apuca să zică:

— Te iubesc, Ora-unsprezece-treizeci, doar știi. Te iubesc.

Dar părea și sastisit, și vinovat, când o spunea. Și-o spunea pentru a se scuza că nu era acolo, că nu se mai arunca peste ea, înfometat de trupul ei.

Ora-unsprezece-treizeci își luase obiceiul de a da buzna în atelier îmbrăcată doar în halat.

— Am venit s-o punem de-o nerușinare.

Își întredeschidea surâzătoare chimonoul de mătase. Adolf își lăsa deoparte pensulele și-i săruta pântecele. Continuau direct pe jos. Totuși, într-o zi, Adolf a pretextat că era prea obosit, în alta că avea o problemă cu pictura, în cealaltă... altceva... iar Ora-unsprezece-treizeci a înțeles că-l deranja. Întrucât i se părea nelalocul lui să ceară ea ceea ce, de obicei, bărbatul cere, a încetat să-și mai asume riscul unui refuz, iar cuplul lor nu a mai avut decât o activitate sexuală episodică.

Automobilul Bugatti a luat-o pe bulevardul Montaigne.

— Ia zi-mi, dragă frițule, chiar îți plac spectacolele de balet?

— Da. Desigur.

— Dac-ai zis „desigur" înseamnă că nu-ţi plac, dar te simţi obligat să-ţi placă.

Adolf a zâmbit.

— Aşa e. Am preferat întotdeauna opera, mai ales Wagner.

— Ei, chiar pe Wagner nu-l înghit! a strigat Ora-unsprezece-treizeci. E muzică pentru sectă. Ori aderi la ea, ori nu aderi. Nu gustului se adresează, ci pasiunii.

— Poate că ai dreptate.

— Poate? Ce tot spui!?

Adolf a râs uşurat. Îmburghezirea nu-i furase Orei-unsprezece-treizeci nimic din modul ei franc de a discuta.

A parcat şi s-au îndreptat braţ la braţ către teatrul de pe Champs-Elysées.

— Şi ia mai zi, fripule, o să mă iei cândva de nevastă?

— De ce vrei să te iau de nevastă?

— Ca să ajungi văduvul meu.

— Unşpe, nu începe iar cu poveştile tale stupide despre premoniţii şi moartea de tânără. Nu cred o iotă.

— Bine. Să admitem c-o să am timp să mă ofilesc, o să mă iei de nevastă?

— O să te iau când n-am să te mai iubesc.

Şi-a închipuit că-i făcuse o fermecătoare declaraţie de dragoste cu acele cuvinte şi s-a mirat s-o audă răspunzându-i cu voce gâtuită:

— Atunci grăbeşte-te, fripule, grăbeşte-te.

S-a oprit şi-a măsurat-o din cap până-n picioare.

— De ce spui asta? Fiindcă muncesc mult şi n-am mai avut timp să...

— Da.

Cu un gest plictisit, a vrut să schimbe subiectul.

— În curând vom pleca la mare, ne vom lua vacanţă şi vom petrece împreună o bună bucată de vreme.

— Bine, Adolf, s-o facem. Ţin la timpul favorabil, cel numai al nostru. Şi nu-mi place ca vremurile bune să fie doar trecut.

S-a aplecat şi-a sărutat-o.

— Ai înțeles?

— Am înțeles.

— Te iubesc, Unșpe, doar știi. Te iubesc.

— Știu. Dar eu lucrez cu mâinile, nu trebuie să ajung prea abstractă.

Au izbucnit în râs și s-au sărutat încă o dată.

Înveseliți din nou, fermecați unul de celălalt, alcătuiau un cuplu magnific în clipa în care au intrat în foaierul înțesat, împodobit, parfumat al teatrului.

Ora-unsprezece-treizeci a arătat către un tânăr cu trăsături de statuie grecească, sprijinit de un stâlp.

— Îl vezi pe băiatul acela? Nu-i așa că e frumos?

— Da. Cine e?

— Lars Ekström, prim-balerin al baletului suedez.

— A, da? Dar cum de-l cunoști?

— Îl cunosc foarte bine, doar e amantul meu.

*

— Nu am fost niciodată antisemit.

Picior peste picior, cu o ceașcă de ceai în mână, Hitler o spusese cu calmul unei persoane blazate care se hotărâse să declare în sfârșit adevărul.

Jurnalistul american a tresărit.

— Poftiți?

— Nu am fost niciodată antisemit.

Hitler îl prinsese pe jurnalist în menghina privirii. Acesta încă mai încerca să reziste.

— Totuși, în discursurile dumneavoastră ați făcut deseori apel la ura de rasă.

Hitler a ridicat ochii în tavan, a oftat, apoi s-a aplecat înainte pentru a rosti noutatea.

— Poporul nu ar fi priceput dacă procedam altfel.

Ochii jurnalistului sclipeau de încântare. Avea o știre senzațională, în exclusivitate: Hitler nu era cu adevărat antisemit, doar se prefăcuse, din oportunism. I-a mulțumit volubil și a alergat să-și transmită articolul prin telefon.

Hitler a rămas pentru o clipă singur în barul marelui hotel și și-a zâmbit în oglindă: totul mergea ca pe roate. Nu doar scăpase de ridicolul puciului, dar partidul nazist progresa cu fiecare rând de alegeri. Hitler era considerat una dintre figurile cele mai importante ale Germaniei, presa națională și internațională vorbea despre el, fotograful personal, Hoffmann, îi împărțea portretele autorizate. Spre marea lui bucurie, adversarii continuau să-l subestimeze, văzând în el un rival inofensiv, fiindcă era prea diferit, se lăsa prea ușor stăpânit de transe de furie, de apostrofări delirante și divagație mistică. Nu-și dădeau seama că oamenii vremii, sătui de politicienii tradiționali, țineau la el tocmai pentru asta, fiindcă se prezenta drept remediu apocaliptic, mântuitor-salvator aproape divin care putea reabilita Germania.

— Unchiule Alf! Unde-i unchiulețul Alf?

Geli și-a făcut apariția într-un nor de blănuri și parfumuri. L-a zărit pe Hitler, s-a răsucit pentru a-i face semn, după care s-a apropiat clătinându-se pe tocurile prea înalte și prea noi.

— Bună ziua, unchiule Alf. M-aș fi bucurat să fi fost și tu cu mine la cursul de canto. Am reușit să iau un re acut de octava a cincea. Unul frumos. Și nu unul de șoarece prins în cursă. Nu, unul adevărat, lichid, pur, lung, ca Elizabeth Schumann. Ce bei? Ceai? Îîîh! Nu, eu un bloody-mary. Da, ca Elizabeth Schumann sau Maria Ivogün, ai fi fost mândru de mine, unchiulețule. Trebuie spus că n-am făcut-o special. Credeam că vocalizele îmi ies mult mai jos, nu prea aveam încredere. Eeei, vine odată bloody-mary-ul ăla sau vă trimit după roșii? A mers bine cu americanul tău? Păi, da, cu siguranță ai fost sclipitor. Era frumos jurnalistul?

— Normal.

— Normal pentru un german sau normal pentru un american? Fiindcă, totuși, americanii sunt mai frumoși decât germanii. În orice caz, în filme. Mulțumesc, muream de sete. Mmm... ce bun e! Un re acut ca un șuierat de locomotivă. O să-mi spui că pentru repertoriul meu nu am nevoie de re acut. În sfârșit, e o ușurare să-l am de rezervă. Aș mai lua și un al

doilea pahar. Ai timp să vii cu mine la probă, la croitor? Nu? Iar mizeria asta a ta de politică?

— Ba da, acum sunt liber.

— Iupiii! Trăiască unchiuleţul! Mi-a ieşit numărul câştigător! N-am făcut-o special, dar ştiu să-l recunosc. Nu-i aşa, unchiule Alf?

— Da.

— Credeam că aşa un compliment merita un pupic, orişicât.

— Uite-l.

— Aşa mic? Deja au început soldurile?

— Uite încă unul.

— E mai bine. Pe o scară de la zero la douăzeci, i-aş da... unsprezece.

— Doar atât? Dar ăsta?

— Mmm... paisprezece. Stop! Nu trebuie să ardem etapele. Ai tot timpul să-ţi ameliorezi performanţele de acum până diseară. Ce mergem să vedem?

— *Liliacul.*

— Grozav! Nu l-am văzut decât de două sute şaisprezece ori!

— Păi...

— Nu, nu, sunt încântată. Şi pe urmă, măcar aşa scap de Wagner. Sau, mai rău, de Bruckner.

— Geli, îţi interzic să...

— Da, ştiu, unchiuleţule, sunt compozitorii tăi preferaţi, dar zbiară prea sus pentru mine Wagnerii şi Brucknerii ăştia ai tăi. De altfel, pledez pentru ideea de a interzice toţi muzicienii ale căror nume sunt formate din două silabe şi se termină în „er". Nu vrei să adaugi şi asta în programul partidului naţional-socialist?

S-au ridicat şi au plecat împreună la cumpărături. Hitler resimţea o adevărată mândrie bărbătească să fie văzut la braţ cu Geli. Fata ciripea neîncetat, veselă, impertinentă, ironică şi, când nu vorbea, cânta, pentru că graţie sprijinului financiar al unchiului, abandonase studiile de medicină pentru a le urma pe cele de operă. Când nici nu cânta însemna că mânca, nesătulă şi gurmandă. Pentru Hitler, Geli era o gură, o gură mereu agi-

tată, o gură care ronțăia existența și-i dădea unchiulețului iubit pupături cu nemiluita.

Era singura persoană care accepta să facă pe vedeta în fața lui. O lua cu el peste tot, la mese, la întruniri, prin cafenele, lăsând-o să-i apostrofeze convivii și să ajungă centrul interesului.

Geli plăcea bărbaților. Iar lui Hitler îi plăcea asta. Aprecia electricitatea erotică stârnită când trecea Geli, concupiscența privirilor, încordarea nervoasă a trupurilor, focul negru care se aprindea în pupile. Hitler se simțea extrem de viril în asemenea momente, aproape ca atunci când ținea cuvântări în fața maselor la început pasive, apoi profund tulburate. De mai multe ori se cutremurase de voluptate respingând tot soiul de băieți arătoși care veneau să-i ceară permisiunea de a o lua pe Geli la plimbare sau la teatru. Savura în special clipa în care tinerii masculi pricepeau că Geli îi aparținea lui Hitler. Mișcarea înnebunită a genelor acestora îi aducea lui Hitler tot atâta satisfacție cât un adevărat orgasm. Punea atâta preț pe aceste lupte între armăsari, încât nu-și mai dădea seama că, dacă Geli declanșa așa de multe pasiuni subite, lucrul acela se întâmpla fiindcă se purta ca o seducătoare de meserie. Geli se uita la orice bărbat de parcă ar fi fost cel mai frumos, mai puternic și mai dispus să o sfărâme strângând-o-n brațele lui, după care, în secunda următoare, îi adresa câteva cuvinte batjocoritoare sau obraznice. Rezultatul amestecului de rece și fierbinte era o ridicare a temperaturii respectivului cavaler galant, care-l făcea să-și încerce șansa.

Dacă inițial lui Geli i-a plăcut viața alături de unchiul ei, o mare personalitate, o vedetă politică, cu mulți bani și foarte generos cu ea, după doi ani a început să se simtă ca închisă într-o cușcă. De mai multe ori îi propusese lui Hitler să se logodească cu cutare ori cutare bărbat, dar el găsise de fiecare dată pretexte pentru a o refuza. După ce-și dăduse afară șoferul, pe Emil, pe care fata pusese ochii, îi desființase unul câte unul pe tinerii de care Geli își închipuia că s-ar fi putut îndrăgosti. La început, ea îi ascultase argumentele, dar de-acum nici măcar nu mai era atentă, știind că putea inventa și altele.

— Vasăzică, unchiule Alf, crezi că nici un băiat nu mă merită?

— Nici unul.

— Adică așa de bine arăt?

— Ești mica mea prințesă.

Sigur că era flatată, însă avea douăzeci și trei de ani, i se părea că trecuse deja mult timp și tânjea să se simtă în brațele unui bărbat.

Sătulă să tot aștepte un soț, se rezumase la a-și lua un amant.

Jochen era un violonist vienez cu pletele la fel de lungi ca firele arcușului. Îl întâlnise la profesorul ei de canto. Întrucât aparținea lumii muzicale, și nu celei de care ținea cercul de obișnuiți ai unchiului ei, se decisese să se vadă cu el în secret. Așa că Geli și Jochen petreceau în pat două ceasuri pe zi.

Programul nu era comod, Geli se temea continuu că ar fi putut să fie recunoscută sau, mai rău, să rămână gravidă. Numai că ingeniosul și experimentatul Jochen știa să o facă fericită fără a o obliga să-și asume riscuri.

— Unchiule drag, nu crezi că ar trebui să-mi termin studiile de canto la Viena?

Hitler s-a făcut cenușiu la față.

— Ce idee tâmpită! Detest legenda conform căreia muzica vieneză ar fi superioară celei germane.

— Totuși...

— Wagner e german sau austriac?

— Dac-aș fi în stare să cânt partitura Isoldei aș fi de acord cu tine. Dar, ținând cont că vocea mea este mai degrabă ușoară...

— Nu doar vocea îți este ușoară, ci și modul în care gândești.

Geli s-a oprit îngrozită, simțind că se apropia furtuna. Prea târziu. Hitler a țipat:

— Fac sacrificii enorme pentru ca tu să-ți poți permite să faci ce vrei și așa-mi mulțumești? Vrând să pleci la Viena? Voi avea oare onoarea de a o vedea măcar o dată pe an pe domnișoara, când va ajunge celebră? Familie de nerecunoscători!

Unul nu face mai mult decât altul din prăsila asta austriacă rea. Mai întâi maică-ta, care...

Geli a considerat inutil să-l mai asculte, așa că a lăsat privirile-n podea și și-a îndoit spinarea, așteptând să se încheie criza de furie. Știa că pe Hitler avea să-l țină un ceas disperarea isterică. S-a gândit la Jochen, care avea pielea atât de fină pe interiorul brațelor, pe acolo pe unde venele aminteau că viața este atât de fragilă, iar lucrul acesta a ajutat-o să uite de urlete.

Jochen și-a încheiat contractul la München și a trebuit să plece la Viena. Și-au luat adio cu atât mai sfâșietor cu cât au fost nevoiți s-o scurteze, fiindcă Geli nu putuse s-o șteargă decât un ceas de sub supravegherea unchiului. L-a pus să-i promită că nu-i va scrie – unchiul ei îi citea corespondența – și i-a jurat că-i va trimite ea o scrisoare pe zi.

Ceea ce a și făcut. Și astfel chiar s-a îndrăgostit definitiv. Cum să nu te-nnebunești după un bărbat care te-a făcut să cunoști plăcerea și care nu îți poate răspunde la declarațiile tale din zi în zi tot mai înflăcărate? Prin urmare, absența lui i-a-ntins la maximum nervii lui Geli, care considera că era atât de nefericită, încât obligatoriu trebuia să ajungă la Viena.

După ce unchiul i-a cumpărat un taior nou și două rochii, a decis, în după-amiaza aceea, întorcându-se în imensul lor apartament, că era cazul să-și negocieze o călătorie la Viena.

— Prea mă răsfeți, unchiule Alf, niciodată nu voi fi în stare să-ți mulțumesc îndeajuns.

Hitler s-a umflat în pene.

— Nu cred că merit un asemenea unchi. Până la urmă, cine sunt eu? O fată care nu știe nimic, care nu înțelege politica și încearcă cu greu să zbiere cât o țin plămânii pentru a-i face plăcere unchiului ei, care e un așa de rafinat meloman.

— Ai voce frumoasă, Geli.

— Da. Dar nu reușește să iasă cu totul la lumină.

— Trebuie să lucrezi.

— Mda, dar de trei ani încoace alerg de colo-colo pe la toți profesorii din München și tot nu-mi iese.

— Ai puțină răbdare.

— Am auzit de un profesor extraordinar de la Viena.

Hitler s-a încordat şi s-a uitat urât la ea.

— Nu, unchiule Alf, nu vreau să zic că doresc să mă mut la Viena, ci doar să merg la o audiţie la respectivul ca să-mi spună dacă într-adevăr vocea mea merită efortul ori nu. E vorba doar despre câteva zile.

— Pe cine vrei să vezi?

— Pe profesorul acela, doar ţi-am spus.

— Cum se numeşte?

— Vögel. Profesorul Vögel.

— N-am auzit de el.

Şi s-a aşezat uitându-se îmbufnat pe fereastră. Fata s-a apropiat şi l-a luat de mână.

— Trei-patru zile, unchiuleţ, ca să am şi eu conştiinţa împăcată.

— Conştiinţa împăcată?

O spusese pe un ton atât de sceptic, încât ei i-a fost frică să nu fi ghicit totul.

— Las' că-i cunosc eu pe profesorii ăştia de canto: „Da, domnişoară Raubal, aveţi o voce foarte frumoasă, dar trebuie să vă refacem în întregime tehnica. Mă pot ocupa de asta. Patru lecţii pe săptămână a cincizeci de mărci ora." Şi-n acel moment o să şi vrei să rămâi la Viena.

— Îţi jur că nu, unchiuleţ.

A privit-o adânc în ochi, încercând să-i citească-n suflet.

— De ce-mi juri că nu? Dacă Vögel ăsta e cel mai bun profesor din lume?

— Îţi jur că nu... Fiindcă nu vreau... să te părăsesc.

Hitler a zâmbit. Ba chiar şi-a-ntors capul spre fereastră pentru a-şi ascunde emoţia. Fata simţea că poate câştiga.

— Trei zile, unchiuleţ. Trei zile fără tine, după care mă-ntorc.

— Bine. Dar vei merge cu maică-ta.

Ieşindu-şi din fire, Geli i-a dat mâna la o parte şi a început să ţipe.

— Am douăzeci şi trei de ani! Totuşi, pot să ies şi fără însoţitor!

— Cu ce-ar schimba lucrurile, dacă tot nu ai nimic să-ţi reproşezi?

— Nu vreau să fiu însoţită de mama.

— Ba o să fii. Dacă nu, nu te duci. E ultimul meu cuvânt.

— Adică cum, sunt prizonieră aici sau ce?

Hitler a tresărit.

— Prizonieră? La ce te referi?

Geli a străbătut camera de la un capăt la altul plângând.

— Am douăzeci şi trei de ani, ai respins toţi bărbaţii care s-au apropiat de mine şi nici măcar un pas nu pot face afară din casă fără să fiu supravegheată. Asta numesc eu a fi prizonieră. Cum arată viitorul meu? Un an? Doi? Douăzeci de ani numai în puşcărie? Care e viitorul meu, hai, ia zi, unchiule Alf? Zi-mi odată!

Hitler a privit-o liniştit şi i-a răspuns cu blândeţe:

— O să te măriţi cu mine.

În faţa unei asemenea enormităţi, Geli a rânjit dur, apoi, observând imobilitatea unchiului, a înţeles că nu glumise. S-a apropiat de el.

— Unchiule Alf, cred că nu am auzit bine. Poţi repeta ce mi-ai spus?

— O să te măriţi cu mine. Vei deveni doamna Hitler. Nu eşti prizonieră. Eşti femeia vieţii mele.

Geli s-a speriat atât de tare de fixitatea privirii lui, încât a luat-o la fugă şi s-a închis la ea în cameră.

Peste douăzeci de minute, Hitler a trecut prin faţa uşii şi i-a spus pe cel mai normal ton cu putinţă:

— Plec la Nürnberg. Mă-ntorc mâine-seară.

L-a auzit dând câteva ordine servitorilor, apoi împingând uşa grea de la intrare.

Un nebun! Căzuse în capcana unui nebun. Dintr-odată, comportamentul lui din ultimii doi ani i s-a lămurit. Nu o primise pentru ea şi nici din cine ştie ce simţ al familiei, ci doar

pentru el, pentru că se îndrăgostise de ea. Îi îndepărtase pretendenții, folosindu-se de autoritatea de unchi, pentru a face loc viitorului soț.

Geli se rostogolea disperată în patul pe care-l uda cu lacrimi, chemându-l pe Jochen în ajutor, exasperată la gândul atâtor iubiți pierduți, oripilată că-l lăsase pe unchiul ei, din naivitate, din politețe, din candoare, să creadă că și-ar fi putut atinge scopul. Tânăra plină de viață nu era pregătită pentru atâta suferință și deziluzie. Încerca să găsească o idee de care să se agațe, dar nu descoperea nici una.

Dintr-odată, a sărit în picioare, a fugit până în camera unchiului și a deschis sertarul noptierei. *Important e s-o fac rapid și fără să mai stau pe gânduri.* I-a luat revolverul și a alergat înapoi la ea în cameră.

Și-a lipit țeava de sânul stâng și, fără a mai aștepta o secundă, a tras.

S-a prăbușit, moartă, într-o baltă de sânge.

Servitorii nu au găsit-o decât abia a doua zi, după ce au spart ușa mirați că nu le răspundea.

Și au sunat la poliție.

Apoi au reușit să dea de Hitler la Nürnberg.

— Nepoata dumneavoastră, Geli Raubal, s-a omorât cu pistolul dumneavoastră. Vă așteaptă poliția.

Primul gând care i-a trecut prin cap lui Hitler a fost că va fi acuzat de crimă. Al doilea a fost de furie în fața actului stupid. Apoi a venit la rând sentimentul de vinovăție.

*

La contele de Beaumont, totul era extravagant, dar rezonabil.

Balurile sale costumate adunau în palatul lui din strada Duroc tot ceea ce în Paris treceau drept mari personalități, pictori, jurnaliști, directori de teatre, actori, poeți, coregrafi, tot atâția indivizi care făceau să se vorbească despre ei, dar și câteva persoane discrete – milionari, bancheri, agenți de bursă și finanțiști. Nu puterea, ci arta se afișa. Cât despre putere, era absentă, întrucât nici un om politic nu și-ar fi putut croi drum

prin acea sclipitoare reuniune de artişti fără să se aleagă cu insulte şi coate-n stomac.

Dar un bal Shakespeare nici că se mai văzuse! Lumea putuse să participe la un bal al papagalilor, al negrilor, la unul olimpic sau la altul de travestire transmentală, la un bal banal. În ultimul moment, prefectul poliţiei interzisese accesul la un bal al sărăciei, fiindcă şomerii făcuseră o manifestaţie pe Champs-Elysées, considerând tema de prost gust. Dar nimeni nu se dusese niciodată la un bal Shakespeare!

La intrare domnea entuziasmul. Sute de gură-cască, reţinuţi de serviciul de ordine, se strânseseră pentru a se uita la invitaţii care ieşeau din maşini. Pentru a adăuga nerăbdării o nuanţă de teroare, unele persoane din lumea mondenă răspândiseră zvonul că oamenii din popor intenţionau să întrerupă balul.

Ca de fiecare dată, la acest gen de serate, cele mai delicioase erau săptămânile care le precedau. Fiecare îşi imagina costumul, îl dădea la făcut, îl încerca, îl îmbunătăţea şi, în sfârşit, îşi făcea apariţia îmbrăcat în el. Balul mascat culmina şi murea odată cu intrarea în scenă. După aceea, rolul dispărea. Bătăile inimii se încetineau şi cursul lucrurilor se banaliza. Şi erau regăsite cele mai obişnuite bucurii ale flirtului, dansului şi conversaţiei.

Adolf H. şi Ora-unsprezece-treizeci au dat buzna deghizaţi, el în Othello, ea în Desdemona, el superb, maur, înnegrit, sălbatic, înfricoşător, ea blondă, luminoasă, străvezie, veneţiană.

Adolf venise cu ideea travestirii în Desdemona şi Othello.

— De acord, îi răspunsese veselă Ora-unsprezece-treizeci, cu condiţia să nu jucăm ultimul act.

— Dacă ar fi trebuit să te sufoc cu o pernă din gelozie, aş fi făcut-o până acum.

— Ai putea tu să fii gelos?

Adolf nu i-a răspuns fiindcă habar n-avea. Prea puţin obişnuit să-şi definească emoţiile prin cuvinte, ci mai degrabă prin pictură, se lăsa mânat de forţe pe care nu era în stare să le denumească. De când Ora-unsprezece-treizeci îi mărturisise – nu mărturisise, clamase! – că avea un amant, se închisese în atelier

şi se dădea cu capul de pereţi. De peretele drept strigând că era o ticăloasă, o javră, o egoistă, că ar fi trebuit să dispară chiar în clipa aceea din viaţa lui, de peretele stâng cerându-şi iertare, acuzându-se că el purta răspunderea, reproşându-şi răceala, faptul că se refugiase absurd în muncă. Nu era normal, din moment ce nu avea decât douăzeci de ani, să profite de propriul trup, înlocuind un soţ prea ocupat cu un dansator înflăcărat? Nu-şi făcuseră jurăminte nici în faţa altarului, nici a primarului, nici măcar unul în faţa celuilalt, goi, în patul lor de îndrăgostiţi. Nu există trădare atunci când nu există angajament. Prin urmare, Ora-unsprezece-treizeci nu-l trădase. Totuşi... totuşi el nu se rătăcise în braţele altei femei! Tocmai, fiindcă nici măcar într-ale ei n-o mai făcuse şi, fără îndoială, de aici şi apăruseră problemele... Nu, nu era gelos. Nu avea dreptul. De altfel, chiar o mai iubea pe Ora-unsprezece-treizeci? Iubire era starea aceasta de continuă iritare? Iubire era această rană? Iubire ceasurile petrecute înjurând printre pânzele pregătite pentru culoare, mute, aflate-n aşteptare?

În schimb, în seara aceasta, în faţa oglinzii din baie, simţise o nouă satisfacţie acoperindu-şi cu fard faţa şi mâinile. Ascunzându-se de ochii tuturor, în sfârşit se zărea limpede pe sine: da, era gelos de murea, pentru că o iubea de murea pe Ora-unsprezece-treizeci. Hotărârea era luată: îi va spune cât de mult o iubea şi cât de mult îl făcea să sufere. Şi-aşa o va-mpăca.

Doar că, în momentul în care Ora-unsprezece-treizeci i s-a alăturat, în hol, blândă şi maiestuoasă în rochia ei Renaissance, fusese intimidat. Oare o cunoştea cu adevărat? Nu-i era un pic cam străină? Cu ce drept ar împovăra-o cu iubirea şi cu gelozia lui? Ar fi interesat-o lucrurile astea?

În maşină încercase să se liniştească şi să reînnoade legătura cu ea.

— Plăcută descoperire să te văd aşa! La drept vorbind, şi blondă ai fi putut fi.

Îl enerva tonul monden de care nu se putea debarasa.

— Poate c-ar trebui să ne gândim să mergem peste o lună la mare, nu?

Insuportabil! Se adresa femeii vieții lui pe tonul unui dandy venit la un vernisaj. Juca, era politicos, rafinat, intrase într-un rol.

— M-aș bucura să petrec mai mult timp cu tine.

Ce de platitudini! Și asta fiindcă vorbea banal, ori fiindcă simțea banal? Cum de putuse lăsa să se rarefieze între ei dialogul până la punctul în care orice schimb de cuvinte să răsune într-un vid solemn?

Intrarea lor în palatul Beaumont a provocat un murmur flatant care l-a încălzit. A priceput că părea un gest îndrăzneț ca un bărbat să-și pună, alături de femeia lui, masca lui Othello. *Da, ați înțeles foarte bine, sunt gelos și-o arăt tuturor, sunt groaznic de gelos fiindcă sunt groaznic de îndrăgostit.*

— Haideți, le-a zis Etienne de Beaumont, trebuie neapărat să vă fotografieze Man Ray.

Au pozat artistului american, Adolf aruncând priviri furioase, Ora-unsprezece-treizeci luând, bizar de convingătoare, atitudinea de porumbiță pe nedrept bănuită.

Jazzul a inundat salonul. Vreo cincisprezece Cleopatre și vreo douăzeci de Hamleți schițau pași de charleston. Politicos, contele de Beaumont se urâțise foarte tare, machiindu-se pentru a deveni Richard al III-lea. Colanții și hainele strânse pe corp scoteau la iveală anatomii interesante, coapse bine rotunjite, fese puternice, și circula zvonul că pe la miezul nopții urma să aibă loc un concurs de picioare frumoase.

Un grup de tineri au înconjurat-o pe Ora-unsprezece-treizeci, amuzați de răspunsurile ei prompte. Adolf s-a îndepărtat și, după ce a participat fără vlagă la câteva conversații, s-a sprijinit de o fereastră și, protejat de machiaj, s-a lăsat în voia gândurilor. *De ce mă las invadat de ea? Îi acord prea mult loc în viața mea. Uită-te bine, se distrează, vibrează, e sănătoasă, caldă, erotică. Are mai puțină nevoie de mine decât am eu de ea. Nu mai merge așa. Nu am dreptul să-mi pierd iubita vieții mele. Nu trebuie să mă las dominat de altcineva. Nu...*

— Othello chiar e-ntunecat în seara asta.

O femeie i-a-ntrerupt meditația. Era o persoană înaltă, desenată dintr-o singură trăsătură de creion, suplă, al cărei păr ondulat avea trei nuanțe de blond, unul nisipiu, unul auriu și altul aprins, arămiu, trei nuanțe de blond împletite și puternice, de o sănătate sălbatică, râurind până la șolduri.

— Ofelia, presupun.

— Corect. O Ofelie care se-neacă-n sherry, i-a răspuns ridicându-și paharul până în dreptul ochilor ca niște semiluni.

Și-n pupilele lor Adolf a observat o risipă de nuanțe de brun, de la bej la negru, trecând prin brunul de nucă, brunul Sienna, culoarea șofranului, a cărămizii, a mahonului... cu o umbră de verde.

— Câtă imaginație, a murmurat.

— La ce vă referiți?

— La culorile dumneavoastră. Când v-au conceput, părinții s-au dovedit niște coloriști minunați.

Femeia a oftat, pe jumătate agasată, pe jumătate jenată.

— Aveți un ușor accent german, nu-i așa?

— Sunt Adolf H. și vin de la Viena.

— Adolf H. Iar eu sunt din Berlin! a exclamat ea.

Și a zâmbit deschis. Austria și Germania deveneau patrie comună, în condițiile exilului parizian.

— Mă numesc Sarah Rubinstein. Sunt creatoare de parfumuri.

Și-a arătat cele două nări admirabile, care parcă s-au ridicat știind că se vorbea despre ele.

— Pictați cu arome?

— Încerc. Am venit la Paris să învăț la Guerlain. Apoi mă voi întoarce în Germania pentru a fabrica propriile mele parfumuri.

— Ce mai e prin Germania? a întrebat Adolf.

Sarah i-a povestit despre vremurile tulburi prin care trecea țara ei, despre greutățile pe care le întâmpina Republica de la Weimar în a se impune. Născută dintr-o înfrângere, consecință a Tratatului de la Versailles, din 1918, republica trecea drept o pedeapsă umilitoare pentru prea mulți germani.

— Ceea ce lasă loc foarte mult extremiștilor. Și de dreapta, și de stânga. Comuniștii câștigă tot mai multe voturi, dar și naționaliștii de dreapta la fel, mai ales că aceștia din urmă nu ezită să cânte pe struna antisemită.

— Zău?

Femeia și-a coborât privirile de parcă ar fi spus ceva nerușinat.

— După cum cred că bănuiți, de când mi-ați auzit numele, sunt evreică.

— Eu nu, a zis Adolf, deși mă tot fac unii jidan din cauza picturilor mele.

— Așa? Și nu sunteți evreu? Adolf H.? Îmi închipuiam că...

— Observ în cuvintele dumneavoastră un reproș...

Sarah a roșit încurcată.

— Iertați-mă, obișnuința. Aparțin unei familii cu siguranță excesiv de militante. Tata este unul dintre șefii mișcării sioniste.

— Adică?

— Militează pentru crearea unui stat evreiesc independent.

Astfel de considerații erau la mii de mile distanță de gândurile zilnice ale lui Adolf, în întregime absorbite de artă și de gelozie. Lucru care a avut efectul unei schimbări răcoritoare.

A continuat să se informeze despre situația politică germană.

— Simt că republica va vira către dreapta, a adăugat Sarah, o dreaptă naționalistă care contestă Tratatul de la Versailles. Dar nu prea cred într-un pericol real al extremei drepte, chiar dacă demagogia ei găsește destule urechi care s-o asculte.

— De ce?

— Nu au oratori. Demagogia nu răzbate decât dacă e practicată de un tribun sclipitor. Nu există seducție fără seducător. Cine este la extrema dreaptă? Röhm? Un militar capabil să mobilizeze soldații nostalgici, dar nu mai mult de-atât. Goebbels? E prea urât și prea arogant pentru a reuși.

— E bine să ai vești de la tine din țară, a conchis Adolf H.

Și-au croit drum pentru a lua ceva de mâncare de la bufetul elisabetan.

Printre două egrete și un turban, Adolf a zărit-o pe Ora-unsprezece-treizeci în plină discuție însuflețită cu un preafrumos paj...

Adolf a simțit că-i stă inima.

El era! Lars Ekström! Amantul suedez! Dansatorul!

Ora-unsprezece-treizeci, roșie-n obraji, părea că insistă pentru a obține de la el ceva anume. Ea a aruncat câteva priviri îngrijorate în jur, el a părut să-i acorde ce îi ceruse, a luat-o de braț și au dispărut urcând scara.

Adolf și-a spus că se ducea să caute o cameră în care să se ascundă pentru...

— S-a întâmplat ceva? l-a întrebat Sarah.

A tresărit. Din fericire, machiajul negru îi disimula emoțiile. A zâmbit.

— Nu, mă gândeam la ceva ce mi-ar face plăcere... și care are legătură și cu dumneavoastră...

— A, da?

— Da. Mi-ar plăcea să vă pictez.

— Ca Ofelia?

— Ca Ofelia ieșind din baie. Ca Venus, mai exact.

Sarah s-a-mpurpurat.

— Vreți să vă pozez goală?

— Da.

— Imposibil. Nu mă pot arăta astfel... decât unui bărbat cu care aș face dragoste.

— Și asta am vrut să zic.

Sarah a tresărit revoltată. Adolf nu i-a lăsat timp să-și exprime indignarea.

— Nu doriți pentru că sunteți rasistă?

— Poftiți?

— Nu vreți să vă culcați cu un negru?

Sarah a izbucnit în râs. Adolf a continuat să o privească din cap până-n picioare cu ochii lui albaștri, sașii.

— Sau vă temeți de ce ați descoperi după demachiere?

— Știu perfect cam cum arătați, domnule Adolf H.

După insolența tonului și sclipirea din priviri, Adolf a înțeles că dorința pe care tocmai și-o exprimase nu ar fi fost poate imposibil de realizat.

*

— Sigur o să se lase de politică. E mult prea deprimat.

Editorul Adolf Müller și Joseph Goebbels se uitau cu tristețe la silueta dărâmată a lui Hitler, care, ca în fiecare zi, petrecea mai multe ore fixând apele mohorâte și fără valuri ale lacului Tegern.

Norii nu se mișcau din loc, oglindindu-se în apă, imobili, apăsători, pahidermici. Natura încremenise. Până și păsările planau fără a mai înainta.

— Soția mea, a zis Müller, se teme să nu facă precum Ludovic II și să se înece. Pun să fie supravegheat în permanență. Doarme la noi în camera de oaspeți. I-am luat arma, însă îl aud toată noaptea mergând de colo-colo.

— Mare nenorocire. Partidul are nevoie de el mai mult decât oricând. Trebuie să se prezinte la alegerile prezidențiale.

— Încercați să-i mai liniștiți pe militanți. Sunteți singurul, după el, care știe să se adreseze mulțimilor.

Müller nu avea nici o simpatie pentru Goebbels, dar era nevoit să-i recunoască acestuia darul elocinței. Era lipsit de carisma lui Hitler, dar știa ce putere poate avea retorica și cum s-o folosească eficient.

„Au unii un fizic care-i obligă să aibă și talent", și-a zis studiind pentru a douăzecea oară constituția aberantă a doctorului Goebbels.

Anatomia lui Goebbels dădea senzația că undeva se făcuse o eroare. Fie capul era prea mare, fie trupul era prea mic, în orice caz capul nu se potrivea cu trupul. Ceafa încerca să joace rolul intermediarului, ridicându-se pentru a ține craniul prea lat, prea greu, prea rotund în prelungirea spinării, pentru a-l împiedica să cadă înainte. Corpul încordat și neastâmpărat părea al unui pietroșel care-ar încerca să țină un balon la suprafața apei. Mai mult, când se deplasa realizai că trupul nu era în

acord cu sine însuși: unul dintre picioare fiind mai scurt, în urma unei malformații congenitale varus equin, excludea simetria. Toți membrii familiei Goebbels te duceau cu gândul la un animal, fiecare însă la alt animal. Puteai da astfel de picioare de vrabie, de fund jos ca al poneiului, de tors îngust ca de maimuță leneșă, de cap de bufniță, de ochi înfundați ca ai dihorului ori de vreun nas agresiv ca al cintezoiului de Galapagos. Când Müller îl auzea pe bastardul acela scăpat direct de pe arca lui Noe vorbind despre puritatea rasială, atacând groaznicul evreu corupător, cu nasul lui încovoiat, lăudând arianul blond, înalt, puternic, cu torsul sculptural și coapsele musculoase, anunțând la microfon măsuri medicale pentru controlul nașterilor și împiedicarea reproducerii handicapaților, Müller închidea ochii pentru a se concentra asupra vocii calde a lui Goebbels și a evita greața. Poate că, în fond, Goebbels era un orator mai mare decât Hitler, întrucât era nevoie de un talent ieșit din comun pentru a apăra igienismul și rasa ariană plecând de la un asemenea fizic.

De parcă Goebbels i-ar fi ghicit cursul gândurilor, i-a spus cu modestie:

— Nu sunt decât un număr doi. Nimic altceva. Îl iubesc pe Führerul nostru, vreau să-l slujesc și, indiferent care mi-ar fi convingerile, nu voi rămâne în partidul național-socialist dacă nu ne va mai fi conducător.

— Am încercat totul pentru a-l readuce la viață, după sinuciderea lui Geli, a suspinat Müller. În speranța că-i voi trezi pofta de luptă i-am arătat mizeriile pe care le-au scris ziarele care-l acuză că a avut relații perverse cu Geli, că a omorât-o ca s-o facă să tacă etc. Nici un rezultat. Și-a pierdut toată agresivitatea. S-a mulțumit să-mi spună: „Dac-aș fi vrut s-o omor pentru a evita un scandal, nu aș fi executat-o acasă la mine și cu revolverul meu."

— Are dreptate.

— Nu asta este problema. Nimănui nu-i dă prin cap cu seriozitate să-l acuze, din moment ce se afla la Nürnberg. Problema este că vrea să renunțe la politică și că e în pragul sinuciderii.

— Asta este o tragedie. Niciodată nu am fost mai aproape de a ne atinge scopul. Dacă va reintra repede în campanie, va fi ales.

În timp ce conducătorii naziști se alarmau, Hitler privea țintă orizontul monoton al apelor. Lacul ajunsese de acum piatra de mormânt a lui Geli. Se uita la marmura cenușie, nicidecum lichidă, către care își trimitea toate gândurile. Îi vorbea despre dragoste. Uitase că, fără îndoială, el era cauza sinuciderii fetei. Nu simțea nici o vină. Fără a fi sesizat legătura dintre propunerea lui de căsătorie și moartea ei, își explica gestul așa cum își explica tot ce făcea Geli, adică fără explicație. Ce, explici ce face o pasăre? Cântecul acesteia? Grația? Schimbările ei bruște de stare? Geli nu fusese niciodată altceva decât o mică ființă fermecătoare, debordând de viață, care aducea în jurul ei lumină și veselie. Lui Hitler nu-i dădea prin cap că ar fi putut fi deținătoarea unei psihologii complexe, a unei vieți interioare. N-o plângea atât pe Geli, cât ceea ce pierduse prin sinuciderea ei.

Când poliția îl interogase în legătură cu motivele eventuale ale suicidului, Hitler nu făcuse decât să evoce o amintire de demult, respectiv vorbele unui clarvăzător care, în timpul unei ședințe de spiritism, anunțase că Geli nu avea s-o sfârșească nici de bătrânețe, nici de moarte naturală. De altfel, îl irita că se vorbea atât de mult despre sinucidere, că se căutau motive, lucruri care, i se părea, mascau esențialul: Geli murise, iată totul, deci nu mai trăia alături de el în apartament. Îi lipsea. Restul...

Îi povestea lacului tristețea care-l copleșea și, în același timp, simțea o ușurare. Pentru el, capitolul femei se încheiase. După Mimi, după Geli, nu va mai iubi. Nu fiindcă ar fi dorit să evite noi sinucideri – ah, mania asta de a psihologiza totul, de a ține să pui raționamente pe seama femeilor! –, nu, nu va mai iubi fiindcă mai descifrase un semn al destinului. De fiecare dată, providența îi îndepărta iubirile. Îl voia cast. Grijulie, prevăzătoare, făcea gol în jurul lui, îl aducea pe drumul drept, îl forța să-l parcurgă, îi semnala unicul lui orizont: Germania.

A oftat. În fond, înțelesese tare greu. Doar totul îi fusese dezvăluit la optsprezece ani, când se dusese să vadă *Rienzi*. Destinul îi șoptise la ureche întreaga poveste a vieții lui, dar nu îndrăznise să priceapă. Acum știa pe de rost cuvintele. „Ba da, iubesc. Cu pasiune-nflăcărată îmi iubesc logodnica, încă din prima zi în care am început să gândesc, de când splendoarea ruinelor mi-a făcut cunoscută trecuta noastră măreție. Iubirea aceasta mă face să sufăr atunci când logodnica mea e bătută, maltratată, umilită, mutilată, dezonorată, scuipată și batjocorită. Numai ei îmi dedic întreaga viață, numai ei i-am dăruit tinerețea și puterile mele. Vreau s-o văd încoronată regină a lumii. Știi prea bine, logodnica mea Roma e!" Era de-ajuns să se pună Germania în locul Romei și iată drumul lui Hitler.

Știa că aparatul nazist era îngrijorat de tăcerea lui. Știa că putea câștiga alegerile prezidențiale. Știa că avea s-o facă. Deocamdată însă, își aduna forțele înainte de a țâșni și a-i face pe ceilalți să simtă în ce măsură aveau nevoie de el în bătălie. Ar fi pretins că nu-și va reveni nervos până când nervii lor nu aveau să ajungă pe punctul de a ceda.

*

— Și cum i-ai zice tabloului ăstuia? l-a întrebat Neumann, a cărui privire pasionată nu se mai dezlipea de pânză.

— *Dictatorul virgin.*

Adolf a luat o pensulă fină de mătase și s-a apropiat de șevalet.

— Uite, scriu titlul în cadru. *Dictatorul virgin* de *Adolf H.*

Odată trasate literele cu scrisul lui rotund, copilăresc aproape, s-a tras mai departe pentru a analiza ansamblul.

Reușise o compoziție surprinzătoare.

Un bărbat gol, cu tenul ca de ceară, emasculat, neted între picioare și lipsit de orice pilozitate, călca pe o mulțime de oameni nu mai mari decât niște șoareci. Victimele scuturau niște mici drapele negre, împroșcate cu sângele lor. Poporul strivit era alcătuit din persoane diferite prin culoare, înălțime, rasă, frumusețe. Doi chiar semănau cu uriașul și pe amândoi îi stâlcea între

degetele de la picioare. În colțul drept al cerului, niște serafimi cântau, dar se putea vedea, după pumnul enorm care urca amenințător spre ei, că la rândul lor aveau să fie pulverizați.

— Parc-ar fi un sugar, a obiectat Neumann.

— Corect. Nimic nu este mai egoist decât un sugar. Întinde mâna, smulge, zdrobește și duce totul la gură. În prima ei zi, ființa omenească este un monstru lipsit de conștiință, căci nu conștientizează existența ființei de lângă el. Toți am început prin a fi niște tirani. Însă viața, contrazicându-ne, ne domesticește.

— Nu cumva e Mussolini?

— În nici un caz. Desigur, Mussolini este un dictator, dar nu cel mai rău pe care-l poate răbda pământul. Întrucât încă e în contact cu realitatea, are nevastă, amante, copii, e un mascul latin.

— Vrei să zici că s-ar putea să existe un altul mai rău decât Mussolini?

— Sau decât Stalin? Da, Neumann, e posibil. Teoretic, e o ipoteză de luat în considerare.

Neumann s-a prefăcut că nu aude insulta adresată lui Stalin. Știa că prietenul lui era un anticomunist dur, or, cum abia se întorsese dintr-o a treia călătorie la Moscova, de unde venise mai degrabă perplex, nu dorea să intre într-o polemică nefastă pentru clipa în care se regăseau.

— Cu Ora-unsprezece-treizeci te-ai văzut? l-a întrebat Adolf.

— Da, am stat un pic la taclale. Mi s-a părut cam... afectată.

— Nu-i așa? a replicat mândru Adolf.

De câteva luni încoace, de când trăia în văzul tuturor legătura cu Sarah Rubinstein, nici nu știa ce-l satisfăcea mai mult, orele petrecute în compania iubitei sau gelozia Orei-unsprezece-treizeci. Nu îndrăznise să critice pe față legătura lui, dar, din când în când, Adolf surprindea ochii ei înroșiți, crispări ale maxilarelor, gesturi reprimate care dovedeau că fierbea în ea. Cât despre clipele petrecute cu Sarah, înalta și supla blondă cu părul în trei nuanțe, acestea îi redau gustul pentru propriul

trup, pentru cel al femeii, pentru jocul pasionant, imprevizibil, nou de fiecare dată, care consta în a dărui și a primi plăcere.

— Știi, Ora-unsprezece-treizeci e o fată bine! a remarcat Neumann cu tristețe. Nu merită să...

— Așa mă simt viu, Neumann. E simplu: îmi place să mă simt viu. De când o-nșel pe Unșpe, mi-am amintit că exist.

— Nu e drept. Erai mai viu când v-ați cunoscut.

— Adevărul e că succesul mi-a făcut rău. M-am secătuit de tot lucrând. Unșpe a suportat consecințele, dar nu uita că ea a-nfipt prima cuțitul în povestea noastră.

— Cine-ți dovedește că...

— Ascultă, Neumann, poți să ne lași în pace? a zis Ora-unsprezece-treizeci făcându-și o intrare zgomotoasă în atelier. Am auzit totul și nu vreau să-mi iei apărarea. Mă descurc și singură. Și-apoi, oricum, eu nu mă apăr, ci atac.

Fără a mai spune un singur cuvânt, aproape în vârful picioarelor, Neumann a părăsit atelierul.

Ora-unsprezece-treizeci s-a proțăpit în fața lui Adolf, a ridicat bărbia și și-a înfipt ochii într-ai lui.

— Nu mai merge așa. Trebuie să alegi: ori ea, ori eu.

Adolf s-a simțit încălzit de o undă de satisfacție.

— Ce mai e și cu ultimatumul ăsta? Ți-am cerut eu să alegi între dansator și mine?

— Nu. Dar mi-ar fi plăcut.

— A, da? Și pe cine-ai fi ales?

— Pe tine. Fără ezitare.

În pofida agresivității cu care-i răspunsese, îi venea s-o sărute pe amândoi obrajii înroșiți de furie.

— Gata, de-acum te-ai jucat destul, alege: evreica nemțoaică sau eu!

— Păi, tu, Unșpe. Tu, fără ezitare.

Ochii fetei s-au înrourat pe loc. Nu îndrăznea să creadă într-o asemenea bucurie și s-a bâlbâit:

— Adevărat? Pe bune, adevărat?

— Da. Sarah e o femeie bine, foarte bine, dar... Pe scurt, tu, Unșpe.

Fata și-a luat avânt, și-a încolăcit picioarele după mijlocul lui Adolf, a ajuns nas în nas cu el și l-a acoperit de sărutări.

— Vreau să-mi faci un copil, i-a zis.

— Așa? Aici? Pe loc?

— Nu. Imediat după ce-o rupi cu ea.

Adolf s-a strâmbat la gândul scenei pe care urma s-o aibă cu Sarah.

— Bine, rezolv eu, a spus Ora-unsprezece-treizeci.

— Nu. Nu sunt un laș. Trebuie să...

— Bineînțeles, dar parcă de-aici văd scena: „Te părăsesc fiindcă așa mi-a cerut nevastă-mea. Regret, n-aș fi vrut să..." Și țup în pat pentru o ultimă oară, ca să vă despărțiți prieteni. Nu, nu, mulțumesc, e prea puțin pentru mine. Te-am împărțit suficient. Cu riscul de-a trece drept o ticăloasă, o să mă duc chiar eu la ea.

A dispărut o clipă și a revenit îmbrăcată, cu pălăria pe cap și mănușile în mâini. Din geanta neagră de catifea a scos un revolver și l-a îndreptat cu un gest firesc spre Adolf.

— Întinde-te-n pat.

— Poftim?

— Adolf, lasă vorba, că n-am timp. Întinde-te-n pat ca să te pot lega.

— Păi...

— Adolf, nu mă enerva. Am trecut prin niște luni groaznice din cauza ta, sunt la limita nervilor, mai am de făcut un comision la amanta asta a ta, așa că, te rog, nu-mi mai fierbe creierii și ascultă-mă, altfel risc vreo stângăcie cu jucărioara asta cu care nu sunt obișnuită. Întinde-te-odată.

După ce i-a legat zdravăn picioarele și mâinile de barele patului, l-a sărutat pe gură și-a trântit ușa.

Adolf a rămas întins pe spate, fără nici o libertate de mișcare în afara respirației.

Peste două ceasuri, Ora-unsprezece-treizeci s-a întors. S-a așezat lângă pat și i-a zâmbit.

— Sarah a înțeles. Mi-a spus că te iubește, dar că, lucru vizibil, îi este imposibil să te iubească așa ca mine. Și s-a retras din joc. Nu e proastă.

Şi-a scos mantoul şi a adăugat, amuzată:

— Trebuie spus că nici armă nu avea. În sfârşit... doar un cuţit...

S-a dezbrăcat complet şi s-a urcat pe el.

— Ei, facem copilul ăla?

— Mă dezlegi?

— Nu. Niciodată.

În lunile care au urmat, Ora-unsprezece-treizeci şi Adolf au trăit o nouă etapă a iubirii lor. El şi-a asumat dificila sarcină de a-i scrie o misivă sinceră lui Sarah, pentru a-i explica faptul că, dacă Unşpe o dorea... că atât cât va exista Unşpe în viaţa lui... şi că, oricum, pe Unşpe nu avea s-o părăsească niciodată...

În primăvara lui 1929, pe Ora-unsprezece-treizeci au apucat-o greţuri subite. Ameţit de bucurie, Adolf şi-a spus că în sfârşit rămăsese gravidă.

A dus-o la doctorul Toubon, cel mai bun diagnostician din Paris, şi a rămas în sala de aşteptare de un prost-gust pretenţios, pentru a afla fericita confirmare a faptului că urma să devină tată.

Doctorul Toubon a scos capul prin uşă şi l-a rugat să vină în biroul lui. Unşpe nu era acolo, se îmbrăca în camera cealaltă.

— Domnule H., va trebui să fiţi foarte curajos. Soţia dumneavoastră este atinsă de o formă foarte severă de tuberculoză. Nu sunt optimist. De fapt, ca să fiu cinstit, zilele îi sunt numărate.

*

La început, se face dorit.

Îşi dă o întâlnire. Mereu îndepărtată. Mereu nesigură. Întrucât, pentru a dovedi cât de preţios este, trebuie să lanseze zvonul că nenumăratele sale responsabilităţi îl constrâng să-şi anuleze uneori întâlnirile. Fals, dar cine să ştie? Dintr-odată, nu Hitler aşteaptă mulţimile, ci acestea îl aşteaptă pe el. Care speră.

În ziua anunţată, îşi regizează apariţia. Solicită ca locul adunării, indiferent care ar fi acesta, să nu mai arate ca de obicei.

Drapele, bannere, rânduri de scaune, piramide de tribune, megafoane, proiectoare devin aspectul obişnuit. Mulţimea pătrunde într-un cotidian metamorfozat, înfrumuseţat, fermecat. După care, se lasă aşteptat. Îşi organizează cu precizie întârzierea. A calculat exact timpul necesar masei pentru a deveni încordată, nerăbdătoare, fără însă a ajunge batjocoritoare ori furioasă. Ştie să intre grăbit şi să se năpustească la tribună ca apariţia bruscă a unei soluţii.

Se mişcă repede. Gesturile îi sunt precise, nervoase. Ştie că trebuie să surprindă prin energia sa. Mulţimea nu-l cunoaşte decât din efigie, din fotografiile lente şi tăcute, elaborate împreună cu prietenul lui Hoffmann, care-l fac să pară nobil şi gânditor. Acum, în numai câteva secunde, trebuie să-şi arate calităţile contrarii. Numai cu un asemenea preţ fascinezi, numai cu un asemenea preţ eşti un star. O ştie, a studiat vedetele de film. Numai coabitarea extremelor în aceeaşi persoană întreţine foamea mulţimii. Greta Garbo domneşte asupra lumii fiindcă frumuseţea ei nobilă, netedă, demnă de o statuie antică este contrazisă de gesturile stângace, de femeie prea înaltă, care se ruşinează să domine, de paşii de dansatoare neîndemânatică, stând să cadă, de privirile emoţionate, de fiinţă exagerat de sensibilă, de ceafa de pasăre rănită. Hitler lucrează în aceleaşi zone ale contrastului: după ce a impus imaginea unui vizionar calm, cu ochi de azur, cu fizic lipsit de vigoare, pierdut în reverii sublime, va dovedi, în carne şi oase, o energie tăioasă, muşcătoare, virtuoasă, febrilă, lăsând senzaţia că este cucerit de o forţă invincibilă, care-l depăşeşte până şi pe el.

E aici. Face faţă mulţimii. Şi acestea nu sunt decât preliminariile.

Mulţimea este o femeie; femeii îi trebuie mult până termină; Hitler este un amant uriaş fiindcă este şi mai lent decât ea. Încă de la început oferă argumente, idei, dar dă puţin. O lungeşte. Se abţine. Ţine să creeze dorinţa în mulţime. Păstrează pentru mai târziu asaltul. Când se va încălzi, va fi puternic, erect, inepuizabil.

În iubire, așa ceva se cheamă armăsar. În politică, demagog. Secretul reușitei este să te gândești numai la bucuria celuilalt.

Hitler începe să facă mulțimea să freamăte. Îl aplaudă. Vrea să participe și ea. El o ațâță, o lasă să se miște, o oprește, își lipește gura de a ei pentru a o împiedica să țipe. Intră și iese, se retrage, o eliberează de căluș: ea exultă.

Reia asaltul. Ea se miră. Ce? Deja?

O ia de la capăt. Insistă. Ea-l urmează. Țipă. El continuă.

Ea geme. El schimbă ritmul. Ea toarce și se plânge în același timp. El accelerează. Inima stă să-i sară din piept. Ea atinge orgasmul.

El continuă imediat. Nu. Ea nu mai rezistă. E convins. A priceput. Nimeni nu-i mai bun. Ba da. El insistă și, bizar, ea începe iar împreună cu el. De-acum voința îi e învinsă, îi aparține, e stăpânul ei, face ce vrea din ea. Îi e și prezent, și viitor, căci e deja cea mai frumoasă amintire a ei.

Are încă un orgasm, și încă unul și încă unul.

De-acum, ea nu mai distinge culmile orgasmului, nu mai e decât abandon. Doar urlă continuu.

Și în timp ce el n-o lasă nici un moment, ea îi promite tot ce vrea el. Da. Cu tine. Niciodată fără tine. Niciodată.

Iar el se retrage pe neașteptate și dispare.

Ei i se face dintr-odată rău.

Împotriva durerii acționează muzica. Pentru a-și reveni, mulțimea cântă. Și coboară în lumea normală.

Da, promisiunea e făcută. El se va-ntoarce.

Hitler s-a refugiat deja în mașină. După care va sări în avion pentru a ajunge în alt oraș, care de pe-acum îl așteaptă.

Mulțimea atinge orgasmul, dar el încă nu se bucură.

O disprețuiește fiindcă atinge atât de ușor orgasmul, fără ca el s-o fi făcut.

Și, disprețuind-o, se simte superior.

Și, disprețuind-o, păstrează puterea.

În frustrare va găsi forța de a reîncepe peste un ceas.

*

Dimineață lividă pe bulevardul Blois.

De la fereastră, Adolf H. urmărește acel du-te-vino sinistru și tăcut, din curte, al portăreilor. Duceau cu ei toate urmele fericirii sale alături de Ora-unsprezece-treizeci.

„Numai de-aș rezista până..."

Din 1929, criza economică făcuse ravagii pe piața de artă, cumpărătorii dispăruseră, cea mai mare parte fiindcă erau ruinați, cei ce scăpaseră căutau plasamente mai sigure decât pictura modernă, iar marii miliardari inamovibili, care ar fi putut oricând cheltui fără teamă, așteptau totuși ca inflația și prețurile să scadă și mai mult. Adolf nu mai vânduse nimic, nu mai avea cotă, dar, în pofida situației, datoriile trebuia să și le plătească.

„Numai de-aș rezista..."

Nu voia ca Unșpe să afle de prăbușirea lor materială. Întrucât nu mai avea puterea să se dea jos din pat, reușise să-i mențină iluzia bunăstării, așa că ea habar nu avea că, dincolo de ușă, casa era complet golită de mobilier și că nu le mai rămăsese decât o singură servitoare, prea legată de Ora-unsprezece-treizeci pentru a pleca, deși nu mai fusese plătită de trei luni. Până și pânzele neterminate din atelier fuseseră luate în acea dimineață.

— Nu sunt decât niște pânze nefinalizate, ce-o să faceți cu ele? a exclamat Adolf.

— Le vindem la prețul pânzei goale, cineva tot va putea picta peste ele, i-a răspuns maître Plissu, portărelul, cu felul lui onctuos de a se adresa, savurând fiecare cuvânt ca pe o bomboană.

Adolf nici măcar forța de a se indigna nu o mai avea. Să protesteze? La ce bun? *Universul este nedrept, doar știu asta. Și-apoi, există și lucruri mai grave.* În el nu mai era loc pentru tristețe. Nu se gândea decât la trupușorul acela, altădată atât de plin de viață, care se stingea în camera alăturată.

— Putem vorbi?

Adolf a tresărit.

În fundul încăperii goale și înghețate stătea doctorul Toubon.

Doctorul Toubon, maître Plissu, medic, portărel, toate aceste personaje oficiale și interșanjabile, foci mari și grase, îmbrăcate

în negru, cu mustață dovedindu-le seriozitatea, cu vocile blânde și alunecoase, cu timbrul lor opus catastrofelor care se anunțau. Discreție. Politețe. Oroare. De săptămâni întregi, plecările și venirile lor, tot atât de impersonale și de bine reglate ca niște funeralii, îi smulgeau bucată cu bucată lucrul la care ținea cel mai mult, viața lui cu Unșpe, nădejdea unei vieți cu Unșpe...

— Am venit să vă spun că soția dumneavoastră nu mai are decât câteva ore de trăit.

— Nu!

— Domnule H., v-am admirat curajul și profunzimea sentimentelor în timpul acestei încercări. Din respect pentru comportamentul dumneavoastră, vă datorez adevărul. Aproape că nu mai poate respira. Nu va supraviețui zilei de azi.

Adolf și-a lăsat capul să se lipească de fereastră. Iată că auzea fraza de care se temea de luni de zile, fraza împotriva căreia luptase, împotriva căreia își mobilizase întreaga energie și dragoste. Totul era distrus. Totul fusese în zadar. Se sfârșea. La timpul hotărât, la ora hotărâtă, moartea tot sosea.

— Trebuie să credeți, domnule H., că pentru soția dumneavoastră este vorba despre o adevărată eliberare.

Biata micuță Unșpe, atât de curajoasă, atât de veselă, căreia îi slăbiseră puterile fără să se fi plâns, petrecându-și ultimele ceasuri în fața tabloului, unicului tablou pe care portăreii nu îl luaseră, *Portretul unei uriașe*.

Adolf a simțit că durerea avea să-l dărâme și a luat-o la fugă. Pe scări s-a întâlnit cu Neumann, care venea, ca în fiecare zi, să le fie alături.

— Neumann, nu mai are decât câteva ore... Du-te la ea în cameră. Am ceva urgent de făcut.

— Unde te duci?

— Trebuie să plec.

— Adolf! Întoarce-te!

— Am ceva de cumpărat. Pentru ea.

Și a rupt-o la fugă pe trotuarul cenușiu. Vântul înghețat nu reușea să-i oprească lacrimile. Simțea în el ceva prea viu, prea

puternic, ceva inepuizabil şi inutil pe care ar fi vrut să-l dăruiască lui Unşpe.

Ajuns pe strada Desbordes-Valmore, a intrat la numărul 12 şi a urcat mai multe etaje. A sunat de câteva ori, speriat, fără a lăsa soneria să respire.

Lars Ekström, în halat, a deschis în cele din urmă uşa. Când l-a văzut în casa scărilor pe Adolf, s-a tras înapoi speriat, însă acesta l-a prins de braţ rugându-l:

— Haideţi. Unşpe o să moară. Doresc să fiţi şi dumneavoastră la căpătâiul ei.

— Dar...

— Nu, nu sunt supărat pe dumneavoastră. V-a iubit. Ar fi bine, în ultimul ei ceas, să-i aibă lângă ea pe cei doi bărbaţi care au ţinut-o în braţe.

— Dar...

Adolf s-a uitat la minunatele picioare goale şi chinuite ale dansatorului. „Ce prost mai e, şi-a spus văzându-i picioarele goale... dar nu contează. Unşpe l-a iubit." Un tânăr gol, cu un prosop mare în jurul şoldurilor, a apărut în spatele lui Lars Ekström şi a întrebat cu voce adormită:

— Ce e?

— Nimic, i-a răspuns dansatorul, e soţul unei prietene. Întoarce-te şi culcă-te.

Efebul a dispărut.

— Vă înşelaţi, a zis Lars Ekström, nu am fost niciodată amantul soţiei dumneavoastră. M-a rugat să vă fac să credeţi asta pentru...

— Pentru?

— Pentru a vă face gelos.

Adolf s-a lipit de perete. Nu mai avea aer. Nu asta. Nu de două ori. Două minciuni fuseseră în viaţa lui Unşpe. Întâi îl făcuse pe Adolf să creadă că avusese mulţi bărbaţi, ca să nu-i fie frică de virginitatea ei. Apoi îl convinsese că îl înşela pentru a-l trezi din indiferenţă. Atunci... era unicul? Unicul bărbat din viaţa ei? Unşpe...

— Vă e rău? Vreți să beți ceva? Intrați...

Adolf a coborât în goană scările și a luat-o la fugă cât îl țineau puterile. Unșpe... Nu trebuia să mai piardă nici un minut. De acum îi era frică de ea. Unșpe. Atâta dragoste și asta dintotdeauna. Atâta fidelitate... Atâta... Nu, nu avea dreptul să-i răpească asta.

A dat buzna în camera întunecată și s-a prăbușit pe pat, sărutându-i pierdut mâinile minuscule și jilave.

— Unșpe... iubita mea...

— Pe unde-ai umblat, frițule? Mă-ngrijorasem.

— Am... am aflat de la Lars că...

— Las-o așa, ia-ncălzește-mă.

A luat-o în brațe. Nu mai avea greutate, nu mai regăsea nimic din senzațiile pe care le simțise de atâtea ori. Ea, dimpotrivă, se freca de el ca o femeie îndrăgostită, punând dintotdeauna preț pe trupul pe care-l adora.

— Ne-am distrat bine, nu?

— La ce te referi? Ce-ai de vorbești la trecut?

— Ia mai termină. Știu tot.

A tușit și a repetat, fără a lua în seamă întreruperea:

— Ne-am distrat bine, nu?

Devastat de emoție, lui Adolf i-a venit greu să articuleze clar:

— Da. Ne-am distrat bine.

Nu îndrăznea s-o privească, nu îndrăznea s-o strângă prea tare în brațe, îi era frică să n-o zdrobească.

— Frițule, trebuie să ne gândim la viitor. Una ca mine n-o să mai găsești tu.

— Unșpe... taci din gură.

— Tac dacă vreau eu! i-a răspuns cu o iritare pentru care nu mai avea mijloacele fizice și care i-a provocat o tuse de mai multe minute.

În penumbră, Adolf, dăruit cu totul micului trup scuturat de tuse din brațele sale, se temea în fiecare clipă că firul vieții ei s-ar fi putut rupe.

— Nu te mai contrazic, Unşpe. Zi ce voiai să-mi spui.

Respiraţia ei s-a potolit cu greu. Ochii îi ieşiseră din orbite.

— Aşa. Nu vreau să te laşi pe tânjală. Trebuie să pictezi, trebuie să trăieşti.

— Dar cum? Nu fără tine.

— Uită-te în spatele patului.

Adolf nu a înţeles. Unşpe a insistat cu vocea slabă, şuierătoare:

— Lasă-mă şi uită-te în spatele patului.

Neumann a făcut mai mare lumina veiozei. Adolf a ocolit patul înalt, cu draperii grele, şi a descoperit-o acolo, palidă, neliniştită, tulburată pe Sarah Rubinstein, sprijinită de peretele albastru.

— Sarah?

— După mine, e tot ce poţi găsi mai bun, a zis Unşpe. Am chemat-o special. Evident, nu e de acord, dar o s-o farmeci tu. Contez pe tine.

Adolf s-a apropiat de Sarah, pe care nu o mai văzuse de când se despărţiseră. Aceasta şi-a întors privirea către firicelul de lumină care se strecura printre storurile lăsate.

A murmurat cu o voce lipsită de nuanţe:

— Unşpe m-a contactat imediat ce a aflat că e bolnavă. Am venit de mai multe ori, când nu erai acasă. Eu...

Sarah a făcut efortul de a-l privi pe Adolf. Când ochii i-au trecut peste pat, în ei s-a putut citi o sclipire de panică.

Adolf s-a-ntors.

Prea târziu. Unşpe era moartă.

*

Hitler câştigase. Era noul cancelar al Germaniei.

Artistul ratat, fostul cerşetor, soldatul incapabil să ia un grad în plus, agitatorul de braserie, pucistul de operetă, amantul virgin al mulţimilor, austriacul devenit neamţ printr-o şmecherie administrativă ajunsese în fruntea uneia dintre cele mai bogate şi mai cultivate ţări din Europa.

Ţipase atât de tare, încât unii îl auziseră. Şi votaseră cu el.

Ţipase atât de tare, încât unora li se păruse ridicol. Şi se lăsaseră manipulaţi de el.

Cu toate că de o sută de ori, de o mie de ori îşi prezentase demonii: distrugerea evreilor, suprimarea comuniştilor, răzbunarea pe Franţa, extinderea spre est, apoi spre vest... Spusese întotdeauna că războiul era un drept, că războiul va fi necesar. Niciodată nu mai jucase cineva un joc atât de agresiv şi de clar. Niciodată nu mai făcuse cineva din ură unic resort politic. Fusese considerat convingător. Fusese considerat grotesc. Dar aproape nimeni nu l-a considerat periculos. Cum se poate dovedi cineva atât de surd? Hitler nu era un mincinos. Îşi dezvăluia cinstit adevărurile obscene. Ba acest lucru chiar îl proteja. Fiindcă oamenii sunt obişnuiţi să-i judece pe ceilalţi după faptele, nu după vorbele lor. Ştiau că între intenţie şi realizare lipseşte o verigă: puterea de a acţiona. Or, tocmai îi dăduseră lui Hitler puterea. Se gândeau, poate, că exerciţiul guvernării îi va mai modera extremismul, cum se-ntâmplă de obicei? Că Hitler se va potoli, învăţând legea dură a realităţii?

Ignorau faptul că nu desemnaseră un om politic, ci un artist. Adică exact contrariul. Un artist nu se pliază după realitate, ci o inventează. Şi asta pentru că artistul detestă realitatea pe care o creează de supărare. În mod obişnuit, artiştii nu acced la putere, realizându-se dinainte, împăcând realul cu imaginarul în operele lor. Hitler a ajuns la putere fiindcă era un artist ratat. Repetase timp de zece ani: „Vom pune mâna pe putere în mod legal. După aceea..."

După aceea, puterea era el.

În acelaşi timp, un bărbat îşi pierduse somnul. Crezuse că-şi făcea meseria, dar declanşase o catastrofă. Cum ar fi putut prevedea?

Doctorul Forster urmărise neliniştit emergenţa politică a curierului Hitler, pacientul lui de la Pasewalk, din 1918, pe care îl tratase pentru orbire isterică declarându-i şi convingându-l că Dumnezeu îi stabilise misiunea de a salva Germania. Considerase că îl tratase sub hipnoză când, de fapt, îi inoculase o maladie. Acum, când omul acela ajunsese în fruntea ţării,

doctorul Forster conchisese că era de datoria lui să vorbească, fie și violând secretul medical. La unul dintre cursurile lui de la universitatea din Greifswald, a anunțat că Hitler suferea de nevroză tratată prin sugestie și hipnoză și că urma să facă public dosarul psihiatric al acestuia.

Gestapoul a acționat fără să mai aștepte. Doctorul Forster a fost imediat suspendat pentru instabilitate mintală. Punându-i-se cămașa de forță a tăcerii.

A fugit în Elveția, urmărit de serviciile secrete. Nu a mai avut timp decât să depună într-un seif din Basel fișele psihiatrice transcrise codat, să anunțe câțiva prieteni fără a le preciza banca, înainte de a fi descoperit mort în camera lui de hotel, sinucis cu un glonț în cap.

ORA CINCISPREZECE
DOUĂZECI ŞI NOUĂ

Viaţa lui în sfârşit ajunsese o operă.

În înaltul şi vastul decor al Cancelariei, ziua lui Hitler se desfăşura conform unei regii bine reglate, la care participau corurile – o mulţime selecţionată şi trimisă de ministrul Propagandei –, orchestra – funcţionarii Reichului, de la ministru până la ajutor de bucătar –, rolurile secundare – Goebbels, Göring, Hess, Himmler, Speer –, totul fiind organizat în jurul marilor arii ale tenorului, Hitler. Fără note false, fără cacofonii, fără muzică străină. Unicul solist autorizat să improvizeze era Hitler. De care, de altfel, acesta nu se lipsea, lăsându-se apucat de furii tunătoare, care făceau să răsune pereţii palatului, împietrindu-i pe cei din jur, făcându-l să se înspăimânte la gândul unei posibile răzbunări, lăsându-i interzişi pe ambasadorii care nu mai văzuseră niciodată un om de stat dedându-se unor astfel de scene cu atâta dezinvoltură. O singură diferenţă faţă de opera lui Wagner: nu exista rol feminin. Hitler nu accepta să-şi împartă rolul de vedetă. Viaţa lui era o operă pentru bărbaţi. Germania era o operă pentru bărbaţi.

La unsprezece dimineaţa, cameristul bătea la uşă şi lăsa pe prag presa şi mesajele importante.

Hitler se trezea cu greu, abia smulgându-se din neant. Verifica imediat dacă într-adevăr el era, Hitler. În semiobscuritatea verzuie, oglinda nu-i răspundea decât cu o imagine vagă.

— Ah... în fiecare zi e tot mai greu.

Zărea un chip livid, buhăit, hirsut, marcat de cutele cearceafurilor, un corp fleşcăit, gras, lichid. Parc-ar fi fost un heleşteu.

Mocirlă parc-ar fi fost. De altfel, așa și mirosea. Noaptea, natura se răzbuna, îl răpea din el însuși, îl împiedica să fie Hitler, îl aducea la condiția umană. Muncă de măturător. Profita că dormea pentru a-i estompa trăsăturile, pentru a-i umfla pielea, pentru a-i face ochii sângerii, pentru a-i spori arsurile stomacale, pentru a-i putrezi visele incoerente. Era înfiorător să fie supus, fără știrea lui, unei asemenea înfrângeri cotidiene.

Hitler se scula obosit, nu odihnit, mai puțin el însuși decât în seara dinainte, departe de cele mai bune fotografii ale sale, și oribil de asemănător cu defunctul lui tată, pe care-l urâse atât de mult.

Se uita la necunoscutul acela în fiecare dimineață și își zicea:

— Am o oră înaintea mea.

Avea o oră pentru a-l fabrica pe Hitler. Lectura corespondenței începea să-i redea ființa. După care, cea a articolelor care-i erau dedicate îi accentua sentimentul propriei importanțe. Trecea apoi în baie, unde cameristul lăsase apa să umple cada, înainte de a dispărea. Nimeni nu-l vedea gol pe Hitler. Nici măcar el însuși. Se ferea de respectivul spectacol, intrând în cadă cu pleoapele pe jumătate închise. „Nu există om important pentru cameristul lui." Cine să fi spus asta? Talleyrand despre Napoleon? Chateaubriand? Nu conta. Hitler repeta deseori aceste cuvinte rânjind, întrucât el se putea lăuda că rămânea un om important chiar și pentru cameristul lui. Karl nu-l surprindea niciodată într-o poziție degradantă. Bărbierit. Pieptănat. Îmbrăcat. Într-un ceas, eroarea era corectată: mocirla dispăruse, se resculptase pe sine, semăna din nou a Hitler.

Își putea părăsi apartamentul privat pentru a se întâlni cu aghiotanții, a asculta revista presei guvernamentale și a-și verifica întâlnirile cu șeful Cancelariei. În timpul acestora se izola într-o discuție pasionată cu vreunul dintre interlocutori, plimbându-se fără țintă prin seră și făcând astfel să întârzie prânzul. Doar nu se mai văzuse vreodată un om important care să ajungă la masă la timp! După ce depășea programul cu o jumătate de oră, o oră, ba chiar o oră și jumătate, atunci când era în formă, trecea în sfârșit în sufragerie.

Acolo trona cu spatele la fereastră, astfel încât toți ceilalți să fie ușor orbiți de el. Făcea în așa fel încât conversația să țintească mereu problemele mondiale, deoarece subiectele generale erau cele în care putea fi sclipitor, pe când în cele specializate se găsea mereu cineva mai competent. Făcând eforturi, se silea să-și asculte invitații și să le pună întrebări. Deși se simțea superior oricăruia dintre ei, considera că era de datoria lui să anuleze distanța, aplecându-se către muritorii de rând ca un tată spre copiii lui. Din când în când, pentru a le face plăcere, pentru a le arăta că le ierta faptul că erau niște oameni obișnuiți și pentru a-i lăsa să atingă un pic aura geniului, se lansa în câte un monolog sclipitor. Moment în care regreta că-și ținuse gura mai înainte, fiindcă, fie și după un ceas de discurs neîntrerupt, se simțea mai puțin obosit decât după zece minute de dialog, indiferent cu cine l-ar fi purtat. Timpul care trecea atât de repede în propria-i companie i se părea nesfârșit alături de ceilalți. Prefera solilocviile din ce în ce mai frecvente, găsind că era mai generos, mai puțin epuizant și, mai ales, mai puțin plictisitor să-și împrăștie roadele spiritului decât să dea atenție mediocrității celorlalți.

După masă primea câteva minute oficialii în salonul de muzică, apoi se retrăgea în apartamentul lui pentru a se odihni.

Din ce motiv?

Propria superioritate. I se părea copleșitor să aibă întotdeauna dreptate. Lucrul acesta îl izola din ce în ce mai mult. Nu era tocmai un paradox că se simțea mai puțin singur atunci când era într-adevăr singur decât împreună cu alții. Era mai ușor să se lase îmbătat de sentimentul propriului geniu, de încrederea în destinul personal, afundat în fotoliu și privind norii decât în mijlocul subalternilor, pentru care trebuia să transforme această beție în ordine, scrisori, decrete, directive. Era de-ajuns că era, dacă mai trebuia să și facă...

Uneori Eva Braun intra la el în apartament. Avea dreptul. Ba chiar avea și ea o cămăruță. Poporul nu știa nimic, nici oficialii, doar intimii aflaseră de existența ei. Îi considerau pe Hitler

şi pe Eva Braun drept un cuplu. În realitate, ea îl iubea profund, iar el simţea pentru ea un dispreţ puternic.

Eva Braun era o fată foarte veselă, care adora nefericirea. Când blondă, când brunetă, mereu frumoasă, făcuse o pasiune pentru Führer şi, cum acesta îi rezistase, avusese mai multe tentative de sinucidere care-i apropiaseră foarte mult. Fiindcă mai degrabă moartea decât viaţa apropia aceste două fiinţe. Mai întâi revolverul, apoi somniferele, cele două instrumente sacrificiale cu care Eva Braun îşi strigase nefericirea de a nu fi băgată în seamă, îi amintiseră lui Hitler de Mimi şi de Geli, suveniruri fericite, aşa că se lăsase cucerit de Eva Braun. Îi plăcea ideea sinuciderii ca manifestare a iubirii, doar era tema din *Tristan şi Isolda*, confirmându-i că povestea era serioasă. Prin urmare admisese că Eva Braun putea da târcoale prin anturajul lui, să mănânce şi să doarmă acolo, să mai roadă şi ea câte un os în trecere şi să se culce la ea în firidă. În fond, Eva dovedea tandreţea de nezdruncinat a unui câine, mereu fericită să-şi vadă stăpânul, chiar dacă acesta o neglijase, o certase, o bătuse. În cadrul regnului uman, întrupa ascultarea şi afecţiunea.

Numai că Hitler simţea mai multă tandreţe faţă de dulăii lui ciobăneşti germani decât faţă de frumoasa Eva. Întrucât aceasta comisese o crimă imprescriptibilă, care o lega pe vecie de Hitler şi care o costa statutul ambiguu, alcătuit din silă şi atracţie, căci obţinuse ceea ce el le refuzase tuturor celorlalte femei: făcuseră dragoste.

Tânără secretară a lui Hoffmann, fotograful oficial al lui Hitler dintotdeauna, nu avea decât şaptesprezece ani când îl văzuse pe Hitler intrând în biroul de la München. Ceea ce fusese ca o orbire. Să fi fost oare din pricina soarelui, ale cărui raze spumoase, vesele, albe aproape în acea zi, se strecuraseră în faimoşii lui ochi azurii? Să fi fost oare fiindcă nu-l văzuse înainte decât în fotografiile bidimensionale, de format mic, în alb-negru, iar acum viaţa i-l adusese întreg, în relief, în culori, în carne şi oase, ca un zeu coborât din Olimp pentru a risca o aventură printre muritori? Să fi fost oare pentru că o privise lung,

curios, pe nou-venită și apoi, foarte repede, îi trimisese un surâs în același timp galant și sălbatic, care însemna: „Ești tare frumoasă"? Să fi fost oare fiindcă toată lumea se strânsese în jurul lui de parc-ar fi fost un rege? Fapt e că, în clipa aceea, Eva Braun își spusese: „Iată bărbatul vieții mele." În fond, se îndrăgostise de o scenă mai degrabă decât de o ființă. Mai apoi, pulsiunea se păstrase proaspătă și vie prin greutățile constante care-i ieșiseră în cale. Dintr-odată, încăpățânarea de adolescentă luase formele tradiționale ale flirtului, ale consumului de sine, ale sinuciderii, regăsirilor, umilințelor, pe scurt, toate stările care dau dreptul, de obicei, bolnavilor să numească respectiva obstinație invariabil nefericită o mare poveste de dragoste.

Și cum dorința înseamnă o lipsă, Hitler era gata să întrețină flacăra unei dorințe infinite. Eva nu obținea niciodată nimic sau, dacă da, atunci cu picătura. Departe de a o îndestula sau chiar de a o satisface, el îi menținea pofta. Câțiva bani, puțin loc, nici o apariție publică, tandrețe niciodată.

Într-o seară, se culcaseră împreună. Era la puțină vreme după ce Hitler ajunsese cancelar, suprimase libertatea presei și instituise partidul unic. Băuseră șampanie, Hitler se trezise culcat peste ea, cu hainele mototolite, urmaseră câteva convulsii, iar Hitler uitase de sine pătrunzând-o. În noaptea aceea, Eva își închipuise că ar fi câștigat partida. Hitler, de fapt, ajunsese la un dispreț definitiv în privința ei, același dispreț cu cel pentru propriul trup, exact același dispreț. Sexualitatea, ca tot ce ținea de materie, de carne, de fluide, făcea parte din ceea ce i se dăduse și avea să i se ia, deci de ceea ce îi scăpa. Nu-și iubea decât propria voință. Așadar, la patruzeci și patru de ani a avut prima experiență sexuală, iar lucrul acesta i s-a părut că ține de desfrânare. În seara aceea a înțeles de ce dăduse atât de puțină importanță respectivului lucru, s-a felicitat și a conchis că, evident, era mult deasupra unor astfel de întâlniri corp la corp.

Din când în când recidiva. Sau, mai degrabă, verifica. Se întindea peste Eva Braun. O strângea în brațe pe întuneric, fiindcă se temea că, văzând limpede ce făcea, ar fi putut fi totalmente

scârbit. Se temea mai ales de spectacolul sexului lacom al femeii. În timpul spasmului lui, Eva părea în culmea fericirii. Cu-atât mai bine! Urma să rămână așa, pierdută, ceasuri, dacă nu chiar câteva zile. Disproporția dintre satisfacția ei și a lui îi confirma lui Hitler că femeia nu era decât un animal inferior.

Seara ieșea din apartament pentru a cina cu obișnuiții, fiindcă avea oroare de figuri noi. Și începea să le vorbească în voie despre subiectele lui preferate: arta, teatrul, istoria. În sfârșit, alegea un film din lista furnizorului lui, Goebbels, și toată lumea urmărea proiecția în salonul de muzică, inclusiv servitorii și șoferii invitaților. Îi adora pe Mickey Mouse și pe Greta Garbo. Ulterior, se mai discuta până la două dimineața, când Hitler se retrăgea.

Totul era ceremonie, ritual, formalitate. Hitler își retezase orice contact cu ființele omenești. Domnea. Domina. Nu era fericit, era satisfăcut, fiindcă lumea fusese creată pentru a funcționa așa, avându-l pe el drept centru.

Fericit? Ce idee bizară! Dar ce, soarele este fericit?

*

— După patruzeci de ani, un artist nu-și mai face iluzii despre sine însuși. Știe că este un artist mare sau mic.

Chipurile tinere îl fixau pe Adolf H. cu pasiune. Cursurile lui de la Academia Independentă din Berlin făceau întotdeauna săli pline. Era apreciat punctul de vedere deschis, despre artă și vremurile în care trăiau, al acestui profesor. Alături de el puteai învăța la fel de bine tehnicile tradiționale și curentele moderniste, întrucât își expunea cu mărinimie amintirile pariziene. Picasso, Braque, Léger, Soutine, Chagall, Modigliani, Foujita, Van Dongen, Dalí, fusese alături de tot ce era mai important în pictura contemporană și vorbea despre acești artiști atât de simplu, de apropiat, de familiar, încât și doar atât ar fi fost de-ajuns pentru a-i asigura un prestigiu infinit.

— La douăzeci de ani totul e vis suspendat printre nori. La patruzeci, o parte dintre visuri au devenit chiar materia vieții

noastre. Am pictat, am produs, am avut timp să ne înșelăm și să o luăm de la capăt, am avut libertatea de a împinge limitele mai departe. La patruzeci de ani am căpătat tehnica, iar energia a rămas intactă. În sfârșit știm și încă mai putem. Dacă n-am produs însă nici o capodoperă ori măcar punctul de start al unei capodopere, atunci partida a luat sfârșit.

Emoția voala glasul lui Adolf. Nu înțelegea de ce abordase acel subiect, îl împinsese o necesitate, descoperind astfel el însuși ceea ce gândea. Zăcea în el o tristețe dureroasă. Studenții pricepuseră că nu mai participau la un curs, ci la o confesiune. Știau că pictase prin anii douăzeci și, din motive necunoscute, încetase să o mai facă la întoarcerea în Germania. Nici unul dintre ei nu avusese ocazia să-i vadă tablourile, dar mulți dăduseră deseori de numele lui menționat în cataloage sau în articole despre școala de la Paris, în așa fel încât se născuse o adevărată legendă în băncile facultății, care făcea din Adolf H. un geniu fulgurant, zidit în tăcere în urma unei misterioase disperări. În ziua aceea urechile se ciuliseră, căci studenții ghiceau că aveau, poate, să obțină cheia misterului.

— Da, se poate trece peste absența fermității liniilor, timiditatea culorilor, ezitarea în compoziție atâta vreme cât pictorul este în devenire. Desigur, poți vedea monștri, precum Picasso ori Bernstein, al căror talent, încă de la șaptesprezece ani, era peremptoriu. Numai că, în fața unor asemenea evidențe, îți spui că s-au născut genii, cu tot instrumentarul lor genial, pe când altora le trebuie ani și ani pentru a obține mijloacele de exprimare a genialității lor. Se așteaptă, deci se speră. Te-ntrebi ce se va naște din asta. La ce va duce travaliul? La un prematur? La doi prematuri? La trei sarcini false? Nu contează. Trebuie să continui. Trebuie să nești de la sine. Ai întâlnire cu un necunoscut îndepărtat, pictorul care îți e dat să fii. La patruzeci de ani, bebelușul a sosit. Pentru unii e o imensă surpriză, un uriaș. Pentru alții, ceva agreabil, ceva viu. Pentru câțiva e dramatic, copilul s-a născut mort, un mic cadavru care le-a rămas în brațe, dovedind inutili toți anii plini de eforturi.

Adolf avea senzația că i se scurgea sângele, de parcă și-ar fi tăiat venele în cada cu apă fierbinte. Totuși, torpoarea îi aducea o stare de bine neprecizată, voluptuoasă aproape, așa că s-a lăsat să vorbească mai departe.

— Fac parte dintre aceștia. Dintre dezamăgiți. Dintre disperați. Mi-am consacrat prima jumătate a vieții urmărind un vis despre mine însumi care s-a dovedit o iluzie. În pofida muncii, a seriozității, chiar a succesului critic și financiar de la o vreme, am realizat, la patruzeci de ani, că nu eram un mare pictor. Nici măcar un mic maestru. Nimic, de fapt. Doar cineva superficial.

Studenții au simțit nevoia de a protesta, fie din convingere, fie din omenie, dar au sesizat că profesorul era atât de fragil, de gol în mărturisirea sa, încât și-au înghițit cuvintele.

— Și-atunci, fiindcă iubesc cu pasiune pictura, fiindcă o iubesc mai mult decât mă iubește ea pe mine, m-am hotărât să devin profesor. Profesorul vostru. Să transmit. Mi-am găsit deci locul. Și sunt fericit.

Numai că, în clipa în care a pronunțat cuvântul „fericit", i-au dat lacrimile, ceea ce l-a obligat să părăsească grăbit estrada.

*

— Așa nu mai merge!

Încă de când se trezise, Hitler râgâia de furie. Revista presei străine îl călcase înfiorător pe nervi: „nebun, indecis și inofensiv", iată ce reieșea din maldărul de hârtii care-i fusese consacrat. De obicei, se bucura să audă judecăți inepte, deoarece erorile protejau adevărul ca armurile în război, dar, în dimineața aceea, orgoliul lui Hitler fusese rănit. De ce? Dormise prost, suferea de arsuri ascuțite la stomac, care soseau în valuri, ceea ce îl convinsese din nou că era devorat de cancer, ca mama sa. Căpătase convingerea că avea să moară în curând.

Pentru a pune capac stării de proastă dispoziție, Eva Braun ieșise din camera ei mai frumoasă ca niciodată – era de un blond oxigenat în ziua aceea – și se frecase de el, amintindu-i cum petrecuseră cu două nopți înainte.

— Când mă iei de nevastă?

— Când n-o să mai am nici un viitor politic.

— Păi ai deja totul! Toată puterea. Toată Germania e la picioarele tale. Şi eu.

— Puterea nu ajunge. Am o misiune. Crezi că fac parte dintre imbecilii care, odată aşezaţi pe tron, sunt mulţumiţi şi nu mai au altă grijă decât să rămână acolo? Crezi c-am să stau cu braţele-ncrucişate?

Eva Braun a rămas fără glas. Îşi închipuise că încununarea vieţii lui Hitler era dictatura. Indignat, acesta a ieşit trântind uşa.

Şi-a chemat medicul. Onctuosul şi burduhănosul doctor Morell l-a liniştit repetându-i că regimul vegetarian pe care-l urma făcea imposibilă dezvoltarea unui cancer. Odată ce Hitler a priceput că medicul spunea orice pentru a-l calma, răspunzând angoasei lui fără a da cea mai mică atenţie simptomelor şi indiciilor fizice, l-a trimis la plimbare şi le-a cerut secretarelor să-i cheme astrologul.

Cititorul în stele l-a găsit în seră.

— Spune-mi adevărul, am puterea să-l ascult. Ştiu că nu mai am multă vreme de trăit.

— Ei, ei...

— Nu-mi vorbi şi tu ca imbecilii de doctori. Sunt bolnav, iar ei refuză să recunoască. Data trecută mi-ai semnalat ceva important: m-ai anunţat când va fi război. În 1943. Îmi convine.

— Poate că m-am înşelat...

— Taci din gură! Trebuie să-mi spui totul. Tu ai darul profeţiei, eu pe cel al salvării Germaniei, nu putem face altcumva, aşa am fost născuţi, e destinul nostru. Acum spune-mi când o să mor.

— Păi...

— Spune-mi.

— La ora cincisprezece şi douăzeci şi nouă de minute.

Hitler a amuţit un moment. Pălise. S-a uitat îngrijorat în jur.

— Azi?

— Nu. Mult mai târziu. Dar astrele m-au asigurat că va fi vorba despre ora cincisprezece și douăzeci și nouă de minute. Curios, nu?

— Când?

— Mai târziu.

— Când?

Astrologul a tăcut, jenat, cu trupul răsucindu-i-se și ochii căutând o scăpare.

— Când?

Hitler urlase. Magul a început să tremure.

— Trebuie... să mă întorc să-mi revăd hărțile cerului.

— Îți las două ore. După masă, la ceai, vreau să mă anunți care este data când voi muri. Ai înțeles?

— Am înțeles.

Hitler nu a ascultat nimic din ceea ce se discuta în jurul farfuriilor cu mâncare și l-a lăsat pe umflatul de Göring să se joace de-a înlocuitorul, cu un monolog din care nu a perceput nici un singur cuvânt.

La ceai, astrologul s-a întors și s-a retras împreună cu Hitler în grădinile Cancelariei.

— Eeei?

— Sunteți pregătit să ascultați adevărul?

— Da. Zi repede.

— Am reușit să aflu ora și anul. Nu ziua și luna.

— Foarte bine. Hai mai repede.

— Ora cincisprezece și douăzeci și nouă de minute...

— Da, deja am aflat.

— În 1947.

Hitler s-a așezat uluit. Zece ani!... Nu-i mai rămâneau decât zece ani.

— Bineînțeles, m-aș putea înșela, s-a bâlbâit ghicitorul observând starea de prostrație a lui Hitler.

— Nu, nu te-nșeli. De altfel, știam.

1937–1947. Zece ani. Hitler încerca să pipăie mental grosimea a zece ani dintr-o viaţă, dar nu reuşea. Nu era nici o măsură comună, de pildă, între primii săi zece ani din copilărie, care-i păreau nesfârşiţi ca un ocean, şi pârâul îngust al celor zece ani petrecuţi în căutarea puterii.

Zece ani... Încă zece ani...

I-a mulţumit astrologului şi s-a dus la întâlnirea programată cu arhitectul.

Văzându-l pe Speer, tânărul elegant, fermecător, cu gura la fel de bine conturată şi de cărnoasă ca a unei femei, cu sprâncene dese şi ironice, Hitler a fost cuprins de emoţie.

„Parc-aş fi eu, şi-a zis, eu, dar mai tânăr."

Îl cunoştea pe Speer de ani de zile, dar abia acum era frapat de asemănare.

„Da, eu sunt! Portretul meu! Ar putea fi băiatul meu", şi-a repetat încântat, uitând cu uşurinţă că Speer era un bărbat frumos, pe când Hitler avea o figură banală. Preţuise întotdeauna momentele petrecute în compania arhitectului său, discuţiile pasionate în jurul machetelor şi planurilor. Speer era un artist, cum era şi el. *Ar putea deveni succesorul meu. Mai degrabă el decât Göring, grămada aia mizerabilă de seu opioman.* Gândul la succesiune l-a înveselit, văzând în asta ocazia de a mai provoca invidii. *Mai târziu. Mai am zece ani.*

Speer îi adusese machetele noului Berlin, Berlinul celui de-al Treilea Reich, ansamblu monumental care va sta mărturie peste veacuri despre puterea politică a lui Hitler, cu bulevarde uriaşe, pieţe împărţite în patru, clădiri ministeriale. Au contemplat piramidele naţional-socialismului. Încununarea o constituia Domul, parlamentul pe care Hitler, alergic la parlamentarism, îl concepea mai degrabă ca pe o sală uriaşă în care să-şi ţină discursurile decât ca pe un loc în care să se discute, ale cărui schiţe le trasase încă din 1925. Albert Speer dezvoltase crochiurile notând: „După ideile Führerului", lucru care l-a îmbătat pur şi simplu pe Hitler, care, în context, şi-a permis chiar să facă pe modestul.

— Nu, nu, trebuie să semnezi Albert Speer, doar tu ești arhitectul, contribuția ta este cu mult mai valoroasă decât schița mea din 1925, o mâzgăleală făcută în închisoare, de unde evadam cu gândul.

Speer a roșit tot. Hitler la fel. Totul mergea perfect.

Domul va fi cea mai mare sală de întruniri concepută vreodată. Formele clădirilor vor rămâne simple, dar cifrele vor alcătui un poem îmbătător: o cupolă de două sute cincizeci de metri diametru care se va ridica spre nori, la înălțimea de două sute douăzeci de metri, sala putând primi o sută optzeci de mii de auditori în picioare, când va vorbi Hitler, de șaptesprezece ori mai mult decât Catedrala Sfântul Petru, din Roma; o sută de stâlpi rectangulari, din marmură, de douăzeci și patru de metri înălțime; o nișă de cincizeci de metri înălțime și largă de douăzeci și opt; un vultur imperial aurit, de paisprezece metri, ținând în gheare svastica încoronată cu frunze de stejar; bolta Domului va fi așezată pe un bloc cubic de granit de culoare deschisă, de trei sute cincisprezece metri lungime și șaptezeci și patru înălțime, volumul exterior al edificiului atingând douăzeci și unu de milioane de metri cubi; din exterior, Domul va părea un munte verde de două sute treizeci de metri înălțime, întrucât va fi acoperit cu plăci de aramă patinată; în vârf, pe un vultur care ține svastica, va fi așezat un far îmbrăcat în sticlă, de patruzeci de metri înălțime, încununând astfel acea splendoare.

Hitler era extrem de impresionat. Himera lui devenea realitate. De mai multe ori revizuise cifrele în creștere; de mai multe ori îl trimisese la plimbare pe consilierul ministerial Knipfer, specialist în apărare antiaeriană, care se plângea că un edificiu până-n nori, ridicat în capitală, ar constitui un punct de reper ideal pentru escadrilele de bombardiere dușmane; de mai multe ori respinsese cu o ridicare din umeri bănuielile de megalomanie. Domul va sta mărturie a măreției Germaniei, nu a lui Hitler. El, firesc și modest, după cum o repeta necontenit propaganda lui Goebbels, se va mulțumi cu o căsuță cât de simplă.

— Vezi, dragă Speer, mă bucur de suficientă putere și considerație pentru a mă putea lipsi de un astfel de lux. Numai că succesorii mei vor avea nevoie de acest instrument. Pentru mulți dintre ei va fi unica posibilitate de a se menține la putere. O fire slabă va trage foloase dintr-o asemenea punere în scenă. Când locul poartă amprenta trecutului istoric, de o reală măreție, ridică fie și un continuator lipsit de anvergură. Iată motivul pentru care trebuie să construim toate acestea încă din timpul vieții mele: faptul că am locuit aici va adăuga aur și fast zidurilor. Chiar și dacă am făcut-o doar pentru câțiva ani, tot va fi îndeajuns.

— Unicul scop al existenței mele este să însoțesc cât de puțin geniul dumneavoastră.

— Bine. Acum, că planurile sunt gata, la cât estimezi lucrarea?

— La cinci miliarde de mărci.

— Nu, la date mă refeream.

— O prognoză optimistă ar fi să încheiem în 1951.

Chipul lui Hitler s-a întunecat, luând aspectul rece și verde al unei pietre de mormânt.

— 1951?

— Cel mai devreme.

— Crezi c-am înnebunit, Speer?

— Poftiți?

— Te-ntreb dacă ți se pare că am înnebunit?

— Nu știu ce am putut spune ca să vă ducă gândul la...

— Vezi, Speer, mulți oameni din lumea-ntreagă mă consideră nebun. Or, personal nu cunosc pe nimeni tot atât de coerent și de credincios propriilor idei ca mine. Nu doar că am avut țeluri precise, pe care le-am enunțat încă de la intrarea mea în politică, dar nu acționez decât în funcție de aceste țeluri. Sunt considerat o brută care face crize, se vorbește despre accese de violență, deși eu sunt ordonat și metodic: incendierea Reichstagului, instaurarea partidului unic, Noaptea cuțitelor lungi, arderea cărților, prigoana evreilor, toate le-am anunțat, niciodată nu am vorbit despre altceva. Eu violent? Nu am decât forța rectitudinii. Eu brutal? Nu fac decât să

gândesc logic. Eu sălbatic? Am suprimat acordurile de la Versailles şi de la Locarno fără ca adversarii mei să reacţioneze. Eu mediocru intelectual? Englezii, francezii, americanii, austriecii, ruşii nu reuşesc nici măcar să bănuiască gradul meu de inteligenţă. Imaginează-ţi o persoană care vede izolată într-o lume de orbi: celor din urmă nu le dă prin cap că văzătorul îi poate vedea, îl subestimează, nu-i bănuiesc nici forţa, nici puterea de a le face vreun rău. Iată ce sunt eu, Führerul Germaniei, printre oamenii politici din lumea-ntreagă: unicul văzător la curtea orbilor. Nebun! Fanfaron! Inofensiv! Gură mare! Incoerent! Ce păcat! Cum şi-au putut imagina că Germania, marea Germanie care i-a dat pe Bismarck şi pe Frederic cel Mare, nu avea să-l dăruiască într-o zi pe Adolf Hitler?! Ei, dar nu mai rezist, chestia asta nu mai poate merge aşa.

— La ce vă referiţi?

— La asta. La somnul ăsta. La sforăiala asta. La Eva Braun, care vrea să se mărite cu mine. La proiectele arhitecturale. Doar n-am ieşit la pensie.

— Nu înţeleg. V-au dezamăgit planurile mele?

Dintr-odată, Hitler a părut că abia atunci descoperea că Albert Speer se afla în faţa lui. L-a privit lung, speriat, de parcă ar fi dat buzna în încăpere.

— Sunt foarte mulţumit de munca ta, dragă Speer. Vom construi marele Berlin al celui de-al Treilea Reich. Grăbeşte însă lucrările, e tot ce te rog, grăbeşte la maximum lucrările.

— Sunt omul cel mai fericit din lume, Führerul meu! Am paisprezece ani de muncă îndârjită în faţă, dar sunt omul cel mai fericit de pe pământ.

— Mai redu perioada. Ar fi bine 1947.

— Voi încerca. 1947? Poate că voi reuşi dacă nu vom avea război.

— Război? De ce-ai vrea să avem război? Germanii mă adoră fiindcă le-am adus pace şi prosperitate. De acum nu mă mai gândesc decât să continui să construiesc şi să-mi pregătesc succesiunea. De ce-ai vrea să comit nebunia de a declanşa un război?

Tocmai se hotărâse să sporească fără întârziere spaţiul vital al Germaniei cu Austria, Cehoslovacia şi Polonia.

Apoi, va mai vedea... Poate cu Franţa? Rusia?

*

Adolf H. nu lăsa nimănui sarcina de a-i duce pe cei doi copii ai săi la joacă, în parc. Nici una dintre fetele care stăteau la ei şi îi ajutau la treburile casei nu reuşise să-i smulgă atribuţia pe care o considera cea mai nobilă cu putinţă. Fiindcă nu se mulţumea doar să-i conducă până acolo şi să-i supravegheze, se juca împreună cu ei până la epuizare, alerga, săpa gropi, sărea, se pitea, extenua balansoarele scârţâitoare până când acestea îşi dădeau duhul, fără frică de zgârieturi, de pulovere rupte, de pantaloni înnegriţi în fund prin ţărână, de genunchi pătaţi de iarba strivită, de nisipul strecurat în pantofi şi în buzunare, de care avea să dea şi prin cutele cearceafurilor.

— Tati, ne jucăm alergata pe cocoţate.

Şi Adolf îi lăsa pe gemenii Rembrandt şi Sophie să o ia la fugă.

Se înţelegea bine cu copiii şi învăţa văzându-i crescând. *Voi fi oare la înălţimea necesară? Deocamdată sunt un tată bun fiindcă sunt mici. Mă vor iubi însă la fel de mult şi mai târziu? Mă vor respecta? Ce fel de adulţi vor fi? Ştiu că eu îi voi iubi întotdeauna, dar ei pe mine? Personal, îmi detestam tatăl.*

Faptul de a-şi adora copiii era cu atât mai puternic cu cât era ceva disperat în acest sentiment. Acceptase să aibă copii în clipa în care renunţase la pictură. *Alegerea realităţii.* Astfel îşi justifica deseori, doar pentru el, respectiva răspântie decisivă din viaţa lui. După moartea Orei-unsprezece-treizeci, petrecuse mai multe luni incapabil de a simţi, de a se emoţiona, de a reflecta, de a acţiona. Mutându-se într-o mansardă pe care o descoperise la Neumann, rămânea ore îndelungate aşezat în faţa ferestrei, impasibil, vegetal, fără altă uimire în afara celei de a vedea răsărind soarele în fiecare dimineaţă. Cei din jur şi-au închipuit, la început, că nu se oprise decât provizoriu din pictat.

Îi fusese iertată lipsa temporară de activitate, fiind pusă pe seama durerii, a mahmurelii pieței de când cu criza economică, a indiferenței principalului său galerist, care prefera să se ocupe de artiști mai în formă sau cu o cotă mai bună. I se găseau tot soiul de motivații în lipsa celei potrivite. El, în schimb, deși reflecta foarte puțin contemplând cum ziua se creiona ușor, și apoi se estompa, știa că se rupsese ceva în el, ceva ce nu avea să se mai repare vreodată. Ce anume? Iluzia lirică? Nevoia de a se exprima? Voința de a reuși? Nu. Pur și simplu dorința.

Dorința de a picta o mai avea și acum, la Berlin, și i se deda la cursuri. Nu mai avea însă dorința de a fi pictor. Nu mai ținea să fie mai mare decât sine însuși, să-și împingă cât mai departe limitele, să se bată cu materia rebelă pe pânză și cu mărginirea spiritului în minte. Prefera fericirea. Chiar dacă, în gustul fericirii, era amestecată și amărăciune.

— Ce faci, tati, visezi?

Fetița îl trăgea de mână.

— Plici! Te-am atins. E rândul tău.

A râs recunoscând că a pierdut.

— Acum mergem la nisip?

— Da.

Rembrandt și Sophie săreau în sus de bucurie. Acolo, tatăl lor provoca admirația tuturor, desenând figuri uluitoare în nisip. Urma să-i uimească iarăși, și în același timp să-i umple de mândrie în fața prietenilor lor.

Adolf improviza o lebădă, apoi un dragon, un nor roz de flamingi. De fiecare dată aplaudau și copiii, și părinții.

Și-abia atunci începea adevăratul spectacol: o luptă a himerelor, a gorgonelor contra centaurilor. Cei de față stăteau cu sufletul la gură.

S-a apropiat de ei o femeie înaltă, suplă, în al cărei păr împletit se amestecau trei nuanțe de blond.

S-a uitat la fresca ce începea să se schițeze și a murmurat cu tristețe în clipa în care Adolf a trecut pe dinaintea ei:

— M-aș bucura să nu desenezi doar pe nisip.

*

La ieșirea de la întâlnirea cu șefii armatei, pe 9 noiembrie 1937, Hitler știa ce-i mai rămăsese de făcut. Curățenie! Se dedase unui mic discurs de două ceasuri, care schița revendicările teritoriale legitime ale Germaniei în scopul de a-și mări spațiul vital, fără de care economia, agricultura și pacea socială ar fi avut de suferit. Desenase mai multe planuri, referindu-se la Austria, Cehoslovacia și Polonia. Se prefăcuse special că era cam în ceață, căci dorea să-și testeze interlocutorii, confuzia permițându-i să repereze ce credeau ei că înțeleg atunci când nu înțelegeau nimic, să scoată vânatul din bârlog, să le tragă afară din vizuină cele mai secrete obsesii. Vânătoarea fusese decisivă: trebuia să scape de generalul Blomberg și de generalul Fritsch.

Ofițerii aceștia tradiționaliști, care ajunseseră la cel mai înalt grad după o carieră lungă și valoroasă, dar care nu aveau nimic de-a face cu nazismul, îndrăzniseră să se arate sceptici și să ridice obiecții. Considerau prematură utilizarea forței și se temeau de o ripostă a Marii Britanii, care ar fi târât Germania în război. Pe scurt, refuzau politica lui Hitler.

Acesta se arătase foarte deschis, foarte conciliant și se prefăcuse că acceptă discuția și criticile. Zâmbise. Îi lăsase să intre singuri în capcană. Ba chiar își oferise luxul de a se dovedi călduros la încheierea ședinței, implorându-l pe generalul Fritsch să nu-și anuleze planurile de vacanță.

Trebuia să acționeze discret. Nu-i putea elimina cum îl suprimase pe generalul Röhm, sodomitul acela ambițios, în Noaptea cuțitelor lungi din 1934. Acum toată lumea era cu ochii pe el și violența manifestă împotriva generalilor recalcitranți ar fi dat de înțeles imediat dușmanilor că era nevoie să-și accelereze reînarmarea. *Niciodată să nu faci de două ori același lucru, niciodată de două ori.* Jubila. Pregătirea unei lovituri diabolice îi refăcea tonusul. Era precum un val de tinerețe.

Treaba nu i-a luat decât două săptămâni.

Generalul Blomberg, văduv, tată a cinci copii adulți, a întâlnit într-un parc o femeie drăguță, Margarethe Gruhn, cu

treizeci și cinci de ani mai tânără decât el, și a fost cuprins de o imensă pasiune senzuală. Îndrăgostit nebunește, mulțumind cerului că i-a dăruit o aventură atât de frumoasă la o vârstă înaintată, și-a pus în gând să se însoare și i-a cerut permisiunea lui Hitler, comandantul suprem al forțelor armate. Führerul a primit cererea cu entuziasm și i-a propus chiar să-i fie martor la ceremonie, cu condiția ca aceasta să se desfășoare discret. Ba chiar a mers până la a-l recomanda pe Göring ca al doilea martor. Blomberg, pe care ierarhia îl ironiza fiindcă își dorea să ia de nevastă o tinerică, pe deasupra și doar simplă dactilografă, a plâns de recunoștință, impresionat că cei mai importanți doi conducători ai Reichului se dovedeau mai presus de convențiile sociale. Căsătoria a avut loc pe 12 ianuarie 1938, la Ministerul de Război, în cea mai strictă intimitate.

Zece zile mai târziu, Hitler avea în mână un dosar exploziv: cel al Margarethei Gruhn, acum doamna general Blomberg, în care se găseau de-a valma fotografii pornografice pe care aceasta le făcuse cu câțiva ani mai înainte pentru un evreu de origine cehă și fișa ei de prostituată berlineză.

Pe Hitler îl delecta rolul pe care era obligat să-l joace. Și s-a dovedit grandios. Pretindea că nu închisese un ochi toată noaptea, măsurând dormitorul în lung și-n lat, cu mâinile la spate și oftând: „Dacă un general german se căsătorește cu o curvă, atunci orice e posibil!", lansând printre servitori zvonul că făcuse șapte băi pentru a se simți spălat de mocirla de a fi sărutat mâna generălesei Blomberg. Juca perfect disperarea și dezonoarea: „Am fost martor la nunta unei curve." Apoi tristețea și durerea pentru prietenul lui Blomberg: „Sigur se va sinucide când va afla cine e nevastă-sa, cum l-a înșelat, în ce poziție pune cel mai înalt comandament al Reichului, se va sinucide cu un glonț de revolver, e unica soluție. Ce tristă-n-curcătură!" După ce a făcut suficient pentru ca modul de lucru să fie clar fiecăruia, l-a trimis urgent pe Göring la Blomberg, spunându-și că sinuciderea putea avea loc chiar în seara aceea.

Spre marea lui surpriză, a doua zi l-a văzut pe Blomberg apărând bine sănătos. Și a fost nevoit să-l primească în audiență.

— Știam cu cine m-am căsătorit, dar iubirea îmi era mult prea puternică. Și așa e și acum. Nu mă pot despărți de această femeie. Sunt nebun după ea. Îmi dau demisia. Plec în Italia.

Hitler s-a dovedit admirabil și în rolul bărbatului care înțelege nebuniile iubirii. L-a asigurat pe general că demisia nu-i era decât provizorie. Imediat ce cazul avea să fie uitat, își va relua postul. Ca dovadă de prietenie, i-a oferit chiar cincizeci de mii de mărci și pensia de general integrală. Blomberg a părăsit Cancelaria fără a bănui o clipă că fusese manipulat.

Cazul Fritsch, șeful armatei terestre, a fost la fel de bine rezolvat. Himmler a prezentat un dosar în care se insinua că un tânăr prostituat berlinez, Otto, obținea informații de la generalul von Fritsch, bazându-se pe unele aventuri homosexuale din 1933. Încă o dată, Hitler a fost cel ce refuza să creadă. Avertizat, Fritsch a vrut să se justifice, obținând o întrevedere în biblioteca lui Hitler. Plecând de la principiul că nu iese fum fără foc, reflectase îndelung și scormonise prin trecutul personal. Prostituatul Otto fără îndoială se referise, umplându-l de noroi, la relațiile lui apropiate pe care le întreținuse în 1933 cu un membru al tineretului hitlerist. Apărarea însă a avut un efect dezastruos. A fost chemat Otto, prostituatul, în bibliotecă, unde a deversat, după cum fusese plătit să o facă, un val de mizerii despre șeful armatei terestre și pretinsul iubit al acestuia de la vremea respectivă. Cine era de crezut, bărbatul respectabil sau mercenarul sexului ieșit pentru o seară din pușcărie? Fritsch a demisionat, iar Hitler s-a văzut obligat să restructureze conducerea armatei. Pentru a evita orice nou scandal, pentru a evita o criză vizibilă, a preluat chiar el conducerea Wermachtului și nu a mai numit nici un succesor la Ministerul de Război.

De acum, armata era emasculată, nimeni nu-l mai putea înfrâna cu sfaturi prudente, așa că Hitler avea mâinile libere.

Și simțea dorința năvalnică de a acționa...

*

Studentul îl aștepta în curte.

— Domnule H., nu sunt de acord cu dumneavoastră.

Adolf H. nu a înțeles imediat despre ce era vorba. Era în contemplare. Nu știa ce trebuia să admire mai mult, pe studentul blond, cu tenul aproape ireal, cum se pictau cu patru sute de ani înainte de Raphael, ori cireșul japonez, unicul arbore care se ridica din asfalt, stropind ziua cu miile sale de flori trandafirii.

Studentul, încărcat de ceea ce avea de spus de mai multe zile, nu s-a lăsat covârșit de aparenta impasibilitate a profesorului.

— De ce spuneți că sunteți un pictor mediocru? Chiar sunteți în măsură să judecați? Cine vă dă dreptul?

Adolf a tresărit în fața înflăcărării tânărului.

— Ce te-a apucat, Heinrich?

— Am fost revoltat de... confesiunea dumneavoastră de ieri. Spre deosebire de colegii mei, am avut privilegiul de a vă vedea tablourile.

— Unde? a întrebat agresiv Adolf, de parcă i s-ar fi umblat prin obiectele personale.

— La Paris, la contele de Beaumont. Deține trei lucrări. Am fost impresionat de pânzele acelea – nu pentru că sunt ale dumneavoastră –, m-au pus pe gânduri, mai ales *Dictatorul virgin*.

— A, da?

Nu-și mai amintea că tabloul fusese cumpărat de Beaumont. Cumva, prostește, asta l-a liniștit. Știa că opera aceea era pe mâini bune.

— Domnule H., cred că pur și simplu vă mințiți atunci când afirmați că ați renunțat la pictură pentru că vă considerați un mediocru.

— Nu, nu mă mint și nu mă-nșel. Nici măcar un oarecare maestru al suprarealismului nu sunt.

— Nu dumneavoastră decideți! a strigat Heinrich.

Tânărul s-a făcut roșu de furie. Adolf s-a simțit impresionat. *Și eu eram la fel de intransigent la vârsta lui.*

— O viață nu se naște de una singură, a continuat Heinrich. Nu dumneavoastră o acordați. Nu dumneavoastră vă alegeți harul. V-ați putea crede bun pentru muzică, numai că

pictura e cea care vă preferă și ceilalți vă vor face să aflați care este adevărul despre dumneavoastră. „Nu, nu compui bine. Însă de desenat desenezi foarte bine." Lumea vă recunoaște, vă pune diagnosticul, vă orientează.

— Poate, a căzut pe gânduri Adolf.

— Cu siguranță! Iar ceea ce nu acceptați în viața dumneavoastră de când ați împlinit patruzeci de ani este dreptul celuilalt.

— Nu fii atât de necruțător, Heinrich. Dimpotrivă, abia după patruzeci de ani am făcut loc și celorlalți în viața mea. Am făcut copii pe care îi iubesc. Mă ocup de studenți.

— Și? Nu e ceva de genul „ori... ori..."? Adică: ori pictez, ori trăiesc. Chiar o exclude una pe cealaltă?

— Nu, a răspuns Adolf ezitând, nu asta am zis...

— Ba da. La patruzeci de ani v-ați decis să faceți copii și să nu mai pictați. De fapt, ceea ce doreați a fost să *decideți*. Să fiți stăpânul propriei vieți. Să o dominați. Fie și sufocând ceea ce se frământa în dumneavoastră și vă scăpa de sub control. Poate ce aveați mai de preț. Și uite-așa ați suprimat dreptul celuilalt și în dumneavoastră, și în afara dumneavoastră. Și asta numai pentru a deține controlul. Dar controlul a ce?

— Heinrich, cu ce drept îmi vorbești așa?

Adolf țipase, dovadă că lovitura își atinsese ținta.

— Cu dreptul celui care vă admiră. Sau, mai degrabă, nu. Cu dreptul celui care își admiră profesorul, dar admiră încă și mai mult un pictor de treizeci de ani care semna Adolf H.

Adolf s-a simțit ciudat de emoționat. Avea senzația că Ora unsprezece-treizeci s-a întors în fugă la el și i-a sărit de gât.

Heinrich s-a întors pe călcâie, conchizând:

— Mi-e ciudă pe profesorul meu că a ucis pictorul.

*

„Un singur popor, un singur Reich, un singur conducător!"

Hitler trecea micul pod al orașului său natal, cel care, până în ziua respectivă, marcase frontiera dintre Germania și Austria și care, de acum, nu va mai fi decât o cale între două sate

înăuntrul aceleiaşi ţări. Clopotele bisericilor băteau de zor şi mii de oameni plini de bucurie, în delir, se adunaseră pe marginea drumului. Se aruncau către el flori, bomboane, serpentine, fanfara improviza un imn, i se întindeau cei mai frumoşi copii.

Hitler invadase Austria şi era întâmpinat ca un mântuitor. Braunau am Inn, cochetul târguşor dintre Germania şi Austria, unde văzuse lumina zilei şi ajunsese rapid la ideea că acele două ţări nu ar fi trebuit să fie despărţite, îl sărbătorea ca pe o mare personalitate.

— Vreţi să ne oprim? l-a întrebat generalul von Bock, care, aşezat în Mercedes alături de dictator, era impresionat până la lacrimi de fervoarea populară.

— Nu, i-a răspuns sec Hitler, trecerea noastră pe-aici este în mod esenţial simbolică.

Adevărul era că Hitler nu-şi mai amintea nimic de Braunau am Inn. Mai mult decât orice se temea că putea fi pus la un loc cu nişte oameni care i-ar fi fost superiori prin capacitatea de a-şi aminti. Şi-apoi, nu trebuiau confundate lucrurile, el nu era o celebritate locală, ci o glorie mondială: nu cucerea Braunau am Inn, ci invada Austria.

Convoiul şi-a continuat înaintarea triumfală către Linz.

Acolo, Hitler a fost într-adevăr emoţionat. Întotdeauna preferase Linzul Vienei, căci acolo trăise fericit împreună cu mama lui. Când s-a lăsat noaptea şi a fost aclamat în piaţă de o mulţime densă şi îndrăgostită, care urla „*Heil!*" sau „Un singur popor, un singur Reich, un singur conducător!", a simţit lacrimile scurgându-i-se pe obraji şi udându-i gâtul înţepenit.

De la balconul primăriei şi-a lăsat temperamentul mistic să se exprime în voie.

— Astăzi ştiu: providenţa m-a ales pentru a-mi readuce patria în sânul Reichului german. Voi sunteţi, cei dintâi, martorii faptului că mi-am îndeplinit misiunea.

Mulţimea ajunsese într-un asemenea delir de entuziasm, încât Hitler a hotărât că-şi va amâna sosirea la Viena, pentru a mai rămâne o zi la Linz.

Noaptea, la hotelul Weinzinger, nu a reuşit să adoarmă, în pofida faptului că-şi aţintise ochii asupra cursului lent şi hipnotic al Dunării. *Ce uşor a fost. Marea Britanie şi Franţa se dezumflă în faţa mea! Austria am obţinut-o doar prin ameninţări. Fără a trage un foc măcar. Dovada legitimităţii mele. Toţi m-au sfătuit să nu încerc aşa ceva. Şi-am plecat singur. Şi-am avut dreptate. N-o să mai ascult niciodată pe nimeni. Mâine am să mă duc la mormântul părinţilor. Va fi tare frumos. Goebbels mi-a promis fotografi şi camere de luat vederi. Ce minunată imagine, să cucereşti Austria doar cu un buchet de flori. Hotărât lucru, nu sunt cu toţii decât nişte proşti, nişte speriaţi, nişte cretini. N-am să mai ascult pe nimeni. Niciodată.*

A doua zi a părut o reflecţie fadă, întrucât pe Hitler, care-şi imaginase totul în timpul nopţii, realitatea l-a dezamăgit. Nu a simţit nimic când s-a dus la mormântul familiei; s-a recules pentru reporteri, ca un actor de film mut, cuprins de panică la gândul de a nu fi convingător, după care a trebuit să îndure bucuria şi amintirile altora, simţindu-se deposedat de propriile emoţii.

S-a dus la Viena, unde a fost întâmpinat cu entuziasm. Viena, oraşul care-l umilise, îl refuzase, îl aruncase în stradă, îl redusese la condiţia de cerşetor şi de vagabond, Viena, unde îi fusese frig, foame, unde se îndoise de el însuşi, Viena cea bizantină, orientală, jidănită, curtezana fără scrupule şi acoperită de bijuterii, Viena se tăvălea acum ca o pisică îndrăgostită la picioarele lui. Aşezat deasupra celor două sute cincizeci de mii de oameni care gemeau de bucurie în Piaţa Eroilor, vedea murindu-i trecutul, eşecurile, aservindu-şi-i pe cei care-l respinseseră, şi savura, între maxilarele strânse, deliciosul gust al sângelui care-i însoţea extazele resentimentare. La Linz, plăcerea fusese a bucuriei. La Viena, a răzbunării.

Spre seară a asistat la o defilare militară, apoi l-a primit scurt pe cardinalul Innitzer, primatul Austriei, care, însoţit de episcopii şi arhiepiscopii săi, a adus noului regim sprijinul fără rezerve al catolicilor austrieci. Bufonule, a spus Hitler în gând, în faţa bărbatului în satin roşu, n-o să te mai joci tu mult de-a

personajul important. În statul nazist nu mai e loc pentru religia ta. A venit vremea să facem și creștinismul să moară. Peste cinci ani nu se va mai vedea nici măcar un crucifix! A făcut câteva plecăciuni în fața capei stacojii și s-a urcat în avionul care l-a dus la Berlin.

Reinstalat în Cancelarie, a putut constata în zilele următoare că Gestapoul își făcea foarte bine treaba la Viena: recuperase dosarele de la poliție și curățase terenul de socialiști și de comuniști; magazinele și apartamentele evreiești fuseseră devastate și evreii jupuiți de bani, de bijuterii, de blănuri și plasați în detenție preventivă. Operei purificatoare i-a urmat o epidemie de sinucideri. Cei care încă erau feriți prin jocul unei protecții internaționale, ca doctorul Sigmund Freud, își pregăteau plecarea. Astfel se putea lupta mai ușor împotriva dușmanilor din interior. Lui Hitler i se confirma că numai războiul permitea să fii logic și eficient.

Foarte rapid i-a întors deci spatele Austriei și nu s-a mai gândit la ea. De acum se îndrepta către Cehoslovacia.

*

Grădina Desfătărilor se afla nu departe de Ministerul de Război, și prin urmare pe lângă obișnuiții parcului era un du-te-vino de generali, de amirali, de neveste de generali, de neveste de amirali, de amante de generali și de amante de amirali. Această înaltă societate se dădea în vânt după parfumurile lui Sarah Rubinstein, în primul rând fiindcă erau rare, apoi fiindcă erau scumpe și, în sfârșit, fiindcă le făcea ea singură, artizanal, în laboratorul din spatele magazinului, printre cazane și retorte. Magazinul cu lambriuri aurite, de abanos, cu flacoane grele din cristal, ale căror dopuri fațetate alcătuiau un curcubeu perpetuu, ale căror etichete scrise cu eleganță cuprindeau nume care te făceau să visezi – *Apa veselă*, *Apa muzelor*, *Reflex de narcisă*, *Lacrimile lui Echo* –, era mereu plin ochi încă de la înființare, iar toalete minunate și uniforme de tot felul se succedau învârtindu-se prin norii de cardamom, santal și trandafir galbeni ca șofranul, care se strecurau din vaporizatoare.

În parfumerie, Sophie şi Rembrandt chiar aveau senzaţia că se aflau într-o lume a adulţilor. Pe când tatăl lor era un tovarăş de joacă aparţinând, cu tot cu desenele lui, copilăriei, mama lor era inserată în realitatea aceea atrăgătoare – cu angajaţii, vânzătoarele, contabilul, comisionarii, cu luptele ei cu florarii din Olanda sau din sudul Franţei pentru a primi la timp cele solicitate, cu grămezile de monede şi de bancnote pe care le aducea acasă în fiecare seară, cu discuţiile tumultuoase cu bancherul ei pe tema cambiilor, creditelor şi dobânzilor. Sarah Rubinstein stătea de vorbă cu miniştri, cu ofiţeri, cu nobili, glumea cu nevestele acestora, afla cu mult înaintea ziarelor ştiri pe care lumea le comenta abia mai apoi.

Lui Adolf H. îi plăcea să pătrundă în universul soţiei. Care, de altfel, îi rămăsese străin. La fel ca ea. O admira pe femeia aceasta modernă, autonomă, o cunoştea prea puţin, dar făcea foarte bine dragoste cu ea. În fond, se simţea mai degrabă amantul decât soţul ei, un amant încă în perioada descoperirilor, a uimirilor, un amant neajuns încă la rutină. Îşi zicea că într-o zi o va înţelege mai bine, că mai avea destulă vreme pentru aşa ceva. Se căsătorise cu Sarah fiindcă aşa îşi dorise ea şi fiindcă Ora-unsprezece-treizeci îl sfătuise astfel, atunci, pe patul morţii. Nu fusese decizia lui. Mai mult consimţise decât dorise. Fără îndoială acesta era motivul pentru care se mira continuu de viaţa, de copiii lor, de cât de bine se înţelegeau. Uneori se simţea un impostor, dar, după dispariţia lui Unşpe, oricum îi venea greu să discearnă marginile realităţii.

— Tati, de ce pari mereu uimit când te uiţi la mine?

Sophie pusese întrebarea cu atâta seriozitate, încât era imposibil să ocolească răspunsul.

— Nu... Nu ştiu... fiindcă te schimbi... fiindcă te descopăr în fiecare zi.

— Totuşi, eu m-am obişnuit cu tine.

— Da, dar oamenii mari nu se schimbă. Pe când copiii cresc neîncetat.

I-a acceptat explicaţia fără convingere. *Are dreptate. Cum i-aş putea mărturisi că am numit-o Sophie doar fiindcă acesta era*

adevăratul nume al Orei-unsprezece-treizeci? Oare soția lui știa? Avea îndoieli. Una dintre calitățile încântătoare ale lui Sarah era că niciodată nu-ți puteai da seama ce știa. *Și cum i-aș fi putut mărturisi că, numind-o Sophie, mă așteptam să văd crescând încet-încet o mică Oră-unsprezece-treizeci? Aceeași, dar mai mică.* Or, Sophie nu semăna decât cu ea însăși, lucru extrem de reușit, întrucât, în pofida celor cinci ani ai ei, avea deja ceva profund feminin, un mister care anunța, mai mult decât o simplă schiță, femeia care urma să fie.

— Adolf, sunt foarte îngrijorată.

Îl trăsese deoparte, ducându-l în fundul magazinului.

— De ce, iubito?

— Din cauza situației politice. Știi bine că aici aud totul. Mulțumită clienților mei, care vin de la minister, aflu evenimentele chiar înaintea ziarelor.

— Bun, și?

— Cred că vom avea război.

*

Casa Brună, 30 octombrie 1938, ora două și jumătate dimineața: Acordul de la München era în sfârșit semnat. În absența oricărui reprezentant ceh, Cehoslovacia fusese tranșată pentru a i se da de mâncare lui Hitler. Mussolini, Chamberlain și Daladier – adică Italia, Marea Britanie și Franța – s-au aplecat asupra cadavrului pentru a potoli foamea căpcăunului și a-i oferi cele mai bune bucăți.

Cu toate astea, Hitler era furios. Își dorea toată Cehoslovacia, fie și cu prețul unui război. Or, fusese constrâns să negocieze.

Odată întors la Berlin, primirea triumfală l-a adus într-o stare foarte proastă: euforia germanilor exprima mai ales ușurarea, fiindcă fusese evitată mobilizarea. Hitler reprezenta conducătorul naționalist care le adusese înapoi teritoriul sudet, firește, dar, mai ales, cel care salvase pacea.

— Salvatorul păcii, ce idee grotescă! Guvernez niște lași, niște molâi, niște corcoliți. Plini ochi de mentalități defetiste.

Frica de război... În ultimele luni înţelesese că acest sentiment covârşea toate minţile, atât pe ale duşmanilor, cât şi pe ale colaboratorilor săi. Evitarea conflictului armat! Franţa şi Marea Britanie batjocoriseră alianţa lor cu Cehoslovacia de frica războiului. Mussolini îl implorase pe Hitler să nu intre cu tancurile în Cehoslovacia şi obţinuse întrunirea de la München, fiindcă îi era frică de război. Göring, mâna lui dreaptă, şi toţi generalii Reichului preferaseră rezolvarea pe cale diplomatică, fiindcă le era frică de război. Poporul german, poporul englez, poporul francez şi poporul italian îşi primiseră conducătorii răsuflând uşuraţi, fiindcă le fusese frică de război. Frica de război nu era călcâiul lui Ahile al naţiunilor, ci coloana lor vertebrală!

— Mie nu mi-e frică de război. Eu vreau război! Şi-o să-l fac.

Hitler şi-a trimis valetul să-i pregătească o cadă cu spumă. Va reuşi să se liniştească rămânând singur, îndelung, în apa caldă, plină de clăbuc, maternă, mirosind a violete.

— În primul rând, nu-i permiţi să intre Evei Braun. Să fiu lăsat în pace!

Valetul a plecat, Hitler s-a dezbrăcat şi, fără voia lui, s-a zărit gol în oglindă. Şi-a zâmbit. Ia te uită de cine tremură o lume! Grotesc! Lumea-ntreagă era grotească!

A dispărut în apă, unde a avut senzaţia, sub efectul căldurii, că se lichefia, umflându-se până ajungea la dimensiunile căzii rotunde.

Nu înţelesese niciodată de ce nu beneficia de un trup care să fie asemenea sufletului, un corp puternic, dur, tare, musculos, de fier, la fel ca voinţa lui, un corp de atlet arian cum se puteau vedea peste tot în monumentele Reichului.

Şi-a scos un picior din cadă: nu, hotărât lucru, coapsa nu-i semăna cu sufletul. S-a pipăit prin apă: nici fesele. Şi-a privit apoi braţele flasce, lăptoase, a căror carne se scurgea de-a lungul oaselor, pectoralii care picurau parcă, lâncezi, spre subsuorile lipsite de vigoare, pântecele mai degrabă moale decât

încordat. A ocolit examinarea deprimantă a sexului care se atrofia sub efectul concentrării şi la care Eva Braun nu mai avea acces, fiindcă avea el grijă să-şi păstreze întreaga energie pentru planurile la care lucra. Îşi ura tot mai mult fizicul care nu-i semăna, care era nedemn de el şi care, fără îndoială, urma să-l lase baltă. Multă vreme suferise observând la un colţ de stradă, în vreo revistă, într-o vizită, adevăratul lui corp îmbrăcând cine ştie ce suflet imbecil al altcuiva, frumuseţea peremptorie pe care numai el ar fi meritat-o. O săgeată îi înţepa inima, otrăvindu-l. Necaz. Nedreptate. Invidie. Nu se vindecase decât la Jocurile Olimpice de la Berlin, din 1936, când atleţii americani bătuseră multe recorduri. Şocat la început că o pretinsă mare naţiune, precum cea a Statelor Unite, trimisese negri pentru a o reprezenta, conchisese, observând campionii, în mod obiectiv armonioşi şi musculoşi – deşi negri –, în mod obiectiv puternici şi performanţi – deşi negri –, că, până la urmă, carnea nu indica adevărul despre spirit. De atunci, acoperea cu dispreţul său toate trupurile, şi pe al lui, şi pe ale celorlalţi.

Numai sufletul lui era frumos. Nu cunoscuse nicicând vreun altul atât de ataşant. Palpita de lumină, pur, idealist, dezinteresat, dispreţuind banii şi confortul material, mereu preocupat de o viaţă mai sănătoasă, mai dreaptă, mai mare, mereu obsedat de interesul general. Hitler nu cunoştea pe nimeni atât de puţin preocupat de sine însuşi şi de deschis interesului general ca el. De altfel, interesul general nu se referea la „ceilalţi" – întrucât „ceilalţi" îl oboseau repede –, ci la principiile societăţii şi ale naţiunii. Avea un suflet generos şi politic.

A mai dat drumul la apa fierbinte pentru a-şi menţine extazul.

Lui Chamberlain îi era frică de război şi ţinea să placă poporului său, fiindcă şi de acesta îi era frică. Lui Daladier îi era frică de război şi ţinea să placă poporului său, fiindcă şi de acesta îi era frică. Lui Hitler nu-i era frică de război, nu-i era frică de poporul său şi nici nu dorea să placă vreunei fiinţe.

Ce însemna puterea absolută? Să sperii întreaga lume, iar pe tine să nu te sperie nimic.

Hitler a oftat uşurat.

De acum nu se va mai lăsa oprit din avântul lui cuceritor, întrucât deţinea superioritatea inexpugnabilă de a şti cum funcţionau ceilalţi, fără ca el să funcţioneze ca ei.

Va fi război. Un război fără limite.

Unica rezistenţă venea din partea germanilor. Care îşi doreau pace. Hotărât lucru, germanii nu erau la înălţimea Germaniei. După cum trupul lui Adolf Hitler nu era la înălţimea sufletului lui. *Era cam acelaşi lucru. Va trebui ca Goebbels să tragă mai tare la foalele propagandei.* Sau, dacă va eşua în reformarea mentalităţii poporului, acesta trebuia pus în faţa faptului împlinit şi tras mai departe în pofida voinţei lui. Odată intrat în logica luptei, nu va mai putea da înapoi. Conducătorii au nevoie de asentimentul poporului lor în perioade de pace. În război, războiul comandă.

*

Adolf H. îşi însoţise studenţii la gară. Când i-a văzut în uniformă, împovăraţi de cască, raniţă şi pistol-mitralieră, a înţeles că-i pierdea pentru totdeauna. Chiar dacă mobilizarea ar fi durat doar puţin, chiar dacă Academia Independentă şi-ar fi reluat în curând cursurile şi, peste trei luni, şi-ar fi primit iarăşi tinerii aceştia, în civil, în spatele şevaletelor, nu aveau să mai fie aceiaşi niciodată. Entuziasmul cu care plecau în Polonia era suficient pentru a-i strica. Mai apoi se vor adăuga experienţa luptei, proximitatea morţii în ceasurile nesfârşite şi goale, răvăşite de spaimă, de răni, de doliu. Adolf cunoscuse toate acestea la vremea lui. Războiul făcuse din el pictorul din anii douăzeci-treizeci, pacifist, lacom, amnezic, avid de noutate. Chiar dacă îl urâse, războiul îl marcase pe tot parcursul lui.

Până şi Heinrich, studentul lui preferat, care semăna cu un înger uitat de Raphael pe pământ, îmbrăcase uniforma verzuie, îşi tăiase părul şi se purta cu bucuria de rigoare.

— Jos Tratatul de la Versailles! Jos javra de Beck[1]! Trăiască Germania! Să aducem Germania înapoi la teritoriile uzurpate de polonezi!

La începutul anilor treizeci, republica lăsase loc unui regim autoritar de dreapta. Prietenul Neumann, în continuare roşu, vitupera împotriva guvernului, pe care-l considera fascist. Adolf însă ştia că din pricina neîncrederii specifice bolşevicilor, prietenul său îşi vedea adversarii mai negri decât erau. Regimul german de dreapta, chiar dacă se baza pe armată, nu avea nimic de-a face cu cel al lui Mussolini. Autoritar, însă nu totalitar, conservator, dar nu revoluţionar, sprijinindu-se pe vechile elite, nu pe masele populare, ştiuse să profite de criza economică pentru a ajunge la putere şi să exploateze resentimentul naţionalist pentru a nu cădea. După ce abolise mai multe clauze ale armistiţiului, după ce recuperase Renania şi obţinuse dreptul de a se reînarma, denunţa acum harta redesenată în 1918, la Versailles. Întreaga Germanie reclama acele teritorii şi populaţii care aparţinuseră mai înainte Reichului lui Bismarck şi care fuseseră abuziv şi grăbit oferite polonezilor.

— Recuperare! Ceea ce a fost german trebuie să redevină german!

Guvernul nu avea nici o opţiune imperialistă care să vizeze Austria, partenerul său economic verificat, nici Cehoslovacia. Pur şi simplu pretindea teritoriile date Poloniei de învingători.

Aceasta, condusă de Beck, nu găsise pe nimeni care să o susţină. Nici Marea Britanie, nici Franţa nu erau gata să se bată pentru acele teritorii discutabile, Rusia încă şi mai puţin, fiindcă şi ea considera că avea de recuperat zone din Polonia. Unii ambasadori, pentru a scăpa de problemă, se refereau chiar la dreptul popoarelor la autodeterminare. Aşadar, guvernul înţelesese că putea ataca Polonia aproape legitim, celelalte state manifestându-şi indiferenţa, fără teama de a declanşa un război european.

---

1. Józef Beck (1894–1944), om politic polonez, ministru al afacerilor externe până la invadarea Poloniei, mort în exil la Singureni, România.

Polonezii aveau să se apere cu toată puterea.

Firește, erau curajoși și antrenați, dar, numeric, Germania ar fi trebuit să-i distrugă.

„Numeric..., își zicea Adolf. Sper că printre pierderi nu va fi nici unul dintre studenții mei. Și, mai ales, nu Heinrich."

De acum, vagonul se urnise ducând cu el pe tânărul care, cum nu avea familia la Berlin, îi făcea semne de adio bătrânului său profesor.

„Doamne Dumnezeule, nu pe el, te rog. Nu pe el, care este cel mai talentat. Deja l-ai sacrificat pe Bernstein. Nu-ncepe iar."

*

A cincizecea aniversare a lui Hitler.

Fastul și extravaganța marcau festivitățile.

În fruntea a cincizeci de limuzine, Hitler inaugura noua axă est-vest care tăia Berlinul, șapte kilometri de asfalt sclipitor, ca dat cu cremă de ghete, șapte kilometri de stindarde naziste luminați de mii de torțe, șapte kilometri înțesați de mulțimi îndrăgostite, reținute doar de cordoanele de protecție.

Pe șine și pe cabluri, camere mobile de luat vederi, sateliți în jurul soarelui, înregistrau momentul istoric, filmându-l pe Adolf Hitler.

La Cancelarie se îngrămădeau cadourile: nuduri de marmură albă, mulaje de bronz, porțelanuri de Meissen, picturi în ulei, tapiserii, monede rare, arme vechi, perne brodate. Hitler a trecut printre ele, le-a lăudat pe unele, a lăsat să-i scape câteva cuvinte sarcastice despre altele, pe cele mai multe nu le-a băgat în seamă, doar așa, arbitrar, numai pentru a sublinia că el, și nu altcineva era Führerul.

Seara, Albert Speer i-a oferit macheta arcului de triumf, o miniatură în ipsos și lemn, înaltă de patru metri. De mai multe ori, în timpul nopții, Hitler a ieșit din dormitor pentru a mai vedea o dată, emoționat, edificiul care avea să stea peste veacuri mărturie a importanței sale.

A doua zi, în timpul defilării militare, a uluit pe toată lumea rămânând cinci ceasuri, fără vreun semn de slăbiciune, în

picioare, cu mâna întinsă, drept, concentrat, la fel de imperturbabil ca propria-i statuie. Ţinuse să-şi etaleze la dimensiuni gigantice forţa armată, pentru a arăta puterilor occidentale ce le aştepta în cazul în care s-ar fi pus de-a curmezişul Germaniei. Normal, locurile ambasadorilor Franţei, Marii Britanii, Statelor Unite şi Poloniei rămăseseră goale, dar ce mai conta? Au fost înregistraţi zece mii de metri de peliculă cu evenimentul, proiectaţi rapid în cinematografele din întreaga lume.

Hitler ştia că Germania nu era încă pregătită, în plan militar, pentru un război, dar oricum era mai mult decât alte ţări. Continua să-şi intensifice reînarmarea şi, cum ţinea să anexeze cât mai repede Polonia, acceptase să întreprindă negocieri cu duşmanul absolut, cu diavolul, decadentul, degeneratul, comunistul Stalin.

În vară, improbabilul s-a produs.

Hitler şi Stalin, cei doi duşmani aflaţi într-o înverşunată opoziţie mai degrabă ideologică decât metodologică, au semnat, prin intermediul miniştrilor Ribbentrop şi Molotov, pactul de neagresiune germano-sovietic.

La Berlin, Hitler a oferit şampanie. Se bătea cu palmele pe genunchi, ca atunci când faci o farsă de cea mai bună calitate.

— Franţujii şi englezii n-o să-şi mai revină! urla hohotind de râs. Şi nici generalii mei!

Pe 1 septembrie, la ora patru şi patruzeci şi cinci de minute dimineaţa, a dat ordin Wehrmachtului să atace Polonia.

Franţei şi Angliei le-au trebuit două zile pentru a înţelege că Hitler avea să meargă până la capăt pentru cucerirea lumii. Pe 3 septembrie, la BBC, Chamberlain a declarat război Germaniei. La cinci după-amiaza, Daladier a făcut acelaşi lucru la Paris, parcă împotriva propriei voinţe.

În noaptea aceea, Hitler contempla munţii de pe terasa de la Berchtesgaden. Natura îl sărbătorea şi ea, dăruindu-i cel mai frumos spectacol: aurora în crepuscul. Un meteorit trandafiriu, viu, incandescent, învăluia pădurea de culoarea algelor negre într-o lumină roşie, pe când firmamentul desfăşura toate nuanţele curcubeului.

Hitler şi aghiotanţii lui se lăsau pătrunşi fără un cuvânt de toată acea splendoare. Chipurile şi mâinile le căpătaseră o tentă ireală. Universul părea a se fi cufundat în întregime în vis. Chiar şi tăcerile care se strecurau până la ei din pădure păreau semnate de Wagner.

Fenomenul a durat o oră. Conducătorii naziști redeveniseră copii. Contemplând cerul tumultuos, sfâşiat de luminiscenţe, îşi vedeau şeful ca pe sculptura de la prora unei corăbii, aşa cum stătea în capătul balconului, ca pe un magician fabulos care ştie să le vorbească şi să le poruncească elementelor naturii.

Când noaptea a întunecat iarăşi bolta, Hitler s-a întors către ei şi a murmurat:

— De data asta, va curge mult sânge.

*

— Chiar ne trebuia un război pentru a ne regăsi?

Sarah spusese asta strecurându-se din pat pentru a se duce la baie. Adolf H. a auzit jetul gros al apei curgând în cada înconjurată de bolborositul ţevilor. Oare acestea se înfuriau când li se cerea ceva mai mult decât de obicei?

Aromele de smochin şi de cedru alb ieşeau din încăpere şi se căţărau până în pat.

— Pot împărţi baia cu tine?

— Te-aştept.

„Chiar ne trebuia un război pentru a ne regăsi?" Ce ştia ea? La ce făcea aluzie? La simplul fapt că Adolf simţea din ce în ce mai puţin nevoia de a-şi smulge soţia din lucru pentru a o duce la o cafenea, la un restaurant, la teatru şi, mai ales, pentru a petrece câteva ceasuri între cearceafuri, pentru a sta de vorbă, întrerupându-se doar pentru a face dragoste? Sau poate a descoperit chiar că...

A intrat în încăperea placată cu faianţă marocană. S-a oprit în faţa oglinzii şi s-a privit de sus până jos.

— Îţi placi? l-a întrebat Sarah râzând.

— Mda. Merge. Corpul meu îmi foloseşte întotdeauna la ceva. Mai ales la exerciţiul plăcerii. Poate de-asta m-am urâţit ceva mai puţin decât mulţi alţi bărbaţi de cincizeci de ani.

— Poate. În orice caz, eu te iubesc.

— Asta trebuie să fie explicația. Îmbătrânesc frumos, pentru că îmbătrânesc sub ochii tăi.

A intrat în cada plină de spumă și a țipat: Sarah prefera apa fierbinte, pe care el nu o putea suporta. Și a rămas în picioare, neruşinat, dăruindu-se, privind-o surâzător.

Sarah avea dreptate. De când tinerii mureau pe frontul polonez, el se schimbase. Nu mai simțea decât tristețe și poftă. Tristețe gândindu-se la toate viețile secerate pentru națiune, această valoare fără de valoare care pune la punct toate carnagiile. Dar și poftă, întrucât, pe peronul de unde-i văzuse îndepărtându-se pe studenții lui, înțelesese că trebuia să trăiască, să trăiască în ritm alert, feroce, pentru a nu pierde nimic din ceea ce îi era dat. Ajunsese egoist și partizan al deliciilor. Propria fericire avea nevoie de fericirea celorlalți. Ceva din altruismul lui de dinainte se topise, parte rănit, parte depresiv, lucrul acela care-l făcea să fie interesat de lumea înconjurătoare în general, nu de interesele lui în particular.

— Sarah, ce-ai vrut să spui adineauri?

— Că a trebuit să izbucnească un război pentru a ne regăsi. Am senzația că ești mai viu acum decât înainte.

— Așa e. Nu cumva ar trebui să-mi fie rușine?

— Poate. Nu contează. Sunt fericită. Știam eu că într-o zi vei scăpa de propria ta fantomă, însă nu știam când.

— De fantoma mea?

— De Ora-unsprezece-treizeci. Căreia i-ai acordat mai mult loc moartă decât vie.

Sarah i-a zâmbit fără urmă de reproș, jucându-se cu clăbucii care îi alunecau printre degete.

Adolf a simțit pătrunzându-l un val de fericire. Fără a-i mai lua în seamă temperatura, a intrat în apă și a strâns la piept trupul ud și blând al lui Sarah.

— Tare norocos mai sunt de femeile din viața mea.

— Mulțumesc pentru plural, a murmurat ea, cu vocea întretăiată de emoție.

Și s-a aplecat peste el, abandonându-se plină de încredere.

— Când ai de gând să-mi arăți tablourile?

— Ceee? Știai?

Deci știa. De unde-ar fi putut afla că se apucase din nou de pictat, în fiecare după-amiază, în sala din Academia prin care nu mai călca nimeni?

Chiar atunci o sirenă sfâșie aerul cu urletul ei sinistru.

Adolf și Sarah au încremenit, cu trupurile la pândă. Toate alarmele Berlinului zbârnâiau pe acoperișuri.

Ce să fi-nsemnat asta?

*

Hitler tocmai fusese asasinat de dublul lui.

Mai mult decât spaimă, simțea stupefacție. O nesfârșită uimire mută și dureroasă. Fiindcă bărbatul care vrusese să-l omoare la München nu semăna deloc cu ideea pe care Hitler și-o făcea despre dușman. Parcă mai degrabă își zărea propria reflectare într-o oglindă.

Un german, un german adevărat, nici evreu, nici ceh, nici țigan, nici polonez, un brav muncitor german de treizeci și cinci de ani, Georg Elser, de unul singur, fără sprijinul vreunui partid ori grup, hotărâse să-i suprime pe Hitler, Göring și Goebbels, cei trei monștri care, după părerea lui, duceau Germania la pierzanie. Considera că, după 1933, nivelul de viață al clasei muncitoare se degradase, că naziștii aduceau atingere libertăților sindicale, familiale, individuale și religioase. Începând cu decretul din 4 septembrie referitor la economia de război, impozitele ajunseseră împovărătoare, plata orelor suplimentare scăzuse, se lucra și în weekenduri, salariile înghețaseră, iar poliția îi amenința, în uzine, pe eventualii nemulțumiți cu transferul în lagăre de muncă. Elser refuzase direcția în care naziștii duceau țara, știa, încă de la acordul de la München, că nimic nu le va mai înfrâna ardoarea războinică și că teroarea va merge până la apocalipsă, drept care decisese, cu puținele sale mijloace, să salveze Germania.

Cum era tâmplar în Württemberg, se dusese la München, știind că Hitler, înconjurat de mai-marii regimului, ținea în

fiecare an un discurs de comemorare a puciului din 8 noiembrie 1923 şi a victimelor acestuia. În mod tradiţional, ceremonia avea loc în braseria Bürgerbräu. Hotărâse să monteze o bombă cu efect întârziat într-unul dintre stâlpii de lemn din spatele tribunei.

Se angajase într-o uzină de armament pentru a putea fura explozibil, apoi într-o carieră pentru a subtiliza dinamită. Folosind o tehnică rudimentară de ceasornicar, construise singur mecanismul bombei şi testase câteva prototipuri în fundul grădinii casei părinteşti. Apoi, ascunzându-se timp de treizeci de nopţi în braserie, reuşise să scobească o cavitate în stâlp. Pe 7 noiembrie, în ajunul discursului, montase bomba cu efect întârziat, reglase ceasul la ora douăzeci şi unu şi douăzeci de minute şi o luase către Elveţia.

În general, Hitler vorbea de la ora douăzeci şi treizeci de minute până la ora douăzeci şi două. Numai că, în seara aceea, preocupat de războiul atât din est, cât şi din vest, nu a avut chef de comemorări, oprindu-se la ora douăzeci şi unu pentru a lua trenul spre Berlin.

La ora douăzeci şi unu şi douăzeci de minute, bomba explodase lăsând în urmă opt morţi şi şaizeci de răniţi, fanatici rămaşi la băut şi înjurat împreună, însă îi ratase pe Hitler şi pe ceilalţi grei ai conducerii naziste.

Arestat lângă un post de grăniceri din apropiere de Konstanz, pentru încercare de trecere ilegală a frontierei, Georg Elser a fost anchetat şi şi-a mărturisit rapid atentatul.

Era un bărbat scund, cu ochi de culoare deschisă, cu părul negru şi ondulat, cu mustaţa tăiată scurt, un bărbat liniştit, rezervat, perfecţionist la muncă şi care şi-a justificat fapta prin raţiuni morale. Un fiu al poporului, la fel ca Hitler. Un german care se gândea în primul rând la Germania, la fel ca Hitler. Un arian, la fel ca Hitler.

Führerul a refuzat realitatea. Gestapoul a primit ordin să caute legături cu englezii, francezii, ruşii, apoi înţelegeri cu generalii sau cu aristocraţia. Nu s-a găsit nimic. Elser acţionase

absolut singur. Şi conştient de fapta sa. Nu s-a divulgat nimic, iar versiunea oficială, elaborată chiar în seara evenimentului, a fost că serviciile secrete britanice fuseseră autorii imundului atentat.

Curios lucru, Hitler a exclus execuţia lui Georg Elser. S-a mulţumit să-l închidă. La drept vorbind, visa să-şi întâlnească asasinul. Să petreacă o după-amiază în compania lui. Deocamdată, din cauza fronturilor din est şi din vest, nu avea timp, însă îşi rezerva plăcerea pentru mai târziu. Da, îl va ţine în viaţă orice ar fi fost să fie, în pofida sfaturilor celor apropiaţi. Da, va aştepta sfârşitul războiului. În realitate, intenţiona să-şi convingă asasinul că greşise. Plănuia chiar să-l facă să-şi iubească Führerul. Până la urmă, acest Elser era Germania, Germania neliniştită, Germania care nu era pregătită, Germania care nu înţelegea. Îl va convinge pe Elser în acelaşi timp cu Germania.

Trecându-i durerea, Hitler a ieşit întărit după atentat. Încă o dată providenţa îl ferise. Prin sprijinul special pe care i-l dăruia iar şi iar, îi dădea de veste că avea dreptate şi că trebuia să-şi ducă misiunea până la capăt. Lucru confirmat de astrolog chiar a doua zi: dispoziţia planetelor crea în jurul lui o adevărată armură invincibilă pentru următorii patru ani şi nici un glonţ, nici o bombă, nici un obuz nu l-ar fi putut atinge vreodată. Se bucura de protecţie astrală. Totuşi, din prudenţă, i-a cerut lui Göring să-i dubleze garda personală şi l-a anunţat pe Goebbels că renunţa la orice baie de mulţime ori mare discurs în public.

Elser îi salvase viaţa...

*

Un război fulger. Şi o victorie.

L-a aşteptat pe Heinrich pe peron, ca un tată pe fiul lui. Şi acolo, în îmbrăţişarea din gară, a observat că afecţiunea care-i lega sporise pe timpul luptelor care-i despărţiseră. Aveau atâtea să-şi povestească: unul experienţa frontului, celălalt faptul că se reapucase de pictură. Odată depăşit pericolul – posibilitatea de a nu se mai vedea vreodată –, li s-a părut firesc să-şi exprime

emoția, să-și manifeste sentimentele, drept care cei doi bărbați, deși pudici, s-au obișnuit de atunci să o facă fără rezerve.

Polonia dăduse înapoi teritoriile. Germania își reluase frontierele lui Bismarck și calea de dinainte de a fi fost umilită. Ceea ce a costat-o trei luni de război, vreo zece mii de vieți, însă îi dăruise o nouă demnitate, una deplină, care nu avea nimic de-a face cu agresivitatea de până atunci.

— Veți vedea, îi spunea Heinrich lui Adolf H., la început guvernul va profita de succes, dar la scurt timp va fi obligat să arunce lestul, să devină mai suplu. Victoria este justificarea acestui regim autoritar, apogeul lui, așadar îi va și suna ceasul.

Sarah îi dăduse lui Adolf anexa cu perete de sticlă a camerei din spate a magazinului, pentru a-și putea amenaja acolo atelierul. În afara orelor de curs de la Academia Independentă, își petrecea zilele în Grădina Desfătărilor, refăcând legătura cu pictura, în timp ce, dincolo de peretele de cărămidă din spate, Sarah încerca să inventeze noi parfumuri, amestecând diferitele esențe.

Heinrich își vizita deseori profesorul. Urmărea cu atenție noua serie de pânze, compoziții capricioase și chinuite care purtau numele aromelor ce se strecurau din atelierul lui Sarah: *Mușchi*, *Opopanax*, *Rezeda*, *Gutuie*, *Mentă verde*, *Fân de toamnă*. Admira inventivitatea lui Adolf, capacitatea lui de a asocia o girafă cu un sfeșnic, de a da foc oceanului sau de a reconstitui anatomia umană cu ajutorul frunzelor și al unor flori de culori incerte.

— Cum faceți?

— Visez. Nu mai gândesc logic. Mă las purtat de val. De altfel, parfumurile sunt o navă excelentă pentru călătoria suprarealistă. În schimb, odată ce am delirat suficient pentru a mi se constitui subiectul, trec serios la lucru și pictez cu tot atâta grijă ca Ingres.

Cu toate acestea, dacă Adolf îl lăsa pe Heinrich să intre în atelierul lui și accepta să stea de vorbă cu el despre pânzele aflate în lucru, o făcea în special pentru a trezi cheful de muncă

al studentului, întrucât, dacă pe sine tot un artist mediocru se considera, în Heinrich detectase un pictor ieşit din comun.

Heinrich asimila totul. Profita. Lui Adolf îi amintea de oribilul Picasso, pictorul cel mai talentat pe care-l cunoscuse la Paris şi deci cel mai exasperant. Prin anii douăzeci, nici un artist nu mai era de acord ca Picasso să-i intre în atelier, fiindcă ştia că acesta avea să reuşească din prima, în săptămâna următoare, să picteze tabloul la care artistul cu pricina visa de luni de zile.

— Nimic nu este mai emoţionant decât să vezi cum se naşte un geniu, îi spunea seara lui Sarah. Dacă nu aş ţine la el, l-aş urî. Intră-n măruntaiele secretelor maeştrilor de parc-ar deschide o cutie de bomboane. După trei zile se plictiseşte de tehnica a cărei înţelegere nouă, muritorilor de rând, ne ia ani şi ani. Cucereşte totul cu insolenţă şi, totuşi, lucrul ăsta nu-mi răpeşte plăcerea de a picta şi eu. Din contră.

— Dar ştii că te idolatrizează?

— Are şi el dreptul să greşească.

— Afirmă că nici un alt pictor în afară de tine nu face tot atât de mult în ochii lui.

— O spune fiindcă deja presimte în ce măsură mă va depăşi, în ce măsură va reuşi ceea ce eu ratez. Îşi închipuie că mă admiră, deşi, alături de mine, pur şi simplu îşi ia avânt.

Adolf mângâia părul în trei culori al lui Sarah. Şi adăuga, lipindu-şi nasul de gâtul nevestei:

— Ceea ce mă bucură. Cea mai mare mândrie a mea ca pictor este că mă aflu şi eu undeva, pe drumul lui. Va fi paşaportul meu pentru eternitate.

— Exagerezi.

— Va fi un uriaş, ştii bine!

— Nu, exagerezi atunci când îţi acorzi atât de puţină importanţă.

S-a rostogolit peste ea, mângâindu-i apăsat sânii minunaţi, supli şi grei.

— Deh, am reuşit să mă rezum la a trăi şi a fi fericit. Mi-e îndeajuns. Nu vreau un destin exemplar.

*

Un avion mic a aterizat pe aeroportul din Bourget. Era cinci și jumătate dimineața. Peisajul palid, tăcut, adormit abia de se dezmorțea. Roua avea încă sclipiri ca de gheață.

Era vară.

Franța se lăsase culeasă ca un mac de câmp.

Victoria fusese atât de ușoară, încât nici măcar Hitler nu-și revenea din surpriză. Cu toate acestea, își revendica succesul campaniei al cărei plan îl pusese la punct împreună cu generalul Guderian.

— Am fost mult ajutat de o carte pe care am citit-o de mai multe ori, da, da, cartea unui anume colonel de Gaulle, *Pentru armata ca meserie*, care m-a făcut să aflu multe despre posibilitățile pe care le oferă unitățile în întregime motorizate în războiul modern.

Hitler a coborât din avion urmat de câțiva artiști germani, printre care Albert Speer, arhitectul său. Trei Mercedesuri mari, negre, îi așteptau pentru a-i duce la Paris.

Inima lui Hitler bătea cu putere. Era emoționat ca o fată la primul ei bal. Încă din adolescență visa la Paris – îi studiase arhitectura, urbanismul –, dar nu mai pusese niciodată piciorul pe acolo. În dimineața aceea, în sfârșit avea să-l descopere. Iar Parisul îi aparținea. Vizită bizară făcută de logodnic logodnicei lui pe când aceasta era încă adormită. De parcă nu ar fi fost un act legitim. De parcă nu era sigur că ea îi va plăcea. De parcă ar fi fost necesar să înceapă să o curteze în vârful picioarelor.

A trecut mai întâi prin orașele mărginașe, schițe descurajatoare care precedă capodopera. În fine, brusc, Parisul s-a improvizat, Parisul s-a impus. Înaltele fațade zâmbărețe și ironice au înghițit cele trei Mercedesuri. Hitler era orbit de lumina pe care i-o aruncau în ochi cenușiul insolent al acoperișurilor de zinc și piatra bej a zidurilor clădirilor.

În fața Operei, colonelul Speidel îi pândea sosirea. Bătrânul portar alsacian care știa germana fusese luat din așternuturi pentru a-l însoți pe Führer într-o vizită cu explicații.

Dar Hitler i-a făcut semn să tacă. Cunoştea pe de rost planurile Operei, într-atât de bine le studiase, aşa că a putut face el însuşi pe ghidul pentru propria suită. Nu i s-a adresat bătrânului decât pentru a verifica vreo dată ori dacă se schimbase ceva, iar acesta, care tocmai pricepuse cu cine avea de-a face, încerca să-şi ascundă dezgustul sub o politeţe laconică.

Hitler se entuziasma.

— Este un vis de piatră, după cum simfonia este un vis de sunete. Două arte pure mai presus de toate celelalte: muzica şi arhitectura. Fiindcă numai ele introduc, cu forţa, o ordine superioară în cursul haotic al lucrurilor. Arhitectul pune ordine în materie, muzicianul în sunete; amândoi organizează armonia şi leagă între ele elementele brute cu poezia spiritului.

S-a arătat înflăcărat înaintea faţadei, a scărilor care făceau cât toate spectacolele, s-a extaziat observând că fiecare pictură ori sculptură aparţinea, totuşi, unei concepţii globale.

— Văd că nu înţelegeţi: Garnier a reuşit ceea ce nimeni nu a mai reuşit, fiindcă Opera din Paris este opera unui singur om! A ştiut să-i utilizeze pe toţi artiştii vremii sale, integrându-i în propriul lui proiect. O singură idee, una şi totală, disciplinează toate exuberanţele individuale. E frumos ca politica.

Îşi răsucea gâtul, cu ochi pierduţi la bolţi, la întreţeserea sculpturilor şi la arabescuri.

— Vezi, Speer, toate detaliile merită să fie observate, dar unicul lucru care contează este efectul general. Pădurea ascunde arborii. E o societate perfectă. Dacă într-o bună zi ar trebui să susţin un curs de filozofie a politicii, mi-aş aduce elevii să studieze această capodoperă.

Era cu adevărat mişcat de acel joc al culorilor, nici un alt proiect neimpresionându-l atâta până atunci. Îl lăuda pe Garnier fiindcă abandonase griul făinos, făcând piatra să cânte, dăruindu-i culorile orchestrei; marmura roşie de Mourèze cânta la trompetă, cea verde, de Suedia, la oboi, porfirul la fagot, iar toate celelalte spărturi de marmură, impure, variate şi amestecate, alcătuiau simfonia coardelor, marmura de Sarrancolin, galbenă cu nervuri, aparţinea viorilor, marmura Fleur

de Pêcher, de culoarea pielii, violelor, iar cea violet cu nervuri negre, violoncelelor.

— Dragă Speer, știi de când nu se mai construiesc biserici sau catedrale interesante?

— Nu, iubite Führer.

— Din Renaștere! De când s-au construit primele opere! Din punct de vedere istoric, opera a luat locul bisericii, oferind o liturghie laică, a armoniei, emoției și ideii de frumusețe a universului. În ceea ce mă privește, voi face totul pentru a grăbi progresul omenirii, pentru a intra rapid într-o lume în care nu vor mai exista biserici, temple, sinagogi, ci doar opere.

La încheierea vizitei, extrem de satisfăcut de propriile comentarii, a ținut morțiș să dea un bacșiș de cincizeci de mărci portarului. Acesta însă a refuzat cu atâta fermitate, încât lucrurile mai că erau să se transforme într-un incident diplomatic. De arestare a scăpat doar jurând că nu-și făcuse decât datoria.

Cele trei Mercedesuri au plecat printr-un Paris care abia-și mijea ochii, cu obloanele de fier ridicate doar pe jumătate, cu muncitorii de la drumuri umplând trotuarele, cu brutarii trăgând gânditori o țigară, între două cuptoare din care scoteau pâinea caldă.

Convoiul a trecut prin fața bisericii Madeleine, satisfăcând gustul lui Hitler pentru Antichitate, a luat-o pe bulevardul Champs-Elysées, ale cărui proporții păreau inferioare noii sale axe est-vest din Berlin, apoi a Arcului de Triumf, care a relansat discuția dintre el și Speer despre propriul lui Arc de Triumf.

În sfârșit, după o oprire neliniștitoare în fața turnului Eiffel, Hitler s-a dus la Domul Invalizilor pentru a se reculege la mormântul lui Napoleon.

Acolo a fost cuprins de o emoție atât de intensă, încât căpăta rezonanța unui presentiment. Într-o zi și el, Adolf Hitler, va avea, la fel ca Napoleon, un sanctuar rece și marmoreean, de dimensiuni impresionante, un mormânt monumental în fața căruia oamenii vor amuți, învinși, minusculi, copleșiți de evidența adevăratei măreții. Un mic corsican și-un mic aus-

triac! Ce curios! Oamenii mari ai marilor țări se nasc întotdeauna mici, în micile lor anexe fizice. Fratelui său Napoleon îi ierta chiar și faptul de a fi fost francez. În fața mormântului Împăratului, pe Hitler îl bucura propriul lui cult al personalității, închipuindu-și efectul pe care urma să-l facă asupra simplilor turiști din lumea-ntreagă în veacurile viitoare. A ieșit încântat și extrem de satisfăcut de sine însuși.

I-au mai rămas rezerve de entuziasm pentru Pantheon, acest templu păgân al oamenilor importanți, însă a căscat trecând prin Place des Vosges, pe la Luvru și Sainte-Chapelle. S-a reînsuflețit în fața bisericii Sacré-Cœur, în Montmartre, care-i oferea o perspectivă de vultur asupra Parisului.

Totuși, trebuia să plece, întrucât parizienii ieșeau în sfârșit din case și-l recunoșteau.

În avion, s-a aplecat afectuos spre Speer.

— Vizitarea Parisului a fost visul vieții mele. Și sunt cu adevărat foarte fericit că acum mi s-a împlinit.

După care s-a încruntat și a reflectat cu voce tare:

— Trebuie imediat reluate lucrările la Berlin. Pregătește-mi un decret. Să ne înțelegem, Speer, Parisul e mai maiestuos decât Berlinul și așa ceva e intolerabil. La treabă! Când vom încheia de refăcut Berlinul, Parisul nu va mai fi decât o umbră, o vitrină de muzeu, o amintire arheologică, o podoabă desuetă care va sta mărturie unei epoci depășite, cam ca un oraș italienesc...

— Aveți dreptate. Doar sunteți un protector al artelor și al artiștilor.

— Acum câteva zile m-am întrebat dacă nu cumva ar trebui să distrug Parisul. Am renunțat. Numai făcând mai frumos Berlinul vom distruge cu adevărat Parisul.

*

În pofida eforturilor și concesiilor, Adolf H. nu reușea să obțină iertarea din partea socrului lui, Joseph Rubinstein. Ochii mari, de un albastru spălăcit, ai bătrânului nu exprimau decât plictisul de câte ori, din întâmplare, se îndreptau către el.

— În locul tău, zicea Sarah ridicând din umeri, nici nu aș mai încerca. Chiar acoperindu-l de vorbe bune și de cadouri, tot nu vei ajunge vreodată să-ți compensezi infirmitatea fundamentală.

— Cum adică? Și care infirmitate?

— Nu ești evreu.

De fiecare dată, legăturile lui cu familia soției tot aici ajungeau. Orice-ar fi făcut, orice-ar fi spus, oricât de fericită ar fi fost Sarah, oricât de reușiți ar fi fost copiii lor, Adolf rămânea marcat de o tară de netrecut: nu era evreu, deci nu era cum ar fi trebuit.

În timpul reuniunilor de familie, sub privirea patriarhului Joseph Rubinstein, pe care părul împletit și barba îl făceau și mai impresionant, Adolf își dovedea transparența. Privirile treceau parcă prin el deloc stânjenite de prezența sau de densitatea fizicului său. Se simțea ca șters de pe pânză. Până și pe blânda Myriam o câștiga cecitatea soțului ei. Lucrul era cu atât mai fascinant cu cât demonstrațiile de afecțiune se mișcau și zburau ca niște mingi de tenis prin încăpere, săruturi, daruri, exclamații, dovezi de posesivitate – „fata mea, nepoțelul meu, nepoțica mea" –, însă pe el îl evitau de fiecare dată. Uneori simțea nevoia să se ridice pentru a opri una dintre acele mingi, pentru a-i ridica înainte un obstacol. „Ei! Sunt și eu pe-aici! Gemenii Sophie și Rembrandt nu v-ar fi nepoți dacă nu le-aș fi eu tată." Simțea chiar nevoia de a fi vulgar. „Păi, la coaiele mele nu vă duce gândul? Nici la sperma mea? Uitați c-am avut nevoie de ele ca să vă dăruiesc nepoți? Țin să fie tratată cu minimul respect necesar perechea asta zdravănă de coaie." Renunța însă, de fiecare dată, știind c-ar fi făcut încă și mai dificilă relația lui Sarah cu părinții ei. Alegându-l pe Adolf, austriacul care, după ce că era un goi, nici nu mai picta, Sarah înfruntase vitejește furtuna iscată în familia ei. Fusese amenințată cu dezmoștenirea, cu faptul că avea să-i fie subminată afacerea, că nu-i vor recunoaște copiii dacă își va pierde mințile și-i va face cu insul acela. În momentul în care au constatat că amenințările nu aveau nici

un efect, fuseseră primiți înapoi, întâi ea, apoi copiii – căci, în fond, iudaitatea se transmite prin mamă, nu-i așa, Myriam? –, iar acel inutil apendice masculin era tolerat atât cât se putea. Adică primea doar un scaun și un tacâm.

Adolf H. nu se certa cu Joseph Rubinstein, dar descoperise modalitatea de a-l enerva la culme, exprimându-și simpatia pentru teoriile sioniste ale acestuia.

— Aveți dreptate, tată socrule. Trebuie creat un stat evreiesc. Calea doar a deschis-o Theodor Herzl[1]. Afacerea Dreyfus, din Franța, pogromurile de la Chișinău[2] și Yaffa[3], masacrele de la Hebron[4], de la Safed[5], toate aceste acte antisemite sunt de-ajuns pentru a justifica acțiunea sionistă, indiferent de problemele pe care le ridică.

Joseph Rubinstein, mare militant sionist, nu suporta ca goiul de ginere să-i enunțe convingerile fundamentale. Ba chiar îi venea să-l contrazică. Îi tremurau buzele, clocotind pe dinăuntru.

Pe Adolf, răzbunarea îl bucura, și prin urmare îl mai și ațâța:

— Dumneavoastră, tată socrule, sunteți partizanul Ugandei[6] sau al Palestinei?

— Uganda?! a explodat Joseph. Încă din 1905, nimănui nu-i mai dă prin cap să facă un stat evreiesc în Uganda! A fost o propunere jignitoare a britanicilor. În Africa neagră?! Nici vorbă! Noi trebuie să mergem în Palestina.

---

1. Theodor Herzl (Binyamin Zeev Herzl, 1860–1904), ziarist și dramaturg evreu născut în Ungaria, conducător al luptei pentru autodeterminare a poporului evreiesc, fondator al ideologiei „sionismului politic".

2. 6–7 aprilie 1903 și 19–20 octombrie 1905.

3. Primăvara lui 1921.

4. 24 august 1929.

5. 15 iunie–16 iulie 1834.

6. În 1903 a fost propus Proiectul Uganda de constituire a unui stat evreiesc în această țară, proiect respins în 1905, dar care a creat o sciziune în cadrul mișcării sioniste.

— Sunt de aceeaşi părere cu dumneavoastră. Israelul trebuie să se afle în Palestina. Aceasta este cu exactitate şi convingerea mea.

Sarah se simţea obligată să-i tragă un picior pe sub masă, de teamă că tatăl ei ar fi putut face infarct.

Ieşind de la acele apăsătoare mese de vinerea seara, îl întreba:

— Glumeai sau chiar eşti de acord cu tata?

— Sigur că-n primul rând am vrut să-l calc pe nervi. Dar...

— Haide, Adolf, pe bune!

— Pe bune, habar n-am! Consider că ideea unui stat evreiesc este în acelaşi timp justificată şi dificilă. Tehnic, nu văd cum va fi posibilă realizarea ei. Şi, mai ales, mă mir că ideea asta s-a născut în Germania.

— De ce?

— Fiindcă trebuie să fii un bun evreu şi un bun german totodată. Şi tu recunoşti lucrul ăsta. Trăim în pace şi asta de multă vreme. Ţara se modernizează şi se liberalizează. La noi, antisemitismul este un fenomen marginal, ruşinos, cu excepţia lui Goebbels, cu minţile lui înfierbântate, ştii tu, insul ăla de extremă dreaptă care nici unu la sută din voturi nu ar aduna. E mai greu să fii evreu în Polonia, în Rusia, în America sau în Franţa. De altfel, ţi-au spus-o şi unchii tăi.

— Aşa e.

— Şi-atunci, de ce aici? Ce are a face Germania cu soarta sionismului şi a Israelului? Asta nu înţeleg.

*

— Nu, nu vom da înapoi!

Hitler urla mai multe ceasuri pe zi pe această temă.

— Nici vorbă de retragere! Nu din faţa ruşilor. Nu din faţa iernii. Altfel, o s-o sfârşim ca Napoleon! Oamenii noştri trebuie să ţină cu dinţii de teritoriul pe care l-au ocupat, trebuie să sape adăposturi exact în locul în care se află şi să păstreze fiecare metru de teren.

— Iubite Führer, pământul e-ngheţat...

— Ei, şi? Când eram pe front, în 1914–1918, câmpul era la fel de-ngheţat şi ne săpam gropi cu obuzele.

— Da, dar la ruşi pământul e îngheţat până la un metru şi jumătate adâncime. Rusia nu e Belgia.

— Gura! Habar n-ai!

— Pierderile omeneşti vor fi groaznice.

— Crezi că grenadierii lui Frederic cel Mare abia aşteptau să moară? Şi ei îşi doreau să trăiască, dar regele a avut dreptate când le-a cerut să se sacrifice. Şi cred că şi eu, Adolf Hitler, am dreptul să le cer soldaţilor germani să-şi dea viaţa.

— Eu nu le pot cere oamenilor mei să se sacrifice.

— Îţi lipseşte perspectiva, generale. Ar trebui să iei puţină distanţă. Crede-mă, situaţiile devin mai clare când le studiezi de la depărtare.

În Cancelarie nu se mai dansa decât valsul generalilor. După cum era de aşteptat, acordul pe hârtie dintre Stalin şi Hitler nu rezistase prea mult duşmăniei dintre aceştia. Războiul se dezlănţuise. În faţa rezistenţei ruseşti şi a dificultăţii de a-i fi ascultate deciziile, Hitler destituia generalii unul după altul. Förster, Sponeck, Hoepner, Strauss... Cum destituirile nu se dovediseră de-ajuns pentru a-i aduce pe drumul cel bun, Reichenau a murit subit, iar Sponeck a fost condamnat la moarte.

— Dacă-i las de capul lor, imbecilii ăştia mă vor transforma într-un Napoleon! Nici vorbă de retragere! Nici vorbă să dăm înapoi! Iarna este la fel de grea şi în Germania, şi în Rusia.

La început, Hitler îşi închipuise că două săptămâni vor fi îndeajuns pentru invadarea Rusiei. Însă colosul sovietic rezistase întreaga vară, după care, în timpul iernii 1941–1942, recâştigase ceva teren.

Führerul nu mai părăsea Bârlogul Lupului, un ansamblu de buncăre ascunse în pădurile lugubre ale Prusiei Orientale. Se schimbase acolo, pe pământurile bântuite de vânturile polare, printre stâncile negre şi arborii cu trunchiurile răsucite, care scârţâiau sub povara zăpezii. Corpul îi trăda înfrângerile pe care le suferise. Mişcările i se îngreunaseră, erau dureroase,

pielea îi ajunsese cenușie, pleoapele îl dureau din pricina ochilor prea lăcrămoși, a căror cornee îngălbenise, înghițea din ce în ce mai greu, iar respirația îi trăsnea a angoasă fetidă. Îmbătrânise dintr-odată, o bătrânețe cum nu te poate ajunge decât la cincizeci de ani dacă viața te-a supus la prea multe lovituri, o bătrânețe a buhăirii mai degrabă decât a uscăciunii, o bătrânețe prin demisie mai degrabă decât prin vârstă, o bătrânețe motivată de putrezire mai degrabă decât de îmbătrânire, o bătrânețe turgescentă, boală de bărbat tânăr.

De acum, Germania avea Japonia alături, dar Statele Unite împotrivă. Degeaba disprețuise Hitler Statele Unite, fiindcă se trezise că nu știa cum le-ar fi putut învinge. Dacă nu descoperea o modalitate de a pătrunde adânc în Rusia, bănuia că avea să piardă războiul.

Tăcerile mohorâte și monologurile inflamate alternau în comportamentul lui, dar avea senzația, când stătea de vorbă cu sine însuși, că doar își repeta marile discursuri de mai-nainte, că începuse să se automimeze într-un mod grotesc. Îi era sete de acțiune și se trezea împotmolit într-un război prea lung, ajuns mondial.

Căutase de o sută de ori o ieșire. Încercase chiar, discret, să întindă o mână Angliei, propunându-i încetarea luptei și împărțirea Europei între ea și Germania. Numai că Londra s-a făcut că n-aude. *Și asta din cauza lui Churchill, parlamentarul ăla vândut jidănimii mondiale, pictorul ăla de duminică!* Sarcasmul pictorului ratat Hitler față de pictorul amator Churchill încerca să-i disimuleze respectul pentru englez. Churchill devenise unicul adversar valabil, pe care Hitler îl recunoștea de ani de zile, însă mai degrabă ar fi dat colțul decât s-o mărturisească. Obstinația lui Churchill de a nu-i lua în seamă propunerile îi atâțase ura. *Și amărâtul de Rudolf Hess, care zace în fundul unei temnițe britanice...* Asta Hitler și-o spunea doar lui, fiindcă, oficial, se referea la Rudolf Hess ca la un trădător care, prin actul lui nebunesc, îl decepționase cum nu se putea mai mult.

Dar ce făcuse Rudolf Hess, credinciosul lui susținător de la începuturi, chiar cel căruia Hitler, în 1924, în închisoare, îi

dictase *Mein Kampf*? Fostul pilot ajuns ministru furase un Messerschmitt 110 plin ochi cu carburant şi îşi luase zborul către Anglia, unde aterizase pe proprietatea ducelui Hamilton, unul dintre şefii partidului conservator din Camera Lorzilor, mare partizan al împăcării cu Germania. După aterizare, solicitase o întrevedere cu Churchill, pentru a-i propune semnarea unui acord de pace. Acesta, fără măcar să-l asculte, îl expediase în temniţă.

Toată lumea considera, şi în Germania, şi în Anglia, că era vorba despre o iniţiativă personală, ţinând numai şi numai de voinţa lui Hess. În realitate, Hitler pusese totul la punct, conform obiceiului său de a-şi face apropiaţii să acţioneze individual, fără ştirea celorlalţi, ceea ce îi permitea multiplicarea încercărilor, fie ele şi contradictorii, pentru a putea stabili care aveau viitor şi care nu. Întrucât aceasta eşuase în adâncul tainic al puşcăriilor britanice, Hitler jucase mai departe cartea prietenului trădat, dezamăgit şi, pentru a schimba firul conversaţiei, se pretindea încă îndurerat de câte ori i se amintea de Rudolf Hess.

Cu cât simţea că războiul avea să mai ţină mult şi bine, cu atât îşi punea întrebări legate de misiunea lui istorică. Dacă va pierde războiul, ce se va întâmpla cu el? Ei, nu, desigur nu-l va pierde, dar numai aşa, în cazul în care...? Pedeapsa avea să fie îngrozitoare.

Răzbunătorii din viitor... De răzbunătorii din viitor trebuie să scap.

De cum dăduse de greutăţi pe frontul rusesc, ajunsese obsedat de răzbunătorii din viitor. Adică, de cine? De nevestele şi de copiii bărbaţilor evrei pe care-i împuşca pe frontul de est cu miile.

La începutul invaziei, acele *Einsatzgruppen* realizaseră acţiuni eficiente şi coerente, ucideri, mitralieri, pogromuri, represalii, totul culminând cu masacrul de la Babi Yar[1], unde

1. Loc de lângă Kiev unde naziştii şi colaboratorii lor au comis cel mai mare masacru cu arme de foc, pe 29 şi 30 septembrie 1941.

scăpaseră de treizeci şi trei de mii şapte sute şaptezeci şi unu de jidani masculi. După care, în august, Hitler ordonase ca execuţiile să includă şi femeile, şi copiii, aceştia devenind şi ei „răzbunători din viitor". Aşadar, cincizeci de mii de evrei la jumătatea lui august, apoi, graţie progresului tehnic – se mitralia, nu se mai împuşca –, alţi cinci sute de mii trimestrul următor.

Himmler venise personal în Bârlogul Lupului pentru a expune cu fidelitate rezultatele operei de purificare.

— Am găsit o metodă mai bună: jidanii se aşază lângă groapa unde vor fi împuşcaţi şi pe urmă le facem duş cu mitralierele.

— Foarte bine.

— Da, dar ne-am putea descurca şi mai bine.

Hitler s-a uitat cu o satisfacţie evidentă la Himmler. Flasc şi fără bărbie, nu avea mai multe trăsături decât are un limax, numai că limaxul acesta surâdea şi părea a fi fost unicul apropiat care nu-i observase degenerescenţa fizică. Himmler încă mai vedea acelaşi Hitler din anii treizeci, mântuitorul apărut în vremuri de cumplită restrişte, Mesia, „cel către care omenirea îşi va ridica ochii cu credinţă, cum a mai făcut-o cândva către Cristos". Monoclul îi păstrase întipărită această imagine şi nu avea să lase nicicând o alta. Hitler aprecia ambiţia şi supunerea lui Himmler. Şi una, şi cealaltă erau absolute. Încarna subalternul ideal, incapabil de iniţiativă, însă extrem de meticulos în executarea ordinelor, un individ atât de mărunt, încât nu şi-ar fi putut închipui o sarcină măreaţă, dar, în schimb, le putea duce pe toate cele primite la bun sfârşit. Orice i se cerea să facă devenea misiunea sa, pe care avea s-o pună metodic în aplicare. Scopul îi organiza şi îi justifica toate mijloacele. Oferea profilul călăului ideal: precis, mărginit, funcţional. Banalitatea executantului.

De fiecare dată când era convocat de Hitler, Himmler tremura de parc-ar fi avut de trecut un examen. Dictatorul ţinea enorm la spaima lui Himmler, în care recunoştea semnul strălucirii personale, şi trăgea concluzia că, în orice caz, acesta nu-l va trăda.

— Ai luat parte la execuţiile de la Minsk?

— Da.

— Şi?

— Treaba e făcută.

— Nu asta te-am întrebat, vreau să ştiu ce ai simţit.

Limaxul a intrat în panică şi era cât pe ce să-i scape monoclul. Himmler nu avea nici o încredere în propriile emoţii sau reacţii. Hitler ştia şi se bucura cu cruzime, pe fondul ascuns al incertitudinilor.

— Iubite Führer, indivizii aceia au tot ce le trebuie ca să pară oameni. Au ochi, gură, mâini, picioare... Numai că, în realitate, este vorba despre nişte creaturi monstruoase ale căror conştiinţă şi suflet lipsesc încă şi mai profund decât la animale. Sunt nişte fiinţe primitive. Am simţit ce se simte dacă vizitezi abatoarele.

— Foarte bine, foarte bine, a zis Hitler, deranjat de comparaţie, fiindcă iubea animalele, mai ales pe Blondi, noua lui căţea, care-i ţinea companie în Bârlog şi-i aducea mai multă bucurie decât o Eva Braun. Dragă Himmler, m-ai întrebat de mai multe ori ce trebuie să facem cu evreii din interior, cu evreii care vorbesc germana. Răspunsul meu diferă acum, întrucât înainte credeam că prioritatea era să distrugem Rusia. Lucrurile au evoluat. Ne vor mai trebui câţiva ani ca să-i batem pe ruşi.

Şi, în gând: *Nu-i vom bate niciodată pe ruşi.*

— Statele Unite au făcut imprudenţa de a intra în război şi vor fi distruse de japonezi.

Şi, în gând: *Japonezii nu vor rezista în faţa americanilor.*

— Anglia e deja la capătul puterilor.

Şi, în gând: *Tare bine i-a mai mobilizat Churchill pe mâncătorii ăia de friptură de vită, daţi dracului, ca să câştige războiul.*

— Trebuie să ne continuăm munca în interior la fel de bine cum o facem şi în exterior.

Trebuie să ne grăbim în interior, am lenevit suficient.

— Jidanii sunt răspunzători de războiul din 1914–1918. Şi de războiul de acum tot jidanii sunt răspunzători.

Sigur că eu am declarat războiul, dar unul scurt, pe care trebuia să-l câștig. Dacă încă mai durează, asta e din cauza jidăniimii internaționale.

— De altfel, în discursul meu de pe 30 ianuarie 1939, din Reichstag, am lansat un avertisment: dacă războiul va ajunge unul mondial, va fi din cauza evreilor și atunci evreii vor plăti.

Nu a fost un avertisment, ci o amenințare. Am amenințat cu sancțiuni pentru a convinge Statele Unite să nu intre în război.

— Avertismentul urma să se dovedească profeție.

Nu aveau decât să se abțină, cretinii ăia, ei au căutat-o.

— Războiul nu se va încheia cum își imaginează jidanii, cu exterminarea popoarelor ariene, ci, din contră, cu dispariția jidănimii.

Dar hai iute, iute, înainte să fie invers.

— O dată voi aplica și eu o veche lege jidănească: ochi pentru ochi, dinte pentru dinte.

O sută de ochi pentru un ochi, o mie de dinți pentru un dinte, se va lăsa cu carnaj.

— Trebuie să punem în practică o politică energică.

Aneantizare, aneantizare totală.

— Să nu cumva să creadă cineva că vreau să mă răzbun pentru greutățile din est...

Ba da, perfect, mă răzbun. Și-n plus, mă mai și plictisesc de moarte.

— Nu fac toate astea decât pentru a răspunde presiunii germanilor indignați de prosperitatea semită, când ei sunt supuși atâtor privațiuni.

Dar, mai ales, oamenii nu trebuie să afle ce vom face.

— Pentru a nu provoca reacția coloanei a cincea evreiești din interiorul țării noastre...

Pentru ca germanii să nu aibă habar.

— Vom începe discret...

În cel mai mare secret.

— Îi vom informa când va veni momentul.

Când vor fi băgați cu toții până-n gât și va fi prea târziu să mai dea înapoi.

— Şi-atunci vor fi fericiţi.

Complici.

— Şi recunoscători.

Vinovaţi.

— Hai cu mine cât o plimb pe Blondi.

Vreau să fiu sigur că nu ne-aude nimeni.

Hitler şi Himmler au luat căţeaua, în culmea bucuriei, să dea o raită. Pe când îşi consuma energia, de trei ori, pe aleea albă, plină de rădăcini şi de pietre, pentru a-i aduce stăpânului băţul pe care acesta îl arunca în tufişuri, cei doi bărbaţi înaintau prin pădurea deasă şi albastră. Pârâituri şi cârâituri treceau pe sub coroanele copacilor. Iarna împrăştia un miros puternic de apă împuţită. Hitler a trecut la detalii.

— Renunţ la toate vechile mele idei, de pildă deportarea tuturor jidanilor în insula Madagascar sau chiar în Siberia.

Ceea ce le-ar permite să constituie acel stat evreiesc pe care-l tot cer sioniştii. Doar n-am de gând să le creez chiar eu Israelul.

— Cu toate că în Siberia...

Că în Siberia ar muri de foame şi de frig...

— Ba nu. Mi-a venit o idee.

La drept vorbind, nu mie, lui Stalin.

— Îi vom deporta.

Stalin tocmai a deportat de pe Volga un milion de germani.

— Cu trenul.

I-a îngrămădit ca pe nişte animale în vagoane.

— Spre est, în Polonia.

El i-a expediat în nordul Kazahstanului.

— Vom trimite jidanii în lagăre de concentrare. Acolo îi vom selecţiona pe cei care pot munci şi pe cei care nu pot munci.

Vom ucide femeile, copiii şi cea mai mare parte dintre bărbaţi.

— Era timpul să găsim o soluţie finală acestei probleme.

Exterminarea. O exterminare radicală. Definitivă.

— Dragă Himmler, pentru detaliile organizării, am toată încrederea în tine.

Îi împuşti, îi gazezi, îi arzi, faci ce vrei, numai eficient să fie.

Himmler şi-a permis o sugestie:

— Consider că nu ar trebui să reluăm metoda camioanelor cu gaz, ca aici, în Prusia Orientală, în 1940, pentru operaţiunea de eutanasiere. Prezintă prea multe inconveniente. Sunt de acord cu gazul, dar în instalaţii fixe.

— Da, da, fără îndoială, Himmler, fără îndoială.

Nu-mi pasă, nu vreau să ştiu, fă-ţi treaba şi lasă-mă-n pace. Doar n-o să mă apuc acum să verific instalaţiile celor care fac curăţenie. Personal decid marile linii de dezvoltare, n-o să-mi mânjesc tocmai eu mâinile.

— Consider că Zyklon B este gazul de care avem nevoie.

— Zyklon B?

Nu vreau să mi se vorbească despre gaz, din cauza lui era să-mi pierd vederea în 1918. Aşa că amărâtul ăsta să-şi facă treaba şi să mă scutească de detalii. Ce cretin solemn!

— Am încredere absolută în tine, Himmler! Pentru mine eşti un adevărat fiu spiritual.

Ia te uită! Limaxului i-au dat lacrimile! E emoţionat.

— Primele oraşe pe care le vom goli de jidani vor fi Berlinul, Viena şi Praga. După aceea, vom avea grijă de Franţa. Au vrut jidanii război! Ei bine, acum vor plăti factura!

În sfârşit, voi putea remodela lumea. Sunt cel mai mare om al acestui secol. Fie că vom câştiga sau vom pierde războiul, voi scăpa lumea de jidani. Mi se va mulţumi veacuri de-a rândul. Ar fi o prostie să nu mai mănânc nimic, când mi-e o foame de lup. Ce-ar fi s-o oblig pe Blondi să devină vegetariană?

— Himmler, te rog, rade-ţi mustaţa, e ridicolă.

— Păi...

Himmler s-a oprit în ultima clipă. Fusese cât pe ce să zică: „Păi, e ca a dumneavoastră, iubite Führer."

*

Adolf H. avea şi o viaţă secretă.

Pretindea că se ducea să se plimbe prin Alexanderplatz „pentru a descoperi idei de chipuri", dar, în realitate, sărea într-un

tramvai şi ieşea din Berlin, luând-o spre o suburbie îndepărtată, jilavă şi împădurită.

Nu se simţea în stare să mărturisească faptul că se întâlnea cu o femeie. Nici lui Sarah, bineînţeles, nici lui Heinrich. Lui Neumann poate că i-ar fi făcut acea confidenţă, numai că acesta petrecea atât de mult timp la Moscova, ca delegat al partidului comunist german, încât rarele ocazii în care se vedeau nu lăsau deloc timp pentru o discuţie atât de intimă. De altfel, cum să-i fi spus? Adolf nu reuşea să-şi lămurească nici lui însuşi sentimentul pe care-l avea pentru ea.

— Îmi tot povesteşti despre prietenii tăi, îi zicea aceasta, dar lor nu le vorbeşti niciodată despre mine. Fiindcă ţi-e ruşine cu mine?

— Nu.

— Atunci?

— Într-o bună zi le voi povesti tuturor. Şi-n ziua aceea tu vei fi mândria mea. Până atunci, eşti obiectul pudorii mele.

Iar ea râdea cu acel râs al ei dintotdeauna, un râs lipsit de orice urmă de batjocură, semn al purei bucurii de a trăi. Care-i era secretul? Lui Adolf îi era de-ajuns să petreacă un ceas lângă ea pentru a se reîncărca de energie, de idei, de emoţii. Contactul cu ea îl reîncălzea. Îl spăla. Îl întinerea. Plecând de la ea, respira mai în voie. Până şi cerul părea mai puţin jos, mai puţin încărcat, mai luminos. Nu-şi lua decât noaptea la revedere de la ea, când răsăreau stelele deasupra asfaltului periferiei.

Într-o zi, Sarah a dat din întâmplare de o scrisoare în atelier, a ajuns-o o bănuială şi a urmat pista. Nu a mers până la capăt cu filajul. După ce a verificat că era minţită, că Adolf nu se plimba prin Alexanderplatz, ci mergea pe un drum cu care părea obişnuit, a coborât din tramvai fără a fi văzută şi l-a aşteptat acasă.

Adolf a găsit-o pe Sarah plângând, rănită de trădarea lui. Aşa că a trebuit să-i mărturisească adevărul: de mai mulţi ani de zile se ducea de două sau de trei ori pe lună să o vadă pe sora Lucia, fosta lui infirmieră din 1918, la ea la mănăstire.

*

Secretarele lui Hitler nu mai rezistau, visând să evadeze de fiecare dată când dictatorul le acorda câteva ore pentru somn.

— Până şi puşcăria trebuie să fie mai puţin solicitantă, zicea Johanna, fiindcă gardienii respectă somnul prizonierilor.

— Şi pe urmă, îi întărea Christa spusele, mai schimbă şi ei tovarăşii de celulă, mai vin unii noi, mai pleacă din cei vechi. Tot într-o plimbare o ţin. Pe când aici, nimic.

În Bârlogul Lupului, buncărul din inima codrilor jilavi, cenuşiu, lipsit de culori, împuţit de miasmele plictisului şi bocancilor, clădire geometrică ale cărei rare ferestre nu dădeau decât spre lumina palidă a nordului, nu era permis nici un chip nou, nici o carte nouă, nici un disc nou, nici o idee nouă, nici un punct de vedere personal. Hitler interzisese să se discute despre politică sau despre război şi nu tolera decât conversaţiile lipsite de importanţă, palavrele la ceai şi prăjituri. Dar despre ce să mai fi vorbit după ce deplângeai penuria de tenori wagnerieni şi repetai că nici un dirijor nu-i ajungea nici la gleznă lui Furtwängler? Pe ce subiect să mai fi improvizat, din moment ce-ţi erau tăiate legăturile cu lumea?

Trecuse iarna, iar bătălia cu URSS-ul fusese reluată. Numai că frontul german, întins peste măsură, se menţinea cu greu.

Starea armatei se putea citi pe corpul lui Hitler, care ajunsese o adevărată hartă a războiului, regăsind ceva energie până şi în cea mai mică victorie, fisurându-se şi buhăindu-se cu fiecare retragere. Se deteriora cu fiecare zi care trecea. Aproape că nu mai dormea. Şi, pentru a scăpa de insomnie, le hărţuia pe Christa şi pe Johanna, care aveau de îndurat nopţi epuizante.

— O să vedeţi că vom înfrânge şi Rusia, şi Anglia, şi Statele Unite, voi avea eu grijă de punctele slabe. Şi nu mă refer la jidanii pentru care am deschis toate acele... lagăre de muncă, despre care ceilalţi vorbesc. Voi face să dispară bisericile creştine, toate-toate, nu mai vreau să văd nici măcar un singur crucifix în Germania. Ţin doar de o epocă revolută. După care mă voi ocupa de problema alimentară, impunând vegetaria-

nismul, cel mai bun regim pentru sănătate. Păi, cum să absorbi cadavre? E revoltător, nu-i așa?

Christa și Johanna se învățaseră să caște fără să se observe, o gimnastică secretă în spatele figurilor în aparență atente. Știau pe de rost toate monologurile lui, îl auziseră mestecându-le de o mie de ori și de o mie de ori mai bine decât acum, întrucât Führerul, hărțuit, nu mai era în stare să se reîmprospăteze pentru a se dovedi sclipitor. Nu le mai debita decât pentru a scăpa de spaimă.

— Medicamentul meu este vorbitul, le spunea doctorilor lui.

Ba e boala lui, își ziceau Christa și Johanna buimace, cu pleoapele umflate.

Nici muzică nu mai asculta. La începutul războiului, pentru a se odihni, închidea ochii și le cerea să-i pună câteva discuri, mereu aceleași, simfoniile lui Beethoven, o selecție Wagner ori câteva lieduri ale lui Hugo Wolf. Christa și Johanna sufereau fiindcă el se limita întotdeauna la aceleași opere. Acum regretau acele vremuri, întrucât cel puțin marea muzică avea puterea de a fi mereu alta cu fiecare audiție. Hitler, nu. Nu mai admitea nici măcar o față a unui disc pe șaptezeci și opt de turații și nu mai făcea decât să monologheze în gol.

Vizitele Evei Braun erau rare. Hitler nu o suporta decât în Bavaria, la Berghof. Când insistase să rămână în Bârlogul Lupului, Hitler o înjurase în public, fără menajamente, umilind-o, făcând-o să plângă, mergând până la a-i arunca un teanc de mărci, ca unei prostituate. Așa că a plecat.

Christa și Johanna o invidiau.

De altfel, își schimbaseră părerea despre Eva Braun. La început fuseseră indignate că tânăra aceea încântătoare accepta ca Hitler să se poarte atât de urât cu ea, fie el și conducătorul întregii Germanii. Acum înțelegeau că el refuza să trăiască împreună cu Eva Braun, dar nici nu o lăsa să-și refacă viața. Ca și ele, ajunsese prizoniera dictatorului. Nimeni nu-i putea scăpa. Numai că, dacă tot erau sortite să fie victime, ambele ar fi preferat să fie amantele batjocorite ale lui Hitler, fiindcă

Eva Braun se vedea foarte puțin cu el, pe când Christa și Johanna erau obligate să-l suporte zi și noapte.

— Mi-e silă de ființa omenească, zicea Hitler. Ființa omenească nu e decât o împuțită de bacterie cosmică.

— Sigur a stat o oră în fața oglinzii, îi șoptea Johanna Christei.

Și amândouă izbucneau într-un râs interior, chiar dacă rămâneau drepte în scaune, impecabile, cu lentilele ochelarilor atent așezate pe vârful nasului și cu caietele de notițe în mâini.

În noiembrie 1942, americanii au debarcat în Africa de Nord, iar britanicii și-au intensificat bombardamentele nocturne asupra Germaniei. München, Bremen, Düsseldorf au suferit pagube serioase.

— Mi-a fost distrus cumva apartamentul din München? a întrebat Hitler.

Christa nu știa dacă trebuia să-i spună adevărul. Oare cum avea să reacționeze?

Hitler a bătut cu pumnul în masă și a început să urle:

— Ești surdă? Te-am întrebat dacă mi-a fost distrus apartamentul din München.

— Da.

— Serios?

— A fost grav avariat.

Hitler a dat din cap satisfăcut, mângâindu-și mustața.

— Cu-atât mai bine! Cu-atât mai bine! Germanii vor pricepe că nici apartamentul meu nu e ferit. Ar fi dat rău. Sunt încântat. Încântat.

Christa a trecut în raport pagubele, numărul răniților și al morților. Numai că acele lucruri nu-l interesau pe Hitler.

— În fond, aceste raiduri sunt excelente pentru moral. Le permit münchenezilor să înțeleagă că Germania e în război. Impactul va fi salutar. Și, oricum, tot ar fi trebuit dărâmate clădirile acelea, după război, pentru a reface urbanismul. Uite cum lucrează britanicii pentru noi.

În ziua aceea, Christa a înțeles că nebunia lui Hitler nu provenea din cine știe ce idei stranii, pline de ură ori excesive,

nici dintr-o hotărâre de neclintit, care ţine să ignore obstacolele din realitate, ci, poate, dintr-o lipsă absolută de compasiune.

*

Sora Lucia venea în fiecare duminică la ei acasă.

Copiii o aşteptau cu nerăbdare, ca pe un cadou.

Plină de viaţă, veselă, răspunzându-le prompt şi surprinzător, râzând răsunător şi chicotind pe neaşteptate, îi fermeca şi, mai ales, le dădea senzaţia unică de a fi alături de un adult mai tânăr decât ei. Cu felul ei de a se mira, cu acea capacitate rămasă intactă de a se lăsa fermecată ori indignată, cu lama tăioasă a furiei, li se părea mult mai proaspătă decât ei înşişi, care, la şcoală, în curte, împreună cu profesorii sau colegii, ba chiar şi în familie, se obişnuiseră să se stăpânească şi să se comporte adecvat.

La rândul ei, Sarah era mulţumită că rivala ei era aşa cum era. Liniştită, la început, a descoperit ulterior bizara putere a legăturii dintre Lucia şi Adolf. Gelozia a dat s-o ia din nou la galop, până când o prietenă avea să-i spună:

— Doar n-o să fii geloasă pe o călugăriţă! Mai ales tu, o evreică!

Ridicolul era un unguent eficient.

În sfârşit convinsă că nimeni nu dorea să i-l fure pe Adolf, a ajuns să suporte ciudata relaţie a bărbatului ei cu aceea care îi salvase cândva viaţa, deşi nu-i pricepea substanţa.

Cât despre sora Lucia şi Adolf, aceştia chiar erau ultimii care să ştie de ce se întâlneau.

— Nici măcar nu sunt sigur că pot crede în Dumnezeu, spune Adolf.

— Nici măcar nu sunt convinsă că-mi plac picturile tale, răspundea Lucia.

Şi izbucneau în râs.

— Vezi, continua Adolf, nici eu nu sunt singur că-mi plac picturile mele.

— Nici eu nu sunt convinsă zi de zi de existenţa lui Dumnezeu.

În după-amiezile de duminică, în ceasurile mohorâte, nemișcate ori lente, în care adolescenților le vine să se sinucidă, o lua în atelier sub pretextul de a-i examina niște pânze, și se izolau acolo pentru a sta de vorbă.

— Nu sunt sigur de nimic. Nici că pictez bine, nici că fac bine, nici că-mi iubesc așa cum trebuie nevasta și copiii.

— Cu atât mai bine! Certitudinile nasc cretini.

— Totuși! Puțină încredere în mine, uneori, mi-ar permite să merg mai departe.

— Mai departe decât alții, Adolf, și-atât.

— Totuși! Dac-aș putea înceta cu îndoielile astea...

— Faptul că te îndoiești tot timpul face din tine ceea ce ești. Un om cu care se poate sta de vorbă. Sigur că asta îți dă un sentiment de nesiguranță, numai că această nesiguranță e respirația ta, viața ta, omenescul din tine. Dacă ai pune capăt acestui disconfort, ai deveni un fanatic. Fanaticul unei cauze! Sau, mai rău: propriul tău fanatic!

— Soră Lucia, tu nu ai certitudini?

— Nici una. Am credință, dar aceasta nu este o certitudine. E doar o speranță.

— Dar energie? Nu știu pe nimeni care să aibă atâta câtă ai tu.

Într-o duminică, Adolf l-a invitat pe Heinrich să o cunoască pe sora Lucia. Era fericit să poată pune față în față celelalte două ființe la care ținea cel mai mult în afară de familia lui.

Heinrich s-a dovedit sclipitor, fermecător, pasionat. A găsit calea de a o face pe sora Lucia să înțeleagă cum trebuia admirată pictura lui Adolf H. Și-a surprins profesorul prin cunoștințele de istorie sfântă și de teologie și, la căderea nopții, după ce a plecat, Adolf s-a întors spre sora Lucia, încă uluit de clipele pe care le trăise.

— E minunat Heinrich, nu-i așa? Un înger.

Sora Lucia s-a strâmbat într-un fel pe care nu i-l mai văzuse.

— El? El e diavolul.

*

Noapte liniştită, noapte sfântă.

Familiile germane se apropiau cu emoţie de aparatele de radio în noaptea aceea de 24 decembrie 1942. Femeile plângeau la gândul că vocea aceea care venea din cutia mare de lemn, aşezată pe bufetul de lângă brad, era, poate, a fiului, a soţului, a fratelui, a nepotului sau a logodnicului lor.

Postul de radio german transmitea din nou cântecele de pe frontul de la Stalingrad. Corul soldaţilor germani se topea în sunetul corului soldaţilor ruşi, armistiţiul de Crăciun unea cele două armate care se înfruntau pe viaţă şi pe moarte de săptămâni întregi, de-o parte şi de alta a Volgăi.

În pofida comunicatelor optimiste ale lui Goebbels, populaţia era îngrijorată. Se şoptea că ruşii covârşiseră armata a şasea prin număr, frig şi foame. Listele de morţi îngroşau săptămânal paginile ziarelor.

Totuşi, în seara aceea creştină care făcea duşmanii să simpatizeze, familiile germane mai căpătaseră ceva speranţe: războiul parcă nu era chiar atât de barbar, din moment ce vocile ruseşti se uniseră cu cele nemţeşti, iar conflictul poate că avea să se încheie în curând. În orice caz, în acea seară nu aveau să se mai înregistreze morţi.

Din Bârlogul Lupului, în noaptea de cerneală a pădurii prusace, Hitler asculta şi el cântecul dublu, armonios, pe care i-l arunca în urechi aparatul de radio, iesle de lumină în mijlocul buncărului.

Christa şi Johanna îi citeau scrisorile deprimate pe care subofiţerii de la Stalingrad le trimiteau celor apropiaţi şi pe care Hitler ceruse să le deschidă el primul. Descoperind amploarea grozăviei şi măcelului, înţelegea că urma să piardă bătălia. Catastrofa era inevitabilă. Le-a ordonat secretarelor să tacă pentru a asculta ultimele note profunde ale imnului Naşterii Domnului.

— Bună idee. Da, am făcut bine că am realizat montajul ăsta. Firește, era vorba despre un trucaj.

În noaptea aceea, la Stalingrad, nu a cântat nimeni și încă o mie trei sute de soldați și-au mai găsit moartea.

*

— Tati, de ce te uiți așa la mine?

Adolf și-a-ntors privirea.

— Încă de când eram mică, de fiecare dată ai părut surprins uitându-te la mine.

— Da, dar acum pur și simplu mă mir că nu mai ești mică.

Enervată, Sophie și-a strivit pensula de pânză. Nu avea decât treisprezece ani, dar deja îi refuza. Dacă încă nu știa ce avea de câștigat devenind adultă, bănuia ce avea de pierdut părăsind copilăria. Tatăl ei nu o mai lua pe umeri, nu-i mai masa spatele la sculare, ezita să o îmbrățișeze, n-o mai lăsa să se culce lângă el pe sofaua acoperită cu chilimuri, unde se odihnea după-amiezile, visând.

Adolf o contempla fermecat pe copila care-i devenea o străină. *De ce o fi ținând misterul acesta?* Sophie căpăta o nouă alură. Aceasta nu se datora nici sânilor care dădeau elan torsului, nici șoldurilor care se lărgeau, în timp ce talia urca, întinzând un pântec admirabil, nici picioarelor care se lungeau interminabil. Nu, misterul nu se datora numai lucrării obscure și mecanice a creșterii, numai obstinației hormonilor, ci îl dobândea devenind visătoare, tăcută, pradă unor gânduri nebănuite, unor elanuri neobișnuite.

Sophie continua să picteze alături de tatăl ei, folosindu-se de micul șevalet instalat în atelier pentru ea și pentru Rembrandt. Picta cu ușurință, fiindcă-și văzuse tatăl făcând dintotdeauna asta și-i plăcea să stea pe lângă el.

Heinrich a intrat roșu-n obraji, abia mai suflând.

— Extraordinar, a zis sprijinindu-se de peretele de sticlă, în iunie trebuie să plecați la Paris.

— Poftim?!

Heinrich ținuse să-și plătească lecțiile din atelierul maestrului îndeplinind funcția de secretar al acestuia. Acum intrase fluturând un plic care abia sosise.

— La Grand Palais se organizează o expoziție consacrată Școlii de la Paris. Nu doar că faceți parte din aceasta, dar Galeria Marceau dorește să profite de ocazie pentru a pune la punct, la palatul Matignon, o retrospectivă a operei dumneavoastră.

— Poftim?!

Adolf părea înfuriat. Bucuroși de veste, Heinrich și Sophie îl priveau fără a mai înțelege ceva.

— Nu mă duc.

Și-a aruncat paleta și pânzele pe jos.

— Tati, ce te-a apucat?!

— Sunt prea tânăr. N-am ajuns la vârsta retrospectivelor. Nu mă duc.

*

Bătălia pentru Stalingrad era pierdută.

După luni de luptă eroică, generalul von Paulus se predase.

Pe Hitler l-a apucat o criză de furie de o săptămână, un soi de mânie care fie îl lăsa fără glas, fie îl făcea să urle prin tot Bârlogul Lupului.

— Imposibil! De ne-nțeles! De neiertat! Omul pe care l-am făcut feldmareșal pe 30 ianuarie s-a predat pe 1 februarie. Și nu l-am făcut feldmareșal decât gândindu-mă că urma să moară în luptă. Brav. Eroic. Decorasem un erou postum, nu un potențial trădător. Ce dezonoare! Un om care luptă de luni de zile și care, dintr-odată, se dă pe mâna bolșevicilor.

Unii dintre cei din jurul lui își spuneau că două sute de mii de morți și o sută treizeci de mii de prizonieri erau îndeajuns pentru a pricepe că bătălia era pierdută și că generalul von Paulus avusese dreptate să limiteze hemoragia. Bineînțeles, nimeni nu și-a spus părerea cu voce tare.

— Pentru mine, nu înfrângere a fost la Stalingrad, ci trădare! Cât va mai ține războiul, nimeni nu va mai fi numit feldmareșal. Și unde e acum Paulus ăsta? Într-o pușcărie sovietică, gata să fie devorat de șobolani. Cum poate să fie cineva atât de laș? Un feldmareșal nu acceptă captivitatea, se sinucide. Or, el nu doar că a renunțat, dar a mai și rămas în viață!

Mânjind eroismul tuturor celorlalţi. Doar într-o clipă ar fi putut să se elibereze de această mizerie şi să intre în eternitate, în nemurirea naţională. Dar i s-a predat lui Stalin! Cum poate face cineva aşa ceva? E o demenţă. Omul ăsta e complet lipsit de voinţă...

Pentru el, al cărui corp se descompunea în fiecare zi câte puţin, totul ţinea de voinţă şi numai de voinţă.

— Puterea voinţei! Asta creează un destin, o naţiune! Toată viaţa am cunoscut crize care mi-au pus la încercare voinţa, dar aceasta din urmă s-a dovedit mai puternică. Mi-aş fi putut oare afirma vocaţia artistică fără voinţă? Aş fi putut supravieţui războiului din 1914–1918 fără voinţă? Aş fi putut lua puterea fără voinţă? M-aş fi putut menţine la putere fără voinţă? Generalii germani au sânge de nap şi voinţă nici cât o balama de uşă!

De fapt, generalii aveau tot atâta voinţă cât el, dar nu de acelaşi soi. La fel toţi ceilalţi germani. Toată ţara îl lăsa baltă pe Hitler şi se-ntorcea împotriva lui, acuzându-l că a târât-o într-un război inutil, a cărui ieşire se anunţa o calamitate. Pe zidurile oraşelor apăreau inscripţii de genul: „Hitler mincinosul", „Hitler asasinul". Se alcătuiau grupuri de rezistenţă, deseori apărute din mediile conservatoare sau creştine, unele pregătind atentate împotriva Führerului.

Hitler ştia şi se ferea de orice ieşire în public, mulţumindu-se să-şi convingă şi să-şi terorizeze apropiaţii. Umblau zvonuri despre senilitatea lui precoce, despre accese de demenţă, despre faptul că, atunci când era contrazis, intra în asemenea crize, încât muşca din covor, curgându-i balele.

Pentru a amuţi bârfele defăimătoare, ministrul Propagandei, Goebbels, i-a propus Führerului să-şi facă apariţia pe 21 martie 1943, la Berlin. Ocazia ar fi fost Comemorarea Eroilor. Pentru întâia oară după Stalingrad, Hitler avea să se adreseze naţiunii. A încercat să scape pretextând că britanicii vor profita pentru a lansa un raid aerian asupra Berlinului, însă Goebbels l-a îmbărbătat, spunându-i că dacă poporului nu-i era frică să se adune, nu trebuia să-i fie nici Führerului.

Ca de obicei, Hitler s-a pregătit foarte puțin, considerând că inspirația îi va veni imediat ce va simți că a subjugat mulțimea dornică să-l asculte.

Și-a adunat puterile pentru a urca la fel ca altădată, cu pas vioi, la tribună, dar efortul și-a spus cuvântul, așa că a dat buzna ca un manechin dezarticulat, apucându-se de microfon cu un gest care nu mai avea nimic atletic în el.

A început cu o diatribă antibolșevică. În ciuda membrilor Gestapoului, răspândiți prin public, mulțimea nu mai reacționa cu înflăcărarea și fervoarea de altădată. Un lapsus l-a făcut să confunde, fără să vrea, bolșevismul cu iudaismul. În minte i-a venit imaginea unui disc zgâriat, care ar fi trebuit aruncat. A încercat să se încurajeze, repetându-și: „Nu, nu ești un bătrân propagandist" și a început iarăși să vorbească. Când însă a ajuns la momentul în care ar fi trebuit să comemoreze victimele de la Stalingrad, l-a apucat din nou un acces de ură împotriva generalului Paulus și a renunțat la subiect. Apoi, când a fost necesar să evoce toți morții Germaniei încă de la începutul războiului, nu s-a putut abține să nu reducă jignitor cifrele, provocând o liniște pătrunsă de neîncredere. În sfârșit, când a trebuit să facă apel la trezirea flăcării din inimi, spre a nu se pierde speranța în victoria finală, a simțit cum discursul îl slerește de puteri. Dintr-odată s-a trezit atât de izolat, de dezarmat, încât nu a mai reușit decât să tragă încă un semnal de alarmă legat de conspirația evreiască mondială, după care a dispărut.

A doua zi, prin toată Germania s-a răspândit zvonul că nu Hitler fusese acela care ținuse discursul de la Berlin, transmis de posturile de radio. Se pretindea că adevăratul Hitler, țintuit în casă de o depresie, își trimisese în loc o sosie.

Și a căzut cu-adevărat la pat.

*

— Cum așa? Nu aveți nici un Adolf H.? Eu am trei în salon.

— Numai de Adolf H. se vorbește la Paris.

— Familia Rothschild a organizat ieri o serată în cinstea lui.

— Şi familia Weil va face acelaşi lucru luna viitoare.

— Deh, pictor la modă...

— Ba face mai mult decât o simplă modă, draga mea, fiindcă moda se demodează. Or el era stil.

— Bărbatul meu a cumpărat o pânză de-a lui, de mari dimensiuni, pentru casa noastră din Normandia. Am avut noroc, pentru că pictează foarte puţin la aceste dimensiuni. Şi niciodată nu ştii ce e mai bine să pui pe scările acestor clădiri uriaşe.

— Dacă nu sunt indiscretă, cât a costat?

— Ce? Casa? E o moştenire.

— Mă refeream la tablou.

— Patru sute de mii de franci. Dar merită. Crede-mă. E foarte scump, dar merită.

— Totuşi... Era de două ori mai puţin acum trei luni.

— Şi va fi de două mai mult peste trei luni. Cota lui Adolf H. explodează. Nu doar că pânzele lui sunt reuşite, suportabile, nu prea crunte, dar reprezintă şi o investiţie.

— La drept vorbind, numele ăsta, Adolf H., e evreiesc ori nemţesc?

— Amândouă, draga mea.

— Nu-i aşa că e incredibil numărul de artişti evrei şi germani care domină pictura din ziua de azi? Trăim în epoca iudeo-germană.

— Nu doar în pictură, scumpo, dar şi în muzică. Schönberg, Weill, Hindemith. Plus cei mai mari dirijori: Bruno Walter, Otto Klemperer, Furtwängler.

— Tu ce crezi, Furtwängler e şi el evreu?

— Cu siguranţă.

— În orice caz, Adolf H. este, fără îndoială. Socrul lui nu e altul decât Joseph Rubinstein, unul dintre stâlpii sionismului din Germania.

— Înţeleg!

— Cum adică: Înţeleg?

— Cum am zis: înţeleg.

— Da, dar parcă a fost ceva insinuant în tonul tău.

— Am zis înțeleg fiindcă abia acum am priceput ce legătură are cu familia Rothschild.

— Ei, nici așa. Pur și simplu iubesc artiștii. În felul ăsta și Picasso e evreu.

— Și ce, nu e?

— La recepție la familia Rotschild ai fost?

— Bineînțeles.

— Așa... Și cum e Adolf H. ăsta?

— Are niște ochi albaștri foarte frumoși. Niște ochi care te hipnotizează. În rest, e normal. Ba chiar banal. Ochii însă...

— Cu cine a venit?

— Cu un tânăr, o frumusețe de băiat, un adevărat înger. L-a prezentat ca pe elevul și secretarul lui.

— Cine-l crede! Evident e amantul lui.

— De ce spui asta?

— Fiindcă așa sunt toți artiștii. Nu știu nici unul care să aibă o viață normală.

— Ei, bați câmpii! Dac-o luăm așa, și Picasso o fi fiind homosexual.

— Păi, cum adică, Picasso nu e homosexual?

*

— Iubite Führer, trebuie să vă arătați mulțimii.

— Nu.

— Poporul are nevoie de prezența dumneavoastră.

— Nu. Nu mă arăt decât după victorii. Fără triumf, n-am chef să vorbesc. Și uite că nu mai am ocazia, din cauza nulităților astora de generali ai mei. Nu, nu și nu.

— Ca ministru al Propagandei, am nevoie de inegalabila dumneavoastră prezență. Trebuie să facem filme, fotografii. De exemplu, ar fi necesar să vizitați orașele și regiunile care au avut de suferit din cauza raidurilor aeriene.

— Poftim? Vrei să mă imortalizezi pe peliculă în mijlocul ruinelor? Să recunosc pagubele? Ai înnebunit?

— Populaţia ar primi lucrul acesta foarte bine, ar avea senzaţia că-i împărtăşiţi suferinţele. Aţi putea face şi răniţilor o vizită. Toate acestea v-ar demonstra compasiunea.

— Compasiune? Nu fi ridicol.

— Nu putem neglija prea multă vreme poporul. În definitiv, el este sufletul efortului nostru de război.

— Mă laşi? Numai eu fac toată treaba. Îmi ruinez sănătatea pentru a ne menţine obiectivele. Abia de mai dorm trei ore pe noapte.

La acest capitol, sclivisitul Goebbels nu-şi putea contrazice şeful: îţi venea greu şi să te uiţi la Hitler. Încordat, congestionat, cu părul albit, cu ochii umflaţi, cu spinarea gârbovită, uneori îşi căuta din greu cuvintele, în timp ce braţul stâng îi tremura fără a-l fi putut controla. Renunţase la stilul lui de viaţă lipsit de griji, stil de diletant, alcătuit din nopţi şi sieste nesfârşite, din destinderi zilnice în faţa filmelor proiectate în sala personală, din discuţii despre arta modernă şi clipe de exaltare petrecute visând în preajma machetelor arhitecturale. De când războiul se împotmolise şi luase decizia de a comanda singur toate operaţiunile, se transformase într-un călău obsedat de muncă, lucru care îl făcea neproductiv. Numai că nu ieşea nimic din abuzul lui de gândire. Tensiunea mentală permanentă îl distrugea, chiar dacă nu voia să recunoască. Hitler nu înţelegea să-şi recunoască limitele, nu dorea să afle că nu strălucea decât la tribună şi nu era eficient decât în exercitarea agresivităţii. Nu era decât un distrugător amator. Nici vorbă să fi fost un profesionist care să ştie să apere ceva.

— Poporul german are nevoie de nişte semne din partea dumneavoastră. Îi lipsiţi.

— Ajunge! Poporul ăsta german mă calcă pe nervi. Nu e la înălţimea situaţiei. Mă întreb chiar dacă mă merită.

— Trebuie înţeles că...

— Nu! Secretul reuşitei ţine de voinţă. Iar voinţa mea nu se va pleca niciodată. Ştiu că anumiţi germani ar vrea să negociem pacea. Nici nu se pune problema. Vom lupta cu înverşunare! Într-un război total! Fără a capitula! Unii germani nu

au înţeles încă virtuţile intoleranţei. Atunci să se uite la natură! Nu există nici urmă de toleranţă, nici în regnul animal, nici în cel vegetal: viaţa distruge tot ceea ce este incapabil să trăiască. Trebuie să rezistăm fără dovezi de slăbiciune. Victoria sau neantul. Totul sau nimic. Cât am trăit nu am capitulat niciodată. M-am construit de unul singur, plecând de la nimic, m-auzi?, de unul singur, plecând de la nimic. Pentru mine nu e nimic nou în situaţia în care ne aflăm. Am văzut şi lucruri mai rele de-atât. Mi-am urmărit obiectivul cu fanatism, fiindcă, ştii bine, dragul meu Goebbels, doar fanatismul contează, doar fanatismul salvează. Fără fanatism, nimic măreţ nu poate fi realizat pe acest pământ.

— Bineînţeles, dar...

— Ascultă-mă bine, Goebbels: dacă poporul german se va dovedi slab, nu va merita nimic altceva decât să fie distrus de un popor mai tare. Şi atunci nu va merita compasiune. În orice caz, nu din partea mea.

Hitler i-a făcut semn să iasă minusculului şi elegantului Goebbels. Când acesta a ajuns în prag, l-a oprit întrebându-l ce-i mai fac copiii. Goebbels i-a spus pe scurt că toţi cei şase copii ai lui o duceau bine. Dintr-odată fermecător, Hitler a insistat să primească amănunte despre fiecare. Timp de douăzeci de minute, Goebbels a înşirat poveşti care păreau să-l încânte pe Führer, după care a plecat liniştit, flatat că acesta dovedea atâta afecţiune în asemenea ceasuri grele.

Hitler s-a dus la căţeaua lui, Blondi, care l-a copleşit cu demonstraţii de bucurie, şi i-a relatat veştile despre micuţii Goebbels. Adora acei copii pe care, în conversaţiile lui cu Blondi, îi numea micii „H", considerându-i un fel de anexe mai tinere ale lui însuşi. Idolatrizându-l, Goebbels îşi numise copiii Helga, Hilde, Hellmut, Holde, Hedda şi Heide, în aşa fel încât să ilustreze de şase ori la rând iniţiala venerată a lui Hitler.

Führerul l-a primit apoi pe Himmler, pe care tocmai îl numise ministru de interne al Reichului, sarcină de care limaxul se achita foarte bine. A constatat că-şi redusese mustaţa la două linii verticale, dar că nu se putuse hotărî să o radă. Poate că era

eficient totuși pentru prestigiul, ba chiar pentru autoritatea lui Himmler în fața subalternilor, să poarte fie și numai o umbră a mustății hitleriste.

— Himmler, mă îngrijorează Germania. Poporul are moralul foarte scăzut, iar stafida asta de Goebbels, cu tot cu Propaganda lui, nu pare în stare să-l mai revigoreze. Așa că o să salvezi *tu* situația.

— Ce am de făcut?

În zilele care au urmat, Himmler a adunat la Posen toți șefii SS, apoi diverși conducători ai Reichului. Cu care ocazie le-a pus brutal în față realitatea privitoare la trenurile care plecau pline cu evrei și se întorceau goale, mărturisindu-le adevăratul statut al lagărelor morții.

— Prin programul de exterminare a jidanilor din Europa, realizăm o pagină glorioasă a istoriei noastre, una cum nu s-a mai scris și nici nu se va mai scrie. Avem dreptul moral și mai ales datoria față de poporul nostru să distrugem această rasă care vrea să ne distrugă ea pe noi. Am exterminat radical bacilul jidănesc, care ne-ar fi putut îmbolnăvi și ucide. Hitler va rămâne în istorie precum Robert Koch, omul care a eradicat tuberculoza, iar mândria noastră, a tuturor, va fi că i-am fost infirmieri.

S-a întors să-i raporteze lui Hitler, iar acesta și-a frecat mulțumit mâinile.

— Așa. Acum sunt compromiși cu toții. Știu destul pentru a nu dori să afle mai mult.

S-a apropiat de fereastra dincolo de care soarele apunea în nuanțe puternice de roșu.

— Toți conducătorii germani au, de acum, degetul prins în angrenaj. Au căzut în capcană. Nu doar că-și vor ține gura, dar vor fi obligați să meargă până la capăt.

În încăperea prost încălzită s-a așternut tăcerea.

Extrem de calm, Hitler a adăugat pentru întâia dată o constatare lipsită de orice grandilocvență:

— De-acum, toate punțile sunt tăiate în spatele nostru.

*

— La Ritz, vă rog.

Adolf H. a intrat mult prea ușor în taxi. La drept vorbind, s-a prăbușit, fiindcă băuse prea mult.

Parisul îl sărbătorea. Toată lumea se dădea în vânt după picturile lui și se simțea foarte onorată că artistul locuise o vreme în Franța. Bizar reviriment. Jurnaliștii și personajele mondene se interesau acum și de cele mai neînsemnate detalii ale vieții sale pariziene din anii douăzeci – pe ce străzi umbla, ce interesant!, prin ce apartamente, bistrouri, restaurante –, pe când la vremea aceea i se întorcea spatele, iar el, un străin fără venit fix, avea greutăți enorme pentru a găsi o locuință sau un credit cât de mic la vreun magazin alimentar. În seara aceea se întorcea la Ritz, unde galeristul lui, recunoscător în fața exploziei prețurilor cu care îi vindea pânzele, îi mai plătise încă o săptămână apartamentul.

La Ritz... Când sosise la Paris, în 1919, trăsese într-un hotel dubios, cu camere strâmte și înalte, hotelul Eclair, din apropiere de Gara de Est. Acolo, între toaletele de pe palier, ale căror ferestre sparte lăsau vântul înghețat să le degere fesele, ascultând acel du-te-vino al curvelor și al clienților pe scara scârțâitoare și pe covoarele mucegăite și niciodată spălate, împărțise cu Neumann o încăpere minusculă și fusese fericit. Acum, când le putea oferi un întreg apartament lui Heinrich și Sophiei, care veniseră cu el, un apartament cu stucaturi aurite, cristaluri, șampanie și canapele în care te afundai, vedea și fața bogată a orașului și tot fericit era.

Doar că fericirea nu mai avea același gust.

Resimțea cu amărăciune cum trecea timpul. Adolf H. cucerise pentru puțin timp Parisul, înainte să moară Unșpe și criza economică să facă ravagii. Acum îl recucerea, lucru care nu-i spunea cine știe ce, cu excepția sentimentului că îmbătrânise și că cei care, cu zece ani în urmă, nici nu-l băgau în seamă, iar acum strigau peste tot că era un geniu, nu erau decât niște persoane care reacționau după cum bătea vântul și ale căror judecăți de valoare nu însemnau nimic mai mult decât larma pe care o

făceau. Totul era fulgerător, sub imperiul clipei. Ca beția după un vin bun. Nimic mai mult. Se purta atât de dur cu aceia care-l lăudau, încât avea chiar mustrări de conștiință. Pentru a se dezvinovăți, și-a ocupat sejurul parizian încercând să-l facă cunoscut pe Heinrich. Accepta întâlniri inutile pentru a vorbi despre Heinrich, se vedea cu galeriști pe care încerca să-i determine să se ocupe de Heinrich, nu ieșea în oraș decât pentru a-l prezenta pe Heinrich, știind că aceia cărora li se adresa ar fi fost mai ușor de convins de frumusețea și de farmecul acestuia decât de examinarea superficială a tablourilor din care oricum nu pricepeau niciodată nimic.

Heinrich se făcea plăcut la Paris, lucru care pe Adolf îl bucura. Avea senzația că-i dăruise orașul la împlinirea a douăzeci și cinci de ani. De acum erau asigurate legături serioase cu profesioniști ai artei. Heinrich nu trebuia decât să picteze. *Într-un fel, Heinrich e puțin și fiul meu, fiul meu într-ale picturii, din moment ce Rembrandt e talentat la matematică, iar Sophie încă își caută calea. Așadar, e rezultatul paternității mele de pictor.* Generozitatea lui Adolf era și modalitatea lui de a trece peste durerea pe care o simte orice artist la apariția unui geniu extrem de tânăr. Adolf se simțea depășit într-o asemenea măsură de harul lui Heinrich, încât nu reușea să-și mai găsească locul decât ca maestru și mentor al celui mai mare pictor al celei de-a doua jumătăți a secolului.

— Am ajuns, prințule, face patruzeci de franci.

Adolf n-a comentat prețul enorm anunțat de taximetrist, fiindcă îi era rușine să se tocmească pentru suma respectivă chiar în fața portarilor de la Ritz.

Așa că a plătit și a urcat în apartament. Personal luase camera principală, Sophie pe cea de-a doua și găsiseră și pentru Heinrich o mansardă foarte drăguță.

Adolf s-a dezbrăcat, a rămas îndelung sub dușul călduț pentru a se spăla de beție, după care și-a pus pijamaua de mătase.

Trecând prin fața dormitorului Sophiei, a observat că înăuntru era lumină și a bombănit din reflex de tată care face economie, gândindu-se că iar a adormit fără a stinge lampa.

A împins uşa şi l-a descoperit în patul vraişte pe Heinrich gol ţinând-o în braţe pe Sophie, goală şi ea.

Auzind uşa, au deschis amândoi ochii, uitându-se îngroziţi la Adolf.

*

Cei doi dictatori se aşezaseră pe nişte ruine fumegânde.

Printre rămăşiţe, Hitler dăduse de o cutie care nu fusese sfârâmată de explozie. Mussolini se lăsase pe o bârnă, ultim rest al şarpantei.

Cenuşa încă mai zbura rătăcită, incoerentă prin clădirea despicată, iar Paul Schmidt, translatorul, verifica speriat dacă nu cumva printre bucăţile de birouri şi scaune, printre cioburi şi bucăţi de perete, printre fâşiile de îmbrăcăminte pătate de sânge nu mai rămăsese vreo sursă de pericol.

În jurul lor, pădurea sinistră din aceste locuri de margine trimitea spre ei valuri de ceaţă şi rafale îngheţate de vânt.

Cu părul înroşit, cu braţul bandajat, Hitler, extrem de calm, surâzând, arăta resturile din ceea ce fusese sala lui de conferinţe.

— Vezi? Eram adineauri aici, aplecat deasupra mesei pentru a studia harta aeriană, când am zărit, o fracţiune de secundă, o flacără albastră şi galbenă. A urmat o explozie teribilă. M-am trezit într-un nor de fum negru, gros, ca un vârtej. Şi cu o ploaie de cioburi şi de ţăndări de lemn. Trosnea totul din toate părţile. Eram douăzeci şi patru. Când s-a mai împrăştiat fumul, am văzut siluete care se agitau, haine şi păr care luaseră foc. Am verificat dacă eram întreg şi dacă puteam să mă mişc. Aveam cioburi înfipte în braţe şi-n picioare, dar nimic mai mult. Mergând spre ieşire, m-am împiedicat de nişte corpuri. Unii dintre colaboratorii mei muriseră, alţii erau grav răniţi. Când am ajuns afară, generalul Keitel s-a repezit la mine, m-a strâns în braţe şi-a strigat: „Trăiţi, trăiţi, iubite Führer!" Plângea cu lacrimi fierbinţi, viteazul Keitel.

Hitler s-a oprit pentru a lăcrima puţin, mai impresionat de emoţia generalului decât de norocul pe care îl avusese. Cu

puțină întârziere, din cauza traducătorului, Mussolini a reușit și el să-și ia un aer îndoios.

— Schmidt, câți răniți grav avem? a strigat Hitler.

— Unsprezece.

— Câți? a urlat Führerul.

— Unsprezece.

— Vezi, Mussolini? Unsprezece grav răniți, foarte grav răniți, care cu siguranță vor muri în orele următoare.

O afirma răspicat, mândru, de parcă ar fi fost vorba despre o victorie personală.

— Stenograful dumneavoastră, Berger, a murit în ambulanță.

— Cine?

— Berger.

— Aha, vezi? s-a răstit Hitler, întorcându-se satisfăcut către Mussolini.

— Colonelului Brandt nu i se mai dau decât câteva ceasuri, a strigat traducătorul cât îl ținea gura.

— Aha!

Hitler era încântat. Cu cât i se prezentau mai amănunțit dimensiunile carnajului, cu atât se simțea mai mândru că supraviețuise. Hecatomba sublinia statutul lui excepțional.

Mussolini, îmbătrânit, slăbit, blazat, epuizat, neștiind foarte bine ce căuta acolo, dat jos de la putere de poporul italian, întemnițat, eliberat de Hitler, menținut la putere de germani în fruntea micii republici de la Salò, din nordul Italiei, l-a întrebat pe traducător de ce tot vocifera Hitler.

— Führerul are timpanele fisurate de explozie.

— Și știe?

— Nimeni nu îndrăznește să-i spună.

Mussolini a dat din cap. În nici un caz nu avea să riște așa ceva tocmai el.

După mișcările buzelor, Hitler a realizat că Mussolini și Schmidt stăteau de vorbă.

— Ce te-a apucat, Schmidt? Ai discuții personale cu Ducele?!

— I-am dat veşti liniştitoare despre sănătatea dumneavoastră, iubite Führer, a trâmbiţat Schmidt.

— Mă simt foarte bine, minunat aş putea zice, doar câteva zgârieturi...

S-a ridicat şi s-a învârtit mândru, pentru a-şi dovedi forma bună în care se afla. Ai fi zis că renăscuse.

Mussolini a observat că ochii lui Hitler alunecau parcă spre dreapta. De altfel, întreg trupul i se apleca în acea parte.

— Fără îndoială i-a fost afectată urechea internă, i-a spus Mussolini, gânditor, lui Schmidt.

— Ce-a zis? a ţipat Hitler.

— Că sunteţi într-o formă excelentă.

Hitler a zâmbit.

— Dragul meu Duce, atentatul acesta m-a întinerit. Dovedeşte că providenţa veghează asupra mea şi că mă va apăra până când îmi voi încheia misiunea. Trebuie să ne păstrăm moralul de neclintit, în pofida greutăţilor temporare prin care trecem. Aliaţii sunt cu mult mai divizaţi decât se spune şi nu cred că înţelegerea dintre ei va mai ţine mult. Cum ar putea Anglia şi Statele Unite să rămână solidare cu Uniunea Sovietică? Liberalii cu bolşevicii? Vor înţelege în curând în ce situaţie se află.

Mussolini era cât pe ce să-i reamintească lui Hitler că şi el a fost aliat pentru câteva luni cu Stalin. Dar a tăcut.

— Germania a suferit câteva lovituri în est, americanii au debarcat în Franţa, dar vom rezista. Am fost urmat foarte prost de generali şi comandanţi care nu-şi meritau posturile, dar sunt pe cale să iau din nou frâiele în mână. Dovada? Ştii pe cine suspectez pentru atentatul ăsta? Pe colonelul Claus Schenk, Graf von Stauffenberg. A plecat de aici cu o jumătate de ceas înaintea exploziei şi a fugit cu automobilul. Armata! Mereu armata! Am primit câteva lovituri fie din cauza incompetenţei militarilor, fie a trădării lor. Am însă mare încredere în viitor. Dar, ia zi, mi-ai văzut pantalonii?

— Poftim?

— Schmidt, arată-i Ducelui pantalonii mei.

Extrem de jenat, Paul Schmidt a scos dintr-un sac pantalonii rupți pe care Hitler îi purtase în momentul atentatului. I-a desfăcut, i-a întins și i-a expus în fața Ducelui, care a fost nevoit să se minuneze de fiecare gaură sau ruptură.

— Admirabil, nu-i așa? i-a zbierat Hitler în ureche lui Mussolini.

Italianul l-a aprobat cu mină de fin cunoscător, de parcă ar fi cântărit calitățile unei arme noi.

— Și dacă mi-ai vedea lenjeria intimă! a mai urlat Hitler.

L-a luat de braț pe Duce, pentru a se întoarce în buncăr. Noroiul li se lipea de picioare, iar Mussolini îl susținea pe Hitler, care, fără să-și fi dat seama, se lăsa cu toată greutatea pe el.

— Da, dragul meu Duce, voința ne-a fost supusă câtorva încercări, dar vom învinge. Aștept cu nerăbdare niște arme miraculoase, care vor ieși în curând din uzinele mele. Profesorul Willy Messerschmitt a pus la punct un avion cu reacție care va putea ajunge până la opt sute de kilometri pe oră și va sfărâma aparatele de zbor inamice. Cea mai grozavă însă va fi racheta A4, o rachetă de lungă distanță, pusă la punct de genialul von Braun, care ne va permite, utilizând programul Kuschkern, să distrugem în totalitate Londra. Ai spus ceva?

— Nimic.

— Poftim?

— Formidabil!

— Da, formidabil. Uimitor. Decisiv. Churchill se va prăji în curând ca un pui la frigare.

Mussolini a oftat, gata să-și piardă răbdarea, extenuat de greutatea celui de lângă el și asurzit de urletele acestuia.

— Mussolini, te iubesc și te admir. Dacă nu te-aș fi avut pe tine drept exemplu, poate că nu aș fi asaltat Germania. Fără Mussolini, Hitler nu ar fi existat.

— După care, nici Mussolini fără Hitler, a răcnit Ducele gândindu-se cu tristețe la puterea lui minusculă, menținută artificial de nemți.

— Ha, ha, tare haios. Tare, tare haios. N-o știam. Chiar tare haios. Chestia asta mă duce cu gândul că-n '31, la München...

Mussolini nu a aflat niciodată la ce se gândise Hitler. L-a lăsat să urle mai să-i crape venele gâtului, fără a mai încerca să formuleze un răspuns. S-au poticnit încă de vreo cincisprezece ori până au ajuns lângă automobile.

Afectuos, inepuizabil, Hitler l-a condus până la gară, până pe peron, până la uşa vagonului. Fatalist, Mussolini se gândea la iubita lui şi la ce urma să mănânce seara, în tren. Fără să-i mai dea nici o atenţie colegului într-ale dictaturii. În definitiv, Hitler nu avusese niciodată nevoie să fie ascultat pentru a vorbi şi surd era de mai mulţi ani.

*

„Dragă soră Lucia,

Trădarea este o lumină crudă care îşi trimite realitatea către tot ceea ce luminează. Poate că este unica lumină adevărată... De când am descoperit, în seara aceea groaznică, faptul că Heinrich se culcă cu fata mea, care nu are decât treisprezece ani, îl văd aşa cum este. Şi e de nesuportat.

Odată ce mi-am revenit din surpriză, l-am apucat pe Heinrich aşa gol cum era şi l-am târât în salon.

— Acoperă-te şi explică-mi.

A pus mâna pe un pled, şi l-a tras în jurul şoldurilor şi mi s-a adresat cu un zâmbet arţăgos.

— N-am nimic de spus.

— Explică-mi! Cum i-ai putut face Sophiei aşa ceva?

A izbucnit în râs.

— În cel mai simplu mod din lume.

— Nu are decât treisprezece ani.

— Şi? N-am obligat-o. E îndrăgostită de mine.

— Imposibil.

— Dar ce credeţi? Duceţi-vă şi întrebaţi-o. N-am obligat-o. Nici o clipă. Ba chiar mi-a luat ceva timp până am cedat. Întrebaţi-o.

— Imposibil.

— De ce? Aţi fi preferat un viol?

Dintr-un salt, s-a întins pe canapea, nepăsător, indiferent, sarcastic. Nici măcar nu-mi înțelegea deznădejdea.

— Heinrich, cum mi-ai putut face așa ceva? Tocmai mie?

— Dumneavoastră și ea sunteți două persoane diferite. Nu văd legătura.

— Heinrich, e fata mea, am o răspundere, o protejez. Și tu, care ești precum fiul meu, mi-am închipuit că-mi ești prieten, credeam că și tu o protejezi.

Am așteptat. I-am lăsat timp să conștientizeze, să-i fie rușine, să regrete, să-și ceară iertare. După zece minute, a sărit în picioare, s-a uitat la mine nerăbdător, dacă nu cumva iritat, și m-a întrebat fără vreo nuanță în glas:

— Gata? Mi-e groază de scene din astea. Urc la mine în cameră să fac un duș.

Și a ieșit.

Abia în clipa aceea am înțeles.

Heinrich e lipsit de orice fel de valoare morală, de orice sentiment. A făcut-o cu o puștoaică doar fiindcă simțea nevoia și a vrut-o și ea. Fără a conta nimic altceva pentru el.

M-am dus la Sophie, care stătea în pat și plângea. Am dat s-o iau în brațe ca s-o liniștesc, să vadă cât țin la ea, dar s-a încordat și s-a tras la celălalt capăt al patului. Nu mai suporta decât îmbrățișările lui Heinrich!

Am încercat să stau de vorbă cu ea și am priceput ce reușise să facă acel demon. Da, îl iubea. De altfel, toată lumea îl iubea în familia mea, inclusiv și în primul rând eu, tatăl ei, care l-am impus tuturor celorlalți. Cu ce era ea vinovată? Heinrich era un băiat frumos, iar eu afirmasem că era un geniu. Și-atunci?

— Și-atunci nu trăiești aceeași stare cu-a lui, draga mea. Tu îl iubești, însă el nu te iubește.

— Cum poți să spui așa ceva? Sau poate că nu pot fi eu iubită, asta e!

— Ba da, poți fi iubită. Și eu te iubesc, și mama ta, și Rembrandt, și Lucia, și atâția alții pe care-i cunoști și încă mulți care vor urma, nu însă și Heinrich.

— De ce?

— Fiindcă Heinrich este un monstru. Un animal hrăpăreţ, interesat, care nu se ia decât după propriile lui dorinţe, fără nici o barieră morală, fără simţul prieteniei, incapabil să iubească.

— Te detest. Spui asta fiindcă eşti gelos.

Dragă Lucia, te scutesc de restul acelei nopţi. Sophie nu voia să recunoască în Heinrich decât pe acel Făt-Frumos, iar eu, care gândisem la fel ca ea, cum oare aş fi putut să o conving de contrariu?

A doua zi, Heinrich a dispărut. Fără nici o explicaţie. Dintre toate darurile pe care mi le-a făcut, acest gest brutal a fost cel pentru care îi mulţumesc cel mai mult, fiindcă mi-a permis să o conving pe Sophie că aveam dreptate. De atunci, e ca rătăcită.

Am aflat că Heinrich locuieşte pe la mai multe persoane – o americancă miliardară, sensibilă la farmecele efebilor, un bătrân galerist celibatar, din aceleaşi motive, un tânăr cuplu de jurnalişti de la *Le Figaro* care ţin să-l lanseze etc. – şi că frecventează locurile în care eu l-am prezentat şi pe unde aruncă în mine cu toate mizeriile posibile. Conform versiunii pe care o prezintă, a fost nevoit să fugă întrucât nu mai suportam să fiu covârşit de geniul lui, întrucât prin intermediul lui pricepusem că nu sunt altceva decât un suprarealist de mâna a zecea şi, în schimbul lecţiilor şi al serviciilor pe care i le-am făcut, îl obligam să plătească un preţ enorm, adică îl forţam să se însoare cu fata mea. Nu-ţi mai repet cum îndrăzneşte, ajuns în acest punct al poveştii, să pună tot soiul de murdării pe seama Sophiei, fiindcă este atât de mizerabil, încât nici măcar nu pot să mă gândesc la spusele lui fără să-mi vină să-l iau la bătaie.

Dragă Lucia, cum îţi explici ce a făcut Cain? Dar sărutul lui Iuda? Trădătorul mă face să-mi pierd cumpătul şi să nu mai ştiu pe ce lume mă aflu. Prăbuşit de durere, încerc totuşi să găsesc o logică a comportamentului lui Heinrich. Vreau să înţeleg. Să înţeleg nu pentru a justifica. Să înţeleg nu pentru a nu mai condamna. Să înţeleg pentru a suferi mai puţin. Răul

este un mister mai profund decât binele, întrucât în bine există lumină, dinamism, afirmarea vieţii. Cum se poate alege un lucru obscur?

Credinciosul şi dezorientatul tău Adolf H."

*

De acum, ruşii ajunseseră la porţile Berlinului.

Din Cancelaria Reichului se auzea huruitul continuu al tirurilor.

Avioanele englezeşti bombardau fără încetare oraşul. În ceasurile în care era redată doar soarelui şi tăcerii, capitala nu mai semăna decât cu antrepozitul vechi, plin cu decoruri, al unei opere de provincie: din imobilele înalte şi mândre nu mai rămăseseră decât bucăţi sfărâmate, faţade sau câte un perete acoperit cu diferite tapete, după etajele care mai rezistaseră, fără măcar un singur planşeu întreg; ţăndări de viaţă intimă spânzurau ici şi colo, atârnând în gol, ba un lavabou, ba un cuier, ba o măsuţă de toaletă ţinându-se disperată-n şuruburi, ba un tablou al înaintaşilor care, de acum, rămăseseră fără descendenţi. Deasupra molozului şi mormanelor de resturi, nu se mai vedeau decât accesoriile unor existenţe întrerupte. Bombele păreau a fi pătruns prin efracţie, operând ca nişte tâlhari, lăsând în urmă iz arhaic de jaf şi de violuri colective.

Hitler nu mai trăia decât sub pământ.

Întors la Berlin – unde altundeva s-ar fi putut duce, din moment ce laţul se strângea? ruşii înaintau în est, aliaţii în vest –, nu mai găsise decât ruinele palatului neobaroc care folosise drept Cancelarie încă de pe vremea lui Bismarck şi doar câţiva pereţi din noua Cancelarie concepută de Speer, apartamentele fiindu-i distruse de bombele incendiare. Drept urmare, a optat pentru buncăr, un adăpost antiaerian construit în 1943, în grădinile Cancelariei, un labirint claustrofob din beton gros, în care se ajungea după ce se trecea printr-o succesiune de scări obositoare, muşuroi de cârtiţă prevăzut cu un sistem de iluminare zgârcit şi pâlpâitor, care funcţiona datorită unui grup electrogen diesel ce împuţea coridoarele prea puţin încălzite şi care

se aeriseau greu, un soi de mormânt în care Führerul intrase de viu.

— Nici nu vreau să aud de soluție politică, de negocieri. Nu voi capitula. Voi lupta atâta timp cât va mai exista un singur soldat. Iar când ultimul soldat mă va lăsa baltă, îmi voi trage un glonț în cap. Prin mine însumi apăr Germania de un armistițiu rușinos. Prin mine însumi feresc Germania de catastrofă.

Cea mai mare parte dintre germani însă gândeau exact invers: prin sine însuși, Hitler îi târa către apocalipsă. Un om politic preocupat de sănătatea poporului lui, a orașelor și a instalațiilor industriale ar fi negociat deja pentru a opri distrugerea, ar fi luat rușinea asupra lui și ar fi evitat moartea altor mii de civili și militari.

Hitler îi ordonase lui Speer să distrugă podurile, autostrăzile și complexele industriale. Dușmanul nu trebuia să pună mâna decât pe pământ pârjolit. Pentru întâia oară, Speer nu-l ascultase, gândindu-se că, după dezastru, Germania și-ar fi putut ridica iarăși, repede, fruntea, transferându-și ambițiile în Reichul de după Führer.

Când i s-au anunțat concluziile înfricoșătoare ale conferinței de la Yalta, în care Churchill, Roosevelt și Stalin anunțaseră la ce urma să fie supusă Germania după căderea lui, Hitler primise vestea cu un calm care îi înghețase pe cei din jur.

— Vedeți? V-am spus eu.

— Da, iubite Führer, dar va fi groaznic: țara împărțită și demilitarizată, partidul nazist interzis, industria plasată sub control, reparații de plătit și judecarea „criminalilor de război".

— Asta v-am spus și eu mereu: este inutil să negociem. Trebuie să rezistăm până-i vom putea da peste cap. Sau să rezistăm până când vom dispărea.

— Populația cere un armistițiu rapid.

— Nu trebuie să țineți cont de populație. E slabă și zgârcită cu ea însăși. Păi ce, fac eu economie de mine însumi? Până la capăt mă voi bate, și când nu voi mai putea îmi voi trage un glonț în țeastă. E totuși simplu, nu?

Ca dintotdeauna, corpul lui Hitler nu era decât un simptom de carne, exprimând exact starea Germaniei. Cocârjat, tremurând, semn al bolii Parkinson care-l năpădise, cu mâna flască, aerul rătăcit, faţa pământie, Führerul vorbea cu dificultate, lăsând să-i scape un firişor de salivă pe la colţurile gurii. Nu se mai putea deplasa decât cu preţul unor dureri crunte, iar urechile purulente îi sângerau continuu.

— Până la capăt mă voi bate.

De bătut nu se bătea, dar faptul că supravieţuia atât de ruinat era în sine tot o luptă.

Adipos, galben şi cremos, doctorul Morell se învârtea tot timpul prin buncăr tratându-l cu somnifere pentru a-l adormi, cu excitante pentru a-l trezi, cu picături pentru digestie, cu comprimate pentru întărirea excrementelor, cu laxative pentru a se putea uşura. De acum până şi cea mai neînsemnată funcţie vitală trebuia să fie asistată. Drogat, intoxicat, dependent, trupul lui Hitler ajunsese o anexă farmaceutică, îngurgitând stricnină şi beladonă pentru a lupta împotriva flatulenţei, opiacee pentru a linişti tulburările intestinale, cocaină în picături oftalmice şi amfetamine pentru a combate oboseala. Dieteticienii îi pregăteau grijulii feluri de mâncare de care nu se atingea, de teamă să nu fie otrăvit, iar doctorul Morell era nevoit să argumenteze ceasuri în şir pentru a-l convinge că nu contractase cele câteva rare infecţii de care încă nu suferise. Din cauza luptelor în care oamenii mureau rapid, Hitler nu mai era interesat, ca în trecut, de maladiile lente precum cancerul sau insuficienţa cardiacă, ci devenise preocupat numai de boli fulgerătoare. Ipohondria i se adaptase vremii de război.

Recitea viaţa lui Frederic cel Mare, al cărui portret îl adusese în biroul lui din subteran, şi continua să creadă că prin încăpăţânarea de care dădea dovadă îşi va putea atinge ţelul. Când i s-a anunţat moartea preşedintelui american Roosvelt, a văzut în aceasta un semn decisiv al providenţei. Roosvelt murea în plin război, la fel ca ţarina Elisabeta în faţa lui Frederic cel Mare! Ceea ce însemna că situaţia avea să se schimbe.

— Ca pe vremea Războiului de Șapte Ani. Pentru noi, va ține numai cinci. Ar trebui să ne fie rușine să ne tot plângem!

În ziua aceea s-a jucat mai multe ceasuri cu Lupu, cățelușul pe care i-l dăruise Blondi. Viitorul luminos își reintra în drepturi.

În același timp, postul de observație de la grădina zoologică îl informa despre înaintarea artileriei ruse în Berlin.

Și a sosit și ziua în care Armata Roșie nu se mai găsea decât la câteva sute de metri de buncăr.

Hitler a tunat și-a fulgerat mai bine de o oră.

— Imbecilul de Göring nu a fost niciodată în stare să mă urmeze, nu e decât un morfinoman, un corupt, o halcă de osânză care nu se gândește decât la cum să-și scape pielea și comorile dobândite-n război. Credeți că nu m-am prins că se machiază, că-și dă cu pudră ca să iasă mai bine în fotografii? Vă-nchipuiți că nu i-am observat extravagențele vestimentare, costumele de mătase de un gri ca al penelor turturicii și halatele de fachir? Vă imaginați că nu știu c-a jefuit toate muzeele din țările pe care le-am cucerit, ca să-și umple pivnițele? Știam toate astea, dar l-am iertat fiindcă am crezut că-mi era credincios! Și larva aia de Himmler, limaxul mustăcios, credeți că nu știu că a încercat să negocieze jidanii din lagăre cu suedezul Bernadotte[1]? Să se folosească de jidanii care au mai rămas ca de niște ostatici, pentru a discuta armistițiul, în loc să-i execute? Credeți că nu știu că a încercat să-și asigure viitorul alături de aliați? Să fie împușcați! Toți vreau să fie împușcați! Am fost trădat! M-au trădat generalii mei! Infanteria m-a trădat! SS-ul m-a trădat! Aviația m-a trădat! Industria m-a trădat! N-am în jurul meu decât trădători sau handicapați! La moarte cu ei! La moarte!

---

1. Folke Bernadotte, conte de Wisborg (1895–1948), a negociat eliberarea a 15 000 de prizonieri din lagărele de concentrare naziste și a murit asasinat la Ierusalim, unde se afla ca prim mediator ONU pentru Palestina, de membri ai grupului sionist Lehi.

Dintr-odată urletele s-au întrerupt. Vocea-i plesnise, parcă. Nemaireuşind să se ţină drept pe scaun, s-a prăbuşit peste masă, murmurând, livid, ca atins de un suflu din altă lume:

— Războiul e pierdut.

Doctorul Morell a dat să-i facă o injecţie cu glucoză.

Hitler s-a ridicat şi l-a privit îngrozit.

— Vrei să mă droghezi. Vrei să mă împiedici să-mi ratez ieşirea din scenă. O să te-mpuşc.

— Nu e decât glucoză.

— Te-mpuşc! Tu, care încerci să mă otrăveşti! Pe loc te-mpuşc!

Doctorul Morell a şters-o cu paşi mărunţi şi s-a ascuns ghemuindu-se în spălătorie, pentru a aştepta acolo sfârşitul furtunii.

Hitler s-a uitat cu ură la cei din jurul lui.

— Mă voi sinucide...

— Dar, iubite Führer...

— Este singura mea şansă de a-mi reabilita reputaţia. Dacă voi părăsi scena lumii dezonorat, atunci degeaba am trăit. Ieşiţi afară! Ieşiţi toţi!

Simţea cum îngheaţă: toată viaţa vorbise despre sinuciderea lui, în ultimele luni mai mult decât oricând, dar lucrul era spus întotdeauna pe ton vesel, ca un elan de virilitate, un act de impetuozitate, o afirmare de sine, un semn de sănătate înfloritoare. În ziua aceea, pentru întâia oară, chiar se gândea la sinucidere ştiind c-o va face. Ceea ce producea un cu totul alt efect.

S-a ridicat, a observat că se clătina şi s-a dus să se privească în oglinda de la toaletă.

Ce a zărit l-a îngrozit. Nu el era acolo, în oglindă, ci mătuşa Johanna, sora mamei lui. Umflăturile, ridurile, pungile de sub ochii injectaţi, firele albe din părul devitalizat, toate erau ale mătuşii Johanna aşa cum o văzuse ultima dată, nu ale lui, nu ale lui Adolf Hitler. Era o greşeală! Se simţea sătul, uzat precum chipul mătuşii Johanna, aşa cum îi apărea în oglinda de deasupra chiuvetei.

S-a întors în birou și s-a prăbușit pe canapea. *Să mă obișnuiesc. Am nevoie de câteva zile ca să mă obișnuiesc. Dintotdeauna am știut că voi muri pe picioare, dar mi se părea că se va întâmpla undeva departe, departe...* S-a uitat în sus, spre portretul lui Frederic cel Mare, pentru a-i insufla curaj, dar nu s-a întâmplat nimic. *Sacrificiul va fi minunat. În orice caz, rușii nu trebuie să mă prindă viu, altfel... Da, un proces, ar fi în stare să-mi facă un proces. Numindu-mă criminal de război. Chiar că-ți vine să râzi. Jidanii, bolșevicii, englezii, americanii sunt la originea acestui război criminal și exact ei mă consideră pe mine „criminal de război". S-a-ntors lumea pe dos. Iar eu voi părăsi această lume care a-nnebunit. Fiindcă mă vor împușca. Adică eu, Adolf Hitler, să fiu pus cu spatele la zid de o bandă de ucigași comuniști? Niciodată! Sigur, aș mai putea rezista câteva zile în Bavaria. Dar la ce bun?* Dictatorul Hitler lipsit de putere și ascuns în Alpi? Pură figurație? *Nu, nu voi juca rolul refugiatului din Berchtesgaden. Mă vor găsi foarte repede. Câteva zile de viață în plus, dar voi plăti prin terfelirea imaginii. Nu, aici trebuie să mor.* În inima celui de-al Treilea Reich. *Trădat și asediat. Dar demn.* Ce exemplu sublim pentru generațiile viitoare. Hitler, eroul. Hitler, modelul rezistenței absolute. *În cinci ani, toată Europa va fi bolșevică, nazismul o legendă, iar eu voi deveni un mit. Se vor gândi la mine ca la Socrate sau ca la Isus. Ca la Siegfried. Ca la Rienzi.* Referința wagneriană a apărut exact la timp pentru a-l face să treacă de la încântare la entuziasm. Rienzi, romanul extraordinar lăsat baltă de populația nerecunoscătoare, arzând în flăcările Capitoliului. *Îți mulțumesc, Wagner. Mulțumesc cerului că mi-a trimis, atât de tânăr, vestea destinului meu. Rienzi. Da. Rienzi.*

Dintr-odată, s-a îndreptat către pick-up și și-a pus uvertura de la *Rienzi*. Pompa gravă, solemnă, bărbătească a muzicii a făcut ca visul său să capete dimensiunile cosmice în care se simțea atât de bine.

Întins pe canapea, cu ochii închiși, cu ceafa sprijinită de o pernă, se lăsa îmbătat de imaginile viitorului, cele ale cultului

său, cu procesiuni fastuoase la aniversarea nașterii și a morții, cu flamuri roșii și negre având svastica imprimată pe ele, cu mulțimi reculegându-se, armonioase și unanime ca un cor de operă, sub capul lui cu ochii luminoși privind binevoitori din fotografiile de zece pe zece metri generațiile ce aveau să vină. Se gândea cu emoție la copilașii germani cărora, pentru întâia oară, într-o sală de clasă însorită, mirosind plăcut a cerneală și a pastă de lipit cu aromă de migdale, învățătorul le va spune preafrumoasa poveste a lui Hitler. Se vedea trăind în inimile lor pure și impresionabile. Întrevedea puterea pe care adolescenții, veacuri de-a rândul, o vor extrage din voința lui sălbatică, din destinul lui încordat ca un arc din prima până în ultima zi a vieții. Da, era necesar ca această viață să i se încheie prin sinucidere, printr-o moarte din proprie decizie, întrucât totul în existența lui fusese produsul propriei voințe. Propriei voințe! Voințe! Inclusiv moartea!

La încheierea discului, Hitler deja se îndrăgostise de propria sa moarte.

Eva Braun se prăbușise pe genunchii lui, implorându-l:

— Rămân. Vreau să mor împreună cu tine.

Primul lui reflex a fost să o refuze. *Nu, în nici un caz n-o să-mi furi moartea. Adică ești gata să ciugulești firimiturile acestei minunate ieșiri din scenă pe care tocmai mi-o organizez?*

S-a aplecat spre ea, descoperind-o frumoasă, tânără, luminoasă. În ziua aceea era brunetă, întrucât, în lipsa industriei chimice, nu mai avea cum să-și facă părul blond. Eva i-a zâmbit tremurând.

— Adolf, vreau să mor alături de tine.

Imaginea i-a apărut fulgerător în minte: cei doi îndrăgostiți adormiți unul lângă altul, Tristan și Isolda. Da. Încă o podoabă pentru legendă. Adolf și Eva, îndrăgostiții eroici și eterni. Adolf și Eva ca Romeo și Julieta sau ca Tristan și Isolda.

— Bine. Vei muri alături de mine.

Mulțumesc, Wagner.

— Adolf, sunt fericită. Nicicând nu m-ai bucurat mai mult decât acum.

Adolf s-a strâmbat. Prefera să nu se mai gândească la trecut, la neîncetatele scene, reproşuri, umilinţe la care o supusese. Totul pleca de la zero. În fond, din punctul lui de vedere, povestea lor de dragoste abia în ziua aceea începea. Da. Nu acceptase niciodată ca publicul să ştie de Eva Braun, o ţinuse ascunsă, dar acum avea să oficializeze legătura lor. Führerul pătrundea în liniştea morţii la braţ cu o minunată tânără îndrăgostită de el. Magnific.

— Vrei să te măriţi cu mine?

Evei Braun i s-a părut că nu auzise bine.

— Eva, te-ntreb dacă vrei să te măriţi cu mine! a ţipat Hitler, care oricum zbiera de fiecare dată, de când îi crăpaseră timpanele.

Ochii Evei s-au umezit. În sfârşit îi propunea el ceea ce ea îl rugase de sute de ori, dând astfel naştere tuturor certurilor dintre ei. Aşa că s-a prăbuşit pe covor, suspinând.

— Eva, ţi-am pus o întrebare pe care n-am mai adresat-o nimănui. M-aş bucura să primesc un răspuns.

Eva s-a repezit spre el, îmbrăţişându-l pierdută.

— Da, bineînţeles, iubirea mea. Bineînţeles că da. Doar e cel mai scump vis al meu. Doar dintotdeauna te-am rugat s-o facem.

Îl acoperise de săruturi, ceea ce pe Hitler îl îngreţoşa, dar, ţinând cont de împrejurări, n-a mai respins-o.

— Eşti fericită?

— E cea mai frumoasă zi din viaţa mea.

— Foarte bine. Atunci diseară ne vom căsători şi mâine ne vom sinucide.

S-a ridicat, obligând-o astfel pe Eva să înceteze efuziunile, şi s-a îndreptat către seif.

— Trebuie să ard nişte hârtii.

— Foarte bine, dragostea mea.

— Ia-le pe secretarele mele și organizați împreună ceremonia de diseară.

Evei tot nu-i venea să creadă ce întorsătură luaseră lucrurile.

— Adolf, totuși, aș vrea să știu...

— Poftim? a urlat Hitler, care nu auzea nimic.

— Aș fi vrut să știu...

— Ce?

— De ce acum? De ce exact astăzi îmi acorzi această... mare onoare pe care mai înainte mi-ai refuzat-o de fiecare dată.

— Din coerență.

— Din ce?

— Din coerență. Întotdeauna am spus așa: câtă vreme am un viitor politic, mariajul e exclus. Nu mai am viitor politic, deci te iau de nevastă.

Câteva clipe, Eva Braun s-a întrebat cum ar fi trebuit să primească bizara cerere în căsătorie, dar, cum alta nici că mai primise, a decis că era femeia cea mai fericită din lume.

Urmărind cum ardeau documentele pe care le scosese din seif, hârtii privitoare la averea personală, la organizarea genocidului, la distrugerea bisericilor creștine și cele câteva schițe vechi de arhitectură, Hitler s-a gândit la propria unicitate.

„Cât de diferit sunt. În jurul meu, toți nu se gândesc decât la cum să-și salveze pielea și bunurile materiale. Eu, în schimb, arunc totul în foc. Ce dezinteres! Câtă noblețe! Totul e nobil. Până la capăt. Chiar așa, n-ar trebui să mă hotărăsc cum va arăta înmormântarea mea?"

— Christa! Johanna!

Secretarele au apărut, livide.

— Ia haideți, nu mai fiți atât de triste. Mai bine să plec astfel decât să accept dezonoarea.

— Iubite Führer, tocmai am primit o telegramă referitoare la Mussolini.

— Eeei?

— E mort.

— Ah...

Hitler era însă prea preocupat de propria soartă ca să-i mai pese. Își dorea să scape cât mai repede de acea conversație și de aerul îndurerat al secretarelor.

— Cum s-a-ntâmplat?

— El și iubita lui, Clara Petacci, au fost spânzurați îngrozitor, cu capetele-n jos, iar populația a aruncat cu pietre în ei.

Hitler s-a cutremurat. Dacă rușii vor proceda la fel cu rămășițele lui pământești? Trebuiau luate măsuri de precauție. Le-a explicat secretarelor înspăimântate că, imediat ce aveau să-și ia viețile, trebuiau să-i ardă pe el și pe Eva Braun. Ulterior, prețioasa cenușă trebuia recuperată pentru mormântul grandios pe care fără îndoială viitorul avea să-l pregătească. Incinerarea însă trebuie să se petreacă rapid. Corpurile vor fi duse în curte, stropite cu benzină, un chibrit și gata! N-ar suporta să se distreze unii și alții pe seama cadavrului lui. *Nu voi fi prins nici viu, nici mort. Nimic nu va fi capturat din persoana mea.*

Ceremonia căsătoriei a avut loc la miezul nopții, în buncăr. Înduioșată de bucuria Evei, care anunța pe toată lumea că în sfârșit o așteaptă și pe ea o noapte a nunții, secretara Christa i-a dăruit ultimele ei flacoane cu decolorant, în așa fel încât Eva să fie de un blond platinat în minunata ei rochie albastră.

Eva strălucea de fericire. Îl iubise dintotdeauna pe Adolf Hitler, dar nu fusese niciodată sigură că și el o iubește. Pentru ea, nunta era dovada.

În adăpostul zguduit de explozii, în fața consilierului municipal care se numea Wagner, îmbrăcat în uniformă nazistă, Adolf Hitler și Eva Braun și-au jurat credință veșnică. După care anturajul i-a felicitat pe tinerii căsătoriți, a destupat sticlele de șampanie și s-au găsit și ceva prăjiturele.

Pe la patru dimineața a sosit și Goebbels, extrem de emoționat, cu lacrimile șiroind pe obraji și anunțând că soția și copiii lui se vor muta și ei în buncăr și-i vor urma pe cei doi în moarte.

Gest care l-a impresionat foarte mult pe Hitler.

S-a dus și i-a sărutat pe cei șase mici „H", Helga, Hilde, Hellmut, Holde, Hedda și Heide, care nu bănuiau nimic din ceea ce avea să se întâmple și care nu-și mai reveneau din mirarea că, la vârsta lor – aveau între patru și doisprezece ani –, li se permitea să rămână treji alături de cei mari. Hitler s-a jucat și a glumit puțin cu ei, înainte de a se retrage. Ajungând în dormitorul nupțial, și-a spus că, rămânând de unul singur, moartea lui ar fi evocat *Rienzi*, împreună cu Eva se ridica la nivelul din *Tristan și Isolda*, iar adăugându-i și pe micuții „H" ajungea la *Amurgul zeilor*.

Se mișcau și el, și Eva sub imperiul oboselii și al ceremoniei nunții. Măcar o dată, Hitler a adormit fără sedative.

La șapte dimineața, s-a trezit cuprins de îndoială. Dacă sticluțele cu otravă erau măsluite? Dacă erau produsul unui complot?

A trezit-o pe Eva.

— Trebuie să verific dacă doza pe care o vei înghiți funcționează. Închipuie-ți că...

Eva nu reușea să priceapă ce și-ar fi putut imagina mai rău decât situația în care se aflau, dar a încercat să-și liniștească soțul.

— Nu înțelegi, Eva. Toată lumea minte. Toată lumea trișează. Toată lumea trădează. Cine îmi poate dovedi că sticluțele cu cianură pe care ni le-a dat doctorul Stumpfegger, trădătorul ăla, își fac efectul? Blondi! Da! Trebuie să le încerc pe Blondi.

Și-a chemat cățeaua pe care o adora, fără îndoială unica ființă de pe fața pământului căreia îi dăruise atât de multă afecțiune, și-a pus oamenii s-o țină, i-a deschis fălcile cu forța și i-a spart capsula de cianură între dinți.

Blondi s-a prăbușit instantaneu.

Lupu, cățelandrul ei, a venit să o miroasă, neînțelegând de ce nu mai mișca. Un miros puternic de migdale, caracteristic acestei otrăvi, îi emana din corp. Cățelul s-a dat înapoi speriat și a luat-o la fugă schelălăind.

Hitler a urmărit scena fără un cuvânt, după care s-a închis în biroul lui. Nu voia să fie văzut plângând.

A hotărât să-şi mai acorde o zi. În definitiv, poate că Armata Roşie avea să se retragă. Poate...

Aghiotanţii au sosit pentru analiza situaţiei: amploarea dezastrului l-a făcut pe Hitler să nu mai găsească nimic de spus. S-a culcat şoptindu-i Evei Braun:

— Ne-am mai acordat încă o zi pentru a-ţi putea fi bărbat măcar douăzeci şi patru de ore.

Eva Braun a început să plângă, ea, care de obicei era atât de veselă, iar Hitler s-a surprins curgându-i şi lui lacrimile.

A doua zi i s-a telefonat că soldaţii sovietici puteau ajunge în grădina Cancelariei dintr-un moment într-altul.

Hitler şi-a pus uniforma, Eva rochia albastră de mireasă, apoi el a anunţat că venise ziua în care aveau să se sinucidă.

A ţinut totuşi să ia prânzul, ca de obicei, la ora treisprezece, fiindcă i se făcuse foame. La salată, gândul i-a zburat la Georg Elser, asasinul lui, dublul lui, germanul de condiţie medie pe care-l ţinea închis într-un lagăr. A sunat, ordonând să fie executat. Apoi a mâncat mai bine.

La desert a fost deranjat de Magda Goebbels, care, extrem de agitată, l-a implorat pe Führer să-i trimită de acolo pe copiii ei, să-i convingă soţul să-şi schimbe decizia în privinţa lor.

— Doamnă, nu se ia vorba-napoi.

A dat-o la o parte din drum şi s-a dus în biroul lui. Eva Braun a venit imediat după el.

Dincolo de uşă, ceilalţi aşteptau. Goebbels, Bormann, Axmann, valetul personal, alţi locuitori ai buncărului ciuliseră urechile. Degeaba. Huruitul motorului diesel acoperea totul, la fel şi ţipetele micuţilor Goebbels, care luau, fără să ştie, ultima lor masă împreună cu secretarele.

După zece minute, valetul a luat iniţiativa şi a deschis uşa.

Eva Braun, prăbuşită pe partea stângă, degaja un miros oribil de cianură.

Hitler era căzut, fără viaţă, cu pistolul la picioare.

Era ora cincisprezece şi douăzeci şi nouă de minute.

*

„Dragul meu Adolf H.,

Am fost fericită să vă revăd, în sfârşit, duminică, pe tine şi pe Sophie, după încercările prin care aţi trecut la Paris. Mai mult decât orice, tandreţea pe care Sophie ţi-o arată îmi dovedeşte că a ieşit întărită din acele încercări şi, poate, va judeca oamenii şi pe baza calităţilor lor morale, nu numai a aparenţei fizice, înainte de a le acorda încredere. În sfârşit, cel puţin aşa speră vechea ta prietenă, sora Lucia. Cât despre Rembrandt şi Sarah, e mai bine să creadă că ruptura-trădare a lui Heinrich te-a avut în vedere doar pe tine. Adevărul îşi va aştepta ora potrivită pentru a ieşi la lumină: pentru tine, care nu ai avut încotro, a sosit mai înainte, sub forma unei crize; pentru ei, va veni mai târziu, într-o seară de vară, plină de încredere, ca darul clipei împărtăşite.

În atmosfera creată de reîntâlnirea noastră, nu am avut ocazia să stăm de vorbă despre Heinrich.

După părerea mea, Cain, Iuda sau Heinrich al tău nu sunt nişte trădători, ci, în primul rând, nişte monştri, trădarea nefiind decât una dinte feţele monstruozităţii lor.

Ce este un monstru? Un om care face rău în mod repetat.

Este conştient că face rău? Nu. Aproape niciodată. Uneori, da, însă faptul că totuşi mai conştientizează uneori nu-l schimbă. Întrucât monstrul se justifică pentru sine, zicându-şi că niciodată nu a dorit să facă rău. Este vorba numai despre accidente de parcurs.

Deşi pe planeta aceasta se face atâta rău, nimeni nu aspiră la rău. Nimeni nu este rău din proprie voinţă, nici cel mai mare escroc, nici cel mai oribil asasin sau cel mai sângeros dictator. Fiecare crede că acţionează aşa cum trebuie, în orice caz în numele a ceea ce el consideră a fi binele, iar dacă acest bine se dovedeşte a nu fi fost şi binele celorlalţi, dacă provoacă durere, suferinţă şi ruină, desigur că a fost vorba despre efecte colaterale, nu despre ceva dorit. Toţi ticăloşii au mâinile curate. Cum am fost trimisă în închisorile din Prusia, pot să te asigur:

ticălosul se priveşte liniştit în oglindă, ţine la persoana lui, se admiră, se justifică, are impresia – câtă vreme nu a ajuns la eşec – că poate trece învingător peste greutăţile care-i opresc pe alţii. Nu e departe de a se considera un erou.

Aşa este şi Heinrich. Nu-şi vede decât interesul şi propria plăcere – pe care o consideră binele lui – şi nimic altceva în afara eşecului nu-l va opri din drum. Va face mult rău şi multe tablouri frumoase.

Heinrich însă nu este decât un răufăcător oarecare. Se poate şi mai rău.

Cred că, pe acest pământ, există două soiuri de monştri: cei care nu se gândesc decât la ei şi cei care nu se gândesc decât la ceilalţi. Altfel spus: *ticăloşii egoişti* şi *ticăloşii altruişti*. Heinrich aparţine primei categorii, întrucât pune propria plăcere, propria reuşită mai presus de orice altceva. Cu toate astea, oricât de nefast s-ar dovedi, nu va fi niciodată atât cât un răufăcător din a doua categorie.

Ticăloşii altruişti provoacă pagube mai mari, fiindcă nimic nu-i opreşte, nici plăcerea, nici saţietatea, nici banii, nici gloria. De ce? Pentru că *ticăloşii altruişti* nu se gândesc decât la ceilalţi, depăşesc cadrele daunei private şi fac mari cariere publice. Mussolini, Franco sau Stalin se simt învestiţi cu o misiune, din punctul lor de vedere nu acţionează decât pentru binele comun, sunt convinşi că fac bine suprimând libertăţile şi închizându-şi oponenţii, ba chiar împuşcându-i. Nu iau în seamă dreptul celuilalt. Îşi şterg mâinile pline de sânge cu prosopul idealului, privirea o au aţintită spre linia de orizont a viitorului, incapabili să vadă oamenii la înălţimea lor firească, anunţând celor pe care fac experimentul venirea unor vremuri mai bune, în timp ce-i obligă să trăiască tot ce e mai rău. Şi nimic, nimic şi niciodată nu îi va contrazice. Fiindcă au dreptate de la bun început. Fiindcă ştiu. Nu ideile lor ucid, ci legătura pe care o întreţin cu aceste idei: certitudinea.

Un om sigur este un om înarmat. Un om sigur care este contrazis va fi peste o clipă un asasin. Ucigând îndoiala. Convingerea

îi dă puterea de a nega fără discuții și fără regret. Gândește cu un aruncător de flăcări. Afirmă cu tunul.

Așadar, răul cel mai mare nu are legătură nici cu inteligența, nici cu prostia. Un idiot care se îndoiește este mai puțin periculos decât un imbecil care știe. Toată lumea se înșală, și geniul, și arieratul, și nu eroarea este periculoasă, ci fanatismul celui care crede că nu se înșală. *Ticăloșii altruiști* care se înarmează cu o doctrină, cu un sistem de explicații sau cu credința în persoana lor pot târî omenirea extrem de departe în delirul lor înfometat de puritate. Cine vrea să facă pe îngerul nu dovedește decât prostie. Mi-e frică, Adolf, mă tem că nu s-a terminat, mi-e frică unde se poate ajunge acum, cu progresul armelor și al tehnicilor de comunicație. Mi-e frică de dezastre radicale, iremediabile, de osuare, de ruină...

Așa-i că nu crezi în Dumnezeu, dragul meu Adolf? Eu în diavol nu cred! Fiindcă nu pot concepe un diavol care ar dori răul doar de dragul răului. Nu există intenție a răului pură. Fiecare este convins că face bine ce face. Diavolul se crede întotdeauna înger. De-asta mi-e atât de frică. Poate că într-o zi va apărea un biet individ frustrat până la limita nebuniei, un biet individ care își va dori să facă binele exact la fel ca Dumnezeu, dacă nu cumva și mai bine, un incendiator reformator, un diavol din sfidare față de Dumnezeu, un diavol din invidie față de Dumnezeu, un diavol din ambiție, un mim grotesc, un clovn.

Nu știu de ce m-a luat așa valul. Cum zicea mama, am imaginația la fel de aprinsă ca laptele care dă-n foc și, uneori, mă plimb prin lumi care, fără îndoială, nu există. Poate acesta este și motivul pentru care cred în Dumnezeu. Flacăra imaginației mele...

Primește deci dovada afecțiunii credincioasei tale prietene, care abia așteaptă să te vadă duminica viitoare,

Sora Lucia.

P.S.: Mă îngrijorează starea socrului tău, Joseph Rubinstein. Dă-mi cât mai repede vești despre el, ca să mă liniștesc."

*

6 august 1945. Americanii au aruncat prima bombă atomică asupra Hiroshimei.

9 august 1945. O a doua bombă a fost lăsată să cadă la Nagasaki, care a fost total distrus de focul nuclear.

În săptămânile care au urmat, luptele au încetat.

S-a făcut numărătoarea. În afara cadavrelor calcinate ale lui Adolf Hitler și Evei Braun, care au fost găsite sfâșiate de bombe, în curtea Cancelariei, s-a mai descoperit că războiul a făcut cincizeci și cinci de milioane de morți, dintre care opt milioane de germani și douăzeci și unu de milioane de ruși, bilanț la care ar trebui adăugați și treizeci și cinci de milioane de răniți și trei milioane de dispăruți.

*

Sophie și Rembrandt, gemenii, vegheau rămășițele pământești ale bunicului lor, în camera cu draperiile trase. Un lung șir negru și tăcut de oameni aștepta în fața porții cu două canaturi a vilei lui Joseph Rubinstein, pentru a aduce un ultim omagiu prietenului lor.

Adolf H. și Sarah se ascunseseră în cel mai întunecos loc al casei, în mansarda supranumită sala de jocuri, unde mai multe generații de mici Rubinsteini depozitaseră albume, cărți primite ca premiu, păpuși, căluți de lemn, marionete și costume de zână. Pe masa de biliard, Adolf făcea dragoste cu Sarah.

Asta fusese tot ce găsise mai potrivit în clipa în care Sarah, dezorientată, fugise din încăperea în care zăcea tatăl ei. Mai întâi plânsese împreună cu ea, apoi, sărutându-i obrajii, ascunzându-și nasul în părul ei de culoarea și aroma mierii, îi simțise trupul suplu și puternic abandonându-i-se lipit de al lui, așa că o sărutase pe gură șoptindu-i: „Vino."

Înțelesese imediat ce dorea și cum socotea să o readucă la viață, așa că i s-a dăruit fără rezerve, pântece lipit de pântece, plângând încontinuu, unele lacrimi fiind pentru tatăl ei, care o părăsea, altele pentru soț, care o adora, și așa, între durere și extaz, se simțea intens de vie.

Joseph Rubinstein se întorsese rănit din călătoria în Palestina. În timpul unor violențe între fermierii evrei și cei arabi, o piatră îl lovise chiar în cap. Numai că rana aceea ascundea una mult mai adâncă: înțelesese acolo că visul lui nu avea să se realizeze niciodată. Israelul din Palestina, crearea unui stat evreiesc, cauză căreia îi consacrase timp de șaizeci de ani toată energia, nu mai rămânea decât un fel de tumoare în bietul lui craniu cuprins de durere. Britanicii, mandatați să controleze Palestina, limitaseră cota de imigrări evreiești sub presiunea arabilor, care nu mai tolerau concesiunile făcute evreilor. Cei proveniți din Polonia și din Rusia erau chiar întorși de la graniță. În pofida tuturor speranțelor, în pofida activității politice a mișcării sioniste, în ciuda sumelor vărsate de câțiva mecena precum familia Rothschild, situația era blocată și deja se putea spune că respectiva idee se îndrepta către cimitirul utopiilor.

Când sosiseră la Berlin, Myriam Rubinstein încă nu înțelesese adevărata natură a loviturii primite de soțul ei. Se mulțumea să-i pună comprese și să ofteze cu o nevinovată sinceritate.

— Cât sunt de mulțumită că ne-am întors la Berlin. Tare-i posacă Palestina.

Joseph însă murise, iar Myriam, doborâtă de durere și de somniferele doctorului Wiezmann, se refugiase în somn.

Sarah și Adolf au ajuns amândoi odată la orgasm, rostogolindu-se pe fetrul verde cu miros de mucegai.

— Să nu mă părăsești, i-a spus Sarah, e tot ce-ți cer: să nu mă părăsești.

Peste o săptămână, sora Lucia pleca la Ierusalim cu o urnă în bagaj. Îi promisese lui Sarah că va împrăștia cenușa tatălui ei pe pământul visurilor și originii lui.

*

Ziarele de mare tiraj din întreaga lume publică fotografii ale cimitirelor numite Auschwitz, Dachau, Buchenwald. Opinia publică este impresionată. Numărul evreilor asasinați în lagărele de exterminare se ridică la șase milioane.

Indignarea în faţa holocaustului ia o asemenea amploare, încât orice fel de politică antievreiască ajunge de neconceput. Toată lumea vrea să-i ajute pe supravieţuitori. Organizaţia Naţiunilor Unite, proaspăt înfiinţată în vederea asigurării păcii pe planetă, ascultă revendicările sioniste şi preconizează împărţirea Palestinei.

Pe 14 mai 1948 este proclamată naşterea Israelului, noul stat evreiesc.

*

Şampanie. Ţipete. Flash-uri. Urale. Toasturi. Dans. Discursuri. Mici lacrimi. Urale. Cântece.

Era celebrată o dublă căsătorie. Gemenii ţinuseră ca ambele ceremonii să aibă loc în aceeaşi zi. Rembrandt se căsătorea cu o fiziciană, la fel ca el, pe care o cunoscuse pe băncile Universităţii din Berlin. Sophie se mărita cu un american, asistent de regie la studiourile Babelsberg.

— Viaţa devine din ce în ce mai anodină.

Neumann murmurase cu voce lipsită de nuanţe, privind nesfârşita plimbare a prăjiturilor, asemănătoare *tuturor* plimbărilor de prăjituri, pe care *toţi* cofetarii le executau pentru *toate* nunţile din *toată* Germania.

Adolf i-a zâmbit prietenului său.

— Cu-atât mai bine.

Neumann ar fi putut fi un bătrân frumos, dacă nu ar fi avut sufletul sfâşiat. Tocmai revenise din Rusia, unde nu avea să se mai întoarcă vreodată. La începutul anilor şaizeci, regimul comunist se prăbuşise în faţa nemulţumirii poporului exasperat de sărăcie şi de lipsa libertăţii. Firește, haosul luase locul ordinii – fie ea şi dictatorială –, dar eşecul bolşevismului tot flagrant rămânea. Neumann, ajuns un politician lipsit de o cauză pentru care să lupte, eşua în viaţă ca un velier fără vele.

— Cu-atât mai bine, a repetat Adolf. Trăiască banalul!

— Ei, ia te rog, nu încerca totuşi să mă convingi ce banal eşti tu, Adolf H., s-a arătat Neumann indignat.

— Nu. Dar am ales banalul.

Neumann a ridicat din umeri. Convalescent ideologic, nu mai găsea în sine bucuria de a discuta.

— Din ce-o să trăiești acum? l-a întrebat Adolf.

— Am pensia de membru de partid. Partidul comunist german continuă să existe și va fi foarte util în această Germanie continuu de dreapta.

— Ei, exagerezi. Doar trăim acum într-o democrație adevărată.

— Da, dar într-o democrație guvernată de dreapta, cu tentații de dreapta. Și nici c-o să fie vreodată Germania altceva, bietul meu Adolf.

— Niciodată să nu zici niciodată, s-a mulțumit Adolf să răspundă.

Rembrandt și soția lui au venit să ciocnească un pahar cu ei. Când s-au îndepărtat, privirea lui Neumann a întârziat pe crupa rotundă a miresei.

— Nu e rea fiziciana, a șoptit. Nu ți se pare excitantă ideea de a face dragoste cu o femeie de același nivel intelectual cu tine?

— După părerea mea, chestia asta li s-a întâmplat atât de multor bărbați, fără ca măcar să bănuiască.

— De fapt, știi ce-mi spuneau Rembrandt al tău și iapa lui bună la mate? Fac progrese în cercetare alături de Bohr și de Heisenberg astfel încât o bombă atomică în stare să distrugă viața pe câțiva zeci de kilometri va fi în curând posibilă. Ar fi fost deja gata dacă s-ar fi bucurat de mai mulți bani din partea statului.

— Înțeleg! Nu cumva le-ar trebui o mândrețe de război pentru a primi un impuls?

— Asta e! Pacea în care trăim de la războiul de scurtă durată cu Polonia nu face bine cercetărilor pentru inventarea de arme noi. Toți savanții speră într-un conflict...

— Nădăjduiesc c-o să mor înainte să se întâmple așa ceva, a oftat Adolf.

*

Război rece. În pofida pierderilor civile și militare din timpul războiului, URSS-ul câștigă rangul de putere mondială și revendică în fața Statelor Unite administrarea totală a blocului de Est. China ajunge comunistă și multe țări din Europa Centrală se transformă în sateliți bolșevici.

Din acel moment, Statele Unite luptă în lumea întreagă împotriva comunismului, favorizând regimurile autoritare.

Germania este împărțită în două, Vestul funcționând după modelul democrațiilor capitaliste, Estul după cel al democrațiilor comuniste. Berlinul, fosta capitală, e împărțit și el, umplut de sârmă ghimpată și militarizat. De la perioada hitleristă încoace, conștiința germană nu mai e altceva decât o rană care se zbate între rușine și înfricoșare.

*

De-acum, viața căpătase un ritm prea rapid pentru el.

Berlinul trosnea sub cei opt milioane de locuitori, huruia de atâtea mașini și sirene, își dăruia noapte de noapte firmele luminoase turiștilor uluiți, care alergau din lumea-ntreagă pentru a vizita capitala Europei. Berlinul sclipea mai ceva decât Parisul sau Londra. O dată pe lună apărea o revoluție artistică. O dată pe săptămână, o modă. Subsolurile dădeau pe-afară de-atâția spectatori interesați de avangardă, în timp ce marile teatre făceau săli pline mizând pe repertoriul tradițional. Cinematografia germană o concura pe cea americană, afișând postere uriașe ale celor două staruri care își disputau firmamentul, bruneta Zarah Leander și blonda Marlene Dietrich. Cartierul fierbinte oferea în vitrine femei de toate culorile. Taximetriștii vorbeau rusa ori finlandeza. Puteai opta pentru bucătăria chineză, japoneză, italiană, franceză, grecească, turcească. Puteai chiar să nu mănânci deloc, precum numeroșii cerșetori și vagabonzi care nu profitau de bogăția germană, ci soseau pentru a-și încălzi sărăcia sub neoanele berlineze.

Adolf H. nu-și mai găsea locul.

Sarah îl părăsise în urma unui cancer fulgerător, provocat fără îndoială de emanaţiile chimice pe care le aspirase întreaga ei existenţă, în laboratorul pentru parfumuri.

Adolf H. era pentru a doua oară văduv, şi cea de-a doua soţie fiind mai tânără decât el.

Nu va mai iubi. Prea-i făcea rău. Aşa că acceptase să îmbătrânească.

În universul acesta acrilic şi sclipitor, realiza că se născuse în veacul precedent. Pictura lui nu mai interesa pe nimeni. Arta figurativă murise. Piaţa era împărţită între diferitele moduri de abstractizare, mişcarea cea mai în vogă fiind „abstracţionismul materialist", căruia Heinrich îi era şef de coloană. Îşi răspândise lucrările prin presa din întreaga lume, multiplicându-le în formule definitive, ameninţătoare, unele mai stupide şi mai excesive decât altele, cu soluţii contradictorii, numai că nimeni nu părea să-şi dea seama de asta. Evident, Heinrich trimisese la cimitir întreaga pictură reprezentativă, a cărei agonie o considera a fi mişcarea suprarealistă, descoperind şi metoda de a-şi scuipa fostul profesor şi prieten prin răspândirea formulării: „Adolf H., primul dintre suprarealişti şi ultimul dintre pictori". Altfel spus, pânzele lui Adolf H. nu valorau cine ştie ce, dacă nu cumva câteva insulte adresate puţinilor amatori care persistau în a le expune, fiind luaţi drept nişte veleitari.

Pe Adolf, lucrurile acestea îl făceau să râdă. Trăise destul pentru a auzi de mai multe ori tot ce s-ar fi putut spune despre el, inclusiv reversul. Nu se considerase niciodată autor de capodopere şi, oricum, de la moartea lui Sarah lăsase definitiv deoparte pensulele.

În ziua aceea îi trimisese o telegramă Sophiei, anunţând-o că era de acord să dea curs invitaţiei ei de a o vizita în Statele Unite.

În aceeaşi zi, germanii trimiseseră primul satelit pe orbită, în jurul pământului, în schimb Adolf nu reuşea nici măcar să-l prindă la telefon pe Rembrandt, care participase la respectivul proiect.

*

În a doua jumătate a secolului XX, cincizeci la sută dintre premiile Nobel pentru știință au revenit Statelor Unite, universitățile americane folosind drept refugiu pentru savanții, cercetătorii și profesorii care reușiseră să scape de persecuțiile hitleriste.

*

— A trăi în America este ca și cum ai locui în provincie. Și bătrânețea tot provincială este. Așadar, mă simt bine aici.

Spunând-o, Adolf H. încerca să-i enerveze pe nepoții lui, numai că lovitura nu-și atingea ținta, întrucât micii californieni nu ieșiseră niciodată din Los Angeles.

Briza sărată a mării îi încălzea fața. S-a lăsat cu voluptate în șezlong, închipuindu-și că era o șopârlă. Îi plăcea simplitatea rustică a naturii și a oamenilor de aici: marea albastră ca albastrul din tubul cu guașă, nisipul bej ca nisipul, orizontul orizontal, lăptarul vesel ca un lăptar, grădinarul frumos ca un grădinar, menajera mexicană și păroasă ca orice sud-americană. Se odihnea în acest univers al clișeelor. Până și nepoții lui, cei trei băieți ai lui John și ai Sophiei, îi lăsau impresia că erau niște țânci dintr-un album, sănătoși, vioi, bine-crescuți. Aceștia își admirau bunicul, deoarece, în Santa Monica, se vindeau pe trotuare litografii după vechile lui tablouri. Bănuia că ginerele lui investise ceva bani în respectiva operațiune, așa că nu reacționa decât sarcastic când îi aduceau aminte.

— Nicidecum, tati, îi jurase Sophie. Este vorba despre un editor din New York. Iar afacerea e de mare succes.

— Bine, bine... hai, lasă-mă să râd. Și, nu-i așa, toate doamnele evreice din New York și Los Angeles își doresc un Adolf H. deasupra canapelei din salon!?

— Exact. Și-o să fie tot mai multe. Sunt sigură că asta va face să urce cota originalelor.

— Oricum, nu-mi pasă.

În schimb, atunci când cel mai mic dintre nepoți, Bob, i-a adus o litografie a Orei-unsprezece-treizeci, acel *Portret de*

uriașă, suspinele au scuturat îmbătrânitul înveliș de carne al lui Adolf.

— Ce-oi mai căuta pe-aici? i-a zis Sophiei, care încerca să-l consoleze. De ce-oi mai tărăgăna-o? Măcar de-ar fi adevărat că, după moarte, ne regăsim...

— Se poate, tati, se poate.

Adolf a zâmbit, ștergându-și nasul. Pescărușii din depărtare i se păreau niște pete albe pe care tocmai le adăugase pe pânză. Lucia era și ea departe, în Africa. Ca atare, mai ales de fantome era îndrăgostit.

— În orice caz, voi sosi prea târziu. Acolo, sus, nici mama ta, nici Unșpe nu vor mai avea ochi pentru o gloabă bătrână ca mine.

*

Licitație secretă la Nürnberg. O acuarelă semnată „Adolf Hitler 1913", reprezentând un peisaj bavarez, atinge prețul record de opt sute de mii de mărci. Lucrarea e o mizerie, iar colecționarul ține să-și păstreze anonimatul.

*

Pe 21 iunie 1970, la ora cincisprezece și douăzeci și nouă de minute, cel dintâi om care a pășit pe Lună a fost un german. Astronautul Kurt Makart sărise din racheta *Siegfried* și umblase printre cratere. Televiziunile din întreaga lume retransmiteau imaginile istorice care stăteau mărturie pentru progresul tehnologic al omenirii în secolul XX, dar și pentru puterea celei mai bogate națiuni de pe fața pământului. Germania repurtase o nouă victorie, pașnică, fără a dăuna cu nimic celorlalte țări.

Pe 21 iunie 1970, Adolf H. s-a stins în Santa Monica, Los Angeles, în casa fiicei lui și printre ai săi. Se uita și el la cucerirea spațială, când a simțit o sistolă dureroasă. Sophie i-a scris lui Rembrandt că era convinsă că tatăl lor înțelesese că nu mai avea mult de trăit: își întorsese capul către cerul fără urmă de nor și, în ochii lui albaștri azurii, sclipise un fulger de nerăbdare, graba de a-și revedea femeile iubite la apropiata reîntâlnire.

Iunie 1970.

Un copil este dus de părinții lui la cinema.

Se așteaptă, ca de obicei, să vadă animale care vorbesc, flori care cântă sau chiar hipopotami dansând cu struți. Numai că nu i se oferă, ca de zece ani încoace, desenul animat anual. În loc de asta, ecranul îi trimite imagini în alb și negru, imagini mizerabile, tremurătoare, cu sunet prost, de o calitate mai slabă decât a filmelor de familie făcute în vacanțe. Nu înțelege. Un bărbat cu mustață și privirea fixă urlă în aceeași limbă în care vorbește bunica lui alsaciană, da, aceeași, cu diferența că în vocea bărbatului nu e deloc blândețe, în schimb e mult mai autoritară, făcându-te să vrei să te ridici și să-l asculți. Tot nu înțelege. Urmează imagini cu arestări în masă, incendii, trenuri în care sunt îngrămădiți oamenii ca niște vite. Copilul înțelege încă și mai puțin. În sfârșit, după proiectilele împroșcând avioanele de pe cer, explozii din ce în ce mai puternice, de la focul de artificii până la cel mai frumos dintre ele – somptuoasa ciupercă de fum nuclear. Copilului i se face frică și se lasă să alunece în scaun, pentru a nu mai vedea ecranul. Numai că imaginile se rostogolesc mai departe, câmpuri acoperite de sârmă ghimpată, supraviețuitori scheletici, cu ochi negri, camere de gazare, apoi corpuri goale, îngrămădite, rigide și moi în același timp, pe care buldozerele le aruncă în pământ sau invers, copilul nu mai știe, se sufocă, vrea să plece, dacă asta e lumea reală, nu mai vrea să știe de ea, nu mai vrea să se facă mare, vrea să moară.

Afară, este uluit că soarele încă mai strălucește, că trecătorii se mai plimbă și că fetele mai zâmbesc. Cum de-o mai pot face?

Cu ochii înroșiți, părinții îi explică îndurerați că știau cât de greu de suportat avea să fie filmul, dar că țineau neapărat să-l vadă și fiul lor.

— Fiindcă lucrurile acelea s-au petrecut cu adevărat. Este istoria noastră politică.

„Vasăzică, asta e politica, s-a gândit copilul, puterea pe care o au oamenii de a-și face atâta rău unii altora?"

— Hitler acela era nebun, nu-i așa?

— Nu. Nu mai mult decât tine sau decât mine...

— Și nici nemții din spatele lui nu erau nebuni?

— Nu erau decât niște oameni ca tine și ca mine.

Ce veste minunată! Deci, a dracului ticăloșie și asta, să fii om.

— Ce e omul? a continuat tatăl. Un om este alcătuit din alegeri și din circumstanțe. Nimeni nu are vreo putere asupra circumstanțelor, dar fiecare dintre noi are puterea de a alege.

Din ziua aceea, nopțile copilului au fost grele, iar zilele încă și mai și. Dorea să înțeleagă. Să priceapă că monstrul nu era o ființă altfel decât el, de undeva din afara omenirii, ci una ca el, dar care lua decizii diferite. Din ziua aceea, copilului i-a fost frică de sine însuși, știind că locuia în același trup cu o bestie violentă și sângeroasă, pe care voia s-o țină-n cușcă întreaga viață.

Copilul este autorul acestei cărți.

Nu sunt evreu, nu sunt german, nu sunt japonez și sunt născut mai târziu, însă Auschwitzul, distrugerea Berlinului și bomba de la Hiroshima fac de acum parte din viața mea.

JURNALUL ROMANULUI
ADOLF H. DOUĂ VIEȚI

toamna 2000 – vara 2001

Decizia e luată: după Isus, Hitler. Întunericul urmează luminii. Întrucât în *Evanghelia după Pilat* am studiat ispita iubirii, este necesar să mă apropii, acum, de ispita răului. Cum într-ale omenescului, şi nu în afara lui locuiesc şi Isus, şi Hitler, umanismul meu nu va exista decât cu preţul acestei duble cercetări. Nu se pune problema să-mi provoc o plăcere, am nevoie să mă înţeleg. După ceea ce mă atrage, voi descrie ceea ce-mi repugnă.

Eroarea, în privinţa lui Hitler, vine din faptul că este luat drept un individ excepţional, un monstru dincolo de orice limită, un barbar fără egal. Or, nu este vorba decât despre o fiinţă banală. Ca răul de banală. Ca tine şi ca mine de banală. Ai fi putut fi tu, aş fi putut fi eu. De altfel, cine ştie dacă, mâine, nu cumva chiar eu ori tu vom fi? Cine se poate considera definitiv la adăpost? La adăpost de un raţionament fals, de simplism, de încăpăţânare sau de răul făcut în numele a ceea ce am crede că este binele?

În ziua de azi, oamenii îl caricaturizează pe Hitler pentru a se disculpa pe ei înşişi. Încărcarea este invers proporţională cu descărcarea. Cu cât este mai diferit, cu atât le seamănă mai puţin. Toate discursurile lor se reduc la a afirma cu tărie „nu despre mine este vorba, e nebun, e pătruns de geniul răului, e pervers, pe scurt, nu are nici o legătură cu mine". Periculoasă naivitate. Suspect angelism.

Aşa arată capcana definitivă a bunelor intenţii. Bineînţeles, Hitler s-a purtat ca un ticălos şi a dat dreptul mai multor milioane

de oameni să se poarte tot ca niște ticăloși, bineînțeles că rămâne un criminal de neiertat, bineînțeles că îl urăsc, că mă îngrețoșează, că îl detest, dar nu-l pot da afară din cadrul omenirii. Și dacă este o ființă omenească, atunci este aproapele, nu departele meu.

Cei din jur opun o mare rezistență proiectului meu. Numai Bruno M. mă înțelege și mă încurajează. Ceilalți, în frunte cu Nathalie B., încearcă să mă convingă să renunț.

— Nu-ți poți asocia numele cu cel al lui Hitler.

— A vorbi despre Hitler nu înseamnă a deveni hitlerist.

— Știu că nu ești nazist, dar ceilalți, cititori grăbiți, jurnaliștii...

— Temerile tale sunt aberante! Nu trebuie să fii negru pentru a lupta împotriva rasismului și nici femeie pentru a ține cuvântări feministe. Dac-ar fi să mă iau după tine, nu mi-ar mai rămâne decât să-mi trag un glonț în cap!

— Nu contează. De subiectul ăsta nu trebuie să te atingi, o să faci praf și cariera ta, și prietenia noastră.

— Atitudinea ta îmi confirmă că am dreptate: Hitler rămâne un subiect tabu. Deci voi trece la analiza acestui tabu. Vreau să înțeleg.

— Să-l înțelegi pe Hitler? Îți dai seama ce spui?

— Nathalie, a înțelege nu înseamnă a justifica. A înțelege nu înseamnă a ierta. Numai înțelegând intim, profund dușmanul te poți bate cu el.

— Eric, săracul de tine, n-o să ajungi tu niciodată să-l înțelegi pe Hitler.

— De ce?

— Fiindcă nu ești ca el.

Un singur lucru mă tulbură în acest dialog al surzilor: voi reuși oare să înțeleg acea ființă pe care o detest? Sper. Asta mi-am propus.

Hitler este în același timp în afara și înlăuntrul meu. În afară, într-un trecut încheiat, din care nu au mai rămas decât cenușă

şi mărturii. Înlăuntru, fiindcă e un om, unul dintre cei care aş putea fi chiar eu şi pe care trebuie să-l pricep.

Lecturi de ultim moment. De ani de zile m-am pregătit citind, iar acum sunt în faţa unui ultim efort. Evident, cele mai bune lucrări sunt englezeşti. Marea Britanie a dezvoltat o hitlerologie cum nu a reuşit nici o altă ţară din lume. Nici nu s-ar fi putut altfel, doar englezii i-au rezistat şi pe urmă l-au învins! Subiectul îi deranjează mai puţin decât pe noi, francezii. Mai mult, îi onorează.

De câte ori îmi cumpăr cărţi de istorie din librăriile din Londra sau Dublin, mă simt mult mai în largul meu decât la Paris, unde mi se aruncă priviri suspecte imediat ce mustaţa lui Adolf este zărită pe copertă.

De altfel, am fost un laş: am trimis un prieten student să-mi cumpere, printre multe alte cărţi despre cel de-al Treilea Reich, celebra *Mein Kampf*. Şi, ei bine da, i-a fost vândută.

Citesc *Mein Kampf* şi ascult discursurile. Sforile sunt groase, eficiente. Joacă oare teatru? Sau e sincer?

Până la urmă, consider că joacă foarte sincer. Ca orice actor, ca orice autor, nu minte, doar îşi fabrică realitatea.

În fiecare seară, mă dedau aceluiaşi ritual. După ce lucrez la hârtiile mele ore în şir, închei mereu şedinţa luând una dintre biografii, nu contează care, de fiecare dată alta, şi citesc despre ultimele ore ale lui Hitler, cele din buncăr, până la sinucidere şi ardere.

Am nevoie să mă asigur că a murit. Că a murit de-a binelea.

Am nevoie să mă asigur, după atâtea ceasuri petrecute numai în crimă şi oroare.

Am nevoie să cred că s-a terminat şi că nu se va mai repeta niciodată.

Mic ritual impresionant şi ridicol. Mică superstiţie de uz intim. De care îmi bat joc chiar eu, deşi îi cedez. Ştiu bine că acest exorcism nu schimbă nimic nici în lume, nici în viitor.

Răul e tenace. Perpetuu. Radical. Se reproduce și în ziua de azi. Se va reproduce și în cea de mâine.

În minte am cartea gata. Însă nu trebuie să o scriu imediat. Trebuie să mă abțin. Să-mi mențin nerăbdarea. Să trăiesc pentru acea întâlnire. Să prelungesc așteptarea, să se ascută dorința.

Literatura despre Hitler mi se pare plină de greșeli.

Numai că aceste erori sunt pasionante, relatând despre cei care le-au comis, exprimând epoca în care s-au produs.

Prima eroare: iudaitatea ascunsă a lui Hitler. Teza bunicului evreu nu rezistă științific, dar mă emoționează. Arată, în schimb, că după război oamenii au vrut să demonstreze că holocaustul a fost un fratricid. Dacă Hitler a avut sânge evreiesc în vine, atunci înseamnă că s-a omorât pe sine însuși. Orice genocid este un humanocid. În fond, orice crimă este o sinucidere.

A doua eroare: antisemitismul originar al lui Hitler. În *Mein Kampf* ne lasă să credem că trăia o suspiciune aproape instinctivă față de evrei. În realitate, mărturiile o dovedesc: Hitler nu a fost antisemit înainte de 1918, nu a fost antisemit înainte de „a simți nevoia să fie astfel". Tinerețea lui abundă de asocieri pașnice cu evrei. Nu alunecă în ura antisemită decât la sfârșitul războiului, pentru a-și explica înfrângerea Germaniei. Iată silogismul pe care l-a folosit: ofițerii mei erau evrei și germani. Germania a pierdut războiul, deci nu poți fi și evreu, și german în același timp. Din acel moment, evreii au fost considerați vinovați pentru înfrângere. Explicație simplistă, explicație magică și concluzie stupidă a unui om care încearcă să priceapă de ce a stat el degeaba patru ani prin tranșee. Antisemitismul lui Hitler este istoric în ambele înțelesuri ale cuvântului. Istoric, fiindcă îl ajunge abia în al douăzeci și nouălea an de viață. Istoric, întrucât Istoria cu războaiele, violența și imbecilul ei tratat de la Versailles i-a provocat respectivul „antisemitism reflex".

A treia eroare: sexualitatea lui Hitler. Fiecare deceniu a produs teoria lui legată de sexualitatea lui Hitler. Mereu alta. Mereu în sensul perversiunii. Uneori al sado-masochismului. Uneori al scatologiei. Uneori al homosexualității. Tot acest talmeș-balmeș mi se pare și naiv, și periculos. Raționamentul se dezvoltă rapid, ca prin alunecare: Hitler este un monstru fiindcă este un pervers, așadar toți perverșii sunt periculoși. Un puritanism stupid și nemărturisit mi se pare a guverna toate aceste pseudostudii. Un puritanism care urmărește să-i excludă și pe Hitler, dar și orice fantezie sexuală, din harta trăsăturilor omenirii. Un puritanism care discriminează. Un puritanism care crucifică diferența.

Desigur, un homosexual nu ar avea nici un chef să descopere că Hitler ar fi putut fi homosexual. Însă nici un heterosexual nu ar fi încântat să afle că Hitler a fost heterosexual. Aceste texte urmăresc, ca de obicei, să declare: „Hitler nu e totuna cu mine, în orice caz nu e ca mine."

Hotărât lucru, cu cât înaintez, cu atât descopăr că toate discursurile sunt puse în mișcare de aceeași idee invizibilă: Hitler e celălalt.

Cartea mea va fi o capcană întinsă acestei idei. Arătând că Hitler ar fi putut ajunge un altul decât a fost, voi face fiecare cititor să simtă că ar putea deveni un Hitler.

Revin la sexualitatea lui Hitler. De ce? Fiindcă un individ nu poate fi înțeles fără a-i analiza această modalitate de relaționare cu celălalt. Pentru mine, este vorba mai mult de etică decât de psihanaliză. Trebuie examinate „legăturile", „relația". Departe de a considera, ca Freud, că sexualitatea este determinantă, cred numai că este revelatoare. În felul ei, exprimă legătura pe care o ființă omenească o întreține cu semenii săi și, prin urmare, cu întreaga omenire.

Disting două tipuri de sexualitate: cea care este *în relație cu celălalt* și cea care este *în relație doar cu sine*. O *sexualitate altruistă* și o *sexualitate egocentrică*.

Sexualitatea egocentrică este mai întâi masturbatorie, fetișistă, voyeristă, dar nu rămâne neapărat solitară, putând integra

parteneri. Totuși, acești parteneri au acces la scenă, nu la eu. Nu există decât în măsura în care își susțin rolul prin raport cu egoul interesat. Posesorul sexualității egocentrice se folosește de ceilalți ca de niște instrumente pentru a putea atinge plăcerea. Ceilalți sunt coborâți la rangul de obiecte ori de actori care-și îndeplinesc o obligație de serviciu. În cazul în care celălalt se dovedește a fi într-adevăr o altă persoană, se transformă în obstacol, iar relația încetează.

Dimpotrivă, în cazul *sexualității altruiste*, celălalt este exact ființa prin care se realizează schimbul, pur și simplu o altă persoană având caracteristicile, dorințele, ritmurile, privirile ei și lucrurile care-l dezgustă. Sexualitatea altruistă nu este nici o sexualitate filantropică, nici una servilă. Fără a se confunda cu un serviciu adus de celălalt, este o sexualitate care caută întâlnirea cu celălalt la nivelul corpurilor, al atingerilor, al mângâierilor, al săruturilor, al voluptății. Ce e mai frumos, ca legătură dintre oameni, decât o ființă care se bucură cu voluptate de bucuria voluptuoasă a celeilalte ființe? Decât ochii care caută plăcerea în ochii celuilalt? Decât orgasmul simultan. Decât dragostea cu ochii deschiși.

Sexualitatea nu este decât una dintre modalitățile noastre de a exista împreună cu ceilalți. Sau de a exista fără ei. În oricare din cazuri, vorbește despre deschiderea sau închiderea noastră în fața celorlalți.

Hitler aproape că nu avea viață sexuală. Conform mărturiilor care pot fi luate în considerație, în tinerețe nu avusese posibilitatea, în vremea războiului nu avusese chef, iar în perioada vieții politice nu avusese timp. Colegii de școală, tovarășii de închisoare, camarazii din tranșee sau chiar secretarele în depozițiile lor din cadrul procesului de la Nürnberg susțineau aceeași afirmație: Hitler nu a avut relații sexuale.

Firește, imediat ce a ajuns un personaj public, anumite femei s-au apropiat de vedetă și au făcut figurație în cercul său. Toate acestea se vor sinucide sau vor încerca să se sinucidă. Întrucât Hitler nu a avut niciodată o adevărată legătură cu cineva. Poate că a avut o viață sexuală, dar una lipsită de partener.

Se mulţumea să facă dragoste cu mulţimile. Trebuie să scriu un text despre sublimarea vieţii lui sexuale ratate în viaţa de orator.

Prieteni şi membri ai familiei mele mă roagă să renunţ la carte. Ceea ce mă relaxează.

Mă simt gata să scriu. Din fericire, cred că voi fi împiedicat încă vreo câteva zile de promovarea pieselor de teatru şi a romanelor precedente. Distragerea forţată va întinde şi mai tare coarda arcului. Săgeata va porni de la sine când mă voi întoarce acasă, la Dublin, pentru a scrie.

Nerăbdare. Am mâncărici în pană. Iute. Să mă întorc la masa de lucru. M-am săturat să mă tot confesez despre mine însumi, vreau să vorbesc despre „el".

În rarele ore libere din timpul călătoriilor de promovare ascult Wagner. După cum se ştie, Hitler era nebun după muzica lui încă din adolescenţă.

Şi eu am trăit, la cincisprezece ani, cu Wagner. Am plâns peste paginile lui orchestrale, am frisonat mistic la înaltele coardelor, am resimţit spasme muzicale când alămurile explodau mai presus de arcuşurile dezlănţuite. Şi eu am trăit, la cincisprezece ani, cu Wagner, dar n-o mai fac. Din conştiinţă artistică, am luat la cunoştinţă aproape toate operele lui, am asistat la reprezentaţiile acestora, ba chiar am acompaniat la pian nişte Elsa şi nişte Elisabethe, dar nu mai am nici un chef de el. Nu-l mai ascult.

Exaltarea frenetică în care îşi menţine auditoriul se potrivea cu cei cincisprezece ani ai mei de atunci. Muzica asta se adresează virginilor şi frustraţilor. De când mi-a dat viaţa-n floare, s-a făcut loc pentru Bach, pentru Mozart, dar nu mai e nicidecum loc pentru Wagner.

Faptul că Hitler nu a renunţat niciodată la idolatria wagneriană pare a-mi confirma opinia că de la cincisprezece la

cincizeci și șase de ani nu a evoluat nici sexual, nici artistic, nici uman. Să nu uităm că a murit ascultând încă o dată uvertura la *Rienzi*. Pun cu regularitate discul și îmi închipui scena.

M-am întors la Dublin. De mâine încep.
Nerăbdării îi urmează tracul. Grea și viața asta de scriitor...

Catastrofă. Astăzi am scris primele pagini ale cărții și am înțeles că va fi o carte lungă. O descoperire de care mă puteam lipsi. Cărțile însă ne spun, încă de la primele cuvinte, cum trebuie să fie scrise și ne indică timpul pe care-l solicită din partea noastră.

Deși estimam că voi construi o carte scurtă și insolentă, de o sută cincizeci de pagini, descopăr în această seară că lucrarea îmi impune să fie groasă și romanescă, să dea viață ființelor, epocilor, locurilor, nu doar ideilor și să nu mă mulțumesc numai cu aluzii. Ea îmi ordonă. Eu o voi asculta.

Așa că iată-ne porniți la drum pentru cel puțin patru sute de pagini. Voi avea oare puterea de a trece iarna și primăvara înhămat zi de zi la această sarcină?

Cărțile mele cer de la mine mai mult decât cer eu de la ele. A doua zi de scris îmi confirmă necesitatea unui volum de proporții. Asta este: nu mai sunt scriitor, nu mai dirijez eu, ci trec în serviciul unui monstru care îmi dictează pretențiile sale. Sunt un scrib.

Sper ca această carte să nu supere prea tare. Urmărind cele două vieți, Hitler picat la Academia de Arte Frumoase, cea a lui Adolf H. acceptat, nu fac numai să dezvolt o circumstanță, ci și să las liberă interpretarea unei circumstanțe. Hitler nu este doar victima propriului eșec, ci și analiza acestui eșec. Când eșuează la examenul de admitere, nu traduce corect pasul greșit pe care l-a făcut. În loc să recunoască faptul că nu a lucrat îndeajuns, conchide că este un geniu neluat în seamă. Cel dintâi delir. Cea dintâi izolare. Cea dintâi răbufnire paranoică.

Nu doar eșecul la Arte Frumoase îl va marca, ci și interpretarea (negarea) eșecului.

Este valabil și pentru sexualitate. La început, cele două personaje, Hitler și Adolf H., au aceeași sexualitate, întrucât pornesc de la aceeași copilărie. Totuși, Adolf H. va recunoaște că are o problemă cu fetele, pe când Hitler o va ignora orgolios.

Sexualitatea noastră nu se definește prin ce suportăm, ci prin ceea ce facem. Ce facem cu ea.

Îmi asum riscul ca, în primele o sută de pagini, să-l fac pe adevăratul Hitler mai simpatic decât pe cel virtual.

Și, chiar așa, de ce nu? Bietul tânăr, deocamdată, nu se poartă ca un monstru condamnabil. Îl vom judeca atunci când va fi păcătuit, nu mai-nainte.

N-am putut rezista: Hitler îl va întâlni pe Freud. Dincolo de faptul că mă amuză, scena îmi permite să povestesc copilăria lui Hitler, pe divan, și să arăt că te poți vindeca de copilărie, oricum ar fi fost aceasta. Adolf H. va reuși. Hitler nu. Trecutul nu atârnă decât atât cât îl lăsăm s-o facă: reflecția și munca ne permit să-i ușurăm povara.

— Cum vei reuși să relatezi existența unui ratat tocmai tu, căruia întotdeauna ți-a reușit totul? mă întreabă Bruno M.

Rămân cu gura căscată. Complimentul îmi paralizează funcțiile motrice și cerebrale. Roșesc, mă bâlbâi și ies lamentabil din încurcătură cu un:

— O să-ncerc.

Clatină din cap cu un surâs politicos și schimbă subiectul.

Dac-ar ști Bruno cât îmi este de ușor să descriu un ratat! Dac-ar ști Bruno că nu mi-a dat niciodată prin cap că mi-ar fi reușit ceva, orice. Desigur, mi-am încheiat studiile, am câștigat niște concursuri așa-zis dificile, am ajuns să fiu jucat, publicat, să am succes, dar rămân încordat, nemulțumit, mai îngrijorat de ceea ce fac acum decât de ceea ce am dus ieri la bun sfârșit.

Întotdeauna începi prin a fi un ratat. Cu excepția lui Rimbaud. Fiindcă adolescentul visează, fiindcă nu face ce trebuie, fiindcă ridică prea sus ștacheta... La fel ca eroul meu, la optsprezece ani îmi închipuiam că voi scrie cartea definitivă ori simfonia ultimă care îmi va aduce aclamațiile contemporanilor și garanția posterității. Toți începem cu genul acesta de tâmpenii, de dorințe nesprijinite de fapte, de reverii fără muncă, de proiecții fantasmatice ale unui viitor surâzător. Petrecând mai mult timp pentru a declara ce vei face decât făcând. La început, voința mi s-a dovedit doar dorință.

La maturitate, odată ce ai ajuns să închei câteva lucrări și să obții recunoașterea, răul continuă: nu cumva succesul e doar o amăgire? Nu cumva se înșală toți cei care mă admiră? Nu cumva ăla de colo, păduchele ăla spălăcit și nesuferit, care nu ține la mine, e singurul care are dreptate?

Toată viața m-am întrebat dacă într-adevăr sunt la înălțimea propriei ambiții. Toată viața m-am simțit mai degrabă ratat decât reușit. Ratarea este obsesia constantă, intimă, continuă a vieții de artist.

Reușesc să închei partea întâi. Cei doi eroi sunt deja departe unul de altul. Adolf H. pictează, și-a învins inhibiția față de femei și s-a inițiat în sexualitate, o sexualitate altruistă, cea în care intră și dreptul celuilalt. Hitler, în schimb, rămâne un păduche, își ascunde faptul că e un pictor mediocru și se instalează împăcat în condiția micii-burghezii. Adolf H. se dezvoltă cu greutate. Fără nici o greutate, Hitler se închide în sine însuși, în minciunile și în frustrările lui. Deja sunt doi oameni diferiți.

Bruno M. a citit partea întâi. Entuziasmat, declară că l-a pasionat și mă îndeamnă să continui, însă îmi mărturisește că l-a deranjat să se identifice uneori cu Hitler.

Sunt liniștit.

Pierre S., editorul meu, îmi confirmă că pot continua. Îmi sugerează să mai scurtez ședințele de la Freud, dar și inițierea sexuală cu Stella, și-l voi asculta. Prefer să scriu mai mult, după care să tai. Lucrând, conștientizez că e prea mult, dar nu vreau să mă abțin: cine știe dacă o idee bună nu se află la capătul unui paragraf prost? Ca să ai ce tăia, trebuie mai întâi să lași să crească.

Bizar: descriu armistițiul de Crăciun, din tranșeele lui 1914, pe când noi, aici, în Irlanda, sărbătorim Crăciunul.

La difuzoarele din casă pun iar și iar *Stille Nacht*, după care îi trag pe toți după mine, lângă pian, ca să cântăm împreună. Fiecare o face în limba lui, care-n franceză, care-n engleză, care-n spaniolă... La fel ca-n 1914.

Mă simt plin de tandrețe, o tandrețe difuză, o tandrețe amețitoare. Îi sărut pe cei vii, iar o parte din sărutări merg către cei morți. Sărut omenirea.

Războiul. Pe mine, care nu agreez nici filmele, nici poveștile din război, pe mine, care mi-am satisfăcut serviciul militar fără a-i acorda prea mare atenție, tocmai pe mine a ajuns să mă pasioneze viața de pe front, din tranșee, din inima fricii. Niciodată nu mi-aș fi imaginat că aș putea scrie cu atâta plăcere această dublă narațiune. Chiar îmi place! Fiind mai ales un auditiv, descriu luptele prin zgomote. Fiind un emotiv, un senzorial, încerc să generez o proză ritmată, sincopată, în rezonanță cu acțiunea.

Fericirea pe care mi-o aduc aceste pagini este excepțională. Dacă nu aș fi avut îndoielile mele, nu cumva aș fi ratat experiența?

Scriitura trece-n halucinație.

Ieri, plimbându-mă pe trotuar cu nepoții, am auzit un șuierat și am strigat:

— Culcat!

S-au uitat la mine uluiți. Pur și simplu, trecea o bicicletă. Crezusem că e un șrapnel.

Un război? Două războaie? Două modalități de a intra și de a ieși din ele.

Adolf H. vede războiul ca pe o piedică: îi întrerupe cariera artistică, îl dezindividualizează, transformându-l doar în carne de tun. Se va întoarce scârbit, pacifist, depolitizat, dedicat modernității și noului în încercarea de a uita. Un om tipic al anilor 1920.

Hitler vede războiul ca pe o împlinire: îl socializează, atribuindu-i un rol, îl face să fie german, îi oferă un model perfect, fiindcă este totalitar, de organizare a vieții în colectivitate. Va scăpa din război nostalgic, războinic, politizat, revanșard pentru a uita înfrângerea. De asemenea un om tipic al anilor 1920.

Sora Lucia este un dar pe care i-l ofer lui Adolf H., dar pe care mi l-aș oferi și mie. Un zâmbet. O lumină. O credință.

Plâng toată ziua, compunând scrisoarea pe care Adolf H. le-o trimite din spital prietenilor lui, crezând că i-a venit sfârșitul.

Se umanizează.

Încep să mă simt mai bine.

Dar, mai ales, mă liniștește faptul că, în sfârșit, am putut vorbi și despre prietenie în această carte... Da, și eu. La fel ca Adolf H., să pot spune asta înainte de moarte.

Și eu deci aș putea muri la noapte...

Sunt destul de mulțumit că am utilizat figura istorică a doctorului Forster, medicul acela care practica hipnoza asupra răniților de război și care a fost descoperit „sinucis", în Elveția, după ce a amenințat că va scoate la iveală dosarul lui Hitler, care abia ce fusese numit cancelar.

Chiar dacă nu cred ca hipnoza să-l fi schimbat cu adevărat pe Hitler, mă interesează totuși, deoarece îmi permite să prezint

două imagini ale tratamentului psihologic. Freud contra Forster. Psihanaliza neutră contra terapiei intervenționiste. Magia albă contra magiei negre. Urechea care ascultă contra gurii care ordonă.

Acestea fiind spuse, sper să trăiesc îndeajuns pentru a citi, într-o bună zi, scos dintr-un seif elvețian, faimosul dosar psihiatric al tânărului Hitler...

Astăzi, exercițiul a fost periculos: a fost necesar să relatez nașterea antisemitismului lui Hitler. Firește, de gândit, el o gândea, dar de scris, am scris eu. Ceea ce mi-a indus o reală stare violentă. Să dau glas urii... Să-mi împrumut cuvintele acestei imbecilități... Să-mpodobesc frazele cu intenții criminale... Prin urmare, am decis să răspund celor două imperative: trebuie spus ce e de spus, dar lipsit de strălucire. Hitler va fi convins, dar nu convingător! Nici nu se pune problema să mă trezesc într-o enciclopedie a antisemitismului, fie și cu ghilimele... Așadar, construiesc textul ca pe un delir subiectiv, contrariant, continuu, încheind ironic scena cu: „Adolf Hitler: vindecat."

„Ura îi oferise darul elocinței."

Astfel se încheie partea a doua. Iată: Hitler s-a născut. S-a născut din război. S-a născut din năpastă. S-a născut din umilință. S-a născut din ură. Gata de răzbunare.

Hitler face istorie tot atât cât istoria îl face pe el. Născut dintr-o femeie în 1889, se naște și din el însuși în 1918, într-un spital militar, în sunetul înfrângerii, sub auspiciile stupidului tratat de la Versailles. Clasificând și examinând mărturiile, sunt sigur de următoarea afirmație: Hitler nu s-a priceput niciodată să vorbească în public înainte de a fi impregnat de antisemitism. De altfel, și după aceea, chiar a știut să vorbească? Nu. A vituperat. A scuipat. Furia și prostia i-au oferit darul de a atrage atenția unor mulțimi traumatizate.

Nu are decât talentul urii. Dar, din acest punct de vedere, are tot talentul posibil.

Germania anilor 1920. Orientul Mijlociu al anilor 2000... Aceeaşi frământare. Ar trebuit creat un *Observator al umilinţelor*. Ar trebui analizat coeficientul de umilire a popoarelor, fixată o limită, cea a umilinţei insuportabile, în aşa fel încât să poată fi temperat acel învingător a cărui putere face legea. Poate astfel va fi prevenită asocierea umiliţilor exasperaţi, disperaţi, deci gata de orice. Poate astfel ne vom putea feri de diverşii Hitleri şi de alţi terorişti ai prezentului.

Un *Observator al umilinţelor*. Ar trebui să fiu ascultat...

Ora-unsprezece-treizeci. Iată o apariţie. O iubesc.

Eric, mă minţi. Ora-unsprezece-treizeci nu e o apariţie, ci o reapariţie. Şi ştii cine e. Fiindcă ai iubit-o.

Parisul dintre războaie. Să rămân doar la personajele mele, Adolf H. şi Ora-unsprezece-treizeci. Să nu cad în frescă istorică sau, mai rău, în catalog al celebrităţilor.

Întotdeauna a fost subestimat unul dintre factorii ascensiunii lui Hitler.

A urcat toate treptele fără a fi oprit, întrucât nici un politician de meserie nu l-a crezut în stare de aşa ceva.

Oamenii serioşi greşesc neluându-i în serios decât pe cei care le seamănă.

Ora-unsprezece-treizeci nu e o singură fiinţă, ci două, cele două pe care le-am iubit.

Insolenţa, calitate esenţială a fiinţei iubite... Ca să mă îndrăgostesc şi să rămân aşa, trebuie să mi se ţină piept.

Invincibil! Toată viaţa, Hitler s-a crezut invincibil. Sigur că e ridicol, dar a avut dreptate! În 1918 a trecut printre toate şrapnelele şi obuzele cu putinţă, după care a scăpat de nenumăratele atentate îndreptate împotriva lui. De fiecare dată,

bomba exploda fie prea devreme, fie prea târziu, ca să nu mai vorbim de cele care nici n-au făcut-o vreodată.

Invincibil! Ideea i-a venit în timpul Primului Război Mondial şi a păstrat-o de-a lungul celui de-al doilea. Nimeni nu a reuşit să-l lovească vreodată. Glonţul din ţeasta lui singur şi l-a tras.

Invincibil! Se considera apărat nu de Dumnezeul în care nu credea, ci de stele. Această credinţă în destinul lui, într-o protecţie cerească, i-a permis să ducă până la capăt conflicte periculoase, în faţa cărora orice om cât de cât mai rezonabil ar fi cedat la un moment dat.

Avea o asemenea credinţă în el însuşi, încât ar fi mutat şi munţii din loc.

Avea o asemenea credinţă în el însuşi, încât ar fi făcut minuni.

Ora-unsprezece-treizeci s-a stins. Îl învăţase pe Adolf ce înseamnă iubirea. Acum îl învaţă ce înseamnă doliul. Nu devii bărbat decât cu acest preţ dureros.

Dumnezeu ne dă şi ne ia înapoi. Nu realizăm că ne-a dat ceva decât în clipa în care observăm că ne-ar putea lua înapoi darul.

Asta-i povestea cu viaţa, cu talentul, cu copiii, cu fiinţa iubită...

Omenescul din mine s-a dăltuit prin aceste pierderi succesive.

Cartea de faţă îmi impune o asemenea încordare morală, încât încep să mă tem că mi-aş putea pierde echilibrul. De câteva luni înaintez în şpagat pe aceste două căi din ce în ce mai îndepărtate una de cealaltă. Mă sperie gândul că s-ar putea să nu mai am de ce mă ţine. A povesti zilnic despre două fiinţe care sunt una şi aceeaşi, deşi una ajunge un ticălos, iar cealaltă un om de treabă (dar cu ce preţ!), e o încercare care-mi stoarce nervii şi creierul. Fiecare pagină, deoarece scriu un roman în ordinea în care va fi citit, îmi impune adevărate suferinţe. Dacă

luni îl descriu pe Hitler care se fereşte de durere, dar mă dezgustă, marţi povestesc despre Adolf H., pe care îl apreciez, dar care este ţinta unor atacuri.

Niciodată nu risc să-i confund, fiecare îşi trage spuza pe turta lui şi amândoi mă epuizează.

Iar în mine amândoi sunt unul singur.

De ce oare mă oblig să scriu cu o asemenea viteză şi intensitate? Un maraton în ritm de sprint. De ce nu-mi acord nici măcar o zi de odihnă? De ce nu ridic privirea de pe hârtie?

Oare mă pedepsesc pentru propria-mi lene?

Asta-i mărturiseam aseară lui Bruno M.

— Care lene? m-a întrebat. De oprit, nu te opreşti niciodată. Când nu scrii, te gândeşti la ce vei scrie. Iar de citit, citeşti doar pentru a scrie. În concluzie: lucrezi tot timpul.

Poate că are dreptate. Dar cât este de departe de ceea ce simt eu... Câteva săptămâni sau câteva luni de scris pe an, cât de obositoare ar fi, mi s-ar părea atât de puţine...

Cititorul nu va afla niciodată ce fantome mi s-au aplecat cu regularitate peste umăr pentru a-mi cere să intre şi ele în poveste: Leni Riefenstahl, Picasso, Einstein, Churchill, Schönberg, Stefan Zweig... Le-am alungat cu dosul palmei.

O carte este alcătuită şi din părăsiri.

Nu-l mai suport pe Hitler.

Nu doar că-l urăsc, ca mai-nainte, pentru politica lui criminală, pentru ce a devenit, adică un barbar mesianic convins că avea întotdeauna dreptate, dar, de acum, îl urăsc şi pentru viaţa pe care îmi impune să o trăiesc de câteva luni încoace.

Mă grăbesc să-l omor.

Voi dedica această carte celui dintâi om care a vrut să-l ucidă. Lui Georg Elser, acel german simplu şi fără pretenţii, care a înţeles înaintea tuturor că Führerul va împinge lumea la pieire.

Da, acelui „terorist" îi voi dedica romanul meu.

Savuros paradox: redactez patru sute de pagini pentru a reînvia un om, iar cartea o dedic celui care şi-a dorit să-l asasineze.

Decizie privitoare la ultima parte a cărţii: voi schimba metoda de compoziţie şi voi scrie fără a mai întrerupe toate capitolele legate de Hitler. Nu-l mai suport, aşa că mă grăbesc să-l văd dispărut.

Deşi ştiu deja ce i se va întâmpla lui Adolf H., romanul lui îl voi scrie ulterior, nu simultan.

Altfel, nu voi mai termina niciodată cartea asta.

Să trăieşti zi de zi cu Hitler... *Ach, nein!* Ia să-i înfig eu la repezeală un glonţ în căpăţână...

Bună idee. De acum lucrul înaintează rapid.

Chiar a fost aşa de bună ideea? Mi se atrage atenţia că am devenit taciturn, că şchiopătez şi sunt adus de umeri. Mi-am explicat atitudinea spunând că, „eroul meu" fiind astfel, un mimetism inconştient mă împinge, fără îndoială, să-i semăn.

Şi unde voi ajunge?

Devin taciturn. Ca el.

Mă dor genunchii. Ca pe el.

Ascult Wagner. Ca el.

N-am chef să fac dragoste. Ca el.

Nu mă mai interesează prietenia. Cum nici pe el.

Unde voi ajunge?

Holocaustul. Nu voi povesti nimic despre el. Voi relata doar luarea deciziei.

După patru zile de muncă încrâncenată, am terminat scena în care Hitler prescrie „soluţia finală". A fost insuportabil, dar sunt mulţumit de modalitatea literară prin care am rezolvat subiectul.

Dorm puțin și prost.

Nici o clipă nu am fost contaminat de ideile lui, dar m-au asaltat din plin. Iată-mă bătrân, deprimat, trecând de la exaltare la furie, într-un corp dureros, sub cerul jos al Balticii ori sub plafonul încă și mai jos al buncărului.

Când îl voi omorî, îmi voi recupera propriul trup.

În seara respectivă, când am coborât la masă, copiii au început să strige:

— Gata! L-ai omorât!

O ghiciseră după zâmbetul pe care-l afișam.

În sfârșit o masă veselă. Aflu că tare i-am mai îngrijorat.

Mă consacru lui Adolf H.

Mă tem că nu voi avea timp să mă duc în Canada, unde mi se joacă *Variațiunile enigmatice* și *Vizitatorul*, pentru a mă dedica jocului întâlnirilor, conversațiilor, emisiunilor de televiziune și de radio. Doar dacă nu voi termina cartea mai înainte.

Un secol XX fără Hitler... Această ficțiune geopolitică m-a preocupat serios, luându-mi câteva luni de gândire, chiar dacă cititorul nu va observa rezultatul decât în câteva rânduri din romanul de față.

După părerea mea, Germania anilor treizeci nu ar fi putut scăpa fără un regim de dreapta sprijinit pe armată. Totuși, fără personalitatea lui Hitler ar fi avut oare loc cel de-al Doilea Război Mondial? Nu cred. După ce ar fi rediscutat tratatul de la Versailles și ocuparea Renaniei, Germania s-ar fi mulțumit, fără îndoială, cu un scurt război cu Polonia, motivat de Coridorul Danzig, atât și nimic mai mult. Restul – ocuparea Austriei, Cehoslovaciei, Franței – ține numai de psihologia hitleristă, nu de cea germană. Ca să nu mai vorbim despre elementele patologice specific hitleriste: ura față de evrei, de țigani, de

infirmi și de creștinism. După cum am arătat-o în carte, holocaustul nu ține decât de Hitler. Desigur, împreună cu complicii lui, a jucat abil cartea terorii în balanță cu lașitățile de tot felul, impunând Germaniei imunda „soluție finală". Lăsând-o cu povara acestei ticăloșii.

Ironie de gheață a istoriei: a fost nevoie ca opinia publică mondială să fie răscolită de descoperirea, după război, a acelor abatoare umane, pentru ca statul Israel, cerut de atâta timp, să vadă în sfârșit lumina zilei. Fără Hitler, nici vorbă de Israel. S-a dovedit a fi catalizatorul sionismului. Ironie care-mi dă fiori reci...

Cu toate astea, nu mă pot împiedica să nu mă gândesc că, fără Hitler și fără emoția provocată de oroare, nu ar fi fost construit în Palestina Israelul cu atâta grabă și, uneori, cu atâta lipsă de respect față de populațiile aflate acolo...

Emoția... Emoția care dă putere ideilor. Emoția care generează violența. Emoția care ne trece întotdeauna de partea victimelor, dar care, tocmai astfel, provoacă noi victime.

Dacă emoția ne permite să accedem, uneori, la noi idei nu înseamnă că emoția este și dreaptă. În politică, ar trebui să ne ferim de emoție...

În acel secol XX lipsit de Hitler, fără îndoială America tot America ar fi rămas. Îndepărtată, provincială, hazlie, folclorică, ne-ar fi fost simpatică precum un văr mai de la țară. Nu ar fi ajuns nici salvatoarea lumii occidentale, nici jandarmul ei. Nu ar fi recuperat toate creierele europene fugind de barbaria nazistă, așa că numărul de premii Nobel pe care le-ar fi primit ar fi fost foarte mic. Pentru a-mi enerva cititorul, avansez chiar ideea că știința și tehnologia de vârf ar fi fost, fără vreo îndoială, europene și că – de ce nu? – cel dintâi astronaut care ar fi pășit pe Lună ar fi fost unul german...

Avionul zboară spre Canada. Mi-am încheiat cartea în mijlocul Atlanticului, cu ochii încețoșați de lacrimi.

Lui Bruno M. îi place romanul. Nu m-aș fi putut lipsi de acordul lui. Și lui Pierre S. îi place. Uf!...

Eu nu am nici o părere, doar îl recitesc pentru corectură.

Bruno M. și Pierre S., cele două ființe cele mai lipsite de prejudecăți pe care le cunosc, cele mai libere și cele mai personale în opinii, departe de orice cugetare de-a gata, nu se reprezintă, totuși, decât pe ei înșiși! Îmi poate fi de ajuns părerea lor?

Mi-ar trebui prieteni mai naivi, mai banali, obișnuiți...

Ceartă urâtă cu Nathalie B. și Serge S.: țin foile în mână, dar tot nu pricep ce am făcut.

Refuză să admită că Hitler ar fi putut fi altfel decât a fost. Fiecare dintre ei îmi vine cu o teză deterministă. Pentru Nathalie B., Hitler era genetic programat să fie ce a fost (păi, ăsta nu-i Zola?!). Pentru Serge S., Hitler era condiționat de copilăria lui să fie ce a fost (asta-i psihanaliză americană!). Ce harababură! Gândire de ipsos! Încep prin a răspunde, punct cu punct, filozofic, argumentelor lor. Le demonstrez că sunt contradictorii în discursurile lor, întrucât, în același timp, cred și nu cred în libertate.

Odată puși în fața propriei lor inconsecvențe, se scutură, se reorientează, se întorc la primul argument: nu trebuie să încerci să-l înțelegi pe Hitler.

— Aveți dreptate, conchid eu. Dacă vreți ca lucrurile s-o ia de la capăt, în primul rând nu încercați să le înțelegeți.

Mă exasperează. Și eu pe ei. Prietenia noastră suferă din cauza acestei cărți.

Literatura nu este un scop în sine.

O carte trebuie să provoace discuții, altfel este inutilă.

Diderot, tu mi-ai da dreptate, nu-i așa?

Nathalie B. și Serge S. nu suportă să-l descopere uman, în anumite momente, pe Hitler...

A-l reduce pe Hitler doar la ipostaza sa de scelerat înseamnă a reduce un om doar la una dintre dimensiunile sale. Înseamnă a-i intenta același gen de proces pe care l-a intentat el evreilor.

A-l înnegri pe celălalt pentru a te albi pe tine: astfel arăta gândirea lui Hitler. Astfel arată gândirea celor care vorbesc despre Hitler.

A albi omenirea prin excluderea lui Hitler.

De parcă neomenia nu ar fi și ea specific omenească.

Albin Michel îmi publică cu entuziasm romanul. Doar titlul pe care-l propun pare a provoca opinii diferite: *Adolf H.*

E jenant să-ți vezi pus în discuție titlul pe care l-ai dat unei cărți.

Trebuie să caut altele.

Mă gândesc la *Dreptul celuilalt*[1].

Părerea unuia dintre lectorii de la Albin Michel îmi orientează decizia. Se întreabă, pe bună dreptate, dacă nu cumva este vorba despre un arbitrariu total care conduce la elaborarea acestui Hitler virtual.

Încă din prima zi, răspund întrebării, și întreaga mea carte constă în acest răspuns. Nu este vorba despre arbitrar, ci despre un principiu filozofic și despre o țintă etică: elaborarea unui dublu portret antagonist. Adolf H. încearcă să se înțeleagă, în timp ce adevăratul Hitler se ignoră. Adolf H. recunoaște în el existența unor probleme, în timp ce Hitler le îngroapă. Adolf H. se vindecă și se deschide către ceilalți, pe când Hitler se adâncește în nevroză, tăindu-și toate punțile de legătură cu omenirea. Adolf H. înfruntă realitatea, în timp ce Hitler o neagă imediat ce aceasta îi contrazice dorințele. Adolf H. învață umilința, pe când Hitler ajunge Führer, așadar un zeu viu. Adolf H. se deschide în fața lumii, Hitler o distruge pentru a o reface.

1. Titlul ediției românești urmează prima opțiune a lui Eric-Emmanuel Schmitt.

Dintr-odată, simt nevoia puternică de a miza pe acest al doilea titlu, *Dreptul celuilalt*, fiindcă nu doar oferă principiul cărții, dar și sugerează dimensiunea etică: urmărirea alterității în cazul lui Adolf H., fuga de alteritate în cel al lui Hitler.

În acest roman, sunt cele care mi-au adus lumină: sora Lucia, Ora-unsprezece-treizeci, Sarah...

Editorul dă textul lectorilor specializați în istorie. Vreo săptămână mă simt ofensat. Cum însă aceștia nu descoperă nici o eroare, ofensa dispare tot atât de repede pe cât a apărut.

Aflând subiectul cărții, cineva-mi spune:

— Hotărât lucru, sunteți regele subiectelor periculoase ca mersul pe sârmă. Freud și Dumnezeu în *Vizitatorul*, solipsismul în *Secta egoiștilor*, Pilat și morala în *Libertinul*, coma în *Hotelul celor două lumi*, islamul în *Domnul Ibrahim și florile din Coran*.

Mă cutremur. Adaugă:

— Totuși, gâtul nu vi-l rupeți niciodată!

Râde. Eu nu.

Dacă de data asta... Mi-e mai frică decât oricând.

Ce înseamnă „a rata" sau „a reuși" o carte? Numai autorul o poate spune, fiindcă numai el își poate compara rezultatul cu intențiile.

Din punctul meu de vedere, mi-am îndeplinit proiectul. Ulterior, nu mă interesează dacă va fi să placă ori nu, nu acesta e scopul meu. Totuși, îmi dau seama că fac apel la un cititor exigent, care va vrea să întreprindă, alături de mine, un parcurs reflexiv uneori incomod.

Aceia din jurul meu care refuză cartea de fapt refuză însăși ideea ei. Cu atât mai rău pentru ei.

Scrierea acestei cărți m-a învățat multe. Atâta vreme cât nu vom recunoaște că și ticălosul și criminalul se află în adâncul

nostru, vom continua să trăim într-o pioasă minciună. Ce este un ticălos? Cineva care, după părerea lui, nu greşeşte niciodată. Ce este un criminal? Cineva ale cărui fapte nu ţin cont de existenţa celorlalţi. Aceste două povârnişuri sunt în mine şi pot oricând aluneca pe ele.

După experienţa acestei cărţi, îmi voi dezvolta simţul vinovăţiei: dacă mă voi simţi cât de cât în culpă, nu voi alunga respectivul sentiment, ci îl voi aprofunda, îl voi augmenta, mă voi supune lui.

După experienţa acestei cărţi, mă voi feri încă şi mai mult de ideile simple. Când unui rău i-ai găsit o singură cauză înseamnă că nu te-ai gândit suficient la el, că doar l-ai caricaturizat, l-ai redus, ai procedat la acuzaţie, nu la explicaţie.

După experienţa acestei cărţi, voi considera suspect orice om care-mi arată cine e duşmanul.

Hitler este un adevăr ascuns în adâncul nostru, care poate oricând ţâşni la suprafaţă.

Mi-am trimis cartea la tipografie. Am aruncat sticla-n mare. Cine mă va citi oare? Cine mă va înţelege? Cine-mi va răspunde?

E.-E.S.

La preţul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.

Ce s-ar fi întâmplat dacă Hitler ar fi devenit pictor ? Dacă, pe 8 octombrie 1908, Academia de Arte Frumoase din Viena nu l-ar fi respins pe tânărul timid Adolf Hitler ? O clipă care a schimbat nu numai cursul unei vieţi, ci şi mersul istoriei. Propunându-şi să demonstreze că „nu ne naştem monştri, ci devenim", Schmitt realizează un portret dihotomic, alternând biografia istorică cu biografia imaginară a pictorului Adolf Hitler. Autorul conturează astfel două feţe ale aceluiaşi om, două destine. Pe de o parte, destinul tânărului Hitler, care, rămas orfan şi sărac, vrea să devină pictor, însă este respins. Acest eşec, precum şi experienţa războiului îl marchează, transformându-l într-un personaj plin de ură şi ranchiună. Pe de altă parte, destinul tânărului Adolf H., care este admis la Academia de Arte Frumoase şi care îl cunoaşte pe Freud. Marele Război îl tulbură profund, devine pictor, locuieşte la Paris, unde îi întâlneşte pe Andre Breton, Man Ray şi pe alţi suprarealişti şi asistă la ascensiunea omonimului său.

În seria de autor „Eric-Emmanuel Schmitt" au apărut: *Milarepa*, *Domnul Ibrahim şi florile din Coran*, *Oscar şi Tanti Roz*, *Copilul lui Noe*, *Viaţa mea cu Mozart*, *Secta Egoiştilor*, *Evanghelia după Pilat*, *Cea mai frumoasă carte din lume şi alte povestiri*, *Visătoarea din Ostende*, *Pe când eram o operă de artă*, *Concert în memoria unui înger*, *Cei doi domni din Bruxelles*, *Elixirul dragostei*, *Otrava iubirii*, *Femeia în faţa oglinzii*, *Noaptea de foc* şi *Adolf H. Două vieţi.*

ISBN 978-606-779-270-6

ERIC-EMMANUEL SCHMITT

SERIA DE AUTOR

Foto © Roberto Frankenberg

Într-un roman pasionant, exploziv, construit cu rigurozitate, Eric-Emmanuel Schmitt și-l alege drept protagonist pe „monstrul de evitat" și construiește două biografii paralele: una fidelă realității, romanul lui Hitler, mort în 1945 în Berlinul distrus de bombardamente, cealaltă, plăsmuită în întregime, povestea lui Adolf H., un pictor care, după Marele Război, frecventează avangarda din Montparnasse, ca într-un final să se stingă liniștit în 1970 la Santa Monica. Romanul e urmat de jurnalul autorului din perioada scrierii acestuia. Schmitt își exprimă aici anxietatea, îndoielile, uneori chinul și oroarea pe care le-a încercat din momentul în care a decis să dea viață figurii celei mai sumbre din istoria recentă și până la terminarea romanului. O carte extrem de incitantă, scrisă la înaltă tensiune, considerată cel mai bun roman semnat de Eric-Emmanuel Schmitt.

„Moralist, Eric-Emmanuel Schmitt își dedublează eroul pentru a reflecta asupra inocenței, vinii, libertății și responsabilității fiecărui individ. Un îndrăzneț număr de echilibristică. [...] Departe de a urmări marile momente istorice ale Führerului, Schmitt îl evocă pe Hitler în 30 de scene intime ce aruncă o lumină ciudată și dură asupra secretelor vieții afective, sexuale și asupra caracterului personajului care se idolatrizează și încearcă totodată să încarneze eroul nietzschean. Reușita acestui portret este uluitoare."

Le Point

„***Adolf H. Două vieți*** este un roman serios, grav, neliniștitor. Este un interesant mecanism literar, care forțează cititorul să-și pună întrebări, nu întotdeauna în mod fățiș, în legătură cu partea tenebroasă care zace în noi. Fiind o reflecție asupra răului, merită întreaga noastră atenție."

Le Figaro Littéraire